

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

L V C I A N I

SAMOSATENSIS

O P E R A

GRÆCE LATINE

CVM NOTIS SELECTIS

T O M V S I V

CVRAVIT.

IO. PETR. SCHMIDIUS

MITAVIAE

APVD IACOBVM FRIDER. HINZIVM

M D C C L X X V I I I .

1911

1911

VI 37107

1911

1911

1911

Ἀληθὺς ἱστορίας λόγος πρῶτος.

Ὡς περ τοῖς ἀθλητικοῖς καὶ περὶ τὴν τῶν σωμάτων ἐπιμέλειαν ἡσκημένοις, ἔ τῆς εὐεξίας 1) μόνον, ἔδὲ τῶν γυμνασίων φροντίς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ καιρὸν γιγνομένης ἀνέσεως, μέρος γὰρ τῆς ἀσκήσεως τὸ μέγιστον αὐτὴν ὑπολαμβάνουσιν· ἔτω δὴ καὶ τοῖς περὶ λόγους ἐσπεδακόσιν ἡγῆμαι προσήκειν μετὰ τὴν πολλὴν τῶν ἐπεδαιωτέρων ἀνέγνωσιν, ἀνεῖναι τε τὴν διάνοιαν,

Verae historiae liber primus.

Quemadmodum athleticis, et his qui circa corporis curam exercentur, non habitus modo boni, neque exercitationum cura est, sed opportuna etiam remissionis, quippe quam partem exercitationis vel maximam arbitrentur: ita etiam his, qui studium in literis posuerunt, convenire arbitror, ut post multam severiorem lectione.

1. Εὐεξίας.] Medicis εὐεξία est perfecta sanitas. Εὐεξία vero athletica aliquanto plus significat: est enim ea quidam excessus sanitatis, id est corpus musculosum, torosum pleniusque nutritum exhibens. Reisz.

νοϊαν, καὶ πρὸς τὸν ἑπείτα κάματος ἀκμαϊότεραν παρασκευάζειν.

Γένοιτο δ' ἂν ἐμμελής ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῖς, εἰ τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνεγνωσμάτων ἐμιλοῖεν, ἃ μὴ μόνον ἐκ τῆ ἀρεῆς τε καὶ χαρίεντος ψιλῆς παρέρχεται τὴν ψυχαγωγίαν, ἀλλὰ τινα καὶ θεωρίαν ἐκ ἁμύσεων ἐπιδειξεται, οἷόν τι καὶ περὶ τῶνδε τῶν συγγραμμάτων Φρὸνῆσεν ὑπολαμβάνω. ἔ γάρ μόνον τὸ ξένον τῆς ἐποθέσεως, εἰς τὸ χαρίεν τῆς προαιρέσεως ἐπαγωγὸν ἔσται αὐτοῖς, εἰς ὅτι ψεύσματα ποικίλα, πιθανῶς τε καὶ ἐναλήθως ἐξηγητόχαιμεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν ἰσορρομημένων ἕκαστον ἐκ ἀκωμωδότητος πρὸς τινὰς

etionem remittant cogitationem, et ad futuros labores alacriorem reddant.

2. Conveniens autem illis requies contingat, si in iis legendis versentur, quae non nudam modo ex urbanitate et venustate delectationem praebent, sed cognitionem etiam non ineruditam suppeditent, quale quid etiam de hisce libellis ut sentiant lectores, futurum existimo. Neque enim sola argumenti peregrinitas, neque quod in ipso consilio venustum est, ipsos allicit, neque quod mendacia varia probabili et verisimili oratione protulimus, sed etiam quod eorum, quae narrantur, unumquodque non sine comica quadam hilaritate respectum occultum habent ad quosdam

τινάς ἤνικται τῶν παλαιῶν ποιητῶν τε, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων, πολλὰ τεράσια καὶ μυθώδη συγγεγραφότας· ἃς καὶ ὀνομασίᾳ ἀνέγραφον, εἰ μὴ καὶ αὐτῷ σοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως φαίνεσθαι ἔμελλε.

Κτησίας ὁ Κτησιόχου, ὁ Κνίδιος, συνέγραψε περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς, ἃ μὴτε αὐτὸς εἶδε, μὴτε ἄλλος εἰπόντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβῆλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, πολλὰ παράδοξα· γνώριμον μὲν ἅπασιν τὸ ψεῦδος πλασάμενος, ἐκ ἀτερπῆ δ' ὁμῶς συνθεῖς τὴν ὑπέθεσιν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ τέτοις 2) προελόμενοι, συνέγραψαν,

veterum poetarum, et historicorum et philosophorum, qui portentosa multa et fabulosa conscripserunt, quos nominatim scripsissem, nisi futurum esset, ut tibi ipsi inter legendum appareant.

3. Scripsit Ctesias Ctesiochi F. Cnīdīus de Indorum regione, et his quae ibi sunt, quae neque vidit ipse, neque alio dicente audiuit. Scripsit autem Iambulus etiam de magni maris rebus multa admirabilia, manifestum quidem omnibus mendacium fingens, non indelectabile tamen componens argumentum. Multi vero alii etiam eodem instituto scripsere velut suos quosdam errores,

A 2

res,

2. Τὰ αὐτὰ τέτοις] *Eadem* argue illi. Sic
μοκ

φαν, ὡς δὴ τινὰς ἐκυτῶν πλαίνας τε, καὶ ἀπο-
 δημίας, θηρίων τε μεγέθη ἰσορῶντες, καὶ ἀν-
 θρώπων ὠμότητας, καὶ βίων κακότητας. ἀρ-
 χηγὸς δὲ αὐταῖς καὶ διδάσκαλος τῆς τοιαύτης
 βωμολοχίας, ὁ τῶν Ὀμήρου Ὀδυσσεύς, τοῖς
 περὶ τὸν Ἀλκίνοον διηγόμενος, ἀνέμων τε δε-
 λείαν, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ
 ἀγρίους τινὰς ἀνθρώπους. ἔτι δὲ πολυκέφαλα
 ζῷα, καὶ τὰς ὑπὸ Φαρμάκων τῶν ἑταίρων με-
 ταβολὰς, οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τὰς
 Φαίακας ἐτεραπεύσατο.

Τούτοις οὖν ἐντυχὼν ἅπασι τοῦ ψεύσασθαι
 μὲν, οὐ σφάδρα τοὺς ἀνδρας ἐμεμφάμην,
 ὁρῶν

res, et peregrinationes, vbi bestiarum magnitu-
 dines enarrant, et hominum crudelitates, et no-
 uas victus rationes. Dux autem illis et magister
 eius scurrilitatis, Homericus ille Vlysses; enar-
 rans Alcinoο, ventorum feruitia, et coclites,
 crudiuorosque, et siluestres quosdam homines;
 ad haec multorum capitum animalia, et verlos
in animalia medicamentis quibusdam socios, quod
 genus multa ille ad imperitos Phaeaces prodigiolo
 enarravit.

4. In hos igitur cum incidissem, omnes, men-
 daciorum causa non valde reprehendi homines,
 qui

mox §. 5. τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχον-
 τας. Quem Graecismum et Latini amant,
 dicentes, *idem facit illi*, pro *idem* quod
 ille. Reitz.

ἐρῶν ἤδη σύνηδες ὄν τᾷτο καὶ τοῖς Φιλοσοφεῖν
 ὑπισχνυμένοις. ἐκεῖνο δ' αὐτῶν ἐθαύμασα, εἰ
 ἐνόμισαν λήσεν ἐν ἀληθείᾳ συγγράφοντες. διό-
 περ καὶ αὐτὸς ὑπὸ κεινοδοξίας ἀπαλιπεῖν τι
 σπεύδοντας τοῖς μετ' ἡμᾶς, ἵνα μὴ μόνος ἄμοι-
 ρος ᾖ τῆς ἐν τῷ μυθολογεῖν ἐλευθερίας, ἐπεὶ
 μηδὲν ἀληθὲς ἰσορεῖν εἶχον (ἐδὲν γὰρ ἐκτεπόν-
 θειν ἀξιόλογον) ἐπὶ τὸ ψεῦδος ἐτραπόμην, πολ-
 λῷ τῶν ἄλλων εὐγνωμονέζερον. καὶ ἐν γὰρ δὴ τᾷ-
 το ἀληθεύων λέγω, ὅτι ψεύδομαι, ἔτω δ' ἂν μοι
 δοκῶ καὶ τὴν περὶ τῶν ἄλλων κατηγορίαν ἐκφυ-
 γεῖν, αὐτὸς ὁμολογῶν μηδὲν ἀληθὲς λέγειν. γρά-
 φω τοίνυν περὶ ὧν μητ' εἶδον, μητ' ἑπαθον, μή-
 τε

qui viderem, olim solenne hoc esse his etiam
 qui philosophiam promitterent; at illud miratus
 sum, si putarunt, fieri posse ut lateat, se non
 vera scripsisse. Quare et ego, cum gloriolae quo-
 dam studio impulsus ipse quoque relinquere ali-
 quid vellem posteris, ne solus expertus essem illius
 fingendi libertatis, quando veri nihil narrare pot-
 eram, cui nihil dignum dictu usu venerit, ad
 mendacium conuersus sum multo aliorum men-
 daciis rationabilius: quandoquidem vel vnum hoc
 certe verum dico, me mentiri. Ita autem mihi
 videor etiam crimen circa reliqua effugere, qui
 ipse veri nihil me dicere fatear. Scribo igitur,
 de quibus neque vidi, neque expertus sum, ne-

τε παρ' ἄλλων ἐπυθόμην· ἔτι δὲ μηδὲ ἕλως
ὄντων, μηδὲ τὴν ἀρχὴν γενέσθαι δυναμένων.
διὸ δὲ τὰς ἐντυγχάνοντας μηδαμῶς πισεύεν
αὐτοῖς.

Ὀρμηθεὶς γάρ ποτε ἀπὸ Ἑρακλείων σπηλῶν,
καὶ ἀφ' οὗτος εἰς τὸν ἐσπέριον Ὀκεανὸν, εὐρίω ἀνέμινα
τὸν πλῆν ἐποιέμην. αἰτία δέ μοι τῆς ἀποδη-
μίας, καὶ ὑπόθεσις, ἡ τῆς διανοίας περιεργία,
καὶ πρηνείων κακῶν ἐπιθυμία, καὶ τὸ βέλτε-
ρον μαθεῖν ὅ, τι τὸ τέλος ἐστὶ τῷ Ὀκεανῷ, καὶ
τίνες οἱ πέραν κατοικῶντες ἄνθρωποι. τὰτα
γὰρ τοι ἔνεκα, πάμπολλα σιτίει ἐνεβλάμην,
ἱκανὸν δὲ καὶ ὕδωρ ἐνεθέμην, πεντήκοντα δὲ τῶν
ἡλικιωτῶν προσεποιήσάμην, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώ-
μην

que audiui ab aliis; adhaec, quae neque sunt,
neque fieri omnino possunt. Nullo modo igitur
fidem adhibere illis par est, si qui lectores mihi
contigerint.

5. Iam soluens aliquando de columnis Hercu-
lis, et in Occidentalem Oceanum delatus, secun-
do vento nauigabam. Causa mihi peregrinatio-
nis et institutum mentis quaedam inanis seduli-
tas, nouarumque rerum cupido, et quod discere
vellem, quis finis esset Oceani, quique in diuer-
so illius litore habitarent homines. Huius igitur
rei causa, magnam vim ciborum, et aquae quod
satis esset imposueram. Porro nequalium quin-
quaginta mihi adiunxeram, qui consilium idem
habe-

μην ἔχοντας· ἔτι δὲ καὶ ὀπλων πολὺ τι πλη-
θος παρεσκευασάμην, καὶ κυβερνήτην τὸν ἀρί-
στον μισθῇ μεγάλῃ πείσας, παρέλαβον, καὶ τὴν
ναῦν, (ἄκατος δὲ ἦν) ὡς πρὸς μέγαν καὶ βίχιον
πλῆν ἐκρατυνάμην.

Ἡμέραν μὲν ἔν καὶ νύκτα ἔριον ἀτέμῳ πλέον-
τες, ἔτι τῆς γῆς ὑποφαινομένης, καὶ σφύδρα
βιχίως ἀνηγόμεθα· τῇ ἐπιέσῃ δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀ-
νίσχυντι, ὃ, τε ἄνεμος ἐπεδίδε, καὶ τὸ κύμα
ἠέξανετο, καὶ ῥέφος ἐπρηγίγετο, καὶ ἐν ἔτ'
εἰς εἰλαμ τὴν ὁδόνην δυνατὸν ἦν. ἐπιτρέψαν-
τες ἔν τῳ πιεύματι, καὶ παραδόντες αὐτοὺς,
ἐχεμαζόμεθα ἡμέρας ἐντέα, καὶ ἐβδομήκοιτα,
τῇ ὁγδοοκοστῇ δὲ, ἄφνω ἐκλάμψαντας ἡλίου
καθο-

haberent: adhaec armorum magnam vim para-
ueram, gubernatoremque optimum magna pier-
cede inductum adsciueram: ac nauim, erat autem
acatium, ut ad magnam violentamque navigatio-
nem, firmaueram.

6. Igitur diem quidem unum ac noctem secun-
do vento navigantes, adhuc apparente aliquan-
tum tellure, non admodum violenter prouecti
sumus. Ast postridie eius diei, cum sole oriente,
et ventus increbuit, et fluctus auctus est, et cali-
go ingruit, et neque velum iam contrahi potuit.
Vento igitur cum concessissemus, nosque tradi-
dissemus, tempestate vnde octoginta dies iactati
sumus: octogesimo vero subito cum sol illucesce-

καθορῶμεν ἂν πόρρω νῆσον ὑψηλὴν, καὶ δασεῖαν, ἂν τραχεῖ περιηχαιμένην τῷ κύματι· καὶ γὰρ ἤδη τὸ πολὺ τῆς ζάλης κατεπαύετο. προσχάντες ἂν, καὶ ἀποβάντες, ὡς ἂν ἐν μακρᾷς ταιλαιπωρίας πολὺν μὲν ἐπὶ τῆς γῆς χρόνον ἐκείμεθα. διαναστάντες δὲ ὁμῶς, ἀπεκρίναμεν ἡμῶν αὐτῶν τριάκοντα μὲν Φύλακας τῆς νεῶς παραμένειν, εἴκοσι δὲ σὺν ἐμοὶ ἀναλθεῖν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἐν τῇ νήσῳ.

Προελθόντες δὲ ὅσον σαδείας τρεῖς ἀπὸ τῆς θαλάττης δι' ὕλης, ὁρῶμεν τινα σήλην χαλκᾷ 3) πεποίη-

ret, videmus non procul insulam eminentem atque siluestrem, non aspero fluctu circumflontan-tem. Etenim maior tempestatis pars resederat. Appulsi igitur et egressi, ut a longa aerumna, longo quidem tempore humi iacuimus. Sed surgentes tamen, delegimus e nobis ipsis triginta, qui custodes navis manerent, viginti autem, qui mecum interiora, ad explorandum insulae statum, peterent.

7. Progressi vero per siluam stadia ciciter a mari tria, videmus columnam ex aere factam Grae-

3. Χαλκᾷ] Genitivus materiae, ut Grammatici aiunt, ut mox 2. *Ver. Hist.* c. 33. κα-
ράμικ πεπονημένη. Vere autem est ellipsis
praeposit. ἀπὸ, quam Noster alibi addit,
ut in *Asino*, c. 53. κλίνη ἣν μεγάλη ἀπὸ χε-
λωνης

πεποιημένην, Ἑλληνικοῖς γράμμασι καταγε-
γραμμένην, αὐδροῖς δέ, καὶ ἐκτετριμμένοις
λέγεσαν· Ἄχρη τᾶτων Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος
ἀφίκοντο. ἦν δὲ καὶ ἵχνη δύο πλησίον ἐπὶ πέ-
τρας, τὸ μὲν, πλεθριαῖον, τὸ δ' ἑλαττον, ἐμοὶ
δοκεῖν· τὸ μὲν, τῷ Διονύσῳ τὸ μικρότερον,
θάτερον δέ, Ἡρακλέας. προσκυνήσαντες οὕ-
τως προήειμεν. ἔγω δὲ πολὺ παρήειμεν, καὶ ἐφι-
σάμεθα ποταμῷ οἶνον ῥέοντι ἐμοιωτάτῳ μάλα
λίστα οἷος ὁ Χιός ἐστιν. ἀφθονον δὲ ἦν ῥεῦμα,
καὶ πολὺ, ὥς ἐνίαχ' καὶ ναυσίπτερον εἶναι δύ-
νασθαι. ἐπῆει οὖν ἡμῖν πολὺ μᾶλλον πιστεύειν
τῷ

Graccis inscriptam literis, obscuris autem et ex-
eclis, in hanc sententiam: *Huc usque Hercules et
Bacchus pervenere.* Erant autem vestigia duo pro-
pe in petra, alterum iugeri magnitudine, alte-
rum vero minus. Vt mihi videbatur, Bacchi
erat minus illud, alterum vero Herculis. Adora-
tis igitur *Diis*, progredimur. Nondum autem
multum progressi eramus, cum adstamus fluvio,
qui simillimus omnino esset vivum fluenti, ma-
xime quale Chium est. Flumen erat copiosum
et multum, ut quibusdam locis etiam posset na-
vigari. Subiit ergo tanto magis credere inscri-
ptioni

A 5

λῶνης Ἰνδικῆς πεποιημένη. Vel potius el-
lipf. τῷ ἐκ. Reitz.

τῷ ἐπὶ τῆς σῆλης ἐπιγράμματι, ὁρῶσι τὰ ση-
μεῖα τῆς Διονύσου ἐπιδημίας. δόξαν δέ μοι καὶ
ὄθον ἄρχεται ὁ ποταμός. καταμαθεῖν, ἀνῆλθον
παρὰ τὸ ρεῦμα· καὶ πηγὴν μὲν εὐδεμίαν εὖρον
αὐτῷ, πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας ἀμπέλους, πλή-
ρεις βοτρυῶν, παρὰ δὲ τὴν ρίζαν ἐκάστης, ἀνέ-
ρρει σαγῶν οἶνα διαυγῆς, ἀφ' ὧν ἐγένετο ὁ πο-
ταμός. ἦν δὲ καὶ ἰχθὺς ἐν αὐτῷ πολλὰς ἰδεῖν,
οἶνω μάλιστα καὶ τὴν χροῖαν καὶ τὴν γεῦσιν προσ-
βοικότας. ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαντες αὐτῶν τινὰς,
καὶ ἐμφαγόντες, ἐμεθύσαμεν ἀμέλει, καὶ ἀ-
νατεμόντες αὐτοὺς, εὐρίσκομεν τρυγὸς μεσού-
υσερον μέντοι ἐπινοήσαντες τὰς ἄλλους ἰχθῦς,
τὰς

πῖονι columnae, cum signa praesentiae Bacchi
videremus. Cum autem mihi placeret discere,
vnde oriretur fluuius, aduerso itinere iuxta pro-
fluentem perrexi. Ac fontem quidem iuius nul-
lum reperi, sed multas et magnas vites, vuarum
plenas. Ad radicem vero vniuscuiusque gutta-
tim fluebat vinum liquidum, vnde colligebatur
fluuius. Erat autem pisces quoque in eo videre
multos, vino, quantum ad colorem et gustum,
similes. Nos enim captos eorum aliquot cum
deuorassimus, inebriati sumus: quin et resectos
inuenimus facce ac vinaceis plenos. Deinde ve-
ro illud commenti sumus, vt alijs de aqua pi-
fcibus

τὰς ἀπὸ τῆς ὕδατος, παραμιγνύντες, ἐκεράννυ-
μεν τὸ σφοδρὸν τῆς οἰνοφαγίας.

Τότε δὲ τὸν ποταμὸν περάσαντες, ἡ διαβη-
τὸς ἦν, εὖρομεν ἀμπέλων χρῆμα τεράσιον· τὸ
μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς γῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εὐεργής
καὶ παχύς· τὸ δ' ἄνω, γυναῖκες ἦσαν, ἔσον
ἐκ τῶν λαγύνων, ἅπαντ' ἔχουσαι τέλειαι. τοιαύ-
την παρ' ἡμῶν τὴν Δάφνην γράφουσιν ἄρτι τῆ
Ἀπόλλωνος καταλαμβάνοντος, ἀποδενδρεμένην.
ἀπὸ δὲ τῶν δακτύλων ἄκρων ἐξεφύοντο αὐταῖς
οἱ κλάδοι, καὶ μεσὰ ἦσαν βοτρυῶν. καὶ μὴν
καὶ τὰς κεφαλὰς ἐκόντων ἑλίζετο, καὶ φύλλοις,
καὶ βότρυσι. προσελθόντας δὲ ἡμᾶς ἡσπάζον-
το καὶ ἐδεξιοῦντο, αἱ μὲν Λύδιον, αἱ δὲ Ἰνδι-
κὴν,

scibus admistis temperaremus, quod in vinoso
cibo nimium erat.

8. Tum traiecto flumine, vbi vadofum est,
prodigiosum vitium genus invenimus. Quod
enim terrae continens est, truncus ipse viridis et
crassus: superius autem mulieres erant, ab ilibus
inde membra omnia perfecta habentes: talem
apud nos Daphnen pingunt, Apolline iam iam
comprehendente in arborem mutatam. Summis
autem digitis enascebantur illis palmites pleni vua-
rum. Verum capita etiam pro coma claviculas
habebant, et folia et vuas. Caeterum acceden-
tes nos salutabant et prensabant, vocem partium
Lydiam,

κὴν, αἱ πλεῖσαι δὲ τὴν Ἑλλάδα Φωνὴν προΐα-
μεναι. καὶ ἐφίλῃ δὲ ἡμᾶς ταῖς σόμασιν· ὁ δὲ
Φιληθεὶς, αὐτίκα ἐμέθυε, καὶ παρὰφορος ἦν.
δρέπεσθαι μὲντοι ἐπαρθεῖλον τῷ καρπῷ, ἀλλὰ
ἤλκεν, καὶ ἐβόων, ἀποσπώμενε· αἱ δὲ καὶ μί-
γνυσθαι ἡμῖν ἐπεθύμην. καὶ δύο τινὲς τῶν ἐ-
ταίρων πλησιάσαντες αὐταῖς, ἐκ' ἐτ' ἀπελύον-
το, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰδοίων ἐδέδεντο· συνεφύοντο
γὰρ, καὶ συνερρίζοντο. καὶ ἤδη αὐτοῖς κλάδοι
ἦσαν οἱ δάκτυλοι, καὶ ταῖς ἑλίξι περιπλεκόμε-
νοι, ὅσον οὐδέπω καὶ αὐτοὶ καρποφορήσων
ἔμελλον.

Καταλιπόντες δ' αὐτὰς, ἐπὶ ναῦν ἐφεύγομεν,
καὶ ταῖς ἀπολειφθεῖσι διηγόμεθα ἐλθόντες,
τὰ

Lydiam, partim Indicam, Graecam vero plerae-
que emittentes. Sed nos etiam osculabantur:
at is quem osculo contigissent, inebriatus statim
incerto vestigio oberrabat. Vindemiare tamen
de fructu suo non praebebant, sed prae dolore
exclamabant eo detracto. Quaedam etiam mi-
sceri nobis cupiebant: ac duo quidam sociorum
congressi illis, dissolui non amplius potuere de-
uincti genitalibus. Coaluerunt nempe illis, et
ipsis radicibus permisti sunt: iamque palmites qui
modo digiti fuerant, et claviculis implexi, iam
iam fructum et ipsi laturi videbantur.

9. Nos autem relictis illis ad navim fugere, et
his qui remanserant, narrare tum reliqua, tum
illam

τὰ τε ἄλλα, καὶ τῶν ἑταίρων τὴν συμπλοκὴν,
καὶ τὴν ἀμπελομιξίαν. καὶ λαβόντες ἀμφορέας
τινὰς, καὶ ὑδρευσάμενοί τε ἅμα, καὶ ἐκ τῶ πο-
ταμῷ οἰνισάμενοι 4), καὶ αὐτὰ πλησίον αὐλισά-
μενοι, ἔωθεν ἀνήχθημεν ἐ σφόδρα βραίῳ πνεύ-
ματι. περὶ μεσημβρίαν δέ, ἐκ ἔτι τῆς νήσου
φαίνομένης, ἄφνω τυφὼν ἐπιγεγόμενος, καὶ
περι-

illam sociorum complexionem et commistionem
cum vitibus. Tum sumtis aliquot amphoris aqua-
ti cum effemus, vinumque petiissemus de fluuio,
atque in ipsa illa vicinia pernoctassemus; mane
vento non nimis vehementi soluimus. Circa me-
ridiem, cum iam disparuisset insula, subito in-
gruens

4. Οἰνισάμενοι.] Minus etiam quam in aliis
adsequemur in hisce libris Luciani suauita-
tem: quod mollis et in partes omnes sequax
lingua liberrimam illi fingendi voces pote-
statem tribuit, quam Romana refugit ino-
destia. Quis enim ferat nos, si hic presse se-
cuti verba Graeca poneremus, *aquatii simul
et ex fluuio vinati*? Atqui a ligno *lignari* est,
quidni *vinari* a vino? Simili de causa *Hippo-
gypos*, *Hippomyrmeces*, et id genus composita,
semel quidem in parenthesi interpretamur
equiuultures, et *equiformicas*: caeterum vt
propriorum formam retineant, et illam pe-
regrinitatis commendationem, Graecis ordi-
narie utimur. *Gesner.*

περιδινήσας τὴν ναῦν, καὶ μετεωρίσας, οἷον ἐπὶ
σαδίσας τρισχιλίους, καὶ ἔτι καθήκειν εἰς τὸ πέλα-
γος, ἀλλ' ἄνω μετέωρον ἐξηρημέστην ἀνέμος ἐμ-
πεσὼν τοῖς ἰσίοις, ἔφερε κολπώσας τὴν ἐθόνην.

Ἑπτὰ δὲ ἡμέρας, καὶ τὰς ἴσας νύκτας ἀερο-
δρομήσαντες, ἐγδὲ καθορῶμεν γῆν τινα μεγά-
λην ἐν τῷ αἰέρι, καθάπερ νῆσον λαμπρὰν, καὶ
σφαιροειδῆ, καὶ φωτὶ μεγάλῳ καταλαμπομέ-
νην· προσενεχθέντες δ' αὐτῇ, καὶ ὁρμισάμενοι,
ἀπέβημεν. ἐπισκοπᾶντες δὲ τὴν χώραν, εὐρί-
σκομεν οἰκισμένην τε, καὶ γεωργισμένην· ἡμέρας
μὲν ἔν, καὶ δὲν αὐτόθεν καθεωρῶμεν· νυκτὸς δ'
ἐπιγενομένης, ἐφαίνοντο ἡμῖν ἄλλαι νῆσοι πλη-
σίον, αἱ μὲν μείζους, αἱ δὲ, μικρότεροι, πυρὶ
τῇ

gruens turbo circumactam vertigine nauim ad
tria millia stadiorum sustulit, nec demisit iterum
in mare, sed supra in aëre suspensam ventus in
vela irruens, eaque sinuans, abstulit.

10. Septem dies et noctes totidem per aëra ve-
cti, octauo terram videmus magnam in aëre, in-
sulae instar, splendidam, globosam, et multa
luce illustratam. Delati ad illam atque appulsi
exscendimus, explorataque regione habitari eam
colique inuenimus. Ac interdum quidem nihil
inde videmus: superueniente vero nocte, aliae
in conspectum nobis veniunt in propinquo insu-
lae, maiores, minores, colore igneo: aliae au-
tem

τὴν χρεῖαν προσβοικυῖται· καὶ ἄλλη δὲ τις γῆ κα-
τω, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ ποταμοὺς ἔχουσα,
καὶ πελάγη, καὶ ὕδατος, καὶ ὄρη. ταύτην ἐν τῇ
καθ' ἡμᾶς οἰκισμένην εἰκαζομεν.

Δόξαν 5) δὲ ἡμῖν καὶ ἔτι πορρωτέρω προελ-
θεῖν, συνελήφθημεν τοῖς Ἱππογυπίοις παρ' αὐ-
τοῖς καλεσμένοις, ἀπαντήσαντες. οἱ δ' Ἱππό-
γυπιοι ἄνθρωποι, εἰσιν ἄνδρες ἐπὶ γυπῶν μεγάλων
ὀχούμενοι, καὶ καθάπερ ἵπποις τοῖς ὀρεοῖς χρώ-
μενοι· μεγάλοι γὰρ οἱ γυπες, καὶ ὡς ἐπιπau-
τρικέφαλοι. μάθοι δ' ἂν τις τὸ μέγεθος αὐ-
τῶν ἐντεῦθεν· νεῶς γὰρ μεγάλης φορτίδος ἰσῆ,
ἐκα-

tem infra terra, et vrbes in se fluminaque habens,
et maria, et silvas, et montes. Hanc igitur no-
stram esse coniecimus.

II. Cum vero placuisset nobis ultra progredi,
comprehensi sumus ab his, qui Hippogypi (*Equi-
uultures*) apud illos vocantur, in quos incidera-
mus. Sunt autem Hippogypi viri magnis vultu-
ribus vecti, iisque auib. utentes velut equis.
Magni enim illi vultures, et ut plurimum trici-
pites: magnitudinem eorum inde discat aliquis,
quod pennam vnamquamque onerariae magnae
navis

5. Δόξαν] Sic absolute, pro, cum placuisset,
cum decretum esset, supra Harmon. c. 4. et
hac Hist. c. 7. Reitz.

ἕκασον τῶν πτερῶν μακρότερον καὶ παχύτερον
 φέρουσι. τέτοις ἔν τοις Ἱππογύποις προστέ-
 τακται περιπετομένοις τὴν γῆν, εἴ τις εὖρε-
 θεὶν ξένος, ἄγειν ὡς τὸν βασιλέα· καὶ δὴ καὶ
 ἡμῶς ξυλλαβέντες, ἄγουσιν ὡς αὐτόν· ὁ δὲ θεα-
 σάμενος, καὶ ἀπὸ τῆς σολῆς εἰκάσας, "Ἕλληνες
 ἄρα, ἔφη, ὑμεῖς, ὦ ξένοι· συμψησάντων δέ,
 πῶς ἔν ἀφίκεσθε, ἔφη, τοσῶτον ἄερα διελ-
 θόντες; καὶ ἡμεῖς τὸ πᾶν αὐτῷ διηγούμεθα·
 καὶ ὃς ἀρξάμενος τὸ καθ' ἑαυτόν, ἡμῖν διζήκει,
 ὡς καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν, τένομα Ἐδυμίων,
 ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς καθεύδων, ἀναρπασθεὶς
 ποτὲ, καὶ ἀφικόμενος, βασιλεύσεις τῆς χώ-
 ρας. εἶναι δὲ τὴν γῆν ἐκείνην ἔλεγε, τὴν ἡμῖν
 κατω

navis malo maiorem crassioremq̃ue habent. His
 igitur Hippogypis iniunctum est, vti circumuo-
 lantes terram, si quis peregrinus inueniatur, de-
 ducant ad regem. Itaque nos quoque compre-
 hensos ad eum deducunt. Ille vero, conspectis
 nobis coniectura ex habitu ducta, *Graeci ergo,*
inquit, vos estis, hospites? Fatentibus nobis,
Quomodo igitur, inquit, hic venitis tanto supe-
rato aere? Et nos, quidquid erat, illi narramus.
 Atque ille exorsus suas nobis res enarrat, *ut ipse*
quoque, homo qui esset, Endymion nomine, de no-
stra terra inter ipsum somnum sursum quondam ab-
reptus esset, et hic delatus regioni imperitet. Esse
autem terram illam dicebat eam, quae infra nobis
luna

κάτω Φαινομένην Σελήνην. ἀλλὰ θαρρῆεῖν τε παρεκλεύετο, καὶ μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι· πάντα γὰρ ἡμῖν παρῆσσεσθαι ὧν δεόμεθα.

Ἦν δὲ καὶ κατορθώσω, ἔφη, τὸν πόλεμον, ὃν ἐκφέρω νῦν πρὸς τὰς τὸν ἥλιον κατοικῶντας, ἀπάντων εὐδαιμονέστατα παρ' ἐμοὶ καταβιώσετε· καὶ ἡμεῖς ἡρόμεθα τίνες τε εἶεν οἱ πολέμιοι, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς· ὁ δὲ, Φαέθων, φησὶν, ὁ τῶν ἐν τῷ ἡλίῳ κατοικῶντων βασιλεὺς, (οἰκεῖται γὰρ δὴ καὶ κείνους ὥσπερ καὶ ἡ Σελήνη) πολὺν ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολυεὶ χρόνον. ἤρξατο δὲ ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐμῇ ποτε τὰς ἀπορωτάτας συναγαγὼν, ἐβελήθην ἀποικίαν εἰς τὸν ἑωσφόρον σείλαι, ὄντα ἔρημον, καὶ ὑπὸ μηδενὸς κατοικῶμενον· ὁ
τοίνυν

luna videatur. Sed bono nos animo esse iussit, et periculum suspicari nullum: praesto quippe nobis futura, quibus opus esset, omnia.

12. Si vero, inquit, bellum feliciter confecero, quod iam Solis incolis infero, felicissimam apud me vitam viuetis. Interrogantibus nobis, quinam hostes essent, et quae dissidiorum causa? ille Phaethon, inquit, Rex eorum, qui Solem incolunt (habitzatur enim ille quoque non minus quam Luna) diu iam bellum aduersus nos gerit. Coepit autem ex causa tali. Collectis aliquando tenuissimis imperii mei, coloniam mittere in Luciferum statui, desertum, et inhabitatum a nemine. At Phaethon

τοίνυν Φαέθων Φθονήσας, ἐκώλυσε τὴν ἀποικίαν, κατὰ μέσον τὸν πόρον ὑπαντήσας ἐπὶ τῶν Ἱππομυρμήκων. τότε μὲν ἔν νικηθέντες (ὃ γὰρ ἡμεν ἀντίπαλοι τῇ παρασκευῇ) ἀνεχώρησαμεν. νῦν δέ, βέλομαι αὐθις ἐξενεγκεῖν τὸν πόλεμον, καὶ παραγγεῖλαι 6) τὴν ἀποικίαν. ἣν ἔν ἐθέλητε, κοινωήσατέ μοι τῷ στόλῳ, γῦπας δέ ὑμῖν ἐγὼ παρέξω τῶν βασιλικῶν ἓνα ἐκάσῳ,
καί

prae invidia prohibuit coloniam, in media se via obiciens nobis in Hippomyrmecibus (Equiformicis.) Igitur tum quidem superati discessimus; neque enim apparatu pares eramus. Iam vero denuo inferre bellum volo, et coloniam deducere. Quodsi ergo volueritis, in partem expeditionis meae venite. Vultures autem vobis ego praebebo de regis singulos,
et

6. Παραγγεῖλαι] Aldina lectio παραστῆλαι, licet verbum satis infrequens sit, si fides Lexicis; tamen multo nobis ad seriem orationis videbatur commodius accidere, cum non de imperanda scribendaque colonia, quod est παραγγεῖλαι, sermo sit, sed de deducenda et firmanda, misso exercitu, cui rei παραστῆλαι aptissimum esse, si minus aliorum inductione locorum probari potest, tamen ex usu verbi simplicis, et ratione qua duplicatum est verbum, satis apparet. Idque in interpretatione nostra secuti sumus. Gesner.

καὶ τὴν ἄλλην ὄπλισιν. αὐρίον δὲ ποιησόμεθα τὴν ἑξοδον. ἔτως, ἔφην ἐγὼ, γιγνέσθω, ἐπειδὴ σοι δοκεῖ.

Τότε μὲν ἔν παρ' αὐτῷ ἐστιαθέντες, ἐμείναμεν· ἔωθεν δὲ διαναστάντες, ἐτασσόμεθα· καὶ γὰρ οἱ σκοποὶ πλησίον εἶναι ἐσήμαινον τὰς πολεμίας. τὸ μὲν ἔν πλῆθος τῆς στρατιᾶς, δέκα μυριάδες ἐγένοντο, ἄνευ τῶν σκευοφόρων, καὶ τῶν μηχανοποιῶν, καὶ τῶν πεζῶν, καὶ τῶν ξένων συμμάχων. τῶν δὲ ὀκτακισμύριοι μὲν ἦσαν οἱ Ἰππόγυπτοι, δισμύριοι δὲ, οἱ ἐπὶ τῶν λαχανοπτέρων. ὄρνεον δὲ καὶ τῆτό ἐσι μέγισον, ἀντὶ τῶν πτερῶν λαχάνοις πάντῃ λάσιον· τὰ δ' ὠκύπτερα ἔχει, θριδάκinois φύλλοις μά-
λιστα

et armaturam reliquam. Cacterum crastino die egrediemur. Ita fiat, inquam ego, quandoquidem tibi sic videtur.

13. Ac tum quidem in conuiuio ipsius mansimus. Postridie eius diei vero mane surgentes, in aciem processimus, cum prope esse hostem significarent speculatores. Numerus exercitus fuere centum millia, praeter calones et machinarios, et pedites, et auxilia peregrina, nempe octuaginta millia Hippogyporum, et viginti millia qui Lachanopteris (*oleripennibus*) vehuntur. Est illa avis maxima, pro pennis vndique hirsuta oleribus, alas habens lactucae foliis maxime similes.

λιστα προσεικόμετα. ἐπὶ δὲ τέτων, οἱ Κεγχρο-
βόλοι τετάχατο 7), καὶ οἱ Σκοροδομάχοι.
ἦλθον δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἄρκτε σύμμαχοι, τρισμύ-
ριοι μὲν Ψυλλοτοξόται, πεντακισμύριοι δὲ Ἀνε-
μοδρόμοι. τέτων δὲ, οἱ μὲν Ψυλλοτοξόται,
ἐπὶ ψυλλῶν μεγάλων ἱππάζονται, ὅθεν καὶ τὴν
προσηγορίαν ἔχουσι· μέγεθος τῶν ψυλλῶν, ὅσον
δώδεκα ἐλέφαντές. οἱ δ' Ἀνεμοδρόμοι, πεζοὶ
μὲν

Iuxta hos collocati in acie erant Cenchroboli
(*iaculatores milii*) et Scorodomachi (*aliiis pugnantes*).
Venerant etiam de septentrione auxiliares, trige-
sies mille Psyllotoxotae (*pulicisagittarii*) quin-
quagies mille autem Anemodromi (*venticursiores*).
Horum autem isti magnis in pulicibus equitant,
vnde etiam nomen habent: magnitudo *singulorum*
pulicum, quanta duodecim elephantorum: Ane-
modro-

7. Τετάχατο] Velut τετάχεται, pro τετα-
γμένοι εἰσὶ, et ita τετάχατο pro τεταγμέ-
νοι ἦσαν Iones dicunt. Verum et Atticos
interdum iisdem vti, ex Thucyd. aliisque
probat Cl. *Maittaire* de Dialect. p. 354. Edit.
Haganae. Nec mireris augmentum abesse;
neque credas ἐτετάχατο scribendum; in
huiusmodi enim temporibus, per se satis
poly syllabis ita frequens est abiectio au-
gmenti, etiam in soluta oratione, vt mirer
qui de eo dubitari queat. *Reitz.*

μέν εἰσι· Φέρονται δ' ἐν τῷ ἀέρι ἄνευ τῶν πτε-
 ρῶν· ὁ δὲ τρόπος τῆς Φορᾶς τοῖός δε. χιτῶ-
 νας ποδήρεις ὑπεζωσμένοι, κολπώσαντες αὐτὰς
 τῷ ἀνέμῳ, καθάπερ ἰσίχ, Φέρονται ὥσπερ
 τὰ σκῆφη· τὰ πολλὰ δ' οἱ τοιῆτοι ἐν ταῖς
 μάχαις πελτασταὶ εἰσιν· ἐλέγοντο δὲ καὶ ἀπὸ
 τῶν ὑπὲρ τὴν Καππαδοκίαν ἀσέρων ἥξειν, Στρα-
 θοβάλανοι μὲν ἐπταχισμύριοι, Ἱππογέραννοι δὲ
 πενταχισχίλιοι. τέτρας ἐγὼ ἐκ ἐθεασάμην, ἃ
 γὰρ ἀφίκοντο. διόπερ καὶ γράψαμ αὐτῶν τὰς
 φύσεις ἐτόλμησα· τεράσια γὰρ καὶ ἄπιστα πε-
 ρὶ αὐτῶν ἐλέγετο.

Αὕτη μὲν τῇ Ἐνδυμίωνος ἡ δύναμις. σκευὴ
 δὲ πάντων ἡ αὐτὴ· κράνη μὲν ἀπὸ τῶν κυάμων·
 μεγά-

modromi-pedites illi quidem, sed sine alis in aëre
 feruntur. Ratio progressionis talis. Togas tala-
 res substringunt, easque vento velorum instar
 sinuandas cum permiscere nauigiorum more ferun-
 tur. Plerumque hi in praeliis peltastae sunt. Di-
 cebantur vero etiam de stellis Cappadociae imini-
 nentibus venturi, Struthobalanorum (*passeriglan-
 dium*) septuaginta millia, Hippogeranorumque
 (*equigrum*) millia quinque. Hos ego non vi-
 di, neque enim venerunt. Ideo neque naturas
 illorum ausus sum scribere, prodigiosa enim et
 incredibilia de illis dicebantur.

14. Atque hae Endymionis copiae. Cacterum
 arma omnium eadem. Galeae de fabis: magnae

μεγάλοι γὰρ παρ' αὐτοῖς οἱ κύαμοι καὶ καρτεροί. θώρακες δὲ Φολιδωτοὶ πάντες θέρμιοι· τὰ γὰρ λέπη τῶν θέρμων συρρέαπτοντες, ποιεῖνται θώρακας. ἄρρηκτον δ' ἐκεῖ γίνεται τὸ θέρμα τὸ λέπος, ὥσπερ κέρας· ἀσπίδες δὲ καὶ ξίφη, οἷα τὰ Ἑλληνικά.

Ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν, ἐτάξαντο ὧδε· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον οἱ Ἱππόγυποι, καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς ἀριστερὰς περὶ αὐτὸν ἔχων· καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις· τὸ δ' εὐώνυμον οἱ Λαχανόπτεροι, τὸ μέσον δὲ, οἱ σύμμαχοι, ὡς ἕκαστοι, τὸ δὲ πεζὸν, ἦσαν μὲν ἀμφὶ τὰς ἐξακισχιλίας μυριάδας· ἐτάχθησαν δὲ ἔτως· ἀράχνας παρ' αὐτοῖς πολλοὶ καὶ μεγάλοι γίνονται, πολὺ τῶν

Κυκλά-

enim apud illos fabae ac robustae. Loricae squamatae omnes de lupinis: lupinorum nempe pelliculis confutis loricis sibi faciunt. Impenetrabilis enim ibi nascitur lupini pellicula, cornu instar. Clypei et gladii Graecis similes.

15. Cum vero opportunum iam esset, aciem formabant eiusmodi: Dextrum cornu Hippogypī tenebant, et ipse Rex qui circa se habebat quosque fortissimos; in his nos quoque: sinistrum Lachanopteri: mediam aciem auxiliares, suum sibi agmen quique implentes. Peditum ad sexagies mille millenos ita collocati. Araneae apud eos multae magnaeque nascuntur; Cycladum insula-

Κυκλάδων νήσων ἕκαστος μείζων. τότε τοῖς προσ-
 ἔταξε διωφῆναι τὸν μεταξὺ τῆς Σελήνης καὶ τῆς
 Ἑωσφόρου αἴρα. ὡς δὲ τάχιστα ἐξεργάσαντα,
 καὶ πεδίον δ' ἐποίησαν, ἐπὶ τεταπαρέταξε τὸ
 πεζόν. ἤγετο δὲ αὐτῶν Νυκτερίων ὁ Εὐδιαν-
 αχτος, τρίτος αὐτός.

Τῶν δὲ πολεμίων τὸ μὲν εὐώνυμον εἶχον οἱ
 Ἴππομύρμηκες, καὶ ἐν αὐτοῖς, ὁ Φαέθων· θη-
 ρία δὲ ἐστὶ μέγιστα, ὑπόπτερα, τοῖς παρ' ἡμῖν
 μύρμηξι προσεοικότα, πλὴν τῆς μεγέθους. ὁ γὰρ
 μέγιστος αὐτῶν, καὶ δίπλεθρος ἦν. ἐμάχοντο
 δὲ, καὶ μόνον οἱ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ μά-
 λιστα τοῖς κέρασιν· ἐλέγαντο δὲ ἄλλοι εἶναι ἀμφὶ
 τὰς πέντε μυριάδας· ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς αὐτῶν,
 ἑτάχ-

fularum singulis singulae multo maiores. His
 obtexere imperavit interiectum Lunam inter et
 Phosphorum aëra. Hoc celeriter perfecto, para-
 toque sic campo, in eo instruxit pedestrem aciem,
 quam ducebat Nycterion Eudianactis (*Nocturnus
 Sereni regis*) filius, cum tertio collega.

16. At hostium sinistrum cornu tenebant Hip-
 pomyrineces, atque in illis Phaëthon. Animalia
 autem sunt maxima, volucra, formicis nostris
 similia a magnitudine si discefferis: maximum
 enim illorum vel duorum iugerum erat. Pugna-
 bant autem non sessores modo, sed et ipsa maxi-
 me, cornibus: dicebanturque esse quinquaginta
 circiter millia. In dextro cornu collocati erant

ἐτάχθησαν οἱ Ἀεροκώνωπες, ὄντες καὶ οὗτοι
 ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας, πάντες τοξόται, κώ-
 νωψι μεγάλοις ἐποχέμενοι· μετὰ δὲ τῆς, οἱ
 Ἀεροκόρυκες, ψилоί τε ὄντες καὶ πεζοί, πλὴν
 μάχιμοί γε καὶ ἔτοί· πόρρωθεν γὰρ ἐσφενδό-
 νων ῥαφανίδας ὑπερμεγέθεις· καὶ ἐβληθεῖς ἅδ'
 ἐπ' ὀλίγον ἀντέχειν ἐδύνατο· ἀπέθνησκε δὲ,
 δυσοσμίας τινὸς αὐτίκα τῷ τρυκύματι ἐπιγενο-
 μένης· ἐλέγοντο δὲ χρεῖν τὰ βέλη μαλάχης ἰῶ.
 ἔχοντες δ' αὐτῶν ἐτάχθησαν οἱ Καυλομύκη-
 τες, ὀπλίται ὄντες, καὶ ἀγχέμαχοι, τὸ πλῆ-
 θος μύριοι· ἐκλήθησαν δὲ Καυλομύκητες, ὅτι
 ἀσπίσι μὲν μυκητινοῖς ἐχρῶντο, δόρασι δὲ καυ-
 λίνοις, τοῖς ἀπὸ τῶν ἀσπαράγων· πλησίον δὲ
 αὐτῶν,

Aëroconopes, quinquies mille circiter et ipsi, fa-
 gittarii omnes magnis culicibus inequitantes.
 Post hos vero Aërocoraces, levis armaturae pe-
 dites, sed pugnaces ipsi quoque . . . E longin-
 quo enim fundis iaculabantur raphanos supra
 modum magnos, quibus percussus ne paullum
 quidem durare poterat, moriebaturque foedo sta-
 tim odore superueniente vulnere: dicebantur au-
 tem vngere tela veneno maluae. Continuo post
 illos stare iussi Caulomyces (*Caulifungi*) grauis
 armaturae milites coninus pugnantes, decies
 mille, appellationem inde nacti, quod scutis qui-
 dem e fungis, hastis autem vterentur e caulibus
 asparagorum. Prope hos collocati Cynobalani
 (Cani-

κῦτῶν, οἱ Κυνοβλάανοι ἔστησαν, ἔς ἔπεμψαν
 κῦτῶ οἱ τὸν Σείριον κατοικῆντες, πεντακισχι-
 λιοι, καὶ ἄλλοι ἄνδρες κυνοπρόσωποι, ἐπὶ βαλάν-
 των πτερωτῶν μαχόμενοι. ἑλέγοντο δὲ κακεί-
 νων ὑπερίξιν τῶν συμμάχων, ἔς τε ἀπὸ τοῦ
 Γαλαξίᾳ μετεπέμπετο σφενδονήτας, καὶ οἱ Νε-
 φελιοκένταυροι· ἀλλ' ἐκείνοι μὲν, τῆς μάχης
 ἤδη κεκριμένης, ἀφίκοντο, ὥς μή ποτε ὦφε-
 λον. οἱ σφενδονῆται δὲ, ἄδ' ὅλως παρεγένον-
 το. διόπερ Φασὶν αὐτοῖς ὑπερον ὀργισθέντά
 τὸν Φαέθοντα, πυρπολῆσαι τὴν χώραν· τοιαύ-
 τη μὲν καὶ Φαέθων ἐπήει παρασκευῇ.

Συμμιζάντες δὲ, ἐπεὶ δὴ τὰ σημεῖα ἦρθη, καὶ
 ὠγκήσαντο ἑκατέρων οἱ ὄναι, (τάτοις γὰρ ἀν-
 τί

(*Caniglandarii*) quos sub miserant, qui habitant
 Sirium, quinquies mille. Hi caninis capitibus
 viri, in alatis glandibus pugnantes. Dicebantur
 autem de illorum quoque auxiliis quidam abesse,
 tum quos de Lactea via arcessuerat funditores,
 tum Nephelocentauri (*Nubicentauri*). Verum
 illi acie iam inclinata venerunt, et utinam nunquam
 venissent! funditores autem plane non venerunt,
 propterea aiunt, iratum deinde illis Phaëthon-
 tem, regionem illorum igni vastasse. Hoc qui-
 dem apparatu Phaëthon inibat praelium.

17: Cum vero commissa esset pugna, sublati
 signis, ruditique ab asinis utrinque edito, his

τὶ σαλπιζῶν χρωῶνται) ἐμάχοντο· καὶ τὸ μὲν
 εὐώνυμον τῶν Ἡλιωτῶν αὐτίκα ἔφυγεν, ἔδ' ἐς
 χεῖρας δεξάμενον τῆς Ἱππογύπης, καὶ ἡμεῖς
 εἰπόμεθα κτείνοντες· τὸ δεξιὸν δ' αὐτῶν ἐκρά-
 τει τῷ ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ εὐωνύμῳ· καὶ ἐπεξήλ-
 θον οἱ Ἀεροκίωνες διώκοντες, ἄχρι πρὸς τῆς
 περσῆς· ἐνταῦθα δὲ κακείνων ἐπιβοηθούντων,
 ἔφυγον ἐπικλίναντες, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἦσθον-
 το τοὺς ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ σφῶν νενικημένους.
 τῆς δὲ τροπῆς λαμπρῶς γενομένης, πολλοὶ μὲν
 ζῶντες ἠλίσκοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνῆρξαντο, καὶ
 τὸ αἷμα ἔρρει πολὺ μὲν ἐπὶ τῶν νεφῶν, ὥς τε
 αὐτὰ βάπτεσθαι, καὶ ἐρυθρὰ φαίνεσθαι, οἷα
 παρ' ἡμῖν δυομένου τοῦ ἡλίου φαίνονται, πο-
 λὺ

enim vtuntur loco tubicinum, certabant. Ac
 sinistrum Heliotarum cornu statim fugere, cum
 nec ad manus admisisset Hippogypos, et nos in-
 sequi caedibus: dextrum vero illorum cornu si-
 nistram nostram aciem superauit, impetuque fa-
 cto persecuti Aëroconopes ad pedites vsque per-
 uenerunt. Hic vero et illis subsidio venientibus,
 inclinata acie fugerunt, et maxime cum sentirent,
 suos in sinistro cornu victos. Cum effuse iam fu-
 gerent, multi quidem viui capti sunt, multi ve-
 ro etiam interfecti, copiosusque tum per nubes
 sanguis fluxit, vt tinctae illo, rubicundae vide-
 rentur, quales apud nos occidente sole apparent;
 tum

αὐτὸ δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν κατέσφαζεν, ὥς τε με εἰσά-
ζειν, μὴ ἄρα τοιαῦτα τινὸς καὶ πάλαι ἄνω γενε-
μένῃ, "Ὅμηρος ὑπέλαβεν αἵματι ὕσαι τὸν Δία
ἐπὶ τῷ τῷ Σαρπηδόνοσ θανάτῳ.

Ἀναστρέψαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, δύο τρο-
πικα ἐσήσασμεν, τὸ μὲν ἐπὶ τῶν ἀραχνίων τῆς
πεζομαχίας· τὸ δὲ τῆς ἀερομαχίας, ἐπὶ τῶν
νεφῶν. ἄρτι δὲ τῶν γιγνομένων, ἡγγέλλεν-
το ὑπὸ τῶν σκοπῶν οἱ Νεφελοκένταυροι προσ-
ελαύνοντες, ὧς ἔδει πρὸ τῆς μάχης ἐλθεῖν τῷ
Φαέθοντι. καὶ δὴ ἐφαίνοντο προσιόντες, θέα-
μα παραδοξότατον, ἐξ ἵππων πτερωτῶν καὶ
ἀνθρώπων συγκείμενοι· μέγεθος δὲ, τῶν μὲν
ἀνθρώπων, ὅσον τῷ Ῥωδίῃ καλοσσῶ ἐξ ἡμι-
σειάς

tum stillauit in terram, adeo quidem vt coniice-
rem ego, numquid forte tale quid olim apud su-
peros factum cum esset, Homerus putauerit, san-
guine pluuisse Iouem ob mortem Sarpedonis.

18. A persequendis hostibus reuersi tropaea
duo statuimus, alterum de pedestri praelio, in
araneorum tela; alterum vero pugnae in aëre
commissae, in nubibus. Commodum ista gere-
bantur, cum nuntiantur a speculatoribus aduen-
tare Nephelocentauri, quos ante pugnam venire
Phaëthonti oportebat. Et sane apparebat cum
accederent admirabile in primis spectaculum, ex
alatis equis et hominibus compositi: hominum
magnitudo, quanta est qua superiorem partem
dimi-

σειάς ἐς τὸ ἄνω, τῶν δ' ἵππων, ὅσον νεῶς μεγάλης Φορτίδος. τὸ μέντοι πλῆθος αὐτῶν ἐκ ἀνέγραψα, μὴ τὸ καὶ ἄπισον δόξῃ, τοσῶτον ἦν. ἤγεῖτο δὲ αὐτῶν ὁ ἐκ τῆς Ζωδιακῆς τοξότης· ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο τὰς Φίλας νενίκημένους, ἐπὶ μὲν τὸν Φαέθοντα ἔπεμπον ἀγγελίαν, αὐθις ἐπιέλαι· αὐτοὶ δὲ διαταζάμενοι, τεταραγμένοις ἐμπίπτουσι τοῖς Σεληνίταις, ἀτάκτοις περὶ τὴν διώξιν, καὶ τὰ λάφυρα δισσεδασμένοις· καὶ πάντας μὲν τρέψουσιν, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα καταδιώκουσι πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ὀρνέων αὐτῶν κτείνουσιν· ἀτέσπασαν δὲ καὶ τὰ τροπαια, καὶ κατέδραμον ἅπαν τὸ ὑπὸ τῶν ἀραχνῶν πεδίου ὑφασμένον, ἐμὲ δὲ, καὶ δύο
τινάς

dimidium Colossi Rhodiorum; equorum, quanta magnae navis onerariae. Numerum eorum non adscripsi, ne cui incredibilis videretur, adeo ingens erat. Dux illorum ille de Zodiaco Sagittarius. Cum vero victos amicos suos esse sensissent, Phaëthontem misso nuncio in praelium reuocarunt: ipsi vero instructa acie in Selenitas irruunt perturbatos, palantes, et in persequendis hostibus, praedaeque legenda dispersos. In fugam vertunt omnes, ipsumque regem ad urbem usque persequuntur, plerisque volucrum ipsius interfectis: tropaea reuellunt, totumque campum ab araneis textum percurrunt: me vero et sociorum
duos

τινάς τῶν ἐταίρων, ἐζώγρησαν. ἤδη δὲ παρῆν
καὶ ὁ Φαέθων, καὶ αὐτοῖς ἄλλα τρόπαια ὑπ' ἐκεί-
νων ἴσατο. ἡμεῖς μὲν ἐν ἀπηγόμεθα ἐς τὸν ἡ-
λιον αὐθημερόν, τῷ χεῖρε ἐπίσω δεθέντες ἀρα-
χνίᾳ ἀποκόμμεντι.

Οἱ δὲ πολιορκεῖν μὲν ἐκ ἐγνώσαν τὴν πόλιν·
ἀναστρέψαντες δὲ, τὸ μεταξὺ τῆς ἀέρος ἀπετεί-
χιζον, ὥς μὴκέτι τὰς αὐγὰς ἀπὸ τῆς ἡλίας πρὸς
τὴν σελήνην διήκειν. τὸ δὲ τεῖχος ἦν διπλῶν,
νεφελωτόν· ὥς σαφὴς ἐκλειψις τῆς Σελήνης
ἐγεγόνει· καὶ νυκτὶ διενεκεῖ πᾶσα κατείχετο.
πιεζόμενος δὲ τέττοις ὁ Ἐνδυμίων, πέμψας ἰκέ-
τευε καταιρεῖν τὸ οἰκοδόμημα, καὶ μὴ σφᾶς
περιορᾶν ἐν σκότῳ βιοτεύοντας· ὑπισχνεῖτο δὲ
καὶ

duos viuos capiunt. Iamque Phaëthon adest, et
rursus alia ab illis tropaea statuuntur. Nos qui-
dem igitur eodem adhuc die ad Solem abducimur,
manibus ad terga reuinctis filo de araneae tela
abscisso.

19. Atque oppugnare quidem urbem non sta-
tuunt, reuersi autem quod interiectum est aëris
muro interposito absciderunt, vt splendor a sole
non iam peruenire ad Lunam posset, iam murus
ille duplex erat nubibus constans. Itaque aperta
Lunae eclipsis efficiebatur, vt perpetua nocte
vniuersa tegeretur. His cum vrgeretur malis En-
dymion, legatione missa supplicauit vt demolire-
tur illam munitionem, nec reiiceret se degentes
in to-

καὶ Φόρους τελέσειν, καὶ σύμμαχος ἔσεσθαι, καὶ μηκέτι πολεμήσειν· καὶ ὁμήρεος ἐπὶ τέτοις δῶναι ἤθελεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα, γενεμένης δις ἐκκλησίας, τῇ προτεραιᾷ μὲν, οὐδὲν παρῆλυσαν τῆς ὀργῆς, τῇ ὑστεραίᾳ δὲ, μετέγνωσαν. καὶ ἐγένετο ἡ εἰρήνη ἐπὶ τέτοις 8).

Κατὰ

in tenebris: promisitque tributa pendere, ac mittere auxilia nec amplius rebellare, obsidesque harum rerum causa obtulit. Phaëthon autem cum suis, concilio bis habito, priori quidem irarum nihil remissere, sed posteriore sententiam mutarunt. Conuenit autem pax his legibus:

20. In

8. Ἐπὶ τέτοις] Ἐπὶ de conditione in quam aliquid paciscimur, frequens. In primis vero soleinne historicis ἐπὶ τέτοις et ἐπὶ τοῖσδε dicere, in describendis fœderis conditionibus. At iam videndum, an igitur ὁμήρεος ἐπὶ τέτοις δῶναι, quod modo praecessit, non simili fere modo reddendum, *obsides dare in has condiciones*, i. e. scilicet in fidem promissorum obsides datuos. Potest sic intelligi, ac tamen *super* verti, non *insuper*; nam obsidum traditio non adeo est noua actio; sed continuatio et confirmatio prioris. Etsi non adeo multum intersit, si quis nouam actionem statuatur, et *insuper* vertatur, quum distinctio paullo maior quam simplex comma praecedat, quam distinctionem seruandum duxi, quia nouum verbum

ἡθε-

Κατὰ τὰδε συνθήκας ἐποίησαντο οἱ Ἡλιῶται καὶ οἱ σύμμαχοι πρὸς Σελήνιτας καὶ τὰς συμμάχους, ἐπὶ τῷ καταλῦσαι μὲν τὰς Ἡλιώτας τὸ διατείχισμα, καὶ μηκέτι εἰς τὴν Σελήνην ἐσβάλλειν, ἀποδῆναι δὲ καὶ τὰς αἰχμαλώτους, ῥητῶν ἕκαστον χρημάτων· τὰς δὲ Σελήνιτας, ἀφῆναι μὲν αὐτονόμους τὰς γε ἄλλας ἀσέρας, ἵπλα δὲ μὴ ἐπιφέρειν τοῖς Ἡλιώταις, συμμαχεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων ἢν τις ἐπίη· Φόρον δὲ ὑποτελεῖν ἑκάστῃ ἔττει τὸν βασιλέα τῶν Σεληνιτῶν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἡλιωτῶν, δρόσου ἀμφορέας μυρίας. καὶ ὁμήρους δὲ σφῶν αὐτῶν δῆναι μυρίας, τὴν

20. In hac conditiones foedus fecere Heliothae ipsorumque socii, cum Selenitis ac sociis illorum, ut Heliothae quidem demoliantur munitionem interpositam, nec amplius irruptionem in Lunam faciant, reddantque captivos pretio, de quo inter singulos convenerit. Selenitae autem uti liberas et sui iuris esse patiantur stellas reliquas; neque bellum inferant Heliothi, sed auxilia potius mittant inuicem, si quis illos inuadat, tributumque pendat quotannis Heliotharum regi rex Selenitarum, roris amphoras decies mille eiusque rei obfides det decies mille; colo-

ἢ θελεν sequitur, quod posteriorem sensum aliquantum dirimit a prioribus, quae ab alio verbo pendent, nimirum ab ὑπισχνεῖτο. Reitz.

τὴν δ' ἀποικίαν τὴν εἰς τὸν ἑωσφέρον, κοινὴν ποιῆσθαι, καὶ μετέχειν τῶν ἄλλων τὸν βεβλόμενον. ἐγγράψαι δὲ τὰς συνθήκας σήλη ἡλεκτρίνη, καὶ ἀνασῆσαι ἐν μέσῳ τοῦ ἀέρι ἐπὶ τοῖς μεθορίοις. ὤμωσαν δὲ Ἡλιωτῶν μὲν, Πυρωνίδης καὶ Θερίτης, καὶ Φλόγιος· Σελήνιτῶν δὲ, Νύκτωρ, καὶ Μήνιος, καὶ Πολυλαμπής.

Τοιαύτη μὲν ἡ εἰρήνη ἐγένετο· εὐθύς δὲ τὸ τεῖχος καθηρέϊτο, καὶ ἡμᾶς τὰς αἰχμαλώτας ἀπέδωσαν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμεθα εἰς τὴν Σελήνην, ὑπηντίαζον ἡμῖν, καὶ ἀσπάζοντο μετὰ δακρύων, οἳ τε ἑταῖροι, καὶ ὁ Ἐνδυμίων αὐτός. καὶ ὁ μὲν, ἡξίει μεῖναι τε παρ' αὐτῷ, καὶ κοινωνεῖν
τῆς

coloniam autem in Luciferum communiter mittant, et in partem eius veniat aliorum etiam quisquis voluerit; inscribantque foedus hoc columnae ex electro, eamque statuant in medio aere, ipsisque in finibus. Iurarunt in hoc foedus Heliotarum Pyronides (Igneus) et Therites (Aestivus) et Phlogius; (Flammeus) Selenitarum vero Nyctor (Nocturnus) et Menius (Menstruus) et Polylampes (Multilucius).

21. Haec talis igitur pax facta est. Statimque munitio deiecta, nosque captivos reddiderunt. Cum autem rediissemus in Lunam, occurrerunt nobis et cum lacrumis complexi sunt tum socii, tum ipse Endymion. Et hic quidem rogabat, maneremus apud se, et coloniae nos adscribi patere-
mur,

τῆς ἀποικίας, ὑπισχνόμενος δώσειν πρὸς γάμον τὸν ἑαυτῷ παῖδα· γυναῖκες γὰρ ἔκ εἰσι παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δὲ ἑδαμῶς ἐπειθέμενη, ἀλλ' ἡξίου ἀποπεμφθῆναι κάτω εἰς τὴν θάλατταν. ὥς δὲ ἔγνω ἀδύνατον ἐν πείθειν, ἀποπέμπει ἡμᾶς, ἐσιάσας ἑπτὰ ἡμέρας.

“Α δ' ἐν τῷ μεταξύ διατρίβων ἐν τῇ Σελήνῃ, κατενόησα καινὰ, καὶ παράδοξα, ταῦτα βέλομαι εἰπεῖν. Πρῶτα μὲν τὸ μὴ ἐκ γυναικῶν γεννᾶσθαι αὐτὰς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀρρένων· γάμοις γὰρ τοῖς ἀρρέσι χρῶνται, καὶ ἑδ' ὄνομα γυναικὸς ὅλως ἴσασι. μέχρι μὲν ἔν πέντε καὶ εἴκασιν ἐτῶν, γαμῆται ἕκαστος, ἀπὸ δὲ τῶν γαμῆται αὐτός· κύβησι δὲ ἔκ ἐν τῇ νηδύνι, ἀλλ'

mur, pollicitus se nuptui daturum mihi puerum suum: mulieres enim apud illos non sunt. At ego nullo modo persuaderi mihi passus sum, sed demitti in mare petii. Cum vero videret, persuaderi mihi non posse, post septem nos dierum epulas dimittit.

22. Quae autem toto hoc, quo in Luna commoratus sum tempore noua atque admiranda animaduenterim, ea dicere iam volo: ac primum illud, non nasci illos ex mulieribus, sed e viris. Masculis enim nuptiis utuntur, mulierisque plane nomen ignorant. Ad quinque igitur et viginti annos nubit eorum unusquisque, ab eo inde tempore alium ipse ducit. Foetum gerant non

ἀλλ' ἐν ταῖς γαστροκνημίαις· ἐπειδὴν γὰρ συλλαβὴ τὸ ἔμβρυον, παχύνεται ἡ κνήμη, καὶ χρόνῳ ὕπερον ἀνατεμόντες, ἐξάγχοι νεκρά· ἐκθέντες δὲ αὐτὰ πρὸς τὸν ἄνεμον κεχηνότα, ζωσποιοῦσι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς τὰς Ἑλλήνας ἐκείθεν ἦκειν τῆς γαστροκνημίας τὸνομα, ὅτι παρ' ἐκείνοις ἀντὶ γαστρός κυοφορεῖ. μᾶλλον δὲ τὰτε ἄλλο διηγήσομαι. Γένος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων, οἱ καλᾶμενοι Δενδρεῖται· γίγνεται δὲ τὸν τρόπον τῆτον· ὄρχιν ἀνθρώπου τὸν δεξιὸν ἀποπεμόντες, ἐν γῇ φυτεύουσιν, ἐκ δ' αὐτῆς δένδρον ἀναφύεται μέγιστον, σάρκινον, οἷον Φαλλός· ἔχει δὲ καὶ κλάδους, καὶ φύλλα, ὁ δὲ καρπὸς ἐστὶ βάλανοι πεηχυαῖοι τὸ μέγεθος. ἐπειδὴν

in vtero, sed in furis: cum enim conceptus est embryo, crassescit fura: atque aliquando post educunt mortuos, et expositisque hianti ore ad ventum vitam conciliant. Videtur autem inde ad Graecos descendisse furae nomen, quam *furae ventrem* appellant, quod ea apud illos pro ventre grvida est. Sed hoc maius etiam aliud enarrabo. Genus est apud illos hominum Dendritae, (*Arborei*) quod hunc in modum nascitur. Testiculum hominis dextrum resectum in terra depouunt. Ex illo deinde arbor enascitur maxima, carnea, phalli instar. Habet vero etiam ramos et folia. Fructus illius glandes cubitales. Has,

ubi

δὲν ἔν πεπλανθῶσι, τρυγήσαντες αὐτάς ἐκκο-
λάπτουσι τὰς ἀνθρώπους. αἰδοῖα μέντοι προσ-
θετὰ ἔχουσιν, οἱ μὲν ἐλεφάντινα, οἱ δὲ πένη-
τες αὐτῶν, ξύλινα, καὶ διὰ τέτων ὀχεύουσι,
καὶ πλησιάζουσι ταῖς γαμεταῖς αὐτῶν.

Ἐπειδὴν δὲ γηράσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐκ ἀπο-
θνήσκει, ἀλλ' ὥσπερ καπνὸς διαλυόμενος, αἴρῃ
γίγνεται. τροφή δὲ πᾶσιν ἡ αὐτή· ἐπειδὴν γὰρ
πῦρ ἀνακαύσωσι, βατράχως ὀπτῶσιν ἐπὶ τῶν
ἀνδράκων, πολλοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς εἰσιν ἐν τῷ
ἀέρι πετόμενοι· ὀπτωμένων δὲ, περικαθεσθέν-
τες, ὥσπερ δὴ περὶ τράπεζαν, λάπτουσι τὸν
ἀναθυμιώμενον καπνόν, καὶ εὐωχέονται. σίτω
μὲν δὴ τρέφονται τοιᾷτω· ποτόν δὲ αὐτοῖς ἔστιν
αἴρῃ ἀποθλιβόμενος εἰς κύλικα, καὶ ὑγρὸν ἀνιείς
ὥσπερ

vbi maturuere, decerpunt, hominesque inde ex-
cudunt. Pudenda habent adsciticia, eburnea alii,
lignea vero pauperes, iisque coeunt, suosque
nuptos subigunt.

23. Cum consenuit homo, non moritur, sed
fumi instar in aërem dissolvitur. Cibus omnibus
vnus est. Accenso enim igne ranas in prunis
assant: sunt autem apud ipsos multae volantes in
aëre. Assidentes vero circa eum in quo assantur
focum, surgentemque inde nidorem ore captan-
tes, epulantur. Ac cibo quidem nutriuntur
eiusmodi. Potus vero illis est expressus aër in
calicem, vbi liquidum quiddam roris instar di-

ὥσπερ δρέσων· ἃ μὲν ἀπκρῶσί γε, καὶ ἀΦιδεύ-
 μσιν, ἀλλ' ἃ δὲ τέττηνται, ἥπερ ἡμεῖς· ἀλλ' ἃ δὲ
 τὴν συνασίαν οἱ παῖδες ἐν ταῖς πυγαῖς παρέχου-
 σιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ῥύσιν, ὑπὲρ τὴν γαστροκνη-
 μίαν· ἐκεῖ γὰρ εἰσι τετρημένοι· καλὸς δὲ νο-
 μίζεται παρ' αὐτοῖς, ἥν περ τις Φαλακρὸς καὶ
 ἀκομος ἦ, τὲς δὲ κομήτας καὶ μυσάττονται.
 ἐπὶ δὲ τῶν κομητῶν ἀσέρων, τέναντίον, τοὺς
 κομήτας καλὰς νομίζουσιν· ἐπεδήμην γὰρ τινες,
 οἱ καὶ περὶ ἐκείνων διηγέοντο. καὶ μὲν καὶ γέ-
 νεια φύσει, μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. καὶ ὄνυ-
 χας ἐν τοῖς ποσὶν ἐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ
 μονοδάκτυλοι. ὑπὲρ δὲ τὰς πυγὰς ἐκάστω αὐ-
 τῶν κράμβη ἐκπέφυκε μακρὰ, ὥσπερ οὐρά,
 θάλ-

mittit. Verumtamen neque yrinam emittunt,
 neque alterius rei causa secedunt: quin neque
 iisdem quibus nos locis perforati sunt. Sed ne-
 que praebent quod pueri nostri amatoribus, sed
 supra suram poplites, ibi enim perforati sunt.
 Pulcher autem apud illos habetur, si quis caluus
 et sine comis sit: comatos vero etiam abominan-
 tur. Contra ea in Cometis (*stellis comatis*) co-
 matos pro pulchris habent: peregrini enim inde
 quidam aderant, qui de illis etiam narrarent.
 Barbas tamen habent paullum supra genua. Un-
 gues in pedibus non habent, sed vnum modo
 omnes ibi digitum. Supra podicem brassica vni-
 cuique enata est magna, caudae instar, vivi-
 rens

θάλλεσθαι ἐς αἰεὶ, καὶ ὑπὲρ ἀνακίπτοντος, οὐ κατακλωμένη.

Ἀπομύττονται δὲ μέλι δριμύτατον· καὶ πει-
δὴν ἢ πονῶσιν, ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πᾶν
τὸ σῶμα ἰδρᾶσιν, ὥστε καὶ τυρὸς ἀπ' αὐτῆς πη-
γνυσθαι, ὀλίγον τῆς μέλιτος ἐπιστάξαντες· ἔ-
λαιον δὲ ποιῶνται ἀπὸ τῶν κρημνύων πάνυ λι-
παρὸν τε, καὶ εὐώδες, ὥσπερ μέρον. ἀμπέλους
δὲ πολλάς ἔχουσιν ὑδροφόρους· αἱ γὰρ ῥίζαι τῶν
βοτρυῶν εἰσὶν ὥσπερ χάλαζα. καὶ μοι δοκεῖ,
ἐπειδὴν ἐμπροσθὺν ἀνεμος διασεισῇ τὰς ἀμπέλους
ἐκείνας, τότε πρὸς ἡμᾶς καταπίπτει ἡ χάλα-
ζα, διαρρέχγόντων τῶν βοτρυῶν. τῇ μέντοι
γαστρὶ, ὅσα πῆρα χρωῶνται, τιθέντες ἐν αὐτῇ
ὅσων θέονται· ἀνοικτὴ γὰρ αὐτοῖς αὕτη, καὶ πάλιν

λιν

rens semper, quae nec frangitur, si quis supi-
nus cadat.

24. Emungunt mel acerrimum, et cum aut laborant aut exercentur, lacte totum corpus dif-
fluunt, adeo ut caseos etiam inde, exiguo instil-
lato meile, efficiant. Oleum sibi parant de cepis
pingue admodum et vnguenti instar fragrans. Vi-
tes habent multas aquae feraces, acinis vuarum
grandini similibus: et, ut mihi videtur, cum
ventus ingruens illas vites commouet, tum ru-
ptis vuvis decidit apud nos grando. Ventre vtun-
tur pro pera, in qua reponant, quibus opus est,
aperiri enim ille potest et rursus claudi. Intesti-

λιν κλεισὴ ἐσιν. ἔντερον δὲ ἐν αὐτῇ ἔδὲ ἥπαρ φαίνεται, ἢ τῷτο μόνον, ὅτι δασεῖα ἐντὸς ὅδε, καὶ λάσιός ἐστιν, ὥς τε καὶ τὰ νεογνά, ἐπειδὴν ῥιγῶσιν, ἐς ταύτην ὑποδύεται.

Ἐσθῆς δὲ τοῖς μὲν πλεσίοις, ὑαλίνῃ, μαλθακῇ· τοῖς πέννησι δὲ, χαλκῇ ὑφαντῇ· πολυχάλκα γὰρ τὰ ἐκεῖ χωρία, καὶ ἐργάζονται τὸν χαλκὸν ὕδατι ὑποβρέξαντες, ὥς περ τὰ ἔρια. περὶ μέντοι τῶν ὀφθαλμῶν, οἷος ἔχουσιν, ὁκνῶ μὲν εἰπεῖν, μή τις με νομίσῃ ψεύδεσθαι διὰ τὸ ἄπειρον τῆς λόγου, ὅμως δὲ καὶ τῷτο ἔρῳ· τὰς ὀφθαλμοὺς περιαιρετὰς ἔχουσι· καὶ ὁ βεβλόμενος, ἐξελὼν τὰς αὐτὰς, φυλάττει ἕως ἂν δεηθῇ ἰδεῖν. ἔτι δὲ ἐνθήμενος, ὄρεται· καὶ πολλοὶ τὰς σφετέρους

num autem in eo *nullum* neque hepar apparet, nisi hoc solum, quod hirsutus intus et villosus est, adeo ut etiam recens nati, cum frigent, in eum irrepant.

25. Vestis diuitibus ex vitro mollis; pauperibus textilis ex aere: aeris enim feraces illae regiones, tractantque illud, affusa paucula aqua, tanquam lanam. Verum de oculis, quales habeant, piget dicere, ne quis mentiri me putet, adeo a fide abhorret oratio. Tamen hoc etiam dicam. Habent igitur oculos exemtiles, et qui vult exemptos suos seruat, dum opus sit videre aliquid, ubi imposito sibi oculo videt: ac multi
cum

τέρεις ἀποκλέσαντες, παρ' ἄλλων χρησάμενοι ὁ-
ρῶσιν· εἰσὶ δ' οἱ καὶ πολλὰς ἀποθέτας ἔχουσιν,
οἱ πλείοσι. τὰ ὦτα δὲ, πλαταίνων Φύλλα ἐσὶν
αὐτοῖς, πλήν γε τοῖς ἀπὸ τῶν βαλάνων· ἐκεῖ-
νοι γὰρ μόνοι ξύλινα ἔχουσι.

Καὶ μὴν καὶ ἄλλα θαῦμα ἐν τοῖς βασιλείοις
ἐθεασάμην· κάτοπτρον μέγιστον κεῖται ὑπὲρ
φρέατος, ἔκ παντι βαθύς. ἂν μὲν οὖν εἰς τὸ
φρέαρ καταβῇ τις, ἀκέραια πάντων τῶν παρ' ἡμῶν
ἐν τῇ γῇ λεγομένων· εἰ δὲ εἰς τὸ κάτοπτρον
ἀποβλέψῃ, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη
ὄρᾷ, ὥσπερ ἐφεσὺς ἐκαστοῖς· τότε καὶ τὰς οἰ-
κείας ἐγὼ ἐθεασάμην, καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα·
εἰ δὲ καὶ κεῖνοί με ἑώραν, ἔκ ἔτι ἔχω τὸ ἀσφαλὲς
εἰπεῖν·

cum suos perdidere, commodato acceptis alio-
rum oculis cernunt. Sunt autem diuites, qui re-
positos seruent plures. Aures ipsis sunt folia pla-
tanorum, praeterquam his, quos eglandibus na-
sci diximus: ligneas enim foli habent.

26. Vidietiam aliud in regia miraculum; spe-
culum impositum est maximum puteo non adeo
profundo. Si quis igitur descendat in puteum,
audit, quae in terra nostra dicuntur, omnia: si
vero in speculum inspiciat, vrbes omnes atque
gentes non minus videt, quam si adstaret singu-
lis. Tum familiares ego quoque vidi, vniuer-
samque patriam. Vtrum vero illi me quoque
viderint, nondum habeo certo dicere. Quisquis

εἰπεῖν· ὅσις δὲ μὴ πιστεύει ταῦτα ἄτις ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖς ἀφίκηται, εἴσεταί ὡς ἀληθῆ λέγω.

Τότε δ' ἔν ἄσπασάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ τὰς ἀμφ' αὐτὸν, ἐμβάντες ἀνήχθημεν· ἐμοὶ δὲ καὶ δῶρα ἔδωκεν ὁ Ἐνδυμίων, δύο μὲν τῶν ὑαλίνων χιτῶνων, πέντε δὲ χαλκῆς, καὶ πανοπλίαν θερμίνην· ἃ πάντα ἐν τῷ κήτει κατέλιπον. συνέπεμπε δὲ ἡμῖν καὶ Ἱππογύπτες χιλίης, παραπέμψοντας ἄχρι σαδίων πεντακοσίων.

Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ, πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας χώρας παρημεΐψαμεν, προσέσχομεν δὲ καὶ τῷ ἑωσφόρῳ ἄρτι συνοικισμένῳ, καὶ ἀποβάντες, ὑδρευσάμεθα. ἐμβάντες δὲ εἰς τὸν Ζωδιακὸν, ἐν ἄρισερᾷ περιήειμεν τὸν ἥλιον, ἐν χρῶ τὴν γῆν

vero non credit ita rem habere, si quando et ipse eo delatus fuerit, vera a me dici intelliget.

27. Tum igitur salutato Rege et ipsius amicis, consensu naui soluimus. Dedit mihi etiam dona Endymion, duas quidem togas vitreas, aeneas autem quinque, et de lupinis armaturam integram, quae in ceto reliqui omnia. Misit etiam nobiscum Hippogypos mille, qui ad quingenta nos stadia deducerent.

28. Inter nauigandum multas alias praeteruecti terras, appulimus etiam Luciferae colonis nuper auctae, egressique aequatum sumus. Inuecti deinde in Zodiacum, sinistrum solem praeteriuimus, proxime

γῆν παραπλέοντες· ἔ γάρ ἀπέβημεν, καίτοι πολλὰ τῶν ἐταίρων ἐπιθυμούντων, ἀλλ' ὁ ἀνεμος ἔκ ἀφῆκεν. ἐθνώμεθα μέντοι τὴν χώραν εὐθαλῆ τε, καὶ πόρνα, καὶ εὐδρον, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν μεσῇν. ἰδόντες δὲ ἡμᾶς οἱ Νεφελοκένταυροι, μισθοφοροῦντες περὶ τῷ Φαέθοντι, ἐπέπησαν ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ μαθόντες ἐνσπόνδους, ἀπεχώρησαν.

Ἦδη δὲ καὶ οἱ Ἰππόγυποι ἀπεληλύθεισαν· πλεύσαντες ὅς τὴν ἐπιῖσαν νύκτα, καὶ ἡμέραν, περὶ ἑσπέραν ἀφικόμεθα εἰς τὴν Λυχνέπολιν καλεμένην, ἥδη τὸν ἥλιον πλεῖν διώκοντες· ἡ δὲ πόλις αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν Πλειάδων, καὶ τῶν Ἰάδων αἴρος, ταπεινοτέρα μέντοι τῶν Ζωδιακῶν.

ἀπο-

xime terram illam praeternavigantes: neque enim exscendimus, multum licet cupientibus sociis; sed non sinebat ventus. Vidimus tamen regionem virentem, pinguem, irriguam, et bonis multis plenam. Sed cum viderent nos Nephelocentauri, qui mercede apud Phaëthontem militant, inuolantur in navim, cognitoque, foedere nos comprehendi, recesserunt.

29. Iamque Hippogypi etiam discesserant. Navigaueramus noctem proximam et diem, cursum deorsum persequuti, cum versus vesperam delati sumus in eam quae Lychnopolis vocatur. Iacet vrbs inter aërem qui Pleiades ambit, et qui Hyades, humilior tamen Zodiaco. Exscen-

ἀποβάντες δὲ, ἄνθρωπον σὺδένα μὲν εὖρομεν,
 λύχνους δὲ πολλὰς περιθεόντας, καὶ ἐν τῇ ἀγο-
 ρᾷ, καὶ περὶ τὸν λιμένα διατρίβοντας, τὰς μὲν
 μίμρῳς, καὶ ὥσπερ εἰπεῖν, πένητας· ὀλίγους
 δὲ, τῶν μεγάλων καὶ δυνατῶν, πάνυ λαμπρὰς
 καὶ περιφανεῖς. οἰκήσεις δ' αὐτοῖς καὶ λυχνεῶ-
 νες ἰδίᾳ ἑκάστω πεποιήντο, καὶ αὐτοὶ ὀνόματα
 εἶχον, ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι, καὶ Φωνὴν προε-
 μένων ἠκούομεν, καὶ ἔδεν ἡμᾶς ἠδίκειν, ἀλλὰ καὶ
 ἐπὶ ξενίᾳ ἑκάλεον· ἡμεῖς δὲ, ὅμως ἐφοβόμεθα·
 καὶ ἔτε δειπνήσαι, ἔτε ὑπνῶσαι τις ἡμῶν ἐτόλ-
 μησεν. ἀρχεῖα δ' αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ πόλει πε-
 ποιήται, ἐνθα ὁ ἀρχων αὐτῶν, δι' ὅλης νυκτὸς
 κάθηται, ὀνομασί καλῶν ἑκάστον. ὃς δ' ἂν μὴ
 ὑπακέ-

fione facta hominem vidimus neminem; lychnos
 vero multos circumcurrentes, et in foro atque
 circa portum versantes, paruos alios et, vt ita
 loquar, pauperes, paucos vero de magnorum et
 potentium numero, claros omnino atque illu-
 stres. Habitationes illis et lucernaria suum vni-
 cuique facta erant: ac nomina habebant velut
 homines. Audiuius etiam voces emittere; ne-
 que vlla nos affecerunt iniuria, sed ad hospi-
 tium nos inuitarunt. Nos vero nihilo secius ti-
 mere, neque cibum capere, neque somnum
 quisquam nostrum audere. Principis aula in me-
 dia vrbe exstructa est. Hic princeps illorum to-
 ta nocte sedet, nominatim vnumquemque vo-
 cans:

ὑπακῆσιν, καταδικάζεται ἀποθανεῖν, ὡς λιπὼν
 τὴν τάξιν· ὁ δὲ θάνατός ἐστι σβεσθῆναι. παρ-
 εσῶτες δὲ καὶ ἡμεῖς, ἐωρῶμεν τὰ γινόμενα, καὶ
 ἠκόομεν ἅμα τῶν λύχνων ἀπολογημένων, καὶ
 τὰς αἰτίας λεγόντων, δι' ἃς ἐβράδυνον. ἔνθα
 καὶ τὴν ἡμέτερον λύχνον ἐγνώρισα, καὶ προσει-
 πὼν αὐτὸν, περὶ τῶν κατ' οἶκον ἐπυνθανόμεν
 ὅπως ἔχοιεν; ὁ δὲ μοι πάντα διηγῆσατο. τὴν
 μὲν ἔν νύκτα ἐκείνην, αὐτῷ ἐμείναμεν· τῇ ἐπι-
 ᾠῃ δὲ, ἄραντες, ἐπλέομεν πλησίον τῶν νεφῶν.
 ἔνθα δὴ καὶ τὴν Νεφελοκοκκυγίαν πύλιν ἰδόντες,
 ἐθαυμάσαμεν, ἃ μέντοι ἐπέβημεν αὐτῆς· ἃ γὰρ
 εἶα τὸ πνεῦμα. βασιλεύει μέντοι αὐτῶν Κορῶ-
 νος ὁ Κοττυφίωνος. καὶ ἐγὼ ἐμνήσθην Ἀρις-
 Φάνης

cans: qui non obedierit, morte damnatur, vt
 stationis suae defertor. Mors autem est exstingui.
 Adstantes nos etiam simul audiuius causas ly-
 chnorum, quas tarditatis suae dicerent. Hic no-
 strum etiam lychnum agnoui, eumque alio-
 cutus, quomodo domi se res haberent, interro-
 gavi: isque enarravit mihi omnia. Noctem igitur
 illam ibi mansimus; sed postridie soluentes
 prope nubes nauigauimus: ibi etiam Nephelo-
 coccygia (*Nubicuculia*) vrbe conspecta admirati
 sumus. Nec tamen in illam egressi sumus, vento
 non permittente. Caeterum regnat apud illos
 Coronus Cottyphionis F. (*Cornix Merulae*). Ac
 recor-

Φάνες τῷ ποιητῷ, ἀνδρὸς σαφῆ, καὶ ἀληθῆς, καὶ μάτην ἐφ' οἷς ἔγραψεν ἀπιστομένῃ. τρίτη δ' ἀπὸ ταύτης ἡμέρας, καὶ τὸν Ὠκεανὸν ἤδη σαφῶς ἐωρῶμεν· γῆ δὲ ἔδαμξ, πλὴν γε τῶν ἐν τῷ αἰέρι. καὶ αὐτὰ δέ, πυρρῶνδεῖς ἤδη, καὶ ὑπεραυγεῖς ἐφαντάζοντο. τῇ τετάρτῃ δὲ περὶ μεσημβρίαν, μαλακῶς ἐνδιδόντος τῷ πνεύματος, καὶ συνισάνοντος, ἐπὶ τὴν θάλατταν κατετέθημεν.

Ὡς δὲ τῷ ὕδατος ἐφάυσαμεν, θαυμάσιον ὡς ὑπερηδόμεθα, καὶ ὑπερεχαίρομεν, καὶ δεῖπνον πᾶσιν ἐκ τῶν παρόντων ἐποιέμεθα, καὶ ἀπορρίψαντες 9), ἐνηχόμεθα· καὶ γὰρ ἔτυχεν γαλήνη

recordatus sum Aristophanis poetæ, viri sapientis ac veracis, cuius scriptis fidem frustra negant. Tertio inde die Oceanum satis iam clare videbamus. Terra vero nusquam, præter eas, quæ in aëre *pendent*, atque ipsæ quoque iam igneae et supra modum fulgentes nobis videbantur. Quarto die circa meridiem, molliter cedente vento, subsidenteque in mare depositi sumus.

30. Cum vero tangeremus iam aquam, mirum quam supra modum delectati et gauisi simus: coenamque omnibus pro præsentī copia præbui-
mus, et *in mare* nos abiicientes natauimus, forte enim

9. Ἀπορρίψαντες, ἐνηχόμεθα] Elliptice pro ἀπορρίψαντες ἑαυτὲς ἐκ τῆς νεῶς, ἐνηχόμεθα. Bos.

λήνη ἔσα, καὶ εὐσυχθῆν τὸ πέλαγος. Ἐοικε δὲ ἀρχὴ κακῶν μείζονων γίνεσθαι πολλάκις ἢ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολή· καὶ γὰρ ἡμεῖς δύο μόνας ἡμέρας ἐν ὕδατι πλεύσαντες, τῆς τρίτης ὑποφαινέσης, πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἄφνω ἐρῶμεν θηρία καὶ κήτη, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ἐν δὲ μέγιστον ἀπάντων, ὅσον σαυρίων χιλιῶν καὶ πεντακοσίων τὸ μέγεθος· ἐπῆει δὲ κεχηγός, καὶ πρὸ πολλῆ ταραττον τὴν θάλατταν, ἀφ᾽ οὗ τε περικλυζόμενον, καὶ τὰς ὀδόντας ἐκφαῖνον, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν φαλλῶν ὑψηλοτέρης, ὅξεϊς δὲ πάντας ὥσπερ σκύλοπας, καὶ λευκὰς ὥσπερ ἐλεφαντίνης. ἡμεῖς μὲν ἔν τὸ ὕδατος ἀλλήλας προσειπόντες καὶ περιβάλλοντες, ἐμένομεν· τὸ δὲ

enim serenitas erat, et tranquillum mare. Videtur vero maiorum saepe malorum initium esse mutatio in melius. Etenim nos solos duo dies in mari cum nauigassemus, illucescentē tercio, ad orientem solem subito videmus belluas ac cetos, multos quidem etiam alios, vnum vero omnium maximum mille et quingentorum stadiorum magnitudine, contra nos autem veniebat hiāns et longe ante se mare perturbans, spūma vndique alludente, dentes exferens, multum phallis apud nos excelsiores, palorum instar omnes acutos, et eboris in modum candidos. Nos igitur vltimum allocuti et complexi nos inuicem, expectare: at ille

δὲ ἤδη παρῶν, καὶ ἀναρρόφῃσαν ἡμᾶς, αὐτῇ τῇ κατέπιεν. ἔμέντοι ἔφθη συναρρέάξαι τοῖς ὀδῶσιν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀρακωμάτων ἡ ναῦς εἰς τὸ εἶσω διεξέπεσεν.

Ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦμεν, τὸ μὲν πρῶτον, σκότος ἦν, καὶ ἔδὲν ἐωρῶμεν· ὕπερον δὲ αὐτῷ ἀναχαινέντος, εἶδομεν κῦτος 10) μέγα, καὶ πάντῃ πλατὺ,

ille iam adest, et resorbens ipsa nos cum naui haurit. Neque tamen dentibus nos statim comminuit, sed per interstitia eorum navis illapsa est.

31. Cum vero intus iam essemus, primo tenebrae, neque videbamus quidquam. Postea illo hiante, videmus cetum magnum, (*specum alui*) et

10. Κῦτος] Lubens adripui scripturam Florentinae; nam vulgata κῆτος, *cete*, sensum exhibet satis absurdum. Nihil autem in sequentibus est, vnde liqueat, homines in *Cero* sedentes, alium *cetum* vidisse. Sed quid simplicius est, quam vt in eo latentes, partes eius internas perlustrarint? Quare κῦτος hic intelligo *tartareum capaxis alui specum*, vt Phaedr. loquitur IV. 5. quem tum perspicere dabatur cum bellua hiaret, lumenque ante negatum per os admitteret. Est vero κῦτος proprie alueus navis et *venter*. Versio Cl. *Gen.* ad vulgatam est composita, ideo reliqui eam, sed mutatae lectionis versionem ei

πλατὺ, καὶ ὑψηλόν, ἱκανὸν μυριάσδε πόλεις
 ἐνοικεῖν. ἔκειντο δ' ἐν μέσῳ καὶ μικροὶ ἰχθύες,
 καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία συγκεκομμένα, καὶ πλοί-
 ων ἱστία καὶ ἄγκυραι, καὶ ἀνθρώπων ὄρεα, καὶ
 φορτία· κατὰ μέσον δὲ, καὶ γῆ, καὶ λόφοι ἦ-
 σαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκ τῆς ἰλῦος, ἣν κατέπινε
 συνίζανσα. ὕλη ἔν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ δένδρα παν-
 τοῖα ἐπεφύκει, καὶ λάχανα ἐβεβλασθήκει, καὶ
 ἔσκεν πάντα ἐξεργασμένοις· περίμετρος δὲ τῆς
 γῆς ἑξάδιτοι διακόσιοι καὶ τεσσαράκοντα. ἦν δὲ
 ἰδεῖν καὶ ὄρεα τὰ θαλάττια; λάρκες, καὶ Ἀλ-
 κυόνες, ἐπὶ τῶν δένδρων νεοττεύοντα.

Τότε

et latum undique et altum, satis capacem, ut de-
 cies mille hominum in eo urbs habitaretur. Pro-
 iecti in medio et pisces minores, et animalia mul-
 ta alia concisa, et nauigiorum vela atque ancorae,
 et hominum ossa et sarcinae. In medio et terra
 et colles erant, ut mihi videbatur, de limo quem
 glutiebat confidentes. Igitur filua in illis et o-
 mnigenae arbores nascebantur, et olera germi-
 nauerant, cultisque omnia similia. Ambitus ter-
 rae illius stadia ducenta quadraginta. Videre au-
 tem erat marinas aues, laros, Halcyones, quae
 pullos in arboribus educerent.

32. Tunc

ei adiiciens, ne mihi nimis sumsisse dicar.

Reitz.

Τότε μὲν ἔν ἐπὶ πολὺ ἐδακρύομεν· ὕστερον δὲ ἀναστήσας τὰς ἐταίρας, τὴν μὲν ναῦν ὑπεσηρίξαμεν· αὐτοὶ δὲ τὰ πυρεῖα συντρίψαντες, καὶ ἀνακαύσαντες, δεῖπνον ἐκ τῶν παρόντων ἐποίημεθα. παρέκειτο δὲ ἄφθονα καὶ παντοδαπὰ κρέα τῶν ἰχθύων, καὶ ὕδωρ ἔτι τὸ ἐκ τῆς ἐως σφόδρα εἶχομεν. τῇ ἐπίσῃ δὲ διαναζάντες εἴ ποτε ἀναχάνοι τὸ κῆτος, ἐωρῶμεν ἄλλοτε μὲν ὄρη, ἄλλοτε δὲ μέγαν τὸν ἔρανόν, παλλάνιας δὲ καὶ νήσους. καὶ γὰρ ἡσθάνομεθα, φερομένου αὐτοῦ ὀξέως πρὸς πᾶν μέρος τῆς θαλάττης. ἐπειδὴ δὲ ἐθάδες τῇ διατρειβῇ ἐγγιγνώσθαι, λαβὼν ἐπὶ τὰ τῶν ἐταίρων, ἐβαδίζον ἐς τὴν ὕλην, περισκέψασθαι τὰ πάντα βουλόμενος.

ἔπειτα

32. Tunc quidem igitur abunde plorauimus. Deinde vero, excitatis a me sociis, nauem firmauimus, atque igni filicibus excusso, coenam de his, quae ad manum essent, parauimus: iacebant autem copiosae et omnis generis carnes piscium; aquam vero de Lucifera adhuc habebamus. Postridie cum surrexissemus, quoties hia-ret cetus, vidimus alias quidem montes, alias caelum solum, saepe etiam insulas; sensimusque adeo, ferri illum celeriter in omnes maris partes. Cum iam huius commorationis consuetudinem quandam contraxissemus, assumtis septem sociis, in siluam ingressus sum, perispecturus omnia.

Quin-

ἔπω δὲ ὅλως πέντε διαλθὼν σαδίους, εὔρον ἰερόν Ποσειδῶνος, ὡς ἐδήλω ἡ ἐπιγραφή, καὶ μετ' ἐπὶ πολὺ, καὶ τάφους πολλὰς, καὶ σήλας ἐπ' αὐτῶν, πλησίον τε πηγὴν ὕδατος διαυγῆς, ἔτι δὲ καὶ κυνὸς ὑλακὴν ἡμέομεν, καὶ καπνὸς ἐφαίνετο πύρρῳθεν, καὶ τινα καὶ ἑπαυλιν εἰκάζομεν.

Σπεδῇ ἔν βαδίζοντες, ἐφιστάμεθα πρεσβύτη καὶ νεανίσκῳ, μάλα προθύμως πρασιάν τινα ἐργαζομένοις, καὶ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπ' αὐτὴν διοχετεύουσιν· ἡσθέντες ἔν ἅμα, καὶ Φοβηθέντες, ἔστημεν· καὶ κείνοι δὲ ταυτὸν ἡμῖν ὡς τὸ εἶκός παθόντες, ἀναυδοὶ παρεσήκεσαν· χρόνῳ δὲ ὁ πρεσβύτης ἔφη, τίνες ὑμεῖς ἄρα ἐσὲ ὧ ξένοι;

Quinque nondum integra stadia progressus, Neptuni templum inueni, vt indicabat inscriptio: neque multo post sepulcra etiam multa, et in iis columellas, atque in proximo fontem aquae pellicidae. Adhaec canis latratum audiuius, et fumus apparuit e longinquo. Habitationem etiam conicere quandam potuimus.

33. Diligenter igitur progressi, seniori cuidam et iuueni adstitimus, studiosè exercentibus horum olitorium, atque de fonte aquam in eum deriuantibus. Delectati simul et territi constitimus: et illi quoque eadem qua nos ratione, vt facile est ad existimandum, affecti, voce interclusa stabant. Post moram aliquam senex, *Qui vos igitur*
Lac. Op. T. IV. D iur

ξένοι; πότερον, ἔφη, τῶν ἐναλίων δαιμόνων,
 ἢ ἄνθρωποι δυσυχεῖς, ἡμῖν παραπλήσιοι; καὶ
 γὰρ ἡμεῖς ἄνθρωποι ὄντες, καὶ ἐν γῇ τραφέν-
 τες, νῦν θαλάττιοι γεγόναμεν, καὶ συνηχόμε-
 θα τῷ περιέχοντι τῷ θηρίῳ, ἐδ' ὁ πᾶσχο-
 μεν ἀκριβῶς εἰδότες. τεθνάναι μὲν γὰρ εἰκά-
 ζομεν, ζῆν δὲ πιστεύομεν. πρὸς ταῦτ' ἐγὼ εἶ-
 πον, καὶ ἡμεῖς τοὶ ἄνθρωποι νεήλυδες, ὦ πά-
 τερ, ἐσμέν, αὐτῷ σκᾶφει πρώην καταποθέν-
 τες. προήλθομεν δὲ νῦν, βεβλόμενοι μάθεῖν τὰ
 ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἔχει. πολλὴ γὰρ τις καὶ λάσιος
 ἐφαίνετο. δαίμων δέ τις ὡς ἔοικεν ἡμᾶς ἤγα-
 γε, σέ τε ὀψομένους, καὶ εἰσομένους ὅτι μὴ μέ-
 νοι ἐν τῷδε καθείργμεθα τῷ θηρίῳ· ἀλλὰ φρά-
 σον

tur estis, inquit, hospites? Virum marini quidam
 daemones, an homines infelices, nobis similes? Et-
 enim nos quoque homines nati et in terra nutriti
 marini iam facti sumus, et cum bellua hac, quae
 nos continet, natamus, nec accurate, quid de nobis
 fiat, scientes: mortuos enim nos esse coniicimus,
 viuere tamen credimus. Ad haec ego, Et nos sa-
 ne, inquam, homines novi aduenae sumus, pater,
 ipsa cum naui nudius tertius hausti. Modo vero
 progressi sumus, exploraturi haec se silua quomodo
 habeat: multa enim et proluxa videbatur. Duxit
 autem nos genius aliquis, te ut videremus, disce-
 remusque, non solos nos in hac includi bellua. Sed
 enarra

σον ἡμῖν τὴν σεαυτοῦ τύχην, ὅσις ὢν, καὶ ὅπως
 δεῦρο εἰσῆλθες· ὁ δὲ, ἀπρότερον, ἔφη, ἐρεῖν
 ἐδὲ πνεύσεσθαι παρ' ἡμῶν, πρὶν ξενίων τῶν
 παρόντων μεταδῆναι· καὶ λαβὼν ἡμᾶς ἤγεν ἐπὶ
 τὴν οἰκίαν, ἐπεποίητο δὲ αὐτάρκη, καὶ σιβά-
 δας ἐνωκοδόμητο, καὶ τᾶλλα ἐξήρτιζο· παρα-
 θείς δὲ ἡμῖν λάχανά τε, καὶ ἀκρόδρυα, καὶ
 ἰχθυῖς, ἔτι δὲ καὶ οἶνον ἐγχέας, ἐπειδὴ ἱκανῶς
 ἐκορέσθημεν, ἐπυνθάνετο ἅ' ἐπεπόνθειμεν· κα-
 γὰρ πάντα ἐξῆς διηγησάμην, τὸν τε χειμῶνα,
 καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὸν ἐν τῷ αἱερί· πλοῦν,
 καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τᾶλλα, μέχρι τῆς ἐς τὸ
 κῆτος καταδύσεως.

Ο

*enarra tuam nobis fortunam, qui sis, et qua ra-
 zione huc intraueris? Ille vero negavit, se prius
 vel dicturum nobis, vel quidquam a nobis quae-
 siturum, quam hospitali nos munere, prout co-
 pia iam esset, impertiisset, assumptosque nos in
 domum deduxit, quam sibi fecerat vñibus satis
 commodam, et lectos in ea struxerat, parauerat-
 que reliqua. Hic cum apposuisset nobis olera et
 arboreos fructus, et pisces, vinumque minis-
 trasset, satiatos interrogavit, quid nobis accidisset?
 Hic ego ordine enarraui omnia, tempestatem,
 et quae in insula contigerant, et navigationem
 per aëra, et bellum, et reliqua ad descensum vs-
 que in piscem,*

‘Ο δ’ ὑπερθαυμάσας, καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τὰ
καθ’ αὐτὸν διεξήκει, λέγων, Τὸ μὲν γένος εἰμὶ,
ὦ ξένοι, Κύπριος· ἔρμηθεῖς δὲ κατ’ ἐμπορίαν
ἀπὸ τῆς πατρίδος μετὰ παιδός, ἐν ὁράτε, καὶ
ἄλλων πολλῶν οἰκετῶν, ἐπλεονεῖς Ἰταλίαν, ποι-
κίλον Φορτίον κομίζων ἐπὶ νεῶς μεγάλης, ἣν
ἐπὶ σώματι τῆς κήτης διαλευμένην ἴσως ἐωρά-
κατε. μέχρι μὲν οὖν Σικελίας, εὐτυχῶς διε-
πλεύσαμεν. ἐκείθεν δὲ ἀρπασθέντες ἀνέμῳ
σφοδρῷ, τριτῶι ἐς τὸν Ὠκεανὸν ἀπήχθημεν,
ἐνθα τῷ κήτει περικυκλόντες, καὶ ἀντανδροὶ
καταποθέντες, δύο ἡμεῖς, τῶν ἄλλων ἀποθα-
νόντων, ἐσώθημεν· θάψαντες δὲ τὰς ἐταίρας,
καὶ ναὸν τῷ Ποσειδῶνι δειμάμενοι, τετονὶ τὸν
βίον ζῶμεν, λάχανα μὲν κηπεύοντες, ἰχθῦς δὲ
σιτὰ-

34. Ille vero admiratus supra modum, vicissim
iple suas res enarrauit, sic exortus: *Genere, Ho-
spites, sum Cyprius. Mercaturae causa patria
egressus cum filio, quem videtis, et servis multis
aliis, in Italiam nauigavi, onera varia magna nauē
vebens, quam in ore ceti solutam forte vidistis. Ac
ad Siciliam usque feliciter nauigauimus. Inde vero
valido vento abrepti, tertio die in Oceanum delati
sumus. Hic incidentes in cetum et viri cum naue
glutiti, duo nos, mortuis reliquis, seruati sumus.
Sepultis vero sociis, atque aedē Neptuno aedificata,
hanc vitam viuimus, olera in horto colentes, in
reliquo*

σिताίμενοι καὶ ἀκρόδρυα. πολλὴ δὲ ὡς ὁράτε ἡ ὕλη, καὶ μὴν καὶ ἀμπέλαις ἔχει πολλὰς, ἀφ' ὧν ἡδιστος οἶνος γίγνεται· καὶ τὴν πηγὴν δὲ ἴσως εἶδετε καλλιῆ καὶ ψυχροτάτῃ ὕδατος. εὐνὴν δὲ ἀπὸ τῶν Φύλλων ποιούμεθα, καὶ πῦρ ἀφ' ὅθονοι καίμεν, καὶ ὄρεα δὲ θηρεύομεν τὰ εἰσπαιόμενα, καὶ ζῶντας ἰχθῦς ἀγρεύομεν ἐξιόντες ἐπὶ τὰ βραγχία τῶν θηρίων, ἐνθα καὶ λαόμεθα, ὁπόταν ἐπιθυμήσωμεν. καὶ μὴν καὶ λίμνη οὐ πόρρω ἐστὶν ἀλμυρὰ, σαδίων εἴκοσι τὴν περίμετρον, ἰχθῦς ἔχουσα παντοδαπὰς. ἐν ἣ καὶ νηχόμεθα, καὶ πλέομεν ἐπὶ σκάφους μικρῶν, δ' ἐγὼ ἐναυπηγησάμην· ἔτη δὲ ἡμῖν ἐστὶ τῆς καταπόσεως ταῦτα ἑπτὰ καὶ εἴκοσι.

Καὶ

reliquo cibo piscibus utentes et arborum fructibus. Silva autem, ut videtis, prolixa, vites etiam habet multas, de quibus vinum fit suavissimum. Et fontem forte vidistis pulcherrimae aquae et frigidissimae. Cubilia facimus de foliis, et igne utimur copioso, et aves aucupio capimus inuolantes, et viuos piscamur pisces, exeuntes in branchia beluae, ibi etiam ubi volumus lauamus: nam et lacus non porro est salus, viginti stadiorum ambitu, pisces alens omnigenos, in quo natamus etiam, et in parua scapha navigamus, quam ego fabricatus sum. Anni nobis processerunt, a quo hausti sumus, septem et viginti.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως Φέρειν δυνάμεθα· οἱ δὲ γείτονες ἡμῖν, καὶ πάροικοι, σφόδρα χαλεποί, καὶ βερεῖς εἰσιν, ἀμικτοὶ τε ὄντες, καὶ ἄγριοι. ἢ γὰρ, ἔφην ἐγὼ, καὶ ἄλλοι τινὲς εἰσιν ἐν τῷ κήτει; πολλοὶ μὲν ἔν, ἔφη, καὶ ἄξενοι, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτοι. τὰ μὲν γὰρ ἐσπέρια καὶ ἐραῖα τῆς ὕλης, Ταριχᾶνες οἰκῶσιν, ἔθνος ἐγχελυωπὸν, καὶ καρaboπρῶσωπον, μάχιμον, καὶ θρασὺ, καὶ ὠμοφάγον. τὰ δὲ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον, Τριτωνομένδητες, τὰ μὲν ἄνω, ἀνθρώποις εἰκότες, τὰ δὲ κάτω, τοῖς γαλσώταις· ἥττον μὲν τρι ἀδικοὶ εἰσὶ τῶν ἄλλων. τὰ λοιπὰ δὲ, Καρκινόχειρες, καὶ Θυννοκέφαλοι, συμμαχίαν τε καὶ

35. *Ac reliqua ferre forte possumus: ast vicini nostri, qui iuxta habitant, difficiles admodum et graues sunt, infociabiles atque feri. Ecquid enim, inquam, alii quoque sunt in ceto? Multi vero, inquit, iique inhospitales, et figura horribili. Occidentales enim partes siluae et versus caudam sitas, Tarichanes (Salsamentarii) habitant, gens anguillinis oculis, et vultu cancrino, pugnax, audax, crudiuora. Alterum vero latus, ad parietem dextrum, Tritonomendetes tenent, superiori parte hominibus similes, inferiore autem mustelis. Minus tamen hi iniusti sunt reliquis. Sinistra vero Carcinobires, (cancrimani) et Thynnocephali (canicipites) qui belli*

καὶ Φιλίαν πρὸς ἑαυτὰς πεποιημένοι. τὴν δὲ
μεσόγχιαν νέμονται Παγκράδα, καὶ Ψιττόπο-
δες, γένος μάχιμον, καὶ δρομικώτατον. τὰ ἑῶα
δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ σώματι, τὰ πολλὰ μὲν, ἔρη-
μά ἐστι, προσκλυζόμενα τῇ θαλάττῃ. ὁμῶς δὲ
ταῦτα ἐγὼ ἔχω, Φόρον Ψιττόποσιν ὑποτελῶν
ἑκάστῃ ἑταρ, ὅσους πεντακόσια.

Τοιαύτη μὲν ἡ χώρα ἐστίν· ἡμᾶς δὲ κατὰ ὅραν
ὅπως δυνησώμεθα τοσάτοις ἔθνεσι μάχεσθαι,
καὶ ὅπως βιοτεύσωμεν. πόσοι δ', ἔφη ἐγὼ,
ἔτοι πάντες εἰσὶ; πλείους, ἔφη, τῶν χιλίων.
ὅπλα δὲ τίνα εἰσὶν αὐτοῖς; ἄδεν, ἔφη, πλὴν
ὅσα τῶν ἰχθύων. ἐκὼν, ἔφη ἐγὼ, ἀριστ' αὖ
ἔχοι διὰ μάχης ἐλθεῖν αὐτοῖς, ἅτε ἔσιν ἀνό-
πλοισι.

*belli societatem atque amicitiam inter se fecere. Me-
diterranea habitant Paguradae et Psittopodes, belli-
cosum genus et cursu valens maxime. Orientales
vero et vicinae ori partes, desertae sunt maiorem
partem, quoad mari alluuntur. Tamen haec ego ha-
beo Psittopodibus vectigal pendens quingenta quo-
annis ostrea.*

36. *Ac talis quidem est regio. Nobis vera vi-
dendum est quomodo possimus nos contra gentes pu-
gnare, et victum quomodo quaeramus. Quot vero,
inquam, hi omnes sunt? Mille, inquit, amplius.
Quae sunt illis arma? Nulla, inquit, praeter spi-
nas piscium. Igitur optimum, inquam, fuerit
pugna cum illis congregari, inermibus nempe, nos qui*

πλοῖς, αὐτὰς γε ὠκλισμέναις. εἰ γὰρ κρατή-
σομεν αὐτῶν, ἀδεῶς τολαιπὸν οἰκήσομεν. ἔδο-
ξε ταῦτα. καὶ ἀπελθόντες ἐπὶ ναῦν πηρεσκευα-
ζόμεθα. αἰτία δὲ τῆς πολέμου ἔμελλεν ἔσεσθαι,
τῆς Φόρεα ἢ ἐκ ἀπόδοσις, ἥδη τῆς προθυσμίας
ἐνεσώσης. καὶ δὴ οἱ μὲν ἐπεμπον, τὸν δασμὸν
ἀπαιτᾶντες· ὁ δὲ, ὑπεροπτικῶς ἀποκρινόμε-
νος, ἀπεδίωξε τὰς ἀγγέλους. πρῶτον οὖν οἱ
Ψιττόποδες, καὶ οἱ Παγυράδαι, χυλεπαίνον-
τες τῷ Σκινθάρῳ (τῆτο γὰρ ἐκαλεῖτο) μετὰ
πολλῇ θορύβῳ ἐπήρσαν.

Ἡμεῖς δὲ, τὴν ἐφόδον ὑποπτεύοντες, ἐξαυ-
λιστάμενοι, ἀνεμνόμενοι, λόχον τινὰ προτάξαν-
τες ἀνδρῶν πέντε καὶ εἴκοσιν. εἰρητὰ δὲ αὐτοῖς
ἐν τῇ ἐνέδρῳ, ἐπειδὴν ἴδωσι παρεληλυθότας τὰς
πολε-

*arma habemus. Illos enim si vicerimus, sine metu
deinde vivemus. Sic placuit digressique ad navem,
nos parauimus. Causa belli futuri erat, vectigal
non solum, cuius iam dies instaret. Atque
illi quidem misere tributum poscentes. Ille vero
superbo cum responso nuntios repulit. Primum
ergo Psittopodes et Paguradæ irati, Scintharum
(hoc enim nomen viro) magno tumultu inua-
serunt.*

37. Nos vero suspicati inuasionem, egressi do-
mo expectamus, agmine praemisso virorum quin-
que et viginti, quibus praeceptum erat, ex in-
fidlis, cum praetergressos viderent hostes, insur-
gerent.

πολεμίας, ἐπανίστασθαι· καὶ οὕτως ἐπαίησαν. ἐπαναστάντες γάρ, κατόπιν ἐλοπτον αὐτάς, καὶ ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοί, πέντε καὶ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, καὶ γὰρ καὶ ὁ Σκίνθαρος, καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ, συνεστρατεύοντο, ἠντιάζομεν, καὶ συμμίζαντες θυμῷ καὶ βίῳ, διεκινδυνεύομεν. τέλος δὲ, τροπὴν αὐτῶν ποιησάμενοι, κατεδιώξαμεν, ἄχρι πρὸς τὰς Φωλεάς. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν πολεμίων, ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἡμῶν δὲ, εἰς, καὶ ὁ κυβερνήτης τρίγλης πλευρᾷ διαπαρεῖς τὸ μετὰφρενον.

Ἐκεῖνην μὲν ἂν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα, ἐπηυλισάμεθα τῇ μάχῃ, καὶ τρίπαιον ἐσήσαμεν, ῥάχιν ξηρὰν δελφίνος ἀναπνήξαντες. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αἰσθόμενοι παρήσαν,

τὸ

gerent. Et sic fecere. Insurgentes enim a tergo illos ceciderunt. Nos vero quinque et viginti numero et ipsi, cum Scintharus ipsiusque filius una pugnarent, occurrimus, animoseque et fortiter configentes non sine periculo pugnavimus. Tandem vero in fugam versos persecuti sumus ad foueas suas usque. Ceciderunt hostium quidem centum et septuaginta: de nostris vero vnus gubernator, costa triglae traictus a tergo.

38. Illo igitur die ac nocte in pugnae loco mansimus, tropaeumque statuimus, spina dorsi arida delphini erecta. Postridie vero etiam alii,

τὸ μὲν δεξιὸν κέρας ἔχοντες οἱ Ταριχᾶνες, ἡ-
 γεῖτο δὲ αὐτῶν Πήλαμος, τὸ δ' εὐώνυμον, οἱ
 Θυννοκέφαλοι, τὸ μέσον δὲ, οἱ Καρκινόχειρες.
 οἱ γὰρ Τριτωνομένδητες τὴν ἡσυχίαν ἤγον, οὐ-
 δετέροις συμμαχεῖν προαιρούμενοι. ἡμεῖς δὲ
 προαπαντήσαντες αὐτοῖς περὶ τὸ Νησιδώνιον,
 προσεμίξαμεν, πολλῇ βοῇ χρώμενοι. ἀντήχαι
 δὲ τὸ κῆτος ὥσπερ τὰ σπῆλαια. τρεψάμενοι
 δὲ αὐτὰς, ἄτε γυμνῆτας, καὶ καταδιώξαντες ἐς
 τὴν ὕλην, τοιοῦτον ἐπεκρατᾶμεν τῆς γῆς.

Καὶ μετ' ἑπολὺ κήρυκας ἀποσεύλαντες, νη-
 κρὰς τε ἀνηρῶντο, καὶ περὶ Φιλίης διαλέγοντο.
 ἡμῖν δὲ ἐκ' ἐδόκει σπένδεσθαι. ἀλλὰ τῇ ὑπε-
 ραίᾳ χωρήσαντες ἐπ' αὐτὰς, πάντας ἄρδην ἐξε-
 κόψα-

cognita re adsunt; dextrum cornu tenentes Tari-
 chanes duce Pelamo, sinistrum vero Thynnoce-
 phali, medium Carcinochires. Tritonomendetes
 enim quiescebant, neutris auxiliari volentes.
 Nos vero occurrentes illis circa Neptuni aedem,
 ad manus venimus, clamore utentes multo, re-
 sonuit autem speluncarum instar cetus. Illos au-
 tem in fugam verfos utpote nudos persecuti in
 siluam, campum obtinuimus.

39. Neque multo post caduceatoribus missis et
 mortuos tollunt et agunt de amicitia. Sed nobis
 non placuit fedus: quin postridie eius diei contra
 illos profecti confertim omnes deleuimus, prae-
 ter

κόψαμεν, πλὴν τῶν Τριτωνομενδῆτων. ἔτσι
δὲ ὡς εἶδον τὰ γιγνόμενα, διαδραμόντες ἐκ τῶν
βραγχίων, ἀφῆκαν αὐτὰς εἰς τὴν θάλατταν.
ἡμεῖς δὲ τὴν χώραν ἐπαλθόντες, ἔρημον ἤδη ἔ-
σαν τῶν πολυμίων, τὸ λοιπὸν ἀδεῶς κατωκί-
μεν, τὰ πολλὰ γυμνασίαις τε καὶ κυνηγεσίαις
χρώμενοι, καὶ ἀμπέλεργαυγες, καὶ τὸν καρπὸν
συγκομιζόμενοι τὸν ἐκ τῶν δένδρων. καὶ ὅλως,
ἐώκειμεν τοῖς ἐν δεσποτηρίῳ μεγάλῳ καὶ ἀφύ-
κτῳ τρυφῶσι, καὶ λελυμέναις. ἐνιαυτὸν μὲν ἦν,
καὶ μῆνας ὀκτὼ τέτον διήγομεν τὰν τρέπον.

Τῷ δ' ἐννάτῳ μηνί, πέμπτῃ ἰσαμένῃ, περὶ
τὴν δευτέραν τῆς σώματος ἀνοιξίν (ἅπαξ γὰρ δὴ
τέτο κατὰ τὴν ὥραν ἐκάστην ἐποίει τὸ κῆτος,

ω56

ter Tritonomendetas. Hi enim quid fieret anim-
aduerso, carfu petitis branchiis in mare inde
desilierunt. Nos vero tota lustrata regione, quae
iam vacua esset hostibus, reliquo tempore metus
expertes habitabamus, exercitationibus multum
utentes et venatu, vineasque colentes, et fru-
ctum comportantes ex arboribus; et in vniuer-
sum similes videbamus hominibus in magno quo-
dam carcere, vnde fuga non est, delicate viuen-
tibus ac solutis. Annum igitur et menses octo
ad hunc modum vixeramus.

40. Sed noni mensis die quinto decimo, circa
secundam oris apertionem (semel enim in singu-
las horas hoc faciebat cetus, vt illis hiatibus si-
gnare

ὥς τε ἡμᾶς πρὸς τὰς ἀνοιξεις τεκμαίρεσθαι τὰς
 ὥρας) περὶ ἔν τὴν δευτέραν, ὡς ἔφην, ἀνοιξίν,
 ἄφνω βοή τε πολλή, καὶ θόρυβος ἤναετο, ὥς-
 περ κελεύσματα, καὶ εἰρεσίαι. ταραχθέντες
 ἔν, ἀνερπύσαμεν ἐπ' αὐτὸ τὸ σῶμα τῶ θηρία,
 καὶ σάντες ἐντὸς τῶν ὀδόντων καθεωρῶμεν ἀ-
 πάντων ὧν ἐγὼ εἶδον θεαμάτων παραδοξότα-
 τον, ἄνδρας μεγάλους ὅσον ἡμισαδιαίς τὰς ἡλι-
 πίας, ἐπὶ νήσων μεγάλων προσπλέοντας, ὥσπερ
 ἐπὶ τριηρῶν. οἶδα μὲν ἀπίσαις εἰκότα ἰσορή-
 σων, λέξω δ' ὁμῶς. Νῆσοι ἦσαν ἐπιμήκεις μὲν,
 ἔ πάνυ δὲ ὑψηλαί, ὅσον ἑκατὸν σταδίων ἑκάστη
 τὴν περίμετρον. ἐπὶ δ' αὐτῶν ἔπλεον τῶν ἀν-
 δρῶν ἐκείνων ἀμφὶ τοὺς εἵκσι καὶ ὀκτώ. τῶν

gnare horas possemus) circa secundum ergo, ut
 dicebam, hiatum multus subito clamor, tumultusque exauditur, qualis celeusmatum atque remorum. Perturbati ergo erepsimus in ipsum os bestiae, stantesque intra dentes spectamus omnia: spectaculum nempe omnium, quae vidi ego, maxime admirabile, homines magnos quantum est dimidium stadium, magnis in insulis tanquam triremibus adnauigantes. (Novi me incredibilibus similia referre, dicam tamen). Insulae erant longae illae quidem, sed non vehementer altae, stadiorum circiter centum ambitu. In his nauigabant virorum illorum ad duodetriginta.
 Horum

των δὲ οἱ μὲν παρ' ἐκάτερα τῆς νήσου καθήμε-
 νοι, ἐφεξῆς ἐκωπηλάτην, κυπαρίσσοις αὐτο-
 κλάδοις μεγάλαις, καὶ αὐτοκόμοις, ὥσπερ εἰ
 ἐρετμοῖς. κατόπιν δὲ ἐπὶ τῆς πρύμνης, ὡς ἐδό-
 κει, κυβερνήτης ἐπὶ λόφῳ ὑψηλῷ εἰσῆκει, χαλ-
 κῶν ἔχων πηδάλιον, σαδιαῖον τὸ μῆκος. ἐπὶ δὲ
 τῆς πρῶρας, ὅσον τεσσαράκοντα ὀπλισμένοι αὐ-
 τῶν ἐμάχοντο, πάντα ἐσικότες ἀνθρώποις, πλην
 τῆς κόμης. αὕτη δὲ πῦρ ἦν, καὶ ἐκαίετο, ὥς τε
 ἀδὲ κορυφῶν ἐδέοντο. ἀντὶ δὲ ἰσίων, ἄνεμος
 ἐμπίπτων τῇ ὕλῃ, πολλῇ ἐνέσση ἐν ἐκάζῃ, ἐκόλ-
 που τε αὐτὴν, καὶ ἔφερε τὴν νῆσον, ἣ ἐδέχεται
 ὁ κυβερνήτης. κελευσῆς δ' ἐφεισῆκει αὐτοῖς,
 καὶ

Horum porro alii ad vtrumque insulae latus deinceps assidentes vt remos trahebant cupressos magnas ipsis cum ramis atque foliis. In posteriori vero parte, in puppi, vt videbatur, gubernator excelsio in colle stabat, aencum tractans gubernaculum stadii longitudine. In prora autem eorum quadraginta circiter armati pugnabant, similes vsquequaque hominibus praeterquam comis, pro his enim ignis erat, isque ardens. Itaque galeis opus non habebant. Pro velis vero irruens in siluam, quae multa in vnaquaque erat, ventus, sinuabat illam, impellebatque quo vellet gubernator, insulam. Hortator autem illis sta-
 bat,

καὶ πρὸς τὴν εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινᾶντο, ὥσπερ τὰ μακρὰ τῶν πλοίων.

Τὸ μὲν ἔν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἐωρῶμεν. ὕστερον δ' ἐφάνησαν ὅσον ἐξακόσιοι. καὶ διαστάντες, ἐπολέμην, καὶ ἐναυμάχην. πολλά μὲν ἔν ἀντίπρωροι συνηράσσοντο ἀλλήλαις, πολλά δὲ καὶ ἐκβληθεῖσαι II) κατεδύοντο. αἱ δὲ συμπλεκόμεναι, καρτερῶς διηγωνίζοντο, καὶ ἐρᾷδιως ἀπελύοντο. οἱ γὰρ ἐπὶ τῆς πρώρας τεταγμένοι, πᾶσαν ἐπεδείκνυντο προθυμίαν, ἐπεμβαίνοντες, καὶ ἀναιροῦντες. ἐζώγει δὲ ἕδεις.

ἀντί

bat, atque insulae velut naues longae, ad remigium celeriter mouebantur.

41. Ac primo duas aut tres videbamus, deinde apparuere vel sexcentae, quae interuallo capto praelium committerent, et pugnarent classibus. Multae igitur aduersis proris concurrebant, multae ab impulsu vehementi submergebantur: aliae sibi implicatae pugnabant fortiter, nec facile exfoluebantur. Constituti enim in prora alacritatem ostendebant maximam, transilientes in naues alias, et caedem ibi edentes, captivum qui-

II. Ἐκβληθεῖσαι] Fateor, me non habere, qui ἐκβληθῆναι hoc sensu dixerit, quo hic opus est. Itaque analogiam, et vim τῆς ἐκ, quam habet etiam intendendi atque augendi, secutus sum. *Gesner.*

αντὶ δὲ χειρῶν σιδηρῶν, πολύποδας μεγάλους
ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἐπερρέιπταν. οἱ δὲ περι-
πλεκόμενοι τῇ ὕλῃ, κατέειχον τὴν νῆσον. ἔβαλ-
λον μέντοι καὶ ἐτίτρωσκον ἐς ῥέοις τε ἀμαξο-
πληθέσι, καὶ σπόγγοις πλεθραιαίοις

Ἦγεῖτο δὲ τῶν μὲν, Αἰολοκένταυρος, τῶν
δὲ, Θαλασσοπότης· καὶ μάχη αὐτοῖς ἐγεγένη-
το, ὡς ἐδόκει, λείας ἔνεκα· ἐλέγετο γὰρ ὁ Θα-
λασσοπότης πολλὰς ἀγέλας δελφίνων τῷ Αἰο-
λοκένταύρῳ ἐμηλακέναι, ὡς ἦν ἀνέειν ἐπικαλόν-
των ἀλλήλοις, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων
ἐπιβωμμένων. τέλος δὲ, νικῶσιν οἱ τῷ Αἰολο-
κένταύρῳ. καὶ νήσους τε τῶν πολεμίων κατα-
δύχουσιν.

quidem duxit nemo. Pro ferreis manibus poly-
podas magnos, reuinctos sibi inuicem iniicie-
bant, qui siluam complexi retinerent insulam.
Iactabant vero ostrea quae singula plaustrum im-
plerent, et iugeri magnitudine spongas, iisque
se inuicem vulnerabant.

42. Dux erat alterius classis Aeolocentaurus;
alterius Thalassopotes (*Maris potior*); pugna inter
illos exorta, ut videtur, fuerat de praeda. Di-
cebatur enim Thalassopotes greges multos delphi-
norum Aeolocentauri abegisse, quantum audire
dabatur cum inclamarent sibi inuicem, et regum
nomina appellarent. Tandem vincunt Aeolocen-
tauri milites, atque insulas hostium demergunt
centum

θύκσιν ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν· καὶ
 ἄλλας τρεῖς λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν. αἱ δὲ
 λοιπαὶ, πρύμναν κερσάμεναι, ἔΦευγον. οἱ δὲ,
 μέχρι τινὸς διώξαντες, ἐπειδὴ ἐσπέρα ἦν, τρα-
 πόμενοι πρὸς τὰ ναυάγια, τῶν πλείστων ἐπε-
 κράτησαν, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο. καὶ γὰρ
 ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι ἐκ ἐλάττης τῶν ὀγδοή-
 κοντα. ἔζησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς νησομα-
 χίας, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τῆς κήτης μίαν τῶν πο-
 λεμίων νῆσον ἀνὰς αὐρώσαντες. ἐκείνην μὲν οὖν
 τὴν νύκτα περὶ τὸ θηεῖον ἠυλίσαντο, ἐξάψαν-
 τες αὐτὰ τὰ ἀπόγαια, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλη-
 σίον ὀρμισάμενοι. καὶ γὰρ ἀγκυραῖς ἐχρῶντο
 μεγάλαις, ὑαλίνας, κερτεραῖς. τῇ ὑπεραίᾳ δὲ
 θύσαντες ἐπὶ τῇ κήτης, καὶ τὰς οἰκείας θάψαν-
 τες

centum circiter et quinquaginta, tres alias cum
 ipsis viris capiunt: reliquae remis inhibentes fu-
 giunt. Hi vero aliquo vsque eos perlecuti, sub
 vesperam conuersi ad naufragia, pleraque in suam
 potestatem redegerunt, et receperunt sua, nam
 ipsorum quoque insulae octoginta non minus sub-
 mersae fuerant. Statuerunt vero tropaeum pu-
 gnae insularis, vna insularum hostiliuin in capite
 ceti suspensa. Illam igitur noctem circa beluam,
 reuinctis ab ea retinaculis, et iactis circa ancoris,
 translegere: nam ancoris quoque utebantur ma-
 gnis, vitreis, validis. Postridie vero re sacra in-
 ceto peracta, sepultisque in eo suis, soluerunt
 laeti,

τες ἐπ' αὐτῷ, ἀπέπλεον ἠδόμενοι, καὶ ὥσπερ
Παιᾶνας ᾄδοντες. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νη-
σομαχίαν γιγνόμενα.

laeti, et velut paeanas canentes. Ista sunt circa
insularem pugnam gesta.

Ἀληθὺς ἱστορίας λόγος δεύτερος.

Τὸ δ' ἀπὸ τῆς μηκέτι φέρων ἐγὼ τὴν ἐν τῷ
κήτει δίαιταν, ἀχθόμενός τε τῇ μονῇ, μη-
χανὴν τινα ἐζήτην, δι' ἧς ἂν ἐξελθεῖν γένοιτο.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἔδοξεν ἡμῖν διορύξασι κατὰ
τὸν δεξιὸν τοῖχον, ἀποδράναι· καὶ ἀρξάμενοι
διεκόπτομεν. ἐπειδὴ δὲ προελθόντες ὅσον πέν-
τε σταδίους, εἰδὲν ἡνύομεν, τῷ ὀρύγματος ἐπαυ-
σάμεθα.

Verae historiae liber secundus.

Ab hoc inde tempore cum non amplius ferrem
illam in ceto viuendi rationem, et commo-
ratione illa grauarer, exeundi aliquam rationem
machinabar. Ac primo quidem placuit dextro
pariete perfosso aufugere, iamque excidere illud
coeperamus. Cum vero ad quinque stadia pro-
gressi nihil efficeremus, fodiendi consilio abiecto,
Luc. Op. T. IV. E incen-

σάμεθα. τὴν δὲ ὕλην καῦσαι διέγνωμεν. ἔτι
 γὰρ ἂν τὸ κῆτος ἀποθανεῖν. εἰ δὲ τὶ το γέναι-
 το, ῥαδίᾳ ἔμελλεν ἡμῖν ἔσσεσθαι ἢ ἔξοδος. ἀρ-
 ξάμενοι ἔν ἀπὸ τῶν ἔραιών, ἐκαίουμεν· καὶ ἡ-
 μέρας μὲν ἑπτὰ καὶ τύνκτας ἴσας ἀναισθητῶς
 εἶχε τὴ καύματος· ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐννάτῃ συνίε-
 μεν αὐτῇ νοσῆντος· ἀργότερον γέν ἀνέχασκε·
 καὶ εἶποτε ἀναχάνοι, ταχὺ συνέμυε. δεκάτῃ
 δὲ καὶ ἐνδεκάτῃ τέλεον ἀπενεκρῆτο, καὶ οὐσῶ-
 δες ἦν τῇ δωδεκάτῃ δὲ μέγισ ἐνεήσαμεν ὥς,
 εἰ μὴ τις χανόντος αὐτῇ ὑποσηρίξειε τὰς γομ-
 Φίξας, ὥς μὴ κέτι συγκλεῖσαι, κινδυνεύσομεν
 κατακλεισθέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι·
 ἔτι δὲ τὸ σῶμα μεγάλας δοκοῖς διερσίσαντες,
 τὴν

incendere filuam statuimus, ita quippe morita-
 ram beluam, quo facto facilem nobis futurum
 exitum. A caudinis igitur partibus initio facto
 eam incendimus: ac septem dies totidemque no-
 ctes non sensit ardorem, octauo autem nonoque
 aegrotare cum intelleximus: hiabat enim tardius,
 et si hiaret, statim os claudebat. Decimo vnde-
 cimoque plane iam ad mortem spectabat, atque
 olebat male. Duodecimo vix tandem animad-
 uertimus, nisi quis illo hiante discunearet ma-
 xillares, quominus claudere illos posset, pericu-
 lum esse, ne inclusi in cadauere vna periremus.
 Itaque ore illius magnis trabibus discuneato, na-
 uem

τὴν ναῦν ἐπεσκευάζομεν, ὕδωρ τε ὥς ὅτι πλεῖ-
 στον εὐβαλλόμενοι, καὶ τὰλλα ἐπιτήδεα. κυ-
 βερνήσεν δ' ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος· τῇ δ' ἐπιέ-
 σθη, τὸ μὲν ἤδη τεθνήκει.

Ἡμεῖς δ' ἀνελκύσαντες τὸ πλοῖον, καὶ διὰ
 τῶν ἀρχιωμαίων διαγαγόντες, ἐκ τῶν ἐδόντων
 ἐξάψαντες, ἡρέμα καθήκαμεν ἐς τὴν θάλατταν·
 ἐπιβάντες δ' ἐπὶ τὰ νῶτα, καὶ θύσαντες τῷ
 Ποσειδῶνι, αὐτᾷ παρὰ τὸ τρόπαιον, ἡμέρας
 τρεῖς ἐπαυλισάμενοι, (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τε-
 τάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν· ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ
 τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν, καὶ προσω-
 κέλλομεν. καὶ τὰ σώματα κατὰ μετρεοῦντες,
 ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μὲν τινας ἐπλέομεν,
 εὐκρά-

uem parauimus, et aqua quam plurima imposita,
 et necessariis reliquis: gubernaturus autem erat
 Scintharus. Proxima luce cetus quidem iam erat
 mortuus.

2. Nos vero extractum nauigium, et per den-
 tium interstitia traductum, suspensumque e den-
 tibus placide in mare demisimus. Tum tergo
 conscenso, sacraque re Neptuno facta, ibidem
 prope tropaeum commorati triduo, quod mala-
 cia esset, quarto soluimus. Hic in multos de
 nauali illo praelio mortuos incidimus offendimus-
 que, ac dimensi corpora cum admiratione sumus.
 Ac dies quidem aliquot nauigauimus aëre tempe-
 rato,

εὐκράτῳ αἱρέρι χρώμενοι· ἔπειτα βορέξ σφοδρῶς
 πνεύσαντος, μέγα κρύος ἐγένετο, καὶ ὑπ' αὐτῷ
 πᾶν ἐπάγη τὸ πέλαγος, καὶ ἐξεπιπλῆς μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος, ὅσον ἐς τετρακοσίας ὀργυίας
 ὥς τε καὶ ἀποβάντας διαθέειν ἐπὶ τῷ κρυάλλῳ.
 ἐπιμένοντος ἔν τῷ πνεύματος φέρειν ἃ δυνάμε-
 νοι, τοῖόν δέ τι ἐπενοήσαμεν. (ὁ δὲ τὴν γνώ-
 μην ἀποφηνάμενος, ἦν ὁ Σκίνθαρος)· σκάψαν-
 τες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τῷ
 τῷ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ ἀνακαίον-
 τες, καὶ σιτίζεμενοι τὰς ἰχθύας· εὐρίσκομεν δὲ
 ἀνορύττοντες. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπέλιπε τὰ ἐπιτή-
 δεια, προσελθόντες, καὶ τὴν ναῦν πεπηγυῖαν
 ἀνασπᾶσαντες, καὶ πετάσαντες τὴν ὀθόνην,
 ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ πρὸς σηνῶς,
 ἐπὶ

rato, vñ: deinde borea flante vehementi, frigus
 magnum oritur, a quo totum mare congelatur,
 non in extremitate modo, sed in profundum et-
 iam ad trecentos circiter passus: ita vt egressi
 per glaciem discurreremus. Durante autem ven-
 to, cum ferre non possemus, tale quid excogi-
 tamus, consilii auctore Scintharo. Effosso intra
 aquam specu maximo, triginta in hęc dies man-
 fimus, accenso igni, in cibo vtentes piscibus,
 quos inter fodiendum inueniebamus. Deficien-
 tibus vero iam necessariis, aggressi nauem gelu
 firmatam extrahimus, passoque velo, vehimur
 quasi nauigantes leui blandoque motu labentes
 per

ἐπὶ τῇ πάγῃ διολισθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμ-
πτῃ ἀλέα τὴν ἦν, καὶ ὁ πάγος ἐλύετο, καὶ ὕδωρ
πάντα αὐθις ἐγίγνετο.

Πλεύσαντες δὲ ὅσον τριακοσίχας σταδίους, νήσω
μικρᾷ καὶ ἐρήμῃ προσηνέχθημεν, ἀφ' ἧς ὕδωρ
λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἡδὴ) καὶ δύο ταύ-
ρους ἀγρίους κατατοξεύσαντες, ἀπεπλεύσαμεν.
οἱ δὲ ταῦροι ἔτοι, τὰ κέρατα ἐκ ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς εἶχον, ἀλλ' ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσ-
περ ὁ Μῶμος ἡξίει. μετ' ἐκ πολὺ δὲ εἰς πέλα-
γος ἐμβαίνομεν, ἐχ' ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος.
καὶ νῆσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκὴ, πλήρης ἀμ-
πέλων. ἦν δὲ ἡ νῆσος, τυρὸς μέγιστος, πάνυ
συμπεπηγώς, ὡς ὕπερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν,
στα-

per glaciem. Quinto inde die aestus fit, soluitur
glacies, in aquam redeunt omnia.

3. Trecenta ferme stadia nauigaueramus cum
delati sumus ad insulam paruan ac desertam.
Hic aqua hausta; iam enim defecerat, confectis-
que sagittarum ope siluestribus duobus bubus,
rursus nauigauimus. Hi vero tauri non in ca-
pite habebant cornua, sed, quod Momus cense-
bat, sub oculis. Non ita multo post in pelagus
intramus non aquae illud, sed lactis. Insula in
eo conspiciebatur, plena vitibus. Erat autem
haec insula, caseus maximus plane compactus,
vbi postea edendo experti sumus, stadiorum quin-
que

σαδίων εἰκοσιπέντε τὸ μέγεθος· αἱ δ' ἄμπελοι,
βοτρυῶν πλήρεις· ἔ μέντοι οἶνον, ἀλλὰ γάλα
ἐξ αὐτῶν ἀπεθλίβομεν· ἱερὸν δ' ἐν μέσῃ τῇ
νήσῳ ἀνωκοδόμητο, Γαλατείας τῆς Νηρηίδος,
ὡς ἐδήλα τὸ ἐπίγραμμα. ὅσον ἔν χρόνον ἐκεῖ
ἐμείναμεν, ὄψον τὲ ἡμῖν καὶ σιτίον ἢ γῆ παρεῖ-
χε, ποτὸν δὲ τὸ ἐκ τῶν βοτρυῶν γάλα. Βα-
σιλεύειν δὲ τῶν τῶν χωρίων ἐλέγετο Τυρῶ
ἢ Σαλμωνέως, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν,
ταύτην παρὰ τῷ Ποσειδῶνος λαβῶσα τὴν τιμὴν.

Μεΐναντες δ' ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ
ἕκτῃ ἐξωρμίσσαμεν, αὔρας μὲν τινος παραπεμ-
πύσης, λεικυμόνος δὲ ἔσης τῆς θαλάττης, ἐτῇ
ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες, ἔκ ἐτι διὰ τῷ γά-
λακτος,

que et viginti magnitudine: vites porro vuīs in-
dutae. verum non vinum inde, sed lac expressi-
mus. Aedes in media insula exstructa erat Gala-
teae (*Lactcae*) Nereidis, quod indicabat inscri-
ptio. Quamdiu igitur ibi mansimus, cibum pa-
riter atque opsonia terra nobis praebuit, potum
vero lac de vuīs. Regnare his regionibus diceba-
tur Tyro (*Casaea*) Salmonci filia, hunc sibi ho-
norem, postquam hinc discessit, nacta.

4. Morati in insula dies quinque, sexto solui-
mus, aura quidem nos quadam prosequente, non
nisi leuibus tamen fluctibus moto mari. Octauo
die, non iam lacteo nauigantes, sed salso mari
et

λακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἀλμυρῷ καὶ κυανῷ ὕδατι,
καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλὰς, ἐπὶ τῇ πελάγῃ
διαθέοντας, ἅπαντα ἡμῖν προσεικότες, καὶ τὰ
σώματα, καὶ τὰ μεγέθη, πλὴν μόνων τῶν πο-
δῶν· ταῦτα γὰρ Φέλλινα εἶχον· ἅφ' ἧ δὴ, οἴ-
μαι, καὶ ἐκαλῶντο Φελλόποδες. ἐθαυμάζομεν
ἐν ἰδόντες ἔ βαπτιζομένους, ἀλλ' ὑπερέχοντας
τῶν κυμάτων, καὶ ἀδεῶς ὁδοιπερῶντας· οἱ δὲ
καὶ προσήεσαν, καὶ ἡσπάζοντο ἡμᾶς Ἑλληνικῇ
Φωνῇ, ἐλεγόν τε εἰς Φελλῶ τὴν αὐτῶν πατρί-
δα ἐπείγεσθαι· μέχρι μὲν δὴ τινος συνωδοιπό-
ρον ἡμῖν παραθέοντες· εἴτα ἀποτραπόμενοι τῆς
ὁδῆς, ἐβάδιζον, εὐπλοῖαν ἡμῖν ἐπευξάμενοι. μετ'
ἀλίγον δὲ, πολλὰ νῆσοι ἐφαίνοντο· πλησίον
μὲν

et caeruleo, videmus homines multos per mare
currentes, omni ex parte nobis similes, corpori-
bus et statura, pedibus solum exceptis; hos enim
habent ex subere, a quo nempe etiam appellan-
tur puto Phellopodes (*suberipedes*): Miramur
igitur cum videmus, illos non mergi, sed emi-
nentes super fluctus, ac sine metu viam facientes:
Atque adveniunt nos etiam et Graeca lingua salu-
tant, dicuntque, in suam se patriam Phello (*su-
beriam*) contendere. Et aliquousque iuxta cur-
rentes nobiscum iter faciunt: deinde diuersi ab-
eunt felicem nobis nauigationem precati. Post
paullo insulae apparent multae: in proximo ad

μὲν ἔξ ἀριστερῶν ἢ Φελλῶ, ἐς ἣν ἐκείνοι ἔσπευ-
δον, πόλις ἐπὶ μεγάλῃ καὶ στρογγύλῃ Φελλῷ κα-
τοικαμένη. πόρρωθεν δέ, καὶ μᾶλλον ἐν δεξιᾷ
πέντε μέγισται καὶ ὑψηλόταται, καὶ πῦρ πολὺ
ἀνεκαίετο.

Κατὰ δὲ τὴν πρῶραν, μία πλατεῖα, καὶ τα-
πεινὴ, σκαδίκας ἀπέχουσα ἐκ ἐλαττέρας πεντακο-
σίων. ἤδη δὲ πλησίον τε ἤμεν, καὶ θαυμασὴ
τις αὖρα περιέπνευσεν ἡμᾶς, ἡδεῖα, καὶ εὐώδης,
οἷαν Φησὶν ὁ συγγραφεὺς Ἡρόδοτος, ἀπόζειν
τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. οἷον γὰρ ἀπὸ ῥόδου,
καὶ ναρκίσσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ κρίνων, καὶ ἰῶν,
ἔτι δὲ μυρσίνης, καὶ δάφνης, καὶ ἀμπελάνθης,
τοιᾶτον ἡμῖν τὸ ἡδὺ προσέβαλλεν· ἡσθέντες δὲ
τῇ ὁσμῇ, καὶ χρησά ἐκ μακρῶν πόνων ἐλπίσαν-
τες,

sinistram Phello, in quam illi festinabant; vrbs
in magno et rotundo subere aedificata: at e lon-
ginquo et dextrorsum magis quinque maximae
atque altissimae, in quibus ignis ardebat multus.

5. Versus proram lata vna et humilis, stadiis
distans non minus quingentis. Iam vero prope
eram, et aura circa nos spirabat admirabilis,
suavis, et odora, qualem Herodotus historicus
spirare ait a felici Arabia. Quale enim a rosa, et
narcisso, et hyacintho, et liliis, et violis, myrto
praeterea et lauro, atque vitis flore, tam suaue
quiddam *ad naves* nobis accidit. Delectati odo-
re et optima quaeque post longos labores dum
spera-

τες, κατ' ἐλάχιστον ἤδη πλησίον τῆς νήσου ἐγγιγνόμεθα. ἔνθα δὴ καὶ καθεωρῶμεν λιμένας τε πολλὰς περὶ πᾶσαν ἀκλῦς καὶ μεγάλης, ποταμούς τε διαυγεῖς ἐξιόντας ἡρέμα ἐς τὴν θάλατταν· ἔτι δὲ λειμῶνας, καὶ ὕλας, καὶ ὄρεα μυσικά, τὰ μὲν ἐπὶ τῶν ἡϊκίων ἀδοντα, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κλάδων. αἷρ δὲ κῆφος καὶ εὐπνὺς περιεκέχυτο τὴν χώραν· καὶ αὖραι δέ τινες ἠδεῖαν διαπνέεσθαι, ἡρέμα τὴν ὕλην διεσάλευον· ὥς τε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κινεμένων, τερσινὰ καὶ συνεχῇ μέλη ἀπεσυρίζετο, ὅμοια τοῖς ἐπ' ἐρημίας αὐλήμασι τῶν πλαγίων αὐλῶν I).

καὶ

speramus, brevissimo iam intervallo absumus ab insula. Hic et portus videmus multos circum circa tutos a fluctibus et spatiosos, fluminaque pellucida placide exeuntia in mare: ad haec prata, et silvas, et cantrices aves, tum in litoribus canentes, tum multas in ramis. Aër porro levis et molliter spirans circumfusus regioni erat, atque aurae quaedam suaves leni flatu siluam motabant. Itaque et a ramis motis, iucunda perpetuaque cantica sibilabant, similia cantibus qui ab obliquis fistulis in loco deserto redduntur. Sed

E 5

clamor

1. Πλαγίων αὐλῶν] Dum quis meliora me doceat, intelligo fistulas obliquas *Querpfeyfen* suspensas voti causa a pastoribus in locis desertis, specubus, arboribus, quas sonum aura spirante edere, nihil impedit. *Gesner.*

καὶ μὴν καὶ βοή σύμμικτος ἤκαστο, ἔθρουβώ-
δης, ἀλλ' οἷα γένοιτ' ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν
αὐλόντων, ἄλλων δὲ ἐπαινόντων, ἐνίων δὲ κρα-
τάντων πρὸς αὐλὸν, ἢ κιθάραν.

Τέτοιοις ἅπασιν κηλέμενοι, κατήχθημεν. ὁρ-
μίσαντες δὲ τὴν νύκτ' ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίν-
θαρὸν ἐν αὐτῇ, καὶ δύο τῶν ἐταίρων ἀπολιπόν-
τες. προϊόντες δὲ διὰ λειμῶνος εὐανθοῦντος,
ἐντυγχάνομεν τοῖς Φρεροῖς καὶ περσιπλοῖς· οἱ
δὲ δῆσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις σεφάνοις, ἔτος γὰρ
μέγιστος παρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν, ἀνῆλθον ὡς τὸν
ἄρχοντα· παρ' ὧν δὴ κατ' ὁδὸν ἠέκασαμεν, ὡς
ἡ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων προσαγορευομέ-
νων, ἄρχοι δὲ ὁ Κρηῆς Ῥαδάμανθυς. καὶ δὴ ἀ-
ναχθέν-

clamor etiam mistus exaudiebatur, non ille tu-
multuosus; sed qualis oriatur in convivio, in-
flantibus aliis tibias, aliis laudantibus, plauden-
tibus ad tibiam citharamue aliis.

6. Hisce omnibus dum demulcemur allabimur,
firmataque in portu naui, exscendimus relictis
in ea Scintharo cum duobus fociis. Progressi per
pratium floridum, in praefidiarios litorisque cu-
stodes incidimus, qui roseis nos coronis vinctos,
durissimum hoc apud illos vinculum est, ad prin-
cipem abduxere, a quibus in via audiuiamus, hanc
esse beatorum qui vocantur insulam, imperi-
tare in ea Rhadamanthum. Iam deducti ad
illum,

παχθέντες ὡς αὐτὸν, ἐν τάξει τῶν δικαζομένων
ἔστημεν τέταρτοι.

Ἦν δὲ ἡ μὲν πρώτη δίκη, περὶ Αἰχντος τῷ
Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν συνεῖναι τοῖς ἥρω-
σιν, εἴτε καὶ μὴ· κατηγορεῖτο δὲ αὐτῷ, ὅτι
μεμήνοι, καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι· τέλος δὲ, πολ-
λῶν ῥηθέντων, ὁ Ῥαδάμανθους ἀπεφαίνετο, νῦν
μὲν αὐτὸν πιόμενον τῷ ἑλλεβόρῃ, παραδοθῆναι
Ἰπποκράτει τῷ Κῳ ἰατρῷ, ὕστερον δὲ σωφρο-
νήσαντα, μετέχειν τῷ συμποσίῳ.

Δευτέρῃ δὲ ἦν κρίσις ἐρωτική, Θησέως καὶ
Μενελάου περὶ τῆς Ἑλένης διαγωνιζομένων, πο-
τέρῳ αὐτὴν χρὴ συνοικεῖν. καὶ ὁ Ῥαδάμανθους,
εἰδὼς Μενελάῳ συνεῖναι αὐτήν, ἅτε καὶ τοιαῦ-
τα

illum, quarti stetimus in serie eorum qui iudi-
candi erant.

7. Primum iudicium erat, de Telamonio Aia-
te, utrum par sit eum versari cum Heroibus nec
ne? Accusabatur autem hoc nomine, quod fu-
riosus fuisset, atque ipse manus sibi intulisset.
Tandem cum multa *utrinque* dicta essent, pro-
nunciauit Rhadamanthus, *Iam quidem belleboro
poio traderetur Hippocrati Coo Medico, in poste-
rum ubi resipuisset, conuiuio adhiberetur.*

8. Alterum erat amatorium iudicium, Theseo
et Menelao de Helena contendentibus, cum utro
ea habitare deberet? iudicauitque Rhadamanthus,
*Illam esse cum Menelao, qui uirginitatem illius cau-
sa*

τα πονήσαντι, καὶ κινδυνεύσαντι τῷ γάμῳ ἔνε-
κεν· καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυ-
ναῖκας, τὴν τε Ἀμαζόνα, καὶ τὰς τῷ Μίνωος
θυγατέρας.

Τρίτη δ' ἐδικάσθη περὶ προεδρίας, Ἀλεξάν-
δρῳ τὲ τῷ Φιλίππῳ, καὶ Ἀντίβα τῷ Καρχη-
δονίῳ. καὶ ἔδοξε προέχειν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ
θρόνος αὐτῷ ἐτέθη παρὰ Κῦρον τὸν Πέρσην,
τὸν πρότερον.

Τέταρτοι δ' ἡμεῖς προσηνέχθημεν. καὶ ὁ μὲν
ἤρετο, τί παθόντες, ἔτι ζῶντες ἱερᾷ χωρίου
ἐπιβαίημεν· ἡμεῖς δὲ πάντα ἐξῆς διηγησάμεθα.
ἔτω δὲ μετασυστάμενος ἡμᾶς, ἐπὶ πολὺν χρόνον
ἐσκέπτετο, καὶ τοῖς συνέδροις ἐκοινᾶτο περὶ
ἡμῶν.

*sa tot labores, pericula tot, subiisset. Etenim
Theseo alias esse mulieres, Amazonem illam, et Mi-
nois filias.*

9. Tertia causa iudicata est de loco antiquiore
inter Alexandrum Philippi et Hannibalem Cartha-
giniensem, et primas deberi, visum est, Ale-
xandro, ac sella ei posita iuxta Cyrum maiorem
Persam.

10. Quarti nos admoti sumus. Atque ille qui-
dem interrogat, *Qua re impulsus, viui adhuc sa-
crum regionem ingressi essemus?* Nos vero omnia
deinceps enarramus. Sic vero nobis secedere ali-
quantum iussis, diu considerat, suisque cum
assessoribus de nobis communicat. Aderant au-
tem

ἡμῶν. συνήδρευον δὲ ἄλλοι τε πολλοί, καὶ Ἀρισείδης ὁ δίκαιος, ὁ Ἀθηναῖος. ὡς δ' ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεΦήνατο, τῆς μὲν πολυπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, δύναιται τὰς εὐθύνας, τὸ δὲ νυνὶ, ῥητὸν χρόνον μέιναντας ἐν τῇ νήσῳ, καὶ συνδιαιτηθέντας τοῖς ἥρωσιν, ἀπελθεῖν. ἔταξε δὲ καὶ τὴν προθεσμίαν τῆς ἐπιδημίας, μὴ πλεῖον μηνῶν ἑπτὰ.

Τὸν τεῦθεν αὐτομάτων ἡμῖν τῶν σεφάνων περιρρέοντων, ἐλελούμεθα, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἡγόμεθα, εἰς τὸ τῶν Μανάρων συμπόσιον. αὕτη μὲν ἔν ἡ πόλις πᾶσα χρυσή, τὸ δὲ τεῖχος περιέκειται σμαράγδινον. πύλαι δὲ εἰσιν ἑπτὰ πᾶσαι μονόξυλοι κινναμώμινοι. τὸ μέντοι ἔδαφος
τῆς

tem illi in consilio tum alii plures, tum Aristides iustus Atheniensis. Cum vero visum ipsi esset, pronunciauit, *Curiositatis quidem et profectiois poenas nos, ubi mortui fuissetus, daturus: iam vero dicto tempore in insula morari, et conuictu Heroum usq, abiremus.* Constituit autem etiam diem commorationis, ne plus septem mensibus maneremus.

II. Hinc sua sponte defluentibus coronis liberati in urbem introducti sumus, ad beatorum convivium. Haec vrbs tota aurea: moenia circumposita Smaragdina: portae septem ex vno singulae trunco elaboratae cinnamominae: solum vr-
bis,

τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐντὸς τῆς τείχους γῆ, ἐλε-
 Φαντίνη. ναοὶ δὲ πάντων θεῶν βηρύλῃ λίθου
 ὠκοδομημένοι, καὶ βωμοὶ ἐν αὐτοῖς μέγιστοι,
 μονόλιθοι, ἀμεθύσινοι, ἐφ' ὧν ποιῶσι τὰς ἐ-
 κατόμβας. περὶ δὲ τὴν πόλιν, ῥεῖ ποταμὸς
 μύρεα τῆς καλλιῆς, τὸ πλάτος πηχέων ἑκατὸν
 βασιλικῶν, βάθος δὲ, ὥς ἐν εὐμαρῶς. λη-
 τρὰ δὲ ἐσὶν αὐτοῖς, οἶκοι μεγάλοι, ὑάλινοι, τῷ
 κινναμώμῳ ἐγκαϊόμενοι. ἀντὶ μέντοι τῆς ὕδα-
 τος, ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμὴ ἐστίν.

Ἐσθῆτι δὲ χρώνται, ἀρχαγνίοις λεπτοῖς,
 πορφύροις. αὐτοὶ δὲ σώματα μὲν ἔχουσιν,
 ἀλλ' ἀναφῆς καὶ ἄσαρκοί εἰσι, μορφὴν δὲ καὶ
 ἰδέαν μόνον ἐμφαίνουσι. καὶ ἀσώματοι ὄντες,
 ὅμως

bis, quodque intra muros terrae est, eburneum:
 templa omnium deorum e beryllo gemina aedifi-
 cata, et altaria in iis maxima, ex vna gemma
 amethystina, in quibus hecatombas faciunt. Cir-
 cum urbem fluit amnis vnguenti pulcherrimi, cu-
 ius latitudo centum cubitorum Regionum; pro-
 funditas ea, ut facile sit natare. Balnea sunt illis
 aedes magnae, vitreae: cinnamomo vaporatae.
 Verum pro aqua in foliis ros calidus.

12. In vestitu utuntur araneorum telis tenui-
 bus, purpureis. Corpora ipsi non habent, sed
 tactum effugiunt, carnis expertes, figuram solam
 et speciem ostendunt, ac licet corpora non ha-
 beant,

ἄμως ἔν ἐξᾷσι, καὶ κινῶνται, καὶ φρονῶσι, καὶ
 Φωνὴν ἀφιάσι. καὶ ὅλως ἔοικε γυμνή τις ἡ
 ψυχὴ αὐτῶν περιπολεῖν, τὴν τᾷ σώματος ὁμοι-
 ότητα περικειμένην. εἰ γὰρ μὴ ἄψαιτό τις, ἔκ
 ἂν ἐλέγξειε μὴ εἶναι σῶμα τὸ ὁρώμενον. εἰσὶ
 γὰρ ὥσπερ σκιοὶ ὄρθαι 2), ἃ μέλαινα· γηρά-
 σκει δὲ ἑοικὸς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ, πα-
 ραμένει· ἃ μὴν ἑοικὸς νύξ παρ' αὐτοῖς γίγνεται,
 ἃ δ' ἑμέρα πάνυ λαμπρά· ἀλλὰ κατὰ πρὸς τὸ λυκαυ-
 γὲς ἦδη πρὸς ἑῶ, μηδέπω ἀνατείλαντος ἡλίου, τρι-
 ῶτον

beant, tamen stant, mouentur, sapiunt, vocem
 emittunt. Et omnino videtur nuda quodammo-
 do anima illorum obuersari, similitudinem quan-
 dam induta corporis. Nisi enim tetigerit aliquis,
 non conuincatur, corpus non esse id quod videt:
 sunt enim quasi umbrae euectae non nigrae. Se-
 nescit nemo, sed qua aetate huc venerit, ea ma-
 net. Verum neque nox apud illos est, neque
 dies plane clara. Sed quale est mane diluculum
 sole nondum exorto, talis lux terram obtinet.

Vnam

2. Σκιοὶ ὄρθαι] Umbræ aliae in libero loco
 stantis hominis humi iacere ac trahi viden-
 tur: hae, instar hominis ipsius, erectae.
 Aliae defectu lucis, h. e. natura sua nigrae;
 hae coloratae tum carnis colore tum vestium.
 Caeterum ita recte me interpretatum post
 alios hunc locum arbitror, licet aliter summo
 viro videatur. *Gesner.*

ἄτον Φῶς ἐπέχει τὴν γῆν. καὶ μέντοι καὶ ὠρῶν
 μίαν ἴσασι τῷ ἔτῳ· αἰεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἔαρ
 ἐστὶ, καὶ εἰς ἄνεμος πνεῖ ὁ Ζέφυρος.

Ἡ δὲ χώρα, πᾶσι μὲν ἄνθεσι, πᾶσι δὲ Φυ-
 τοῖς ἡμέροις τε καὶ σκιεροῖς τέθηλεν· αἷ μὲν γὰρ
 ἄμπελοι δωδεκάφοροί εἰσι, καὶ κατὰ μῆνα ἕκα-
 σον καρποφοροῦσι· τὰς δὲ ῥοιάς, καὶ τὰς μη-
 λέας, καὶ τὴν ἄλλην ὀπώραν, ἔλεγον μὲν εἶναι
 τρισκαίδεκάφορον· ἐνὸς γὰρ μηνὸς τῷ παρ' αὐ-
 τοῖς Μινώε, δις καρποφορεῖν. ἀντὶ δὲ πυρῶ,
 οἱ σάχυνες ἄρτας ἐτοίμας ἐπ' ἄκρῃ Φύσσιν, ὥσ-
 περ μύκητας. πηγαὶ δὲ περὶ τὴν πόλιν ὕδατος
 μὲν πέντε καὶ ἐξήκοντα, καὶ τριακόσιοι, μέλι-
 τος δὲ ἄλλα τοσαῦτα, μύρῃ δὲ πεντακόσια,
 μικρῇ-

Vnam etiam modo anni tempestatem norunt.
 Semper enim apud illos ver est, et vnus flat ven-
 tus, Zephyrus.

13. Regio floribus omnibus, plantisque tum
 manliuetis tum vmbrosis viret. Vites quidem duo-
 decies feraces, mensibus singulis fructum ferunt.
 Punicas vero arbores, et malos, et reliquas au-
 tumni copias, dicebant etiam ter et decies ferre,
 bis nempe vno menſe, qui Minous apud illos
 est. Pro tritico spicae panes iam paratos in fum-
 mo producunt, velut fungos. Fontes circa vr-
 bem aquae quinque et sexaginta supra trecentos,
 mellis totidem alii, vnguenti autem quingenti,
 hi

μικρότεραι μέντοι αὐταὶ καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ, καὶ οἶνῳ ὀκτώ.

Τὸ δὲ συμπόσιον, ἔξω τῆς πόλεως πεποιήται, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ καλαμένῳ πεδίῳ· λειμῶν δέ ἐστι κάλλιστος, καὶ περὶ αὐτὸν ὕλη παντοία, πυκνὴ, ἐπισκιάζουσα τὰς κατακειμένους, καὶ ξυμνήν μὲν ἐκ τῶν ἀνθέων ὑποβέβληνται. διακονῶνται δὲ καὶ διαφέρουσιν ἕκαστα οἱ ἄνεμοι, πλήν γε τῶ οἶνοχοῶν. τά τε γὰρ ἑδὲν δέονται, ἀλλ' ἐστὶ δένδρα περὶ τὸ συμπόσιον ὑάλινα, μεγάλα, τῆς διαυγεσάτης ὑάλης· ὁ καρπὸς δ' ἐστὶ τῶν τῶν δένδρων; ποτήρια παντοία καὶ τὰς κατασκευὰς, καὶ τὰ μεγέθη. ἐπειδὴν ἐν παρὶν τις εἰς τὸ συμπόσιον, τρυγῆσας ἐν ἧ καὶ δύο τῶν
ἐκπω-

hi tamen minores; Fluvii lactis septem, et octo vini.

14. Coenatio extra urbem structa est, in eo qui vocatur campus Elysius. Est autem pratum pulcherrimum, et circa illud silva varia, densa, accumbentibus umbram faciens: stragula de floribus subiecta habent: ministrant omnia, et huc illuc ferunt venti, praeterquam quod vinum non infundunt: hoc enim nihil opus est; sed sunt arbores circa coenationem vitreae, magnae, de vitro pellucidissimo. Porro fructus harum arborum sunt pocula varia figuris et magnitudinibus. Cum igitur aduenit aliquis in coenationem, decerptum

ἐκπωμάτων παρατίθεται, τὰ δὲ αὐτῆκα οἶνον
 πλήρη γίγνεται· ἔτω μὲν πίνεσθιν. ἀντὶ δὲ τῶν
 σεφάνων, αἳ ἀηδόνες, καὶ τὰλλα τὰ μεσικά
 ὄρεα, ἐκ τῶν πλησίον λειμώνων τοῖς σέμασι
 ἀνθολογῶντα, κατανίφει αὐτὰς μετ' ὠδῆς ὑπερ-
 πετόμενα, καὶ μὲν καὶ μυρίζονται ὡδί· νεφέ-
 λαί πυκναὶ ἀνασπάσασαί μύρον ἐκ τῶν περὶ αὐτὰς,
 καὶ τὰ ποταμῶν, καὶ ἐπισπᾶσαι ὑπὲρ τὸ συμπό-
 σιον, ἡρέμα τῶν ἀνέμων ἀποθλιβόντων, ὕδασι
 λεπτῶν, ὥσπερ δρόσον.

Ἐπὶ δὲ τῷ δεύπνῳ, μεσικῇ τε καὶ ὠδαῖς σχο-
 λάσσουσιν· ἔδεται δὲ αὐτοῖς τὰ Ὀμήρου ἔπη μά-
 λιστα, καὶ αὐτὸς δὲ πάρῃσι, καὶ συνευωχεῖται
 αὐτοῖς, ὑπὲρ τὸν Ὀδυσσεά κατακείμενος. οἱ
 μὲν οὖν χοροὶ ἐκ παίδων εἰσὶ, καὶ παρθένων·

ἐξάρι-

vnum alterumque poculum sibi apponit: at illa
 statim vini plena fiunt, et sic bibunt. Pro coro-
 nis, lusciniae et aves aliae cantrices, ex vicinis
 pratis flores rostris lectos, instar niuis in eos spar-
 gunt cum cantu superuolantes. Vaguentis per-
 funduntur hunc in modum. Densae nubes bi-
 bunt e fontibus ac fluuiis unguentum, deinde im-
 minentes coenationi placide vrgentibus ventis tan-
 quam tenuem rorem demittunt.

15. In coena musicae vacant et cantibus. Ca-
 nuntur ipsis Homeri maxime carmina. Et adest
 ipse quoque et cum illis epulatur, accumbens su-
 pra Vlyssēm. Chori puerorum sunt et virginum.

Du-

ἐξάρχουσι δὲ, καὶ συνάδουσιν, Εὐνομὸς τε ὁ Λοκρὸς, καὶ Ἀρίων ὁ Λέσβιος, καὶ Ἀνακρέων, καὶ Στησίχορος· καὶ γὰρ καὶ τέτον παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην, ἤδη τῆς Ἑλένης αὐτῷ διαλλαγμένης. ἐπειδὴν δὲ ἔτοι παύσωνται ἄδοντες, δεύτερος χορὸς παρέρχεται ἐκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, καὶ ἀηδόνων· ἐπειδὴν δὲ καὶ ἔτοι ἄσωσι, τότε δὴ πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλεῖ, τῶν ἀνέμων καταρχόντων.

Μέγιστον δὲ δὴ πρὸς εὐφροσύνην ἐκείνο ἔχουσι· πηγαί εἰσι δύο παρὰ τὸ συμπόσιον, ἡ μὲν, γέλωτος, ἡ δὲ, ἡδονῆς· ἐκ τέτων ἐκατέρας, πάντες ἐν ἀρχῇ τῆς εὐωχίας πίνουσι, καὶ τὸ λοιπὸν ἡδόμενοι, καὶ γελῶντες διάγουσι.

Βᾶλο-

Ducunt eum concinuntque Eunomus Locrus, et Lesbius Arion, et Anacreon, et Stesichorus. Et enim hunc quoque apud illos vidi, iam reconciliata illi Helena. Hi vero cum canere desierunt, alter chorus procedit cycnorum, hirundinum, ac lusciniarum: et ubi hi quoque cecinerunt, tunc sane filia tota fistulis quasi succinit, ventis ducibus.

16. Maximum et illud ad hilaritatem *adiumentum* habent, quod fontes sunt duo, circa coenationem, risus alter, alter vero voluptatis, e quorum altero in ipso conuiuii principio bibunt, et quod superest iacunde et cum risu agunt.

Βέλομαι δὲ εἰπεῖν καὶ τῶν ἐπισήμων ἕς τινας
παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην. πάντας μὲν τὲς ἡμι-
θῆκας, καὶ τὰς ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντας, πλὴν
γε δὴ τῷ Λοκρῷ Αἰάντος. ἐκεῖνον δὲ μόνον ἔφα-
σκον ἐν τῷ τῶν ἀσεβῶν χώρῳ κολάζεσθαι·
βαρβάρων δὲ, Κύρκης τε ἀμφοτέρης, καὶ τὸν
Σκύθην Ἀνάχαρσιν, καὶ τὸν Θρᾷκα Ζάμολξιν,
καὶ Νημῶν τὸν Ἰταλιώτην, καὶ μὴν καὶ Λυκῆρ-
γον τὸν Λακεδαιμόνιον, καὶ Φωκίωνα, καὶ Τέλ-
λον, τὲς Ἀθηναίους, καὶ τὲς σοφῆς, ἀνευ Πε-
ριάνδρου· εἶδον δὲ καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονί-
σκη ἀδελφεσχῆντα μετὰ Νέστορος καὶ Παλαμή-
δης· περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν Τάκινθος τε ὁ Λακε-
δαιμόνιος, καὶ ὁ Θεσπιεὺς Νάρκισσος, καὶ Ἰλ-
λας, καὶ ἄλλοι καλοί. καὶ μοι ἐδόκει ἐρᾶν τῷ
Ἰα-

17. Dicere iam volo, nobilium hominum quos
apud illos viderim. Semideos quidem omnes,
et qui ad Ilium pugnarunt, praeter Locrum Aia-
cem: illum solum dicebant in loco impiorum
dare poenas. Barbarorum vero Cyrum vtrumque,
et Scytham Anacharsin, et Zamolxin Thracem,
et Numain Italum: ac praeter hos Lycurgum La-
cedaemonium, et Phocionem ac Tellum Athe-
nienfes, et Sapientes, Periandro excepto. Vidi
etiam Socratem Sophronisci F. sermones caeden-
tem cum Nestore et Palamede. Circa illum erant
Hyacinthus Lacedaemonius, et Thespiensis Nar-
cissus, et Hylas, et pulchri alii. Et videbatur
mihi

Τακίνθῃ· τὰ πολλὰ δ' ἔν' ἐκείνον διήλεγχε·
 ἐλέγστο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ῥαδάμανθους,
 καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς
 πόλεως, ἣν Φλυαρεῖ, καὶ μὴ θέλῃ ἀφείς τὴν εἰρω-
 νείαν, εὐωχεῖσθαι· Πλάτων δὲ μόνος ἔπαρῃν,
 ἀλλ' ἐλέγστο καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ὑπ' αὐτῆς ἀναπλα-
 σθείσῃ πόλει οἰκεῖν, χρώμενος τῇ πολιτείᾳ,
 καὶ τοῖς νόμοις οἷς συνέγραψε, πολιτεύεσθαι.

Οἱ μέντοι ἀμφ' Ἀρίστιππόν τε καὶ Ἐπίκωρον
 τὰ πρῶτα παρ' αὐτοῖς ἐφέροντο, ἡδεῖς τε ὄν-
 τες, καὶ καχαρισμένοι, καὶ συμποσικώτατοι·
 παρῇν δὲ καὶ Αἰσώπος ὁ Φρύξ. τάτῳ δὲ ὅσα
 καὶ γελωτοποιῶ χρώνται. Διογένης μὲν γε ὁ
 Σινωπεὺς, τοσέτον μετέβαλε τῆς τρόπῃς, ὥς τε
 γῆμα.

mihī amare Hyacinthum: multa sane illum red-
 arguebant. Dicebatur autem iratus illi Rhada-
 manthus, et saepe minatus esse, de insula se il-
 lum eiecturum, si nugas agere pergeret, et nol-
 let dissimulatione omīssa conuiuari. Plato solus
 non aderat, sed dicebatur ipse quoque ciuitatem
 habitare a se confictam, eaque forma reipubli-
 cae, eisque, quas scripssisset, legibus uti.

18. Aristippus quidem et Epicurus, primas hic
 ferebant, suauēs homines, et gratiosi, et con-
 uiuae commodi. Aderat etiam Aesopus Phryx,
 quo ut scurra ridiculario utuntur. Verum Sino-
 pensis Diogenes ita mutauit mōres, ut Laide du-

γῆμα Λαΐδα τὴν ἐταίραν, ὀρχεῖσθαι τε ὑπὸ
 μέθης πολλάκις ἀνιστάμενον, καὶ παροινεῖν. τῶν
 δὲ Στωϊκῶν, εἰδὲς παρῆν· ἔτι γὰρ ἐλέγοντο ἀ-
 ναβαίνειν τὸν τῆς ἀρετῆς ὄρδιον Λόφον. ἤκο-
 μεν δὲ καὶ περὶ Χρυσίππου, ὅτι εἰ πρότερον αὐ-
 τῷ ἐπιβῆναι τῆς νήσου θέρμης, πρὶν τὸ τέταρ-
 τον ἑαυτὸν ἐλλεβορίσῃ· τὰς δὲ Ἀκαδημαῖκους
 ἔλεγον ἐθέλειν μὲν εἰσελθεῖν, ἐπέχειν δ' ἔτι, καὶ
 διασκεπτεσθαι· μηδὲ γὰρ αὐτὸ τῷτο πῶς κα-
 ταλαμβάνειν, εἰ καὶ νῆσός τις τοιαύτη ἐσίν.
 ἄλλως τε, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ Ῥαδαμάνθυος, οἶμα,
 κρίσιν ἐδεδοίκεσαν, ὅτε καὶ τὸ κριτήριον αὐτοῖς
 ἀνηρηκότες. πολλὰς δὲ αὐτῶν ἔφασκον ὀρμη-
 θέντας ἀκολουθεῖν τοῖς ἀφικνεύμενοις, ὑπὸ νω-
 θείας

xerit meretricem, ebriusque facpe ad saltandum
 confurgat, et vinolentas nugas agat. Stoicorum
 aderat nemo: dicebantur enim adhuc adscendere
 arduum illum virtutis collem. Audiebamus et-
 iam de Chrysippo, non prius illi fas esse insulam
 ingredi, quam elleboro quartum usus esset. Aca-
 demicos vero dicebant velle quidem venire, sed
 sustinere se adhuc, et considerare: neque enim
 hoc ipsum illos percipere, an insula talis sit.
 Alioquin etiam Rhadamanthi, puto, iudicium
 metuunt, qui ipsum iudicandi instrumentum su-
 ftulerint. Multos vero illorum, narrabant, im-
 petu capto sequi eos qui veniant in insulam, sed
 igna-

θείας δὲ ἀπολαίπεςθαι, μὴ καταλαμβάνοντας 3),
καὶ ἀναστρέφειν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ.

Οὗτοι μὲν ἦσαν ἀξιολογώτατοι τῶν παρ-
όντων. τιμῶσι δὲ μάλιστα τὸν Ἀχιλλέα, καὶ
μετὰ τῆτον, Θησέα. περὶ δὲ συνουσίας καὶ ἀ-
φροδισίων ἔτω φρονῶσι· μίσγονται μὲν ἀνα-
φροδόν, πάντων ὁρώντων, καὶ γυναιξί, καὶ ἄρ-
εσι, καὶ οὐδαμῶς τοῦτο αἰσχρὸν αὐτοῖς δοκεῖ
μόνος

ignavia quadam deficere ante quam assequantur,
et de media via reuerti.

19. Hi quidem igitur eorum qui aderant ma-
xime commemorabiles. Maximo autem in ho-
nore habent Achillem, et post hunc, Theseum.
De coitu et rebus venereis ita sentiunt. Miscent
corpora publice, et in conspectu omnium, cum
mulieribus pariter et cum maribus, et nequa-
quam malum hoc illis videtur. Solus Socrates

F 4

deieci

3. Καταλαμβάνοντ.] Καταλαμβάνοντας il-
lud pertinet ad ἀκαταληψίαν Academicor-
um; itaque comprehendendi verbo, usus essem;
si illud de eo quoque dici sciuissem, qui se-
cutus alterum, tandem assequitur. Neque
enim hic de fure, aut seruo fugitivo sermo
est, sed de viatoribus vel currentibus in sta-
dio: ubi assequendi verbum quasi domici-
lium habet, quod tamen ipsum etiam ad il-
lam mentis facultatem transfertur, qua com-
prehendere dicimur, quae plane intelli-
mus. Gesner.

μόνος δὲ Σωκράτης διώμνυτο, ἢ μὴν καθαρῶς
 πλησιάζειν τοῖς νέοις· καὶ μέντοι πάντες αὐτῷ
 ἐπιорκεῖν κατεγίγνωσκον. πολλάκις γὰρ ἔ μὲν
 Ἰάκινθος, ἢ ὁ Νάρκισσος, ὠμολόγην, ἐκείνας
 δὲ ἤρνεϊτο· αἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶ πᾶσαι κοιναί,
 καὶ ἔδεις φθονεῖ τῷ πλησίον, ἀλλ' εἰσὶ τῶτα
 μάλιστα Πλατωνικώτατοι· καὶ οἱ παῖδες δὲ παρ-
 ἔχουσι τοῖς βλαπομένοις, ἔδδεν ἀντιλέγοντες.

Οὐπω δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραι διεληλύθεισαν,
 καὶ προσελθὼν ἐγὼ Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχο-
 λῆς ἔσης ἀμφοῖν, τάτε ἄλλα ἐπυνθανόμην, καὶ
 ὅθεν εἴη, λέγων τῶτο μάλιστα παρ' ἡμῖν εἰσέτι
 νῦν ζητεῖσθαι· ὁ δὲ αὐτὰς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν·
 οἱ μὲν γὰρ, Χῖον, οἱ δὲ Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ Κο-
 λοφῶ-

deierabat, se caste accedere ad iuvenes: sed omnes
 peierare illum iudicabant. Saepe enim Hyacin-
 thus aut Narcissus fatebantur; at ipse negabat.
 Mulieres vero communes omnes, neque invidet
 quisquam viro alteri, sed hac in re maxime sunt
 Platonicī. Praebent etiam pueri volentibus nihil
 repugnantes.

20. Duo nondum aut tres dies praeterierant,
 et accedens ad Homerum poetam cum ambobus
 esset otium, tum reliqua ex eo quaesivi, tum
 unde esset? dicens illud maxime apud nos in
 hunc diem disputari. At ille aiebat, illos igno-
 rare, cum hi Chium, Smyrnaeum alii, multi Colo-
 phonium

λοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν. εἶναι μὲντοι ἔλεγε
 Βαβυλωνίος, καὶ παρὰ γὰρ τοῖς πολίταις, ἔχ
 "Ὅμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι" ὕστερον δὲ
 ὁμηρεύσας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλάξαι τὴν προσ-
 ἠγορίαν. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετημένων σί-
 χων ἐπηρώτων, εἰ ὑπ' ἐκείνῃς εἰσὶ γεγραμμένοι·
 καὶ ὃς ἔφασκε πάντας αὐτὰ εἶναι. κατεγίνω-
 σκον ἔν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρ-
 χον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν·
 ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἱκανῶς ἀπεκρίντο, πάλιν αὐτὸς
 ἰρώτων, τί δὴ ποτε ἀπὸ τῆς μηνίδος τὴν ἀρχὴν
 ἐποιήσατο, καὶ εἶπεν δς, ἔτως ἐπελθεῖν αὐτῷ,
 μηδὲν ἐπιτηδύσαντι. καὶ μὲν ἀνέκλεινο ἐπεθύ-
 μων εἰδέναι, εἰ προτέραν ἔγραψε τὴν Ὀδύσσειαν
 τῆς Ἰλιάδος, ὡς πολλοὶ Φασιν· ὁ δὲ ἔρνεϊτο· ὅτι
 μὲν

*phonium putent: se vero, dicebat, Babylonium esse,
 et apud ciues non Homerum vocari, sed Tigranem:
 deinde cum obses (Homerus) apud Graecos esset,
 nomen mutasse. Ad haec de versibus illius reie-
 ctis interrogabam, num scripti ab ipso essent?
 atque ille suos esse omnes confirmavit. Damna-
 bam itaque Zenodoti et Aristarchi Grammatico-
 rum frigidas disputationes. Ad haec cum satis
 respondisset, rursus interrogavi, cur tandem ab
 ira Achillis initium carminis fecisset? Et ille, ita
 sibi temere in mentem venisse. Etiam illud scire
 volebam, prioremne scripisset Vlyssaeam Iliade,
 ut multi referunt? negabat. Caecum enim non
 fuisse,*

μὲν γὰρ ἔδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸ περὶ αὐτῆς
 λέγουσιν, αὐτίκα ἠπιστάμην, ἑώρα γὰρ, ὥς ἔδὲ
 πυνθανέσθαι ἐδεόμην· πολλάκις δὲ καὶ ἄλλα τε
 τῆτο ἐποίην, εἴ ποτε αὐτὸν σχολὴν, ἄγοντα
 εἴρων. προσιών γὰρ ἄν τι ἐπυνθανόμην αὐτῇ,
 καὶ ὃς προθύμως πάντα ἀπεκρίνατο, καὶ μάλα
 κατὰ τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐπράτησεν· ἦν γὰρ
 τις γραφὴ κατ' αὐτῆ ἀπηνεγκμένη ὕβρεως ὑπὸ
 Θερσίτῃ, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωψε,
 καὶ ἐνίκησεν Ὀμηρος, Ὀδυσσεὺς ἀννηγορεύοντος.
 Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς χρόνας τῆτας ἀφίκετο καὶ
 Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἐπταίσις ἀλλαγείς, καὶ
 ἐν τοσάτοις ζώοις βιοτεύσας, καὶ ἐκτελέσας
 τῆς ψυχῆς τὰς περιόδους· ἦν δὲ χρυσᾶς ὅλου
 τὸ

fuisse, quod ipsum quoque de illo narrant, sta-
 tim sciebam. Vtebatur enim oculis: ut nec in-
 terrogatione opus esset. Saepe etiam alias hoc
 faciebam, si quando otiosum illum viderem, ut
 accedens ipsum interrogarem aliquid: atque ipse
 promte ad omnia respondebat, in primis secun-
 dum iudicium cum vicisset. Erat enim dica illi
 scripta iniuriae, a Therſite, quod contumeliose
 in ipsum lusisset in carmine: vicitque Homerus;
 causam illius vna agente Vlyſſe.

21. Iisdem temporibus Pythagoras etiam Sa-
 mius aduenit, septies mutatus, vita in totidem
 acta animalibus, perfectisque tot animae circuiti-
 bus. Erat vero dextro toto latere aureus. Il-
 lud

τὸ δεξιὸν ἡμίτομον. καὶ ἐκρίθη μὲν συμπολι-
τεύεσθαι αὐτοῖς, ἐνδοσιάζεται δὲ ἔτι, πότερον
Πυθαγόραν ἢ Εὐφορβὸν αὐτὸν ἐνομάζειν χρή-
σθαι μὲντοι Ἐμπεδοκλῆς, ἦλθε μὲν καὶ ἄλλος πε-
ρίεφθος, καὶ τὸ σῶμα ἔλον ὠπτημένος· ἃ μὴν
παρεδέρχθη γε, καίτοι πολλὰ ἰκετεύων.

Προϊόντος δὲ τῆς χρόνης, ἐνέστη ὁ ἀγὼν, τὰ
παρ' αὐτοῖς Θωακτέσια. ἡγωνιάσεται δὲ Ἀχιλ-
λεὺς τὸ πέμπταν, καὶ Θησεὺς τὸ ἑβδόμην. τὰ
μὲν ἔν αὐτῷ, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· τὰ δὲ κε-
φάλαια τῶν πραχθέντων διηγήσομαι. πάλιν
μὲν ἐνίκησε Κᾶρος ὁ ἀφ' Ἡρακλέους, Ὀδυσσεύς
περὶ τῆς σεφάνης καταγωνισάμενος. πυγμὴ δὲ
ἰση ἐγένετο Ἀρεῖ τε τῷ Αἰγυπτίῳ, ὃς ἐν Κα-
ρίῳ εἰνδύει.

lud quidem iudicatum est, eum versari secum:
hoc vero dubitabatur, utrum Pythagoram vocare
an Euphorbum oporteret. Venit et Empedocles,
circum vstulatus, et toto affatus corpore. Neque
tamen, quantumvis multis verbis supplicaret,
receptus est.

22. Procedente tempore certamen instabat, quae
Thanatusia (*Mortalia*) apud illos vocantur. Prae-
sidebant Achilles quintum, Theseus septimum. Re-
liqua longum fuerit dicere: summa capita rerum
enarrabo. Lucta vicit Carus Heraclides, victo in
certamine de hac corona Vlyse. Pugilatus ae-
qua laus fuit Arei Aegyptii, qui Corinthi sepultus
est,

ρίνθῳ τέθραπται, καὶ Ἐπειῶν, ἀλλήλοισι συνελ-
θόντων· παγκρατίῃ δὲ ἔτίθεται ἄθλα παρ'
αὐτοῖς. τὸν μέντοι δρόμον, ἔκ ὅτι μέμνημαι
τίς ἐνίκησε. ποιητῶν δὲ, τῇ μὲν ἀληθείᾳ, πα-
ραπολὺ ἐκράτει Ὅμηρος, ἐνίκησε δὲ ὁμῶς Ἡσί-
οδος. τὰ δ' ἄθλα ἦν ἅπασι ξέφανος, πλακεῖς
ἐν πτερῶν ταυγίων.

"Ἄρτι δὲ τῷ ἀγῶνος συντετελεσμένῃ ἠγγέλ-
λοντο οἱ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν ἀσεβῶν καλαζόμενοι,
ἀπορρήξαντες τὰ δεσμὰ, καὶ τῆς Φρεαῖς ἐπι-
κρατήσαντες, ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν νῆσον. ἠγεῖσθαι
δὲ αὐτῶν, Φάλαριν τε τὸν Ἀκραγαυτῖνον, καὶ
Βᾶσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Διομήδην τὸν Θρᾷ-
κα, καὶ τὸς περὶ Σκυῖρωνα, καὶ Πιτυοκάμπτην.
ὥς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ῥαδάμανθους, ἐκτάσ-
σει

est, et Epei, inter se congressorum. Pancrati
praemia apud illos non proponuntur. Cursu quis
vicerit, non amplius recordor. Inter poëtas re-
quidem vera multum Homerus praestabat, vince-
bat tamen Hesiodus. Praemia omnibus plexa e
pauoninis pennis corona.

23. Iam consummato autem certamine nun-
tiantur ii, qui in loco impiorum puniuntur, ru-
ptis vinculis superataque custodia, pergere ad in-
sulam, ducibus Phalari Agrigentino, et Aegy-
ptio Busiride, et Diomede Thrace, Scirone item
etque Pityocampte. His auditis Rhadamanthus
emit-

σαι τὰς ἥρωας ἐπὶ τῆς ἡϊόνος· ἡγεῖτο δὲ Θησεύς τε καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἤδη σωφρονῶν. καὶ συμμίζαντες ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλέως τὰ πλεῖστα κατορθώσαντος. ἤρξεν δὲ καὶ Σωκράτης ἐπὶ τῷ δεξιῷ ταχθεὶς πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ζῶν ἐπὶ Δηλίῳ ἐμάχετο. προσιόντων γὰρ τῶν πολεμίων, ἐκ ἔφυγε, καὶ τὸ πρόσωπον ἄτρεπτος ἦν· ἐφ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὐτῷ ἀριστεῖον, καλὸς τε καὶ μέγας παράδεισος ἐν τῷ προαεῖῳ. ἐνθα συγκαλῶν τὰς ἐταίρας, διελέγετο, Νεκρακαδημίαν τὸν τόπον προσαγορεύσας.

Συλλαβόντες ἔν τὰς νεκικημέναις, καὶ δῆσαντες, αὐτοῖς ἀπέπεμψαν ἔτι μᾶλλον κολασθησομένας.

emittit ad litora Heroas, quos ducunt Theseus et Achilles, et, qui iam resipuerat, Ajax Telamonius. Hi commisso praelio pugnant: vincunt Heroës, egregia praesertim Achillis opera. Multo etiam melius Socrates in dextro cornu collocatus hic rem gerit, quam cum viuis ad Delium pugnaret. Accedentibus enim hostibus non fugit, nec auertit faciem. Ea propter deinde virtutis ipsi praemium eximium decretum est, pulcher magnusque hortus suburbanus. Hic *postea* conuocatis sodalibus disputabat, mortuorumque Academiae loco nomen faciebat.

24. Victos itaque comprehensos victosque iterum remisit, magis iam puniendos. Scripsit hanc

ναι. ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὀμηρος, καὶ ἀπιδόντι μοι ἔδωκε τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς παρ' ἡμῖν ἀνθρώποις· ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν. ἦν δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ποιήματος αὐτῇ, Νῦν δέ μοι ἔννεπε μῆσα μάχην νεκρῶν ἡρώων. τότε δ' ἔν κνήμες ἐψήσαντες, ὥσπερ παρ' αὐτοῖς νόμος, ἐπειδὴν πόλεμον κατορθώσωσιν, εἰσιδόντό τε ἐπινίκια, καὶ εὐρετὴν μεγίστην ἦγον· μόνος δὲ ταύτης ἔμετῆχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος πῶρρόν ἐκαθέζετο, μυφαττόμενος τὴν κυανοφαγίαν.

Ἦδη δὲ μηνῶν ἕξ διεληλυθότων, περὶ μεσσηντα τὸν ἑβδομον, νεώτερα συνίστατο πράγματα. Κύνυρος γὰρ ὁ τῆς Σκινθάρης παῖς, μέγας τε ὢν,
καὶ

hanc quoque pugnam Homerus, ac discedenti mihi dedit libros nostratibus hominibus adferendos. Verum postea hos non minus quam alia perdidimus. Initium poematis hoc fuerat: *Musa, mihi Heroum dic praelia defunctorum.* Tum fabis coctis, qui apud illos mos est, bello feliciter administrato, epulas victoriae causa instituunt, celebritatemque agunt maximam. Solus in partem illius non venit Pythagoras, sed cibo abstinens procul sedit, abominatus illam fabas edendi consuetudinem.

25. Iam sex menses peracti fuerant, cum circa medium septimum, noui quid actum est. Cinyrus Scinthari filius, magnus et pulcher qui esset,
diu

καὶ καλὰς, ἥρα πολὺν ἤδη χρόνον τῆς Ἑλένης,
καὶ αὕτη δὲ ἔκ ἀφανῆς ἦν, ἐπιμανῶς ἀγαπῶσα
τὸν νεανίσκον. πολλάκις γὰρ καὶ διένευον ἀλ-
λῆλεις ἐν τῷ συμπόσιῳ, καὶ πρᾶπιον, καὶ μό-
νοι ἐξανιστάμενοι, ἐπαικίζοντο περὶ τὴν ὕλην. καὶ
δὴ ὑπ' ἔρωτος καὶ ἀμυχανίας ἐβλεύσατο ὁ Κί-
νυρος ἀρπάσαι τὴν Ἑλένην. ἐδόκει δὲ κἀκείνη
ταῦτα, οἷχεσθαι ἀπὸντας ἐς τινὰ τῶν ἐπικει-
μένων νήσων, ἥτοι ἐς τὴν Φελλῶ, ἢ ἐς τὴν Τυ-
ρόεσσαν. συνωμότας δὲ πάλαι προσειλήφουσιν
τρεῖς τῶν ἐταίρων τῶν ἐμῶν, τὰς θραυστάτας·
τῷ μέντοι πατρὶ, ἔκ ἐμήνυσσε ταῦτα· ἠπίστατο
γὰρ ὑπ' αὐτῆ κωλυθισόμενος. ὡς δ' ἐδόκει
αὐτοῖς, ἐτέλεον τὴν ἐπιβελήν. καὶ ἐπεὶ νύξ ἐγ-
νετο

diu iam amabat Helenam, et ipsum iuuenem ap-
parebat ad furorem ab illa amari: saepe enim et
innuebant sibi inuicem in conuiuio, et propina-
bant, et soli surgentes oberrabant per siluam.
Atque adeo prae amore et consilii alterius inopia
contilia agitabat Cinyrus rapiendae Helenae. Pla-
cuit autem mulieri quoque aufugere in quandam
adiacentium insularum, siue in Phello, siue in
Tyroëssam. Coniuratos autem olim adsumserant
tres sociorum meorum audacissimos. Patri tamen
haec non indicauerat, qui nosset ab eo se prohi-
bitum iri. Cum vero visum esset, cogitata per-
fecerunt: obortaque nocte, me non praesente;
forte

νετο (ἐγὼ μὲν ἔπαρην, ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κεκοιμημένος·) οἱ δὲ λαθόντες τὰς ἄλλας, ἀναλαβόντες τὴν Ἑλένην, ὑπὸ σπερδῆς ἀνήχθησαν.

Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἀνεγρόμενος ὁ Μενέλαος, ἐπεὶ ἔμαθε τὴν εὐνὴν κενὴν τῆς γυναικὸς, βοὴν τε ἴση, καὶ τὸν ἀδελφὸν παραλαβὼν, ἦε πρὸς τὰ βασίλεια τῷ Ῥαδαμάνθυος. ἡμέρας δ' ὑποφαινέσης, ἔλεγον οἱ σκοποὶ καθορᾶν τὴν ναῦν πολὺ ἀπέχεσθαι· ἔτω δὲ ἐμβιβάσας ὁ Ῥαδάμανθους πεντήκοντα τῶν ἡρώων εἰς ναῦν μονόξυλον, ἀσφοδελίνην, παρήγγειλε διώκειν· οἱ δὲ, ὑπὸ προθυμίας ἐλαύνοντες περὶ μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτὰς, ἄρτι ἐς τὸν γαλακτώδη Ὠκεανὸν ἐμβαίνοντες, πλησίον τῆς Τυροῦς-

forte enim in coenatione obdormiueram, clam reliquos adsumpta Helena, festinanter auecti sunt.

26. Circa mediam vero noctem euigilans Menelaus, cum vacuum vxore torum sensisset, clamorem sustulit, assumtoque fratre ad regiam Rhadamanthi perrexit. Die exorto, videre se nauim, dicebant speculatores, quae multum iam abesset. Itaque impositos Heroum quinquaginta in nauim, vno ex ligno cauatam, asphodelinam, iussit *fugitivos* persequi. Hi studiose nauigantes circa medium illos diem assequuntur, iam intrantes in lactens mare prope Tyroëssam; tantillum aberat,

Τυροέσσης, παρὰ τοσῶτον ἦλθον διαδράναι· καὶ ἀναδησάμενοι τὴν ναῦν ἀλύτῃ ῥοδίνῃ, κατέπλεον. ἡ μὲν ἔν' Ἑλένῃ, ἐδάκρυέ τε, καὶ ἡσχύνετο, καὶ ἐνεκαλύπτετο. τὰς δ' ἀμφιτὸν Κίνυρον ἀνακρίνας πρότερον ὁ Ῥαδάμανθυς, εἴτινες καὶ ἄλλοι αὐταῖς συνίσασιν, ὡς ἄδένα εἶπον, ἐκ τῶν αἰδοίων δῆσας, ἀπέπεμψεν ἐς τὸν τῶν ἀσειβῶν χῶρον, μαλάχῃ πρότερον μασιγωθέντας.

Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐμπροθέσμους ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσῃ, τὴν ἐπιῆσαν ἡμέραν μόνην ἐπιμεΐναντας. ἔνθα δὴ ἐγὼ ἡνιώμην τε καὶ ἐδάκρυον, οἷα ἔμελον ἀγαθὰ καταλιπὼν, αὐθις πλανηθήσεσθαι. οὗτοί μέντοι παρεμυθοῦντο λέγον-

aberat, quin aufugissent! reuinctaque naui catenarosea, in portum redeunt. Helena igitur lacrumari, pudorem prae se ferre, caput obuolueret. Cinyrum vero cum sociis, cum interrogasset ante Rhadamanthus, si qui alii quoque illorum essent conscii? negantes, in impiorum locum relegauit, pudendis reuinctos, et malua verberatos antea.

27. Decreuerunt autem etiam nos intra diem statutum insula emittere, solo die proximo manendi facultate concessa. Ibi ego quidem misere ferre et lacrimari, quibus relictis bonis iterum oberraturus essem. Ipsi tamen consolari me ac

λέγοντες, ἔ πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν πρὸς αὐτός· καὶ μοι ἤδη θρόνον τε καὶ κλισίαν ἐς τῆσιν παρεδείκνυσαν, πλησίον τῶν ἀρίστων. ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ῥαδαμάνθῳ, πολλὰ ἐκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ ὑποδείξαι μοι τὸν πλῆθος. ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαι μὲν ἐς τὴν πατρίδα, πολλὰ δὲ πρότερον πλανηθέντα, καὶ κινδυνεύσαντα· τὸν δὲ χρόνον ἐκ ἐτι τῆς ἐκπνόδου προσθεῖναι ἠθέλησεν, ἀλλὰ δὴ καὶ δεινὸς τὰς πλησίον νῆσους (ἐφαίνοντο δὲ πάντες τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἄλλη ἔκτῃ πέρρωθεν) ταύτας μὲν εἶναι ἔφασκε τὰς τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον, ἀφ' ὧν δὲ, ἔφη, ὁρᾷς τὸ πολὺ πῦρ καίόμενον. ἔκτῃ δὲ ἐκείνῃ τῶν ὀνείρων ἡ πόλις· μετ' αὐτὴν δὲ, ἡ τῆς

dicere, post annos non ita multos fore, ut ad se redeam, iamque mihi sellam, et accubitum in posterum adsignandum ostendebant, propter optimos. Ego vero ad Rhadamanthum adiens suppliciter petii, ut futura mihi diceret, et navigationem praemonstraret: Respondit, venturum me post errores multos atque pericula in patriam. Tempus autem reditus non iam volebat adiacere: sed ostensis insulis propinquis; apparebant autem numero quinque et sexta alia e longinquo, has quidem proximas dicebat esse impiorum, e quibus, inquit, ignem multum vides ardentem. Sexta vero illa *Saiuigrum* ciuitas; post illam *Calypsus* insu-

τῆς Καλυψῆς νῆσος, ἀλλ' ἐδέπω σοι φαίνεται
ἐπειδὴν δὲ ταύτας παραπλεύσης, τότε δὴ ἀφί-
ξις εἰς τὴν μεγάλην ἡπειρον τὴν ἐναντίαν τῇ ὑφ'
ὑμῶν κατοικημένη. ἐνταῦθα δὲ πολλὰ παθῶν,
καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν, καὶ ἀνθρώποις ἀμί-
κτοις ἐπιδημήσας, χρόνῳ ποτὲ ἤξεις εἰς τὴν
ἐτέραν ἡπειρον. τοσαῦτ' εἶπε.

Καὶ ἀνασπᾶσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχης ῥίζαν,
ᾧρεξέ μοι ταύτην, κελεύσας ἐν τοῖς μεγίστοις
κινδύνοις ταύτῃ προσεύχεσθαι· παρήνευσε δὲ καὶ
εἰ ποτε ἀφικοίμην εἰς τήνδε τὴν γῆν, μὴτε πῦρ
μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μὴτε θέρμῃς ἐσθίειν, μὴ-
τε παιδί ὑπὲρ τὰ ἐκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν.
τῶτων γὰρ μεμνημένον, ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς
τὴν νῆσον ἀφίξεως. τότε μὲν ἔντα περὶ τὸν
πλῆν

*insula, sed nondum eam vides. Has vero cum prae-
ternavigaueris, tum peruenies in magnam continen-
tem, habitatae a vobis oppositam. Ibi vero multa
passus, gentibus paragratis multis, inter homines
versatus infociabiles, tandem aliquando in continen-
tem alteram peruenies.*

28. Haec dixit, extractamque e terra maluae
radicem mihi porrexit, iubens in maximis vt pe-
riculis hanc inuocarem, praecepitque, si quando
in hanc terram venissem, vt neque gladio ignem
foderem, neque lupinos ederem, neque puero duode-
ciginti annis maiore fruerer. Horum memor si
esset, spem haberem reditus in hanc insulam. Tum
igitur

πλὴν παρεσκευαζόμενην· καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, συν-
 ειτώμην αὐτοῖς. τῇ ἐπιούσῃ δ' ἐλθὼν πρὸς
 Ὅμηρον τὸν ποιητὴν, ἐδέξθην αὐτᾶ ποιῆσαι
 μοι δίστιχον ἐπίγραμμα. καὶ ἐπειδὴ ἐπέησε,
 σῆλην βηρύλλα λίθῃ ἀναστήσας, ἐπέγραψα πρὸς
 τῷ λιμένι. τὸ δ' ἐπίγραμμα, ἦν τοῖόνδε·

Λουκιανὸς τάδε πάντα Φίλος μακάρεσσι
 θεοῖσιν

Εἶδέ τε, καὶ πάλιν ἦλθε Φίλην ἐς πατρί-
 δα γαῖαν.

Μείνας δ' ἐκεῖνῃν τὴν ἡμέραν, τῆς ἐπιδύτης
 ἀνηγέμην, τῶν ἡρώων παραπεμπόντων, ἔνθα
 μοι καὶ Ὀδυσσεὺς προσελθὼν, λάθρα τῆς Πη-
 νελόπης δίδωσιν ἐπιστολὴν εἰς Ὠγυγίαν τὴν νῆ-
 σον Καλυψοῖ κομίζειν· συνέπεμψε δὲ μοι ὁ
 Ῥαδά-

igitur ad navigationem necessaria paravi, et cum
 tempus esset, cum illis epulatus sum. Postridie
 eius diei accedens ad Homerum poetam rogavi,
 ut duorum mihi versiculorum inscriptionem face-
 ret; et cum fecisset, columellae de beryllo gem-
 ma erectae ad ipsum portum, inscripsi. Erat au-
 tem epigramma hoc:

Lucianus diis carus felicibus isthaec

Omnia contuitus, patrias remeavit ad urbes.

29. Moratus hunc diem proximo solui, dedu-
 centibus Heroibus. Hic accedens etiam Vlysses
 clam Penelopen dat mihi epistolam in Ogygiam
 insulam ferendam Calypso. Miserat mihi comi-
 tem

Ῥαδάμανθος τὸν πορθεμένα Ναύπλιον, ἵν' εἰ κατ-
 αχθείμεν ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλα-
 βοί, ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορίαν πλέοντας. ἐπὶ
 δὲ τὸν εὐώδη αἶρα προϊόντες παρεληλύθειμεν,
 αὐτῶς ἡμᾶς ὁδμὴ τε δεινὴ διεδέχστο, οἷου
 ἀσφάλτου, καὶ θείας, καὶ πίσεως, ἅμα καιομέ-
 νων. καὶ κνίσσα δὲ πονηρὰ, καὶ ἀφόρητος, ὥσ-
 περ ἀπ' ἀνθρώπων ἀπτωμένων. καὶ ὁ αἶρ ζο-
 φερὸς, καὶ ὀμιχλώδης, καὶ κατέσασεν ἐξ αὐτῆς
 δρόσος πιττίνη. καὶ μέντοι καὶ μασίγων ψόφος
 ἤκετο, καὶ οἰμωγὴ ἀνθρώπων πολλῶν.

Ταῖς μὲν ἂν ἄλλαις ἔπρασέσχομεν· ἧς δ' ἐπέ-
 βημεν, τοιαύδε ἦν· κύκλω μὲν πᾶσα κρημνώδης,
 καὶ ἀπόξυρος, πέτραις καὶ τραχώσι κατεσκλη-
 νυῖα,

tem Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt, si
 deferremur in insulas, nemo nos comprehende-
 ret, qui alterius negotii causa nauigaremus. Cum
 vero bene olentem illum aërem prouecti exiisse-
 mus, statim cum teter odor nos excepit, tan-
 quam asphalti et sulfuris picisque vna ardentium,
 tum nidor malus atque intolerabilis, velut ab vstu-
 latis hominibus: aërque obscurus et caliginosus,
 a quo stillaret ros quidam piceus. Verum et ver-
 berum sonus exaudiri, et ploratus hominum
 multorum.

30. Ad reliquas non accessimus: in quam vero
 excendimus, ea erat eiusmodi. Tota in circuitu
 praeceps et squalida, saxis et asperis locis rigida.

κυῖα, δένδρον δὲ ἐδὲ ὕδωρ ἐνὴν· ἀνερπύσαντες
 δὲ ὁμῶς κατὰ τὰς κρημνὰς, πρόϊμεν διὰ τινὸς
 ἀκανθώδους, καὶ σκολόπων μεσῆς ἀτραπῶ, πολ-
 λὴν ἀμορφίαν τῆς χώρας διελθόντες. ἐλθόν-
 τες δὲ ἐπὶ τὴν εἰρεκτὴν, καὶ τὸ κολασήριον, πρῶ-
 τα μὲν τὴν φύσιν τῶ τόπῳ ἐθαυμάζομεν. τὸ
 μὲν γὰρ ἔδαφος αὐτὸ, μαχαίραις καὶ σκόλοψι
 πάντῃ ἐξηνθήκει, κύκλῳ δὲ ποταμοὶ περιέρρεον,
 ὁ μὲν βορβόρε, ὁ δεύτερος δὲ αἵματος, ὁ δὲ ἐν-
 δον, πυρὸς, πάνυ μέγας ἔτος καὶ ἀπέρατος· καὶ
 ἔρρει, ὥσπερ ὕδωρ, καὶ ἐκυματῶτο, ὥσπερ θά-
 λασσα· καὶ ἰχθυὺς δὲ εἶχε πολλὰς, τὰς μὲν δα-
 λοῖς προσεικότας, τὰς δὲ μικρὰς ἀνδραξὶ πε-
 πυρωμένοις, ἐκάλειν δὲ αὐτὰς λυχνίσκας.

Εἰσο-

Neque arbor, neque aqua inest. Enixi tamen
 rependo per praecipitia, progredimur per trami-
 tem spinis et aculeis oblitum, superataque regio-
 ne deformi admodum, ad carcerem delati ac sup-
 pliciorum locum, primo admiramur regionis in-
 genium. Solum enim ipsum gladiis et aculeis
 vndique effloruit, in circuitu amnes tres fluunt,
 coeni vnus, alter sanguinis, intimus autem ignis:
 ingens hic et insuperabilis: fluit enim instar a-
 quae, fluctus vt mare agit: piscesque habet mul-
 tos, tōribus quosdam similes, minores vero pru-
 nis, lychniscos appellabant.

31. In-

Εἴσοδος δὲ μία, σενή διὰ πάντων· καὶ πυ-
λωρὸς ἐφεισῆκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος· παρελθόν-
τες δὲ ὁμῶς, τῇ Ναυπλίᾳ καθηγούμενα, ἐωρῶ-
μεν κολαζομένους, πολλὰς μὲν βασιλέας, πολλὰς
δὲ ιδιώτας, ὧν ἐνίκα καὶ ἐγνωρίζομεν· εἶδομεν
δὲ καὶ τὸν Κίνυρον καπνῷ ὑποτυφόμενον, ἐκ τῶν
αἰδοίων ἀπηρητημένον· προσετίθεσαν δὲ οἱ περιη-
γηταὶ καὶ τὰς ἐκάστων βίβας, καὶ τὰς αἰτίας, ἀφ' οἷς
κολάζονται· καὶ μεγίστας ἀπασῶν τιμωρίας ὑπέ-
μενον οἱ ψευδάμενοί τι παρὰ τὸν βίον, καὶ οἱ μὴ
τάληθ' ἀσυνγεγραφότας· ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ Κνί-
διος ἦν, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. Τέτρες
ἂν ὀρῶν ἐγὼ, χαρτὰς εἶχον εἰς τὰ πρὶν τὰς ἐλπίδας·
ἐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ ψεῦδος εἰπόντι συνηπισάμην.

Ταχέως

31. Ingressus vnus per vniuersos tres amnes, is-
que angustus, cui ianitor adstat Timon Athenien-
sis. Ultra progressi tamen duce Nauplio, vidi-
mus puniri reges quidem multos, multos vero
etiam priuatos; quorum quosdam etiam agnoui-
mus. Vidimus etiam Cinyrum pudendis suspen-
sum fumigari. Adiciebant monstratores nostri
vitas singulorum, et causas, propter quas puni-
rentur: maximas omnium poenas sustinebant,
qui in vita ipentiti essent, aliquid, et qui vera non
scripsissent, in quibus Ctesias etiam Cnidius erat,
et Herodotus, et multi alii. Hos cum viderem,
optimam de futuro spem concepi, qui nullius
mihi mendacii essem concius.

Ταχέως ἔν' ἀναστρέψας ἐπὶ ναῦν, ἔ γάρ εἰδύναμην φέρειν τὴν ὄψιν, ἀσπασάμενος τὸν Ναύπλιον ἀπέπεμψα· καὶ μετ' ὀλίγον, ἐφαίνετο πλησίον ἡ τῶν ὀνείρων νῆσος, ἀμυδρά, καὶ ἀσαφὴς ἰδεῖν· ἔπασχε δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς ὀνείροις τί παραπλήσιον· ὑπεχώρει γὰρ προσιαῦσιν ἡμῖν, καὶ ὑπέφευγε, καὶ πορρώτέρω ὑπέβαινε. καταλαβόντες δὲ ποτε αὐτήν, καὶ ἐσπλεύσαντες εἰς τὸν Ὑπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τῶν πυλῶν τῶν ἐλεφαντίνων, ἥ τὸ τῷ Ἀλεκτρυόνος ἱερόν ἐστι, περὶ δαίλην ὄψιν ἀπεβαίνομεν· παρελθόντες δ' εἰς τὴν πύλην, πολλοὺς ὀνείρους καὶ ποικίλους ἐωρῶμεν. πρῶτον δὲ βέλομαι περὶ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μηδ' ἄλλω τινὶ γέγρα-

32. Celeriter igitur ad nauim reuersus, neque enim ferre spectaculum poteram, salutatum Nauplium dimisi. Neque ita multo post Somniorum ex propinquo insula apparebat, obscura, et vix distinguenda visu. Accidebat quiddam et ipsi *insulae*, somnii simile. Recedebat enim accedentibus nobis, et subterfugiebat, subducebatque se longius. Tandem vero cum illam teneremus, inuecti in portum qui Hypnus (*Somnus*) dicitur, prope portas eburneas, ubi Alectryonis (*Galli Gallinacei*) sacrum est, sero crepusculo descendimus, progressique intra portam somnia multa variaque vidimus. Primo autem de vrbe dicam, cum nemo quidquam de ea scripserit, qui

γέγραπται περὶ αὐτῆς. ὃς δὲ καὶ μόνος ἐπεμνή-
σθη Ὅμηρος, καὶ πάντα ἀκριβῶς συνέγραψε.

Κύκλῳ μὲν περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη ἀνέσκηκε,
τὰ δένδρα δ' ἐς μήκωνες ὑψηλαί, καὶ μανδρα-
γόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολὺ τι πλῆθος νυκτερί-
δων· τὐτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρεον.
ποταμὸς δὲ παραρρέει πλησίον, ὑπ' αὐτῶν κα-
λόμενος Νυκτιπόρος, καὶ πηγαὶ δύο παρὰ ταῖς
πύλαις· ὀνόματα καὶ ταύταις, τῇ μὲν Νήγρε-
τος, τῇ δὲ Παννυχία· ὁ δὲ περίβολος τῆς πό-
λεως, ὑψηλὸς τε καὶ ποικίλος, Ἰριδι τὴν χροί-
αν ὁμοιότατος· πύλαι μύητοι ἐπεισιν, καὶ δύο,
καθάπερ Ὅμηρος εἴρηκεν, ἀλλὰ τέτταρες, δύο
μὲν πρὸς τὸ τῆς Βλακείας πεδίου ἀποβλέπου-
σαι, ἡ μὲν σιδηρᾷ, ἡ δὲ κεράμου πεποιημένη,
καθ'

qui autem solus mentionem illius fecit, Homerus,
non satis scripserit accurate.

33. In ambitu totius insulae stat filua: arbo-
res in ea sunt procera papauera, et mandragorae,
atque in illis magna vis vespertilionum: sola haec
in insula auis nascitur. Fluvius ex propinquo
alluit, Nyctiporus (*Noctiuagus*) ab illis dictus:
et fontes duo circa portas: nomina his quoque,
Negretos (*Inexperrectus*) et Pannychia (*Pernox*).
Vallum urbis altum atque diuerficolor, Iridi si-
millimum. Portae eius sunt non duae, ut Ho-
merus dixit, sed quatuor: quarum duae stuporis
campum respiciunt, ferrea altera, altera lateritia,
qui-

καθ' ἃς ἐλέγοντο ἀποδημεῖν αὐτῶν οἱ τε Φοβε-
ροί, καὶ Φονικοί, καὶ Ἀπηνεῖς· δύο δὲ πρὸς τὴν
λιμένα, καὶ τὴν θάλατταν· αἱ μὲν κεράτιναι,
αἱ δὲ, καθ' ἃς ἡμεῖς παρήλθομεν, ἐλεφάντιναι·
εἰσιόντων δ' ἐς τὴν πόλιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὸ
Νυκτῶον. σέβρασι γὰρ θεῶν ταύτην μάλισα,
καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα· ἐκείνῳ δὲ πλησίον τῷ λι-
μένος τὸ ἱερὸν πεποιήται. ἐν ἀρισερᾷ δὲ, τὰ
τῷ Ἰππε βασιλεία. ἔτος γὰρ δὴ ἄρχει παρ'
αὐτοῖς, σακράπας δύο καὶ ὑπάρχων πεποιημέ-
νος, Ταξαζίωνά τε τὸν Ματαιιογένης, καὶ Πλα-
τοκλέα τὸν Φαντασίωνος. ἐν μέσῃ δὲ τῇ ἀγο-
ρᾷ, πηγὴ ἐστίν, ἣν καλεῖσι Καρεῶτιν· καὶ πλη-
σίον καὶ δύο, Ἀπάτης καὶ Ἀληθείας· ἐνθα
καὶ

quibus commorare dicuntur *somnia* terribilia, cruen-
ta, crudelia: duae versus portum et mare, cornea
altera, altera qua nos transivimus, eburnea. In-
gredientibus in urbem ad dextram est Noctis tem-
plum; hanc enim deorum maxime colunt, et
Alectryonem: illi vero prope portum aedes collo-
cata est: ad sinistram Somni regia. Hic scilicet
apud illos imperat, facitque sibi Satrapas et im-
perii sui vicarios duo, Taraxionem Mataeogenis
F. (*Terriculum Vauipori*) et Plutoclen Phantasio-
nis, (*Diuitiglorium Imaginarij*). In medio foro
fons est, Careotin. (*Grauisomnem*) appellant, et
templa prope duo, Deceptionis ac Veritatis. Ibi
ady-

καὶ τὸ ἄδυτόν ἐστιν αὐτοῖς, καὶ τὸ μαντεῖον, ἃ
προεισηκεῖ προφητεύων Ἀντιφῶν, ὁ τῶν ὀνει-
ρων ὑποκριτῆς, ταύτης παρὰ τῷ Ἰππῶ λαχὼν
τῆς τιμῆς.

Αὐτῶν μέντοι τῶν ὀνειρών⁴), ἔτε Φύσις, ἔτε
ἰδέα ἢ αὐτή. ἀλλ' οἱ μὲν μακροὶ τε ἦσαν, καὶ
καλοὶ καὶ ἡδεῖς, αἱ δὲ μικροὶ καὶ ἄμορφοι, καὶ
οἱ μὲν χρύσειοι, ὡς ἐδόκην, οἱ δὲ ταπεινοὶ τε
καὶ εὐτελεῖς. ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πτερωτοί
τινες καὶ τερατώδεις, καὶ ἄλλοι καθάπερ ἐς
πομ-

adytum quoque illis est et oraculum, cuius an-
tistes propheta Antiphon (*Contradictor*) somnio-
rum coniector, hunc a Somno honorem nactus.

34. Ipsorum autem somniorum neque natura
eadem, neque species: sed alia procera, et for-
mosa, atque iucunda, parva alia et informia, et
alia quidem aurea, ut videbantur, humilia alia
viliaque. Erant in illis et alata quaedam et pro-
digiosae figurae, alia tanquam ad pompam or-
nata,

4. Ὀνειρών] Difficultas hic Latino interpreti
oboritur non facile superabilis, quod perfo-
nam adfingit Somniis Lucianus, et ciues
huius reipublicae facit, quod Graeco facile,
qui non neutro solum genere ἐνύπνιον dicere
possit, sed masculino etiam ὄνειρον; nega-
tum Latinis. Gesner.

πομπὴν δισκευασμένοι· οἱ μὲν ἐς βασιλέας, οἱ δ' ἐς θεὰς, οἷδ' ἐς ἄλλα τοιαῦτα δισκευασμένοι. πολλὰς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλα παρ' ἡμῖν ἐωρακότες. οἱ δὲ καὶ προσήεσαν, καὶ ἡσπάζοντο, ὡς ἂν καὶ συνήθεις ὑπάρχοντες, καὶ παραλαβόντες ἡμᾶς, καὶ κατακοιμίσαντες, πάνυ λαμπρῶς καὶ δεξιῶς ἐξένιζον, τὴν τε ἄλλην ὑποδοχὴν μεγαλοπρεπῇ παρασκευάσαντες, καὶ ὑπισχνέμενοι βασιλέας τε ποιήσεν καὶ σατράπας· ἔνιοι δὲ καὶ ἀπῆγον ἡμᾶς ἐς τὰς πατρίδας, καὶ τὰς οἰκείας ἐπέδεικνυσαν, καὶ αὐθημερὸν ἐπανῆγον.

Ἡμέρας μὲν ἔν τριάκοντα, καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν, καθεύδοντες, εὐωχέμενοι. ἔπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταρράγ-
γείσης,

nata, in reges, in Deos, *inquam*, inque alia eiusdem modi ornata. Quaedam agnoscebamus olim domi nostrae visa. Quaedam adibant nos, et salutabant, tanquam familiaria: prehensoque nos et sopitos, splendide admodum et dextre accipiebant, tum reliquo paratu magnifico, tum quod reges nos Satrapasque se factura pollicebantur. Quaedam nos etiam in patriam quemque suam abducebant, et familiares nobis nostros ostendebant, eodemque die reducebant.

35. Dies igitur triginta noctesque totidem apud illa mansimus dormientes, coenantes. Deinde vero, tonitru subito erumpente maximo excitati et

γείσης, ἐγρόμενοι, καὶ ἀναθρόντες, ἀνηχθ-
 μεν ἐπισιτισάμενοι. τριταῖοι δ' ἐκείθεν τῇ Ὀ-
 γυγίᾳ νήσω προσχόντες, ἀποβαίνομεν. πρί-
 τερον δ' ἐγὼ λύσας τὴν ἐπιστολὴν, ἀνεγίνωσκον
 τὰ γεγραμμένα. ἦν δὲ τοιαῦδε· ὈΔΥΣΣΕΥΣ
 ΚΑΛΥΨΟΙ χαίρειν. Ἴσθι με, ὥς τὰ πρῶτα
 ἐξέπλευσα παρὰ σῶ, τὴν σχεδίαν κατασκευα-
 σάμενος, ναυαγία χρησάμενον, καὶ μόλις ὑπὸ
 Λευκοθέας διασωθέντα, εἰς τὴν τῶν Φαιάκων
 χώραν, ὑφ' ᾧν ἐς τὴν οἰκίαν ἀποπεμφθεὶς,
 κατέλαβον πολλὰς τῆς γυναικὸς μνηστῆρας, ἐν
 τοῖς ἡμετέροις τρυφῶντας. ἀποκτείνας δ' ἅ-
 παντας, ὕερον ὑπὸ Τηλεγόνη τῇ ἐκ Κίρκης μοι
 γενομένῃ, ἀνῆρέθην. καὶ νῦν εἰμὶ ἐν τῇ Μακά-
 ρων νήσῳ, πάνυ μετανοῶν ἐπὶ τῷ καταλ-
 πεῖν

et exfiliētes, cibariis naui impositis, soluimus.
 Tertio inde die ad Ogygiam insulam appulsi ex-
 scendimus. Prius autem ego soluta epistola, quae
 scripta in ea fuerant, legi. Erant ista: *VLIS-
 SES CALYPSO S.* Noueris, me cum primum abs
 te nauicula constructa auectus essem, facto nauifra-
 gio, vix seruatum a Leucothea in Phaeacum regio-
 nem; a quibus domum dimissus, procos uxoris mul-
 tos deprehendi, luxuriose nostris rebus fruētes:
 interfectis vero omnibus, deinde a Telegono, qui ex
 Circe mihi natus fuerat, interemptus sum, et nunc
 in beatorum versor insula. Valde autem me poeni-

tet

πειν τὴν παρὰ σοὶ δίαιταν, καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ
 προτεινομένην ἀθανασίαν. ἦν ἔν καιρῷ λάβωμαι,
 ἀποδράς ἀφίξομαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν ἐδήλω
 ἡ ἐπιστολή, καὶ περὶ ἡμῶν, ὅπως ξενισθεῖμεν.
 Ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ θαλάττης, εὖ-
 ρον τὸ σπήλαιον τοιῷτον, οἷον Ὅμηρος εἶπε,
 καὶ αὐτὴν ταλασιργεῖσαν· ὥς δὲ τὴν ἐπιστολὴν
 ἔλαβε, καὶ ὑπεδέξατο 5), πρῶτα μὲν ἐπιστολὴν
 ἐδάκρυεν· ἔπειτα δὲ παρεκάλει ἡμᾶς ἐπὶ ξενίαν,
 καὶ εἰς ἰά λαμπρῶς, καὶ περὶ τῷ Ὀδυσσεύς ἐ-
 πυνθά-

ret reliquisse illam apud te commorationem, promissamque a te immortalitatem. Si igitur opportunitatem nactus fuero, fugam capessam atque ad te veniam. Haec significabat epistola, praetereaue de nobis aliquid, ut hospitaliter tractemur.

36. Ego vero aliquantum progressus a mari, speluncam inueni, qualem Homerus dixerat, ipsamque intentam lanificio. Cum vero sumtam epistolam in sinum reposuisset, primo quidem multum lacrumarum fudit; deinde in hospitium nos inuitavit, accepitque splendide, ac de Vlysse inter-

5. Ὑπεδέξατο] Quid sibi velit ὑπεδέξατο a vi verbi ἔλαβε diuersum, non comminiscabar aliud, quam quod in interpretatione expressi. Cogitabam etiam, an ὑπεδέξατο vim legendi habere possit? quod nihil fere ab altero illo ὑπεδέξατο distat in MSS. Gesner.

πυνθάνετο, καὶ περὶ τῆς Πηνελόπης, ὅποια εἴη
τὴν ὄψιν, καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσ-
σεὺς πάλαι περὶ αὐτῆς ἐκόμπαζε· καὶ ἡμεῖς τοι-
αῦτα ἀπειρινόμεθα, ἐξ ὧν εἰκάζομεν εὐφρανεῖ-
σθαι αὐτήν. τότε μὲν ἔν ἀπαλθόντες ἐπὶ ναῦν
πλησίον τῆς ἡϊόνος ἐκοιμήθημεν.

Ἔωθεν δὲ ἀνηγόμεθα, σφοδρότερον κατιόν-
τος τῷ πνεύματος. καὶ δὴ χειμασθέντες ἡμέ-
ρας δύο, τῇ τρίτῃ περιπίπτομεν τοῖς Κολοκυν-
θοπειραταῖς· ἄνθρωποι δὲ εἰσιν ἔτοι ἀγριοί,
ἐκ τῶν πλησίον νήσων λησεύοντες τὰς περιπλέ-
οντας. πολλὰ δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα,
τὸ μῆκος πηχέων ἕξ. ἐπειδὴν γὰρ ξηρανθῶσι,
κοιλάναντες αὐτήν, καὶ ἐξελόντες τὴν ἐντεριώνην,
ἐμπλέ-

interrogavit, et de Penelope, *qualis esset facie,*
adeone casta esset, prout Ulysses olim de illa sit
glorjatus? Nos respondere ea, quibus delectari
illam coniceremus. Tum reuerſi in nauim prope
litus dormiuimus.

37. Mane vero, vehementiori exortō vento,
soluimus. Biduo inde tempeſtatibus iactati die
tertio in Colocynthopiratas incidimus. Hi sunt
homines feri, de propinquis insulis latrocinia ex-
ercentes contra hos qui praeternauigant. Naues
habent maximas de colocynthide, longitudine
cubitorum sex. Cum enim ficcatae sunt, *colo-*
cynthides excauatas, demtis medullis, instruunt,
malis

ἐμπλέουσιν· ἰσοῖς μέντοι χρώμενοι καλαμίνοισι,
 ἀντὶ δὲ τῆς ὀφόνης, τῷ Φύλλῳ τῆς κολοκύνθης·
 προσβαλόντες ἔν ἡμῖν, ἀπὸ δύο πληρωμάτων
 ἐμάχοντο, καὶ πολλὰς κατετρεχυμάτιζον, βάλ-
 λοντες ἀντὶ λίθων, τῷ σπέρματι τῶν κολοκυν-
 θῶν. ἀγχωμάλως δ' ἐπιπολὺ ναυμαχοῦντες
 περὶ μεσημβρίαν, εἶδομεν κατόπιν τῶν Κολο-
 κυνθοπειρατῶν, προσπλέοντας τὰς Καρυναῦ-
 τας· πολέμιοι δ' ἦσαν ἀλλήλοις, ὥς ἐδείξαν.
 ἐπειδὴ γὰρ ἀνέκλεινοι ἦσθοντο αὐτὰς ἐπιόντας,
 ἡμῶν μὲν ὀλιγώρησαν, τραπόμενοι δ' ἐπ' ἐκεί-
 νους ἐναυμάχουν.

Ἡμεῖς δ' ἐν τοσάτῳ ἐπάραντες τὴν ὀφόνην,
 ἐφεύγομεν, ἀπολιπόντες αὐτὰς μαχομένους, καὶ
 δῆλοι ἦσαν κρατήσαντες οἱ Καρυναῦται, ὥτε καὶ
 πλείους

malis vtentes arundineis, pro velo autem foliis
 colocynthidis. Hi igitur impetu in nos facto,
 duarum nauium sociis pugnant, multosque vul-
 nerant iaculantes lapidum loco cucurbitarum se-
 minibus. Cum diu aequo Marte pugnassemus,
 circa meridiem videmus a tergo Colocynthopira-
 tarum adnauigantes Caryonautas, (*nucinautas*)
 erant autem, vt demonstrarunt, inimici. Nam
 illi etiam cum aduentare hos sentirent, omissis
 nobis, conuersi ad ipsos pugnarunt de nauibus.

38. Nos interim velo sublato fugimus, pu-
 gnantesque eos reliquimus. Et apparebat victo-
 res futuros Caryonautas, vt plures, plenas enim
 sociis

παλῆς (πάντε γὰρ εἶχον πληρώματα) καὶ ἀπὸ
 ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι· τὰ γὰρ πλοῖα ἦν
 κατὰς κελύφῃ, παρυῶν ἡμίτομα, πεπνευμένα,
 μέγεθος ἑκάστη ἡμίτομα εἰς μῆκος, ὀργυιῶν πεν-
 τεκαίδεκα. ἐπεὶ δ' ἀπεκρύψαμεν αὐτὰς, ἰω-
 μέδα τε τὴν τραυματίας, καὶ τοιοῦτον ἐν τοῖς
 ἔπλοις ὡς ἐκίπταν ἡμεν, αἶψά τινας ἐπιβουλαίς
 προσδεχόμενοι, ἔματῃν.

Οὐκ ἔτι γοῦν δεδύκει ὁ ἥλιος, καὶ ἀπὸ τινὸς
 ἐρήμης νήσῃ προσήλαυνον ἡμῖν, ὅσον εἴησιν ἄν-
 δρες, ἐπὶ δελφίνων μεγάλων ἔχρημενοι· λησά
 καὶ ἔτοι· καὶ οἱ δελφῖνες αὐτὰς ἔφερον ἀσφα-
 λῶς, καὶ ἀναγαγόντες ἐχρεμέτιζον, ὥσπερ ἵπ-
 ποι. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν, διασάντες οἱ μὲν
 ἔνθεν,

locis quinque naues habebant, pugnabantque de
 robustioribus nauigiis. Nempe naues ipsis erant
 de putaminibus, dimidiatae naves et excauatae.
 Magnitudo uniuscuiusque navis dimidiatae in lon-
 gum passus quindecim. E conspectu horum cum
 venissemus, curauimus faucios, atque ab eo tem-
 pore in armis plerumque fuimus, semper aliquas
 suspicati insidias. Neque frustra.

39. Nondum enim sol occiderat, cum a de-
 serta quadam insula versus nos perrexere viri cir-
 citer viginti, delphinis magnis vecti. Latrones
 hi quoque: quos delphini sui tuto ferebant, ex-
 suitantesque equorum instar hinniebant. Cum ve-
 ro prope essent, ex intervallo hinc illinc consister-

ἐνθεν, οἱ δὲ ἐνθεν ἐβέβηκον ἡμᾶς σπηταῖς ξηραῖς,
καὶ ὀφθαλμοῖς καρκίνων. τοξευόντων δὲ ἡμᾶς
καὶ ἀκοντίζόντων, ἐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλὰ τρεῖς
θεύτεες οἱ πολλοὶ αὐτῶν, πρὸς τὴν νῆσον κατέ-
φυγον.

Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, γαλήνης εὐχῆς, ἐλ-
θομεν προσωκεῖλαντες Ἀλκυόνος καλλιᾶς παρμε-
γέθει. σαδίων περ ἐξήκοντα ἦν αὐτῇ τὸ παρ-
μετρον· ἐπέπλει δὲ ἡ Ἀλκυὼν, τὰ ὡς θαλάσ-
σα, καὶ πολὺ μείων τῆς καλλιᾶς· καὶ δὴ ἀναπτα-
μένη, μικρὰ μὲν κατέδυσε τὴν ναῦν τῷ ἀνέμῳ
τῶν πτερῶν. ὥχετο γὰρ φεύγουσα, γοεράν τι-
να φωνὴν προιεμένη. ἐπιβάντες δὲ ἡμεῖς, ἡμέ-
ρας ἤδη ὑποφαινέσσης, εἶδωμεθα τὴν καλλιᾶν
σχεδιά μεγάλη προσοικυῖαν, ἐκ δένδρων συμ-
πεφο-

tes iactulati in nos sunt sepias ficcatas et oculos
cancrorum. Nobis vero sagittas et iacula mitte-
ribus, non durarunt, sed vulnerati plerique con-
fugerunt ad insulam.

40. Circa mediam noctem, tranquillo mari,
imprudentes offendimus ad Alcionis nidum ma-
ximum; stadiorum circiter sexaginta erat illi am-
bitus. Immincebat autem Aleyon oua incubans,
non multo minor nido suo. Atque illa euolans
parum aberat quin mergeret nauim nostram vento
alarum: aufugiebat enim lugubrem vocem edens.
Descendimus cum iam illucesceret, nidumque
inspeximus, magnae rati similem, constructae

ex

πεφορημένην. ὅπῃν δὲ καὶ ὡς πεντακισία, ἕκα-
τον εὐτῶν Χίς πέντε περιπληθύνεσθαι. ἤδη μέν-
τοι καὶ οἱ νεοττοὶ ἐνδοθεν ἐφαίνοντο, καὶ ἔκρω-
ζον. παλαιοὶ γαῖν διακόψαντες ἐν τῶν ὠῶν,
ποττὸν ἄπτερον ἐξεκολάψαμεν, εἴκοσι γυπῶν
ἀδρότερον.

Ἐπεὶ δὲ πλείοντες ἀπέσχομεν τῆς καλλιᾶς ὅσον
καρδίας διακοσίας, τέρατα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυ-
μάσια ἐπὶσήμενεν· ὃ, τε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χη-
νίσκος ἄφνω ἐπτερυζατο, καὶ ἀνέβόησε· καὶ ὁ
κυβερνήτης Σκίνδαρος Φαλακρὸς ἤδη ὢν, ἀνε-
κόμησε· καὶ τὸ πάντων ἤδη παραδοξότατον, ὃ
γὰρ ἰσὸς τῆς νεῶς ἐξεβλάσησε, καὶ κλάδας ἀνέ-
φυσε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ ἐκαρποφόρησεν, ὃ δὲ καρ-
πὸς ἦν σῦκα καὶ σαφυλαὶ μεγάλα, οὕτω πᾶ-
πειροί.

ex arboribus; inerant vero oua quingenta, Chio
dolio vnumquodque capacius. Iam quidem pulli
intus apparebant et crocitabant. Securibus igitur
duo vno rescisso, pullum implumem excudimus,
vulturibus viginti ampliorem.

41. Cum vero nauigando discessissemus a nido
ad ducenta stadia, portenta nobis magna et mi-
rifica euenere. Nam choniscus (*anserculus*) in
prora subito concussis alis exclamauit, et guber-
natori Scinthero caluo redire coeperunt comae;
quodque omnium iam admirabilissimum, malus
navis germinauit; et emisit ramos; et in summo
fructus tulit. Fructus erat ficus, et vuae ma-

πειροί. ταῦτ' ἰδόντες, ὡς τὸ εἶδος, σταρένως
 θημέν, καὶ ἡυχόμεθα τοῖς θεοῖς ἀποτρέψαι τὸ
 ἀλλόκοτον τῆς Φαντάσματος. οὐτοὶ δὲ οὐκ ἔβουλον
 . Οὐπω δὲ παρτακασίας σαδίζεσθαι θάροντες, εἰ
 δομέν ὕλην μεγίστην καὶ λαστίον, πετύων καὶ κα-
 παρίττων. καὶ ἡμεῖς μὲν εἰκάσαμεν ἡπειρόν, ἐν-
 ναί· τὸ δ' ἦν πέλαγος ἄβυσσον, ἀρίζοις δέν-
 δροις καταφυτευόμενον· εἰρήκει δὲ τὰ δένδρα
 ὁμῶς ἀκίνητα, ἄρτα, κατὰ πᾶρ ἐπιπλέοντα
 πλησιάσαντες δ' ἐν, καὶ τὸ πᾶν κατασκήσαν-
 τες, ἐν ἀπέρῳ εἰχόμεθα τί χρὴ δρᾶν. ἔτε γὰρ
 διὰ τῶν δένδρων πλεῖν δυνατόν ἦν· πικρὰ γὰρ
 καὶ προσεχῇ ὑπῆρχεν, ἔτ' ἀναστρέφειν ῥαδίον
 . . . . . εἶδε

gnae, nondum maturae. Haec videntes pertur-
 bati sumus, vt facile est ad existimandum, et
 deos rogauimus, vt auerterent, si quid mali vi-
 sum hoc portenderet.

42. Nondum quingenta stadia prouecti eramus,
 cum filuam vidimus maximam et prolixam, pi-
 nuum atque cypressorum. Ac nos quidem pu-
 tabamus continentem eam esse: at illud pelagus
 erat profundum, arboribus radice carentibus con-
 situm. Stabant tamen arbores immotae, rectae,
 quasi innatantes. Appropinquantibus igitur, vni-
 uersa re considerata, in dubio eramus quid agen-
 dum esset. Neque enim nauigari inter arbores
 poterat, quae densae essent et continuae: neque
 reuer-

ἰδοῦμαι· ἐγὼ δ' ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ μέγιστον δένδρον,
 ὑπεσκόπευ' τὰ ἐπόμενα ὅπως ἔχοι, καὶ ἑώρων
 ἐπὶ σάδις μὲν πεσπύκοντα ἢ ὀλίγω πλείους, τὴν
 ὅλην ἄσαν· ἔπειτα δὲ αὖθις ἕτερον Ὀκεανὸν ἐκ
 θεχόμενον· καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῶν ἀναθεμένως τὴν
 καὶν ἐπὶ τὴν κίρην τῶν δένδρων, πυκνὴ γάρ ἦν
 ὑπερβιβάσαι, ἀδυναμέσθαι, εἰς τὴν ἑτέραν θάλατταν,
 καὶ ἔτιωσ' ἐποιοῦμεν· ἐκδήσαντες γὰρ
 αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ, καὶ ἀναλθόντες ἐπὶ τὰ
 δένδρα, μόλις ἀνμυσάμεθα καὶ φέντες ἐπὶ τῶν
 θαλάδων, πετάσαντες τε τὰ ἱστία, καθάπερ ἐν
 θαλάττῃ ἐπλεύμεν, τὲ ἀνέμῳ προσηδῆντος ἐπι-
 σπόμενοι· ἤνθα με καὶ τὸ Ἀντιμάχεα τῷ ποιη-
 τῷ ἔπος· οἷο' ἦαδε· Φησὶ γάρ περ κακείνους·
 Τεῖσιν δ' ὑλήεντα διὰ πλόον ἐρχομένοισι.

Διελ-

reverti facile videbatur. Ego vero, conscensa
 arbore maxima, prospexi, quomodo vltiora
 se haberent, ac vidi ad stadia quinquaginta aut
 paullo plura, esse syluam: tum mare rursus exci-
 pere aliud. Itaque placuit nauem in comas ar-
 borum, densae enim erant, impositam traducere,
 si possemus, in mare alterum. Idque fecimus,
 Reuinctam enim magno funes arboribus conscen-
 sis, magno labore eo pertraximus, ramisque eam
 superimposuimus, ubi velis passis velut in mari
 nauigamus, a vento impellente promoti. Hic
 mihi Antimachi poetae versus in mentem venit,
 qui ait alicubi·
 Per siluestre illis naui venientibus aequor.

Διαλθόντες δ' ὁμῶς τὴν ὕλην, ἀφικόμεθα
 πρὸς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁμοίως καταθέντες
 τὴν ναῦν, ἐπλέομεν διὰ καθαροῦ καὶ διανυγῆς ὕ-
 δατος, ἄχρι δὴ ἐπέστημεν χάσματι μεγάλῳ ἐν
 τῇ ὕδατος διεσῶτος γεγεννημένῳ, καθάπερ ἐν
 τῇ γῇ πολλάκις ὀρῶμεν ὑπὸ σεισμῶν γιγνόμενα
 διαχωρήματα. ἡ μὲν ἔν ναῦς, καθελόντων
 ἡμῶν τὰ ἰσία, ῥαδίως ἔστη, παρ' ἐλάχιστον ἐλθῆ-
 σα κατενσχθῆναι. ὑπαρκύνψαντες δὲ ἡμεῖς, ἐω-
 ρήμεν βάθος ὅσον σαδίων χιλίων, μάλα φοβε-
 ρὸν καὶ παράδοξον· εἰσῆκει γάρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ
 μεμερισμένον· περιβλέποντες δὲ κατὰ δεξιὰ,
 ὀρῶμεν πόρρωθεν γέφυραν ἐπαεργυμένην ὕδα-
 τος συνάπτοντος τὰ πελάγη κατὰ τὴν ἐπιφά-
 νειαν,

42. Superata tamen silua, ad aquam perueni-
 mus, vbi similiter demissa naui per puram pella-
 cidamque aquam nauigauimus, donec ad hiatus
 consisteremus magnum ex aqua discedente ortum,
 vt in terra saepe videramus a motu illius factas
 discessiones. Nauis quidem nostra vela nobis
 contrahentibus facile stetit, cum parum abfuisset
 quin deferretur. Nos vero capitibus porrectis
 despicientes, profundum videbamus vel mille sta-
 diorum, terribite admodum atque admirandum.
 Stabat enim velut diuisa aqua. Circumspicien-
 tes ad dextram videmus e longinquo pontem in-
 iunctum ex aqua, quae iungeret vtriusque pelagi
 sum.

πικρὴν, καὶ τῆς ἐτέρας θαλάττης εἰς τὴν ἐτέραν
διερέοντος. προπελάσαντες οὖν ταῖς κώπαις,
κατ' ἐκεῖνο παρεδράμεμεν, καὶ μετὰ πολλῆς ἀ-
γωνίας ἐπεράσαμεν, ἅποτα προσδοκήσαντες.

Τὸν τεῦθεν ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγός τε προσ-
ῆνές, καὶ νῆσος δ' μεγάλη, εὐπροσίτως συνοικε-
μένη 6)· ἐνέμοντο δὲ αὐτὴν ἀνθρώποι ἄγριοι,
Βυκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἷον παρ' ἡμῖν
τὸν Μινώταυρον ἀναπλάττεσθαι. ἀποβάντες
δὲ, προσήειμεν ὑδρευόμενοι, καί τοι καὶ σιτίς
ληψό-

summas oras, et ex vno mari in alterum trans-
flueret. Huc igitur agitantes *nauium* remis cur-
sum fleximus, multoque labore traiecimus, quod
nunquam speraueramus.

44. Hinc excepit nos mare placidum et insula
non magna, accessu facilis, habitata. Habebant
illam homines feri, Bucephali, (*Tauricipites*)
cornua habentes, qualem apud nos fingunt Mi-
notaurum. Cum exscendissemus, aequatam per-
reximus, etiam ciborum aliquid, si possemus,

H 4

able

6. Εὐπροσ. συν.] Verti, ac si legeretur εὐπρό-
σιτος, συναιμένη. Gratiarum agam, qui me
docuerit, quae sit εὐπροσίτως συνοικεμένη.
Ita mox pro προσήειμεν ὑδρευόμενοι, de-
disse arbitror Lucianum προσήειμεν, et sic in-
terpretatus fuisse. Gesner.

ληφόμενοι, εἶποθον δυνηθεῖν· ἂν ἔτι γὰρ
 εἶχομεν· καὶ ὕδωρ μὲν αὐτῇ πλησίον εὗρομεν,
 ἀλλὰ δὲ ἐδὲν ἐμφαίνετο, πολλὴν μυαθμὸς πολλῶς
 ἔπορρωθεν ἦκετο· δόξαντες ἂν ἀγέλην εἶναι
 βοῶν, κατ' ἐλπίχον προχωρῶντες, ἐπέστημεν τοῖς
 ἀνθρώποις· οἱ δὲ ἰδόντες ἡμᾶς, ἐδίωκον, καὶ
 τρεῖς μὲν τῶν ἐταίρων λαμβάνουσιν· οἱ δὲ λοι-
 ποί, πρὸς τὴν θάλατταν καταφεύγοντες, εἶτα
 μέντοι πάντες ἀπιδάμενοι (ἡ γὰρ ἐδόκει ἡμῶν
 ἀτιμωρήτως παρῆδειν τὰς φάρμακας) ἐμπίπτουμεν
 τοῖς Βουκεφάλοις, τὰ κρεῖα τῶν ἀνηρημένων
 διαιρημένοις· φοβήσαντες δὲ πάντας ἐδίωκα-
 μεν, καὶ κτείναντες γέ ὅσον πεντήκοντα, καὶ
 ζῶντας αὐτῶν δύο λαμβάνομεν, καὶ αὖθις ὀ-
 πίσω

ablaturi; nihil enim amplius habebamus. Et
 aquam quidem ibi in proximo inueniebamus,
 aliud vero nihil apparebat, praeterquam quod
 mugitus multus non ex longinquo audiebatur.
 Cum igitur boum gregem esse putaremus, paul-
 lum progressi, statim apud homines. At illi
 conspectos nos persequuntur, ac tres quidem so-
 ciorum nostrorum comprehendunt; reliqui vero
 ad mare confugimus. Deinde universi armis ca-
 ptis, neque enim placebat insultare negligere ami-
 cos, irruimus in Bucephalos, carnes interfecto-
 rum dividentes, atque in terram coniectos
 universos persequimur, eorumque circiter quin-
 quaginta interficimus, duasque vivas.

Sic

πίσω ἀνεστρέφοντες, τὰς αἰχμαλώτας ἔχοντες.
 εἰτίον μάλιστα ἔδεν εὐρεσθαι. οἱ μὲν ἔν' ἄλλοις
 παρήνεν ἀποσφάττειν τὰς παραλημμένους· ἑγὼ
 δὲ εἴη ἐδοκίμαζον, ἀλλ' αἰσῶσας, ἐφύλακτον αὐ-
 τὰς, ἄχρι δὴ ἀφίκοιτο παρὰ τῶν Βυκεφάλων
 πρεσβεῖς, ἀπακτῶντες ἐπὶ λύτροις τὰς σωφει-
 λημένους· συνίμεν γὰρ αὐτῶν διασκευόντων, καὶ
 γοῦρόν τι μυκαμένων, ὥσπερ ἱκετούντων· καὶ
 λῦτρα δ' ἦν τυροὶ παλαιοὶ, καὶ ἰχθύς ξηροί, καὶ
 κρέμνυα, καὶ ἑλκφοὶ τέτταρες, πρεῖς ἐκάστη
 πόδας ἑχέσας, δύο μὲν τὰς ὑποσθεν, οἱ δὲ πρὸς
 σω εἰς ἓνα συμπεφύκεισαν· ἐπὶ τέτοις ἀπαδόν-
 τες τὰς συνελημμένους, καὶ μίαν ἡμέραν ἐπιμαί-
 ναντες, ἀνήχθημεν.

Ἡ δὲ

Sic reuertimur cum captiuis; cæbi vero nihil in-
 ueneramus. Reliqui igitur hortabantur, ut ca-
 ptos interficeremus; ego vero hoc non probaui,
 sed uinctos asseruauī, dum uenirent a Buccphalis
 legati, qui pretio comprehensos repeterent. In-
 telligebamus quippe illos innuere, ac lugubriter
 quiddam, suppliciter rogantium instar, mugire.
 Pretium uero redemptionis erant casei multi, et
 sicci pisces, et cepæ, et cerni quatuor, trium
 singuli pedum, cum binos quidem posteriores
 haberent, priores autem in unum coalitos. Pro
 his cum reddidissemus captiuos, et diem unum
 morati essetis, soluimus.

Ἦδη δὲ ἰχθυεὶς τε ἡμῖν ἐφαίνοντο, καὶ ἄρματα
 παρεπέετο, καὶ ἄλλα ὅποσα γῆς πλησίον ἔσθῃ
 σημεῖα προφαίνετο, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἄνδρας
 εἶδομεν καὶ τῷ τρόπῳ ναυτηλίας χρωμένους· αὐ-
 τοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν. λέξω δὲ τῷ
 πλῆ τὸν πρόπον· ὕπτιοι κείμενοι ἐπὶ τῷ ὕδα-
 τος, ἐρξάσαντες τὰ αἰδοῖα, μεγάλα δὲ Φέρε-
 σιν, εἰς αὐτῶν ὀδόνην πετάσαντες, καὶ ταῖς
 χερσὶ τὰς ποδῶνας κατέχοντες, ἐμπύπτοντες
 πᾶ ἀνέμῳ, ἔπλεον, ἄλλοι δὲ μετὰ τέκας, ἐπὶ
 φελλῶν καθημένοι, ζεύξαντες δύο δελφῖνας ἡ-
 λαυρόν τε, καὶ ἡνιόχουσαν· οἱ δὲ προϊόντες ἐπε-
 σύροντο τὰς φελλὰς· οὗτοι ἡμῖς ἄτε ἡδίκουν,
 ἔτε ἔφευγον, ἀλλ' ἡλαυρον ἀδεῶς τε καὶ εἰρη-
 νικῶς

45. Iamque pisces in conspectum venire, et
 circumvolare aves, aliaque, quotquot sunt ter-
 rae propinquae signa, apparere. Paullo post vi-
 demus viros nouo nauigandi genere vtentes. Ii-
 dem enim et nautae erant et naues. Dicam vero
 nauigationis rationem. Supini in aqua iacentes
 pudenda erigunt; habent autem luculenta. ex
 his porro velum pandentes, manibusque tenentes
 funes veli inferiores, vento implente nauigabant.
 Alii post hos insidentes in suberibus, duos del-
 phinos iunctos agebant regebantque habenis, qui
 progressi traherent post se subera. Hi neque in-
 iuria nos afficiebant, neque fugiebant, sed sine
 metu et pacate iuxta nos inequitabant, speciem
 nau-

νικῶς, τὸ εἶδες τῷ ἡμετέρῳ πλοίῳ θαυμάζοντες,
καὶ πάντοθεν περισκοπῶντες.

Ἐσπέρας δὲ ἤδη προσήχθημεν νήσῳ ἡ μεγάλῃ·
κατεκλιῖτο δὲ αὕτη ὑπὸ γυναικῶν εἰς ἐκὼν
μίζεμεν, Ἑλλάδα Φωνὴν προεϊμένων· προσήλ-
σαν γάρ, καὶ ἐδεξιάμεθα, καὶ ἡσπάζοντο πάντι
ἐταιρικῶς κακοσμημέναι, καλὰ πάσαι, καὶ ναι-
εῖδες, ποδῆρες τὰς χιτῶνας ἐπισυρόμεναι. ἡ
μὲν ἄν νῆσος, ἐκαλεῖτο Καβαλῆσα 7)· ἡ δὲ πᾶς

λῆς

navigiū nostri admirati, et perspicientes vi-
dique.

46. Vespera iam ingruerat cum appulimus ad
insulam non magnam. Habitat ea a mulieribus,
ut putabamus, Graece loquentibus. Accedentes
enim nos prensabant et complectebantur, orna-
tae more meretricio, formosae omnes et iuuen-
culae, talaria vestimenta trahentes. Insula voca-
batur Cabalusa (Deiciens) vrbs autem Hydamar-
dia.

7. Καβαλῆσα] Καβαλῆσα. forte est καββα-
λῆσα id est καταβαλῆσα deiciens homi-
nes ad illa χαμαιτυπεῖα. Circa Ὑδαμαρ-
δίαν res difficilior. Si euentum narrationis
spectes, possis suspicari ὑδαμαυρίαν dedisse
Lucianum, διὰ τὸ εἰς ὕδωρ ἀμαυρῆθαι τὰς
γυναῖκας ut nempe in aquam, in fumum,
et, si quid his fugacius est, ebeunt volupta-
tes venerosae, postquam deiecere ignavos,
et similes libidinesis asinis homines. *Gesen.*

καταύτη· Ἰδομενεὶς δ' ἔνθ' ἤματι
αἱ γυναῖκες, ἐκάστη πρὸς ἑαυτὴν ἀπέηγε, καὶ ἔα-
το κ' ἐποίητο· ἐγὼ δὲ μακρὴν ὑπόστα, ἧ γὰρ χρη-
στὰ ἐμάντανόμην, ἀκριβέστερόν τε περιβλάπτων
ὅσων πολλῶν ἀνθρώπων ὄσα καὶ κραιπλά πεποιμένα
καὶ τὰ ῥαυτὰ βοὴν ἰσάναλ, καὶ τὰς ἑταίρας συμ-
μαχεῖν, καὶ ὅσα ὅπλα χωρεῖν, καὶ ἐδοκίμαστοι
πρὸ χειρὶς αὐτοῦ δὲ τὴν μάχην, πολλὰ ἄνθρω-
ποι αὐτῇ διαφύγεῖν ἐκ τῶν παρόντων κακίῳ
μετ' ὀλίγον δὲ, τῆς ξένης διακοναμένης, εἶδον
τὰ σκέλη ἧ γυναικὸς, ἀλλ' ὅτε ὀπλὰς καὶ δὴ
σπασάμενος τὸ ξίφος, συλλαμβάνω τε αὐτήν
καὶ δήσας, περὶ τῶν ὅλων ἀνέκρινόν· ἡ δὲ, ἄνα-
στα μὲν, εἶπε δὲ ὁμῶς, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλάσσης
-επιτοῦ·

ἰδία. (*Aquefcentia*) Assumptos igitur nos mulieres
suam quacque domum deducere, suumque sibi
facere hospitem. Ego autem cunctatus paullum,
cui nihil boni praelagiret animus, et circumspi-
ciens accuratius, video multorum hominum ossa
iacere et cetera. Et clamorem quidem tollere,
et convocare socios, atque ad arma ire, non pla-
cuit. Maluisti autem de promptam multis verbis
obsecraui, ut effugere liceret ex malis praesenti-
bus. Non ita multo post autem ministrante ho-
spite, video illius non mulieris crura, sed vngu-
las animi. Ille stricto ense illam comprehendo,
vincensque de rebus omnibus interrogaui. Illa
multa quidem, sed dicit tamen, se marinas esse mulie-

εἰς γυναῖκας; Ὀνοσκελέας προσαγορευομένους
 τρεφὴν δὲ ποιῆσθαι τὰς ἐπιδημῶντας ξένους
 ἐπειδὴν γὰρ, ἔφη, μεθύσωμεν αὐτὰς, συῖσαι
 νηδεύσαι, κοιμησόμενοις ἐπιχειρῶμεν. αἰχσας δὲ
 ταῦτα, εὐσίνην μὲν κατέλιπον αὐτὰς δεδεμένην
 αὐτὰς δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ ξέγος ἐβόων τε, καὶ
 τὰς ἐταῖρας συνεκάλεον. ἐπεὶ ἤε συνήλθον, τὰ
 πάντα ἐμήνυσον αὐτοῖς, καὶ τὰ τε ὅσα ἐδείκνυσιν
 καὶ ἦγεν εἰσω πρὸς τὴν δεδεμένην· ἡ δὲ αὐτίκα
 ὕδωρ ἐγένετο, καὶ ἀφανὴς ἦν· ὁμοῦς δὲ τὸ ξέ-
 φος εἰς τὸ ὕδωρ καθῆκα πειρώμενος. τὸ δὲ αἶ-
 μα ἐγένετο.

Ταχέως ἐν ἐπὶ ναῦν κατελθόντες, ἀπεπλευ-
 σαμεν· καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ὑπεύγαζε, τὴν τε ἡπει-
 ρον

mulieres, Onosceleas (*Afmitruras*) vocari: ci-
 bum sibi parare ex aduenientibus hospitibus: in-
 ebriatos enim, inquit, sopitosque in lectum adsci-
 tae inuadimus. His auditis, illam quidem vin-
 ctam ibi relinquo: consensu autem lecto, cla-
 more conuoco socios: congregatis indico omnia,
 ossa ostendo; intra eos deduco ad vinciam. At
 illa statim in aquam diffuens, conspectum no-
 strum effugit. Tamen experimenti causa in
 ipsam aquam demitto gladium: hic aqua in san-
 guinem abiit.

47. Celeriter itaque ad nauem digressi: solui-
 mus. Cum dilucesceret, continentem conspici-
 mus,

ρον ἀποβλεπόμενοι, εἰκάζομεν εἶναι τὴν ἀντη-
 πέραν τῇ ὑφ' ἡμῶν οἰκισμένην κοιμένην. προσκυ-
 νήσαντες δὲ καὶ προσευξάμενοι, περὶ τῶν μελα-
 λέντων ἐσκοπῶμεν, καὶ τοῖς μὲν ἐδόκει ἐπιβᾶσι
 μόνον, αὐτοῖς ὀπίσω ἀναστρέφειν. τοῖς δὲ, τὸ
 μὲν πλοῖον αὐτᾷ καταλιπεῖν· ἀνελθόντας δὲ εἰς
 τὴν Μεσόγαιαν περαθῆναι τῶν ἐνοικέντων. ἐν
 ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐλογιζόμεθα, χειμῶν σφοδρὸς
 ἐπίπεσών, καὶ προσαράξας τὸ σκάφος τῷ αἰ-
 γαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ μόλις ἐξενηξάμεθα
 τὰ ὄπλα ἕκαστος, καὶ εἴ τι ἄλλο οἷός τε ἦν ἀρ-
 पासάμενοι. Ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τῆς ἐτέρας
 γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ πα-
 ρὰ τὸν πλῆν ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ἐν τῷ ἁέρι, καὶ
 μετὰ

mus, quam coniicimus eam esse, quae ex aduer-
 sum nostro orbi trans Oceanum, iacet. Adora-
 tione hic votisque peractis, quid deinde facto
 opus esset, deliberamus. Atque aliis videbatur,
 post breuem descensum, iterum nos retro redi-
 re; aliis autem, relicta ibi naue pergere versus
 mediterranea, atque tentare inhabitantes. Dum
 ista disputamus, tempestas valida ingruens, et
 litōri allidens nauigium, illud dissoluit. Nos
 vix, arma quisque sua, et si quid forte aliud
 quis posset, eripientes, enatamus. Haec sunt,
 quae vsque ad aduentum in alteram illam tellu-
 rem contingere mihi in mari, et per nauigationem,
 in insulis, et in aëre, et post haec in ceto, et
 cum

μετὰ ταῦτα ἐν τῷ κήτει, καὶ ἐπεὶ ἐξήλαθμεν,
παρὰ τε τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς ὄνείροις καὶ τὰ τε-
λευταῖα, παρὰ τοῖς Βυκεφάλοις, καὶ ταῖς Ὀ-
νόςκελσαις· τὰ δ' ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ταῖς ἐξῆς Βί-
βλοις διηγῆσομαι.

cum inde exiissemus, tum apud Heroas, tum
inter Somnia, itemque extrema illa apud Buce-
phalos et Onosceleas: quae vero in illa altera tel-
lure gesta sunt, ea proximis libris persequar.

Τυραννοκτόνος.

Ἀνῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν
τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν εὖ εὔρε. τὸν δὲ
υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν
τῷ σώματι. ἐλθὼν δ' οὐρανός, καὶ τὸν υἱὸν
ιδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει αὐτὸν ἀπέ-
κτεινεν.

Tyrannicida.

Argumentum.

*Ascendit aliquis in arcem, tyrannum interfectorus.
Ex ipsum quidem non inuenit. Sed in filii ipsius
a se occisi corpore reliquit gladium. Superue-
niens tyrannus, conspecto filio iam mortuo, eo-
dem se gladio ipse interemit. Petit ille, qui
ascen-*

κτείνεν. αὐτεῖ δ' ἀνελθὼν, καὶ τὸν τῷ τυράν-
νῳ υἱὸν ἀνελὼν, γέρας, ὡς τυραννοκτόνος.

Δύο τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασαί,
μιάς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρηβηκότα,
τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς διαδοχὴν τῶν ἀδι-
κημάτων ἐτοιμότερον, ἤκω μίαν ὁμῶς ἐφ' ἀμ-
φοτέροις αἰτήσων δωρεάν, μόνος τῶν πώποτε
τυραννοκτόνων πληγὴν μιᾷ δὴ πονηρᾷ ἀποσκευα-
σάμενος, καὶ Φοβέουσας τὸν μὲν παῖδα τῷ ξίφει,
τὸν πατέρα δὲ, τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοσοφίᾳ.
ὁ μὲν ἔν τυχάνῳ, ἂνθ' ὧν ἐποίησεν, ἱκανὴν ἡμῖν
δέδωκε τιμωρίαν, ζῶν μὲν, τὸν υἱὸν ἐπιδὼν
πρᾶσνρημένον παρὰ τὴν τελευταίην, τελευταῖον
δε

*ascenderat et filium tyranni interfecerat, prae-
mium, ut tyrannicida.*

Qui duos eodem die tyrannos interfeci, iudi-
ces, alterum vigoris annos iam egressum,
florentem alterum aetate, et ad iniuriarum suc-
cessionem paratiorem, venio, unum tamen duo-
rum causa petiturus praemium: unus ego omnium,
qui unquam fuere tyrannicidarum, ictu vno ma-
los amolitus duo, qui interfecerim gladio filium,
patrem naturali erga filium pietate. Ac tyran-
nus quidem dignas factis suis poenas nobis de-
dit, qui vivus adhuc, circa suae vitae finem, fi-
lium suum ante se interemptum videret, tandem-
que

δὲ ἡναγκασμένος τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὐ-
τῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνῃ
τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμῶν, ὑπηρετήσας δέ μοι καὶ ἀ-
ποθανὼν πρὸς ἄλλον Φόνον, ζῶν ἔτι μὲν συνα-
δικῶν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ πατροκτο-
νῆσας, ὡς ἐδύνατο.

Τὴν μὲν ἔν τυραννίδα ὁ παύσας εἰμί ἐγὼ, καὶ
τὸ ξίφος, ὃ πάντα εἰργασαί, ἐμὸν· τὴν δὲ τά-
ξιν ἐνῆλλαξα τῶν Φόνων, καὶ τὸν τρόπον ἐκαινοτό-
μησα τῆς τῶν πονηρῶν τελευτῆς· τὸν μὲν ἰσχυ-
ρότερον, καὶ ἀμύνασθαι δυνάμενον, αὐτὸς ἀνελών·
τὸν γέροντα δὲ, μόνῳ παραχωρήσας τῷ ξίφει.

Ἐγὼ μὲν ἔν καὶ περιττότερόν τι ἐπὶ τέτοις
ᾧμην γενήσεσθαι μοι παρ' ὑμῶν, καὶ δωρεὰς
λήψε-

que, quod maxime admirabile est, suus ipse fieri
tyrannicida coactus sit: filius autem illius mea
quidem manu periit, sed mortuus tamen alterius
mihi caedis fuit minister: qui vivus quidem in-
iuriarum patris socius, post mortem autem suam
parentis interfectior, quatenus licuit, fuerit.

2. Tyrannidi ergo finem imposui ego, gladius
perfector omnium meus est. Ordinem vero cae-
dium immutavi, rationem interitus impiorum
excogitavi novam: robustiorem, qui propugnare
poterat, ipse confeci; senem soli delegavi gladio.

3. Ergo pro hisce *factis* etiam cumulatius quid-
dam a vobis mihi datum iri putabam, ac totidem

λήψεσθαι ἰσαρίθμους τοῖς ἀνηχημένοις, ὥς ἂν ἔ-
 τῶν παρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῆς τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος, καὶ τὴν
 ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχών, ἔθενός παραλε-
 λημένα κληρονόμῃ τῶν ἀδικημάτων· μεταξὺ δὲ
 κινδυνεύω, τὰς αὐτὰ κατορθώσας, ἀγέραςος
 ἀπελθεῖν παρ' ὑμῶν, καὶ μόνος εἶρεσθαι τῆς
 παρὰ τῶν νόμων ἀμοιβῆς, ἧς διεφύλαξα. ὁ μὲν
 ἐν ἀντιλέγων ἔτοσί, δοκεῖ μοι ἔκ ηὐδόμενος, ὡς
 Φησι, τῶν κοινῶν τῆτο ποιεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς
 τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν
 ἐκείνοις τῷ θανάτῳ αἴτιον γεγεννημένον.

Ἰμεῖς δὲ ἀνάσχεσθε μὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
 πρὸς ὀλίγον τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καίπερ εἰδόντων
 ὑμῶν

me praemia accepturum, quot interfecti essent,
 quippe qui non praesentibus modo vos liberaue-
 rim, sed imminetium etiam spem aliorum, liber-
 tatemque firmam praestiterim, nullo relicto in-
 iuriarum herede. Interim in periculum venio,
 hic post rem praecclare adeo gestam discedam a vo-
 bis sine praemio, solusque legum, quas *ab op-*
pressionem servavi, compensatione caream. Ac vi-
 detur meus iste aduersarius non publicae rei cura,
 ut videri vult, hoc facere, sed quod dolet inter-
 fectis, et vlcisci cupit eum, qui causa illis mor-
 tis fuit.

4. Vos autem, iudices, ferte me quaeso paul-
 lulam, dum vobis, accurate licet scientibus, quae
 quae

ὑμῶν ἀκριβῶς διηγεμένα· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος ἄν-
τω μάθοιτ' ἂν τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐ-
τοὶ μᾶλλον εὐφρανέσθω, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλ-
λάγητε. ἔγὼ γὰρ ὥσπερ ἄλλαις τισὶν ἤδη συνέβη
πολλάναις, ἀπλῆν καὶ ἡμεῖς τυραννίδα, καὶ μίαν
δαλείαν ὑπαμείναντες, ἔδ' ἐνός ὑπηνέγκαμεν ἐπι-
θυμίαν δεσπότης, ἀλλὰ μόνοι τῶν πώποτε τὰ
ὅμοια δυσυχησάντων, δύο ἀντ' ἐνός τυράννης
εἶχομεν, καὶ πρὸς διττὰ οἱ δυσυχεῖς ἀδικήμα-
τα διηρέμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ πρεσβύτερος ἦν
παραπολὺ, καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ἡπιώτερος, καὶ
πρὸς τὰς κολάσεις ἀμεινότερος, καὶ πρὸς τὰς
ἐπιθυμίας βραδυτέρος, ὥς ἂν ἤδη τῆς ἡλικίας
τὸ μὲν σφοδρύτερον τῆς ὀργῆς ἐπεχέσσης, τὰς
δὲ

quae sunt in tyrannide enarso: sic enim et ma-
gnitudinem beneficii mei cognoscetis, et ipsi ma-
gis gaudebitis, cogitantes quibus *malis* liberati
sitis. Neque enim, vt aliis saepe contigit, sim-
plicem nos quoque tyrannidem, et seruitutem
vnam sustinuimus, nec vnus cupiditatem do-
mini tolerauimus, sed soli omnium, qui vn-
quam in simili calamitate vixere, duos pro vno
habuimus tyrannos, inter duplices miseri iniu-
rias distracti fuimus. Moderatior autem multo
erat senex, placidiorque ad iras, et ad supplicia
hebetior, tardiorque ad cupiditates, cum vehe-
mentiores impetus cohiberet aetas, et volupta-
tum

δὲ τῶν ἡδονῶν ὀρεῖται χαλινάγωγέσης· καὶ πρὸς
 γε τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τῆ παιδὸς
 ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, ὅτι πᾶν τυραννικὸς
 αὐτὸς ὢν, ἀλλ' εἰκὼν ἐκείνῳ· Φιλύτεινος γὰρ
 ὥς ὑπερβολὴν ἐγένετο, ὡς ἐδείξε, καὶ πάντα ὁ
 παῖς ἦν αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπαίθετο, καὶ ἡδίστοι
 ὄσα κελεύοι, καὶ ἐκόλαζεν εἰς προσάττοι, καὶ
 πάντα ὑπηρετοί, καὶ ὅλως ἐτυραννέτο ὑπ' αὐ-
 τῆ, καὶ δορυφόρος τῶν τῆ παιδὸς ἐπιθυμιῶν ἦν.

Ὁ θανίας δὲ, τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει καθ'
 ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνον ἐξίστατο τῆ τῆς ἀρχῆς
 ὀνόματος· τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος καὶ τὸ κε-
 Φάλαιον αὐτὸς ἦν. καὶ τὸ μὲν πιστὸν καὶ ἀ-
 σφαλές, ἀπ' αὐτῆ παρεῖχε τῇ δυναστείᾳ· τὴν
 δ'

tum appetitiones frenaret. Quin ad initia iniu-
 riarum a filio praeter voluntatem dicebatur im-
 pulsus, qui non tyrannico ipse ingenio esset, sed
 illi concederet, vir supra modum amans libero-
 rum, quod sua exitu comprobavit. Omnia ipsi
 filius, illi obsequi; quidquid ille imperaret, in-
 iuste agere; quos iuberet ille, supplicio afficere;
 omnia illi ministrare. Tandem sub illius erat ty-
 rannide, satelles erat cupiditatum filii.

5. At iuuenis aetatis respectu honore isti cessit,
 soloque imperii nomine abstinuit: res quidem
 ipsa tyrannidis et caput ipse fuit: ut fida esset et
 secura potentia a se praestitit. Fructum autem
 iniu-

δ' ἀπέλαυσιν μέγος· ἐκαρπᾶτο τῶν ἀδικημάτων.
 ἐκεῖνος ἦν ὁ τὰς ἀρυσφόρας συνέχων, ὁ τὴν Φρε-
 ρὰν κρατύνων, ὁ τὰς τυραννεύμενας ἐκκόπτων, ὁ
 τὰς ἐπιβαλεῦσόντας Φοβαῖν ἐκείνος, ὁ τὰς ἐΦή-
 βας ἀνασπῶν 1), ὁ ἐνυβεῖων τοῖς γάμοις· ἐκ
 καὶ τῶν

iniuriarum solus ille percepit. Ille erat, qui sa-
 tellites contineret, qui firmaret praesidia, qui
 subiectos tyrannidi excideret, qui insidiantes ter-
 reret, qui spadones faceret adolescentulos, qui
 contumelia nuptias afficeret: ad hunc deduce-

I 3 ban-

1. Ὁ τὰς ἐΦήβας ἀνασπῶν] Vix dubium est,
 quin illud genus iniuriae notetur, quo ado-
 lescentuli vel castrantur plane, vel nervis
 certe *conuulsis* aut contritis ad generandum
 redduntur inhabiles: tyrannorum opus quod
 ab Orientis regibus didicere. Huic rei aptum
 esse verbum σπᾶν, faciunt spadones. Vid.
 viri docti ad l. 128. de V. S. Sed est etiam
 apud τὰς ὁ, *Lenit.* XXII, 24. ἀποσπασμένον,
 respondens τῷ ΠΗΠ atque τῷ θλαδία, et
 ἐκτεθλιμμένῳ et ἐκτομία iunctum. Habet
 ἀποσπάδας *Suidas*, τὰς ἀποσπασθέντας,
 quibus iungit ἀποσπᾶδύντας τὰς ἀποκο-
 πέντας. Quae cum ita sint, legendum pu-
 to ὁ τὰς ἐΦήβας ἀποσπῶν et vertendum,
 vt posui. Quod si ἀνασπᾶν eodem modo
 accipi posse doceat aliquis, mutatione plane
 opus non fuerit. Neque tamen, si cui ista
 displiceant, vehementer repugnauerim, si
 ἀνα-

κείνω αἱ παρεθέντοι ἀνήγοντο, καὶ εἴ τινες σφα-
γαί, καὶ εἴ τινες Φυγαί, καὶ χρημάτων ἀφαι-
ρέσεις, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα
τοκμήματα ἦν νεανικὰ. ὁ γέροντα δ' ἐκεῖνος ἠκο-
λᾷσθαι, καὶ συνηδῖναι, καὶ ἐπῆναι μόνον τὰ τῷ
παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ πρῶγμα ἡμῖν ἀφό-
ρητον καθεισῆναι. "Όταν γὰρ αἱ τῆς γνώμης
ἐπιθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσλά-
βωσιν, εἰδέναι ὅσον ποιεῖνται τῶν ἀδικημάτων.

Μάλιστα δὲ ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ εἰδέναι μακρὰν,
μᾶλλον δὲ αἰδῖον τὴν δαλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ
δια-

bantur virgines: et si quae caedes, si qua exilia,
et bonorum ereptiones, et tormenta, et con-
tumeliae, omnia haec causa erant iuuenilia. Se-
nex autem ille obsequi, iniuriae focius esse, lau-
dare solum filii sui iniusta facinora. Intolerabi-
lem nobis hanc rem esse *inter omnes* constabat.
Cum enim cupiditates animi ab imperio nanci-
scantur insuper potentiam, modum nullum iniu-
riarum faciunt.

6. Maxime vero illud nos angebat, quod scire-
mus, longam, potius vero aeternam, futuram
ferui-

ἀνασπᾶν retinere velit, et interpretari con-
trahere, sibi adiungere, quasi sursum in ar-
cem suam trahere. Gesner.

διαδοχῆς παραδοθῆσομένην τὴν πόλιν, ἄλλοτε
 ἄλλω δεσπότῃ, καὶ κονηρῷ, κληρονόμημα γε-
 νησόμενον τὸν δῆμον, ὡς τοῖς γε ἄλλοις ἔμι-
 κρ' τις ἐλπίς αὐτῇ, τὸ λεγίσασθαι, καὶ πρὸς
 αὐτὰς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσεται, ἀλλ' ἤδη τε-
 θνήσκειται, καὶ μοι ὀλίγον ἐλευθεροῦ γενησόμε-
 θα. ἐπ' ἐκείνων δὲ ἔδδ' ἐν τοιῷτον ἡλπίζετο, ἀλλ'
 ἐωρῶμεν ἤδη ἑτοίμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον
 τοιγαρὲν ἔδ' ἐπιχειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενο-
 κῶν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαιρεμένων, ἀλλ' ἀπ-
 ἔγνωσο παντάπασιν ἡ ἐλευθερία, καὶ ἀμαχος
 ἡ τυραννὶς ἐδόκει, πρὸς τοσούτης ἐσομένης τῆς
 ἐπιχειρήσεως.

Ἀλλ'

feruitatem, et successionē quadam traditum iri
 urbem; alii post alium domino, eique malefico,
 obuenturum hereditate populum. Itaque caeteris
 quidem non parua illa spes, cum sic ducunt ra-
 tionem, et apud animum suum dicunt: *Verum-*
tamen iam desinet, verumtamen iam mortuus erit,
et paullo post liberi nos erimus. In illis vero tale
 nihil quidquam sperabatur, sed paratum iam vi-
 debamus imperii successorem. Igitur nec manu
 ad mouere operi quisquam ausus est generosorum
 alioquin hominum, qui eadem quae ego cogita-
 bant: sed spes omnis libertatis abiecta, inuicta
 videbatur tyrannis, cum aduersus ita multos co-
 nandum esset.

Ἀλλ' ἐκ ἐμῶ ταῦτ' ἐφόβησαν, ἔδδ' τὸ δυσχε-
 ρές τῆς πράξεως λογισάμενος ἀπώκησα, ἔδδ'
 πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα. μόνος δὲ μένος
 πρὸς ἄτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα,
 μᾶλλον δὲ ἔδδ' μένος, ἀλλὰ μετὰ τῇ ξίφει ἀνῆεν
 τῇ συμμομαχήμενῃ, καὶ τὸ μέρος συντετυραν-
 νηκτονημότος, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὴν τελευ-
 τὴν ἔχων, ἀλλαζόμενος δὲ ἄμωρ τὴν καινὴν
 ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ
 τῇ πρώτῃ Φερεῇ, καὶ τρεψάμενος ἔραδίως
 τὰς δαρυφάρες, καὶ τὸν ἐντυχχάνοντα κτείνων,
 καὶ τὸ ἀνδισάμενον πᾶν διαφθείρων, ἐπὶ τὸ
 κεφάλαιον αὐτὸ τῶν ἔργων ἰέμην, ἐπὶ τὴν μό-
 νην τῆς τυραννίδος ἰσχύϊν, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τῶν
 ἡμετέρων συμφορῶν. καὶ ἐπιστὰς τῷ τῆς ἀκρο-
 πύ-
 λῳ

7. Me vero ista non terruerunt; neque diffi-
 cultate operis perpensa conatum abieci, neque ad
 periculi conspectum metu resilli: sed solus, solus
inquam ad validam adeo et multiplicem tyranni-
 dem; quin non solus, sed gladio meo comitatus
 escendi, qui auxilio mihi fuit, et pro sua parte
 tyrannum una interfecit, mortem prae oculis cum
 haberem, caede tamen mea communem liberta-
 tem redempturus. Cum autem in primum praesi-
 dium incidissem, nec sine difficultate in fugam
 vertissem satellites, interfecto si quis occurreret,
 et quidquid obstaret trucidato, ad ipsum caput
 operum iui, ad solum robur tyrannidis, ad cala-
 mitatum nostrarum argumentum. Imminens igitur

πόλεως Φρουρίᾳ, καὶ ἰδὼν γεννικῶς ἀμυνόμενον
καὶ ἀνθιστάμενον, πολλαῖς τραύμασιν, ὅμως ἀ-
πέκτεινα.

Καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθήρητο, καὶ πέρας
εἶχέ μοι τὸ τόλμημα, καὶ πὸ ἀπ' ἐκείνης, πάν-
τες μὲν ἐλεύθεροι, ἐλείπετο δ' ὁ γέρον ἔτι μό-
νος, ἄνοπλος, ἀποβεβληκῶς τῆς Φύλακας, ἀ-
πολωλεκῶς τὸν μάγαν ἐκείνεν αὐτῷ δορυφόρον,
ἔρημος, ἔδὲ γενναίας ἔτι χειρὸς ἄξιος. ἐνταῦ-
θα τοίνυν πρὸς ἑμαυτὸν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ
τοιαῦτα ἐλογισάμην, πάντ' ἔχει μοι καλῶς,
πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται, τίνα
αὖν ὁ περίλοιπος κολασθεῖν τρόπον; ἐμῇ μὲν γὰρ
ἐνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα
ἐπ'

tur huic arcis ipsius praesidio, videns illum for-
titer pro se propugnantem et resistentem, multis
vulneribus, interfeci tamen.

8. Atque ipsa quidem tyrannis iam destructa
erat, finem *ῥῆμα* habuit meus mihi conatus. Ab
eo inde tempore omnes *εραπύς* liberi, supererat
senex solus, inermis, amissis custodibus, amisso
magno illo suo satellite, defertus, forti manu
iam non amplius dignus. Hic igitur talia, iudi-
ces, apud me agitabam. Bene iam habent mihi
omnia: perfecta sunt omnia: feliciter, ut oportebat,
omnia acta sunt. Quemadmodum vindicabitur ille relictus? Me quidem, et hac dextra in-
dignus est, maxime si post facinus ita clarum,

ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ, καὶ νεανικῷ, καὶ γενναίῳ
 ἀνηρευμένος, καταισχύνων καὶ μείνῃ τὴν σφαιρῇ.
 ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον, ἀλλὰ μετὰ
 τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὴν αὐτὴν κερδαίνειν· ἰδέ-
 τω, κολασθῆτω, παρακείμενον ἔχστω τὸ ξί-
 φος· τέτω τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι· ταῦτα βε-
 λευσάμενος, αὐτὸς ἔμεν ἐκποδῶν ἀπηλλαττόμεν.
 ὁ δὲ 2), ὅπερ ἐγὼ πρῶμαντευσάμην, διεπρά-
 ξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπέθηκε
 τῷ ἐμῷ δράματι.

Πάρεμι ἐν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν,
 καὶ θάρρειν ἤδη προκηρύττων ἅπασιν, καὶ τὴν
 ἐλευθερίαν εὐαγγελιζόμενος. ἤδη αὖν ἀπολαύε-
 τε

et iuvenile, et generosum interficiatur, et illam
 quoque caedem dehonestet. Quaerendus autem
 est dignus illo carnifex neque post calamitatem
 aequum est, eam istum lucrifacere. Videat: pu-
 niatur: adiacentem habeat gladium: huic mando
 reliqua. Hoc capto consilio, ipse e vestigio dis-
 cessi. At ille, quod diuinaveram, perfecit, oc-
 cidit tyrannum, finem meae actioni imposuit.

9. Adsum igitur, portans vobis populi impe-
 rium, et bono animo esse iubens vniuersos, et
 laetum de libertate nuntium adferens. Iam ergo
 fru-

2. 'Ο δὲ] De gladio tam forti, quasi vir esset,
 loquitur. *de Soul.*

τε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. καὶ μὲν ὡς ὁρᾶτε
 πανηρῶν ἢ ἀκρόπολιν, ἐπιτάττει δὲ ἑδείς, ἀλ-
 λά καὶ τιμᾶν ἔχει, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντιλέ-
 γειν κατὰ τὰς νόμους, καὶ πάντα ταῦτα γεγένη-
 ται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ διὰ τὴν τέλειαν τὴν ἐμὴν·
 καὶ τῷ ἐνὸς ἀκείνου Φόνι, μεθ' ὃν ἔκ ἐτι ζῆν
 πατήρ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' ἔν ἐπὶ τέτοις, τὴν
 ὀφειλομένην δοθῆναι μοι παρ' ὑμῶν δωρεάν, ἢ
 φιλοκερδῆς, ἢ δὲ μικρολόγος τις ὢν, καὶ ἐπὶ
 μεθ' ὃν τὴν πατρίδα εὐεργετῶν προσηρημένος, ἀλ-
 λά βεβαιωθῆναι μοι βεβλόμενος τὰ κατορθώ-
 ματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ διαβληθῆναι, μηδ' ἄ-
 δεξον γενέσθαι τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἐμὴν, ὡς
 ἀτελῇ καὶ γέρωσ ἀναξίαν κεκριμένην.

Οὗτοι

fructum percipitis meorum operum: vacua, ut
 videtis, inanis arx est: imperat nemo; sed honore
 afficere licet, et in ius ire, et contra dicere se-
 cundum leges. Atque haec omnia mea vobis
 opera contigerunt, perque meam audaciam, et
 ex una illa caede, postquam vivere pater non
 amplius potuit. Peto igitur pro his debitum dari
 mihi a vobis praemium, non lacri cupidus aut
 sordidus, qui mercede inductus bene de patria
 mereri voluerim; sed quod firmari mihi volo prae-
 mio isto rem bene gestam, nec detrahi de illa,
 aut ingloriam reddi susceptam a me actionem,
 velut imperfectam indignamque iudicatam prae-
 mio.

10. At

Οὐτοσί δὲ ἀντιλέγει, καὶ Φησὶν, ἐκ εὐλογον
 ποιεῖν με τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ δωρεὰν λαμ-
 βάνειν. οὐ γὰρ εἶναι τυραννοκτόνον, εἰδὲ πε-
 πρῶχθαί μοι τὶ κατὰ τὸν νόμον, ἀλλ' ἐνδεῖν τι
 τῷ ἔργῳ τῷ ὁμῷ, πρὸς ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς.
 πυνθάνομαι τοῖνυν αὐτῷ, τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς
 παρ' ἐμῆ; ἐκ ἐββλήθην; ἐκ ἀνῆλθον; ἐκ ἐφό-
 νηυσα; ἐκ ἡλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή
 τις κελεύει; μή τις ἀπολαῖ δεσπότης; μή τις
 με τῶν κακῶν διέφυγεν; ἐκ ἂν εἴποις ἄλ-
 λὰ πάντα εἰρήνης μεσῶ, καὶ πάντες οἱ νόμοι,
 καὶ ἐλευθερία σαφής, καὶ δημοκρατία βέβαιος,
 καὶ γάμοι ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἀδελφεοί, καὶ παρ-
 ὄντες.

10. At iste contradicit, et præter rationem fa-
 cere me ait, qui honorari postulem, et accipere
 præmium: neque enim esse me tyrannicidam,
 neque peractum a me quidquam secundum legem;
 sed deesse aliquid operi meo, ad id, ut postulare
 præmium possim. Interrogo igitur illum, Quid
 reliquum a me poscis? non volui? non escendi?
 non interfeci? non liberaui? numquis imperat?
 numquis iubet? numquis Dominus minatur?
 numquis me maleficorum effugit? Non sane di-
 xeris. Sed pace omnia plena, et leges valent
 omnes, et libertas liquida, et firmum populi im-
 perium, et matrimonia contumeliis non obnoxia,
 et liberi metus expertes, et virgines securae, et
 cominu-

θένοι ἀσφαλείς, καὶ ἐορτάζουσα τὴν κοινὴν εὐ-
τυχίαν ἢ πέλις. τίς ἔν ὁ τέτων ἀπάντων αἰ-
τιος; τίς ὁ ἐκείνα μὲν παύσας, τὰδε παρεσχη-
μένος; εἰ γὰρ τις ἐστὶ τῶν 3) πρὸ ἐμῆ τιμᾶσθαι
δίκαιος, παραχώρῳ τοῦ γέρεος, ἐξίσταμαι τῆς
δωρεᾶς. εἰ δὲ μένος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην,
τολμῶν, κινδυνεύων, ἀνιῶν, ἀναιρῶν, κολάζων,
δι' ἀλλήλων τιμωρέμενος, τί μὲ διαβάλλεις τὰ
κατορθώματα; τί δὲ ἀχάριστον πρὸς μὲ τὸν δῆ-
μον ποιεῖς εἶναι.

Οὐ

communis felicitatis causa festos dies agit ciuitas.
Quis igitur auctor horum omnium? quis est qui
istis omnibus finem imposuit, haec praestitit? Si
quis enim est prae me dignus honore, cedo illi
praemio, renuntio muneri. Sin solus ego per-
feci omnia, audendo, periculum subeundo, ascen-
dendo, interficiendo, puniendo, alterum alterius
opera viciscendo, quid calumniaris res praeclare
a me gestas? quid populum, ut ingratus aduer-
sum me sit, inducis?

II. Ne-

3. Τῶν] Illud τῶν officere videtur sententiae.
Nam si eius rationem habeas, ita vertendum
fuerit, *si quis est eorum, qui ante me fuere,
praemio dignus: quod a nemine factum puto.*
Et sane aut omittendum videtur, aut in πω,
aliamue particulam mutandum. Gesner.

Οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον· ὁ δὲ νόμος, τυραννοκτόνῳ δίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δὲ εἰπέ μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀνελεῖν; ἢ τοῦ θανάτου παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔδην, οἶμαι· ἀλλὰ τῷτο μόνον ὁ νομοθέτης οἶδε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγὴν· τῷτ' ἐτίμησε, τῷτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβεν, ὅπερ ἐκ αὐτῶν εἴποις, μὴ δι' ἐμὲ γυγενῆσθαι. εἰ γὰρ ἐφόνευσας δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν ἐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἰργασμαὶ τὴν σφαγὴν· ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκεῖνη. μὴ τοίνυν ἀκριβο- λογᾷ ἐτι περὶ τῆς τρόπῃ τῆς τελευτῆς, μηδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μήκετ' ἐστίν, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μήκετ' εἶναι ἔχει, ἐπεὶ καὶ κείνο
προσ-

II. *Neque enim inquit, tyrannum ipsum interemisti: at lex tyrannicidae decernit praemium. Interestne autem, dic mihi, vtrum quis ipsum interfecerit, an causam illi mortis praebuerit? Equidem nihil puto; sed hoc solum legislator spectavit, libertatem, potestatem populi, liberationem ab iniuriis. Hoc honoravit, hoc dignum iudicavit praemio, quod sane mea opera factum non negaueris. Si enim eum interfeci, propter quem interfectum iste vivere iam non potuit, caedem ipse patraui. Caedes mea est, illius manus. Noli igitur tenuiter porro disputare de genere mortis, neque exquire, quomodo perierit? sed vtrum esse deliquerit? vtrum a me illud habeat, quod deliquerit?*

Alie-

προτεξέτασεν με δοκεῖς, καὶ συκοφαντήσεν
 τὰς εὐεργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ, ἢ
 ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δὲ εἰ
 λιμὸν ἐξεπολιόρκησα τὸν τύραννον, τὴν ἀνάγκην
 τῆς τελευταῖας παρέχων, ἀπήντης ἂν καὶ τότε
 παρ' ἐμῇ αὐτόχειρα τὴν σφαγὴν; ἢ εὐδεῖν ἔλε-
 γές μοι τι πρὸς τὸν νόμον; καὶ ταῦτα, χαλε-
 πώτερον τῇ κακίᾳ πεφονευμένα; ἐν μόνον
 ἐξέταζε, τῷτο ἀπαίτει, τῷτο πολυπραγμόνεις,
 τίς τῶν πονηρῶν λείπεται, ἢ τίς ἐλπίς τῇ Φό-
 βῃ, ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ κα-
 θαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικὰ, συκοφαντοῦντός
 ἐστὶ τῷ τρόπῳ τῶν πεπραγμένων χρωμένου 4),
 ἀπο-

Alioquin illud etiam quaesiturus videris, et ca-
 lumniaturus bene meritos, si quis non ferro, sed
 lapide, aut fuste, aut alio modo interfecerit:
 Quid vero si fame expugnassem tyrannum, ob-
 iecta illi necessitate moriendi, nunquid tum et-
 iam a me reposceres caedem manu mea factam;
 aut deesse aliquid mihi diceres ad legem? idque,
 licet difficiliore mortis genere interfectus sit ma-
 leficus? Quin tu unum solum exquirere, illud re-
 posce; circa illud curiosus esto: quis impiorum
 relictus sit? aut quae metus suspicio? aut quod
 calamitatum monumentum? Si vero pura omnia,
 et pacata; calumniatoris est, modo et ratione fa-
 cinoris

4. Χρωμένῃ] Retulit librarius ad συκοφαντῶν-
 τος.

ἀποσερεῖν ἐθέλειν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις
δωρεάν.

Ἐγὼ δὲ καὶ τῷτο μέμνημαι διηγορευμένον ἐν
τοῖς νόμοις, ἐκτὸς εἰ μὴ διὰ τὴν πολλὴν δαλείαν
ἐπιλέλησμαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας
θανάτου εἶναι διττάς, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν,
ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτενε, μηδὲ τῇ χειρὶ
ἔδρασε τὸ ἔργον, ἠνάγκασε δὲ, καὶ παρέσχεεν
ἀφορμὴν τῷ φόνει· τὰ ἴσα καὶ τῷτον ἀξιοῖ ὁ
νόμος αὐτὸν ἀντικολλάσθαι μάλα δικαίως 5).

οὐ

cinoris ad hoc uti velle, ut intercipias praemium
laboribus propositum.

12. Quin ego hoc etiam diserte dictum in le-
gibus memini, nisi per longam servitutem eo-
rum quae ibi dicuntur oblitus sum, causas mor-
tis esse duplices, si quis ipse interfecit; aut si ipse
quidem non interfecit, neque manu perpetravit
opus; coëgit autem, et causam caedis praebuit;
aequaliter hunc etiam ipsum lex censet vicissim
debere puniri: iuste sane. Non enim voluit ipso

facto

τος. Sed esse debet accusatius iunctus in-
finito ἀποσερεῖν. Quam pronum fuerit v
mutare in ο, apparet. Gesner.

5. Οὐ γὰρ ἐβέλετο τῷ πεπραγμένῳ ἴσον γί-
γνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας] Sic vertere vilum,
ut ipsa argumentandi ratio magis pateret.
Opponuntur, ut arbitror, τὸ πεπραγμένον,
(ut mox κεφαλὴ τῶν πεπραγμένων et alia)

id

ἡ γὰρ ἐβέλετο τῷ πεπραγμένῳ ἥσσαν δ) γίνε-
σθαι

facto minorem esse *suppeditatam* plenam faciendi
facul-

Id quod sua quis manu fecit τὸ τῆς ἀδείας.
"Αδείαν autem puto, quam modo ἀφορμὴν
τῷ φόβῳ dixit. Obuersantur mihi alia et-
iam loca, ubi ἀδεία et ἀδεῶς similiter po-
nuntur, et non tam ad metus absentiam et
impunitatem, quod ad plenam, cui nihil
deest, facultatem, opportunitatemque refe-
rantur. *Gesner.*

6. ἥσσαν] Quia probis Codd. nititur, et bel-
lam argumentationem efficit, recepi, et pro
nonne . . . aequalem; non enim minorem, in
versione reposui, ut quam minime multa in
Cl. *Gesneri* interpretatione mutarem; quae
ad vulgatam ἡ γὰρ — ἥσσαν composita, sic
habebat: nonne enim voluit ipsi facto aequa-
lem esse *suppeditatam* plenam faciendi faculta-
tem? Quam versionem ut non reiicio, sic
tamen illud ἥσσαν eo planiorem sensum ex-
hibere existimo, quae ipse sic est simplicior,
si sine interrogatione procedat. Est enim
sensus: Lex non minus respicit consilium, quam
ipsum factum. "Αδεία enim temerariam at-
que audacem molitionem hic significare vi-
detur, quare, si liceret, omnia sic redderem:
Non enim voluit (lex) facto ipso leuius cen-
seri audax consilium, vel potius: conatum
istius, qui eo minore cum poenae metu
agit, quod tutius per alium, quam per se
Luc. Op. T. IV. K cae-

σθαί τὸ τῆς ἀδείας. καὶ περὶ τῇ λοιπῇ ἢ ἐξ-
έτασις τῶν τρόπων τῆς σφαγῆς. εἴτα τὸν μὲν
ἔτιως ἀποκτείνοντα, κολάζειν ὡς ἀνδροφόνον
δικαιοῖς; καὶ ἑδαμῶς ἀφείσθαι θέλεις; τὸν δὲ
κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ τρόπῳ εὖ πεποιηκότα
τὴν πόλιν, καὶ τῶν ὁμοίων ἀξιώσεις τοῖς εὐερ-
γέταις;

Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο αὖ ἐχοίς λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν
ἁπλῶς αὐτὸ ἐπραξα, ἡκολούθησε δὲ τι τέλος
ἄλλως χρηστὸν, ἐμὲ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἐτι
ἑδε-

facultatem. Caeterum superuacuum est quaerere
de modo caedis. Deinde eum, qui ita interfecit,
punire ut homicidam iustum arbitraris, et nullo
modo vis dimitti; eum vero, qui eadem plane
qua hic ratione beneficio urbem affecit, non iis-
dem, quibus *alios* bene meritos *praemiis* dignum
censes?

13. Neque enim illud possis dicere, me sim-
pliciter illud *ac temere* fecisse, consecutum autem
aliunde finem bonum praefer meam voluntatem.

Quid

caedem perficit. Verum et recte *licentiam*,
siue *potestatem agendi*, quam alteri facio, ver-
tas; ideoque hac in parte nihil quidem Cl.
Gessnero aduersor, modo ea agendi facultas
per *ἀδειαν* intelligatur, quae simul securita-
tem quandam aut impunitatem promittit.
Reitz.

ἔδεδίειν, τοῦ ἰσχυροτέρου πεφονευμένῃ; τί δὲ κατέλιπον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, εἰ μὴ πάντως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προεμαντευόμην; ἐκτὸς εἰ μὴ τῷτο Φῆς, ὡς ἔ τυράννος ὁ τεθνεὺς ἦν, ἔδὲ ταύτην εἶχε τὴν προσηγορίαν, ἔδὲ δωρεὰς ἐπ' αὐτῷ πολλάς, εἰ ἀποθάνοι, ἡδέως αὖν ὑμεῖς ἐδώκατε. ἀλλ' ἔκ ἂν εἴποις. εἴτα τῷ τυράννῃ πεφονευμένῃ, τῷ τὴν αἰτίαν παρασχόντι τῆς σφαγῆς, ἔκ ἀποδόσεις τὴν δωρεάν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλει δέ σοι πῶς ἀπέθανον, ἀπολαύοντι τῆς ἐλευθερίας, ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδεδωκότα, περιττότερόν τι προσπαίτεῖς; καίτοι ὁ γε νόμος, ὡς Φῆς, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πεπραγμένων· τὰ διὰ μέσῃ δέ

Quid enim amplius metuēbam, interfecto, qui erat fortior? Quid vero gladium in iugulo reliqui, nisi omnino quod futurum erat diuinaui? Nisi forte hoc dicis, tyrannum non fuisse, qui periit, neque illam habuisse appellationem, neque vos de ipso, si moreretur, praemia plura libenter fuisse daturus. Tum tu caeso tyranno, ei qui causam illi caedis praebuit, praemium non reddes? Vah curiositatem! Curas autem quomodo mortuus sit, cum libertate fruaris? an ab eo, qui populo restituit imperium, amplius quid postulas? Quamquam lex quidem, ut ais, caput factorum exquirat; quae vero in medio sunt, re-

K 2

linquit

δὲ πάντα ἔα, καὶ ἐκ ἔτι πολυπραγμενεί. τί γάρ; καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τίς τυράννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόν; καὶ μάλα δικαίως· ἐλευθερίαν γὰρ κοίκεῖνος ἀντὶ δολείας παρεσχηται. τὸ δ' ὑπ' ἐμῶ γεγεννημένον, εὐφυγὴν, εὐδὲ δευτέρως ἐπαναστάσεως ἐλπίς, ἀλλὰ παντελὴς καθαιρέσις, καὶ πανωλεθρία παντὸς τῷ γένους, καὶ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον.

Καὶ μοι πρὸς θεῶν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλείπεται, καὶ εἰ ἐνδεὲς τῶν προσεῖναι ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην πρὸςπάρχειν χρεὶ γενναίαν, καὶ φιλόπο-

linquit omnia, nec amplius curiosa est. Quid enim? nonne etiam qui expulit tyrannum, iam praemium tyrannicidae accepit? Et iuste quidem. Libertatem enim et ipse pro servitute praestitit. At meum factum non exilium, non novae metus invasionis, sed perfecta undique destructio, et plenus universi generis interitus, radicitusque malum omne extirpatum.

14. Et iam mihi, obsecro, ab initio inde usque ad finem, exquirite, si videtur, omnia, si quid eorum, quae ad legem *implendam* pertinent, praetermissum sit: et si quid desit eorum, quae inesse in tyrannicida debent. Primo sane animum ante adesse oportet generosum, et aman-

tem

πόλιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλ-
 σαι, καὶ τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὴν τῶν πολλῶν
 σωτηρίαν ὠνησομένην· ἃρ' ἔν πρὸς τῷτο ἐνεδέ-
 σα, εὐχλακίσθην, ἢ προειδόμενός τινα τῶν διὰ
 μέσσω κινδύνων ἀπώλησα; εἴα ἂν εἴποις. μέν-
 ταιὶν ἐπὶ τῷτ' ἔτι μόνω, καὶ νόμιζε τῷ θελή-
 σαι μόνον, καὶ τῷ βελεύσασθαι ταῦτα, εἰ καὶ
 μὴ χρηστὸν ἀποβεβήκει· ἐν γὰρ τῆς γνώμης αὐ-
 τῆς καταστάντα 7) με, γέρας ἀξίαν, ὡς εὐεργέ-
 την λαμβάνειν. εὐχ μὲν εἰ δυνήθέντος ἄλλα δὲ
 μετ' ἐμὲ τετυραννοκτονηκότος, ἄλογον εἰπέ μοι,
 ἢ ἄγνωμον ἦν παρασχεῖν; καὶ μάλιστα εἰ ἔλεγον,
 ἄνδρες,

tem ciuitatis, et pro publica re periclitari volen-
 tem, et sua morte salutem multitudinis emturum.
 Num quid igitur ad hoc defeci, emollitus sum,
 aut praeuiso aliquo eorum quae interuenire so-
 lent, periculorum, conatum abieci? Non dixe-
 ris. Mane vero in hoc iam solo, et puta me vo-
 luntatis solius et consilii huius, etsi vtile patriae
 non euenerit, et de solo ipso animo consistentem,
 postulare praemium, vt bene meritum, accipere.
 Si igitur non potuissem, alius autem post me in-
 terfecisset tyrannum, absurdum, dic mihi, aut
 irrationabile fuerit praestari *mibi praemium?* in
 K 3 primis

7. Καταστάντα] Accipio καταστάντα iudiciali
 significatione, vbi significat stare in iudicio.
 Geiner.

ἄνδρες, ἐβελάμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπειράθην τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε;

Νῦν δὲ, ἔ τῷτό Φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον, καὶ ἐκινδύνευσα, καὶ μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ἔτω ῥᾶσον, μηδ' εὐχερὲς ὑπολάβητε εἶναι τὸ πρῶγμα, Φρεξάν ὑπερβῆναι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ τρέψασθαι τοσάυτας μόνον· ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἔργων, τῷτό ἐσιν. ἔ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος μέγα καὶ δυσάλωτον καὶ δυσκατέργαστον ἐστίν, ἀλλὰ τὰ Φρεξάντα καὶ συνέχοντα τὴν τυραννίδα· ἅ τις ἂν νικήσῃ, πάντα ἔτος κατώρξωσθε, καὶ

primis si dicam, Viri, cogitavi, volui, conatus sum, experimentum animi dedi: solus honore dignus sum: quid tum mihi respondeas?

15. Iam vero non hoc dico, sed etiam escendi, periclitatus sum, et sexcenta ante caedem iuuenis feci. Nolite enim putare facillimum adeo, et proclive esse negotium, praesidia superare, satellites vincere, tot homines in fugam coniecere vnum: sed maximum fere in tyrannicidio, et caput operum hoc est. Neque enim sane tyrannus ipse magnum quiddam est, captuque et confectu adeo difficile; sed ea quae custodiunt, continentque tyrannidem, quae si quis vicit, omnia ille praeclare confecit; paruum quiddam est,

καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυραννῶν προσελθεῖν, ἐκ ἂν ὑπῆρξέ μοι, μὴ ἔχῃ τῶν περὶ αὐτὰς Φυλάκων, καὶ δορυφόρων ἀπάντων κεκρατηκότι, καὶ κείνους ἅπαντας προεννηκότι. ἔδεν ἔτι προσίθῃμι, ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐθις μένω· Φυλακῆς ἐκράτησα, δορυφόρους ἐνίκησα, τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἀνοπλον, γυμνὸν ἀπέδωκα· τιμῆς ἄξιός ἐστι τῶν τοις εἶνά σοι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτεῖς παρ' ἐμῶ τὸν Φόνον;

Ἀλλ' εἰ καὶ Φόνον ζητεῖς, ἔδὲ τῶτο ἐνδεῖ, ἔδ' ἀνάμακτός εἰμι, ἀλλ' εἰργασμαὶ μεγάλῃ καὶ γειναῖαν σφαγὴν, νεανίσκῳ ἀκμαζόντος, καὶ παῶσι φοβερῶ, δι' ὃν ἀνεπιβέλευτος καὶ κείνος ἦν, ὃ μόνῳ ἐθάρρει, ὃς ἀντὶ πολλῶν ἤρκει δορυφόρων.

est, quod superest. Accedere autem ad tyrannos mihi non contigit, nisi superatis destrictisque prius, quos circa se habebant, custodibus, satellitibusque vniuersis. Nihil iam adiicio; sed in hoc rursus maneo. Praesidium superavi, vici satellites: tyrannum custodibus exui, inermem, nudum reddidi. Num propter haec honore dignus tibi videor: an insuper caedem a me poscis?

16. Verum si caedem quoque poscis, neque haec deest: neque incruentus sum, sed caedem feci magnam et fortem, iuuenis in ipso vigore constituti, et omnibus formidabilis, propter quem iste quoque superior erat insidiis, in quo solo habebat fiduciam, qui pro multis sufficiebat

ρων. ἄρ' ἔν εκ ἄξιος, ὦ ἔτος, δωρεᾶς, ἀλλ' αἴτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γένωμα; τί γὰρ εἰ δορυφόρον ἔνα, τί δὲ εἰ ὑπηρετήν τινά τῃ τυράννῃ ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκέτην τίμιον; εἰ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τῷτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, Φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τῃ τυράννῃ Φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν πεφονευμένον αὐτὸν ἴδε. υἱὸς ἦν τυράννῃ, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κολαζῆς ὁμότερος, καὶ ὑβριζῆς βιασιότερος· τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπιπολὺ παρατεῖναι τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος.

Βάλει

satellitibus. Numquid igitur, mi homo, non dignus praemio, sed inhonoratus post tot ac tanta ero? Quid enim si satellitem vnum, quid si ministrum tyranni vnum, interfecissem? Quid vero si seruum illi carum? nonne magnum videatur hoc quoque, ascendere aliquem, et in media arce, inter media arma, caedem facere alicuius amicorum tyranni? Iam vero interfectum vide ipsum. Filius erat tyranni: potius vero tyrannus asperior, et implacabilis dominus, et suppliciorum exactor crudelior, et in facienda iniuria violentior: quod vero maximum, heres vniuersorum et successor, quique multum extendere calamitates nostras posset.

17. Vis

Βάλει τῷτο μόνον πεπραχθαι μοι; ζῆν δ' ἐπὶ τὸν τύραννον διαπεφευγέτα; γέρας δὴ ἐπὶ τέτοις αἰτῶ· τί Φατέ; εἰ δώσετε; εἰ καὶ κείνον ὑφεωρῶσθε; εἰ δεσπότης; εἰ βαρὺς; εἰ ἀφόρητος ἦν; νῦν δὲ καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐννοήσατε· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἀπαιτεῖ παρ' ἐμῶ, τῷτο ὡς ἐνῆν, ἄριστα διεπραξάμεν, καὶ τὸν τύραννον ἀπέκτεινα ἐτέρῳ φόνῳ, εἰς ἀπλῶς, εἰς δὲ πληγῇ μιᾷ, ὅπερ εὐκταίστατον ἦν αὐτῷ, ἐπὶ τηλικούτοις αἰσθήμασιν, ἀλλὰ λύπη πρὸς βασιλίσσας πολλῇ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς δείξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς προκείμενα, υἱὸν ἐν ἡλικίᾳ 8), εἰ καὶ πονηρὸν, ἀλλ'.

17. Vis hoc solum a me perfectum? vivere autem et effugisse tyrannum? Praemium equidem et ob haec peto. Quid dicitis? non dabitis? nonne illum quoque suspectum habebatis? non dominus? non grauis? non intolerabilis erat? Iam vero caput ipsum rei cogitate. Quod enim iste a me pollicit, hoc ipsum, quam poteram pulcherrime perfecti, et alia tyrannum caede interemi, non simpliciter, nec vna plaga, quod optabile illi quam maxime fuerat, in tot tantisque maleficiis: sed postquam illum dolore multo ante excruciaui, et ante oculos ei ostendi, quod carissimum habebat, misere proiectum, filium ad-

K 5

vltum,

8. Τὸν ἐν ἡλικίᾳ.] Ἡλικία, κατ' ἐξοχὴν de adolescentia dicitur, et illi qui in ἀκμῇ, in flore aetatis sunt, dicuntur εἶναι ἐν ἡλικίᾳ, Vlpian.

ἀλλ' ἐν καὶ ἀκημάζοντα, καὶ ὅμοιον τῷ πατρὶ, αἵματος καὶ λύθρου ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἐστὶ πατέρων τὰ τραύματα, ταῦτα ξίφει δικαίων τυραννοκτόνων, ἔτος θάνατος ἄξιός ὧν τυράννων, αὕτη τιμωρία πρέπασα τοσάτοις ἀδικήμασι· τὸ δ' εὐθύς ἀποθανεῖν, τὸ δ' εὐθύς ἀγνοῆσαι, τὸ δὲ μηδὲν τοιᾶτο θάμαμα ἰδεῖν, εἰδέν ἔχει τυραννικῆς καλᾶσεως ἄξιον.

Οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὥ ἔτος 9), ἐκ ἠγνόουν, εἰδὲ τῶν ἄλλων εἰδείς, ὅσῃν ἐκείνος εὐνοίαν πρὸς τὸν υἱὸν

ultum, etsi malum, at in ipso constitutum vigore, et patri similem, sanguine et tabo oppletum. Haec sunt patrum vulnera, hi gladii iustorum tyrannicidarum, haec mors digna crudelissimis tyrannis, hoc conueniens tot iniuriis supplicium. Statim mori, statim *sensu ex* cognitione priuari, nullum tale spectaculum videre, nihil habet tyranni vindicta dignum.

18. Neque enim ignorabam, mi homo, non ignorabam, neque aliorum quicquam, quantam ille

Vlrian. ad Olynth. I. *Demosth.* ἡλικία ἐξαίρετος ἐπὶ τῶν νεωτέρων. In Philipp. III. *Demosth.* ὁ ἐν ἡλικίᾳ ὀρροῖται πρὸς βυτέροις. *Bos.*

9. Ω ἔτος] Frequens compellendi formula, non tamen nimis honorifica, sed plerumque aliquid reprehensionis habens. *Reitz.*

οὐκ εἶχε, καὶ ὡς ἐκ αὐτοῦ ἤξιώσεν ἐπιβιδῶναι εἰς
 ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντες μὲν γὰρ πατέρες
 ἴσως πρὸς τὰς παῖδας τοιῶτοι· ὁ δὲ, καὶ περιτ-
 τότερόν τι τῶν ἄλλων εἶχεν, εἰκότως, ὁρῶν μό-
 νον ἐκείνον κηδεμόνα, καὶ Φύλακα τῆς τυραννί-
 δος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῷ πατρὶ, καὶ
 τὴν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥς τε εἰ
 καὶ μὴ διὰ τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόγνω-
 σιν, εὐθύς ἠπιστάμεν τεθνηξόμενον αὐτὸν, καὶ
 λογιζόμενον ὡς εὐδὲν ἔτι τῷ ζῆν ὄφελος τῆς ἐκ τῆ
 παιδὸς ἀσφαλείας καθηρημένης. ἅπαντα τοί-
 νυν αὐτῷ ἀθρόα περιέσκησα, τὴν Φύσιν, τὴν
 λύπην, τὴν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ
 τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων ἐπ' αὐτὸν ἐ-
 χρησά-

ille aduersus filium beneuolentiam haberet, et
 quam nollet vel pauxillo ei tempore superstes esse.
 Nam omnes quidem patres ita forte affecti erga
 filios. At hic etiam amplius quiddam praeter
 caeteros habuit merito, videns solum illum stu-
 diosum et custodem tyrannidis, solum pericula
 pro patre subeuntem, solum securitatem praeSta-
 re imperio. Itaque sciebam, etsi minus propter
 beneuolentiam, at certe propter desperationem
 mox illum periturum esse, cum ita rationes sub-
 ducturus esset, nihil sibi prodesse vitam, sublata
 quam a filio habuisset securitate. Omnia igitur
 illi confertim obieci, naturam, dolorem, despe-
 rationem, terrorem, futuri metum temporis.
 His

χρησάμην τοῖς συμμάχοις, καὶ πρὸς τὴν τελευ-
ταίαν ἐκείνην σκέψιν κατηνάγκασα· ἀπέθανεν
ὑμῖν ἄτεκνος, λελυπημένος, ὀδυρόμενος, δακρύ-
ων, πεπενθηκῶς πένθος ὀλιγαχρόνιον μὲν, ἀλλ'
ἱκανὸν πατρί· καὶ τὸ δεινότατον, αὐτὸς ὑφ'
αὐτῷ, ὅσπερ θανάτων οἴκτιςος, καὶ πολλῷ χα-
λεπώτερος, ἢ εἰ ὑπ' ἄλλῃ γίγνοιτο.

Πᾶ μοι τὸ ξίφος; μή τις ἄλλος τῷτο γνωρί-
ζει; μή τινος ἄλλῃ ὄπλον τῷτο ἦν; τίς αὐτὸ ἐς
τὴν ἀκρόπολιν ἀνεκόμισε; πρὸ τῷ τυράννῃ τίς
ἐχρήσατο; τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκείνον ἀπέσειλεν; ὦ
ξίφος κοινῶν καὶ διάδοχον τῶν ἐμῶν κατορ-
θωμάτων, μετὰ τῶν σάτῃς κινδύνῃς, μετὰ τῶν
σάτῃς φόνῃς ἀμελέμεθα, καὶ ἀνάξιτοι δοκῶμεν
δωρεῶς.

*His contra illum auxiliis usus sum, et ad ultimam
illam deliberationem eum adegī. Interiit vobis
orbis, plorans, lacrumans, luctum lugens bre-
uem illum quidem, sed patri conficiendo qui suffi-
ceret: et quod grauissimum est, interiit sua ipsius
manu, quae miserrima omnium mors est, mul-
tumque, quam si ab alio inferretur, difficilior.*

19. Vbi est gladius meus? Num eum agno-
scit alius? Numquid alterius cuiusquam telum
illud fuit? quis illum in arcem detulit? ante ty-
rannum quis eo usus est? quis eum isti immisit?
o gladii particeps et successor praecclare a me fa-
ctorum, post tot pericula, post tot caedes ne-
gligimur: et indigni videmur praemio. Si enim

pro

δωρεᾶς. εἰ γὰρ ὑπὲρ μόνον τῆς τῆς τιμῆς ἦ-
ταν παρ' ὑμῶν, εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες, ἀποθα-
νῆν ἐθελήσαντι τῷ τυράννῳ, καὶ ἀνόπλιον ἐπὶ
τῷ καιρῷ κατεilahμμένῳ, ξίφος τῷτο εὐαὶ ὑπη-
ρέτησε, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐλευθερίας συν-
ήρτησε παντὶ, τῷτο τιμῆς τε καὶ διωρεᾶς ἀξίον
νομίσατε, δεσπότην ἔτῳ δημωτικῷ κτήματος
ἐκ ἂν ἡμεῖς παύσθε; ἐκ ἂν ἐν τοῖς εὐεργέταις ἀνε-
γράψατε; ἐκ ἂν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθῇ-
κατε 10); ἐκ ἂν μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο προσε-
κυνήσατε;

Νῦν

pro hoc solo honorem a vobis peterem; si enim
dicerem, Viri, tyranno mori volenti, cum in-
ermis a tempore deprehensus esset, gladius hic
meus ministravit, et ad finem libertatis restitu-
endae unicuique adiutor fuit; hunc honore et prae-
mio dignum iudicate! dominum rei ita popula-
ris nonne remuneraremini? non in bene meri-
tis illum scriberetis? non ipsum enssem in tem-
pli donariis reponeretis? non cum diis illum ad-
oraretis?

20. Iam

10. Ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθῇ.] Non ut ipse quoque
inter Deos referatur gladius; quamquam
apud Scythas cultum acinacem legimus: sed
quoniam ad donaria in templis suspensa pars
etiam cultus et religionis illius peruenire vi-
detur. *Gesner.*

Νῦν μοι εἰνοῦσάτε, οἷα πεποιημένον εἶκός τόν
 τύραννον, οἷα δὲ εἰρηκέναι πρὸ τῆς τελευτῆς.
 ἐπεὶ γὰρ ὑπ' ἐμῷ φονευόμενος, καὶ τιτρωσκό-
 μενος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερά τῃ σώ-
 ματος, ὥς ἂν μάλιστα λυπήσεν ἔμελλον τὸν γε-
 γεινηκότα, ὥς ἂν ἐκ τῆς πρώτης θέας διατα-
 ράξεν, ὁ μὲν ἀνεβόησεν οἰκτρὸν, ἐπιβώμενος
 τὸν γεγεννηκότα, ἔβοηθόν, ἔδὲ σύμμαχον, ἦ-
 δει γὰρ πρεσβύτην ὄντα καὶ ἀσθενῆ, ἀλλὰ
 θεατὴν τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπηλλατ-
 τόμην, ποιητὴς μὲν τῆς ὅλης τραγωδίας γεγεν-
 ημένος, καταλιπὼν δὲ τῷ ὑποκριτῇ τὸν νεκρὸν,
 καὶ τὴν σκηνήν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ
 τῷ δράματι· ἐπιστὰς δ' ἐκείνος, καὶ ἰδὼν υἱόν,
 οὐ

20. Iam mihi animum aduertite quid tyran-
 num fecisse probabile fuerat, et quid dixisse ante
 obitum? Cum enim trucidatus à me, et vulne-
 ratus multis vulneribus in apertas partes corporis
infiictis, (vt nempe maximum dolorem patri ob-
 iicerem, vt primo illum spectaculo perturbarem)
 ipse quidem miserabile quiddam exclamaret, pa-
 rentem aduocans, non adiutorem neque auxilia-
 rium, (norat enim senem esse et imbecillum)
 sed spectatorem malorum domesticorum. Ego
 nempe abieram, auctor quidem totius tragoe-
 diae, sed reliqueram huic actori mortuum, sce-
 nam, gladium, et reliqua fabulae *peragenda*)
 superueniens autem ille, vidensque filium, quem
 solum

ἐν εἵχε μόνον ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμαρμένον,
ἐμπεπλησμένον τῷ Φόνῳ, καὶ τὰ τραύματα σὺν
ἐχῇ, καὶ πολλὰ, καὶ καίρια, ἀνέβόησε τῷτο,
Τέκνον, ἀνερήμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραν-
νοκτονήμεθα, πᾶ ὁ σφαγεύς; τίني με τηρεῖ;
τίني με φυλάττει; διὰ σὺ, τέκνον, προανηρη-
μένον, ἢ μήτι ὡς γέροντος ὑπερφρονεῖ; καὶ τῇ
βραδύτητι κολάζειν δέον, καὶ παρκατείνει μοι
τὸν Φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν
ποιεῖ;

Καὶ ταῦτα λέγων, ἐζητεῖ τὸ ξίφος· αὐτὸς
γὰρ ἀνοπλος ἦν, διὰ τὸ πάντα τῷ παιδί θαρ-
ρεῖν. ἀλλ' ἐδὲ τῷτο ἐνεδέησε, πάλαι δ' ἦν ὑπ'
ἐμῷ καὶ τῷτο προπαρασκευασμένον, καὶ πρὸς τὸ
μέλλον τόλμημα καταλειπόμενον· ἀποσπάσας
δὲ

solum habebat, vix spirantem, cruentatum, op-
pletum caede, vulneraque eius continua, et mul-
ta, et letalia: haec exclamavit, *Filii, perimus,
trucidati sumus, pro tyrannis caesi sumus. Vbi
est interfector? cui rei me servat? cur me custodit?
per te, fili, iam ante caesum? aut numquid senem
contemnit; et ipsa tarditate ut puniat, extendit
mortem meam, et longiorem mihi caedem efficit?*

21. Et haec dicens quaerit ensē, inermis
ipse, cum filio in omnibus confideret. Sed ne
hic quidem illi defuit: olim autem erat a me ille
praeparatus, et ad facinus futurum relictus. Ex-
trahens

δὴ τῆς σφαγῆς, καὶ τῷ τραύματος ἐξελὼν τὸ
 ξίφος, Φησὶ, Πρὸ μικρῷ μὲν με ἀπέκτεινας;
 νῦν δ' ἀνάπαυσον ξίφος, πατρὶ πενθεῖντι πα-
 ραμύθιον ἐλθε, καὶ πρεσβυτικῇ χειρὶ δυσυχέ-
 σῃ συναγωνίσου, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον,
 καὶ τῷ πενθεῖν ἀπάλλαξον, εἴθε πρῶτως σοὶ
 ἐνέτυχον, εἴθε τὴν τάξιν πρῆλαβον τῷ Φόνι.
 ἀπέθανον ἂν, ἀλλ' ἢ II) ὡς τύραννος μόνον,
 ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξεν ἐκδικόν. νῦν δ' ὡς ἀτε-
 κνος, νῦν δ' ὡς ἔδε Φονέως εὐπορῶν καὶ ταῦθ'
 ἄμα

trahens nempe de caede et vulnere gladium, *Paul-
 lo ante*, inquit, *me interfecisti*, nunc vero recrea,
gladie; veni lugenti patri solatium, et infelicem
matrem senilem adiuua; macta, tyrannum interfice,
luctu libera; vimam prius in te incidissem! vimam
ordinem caedis praecepissem! mortuus essem, sed so-
lum ut tyrannus, sed putans habiturum me vindi-
cem: nunc vero ut orbus, nunc ut is cui ne interfe-
ctoris quidem sit copia. Dum haec dicit, urget
 cae-

- II. 'Αλλ' ἢ] *Solanus* particulum ἢ deletam. cu-
 pit; Nec ego desiderarem, si abesset; Ve-
 rum, etsi ἀλλ' ἢ etiam pro ἀλλὰ μόνον acci-
 piatur, vt *Viger.* de partic. docet, quid pro-
 hibet μόνον vel ἢ per pleonasmum addi. Nam
 et alibi abundat ἢ. Sed ἢ μὲν in iurandi for-
 mulis vsitatum circumflecti solet, quare et
 forsan hic scribendum ἀλλ' ἢ, vt significet
 certe quidem. *Reinz.*

ἀμα λέγων, ἐπῆγε τὴν σφαγὴν, τρέμων, οὐ
δυνάμενος, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀσθενῶν δὲ πρὸς τὴν
ὑπηρεσίαν τῷ τολμήματι.

Πόσαι κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα;
πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι
δωρεαί; καὶ τέλος, ἐώρακατε πάντες τὸν μὲν
νεανίαν προκείμενον, ἔδὲ μικρὸν, ἔδ' οὐκατα-
γώνισον ἔργον. τὸν πρεσβύτερον δὲ αὐτῷ περι-
κεχυμένον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀνακεκραμέ-
νον, τὴν ἐλευθέριον ἐκείνην, καὶ ἐπινίκιον σπον-
δὴν, καὶ τὰ ἔργα τῷ ξίφει τῷ ἐμῷ· αὐτὸ δὲ τὸ
ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὥς
ἐκ ἀνάξιον γεγέννηται τῷ δεσπότη, καὶ μαρτυ-
ρῶμενον ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο, τῷτο ὑπ'
ἐμῷ

caedem, tremens, perficere nequiens, cum cu-
peret ille quidem, sed viribus ad ministerium co-
natus deficeretur.

22. Quot hae sunt poenae? quot vulnera?
quot mortes? quot tyrannicidia? quot praemia?
Denique vidistis omnes iuvenem quidem iacen-
tem in conspectu, opus neque paruum, neque
superatu ita facile; senem autem illi circumfu-
sum; permistum utriusque sanguinem, libatio-
nem Liberatori Ioui sacram pro victoria; eaque
gladii mei opera, ipsumque adeo gladium in me-
dio utriusque ostentantem se, quam non indignus
fuerit domino, testantemque, fideliter se mihi

Lyc. Op. T. IV. L mini-

ἐμὲ γινόμενον, μικρότερον ἦν. νῦν δὲ λαμπρό-
τερόν ἐστι τῇ καλότητι. καὶ ὁ μὲν καθελὼν τὴν
τυραννίδα πᾶσαν, εἰμὶ ἐγώ· μεμέρισαι δ' ἐς
πολλὰς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ
μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ
παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός· τὸ ξίφος
δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

ministrasse. Hoc *uniuersum* mea manu factum,
minus futurum erat. Iam ipsa nouitate clarius
est. Ac destructor totius tyrannidis ego sum:
opus autem ipsum in plures descriptum, vt in
fabula: primarum partium actor ego, secundarum
filius, tertiarum ipse tyrannus, gladius ministra-
uit *uniuersis*.

Sequebatur in Parisina Editione Declama-
tio D. *Erasmi Rotterodami*, non illa qui-
dem e Graeco conuersa, sed quae superiori
Declamationi Lucianae respondeat. Ve-
rum quia ad opera LVCIANI non
pertinet, eam ad calcem operis
reiecimus.

Ἀποκηρυττόμενος.

Ἀποκηρυχθεῖς τις, ἰατρικὴν ἐξέμαθε· μανέν-
τα τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν
ἀπεγνωσμένον ἰασάμενος Φαρμάκῃ δόσει, ἀ-
νελήφθη αὖθις εἰς τὸ γένος. μετὰ ταῦτα,
μεμνηυῖαν τὴν μητρυιάν ἰάσασθαι κελευόμε-
νος, ἀποκηρύττεται.

Ὅ καὶ μὲν ταῦτα, ὧ ἄνδρες δικασαί, ἐδὲ
παράδοξα, ὑπὸ τῷ πατρὸς ἐν τῷ παρόντι
γινόμενα· ἐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζε-
ται, ἀλλὰ πρόχειρος ἔτος ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ
συνήθως ἐπὶ τῇτ' ἀφικνεῖται τὸ δικασήριον.
ἐκεῖνο

Abdicatus.

Argumentum.

Abdicatus aliquis Medicinam didicit. Patrem
furiosum, et ab aliis relictum medicis cum me-
dicamento dato sanasset, receptus est in fami-
liam. Post haec nouercam furiosam sanare iul-
sus cum non parceret, denuo abdicatur.

Non noua ista, Iudices, aut praeter spem a
patre iam fiunt, neque nunc primum sic
irascitur; sed in promptu illi ista lex, consueto
more ad hoc venit tribunal. Illa autem noua

ἐκείνο δὲ καινότερον νῦν δυσυχῶ, ὅτι ἔγκλημα
 μὲν ἴδιον ἐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίζην ὑπο-
 σχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ μὴ πάντα δύναται
 πείθεσθαι τᾷτῳ κελεύοντι· ἔτι γένοιτ' ἂν ἀ-
 τοπώτερον; θεραπεύειν ἐκ προστάγματος, οὐκ
 ἔθ' ὥς ἡ τέχνη δύναται, ἀλλ' ὥς ὁ πατὴρ βέ-
 λεται· ἐβελόμην μὲν ἐν τὴν ἰατρικὴν, καὶ τοιῶ-
 τόν τι ἔχεν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τὰς μεμη-
 νότας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν
 ἐδύνατο, ἵνα καὶ τᾷτο τὸ τῷ πατρὶ νόσημα
 ἰασαίμην· νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ τέ-
 λεονπέπαυται· τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτεί-
 νεται. καὶ τὸ δεινότεστον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπα-
 σι σωφρονεῖ, κατ' ἐμὲ δὲ τῷ θεραπεύσαντος
 μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θε-
 ραπείας

mea nunc est infelicitas, quod proprium quidem
 crimen non habeo, sed artis subire poenam pe-
 riclitor, si ea non potest per omnia istius impe-
 riis obsequi. Quo quid fieri potest absurdius?
 curare pro imperio, non iam quantum ars potest,
 sed ut vult pater. Vellem igitur medicina tale
 quoque medicamentum haberet, quod non fu-
 riosos solum, verum etiam iniuste irascentes pos-
 set liberare, quo patris etiam hunc morbum sa-
 narem. Iam vero furiosus ille morbus plane de-
 siit; iracundus vero magis intenditur, et quod
 grauissimum est, aliis sapit omnibus, contra me
 vero, qui sanaui, solum furit. Quam igitur
 cura-

ραπείας ὁρᾶτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀποκηρυττό-
μενος ὑπ' αὐτῆ πάλιν, καὶ τῆ γένεας ἀλλοτριε-
μενος δεύτερον, ὥσπερ διὰ τῆτ' ἀναληφθεὶς
πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερος γένωμαι πολλάκις
ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας.

Ἐγὼ δὲ ἐν μὲν τοῖς δυνατοῖς ἔδεν κλειυσθῆ-
ναι περιμένω· πρῶτὴν γὰρ ἀκλήτος ἦκον ἐπὶ βοή-
θειαν· ὅταν δέ τι ἢ τελέως ἀπεγνωσμένον, ἔδ'
ἐπιχειρεῖν βέλομαι. ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύ-
της εἰκότως, καὶ ἀτολμότερός εἰμι. λογίζομαι
γὰρ οἷα πάθοιμ' ἂν ὑπὸ τῆ πατρὸς ἀποτυχῶν·
ὅς, ἔδ' ἀρξάμενος τῆς θεραπείας, ἀποκηρύττο-
μαι. ἄχθομαι μὲν ἔν, ὧ ἄνδρες δικασαί, ἐπὶ
τῇ μητρί, χαλεπῶς ἔχῃ, χρηστὴ γὰρ ἦν.
καὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ δι' ἐκείνην ἀνιωμένω. τὸ δὲ
μέγι-

curationis mercedem accipiam, videtis, qui de-
nuo ab illo abdicor, familia iterum excludor,
quasi ea ipsa causa ad breue tempus receptus, vt
tanto fiam inhonestior domo eiectus saepius.

2. Ego vero in his quae possum, imperia non
exspecto, quare nuper inuocatus veni ad auxilian-
dum. Vbi vero aliquid est plane desperatum,
neque ad mouere manum volo. In hac muliere
autem merito minus etiam audeo. Reputo enim,
quae a patre mihi impendeant, si excidam, qui
nondum coepta curatione abdicor. Quare graui-
ter equidem fero, iudices, nouercae morbum,
(bona enim erat) et patris ob eam rem tristitiam;

μέγιστον, ἐπ' ἑμαυτῷ ἀπειθεῖν δοκῶντι, καὶ ἂν
 προσάττομαι ὑπουργεῖν οὐ δυναμένῳ, καὶ δι'
 ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης.
 πλὴν ἔδίκαιον οἶμαι ἀποκηρύττεσθαι, τὸν ἂν
 μὴ δύναται ποιεῖν, μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπισχνόμενον.

Δι' ἃς μὲν ἔν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεικέρυξέ
 με, ῥῆδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν παρόντων. ἐγὼ δὲ
 καὶ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶομαι, ἱκανῶς τῷ με-
 τὰ ταῦτα βίῳ ἀπελογησάμην, καὶ ταυτὶ δέ,
 ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς ἂν οἷός τε ᾧ, ἀπολογησό-
 μαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ
 δυσάγωγος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ κατασχεύων
 τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πράττων τοῦ γένους,
 τότε

maxime vero, quod ipse obsequium recusare vi-
 deor, cum quae imperantur ministrare, tum ob
 morbi magnitudinem, tum propter imbecillita-
 tem artis, non possum. Verum enim vero iu-
 stum non arbitror abdicari eum, qui, quae face-
 re non potest, ea nec omnino promittat.

3. Propter quas causas prius me abdicauerit,
 facile ex praesentibus perspicitur. Ego vero ad
 illas quidem, ut puto, satis respondi ipsa vita,
 quae infecuta est: atque ea, quae nunc dat cri-
 mini, quantum potero, diluam, paucula de meis
 rebus ubi vobis enarrauero. Ego enim ille in-
 tractabilis et refractarius, pudore ille patrem affi-
 ciens et indigna genere nostro perpetrans, tum
 qui-

τότε μὲν αὐτῷ τὰ πολλὰ ἐκείνα βοῶντι καὶ δια-
 τεινομένῳ, ὀλίγα χρῆναι ἀντιλέγειν ὥσπερ
 ἀπελθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον
 εἶσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ
 ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάντοτε τῶν
 τῷ πατρὶος ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεσηκότα, καὶ
 περὶ τὰ ἄλλα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπιδά-
 κότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα, προεωρώμην
 δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευσον ἤδη, ὡς οὐ
 σφόδρα κατβεσηκότος πατρὸς, ἀδίκως) ὀργί-
 ζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ κατ' οὐκ συντι-
 θέναι· καὶ ἦσαν τινες, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ'
 εἶναι

quidem, multum illa et contenta voce clamanti,
 pauca reponenda putabam. Egressus autem do-
 mo iudicium mihi magnum, et suffragium ve-
 rum fore sperabam vitam post ea agendam, si ap-
 pareret multum me a patris illis criminibus ab-
 esse, qui et in optimis studiis elaborarem, et
 cum *viris* versarer optimis. Praeuidebam vero
 etiam tale quiddam, et suspicabar iamtum illud
 non satis mente constantis patris *iudicium*, quod
 iniuste irasceretur, et falsa contra filium crimina
 componeret. Et erant, qui furoris initium ista

L 4

puta-

I. Ἀδίκως] Arbitror, excidisse articulum τὸ
 ante ἀδίκως, quo restituto omnia recte co-
 haerebunt. Ita certe interpretatus sum. Ges-
 ner.

εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπειλήν, καὶ ἀμβροβολισμόν, καὶ ἐς μακρὰν ἐπιπεσχαμένον τῷ κακῷ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμον ἀπηνῆ, καὶ βλασφημίας προχείρους, καὶ δικαστήριον σκυθρωπὸν, καὶ βοήν, καὶ ὄργην, καὶ ὅλως, χολῆς μετὰ πάντα. διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δέησεν πατέρι προσεδόκων.

Ἀποδημήσας οὖν, καὶ τοῖς εὐδοκίμωτάτοις τῶν ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ, καὶ προθυμίᾳ λιπαρεῖ χρησάμενος, ἐξέμαθον τὴν τέχνην. ἐπανελθὼν δὲ, καταλαμβάνω τὸν πατέρα, σαφῶς ἤδη μειγνόμενα, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, καὶ ἐς βάθος ὀρώντων, ἐδ' ἀκριβῶς φιλοκρινέντων τὰς νόσους· πλὴν ὅπερ γε εἰκὸς ἦν
ποιεῖν

putarent, et minas, et quaedam quasi praeludia mali non multo post ingruentis, odium irrationale, legem immitem, conuicia in promptu, triste iudicium, et clamorem, et iram, et omnino bile plena omnia. Propter haec sane, opus mihi forte aliquando medica arte futurum, expectabam.

4. Peregrinatus ergo, et probatissimorum apud exteros medicorum consuetudine, tum labore multo et studio indefesso usus, artem perdidici. Redux patrem inuenio, aperte iam furentem, et a patriis medicis depositum, qui scilicet intima non peruiderent, neque accurate satis morbos discernarent. Verum quod decebat facere
filium

ποιεῖν χρηστὸν υἱὸν, ἔτε ἐμνησικακήσα τῆς ἀπο-
κηρύξεως, ἔτε μετὰ πεμπτὸς γενέσθαι περιέ-
μενα. ἔδὲ γὰρ εἶχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλεῖν,
ἀλλὰ πάντα ἐκείνα ἦν ἄλλότρια τὰ ἁμαρτήμα-
τα, καὶ ὥσπερ ἔφην ἤδη, τῆς νόσου. παρελθὼν
ἦν ἀκλητος, ἐκ εὐθύς ἰασάμην, ἔ γὰρ οὕτω
ποιεῖν ἔθος ἔστιν ἡμῖν, ἔδὲ ταῦτα ἡ τέχνη παρ-
ανεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα συν-
ορᾶν εἴτε ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, εἴτ' ἀνήκεσον,
καὶ ὑπερβεβηκὸς τὰς ὁρὰς τῆς τέχνης. καὶ τη-
νικαῦτα, ἦν μὲν εὐμεταχείριστον ἦ, ἐπιχειροῦμεν,
καὶ πᾶσαν σπεδὴν ἐσφερόμεθα σῶσαι τὸν νο-
σῶντα· ἦν δὲ κεκρατηκὸς ἤδη, καὶ νενικηκὸς τὸ
πάθος ἰδῶμεν, ἔδὲ τὴν ἀρχὴν προσαπτόμεθα,
νόμον

filium bonum, neque abdicationis memoriam
adhibui, neque dum arcesserer expectavi. Ne-
que enim proprium quidquam ipsius, quod accu-
sare habebam; sed aliena illa peccata erant o-
mnia, atque ut modo dicebam, morbi. Acce-
dens igitur inuocatus, non statim curavi, neque
enim mos est nobis ita facere, neque ars hoc prae-
cipit, sed docemur primo omnium considerare,
sanabilisne sit morbus, an incurabilis, et fines
artis egressus? ac tum, si tractabilis sit, manum
admouemus, et diligentiam adferimus omnem
ad servandum aegrotum. Sin videamus superasse
morbum ac vicisse, omnino non aggredimur,
L 5 servan-

νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν προπατόρων τῆς τέχνης
 ἱατρῶν Φυλάττοντες, οἱ Φασι μὴ δεῖν ἐπιχει-
 ρεῖν τοῖς κεκρατημένοις. ἰδὼν ἔν τὸν πατέρα
 ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος ἔχ' ὑπὲρ
 τὴν τέχνην ἐπιπολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξε-
 τάσας ἕκασον, ἐπεχείρειν ἤδη, καὶ τὸ Φάρμα-
 κον τεθαρρῆκότως ἐνέχεον, καί τοι πολλοὶ τῶν
 παρόντων ὑπώπτευν τὴν δόσιν, καὶ τὴν ἴασιν
 διεβάλλον, καὶ πρὸς κατηγορίας παρεσκευάζοντο.

Παρὴν δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ Φοβημένη, καὶ ἀπι-
 σῆσα, ἔ τῷ μισεῖν ἐμέ, ἀλλὰ τῷ δεδιέναι, καὶ
 ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως ἐκείνον διακείμενον. ἡ-
 πίσατο γὰρ μόνη τὰ πάντα συνῆσα, καὶ ὁμο-
 δίαιτος τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀπο-
 δειλιά-

servantes legem antiquam progenitorum artis me-
 dicae, qui negant manum admouendam his, qui
 superati iam sint. Videns igitur patrem intra
 spem, malum artis fines non multum egressum,
 observatis et accurate exploratis omnibus, ma-
 num iam admouebam, audacter infundebam me-
 dicamentum: multis licet praesentium suspectam
 dationem habentibus, calumniantibusque cura-
 tionem, et ad accusandum se parantibus.

5. Aderat etiam nouerca metuens ac diffidens,
 non quod odio me haberet, sed quod metueret,
 et male illum habere, accurate sciret. Sciebat
 enim sola omnia, quae semper una, et in con-
 uictu quasi morbi esset. Verum enim vero nihil
 ego

δειλιάσας (ἡπιστάμην γὰρ ἔ ψευσόμενά με τὰ
σημεῖα, ἔδὲ προδώσεσαν τὴν τέχνην) ἐπῆγον
τὴν ἰασιν ἐν καιρῷ τῆς ἐπιχειρήσεως. καί τοι
καί μοι τινες τῶν Φίλων συνεβέλεον μὴ θρα-
σύνεσθαι, μὴ καὶ διαβολὴν τινα μείζω ἐνέγκη
μοι τὸ ἀποτυχεῖν, ὥς ἀμυνομένῳ τὸν πατέρα
Φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι, ὧν ἐπεπόνθειν
ὑπ' αὐτῷ. καὶ τὸ κεφάλαιον, σῶος μὲν αὐτός
εὐθὺς ἦν, καὶ ἐσωφρόνει πάλιν, καὶ πάντα διε-
γίγνωσκεν· οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον, ἐπὶ νῆι
δὴ καὶ ἡ μητερεῖα, καὶ Φανερά πᾶσιν ἦν χαίρου-
σα, καὶ μοι εὐδοκίμῳ, καὶ κείνῳ σωφρονῶντι.
ἔτος δ' ἔν (μαρτυρεῖν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μελ-
λήσας, μήτε σύμβυλόν τινα περὶ τῶτων προσ-
λαβὼν,

ego deterreri me passus, qui scirem, non futu-
rum vt signa me fallerent, vt ars me proderet,
curationem, quo tempore coeperam, vrſi: licet
confulentibus mihi amicis quibusdam, ne aude-
rein, ne frustratus euentus calumniam mihi quan-
dam iuduceret maiorem, vt qui vlſci vellem
patrem medicamento, et memoriam adhiberem
eorum, quae ab illo passus essem. In summa,
saluus ille mox esse, relipiscere, dignoscere o-
mnia: laudare nouerca, et palam gaudere, quod
bene audirem ego, quod ille respuiſſet. Hic
igitur, testari hoc ipſi possum, neque cunctatus,
neque adhibito confiliario, cum audisset ab his,
qui

λαβὼν, ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἤκαψε τῶν παρόντων, ἔλυε μὲν τὴν ἀποκήρυξιν, υἱὸν δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό με, ἰσωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκριβῇ πείραν εἰληφέναι ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἐκείνων ἀπολογέμενος. τῷτο γενόμενον εὐφραине μὲν πολλὰς, ὅσοι παρῆσαν χρηστοί· ἐλύπει δ' ἐκείνας, ὅσοις ἀποκήρυξις υἱοῦ, ἡδίων ἰάναλῆψεν. εἶδον γοῦν τότε καὶ πάντας ὁμοίως ἡδομένους τῷ πράγματι, ἀλλ' εὐθύς τινος καὶ χροᾶν τρεπομένην, καὶ βλέμμα τεταραγμένον, καὶ πρόσωπον ὠργισμένον, οἷον ἐκ φθόγου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμεῖς μὲν οὖν, ὡς εἰκός, ἐν εὐφροσύναις καὶ θυμηδίαις ἤμεν, ἀλλήλους ἀπειληφότες.

Ἡ

qui adfuerant omnia, soluit abdicationem, filium me sibi de nouo adsumsit, seruatore et bene meritum appellans, fassus experimentum se iam certum habere, excusans illa superiora. Id factum exhilarauit quidem multos, qui aderant viri boni, contristauit autem, quibus abdicationis filii iucundior receptione fuerat. Videbam igitur tunc non aequaliter omnes delectari negotio, sed statim cuiusdam et versum colorem, et conturbatum visum, et vultum iratum, quale quid ex inuidia et odio solet fieri. Nos igitur, vt facile est ad existimandum, in iucunditate et animi oblectatione esse, qui recepissemus alter alterum.

Ἡ μητρὺν δὲ μετὰ μικρὸν εὐθύς νόσῃν ἤρξατο, νόσον, ᾧ ἄνδρες δικασαί, χαλεπὴν καὶ παρὰλογον. ἀρχόμενον γὰρ εὐθύς τὸ δεινὸν παρεφύλαξα· ἔ γάρ ἀπλᾶν, ἔδ' ἐπιπόλαιον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλὰ τι παλαιὸν ὑποικερᾶν ἐν τῇ ψυχῇ κακὸν ἀπέρρηξε, καὶ ἐς τὰ μφανὲς ἐξενίκησε. πολλὰ μὲν ἐν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἐστὶ σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμνηνόντων. ἐν δὲ ἐκεῖνο καινὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξα· πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἄλλας, ἡμερωτέρᾳ καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ παρόντων, εἰρήνην ἄγει ἡ νόσος· ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ τὰτ' ἀκρίβη μόνον, κατ' ἐκείνου μάλις παροξύνεται· ὅπερ καὶ αὐτὸ τᾶτο, τᾶ πονήρως καὶ ἀνηκέσως ἔχειν ἐστὶ τεκμήριον. ταῦθ' ὅρων,

6. Nouerca autem paullo post statim aegrotare coepit, morbum, iudices, difficilem et irrationabilem; incipiens enim statim malum obseruavi. Neque enim simplex, aut innatans modo furoris species; sed antiquum aliquod desidens in animo malum ruptis quasi vinculis euicit in publicum. Sunt quidem alia quoque signa nobis multa sine spe sanationis furentium: vnum autem illud novum hac in muliere obseruavi. Etenim ad reliquos mitior est et mansueta, praesentibus iis, inducias agit morbus: at si quem medicum videat, et hoc solum nomen audiat, ad illud maxime exacerbat: quod quidem ipsum quam male illa habeat et insanabiliter, est indicium. Haec videns

ἑρῶν, ἐγὼ μὲν ἡνιώμην, καὶ τὴν γυναῖκα ὥκτειρα ἄξιαν ἔσαν 2), καὶ παρὰ τὸ προσῆκον δυσωχοῦσαν.

Ὁ πατὴρ δὲ ὑπὸ ἰδιωτείας (ὃ γὰρ οἶδεν ἔτε ἀρχὴν τῇ κατέχοντος κακῷ, ἔτε τὴν αἰτίαν, ἔτε τὸ μέτρον τῇ πάθης), ἐκέλευεν ἰασθαι, καὶ τὸ ὅμοιον ἐγγέαι Φάρμακον. ὥστο γὰρ ἐν εἶναι μανίας εἶδος, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ τὰ ῥῶσημα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν δεχόμενον. ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ἀληθέστατον, ἀδύ-

dens aegre tuli equidem, et miseratus sum feminam, quod merebatur, praeter fas infortunatam.

7. At pater prae imperitia, qui neque principia mali, quod eam tenet, neque causam, neque modum novit, curare illam iussit, atque idem infundere ei medicamentum: putavit enim unum esse furoris genus, morbum unum, infirmitatem eandem, quae similem curationem reciperet. Cum vero, quod verissimum est, nego fieri

2. Ἀξιαν ἔσαν] Vt multa hic sunt oblique, ambigue, figurate denique in nouercam dicta, quae seruire in conuersione nostra studuimus: ita hic insignis est ambiguitas. Potest enim illud ἀξιαν ἔσαν varie accipi, *merebatur*, *digna erat*, quae in furem ex inuidia incideret. At priuignus videri vult dicere, illam misericordia sua dignam sibi visam. *Gesner.*

ἀδύνατον εἶναι Φημι σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ
ἡττᾶσθαι ὑπὸ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ,
καὶ ὀργίζεται, καὶ Φησὶν ἐκόντα καθυφίεσθαι,
καὶ προδιδόναι τὴν ἀνθρωπον, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τὴν
ἀσθενείαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σύνηθες
τοῖς λυπεμένοις· ὀργίζονται γὰρ ἅπαντες τοῖς
μετὰ παρρησίας τάληθῃ λέγουσι. πλὴν ἐγὼ γὰρ
ὡς ἂν οἷός τε ὦ, δικαιολογήσομαι πρὸς αὐτὸν,
καὶ ὑπὲρ ἐμαυτῶ, καὶ τῆς τέχνης.

Καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τῆς νόσου ἀρξομαι, καθ'
ὃν ἔτος με ἀποκηρύξαι βέλεται, ἵν' εἰδῇ ἕκ ἑξ
ὁμοίαν ἔσαν αὐτῷ νῦν τε καὶ πρότερον τὴν ἐξέχσιν.
οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ
πάντας υἱάας οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν ἀποκη-
ρύττειν συγκεχώρηκεν, ἔδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις,
ἄλλοι

fieri posse vt feruetur mulier, cum superari eam
a morbo fateor; indignatur, irascitur, me ultro
ait subtrahere me, et mulierem prodere; ob ar-
tis imbecillitatem me accusat. Atque vsu illi ve-
nit, quod solet dolentibus: irascuntur enim o-
mnes his, qui libere vera illis dicunt. Verum
ego, quantum potuero, causam apud illum di-
cam, et pro me, et pro arte.

8. Ac primum a lege incipiam, ex qua abdi-
care me vult, vt sciat, non iam similem esse sibi
vt prius potestatem. Neque enim, Pater, omni-
bus, neque omnes filios, neque quoties volue-
rint, abdicare legislator permittit, neque omni-
bus

ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ τηλικαῦτα ὀργίζε-
σθαι ἐφῆκεν, ἔτω καὶ τῶν παιδῶν πρεσβύησεν,
ὥς μὴ ἀδίκως αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τῆτο ἐκ
ἐλευθέραν ἐφη γίνεσθαι, ἐδ' ἀκρίτον τὴν τε-
μωρίαν, ἀλλ' εἰς δικασήριον ἐκάλεσε, καὶ δοκι-
μασὰς ἐκάθισε, τὰς μὴτε πρὸς ὀργὴν, μὴτε δια-
βολὴν τὸ δίκαιον κρινῶντας. ἦδει γὰρ πολλοῖς
πολλάκις ἀλόγως αἰτίας ὀργῆς παρισταμένας, καὶ
τὸν μὲν ψευδεῖ τινι διαβολῇ πειθόμενον, τὸν δὲ
οἰκῆτη πιθεύοντα ἢ γυναῖκα ἐχθρῶν. ἔκην ἡγεῖ-
το ἀδίκασον γίνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ
ἐρήμης τὰς παῖδας εὐθύς ἀλίσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ
ὑδωρ ἐγχεῖται, καὶ λόγος ἀποδίδοται, καὶ ἀν-
εξέτασον ἐδὲν καταλείπεται.

Ἐπει

bus de causis. Sed quemadmodum patribus sic
irasci permisit, ita etiam filiis, ne iniuste hoc pa-
tiantur, prospexit. Ac propterea non liberam
esse dixit, neque sine iudicio poenam, sed ad tri-
bunal eos vocavit, et aestimatores sedere iussit,
neque irate, neque calumniose quid iustum sit
iudicaturos. Norat enim multis saepe irrationa-
biles irae causas esse, et alium mendaci cuidam
calumniae fidem habere, alium seruo credere aut
mulierculae inimicae. Quare voluit non sine iu-
dicio hoc negotium transigi, neque inauditos fi-
lios statim damnari, sed aqua illis quoque infun-
ditur, et ratio redditur, et nihil non examina-
tum relinquitur.

9. Quan-

Ἐπεὶ τοίνυν ἔξεσι καὶ τῷ μὲν ἐγκαλεῖν μόνῃ ὁ
πατὴρ κύριος, τῷ κρῖναι δὲ εἰ εὐλογα αἰτιᾶται,
ὑμεῖς οἱ δικάζοντες. αὐτὸ μὲν ὁ μοι ἐπιφέρει,
καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτεῖ; μηδέπω σκοπεῖτε·
πρῶτον δ' ἐκείνο ἐξετάσατε, εἰ ἔτι δοτέον ἀ-
ποκηρύττειν αὐτῷ ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, καὶ χρη-
σαμένῳ τῇ παρὰ τὸ νόμον ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπλη-
ρώσαντι τὴν πατρικὴν ταύτην δυναστείαν· εἴτ'
αὐτοῖς ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀποκήρυ-
ξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναι φημι τὸ
τοιοῦτον, ἀπεράντως γενέσθαι καὶ τῶν παίδων
τὰς τιμωρίας, καὶ πολλὰς σὰς καταδίκας, καὶ
τὸν φόβον αἰδίου, καὶ τὸν νόμον ἄρτι μὲν συν-
οργίζεσθαι, μετὰ μικρὸν δὲ λύεσθαι, καὶ πά-
λιν

9. Quandoquidem igitur licet; et accusatio-
nem solam in potestate habet pater, iudicium au-
tem, an cum ratione accuset, vestrum est, iudi-
ces: ipsum quidem quod mihi obiicit, et de quo
nunc indignatur, nondum considerate: prius vero
illud exquirite, sitne concedendum illi abdicare,
qui semel iam abdicauit, et potestate legis usus
est, illudque patrum imperium expleuit, deinde
vero rursus recepit, abdicationemque rescidit.
Equidem iniustissimum esse tale quid aio, infinitas
sic fieri filiorum poenas, et condemnationes mul-
tas, et metum perpetuum, et legem nunc qui-
dem adiuuare iras, paullo post autem solui, et
Luc. Op. T. IV. M rur-

λιν ὁμοίως ἰσχυρὸν εἶναι, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ
 κάτω σρέφεσθαι τὰ δίκαια, πρὸς τὸ ἐπὶ κακῶ
 δοκῆν τοῖς πεπραῖσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἄξιον
 ἐφιδέειν, καὶ ἀγανακτῆντι συναγανακτεῖν, καὶ
 κύριον τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγενηκότα. ἢ
 δ' ἅπαξ ἀναλώσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρή-
 σηται τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, εἴ-
 τα, μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρηστὸν εἶναι μετα-
 πεισθεῖς, ἐπὶ τῶν ἀνάγκῃ μὲν μένειν, καὶ
 μηκέτι μεταπηδᾶν, μηδὲ μεταβιβασέσθαι, μη-
 δὲ μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. τῷ μὲν γὰρ τὸν γεν-
 νηθέντα πονηρὸν ἢ χρηστὸν ἀποβήσεσθαι, ἔδεν,
 οἶμαι, γνῶρισμα ἦν. καὶ διὰ τῷτο τὰς ἀναξίας
 τῷ

rurfus aequè valere, atque omnino fursum deor-
 sum iura verti, prout quoque tempore videatur
 patribus. Sed primo quidem aequum est permit-
 tere *aliquid*, et in partem indignationis venire,
 et puniendi potestatem tribuere ei, qui genuit.
 Cum vero semel consumserit potestatem, cum le-
 ge abusus fuerit, cum expleuerit iram, deinde
 post haec receperit, bonum esse contra priorem
 sententiam persuasus: in his iam necessario ma-
 nendum, nec transfiliendum, neque mutandum
 consilium, neque iudicium retractandum. Vtrum
 enim filius malus, an bonus futurus esset, signo
 dignosci nullo poterat: ac propterea indignos fa-
 milia

τῷ γένει παραιτεῖσθαι συγκεχώρηται, τοῖς ὅ-
τε ἠγγόνεν ἀναθρεψαμένοις.

Ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπ' ἐξουσίας
αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῷ καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ,
τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι, ἢ τίς ἔτι χρη-
σις ὑπόλοιπος τῷ νόμῳ; Φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ
νομοθέτης, εἰ πονηρὸς ἔτος ἦν, καὶ τῷ ἀποκη-
ρυχθῆναι ἄξιός, τί παθὼν ἀνεκάλεις; τί δ'
αὖτις ἐπανῆγες ἐς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσες τὸν
νόμον; ἐλεύθερος γὰρ ἦσθα, καὶ τῷ μὴ ποιεῖν
ταῦτα κύριος. εἰ γὰρ δὴ ἐντρύφῃ σοι δοτέον
τοῖς νόμοις, εἰ δὲ πρὸς τὰς σῆς μεταβολὰς ἀνά-
γασθαι τὰ δικαστήρια, εἰ δ' ἄρτι μὲν λύεσθαι,
ἄρτι δὲ κυρίως εἶναι τὰς νόμους, καὶ τὰς δικαστὰς
καθῆ-

millia reprobare concessum est iis, qui tum cum
ignorarent, aluere.

10. Vbi vero non necessitate quadam, sed li-
bera potestate pro se aliquis quem probauit, re-
cepit; quomodo iam mutare sententiam potest,
aut quis legis usus ei relictus est? Dixerit enim
ad te legislator: Si malus hic fuit et abdicari dignus,
quid tibi in mentem venit ut reuocares; quid rursus
reduxisti in domum? quid legem rescidisti? liber
enim eras, integrum tibi erat hoc non facere. Ne-
que enim concedendum tibi est, ut ad animi tui lu-
bidinem uarias legibus, neque ad tuas inconstantias
circumagas iudicia; neque ut nunc abrogentur, nunc
valeant leges; et iudices sedeant testes, vel ministri
M 2 potius,

καθῆσθαι μάρτυρας· μᾶλλον δὲ ὑπηρετάς τῶν
 σοὶ δοκούντων· ὅτε μὲν κολάζοντας, ὅτε δὲ διαλ-
 λᾷττοντας, ὁπόταν σοὶ δοκῇ. ἅπαξ γεγέννη-
 πας, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀπο-
 κηρύττειν ἀντὶ τῶτων ἔχεις, καὶ τότε, ἣν δι-
 καίως αὐτὸ ποιεῖν δοκῇς· τὸ δ' ἅπαυσον τῆτο,
 καὶ αἰδιδιον, καὶ πολὺ, καὶ ῥαδιδιον, μεῖζον ἤδη
 τῆς πατρικῆς ἐστὶν ἐξουσίας.

Μὴ δὲ, πρὸς Διὸς, ὧ ἄνδρες δικασαί, συγ-
 χωρήσητε αὐτῷ, ἐκείσιον τὴν ἀνάληψιν πεποιη-
 μένω, καὶ λύσαντι τὴν γνώσιν τῆ πάλαμ δικα-
 σηρίε, καὶ ἀκυρώσαντι τὴν ὀργήν, αὐθις ἐπὶ τὴν
 αὐτὴν τιμωρίαν ἀνακαλεῖν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν
 τὴν πατρικὴν ἀνατρέχειν, ἥς ἔξωρος ἤδη, καὶ
 ἔωλος

*potius, eorum, quae tibi placent, nunc punientes,
 nunc reconcilians, prout tibi visum fuerit. Semel
 genuisti, aluisti semel, semel etiam abdicandi pro
 his potestatem habes, idque cum, si iuste illud videar-
 is facere. Illud autem indefinenter facere et per-
 petuo, et saepe, et temere, maius iam est potestate
 patria.*

II. Nolite sane, obsecro, iudices, concedere
 illi, postquam sponte receptionem fecit, et supe-
 rioris iudicii cognitionem reddidit irritam, et
 iram suam retractavit, ut ad eandem rursus poe-
 nam me reuocet, ad patriam potestatem recurrat,
 cuius iam tempus illi praeteriit, et olim dies ela-
 psus

ἔωλος ἢ προδεσμία, καὶ μόνω τῷ αὐτῷ ἀκύρος, καὶ
 προδεδαπανημένη. ὁρᾶτε γάρ πᾶ καὶ ἐν τοῖς
 ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν κληρῶ κα-
 χόντων δικαστῶν, ἢν τις ἄδικον αἰήται γεγενῆ-
 σθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεξ-
 ἑναι δικαστήριον. ἢν δέ τινες ἐκόντες αὐτοὶ συν-
 θῶνται δικαστὰς, καὶ προσελόμενοι ἐπιτρέψωσι
 διαιτᾶν, ἔκ ἐτι. οἷς γὰρ ἐξῆν μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἐμμένειν, εἰ τῷ τῶν αὐθαίρετος εἴλετο, σέ-
 γεν ἐς δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. ἄτω δὲ καὶ
 σὺ, ὃν ἐξῆν μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, εἰ μὴ ἂν ἄ-
 ξιος ἐδόκει τῷ γένεας, τῷτον εἰ χρηστὸν ἡγησά-
 μενος εἶναι πάλιν ἀνείληφας, ἔκ ἐτ' ἀπεκηρύτ-
 τειν ἔξεις. ὅτι γὰρ ἐκ ἄξιος αὐθαίρετος παθεῖν ταῦτα,
 ὑπ'

plus est, quaeque illo solo actu vim suam ami-
 fit et consumpta est. Videtis quodam modo in aliis
 etiam iudiciis, ut a iudicibus fortitione lectis, si
 quis iniustum factum putet iudicium, permittat
 lex ad aliud prouocare et abire tribunal: sin ali-
 qui vltro de iudiciis conuenerint, et delectis
 a se permiserint arbitrium, non iam permittat.
 Quibus enim initio licebat non stare, hos si quis
 sua sponte legerit, iustum est, eorum illum co-
 gnitione contentum esse. Ita sane tu etiam, quem
 licebat non iterum recipere, si indignus genere
 tuo videbatur; hunc si, bonum arbitratus esse,
 denuo recepisti, non iam poteris abdicare. Non
 enim dignum esse, qui ista denuo a te patiatur,

ὕπ' αὐτῷ σὲ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἤδη ἀνωμολόγηται. ἀμετανόητον ἔν τὴν ἀνάληψιν, καὶ τὴν διαλλαγὴν βέβαιον εἶναι προσήκει, μετὰ κρίσιν ἔγω πολλὴν, καὶ δύο δικαστήρια, ἐν μὲν τὸ πρῶτον, ἐφ' ᾧ παρητήσω, δεύτερον δὲ τὸ σὸν, ὅτε μετεβλεψύσω, καὶ ἀνάδασον ἐποίησας· τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαιοῖς τὰ μετ' ἐκείνα βεβηλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τῶν τελευταίων, καὶ Φύλαττε τὴν σαυτῷ κρίσιν· πατέρα σε εἶναι δεῖ. τῷτο γὰρ ἔδοξέ σοι, τῷτ' ἐδοκίμασας, τῷτ' ἐκύρωσας.

Ἐγὼ μὲν εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θέμενος δὲ, ἀποκηρύττειν ἠθέλες, ἐξῆναι ἂν σοι ὥομην.
δ γὰρ

tu ipse testatus, et bonum iam esse confessus es. Quare receptionem poenitentiae non iam subiectam, ratam conciliationem esse conuenit, post multum adeo iudicium, et duo tribunalia, vnum prius illud, quo me eiecisti, alterum tuum ipsius, cum mutato consilio irritum prius illud fecisti. Cum priora decreta rescindis, firmas quae post ea deliberaſti. Mane ergo in vltimis, tuere iudicium tuum: patrem te esse oportet; ita enim ipsi tibi placuit, hoc probasti, hoc sanxisti.

12. Equidem neque, si non natura essem filius, sed adoptatum me abdicare velles, licere tibi

ὁ γὰρ τὴν ἀρχὴν 3) μὴ ποιεῖν δυνατόν ἦν, τᾷτ' ἄδικον λύειν ἅπαξ γινόμενον. τὸν δὲ καὶ Φύσας καὶ αὐθις προαιρέσει καὶ γνώμῃ ἐσπεποιημένον πῶς εὐλογοναὺ ἀποθῆσθαι, καὶ πολλάκις τῆς μιᾶς οἰκειότητος ἀποσερεῖν; εἰδ' οἰκέτης ὧν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πονηρὸν οἶόμενος, ἐπέδυσας, μεταπεισθεὶς δὲ ὡς ἄδεν ἠδίκησεν, ἐλεύθερον ἀΦήκας εἶναι, ἅρ' ἂν σοι πρὸς καιρὸν ἐργισθέντι, αὐθις ἐξῆν ἐς τὴν ὁμοίαν θαλαίαν ἐπανάγειν; ἔδαμῶς. τὰ γὰρ τοιαῦτα βέβαια καὶ διὰ παντὸς κύρια ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν.

ὑπέρ

tibi putarem, Quod enim omnino non facere licebat, illud, ubi semel factum, dissolvere iniquum est. Illum autem qui natura, deinde rursus voluntate et sententia tua in *domum* adscitus est, quomodo rationabile est rursus expellere, et vno familiae iure privare saepius? Si vero servus fuisset, tuque primo, malum me putans, vinxisses; ac deinde mutata persuasione arbitratus, nihil me iniustum egisse, liberum dimisisses; numquid tibi aliquando irato liceret in similem me servitutem retrahere? Minime. Haec talia enim firma et perpetuo rata esse leges iubent. De

M 4

co

3. τὴν ἀρχὴν] Hic significari *initio*, certum est; quare vides non ubique valere: *omnino*, *prae*-*cipue*. Reitz.

ὑπὲρ μὲν ἂν τᾷ μηκέτ' ἐξεῖναι τῷτο ἀποκηρύττειν, ὃν ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκὼν ἀνέλαβεν, ἔτι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὁμῶς παύσομαι.

Σκῆψασθε δὲ ἤδη οἷον ὄντα καὶ ἀποκηρύξει με· καὶ εἰδέπω τῷτο Φημι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτην, νῦν δ' ἱατρὸν. εἰδὲν γὰρ ἂν πρὸς τῷτο ἡ τέχνη συναγωνίσαιτο, εἰδ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἡδὴ καὶ προβέβηκότα, καὶ τὸ πιζὸν τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα· μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τῷτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδίκημένος ὡς ἂν ἐγωγε φαίην, ἀλλ' εἰ πεπονθώς, παρητεῖτο τῆς οἰκίας· νῦν δὲ σωτῆρα ἐναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγεννημένον, εἰ τί γένοιτ' ἂν ἀχχαριστότερον, σωθέντα δι' ἐμέ, καὶ

eo igitur, quod non liceat isti abdicare, quem semel a se abdicatum sponte receperit, licet multa adhuc quae dicam superlint, tamen desinam.

13. Videte autem nunc, qualem me hominem abdicatum eat. Et nondum hoc dico, tum imperitum, iam vero medicum; nihil enim ad hanc rem ars iuuerit; neque, tum iuuenem, nunc autem iam prouectum, qui ab ipsa iam aetate argumentum habeam, iniuriam me non temere facere: paruum enim fortasse hoc etiam fuerit. Verum illo tempore, licet iniuria nulla laesus, ut ego possem dicere, tamen nec auctus beneficio, domo me exclusit: iam vero seruatorem recens et bene de se meritum, quo quid fieri possit ingratius?

καὶ τηλικῶτον κίνδυνον διαπεφθυότα, τοῖς τοι-
ατοῖς εὐθὺς ἀμείβεσθαι, τῇ θεραπείας ἐκείνης
πρὸ ἑνα λόγον ἔχοντα, ἀλλ' ἔγω γαδίως ἐπιλε-
λῆσθαι, καὶ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐλαύνειν, τὸν ἐφη-
σθέντ' 4) ἀν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβλη-
το,

tius? seruatum mea opera, tali superato periculo,
talem statim incedem persolvere: nec vlla cura-
tionis illius ratione habita, statim obliuisci, et
in solitudinem eiicere eum, qui iure meminisse
poterat, quam iniuste eiectus fuerit, sed idem

M 5

non

4. Τὸν ἐφησθέντ'] Ego, quem locum hic ob-
tinere potuerit ἐφησθέντ', plane non video;
cum vis eius verbi ad obsequium inuiti, tri-
stis, queruli, pertinere non possit. Quo-
modo quaelo δικαίως *delectari* potest, abdi-
catus, vt sibi videtur, iniuste? Neque enim
de martyre vel confessore Christiano sermo
est, qui gaudeat sibi contigisse vt patiat
aliquid etc. Multo minus δικαίως locum ha-
bet, cum, iniustam fuisse priorem quoque
abdicationem, ponat filius. Verbo, locus
planissime corruptus, nec vero sanabilis diffi-
culty, si et contextum orationis in consi-
lium adhibeas, et cogites saeculo octauo
Christiano figuras literarum ε et υ itemque
Φ et ψ misceri non difficulter potuisse. Le-
gendum omnino videtur, τὸν μνησθέντ' ἀν
δικαίως: sic optime connexa et Lucianice
deuincta erit oratio, quod ex interpretatione
nostra intelligitur. Gesner.

το, μὴ μόνον δ' εἰ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παρασκευάσαντα;

Οὐ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰδὲ τὸ τυχόν εὖ πεποιηκὼς αὐτόν, ὅμως τῶν τοιούτων νῦν ἀξιῶμαι. ἀλλ' εἰ καὶ ἔτος ἀγνοεῖ τὰ τότε πάντες ὑμεῖς ἴσε οἷα ποιῶντα αὐτόν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακρίμενον, ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων Φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσένοσι τολμώντων, τοιῶτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν δύνασθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι. μᾶλλον δὲ ὁρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιῶτον ἄντα σε παρ' ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνή ἐστι, πρὸς τὴν ἀρχαίαν Φρόνησιν ἐπανάγαγον.

non solum memoriam iniuriae non adhibuit, verum salutem praestitit et sanitatem.

14. Neque enim paruum est, Iudices, neque quotidianum beneficium, quo affeci illum, qui talibus nunc *poenis* me dignum censet. Sed et si forte iste ignoret quae tui acta sunt; at vos notis, qualia agentem illum et patientem, et quomodo affectum, ego illum receperim, desperantibus reliquis medicis, familiaribus autem fugientibus, ac ne prope quidem accedere ausis, ac talem reddiderim, qui etiam accusare possit, et de legibus disputare. Potius *hoc dicam*, vides, pater, tui *status* specimen. Talis fere cum esses, qualis nunc mater est, ad pristinam te mentem reuo-

γαγον· ἡ δίκαιον ἔν τοιαύτην μοι γενέσθαι ἀντ'
 ἐκείνων τὴν ἀμοιβήν, ἔδὲ κατ' ἐμᾶ σε μόνον σω-
 Φρονεῖν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμᾶ εὐηργέτη-
 σαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν.
 ὅν γάρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις ἔσαν τὴν γυναῖκα, καὶ
 παμπονήρως ἔχασαν, καὶ ἰώμενον, μισεῖς, πῶς
 ἡ πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τῶν ἐμοίων ἀπήλλαξα,
 ὑπεραγαπᾷς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν ἔτω
 ὁσίων ἀπηλλαγμένος; σὺ δέ, ὅπερ ἀγνωμονέσα-
 τον, σωφρονήσας, εὐθύς ἐς δικαστήριον ἄγεις,
 καὶ σεσωσμένος κολάζεις, καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον
 ἐμῆνο μῖσος ἀνατρέχεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγι-
 γνῶσκεις νόμον. καλὸν γὰρ τὸν μισθὸν ἀποδί-
 δως

reuocauī. Non igitur iustum est eam mihi pro
 illis mercedem tribui, teque aduersus me solum
 sapere. Minime enim paruum tibi beneficium
 a me tributum esse, ex ipsa tua accusatione ma-
 nifestum est. Quem enim odio iam habes, qui
 non sanem uxorem tuam cum extremis confi-
 stantem malis, et pessime omnino habentem, cur
 non multo potius vehementer amas, quod simi-
 libus te liberaui, et gratiam habes tantis malis
 solutus? Tu vero, quod ingratiſſimum, recepta
 mente statim trahis ad tribunal, et seruatus pu-
 nis, et ad antiquum illud odium recurris, et le-
 gem eandem legis. Praeclaram igitur arti mer-
 cedem

δως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν Φαρμάκων, ἐπὶ τὸν ἰατρὸν ὑγιαίνων μόνον.

Ἑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν εὐεργέτην τῷ νόμῳ κολάζειν ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἐξελαύνειν, καὶ τὸν σωφρονίσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναστήσαντα τιμωρεῖσθαι; ἔκ, ἦν γε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἡμᾶς τάνων ἐτύχχανον, ἦν μοί τις ἔμικρά προσφειλομένη χάρις, ἐς ἣν ἀποβλέποντα τῷ νόμῳ, καὶ ἧς μεμνημένον, καλῶς εἶχε, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δι' ἐκεῖνα δὲ πρόχειρον τὴν συγγάμην ἔχειν· καὶ μάλιστα εἰ τηλικαύτη τις ἡ εὐεργεσία τυγχάνοι, ὥς πάντα ὑπερπαλεῖν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ οἶμαι καὶ μοι πρὸς τῷ νόμῳ ὑπάρχειν,

cedem exsoluis, et digna medicamentorum praemia, qui contra solum medicum sapias.

15. Vos autem, Iudices, huic permittetis punire bene de se meritum, festiorem expellere, sanae mentis restitutorem odisse, afficere supplicio, qui *incentum* erexit? Minime, si quidem iuste agatis. Etenim si maxima nunc peccata commissem; ante debebatur mihi gratia non parva, ad quam iste respiciens, cuius recordatus, iure meritoque praesentia contemnerent, in promptu propter ista haberet veniam: maxime vero, si tale tantumque sit beneficium, ut longe ea quae post facta sunt, superet. Quod quidem apud istum

έρχεν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς τᾷ βίᾳ παντὸς χρεώ-
 σης ἐσί μοι, καὶ ὧ τὸ εἶναι, καὶ τὸ σωφρονεῖν,
 καὶ τὸ συνιέναι παρ᾽ ἐσχημαί, καὶ μάλιστα ὅτε οἱ
 ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπεγνώκισαν, καὶ ἥττας εἶ-
 ναι ἐμολόγην τῆς νόσου.

Τῷτο γὰρ μείζον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν εὐερ-
 γσίαν, ὡς ἔτε υἱὸς ὢν τότε, ἔτε ἀναγκαίαν
 τῆς θεραπέας ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος καθ-
 εῷς, καὶ ἀλλότριος, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀ-
 φημένος, ὅμως ἂ περιεῖδον, ἀλλ' ἐθελοντῆς,
 ἀλητος, αὐτεπάγγελτος, ἦκον, ἐβοήθησα,
 προσελιπάρησα, ἰασάμην, ἀνέστησα, καὶ τὸν
 πατέρα ἐμαυτᾷ διεφύλαξα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπο-
 κηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν ὀρ-
 γήν.

istum mihi ita se habere arbitror, quem servaue-
 rim, qui vitam mihi ipsam debeat, cui quod est,
 quod sapit, quod intelligit, praeftiterim, idque
 eo maxime tempore cum reliqui omnes spem ab-
 iecissent; seque impares morbo facti essent.

16. Illa enim re augeri beneficium meum ex-
 istimo, quod neque filius eo tempore, neque ne-
 cessariam habens curationis causam, sed in liber-
 tate constitutus, alienus, naturali necessitudine
 solutus, tamen non neglexi *patrem*; sed sponte,
 invocatus, meo ipsius instinctu veni, opem tuli,
 assiduus fui, fasaui, excitaui, patrem servaui
 meum, causam de *abdicatione* dixi, iram *illius*
 mea

γῆν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ Φιλοσοφίᾳ, καὶ μεγάλης εὐεργεσίας τὴν ἐς τὸ γένος ἐπ' ἀνθρώδον ἐπριάμην, καὶ ἐν ἔτῳ ἐπισφαλῆϊ κατὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα πίξιν ἐπεδειξάμην, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἑμαυτὸν εἰσέποιήσα, καὶ γῆσιος υἱὸς ἐν ταῖς δανοῖς ἀνσφάνην. πόσα γὰρ οἶσθε παθεῖν με, πόσα καμῖν, παρόντα, ὑπερηστῆντα, καιροφύλακτῆντα· νῦν μὲν, εἰκόντα τῇ τῷ πάθῃ ἀκμῇ· νῦν δὲ, τὴν τέχνην ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντος τῷ κακῷ; ἔσι δὲ τῶν ὄντων ἀπάντων τέτων 5) ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπισφαλέςατον, τὰς τοιάτας ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν ἔτῳ διακειμένοις. ἐς γὰρ τὰς πλησίον

mea beneuolentia fedauī, legem dissolui pietate, magnoque beneficio reditum in familiam redemi, atque ancipiti adeo tempore ostendi meam in patrem fidem, et una cum arte me ipsum quasi adoptauī, germanumque me filium difficili tempore ostendi. Quae enim subiiisse me putatis? quantum laborasse praesentem, ministrantem, tempora obseruantem omnia, cum nunc viribus summis morbi concederem, nunc remittenti aliquantum malo, artem opponerem. Est vero omnium in Medicina hoc periculosissimum, curare tales, et ad ita constitutos accedere. Saepe enim in proximis

5. Τέτων] Videtur legendum τῷτο. Sic certe interpretatus sum. Gesner.

εἶον πολλάκις ἀφῑᾷσι τὴν λύτταν, ἐπιζέσαν-
τος τῷ πάθει. καὶ ἔμως πρὸς ἑδὲν τέτων ἀπ-
ώκησα, ἑδ' ἀπεδειλίασα. συνὼν δὲ καὶ πάν-
τα τρόπον ἀντεξεταζόμενος τῇ νόσῳ, τὸ τελευ-
ταῖον ἐκράτησα τῷ Φαρμάκῳ.

Μὴ γὰρ τέτ' ἀκῆσας εὐθέως ὑπολάβῃ τις,
ποιὸς δὲ ἢ πόσος ὁ κῆματος ἐγγέαι Φάρμακον;
πολλὰ γὰρ πρὸ τέττ γενέσθαι δεῖ, καὶ προσδο-
ποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾶδιον
ἐς ἱασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀπάσης ἕξεως φρον-
τίσαι, κενῆντα, καὶ ἰσχυαίνοντα, καὶ οἷς χρῆ
τρέφοντα, καὶ κινῆντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ
ὑπὸν ἐπινόηντα, καὶ ἡρεμίας μηχανώμενον, ἄ-
περ

ximos quosque rabiem, efferuescente morbo, e-
mittunt. Ego tamen ad nihil horum vel patien-
tiam amisi, vel despondi animum. Sed congre-
diens et omni modo contra morbum decertans,
medicamento tandem illum expugnaui.

17. Noli enim, si quis ista audis, statim pu-
tare, *Qualis aut quantus labor est infundere medi-
camentum?* Multa enim ante hoc fieri oportet, et
viam munire potioni, et parare habile ad cura-
tionem corpus, et habitus totius habere ratio-
nem, euacuando, extenuando, iis, quibus o-
portet, nutriendo, et mouendo quantum opus
est, et somno parando, et machinanda quiete,
ad

περ οἱ μὲν ἄλλο τι νοσῶντες, ῥαδίως πεισθῆσθαι
 ἂν· οἱ μεμνηότες δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ
 νῆ(ι), δυσάγωγοι, καὶ δυσηνιόχῃτοι, καὶ τῶ
 ἱατρῶ ἐπισφαλεῖς, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκατα-
 γώνισοι. ὅταν γὰρ πολλάκις ποιήσωμεν, ἤδη
 πλησίον γενέσθαι τῶ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν,
 ἐμπεσόν τι μικρὸν αἰμάρτημα, ἐπαμύσαντος τῆ
 πάθης, ἅπαντα ῥαδίως ἐκείνα ἀνέτρεψε, καὶ
 ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέ-
 σφηλε.

Τὸν

ad quae morbo laborantes alio facile inducantur,
 furiosi autem propter mentis libertatem, duci re-
 gique difficiles, periculosi medico, et curatione
 vix superabiles. Cum enim saepe effecimus, ut
 prope finem simus, cum speramus; incidens par-
 uulum quoddam peccatum, ingrauescente de-
 nuo morbo, omnia illa facile euerit, retro a-
 git curationem, artem fallit.

18. Eum

6. Τῶ νῆ] Νῆς cogitandi vis hic est, et ima-
 gines rerum formandi. Haec ab imperio
 rationis τῶ λόγῳ libera, et effrenis temere
 huc illuc impellitur, aegreque adeo ad quie-
 tem et tranquillitatem reducitur. Quam ita-
 que *mentis libertatem*, verbum de verbo red-
 didi, haec maluissem tali circumscriptione
 verborum exprimere, *propter mentem excussis*
rationis frenis libere nugantem. Gesner.

Τὸν ἐν ταῦτα πάνθ' ὑπομεμνηκότες, καὶ ἔ-
 τω χαλεπῶ νοσήματι προσπαλαίσαντα, καὶ
 πάθος ἀπάντων παθῶν τὸ δυσταλωτότατον νε-
 νικηκότα, ἔτι τέτῳ ἀποκηρύττειν ἐπιτρέψετε,
 καὶ τὰς νόμους ὡς βέλτεται ἐρμηνεύειν κατ' εὐ-
 εργέτη, συγχωρήσετε, καὶ τῇ Φύσει πολεμεῖν
 αὐτὸν ἔασετε; ἐγὼ τῇ Φύσει πειθόμενος, σώ-
 ζω καὶ διαφυλάττω, ὧ ἄνδρες δικασαί, τὸν
 πατέρα ἐμαυτοῦ, καὶ ἄδικη ἔτος· εἰ δὲ τὸν εὐ-
 εργετηκότα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς Φησιν, ἀκο-
 λουθῶν διαφθείρει, καὶ τῷ γένει ἀποσερεῖ, μι-
 σόπαις ἔτος, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι· ἐγὼ
 τὴν Φύσιν ἀσπάζομαι, ἔτος τὰ τῆς Φύσεως
 παρορᾷ, καὶ καθυβρίζει δίκαια. ὦ πατὴρ,
 μισῶν

18. Eum igitur, qui illa omnia sustinuit, qui
 cum graui adeo aegritudine conflictatus est, qui
 morbum morborum omnium superatu difficilli-
 mum vicit, isti adhuc abdicare permittetis, et
 pro sua lubricitate interpretari leges contra optime
 de se meritum patiemini, et contra ipsam pugna-
 re naturam finetis? Ego naturae obsecutus, iu-
 dices, seruo et custodio mihi patrem, etiam si
 iniuriam ipse *mibi* faciat. Si vero filium a quo
 beneficium accepit, legibus, vt ait, obtemperans
 perdit, et genere priuat, ipse liberorum odor est,
 amans ego patris; ego amplector naturam, ipse
 naturae vim despicit, et ius ipsum contumeliose
 conculcat. Vah patrem iniuste odio habentem,
 Luc. Op. T. IV. N vah

μισῶντος ἀδίκως· ὡς παῖδες, Φιλῶντος ἀδικώ-
τερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἑμαυτῷ, τῷ πατρὸς ἀναγ-
κάζοντος, ὅτι μισῶμενος, εἰ δέον Φιλῶ, καὶ Φι-
λῶ πλέον ἢ προσῆκε. καίτοι γε ἡ Φύσις τοῖς
πατράσι τὰς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τὰς
πατέρας ἐπιτάττει Φιλεῖν. ἀλλ' ἔτος ἐκὼν
καὶ τὰς νόμους παρορῶ, οἱ τὰς εἰδὲν ἡδικοτάτας
παῖδας τῷ γένει φυλάττεσι, καὶ τὴν Φύσιν,
ἣ τὰς γεννήσαντας ἔλκει πρὸς πέθον τῶν γεγεν-
νημένων πολὺν, ἅχ' ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας
ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐ-
νοίας ἐσφέρει, καὶ ἐπιδίδωσιν· ἥ, τόγε ἔλατ-
τον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζηλοῖ τῷ Φίλτρει. ἀλλ',
οἱμοὶ τῆς συμφορᾶς, προσέτι καὶ μισῶ Φιλῶν-
τα,

vah filium amantem etiam iniustius! Me enim
ipsum accuso, patre ita cogente, qui exorsus prae-
ter officium amem, et magis sinem quam conue-
nit: cum tamen natura patribus magis iniungat
amare liberos, quam hisce patres. Sed iste ultro
et leges despicit, quae liberos nullius iniuriae
reos seruant generi, et naturam, quae parentes
ad vehemens eorum qui nati sunt desiderium
trahit; tantum abest, vt, cum maiores habeat
benevolentiae erga me causas, maiora etiam be-
nevolentiae officia mihi tribuat atque cumulet,
aut certe, me imitetur, et amoris mei se prae-
beat aemulum. Sed heu calamitatem! in super
etiam

τα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ εὐεργετῶντα ἀδικεῖ, καὶ ἀσπάζομενον ἀπκηρύττει, καὶ πρὸς Φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμὲ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ἣν ἐσάγεις πότερ τοῖς νόμοις κατὰ τῆς Φύσεως.

Οὐκ ἔστι ταῦτα, ἐκ ἔστιν ὡς θέλεις. κακῶς ἐρμηνεύεις, ὦ πάτερ, καλῶς κειμένους τὰς νόμους. ἡ πολεμῆ Φύσις καὶ νόμος ἐν ταῖς εὐνοίαις· ἀκολουθεῖσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν Φύσιν, τί καὶ τὰς νόμους συναδικεῖς τῇ Φύσει; ἔς καλὰς, καὶ δικαίας, καὶ Φιλόπαιδας εἶναι θέλοντας, ἢ συγχωρεῖς, καθ' ἐνὸς

etiam odit amantem, et diligentem exigit, et bene merentem afficit iniuria, et amplectentem abdicat, et leges liberis fauentes, tanquam insensas liberis in me torquet. Vah pugnam, qua committis, pater, leges et naturam.

19. Non sunt, non sunt ista ut tu vis. male interpretaris, pater, leges bene constitutas. non pugnant natura et lex circa beneuolentiam; sequuntur hac in re se inuicem, et mutuo se dissoluentis iniuriis adiuuant. Contumeliose tractas bene de te meritum: in naturam iniurius es. Quid etiam leges una cum natura iniuria complecteris? quas, bonae, iustae, liberorum amantes esse cum velint, tales esse non concedis, cum eas

ἐνὰς παιδὸς ὡς κατὰ πολλῶν κινῶν πολλάκις,
καὶ ὀφισυχάζειν ἐκ ἑῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τὰς ἐν
ταῖς τῶν παίδων πρὸς τὰς πατέρας εὐνοίας ἡ-
συχάζειν ἐθέλοντας· καίτοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν
ἡμαρτηκόσι, μηδὲ καί μενέας. καὶ μὴν οἱ γε νόμοι
καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι διδόασιν κατὰ τῶν τὰς
εὐεργέτας μὴ ἀντευποιούντων. ὁ δὲ πρὸς τῷ μὴ
ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἷς εὖ πέπονθε κο-
λάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ὑπερβολὴν ἀδι-
κίας ἀπολέλοιπεν. ὡς μὲν ἔν ᾧ τε ἀποκηρύττει
ἔτι τὰ τῷ ἔξοισιν, ἀπαξ ἤδη τὴν πατρικὴν ἐξ-
σίαν ἀποπληρώσαντι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νό-
μοις, ᾧ τε ἄλλως δίκαιον, εὐεργέτην ἐς τὰ τηλι-
καῦτα

contra vnum filium, tanquam aduersus plures,
saepius moueas, et quiescere non patiaris a poe-
nis, quae in liberorum aduersus patres beneuo-
lencia quiescere cupiunt, atque adeo iis, qui ni-
hil peccarunt, neque sunt propositae. Et sane
ingrati animi iudicium dant leges contra eos, qui
bene de se meritis gratiam non retulere. Ille au-
tem, qui praeterquam quod vicem non reddit,
insuper propter ipsa quibus affectus est beneficia
punire cupit, confiderate, si quem iniuriae ex-
cessum reliquerit. Quae cum ita sint, neque in-
tegrum amplius isti esse abdicare, qui semel iam
patriam potestatem expleuerit, et vsus sit legi-
bus: neque alioquin iustum esse, bene adeo me-
ritum

καὺτα γεγενημένον ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οὐκίας
παραιτεῖσθαι, ἰκάνως, οἶμαι, δέδεικται.

Ἦδη δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἔλθωμεν τῆς
ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν ὁ-
ποῖόν ἐστιν. ἀνάγκη δὲ αὖθις ἐπὶ τὴν γνώμην ἀνα-
δραμεῖν τῷ νομοθέτῃ. ἵνα γάρ σοι τῷτο πρὸς
ὀλίγον δῶμεν, τὸ ἐξεῖναι ὁσάνκεις ἂν ἐθέλης ἀπο-
κηρύττειν, καὶ κατὰ γε τῷ εὐεργέτῃ προσέτι
τὴν ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, ἔχ' ἀπλῶς,
οἶμαι, ἐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀποκηρύξεις· ἐ-
δὲ τῷδ' ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅ, τι ἂν τύχη ὁ
πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπό-
χρη θελῇσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι. τί γὰρ ἂν
ἔδει δικασθεῖν; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τῷτο, ὧ ἄνδρες
δικα-

ritum reiici, et expelli domo, satis, puto, de-
monstratum est.

20. Iam vero ad ipsam quoque causam venia-
mus abdicationis, et crimen ipsum, quale sit,
examinemus. Opus vero est rursus ad senten-
tiam legislatoris recurrere. Vt enim tibi hoc ad
paruum tempus demus, licere abdicare, quoties
velis, et contra bene meritum insuper hanc tibi
potestatem concedamus: non tamen simpliciter,
puto, neque omnibus de causis abdicatis. Ne-
que hoc ait legislator, *Quidquid accusauerit pater,*
abdicato, et sufficit velle tantum, et arguere. Quid
enim opus fuisset iudicio? Sed vos, iudices, in-

δικασαί, σκοπεῖν, εἴτ' ἐπὶ μεγάλοις καὶ δικαίως
ὁ πατὴρ ὀργίζεται, εἴτε καὶ μὴ. ἔα'ν τοῦτο
ἤδη ἐξετάσατε. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν
μανίαν εὐθύς.

Τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τῶ πατρὶ, ἡ
λύσις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐ-
εργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ. καὶ ἔδεν, οἶμαι,
τέτοις ἐγκλημα προσεῖναι ἐδύνατο. τὰ μετὰ
ταῦτα δὲ, τί τῶν πάντων αἰτιᾶ; τίνα θερα-
πείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ὑἱὸ παρῆκα; πότε ἀπό-
κοιτος ἐγενόμην; τίνας πότας ἀκαίρους, τίνας
κώμους ἐγκλεῖς; τίς ἀσωτεία; τίς πορνεβοσκός
ὑβρις; τίς ἡτιάσατο; ἔδὲ εἷς. καὶ μὴν ταῦ-
τα

bet considerare, magnifice et iustis de causis ira-
scatur pater, an minus. Igitur hoc iam exquirite.
Incipiam autem ab his, quae furorem statim con-
secuta sunt.

21. Primum quidem quod sanitate restituta
egit pater, hoc fuit, quod abdicationem rescidit;
sum servator, bene meritus, et omnia eram ego.
Nec ullum in his crimen, puto, esse potuit. Eo-
rum autem, quae secuta sunt, omnium quid ac-
cusat? quem cultum, quam curam filii praeter-
misi? quando abnoctavi? quas computationes in-
tempestivas, quas comminationes accusas? quae
luxuria mea est? quis leno pulsatus? quis accusa-
vit me? nemo vnus. Atqui haec sunt, propter
quae

τὰ ἐστίν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν
ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσῆν ἤρξατο ἡ μητριὰ· τί ἔν-
μοι τὲτ' ἐγκαλεῖς, καὶ νόσε δίκην ἀπαιτεῖς;

Οὐ, φησιν. ἀλλὰ τί; ὅτι θεραπεύειν προσ-
ταττόμενος, εἰ θέλεις, καὶ διὰ τὲτ' ἂν ἄξιός
εἴης ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ
τὸ μὲν οὕτω προσάπτοντι αὐτῷ, ὑπακχεῖν εἰ δυ-
νάμενος, ἀπειθεῖν δοκῶ; πρὸς ὀλίγον ὑπερβή-
σομαι. πρότερον δ' ἀπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς εἰ
πάντα προστάττειν ἔτε τέττω δίδωσιν ὁ νόμος,
ἔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι πάντως ἀναγκάσιον.
ἐν δ' ἔν τοις τῶν πρᾶγματων τὰ μὲν ἀνεύδυ-
νά ἐστι, τὰ δ' ὀργῆς, καὶ τιμωρίας ἄξια· ἔν
νοσῆς

quae maxime abdicare lex permittit. Sed aegro-
tare coepit nouerca. Quid igitur? me hoc no-
mine accusas? et morbi rationem a me repetis?

22. Non, inquit. Quid ergo? Quod curare
eam iussus non vis; et propter hoc dignus fueris ab-
dicatione, parere recusans patri. Ego vero, qua-
lia praecipienti patri, cum obsequi non possim,
obedientiam negare videar, dispiciam paululum dif-
feram. Prius vero simpliciter illud dico, Neque
isti lex permittit iniungere omnia, neque parere
omnibus omnino mihi necessarium. In his ergo,
quae imperantur a patre, alia quidem alieno ar-
bitrio non sunt obnoxia, alia vero ira atque sup-
plicio, si violentur, digna: si aegrotet ipse, ego
vero

νοσῆς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ· εἰς τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελεῖσθαι κελεύης, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ· εἰς τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπεῖν προσάττης, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔχω. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα εὐλόγως ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμφεις πατρικίας· τὰ δ' ἄλλα, ἐφ' ἡμῖν ἐσι ταῖς πασί, ὄντα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς τέτων χρῆσεως, καὶ μάλιστα, εἰ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεὶ τοι ἂν τῷ γραφεῖ πατὴρ προσάττη, ταῦτα μὲν τέκνον γράφει, ταυτὶ δὲ μή· καὶ τῷ μαρσιῷ, τὴν δὲ μὲν τὴν ἀρμονίαν κρῖνε, τὴνδε δὲ μή. καὶ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα δὲ μή· ἄρα ἂν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνῳ δοκῶντα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ.

Οὐδὲ

vero negligam, si rem familiarem curare iubeas, ego vilipendam, si rem rusticam inspicere iniungas, ego piger. Omnia haec, et quae sunt in eodem genere, rationabiles habent causas et reprehensiones patrias: sed altera illa in nostra, liberorum, potestate sunt, quae nimirum ad artes, earumque usum pertinent, in primis si ipse pater nulla inde laedatur iniuria. Quandoquidem si pictori pater iniungat, *Ista quidem, fili, pinge, illa non*; et musico, *Hanc pulsa harmoniam, illam non*; et fabro, *Talia fabricare, talia non*: num quis ferat abdicare volentem, quod filius non prout ipsi placet, arte utatur?

23. Ne-

Οὐδὲ εἷς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσω
σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, το-
σούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει τοῖς
χρωμένοις, καὶ τινὰ προνομίαν ἔχειν τὴν τέ-
χνην δίκαιον τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως· ἀναγκά-
ζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προσάττεσθαι, πρᾶγμα
ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σο-
φῶν ἐπιτήδευμα· μηδ' ὑπὸ δαλείαν γενέσθαι
νόμῳ, μηδ' ὑπὸ φόβον, καὶ τιμωρίαν δικαστη-
ρίῳ, μηδ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ πατρὸς ἀπειλὴν, καὶ
ὀργὴν ἰδιωτικὴν. ὥς τε καὶ εἰ τῆτό σοι σαφῶς
ἔτωσί, καὶ διαρρήδην ἔλεγον, ἔ βέλομαι, ἔδὲ
θεραπεύω δυνάμενος, ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τὴν τέ-
χνην οἶδα, καὶ τῷ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπα-
σιν ἰδιώτης εἶναι βέλομαι· τίς τύραννος οὕτω
βίαιος,

23. Nemo vnus, arbitror. Medicina vero quo
honestior est et vitae vtilior, tanto liberior esse
debet vtentibus; et praerogatiuam habere hanc
artem iustum est in ipsa vtendi potestate; cogi
autem nihil, nec imperari, rem sanctam, tradi-
tam a Diis, sapientium virorum studium; nec
seruituti legum subiici, neque metui et poenae
iudicii neque suffragio, et minis patris, et irae
hominum imperitorum. Itaque etiamsi hoc aperte
tibi ac diserte dixissem, *Nolo, neque curo, licet
possim, sed mihi soli artem noui, atque patri, re-
liquis omnibus indoctus esse volo*: quis tyrannus
ita

βίαιος, ὡς ἀναγκάσαι ἂν καὶ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα, ἱκετείας καὶ δεήσεων, ἔ νόμοις καὶ ὀργαῖς, καὶ διμαστηρίοις ὑπάγειν, οἶμαι, προσήκει· πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, ἔ κελεύεσθαι, βέλεσθαι, ἔ φοβεῖσθαι, ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἐν ἄγεσθαι, ἐκόντα δὲ ἐρχόμενον ἡδεσθαι· πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄμοιρος, ἀτελῆς ἡ τέχνη, ὅπως γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσία αἱ πόλεις τιμᾶς, καὶ πρεεδρίας, καὶ ἀτελείας, καὶ προνομείας διδῶσι.

Ταῦτα μὲν ἔν ἀπλῶς ἂν εἶχον εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ καὶ σὲ διδασκαμένον με, καὶ πολλὰ ἐπιμεληθέντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοιμε, πρὸς

ita violentus, qui cogere audeat, et inuitum arte sua vti *aliquem velit*? Haec enim talia supplicationibus et precibus, non legibus et iris, et iudiciis subūicere, puto, conuenit. Persuasione vinci medicum oportet, non imperio; velle, non terreri; ad curationem non compelli, sed sponte venientem gaudere. Necessitatis autem a patre impositae expers et immunis ars est, cum medicis publice etiam ciuitates, honores, et sedem antiquiorem, et immunitates, et praerogatiuas tribuant.

24. Haec igitur haberem, quae simpliciter pro arte dicerem, etiam si tibi, cum docendum me curasses, et prouidisses multum, et in doctrinam meam

πρὸς μίαν ὁμῶς θεωρεῖαν, καὶ ταύτην δυνατὴν
ἔσαν, ἀντέλεγον. νυνὶ δὲ καὶ κείνο ἐννόησον, ὡς
παντάπασιν ἄγνωμον ποιῆς, καὶ ἔῶν με χρῆ-
σθαι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι. ταύτην
ἐγὼ τὴν τέχνην καὶ ὑπὸς ὧν σὸς ἐξέμαθον, ἐδὲ
τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, καὶ ὅμως αὐτὴν με-
μάθηκά σοι, καὶ πρῶτος αὐτῆς ἀπολέλυκας,
ἐδὲν παρὰ 7) σὲ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα
διδά-

meam impendisses, in vna tamen hac curatione,
eaeque meae potestatis, repugnarem. Iam vero
illud etiam cogita, quam praeter omnem ratio-
nem facias, cum meo me peculio libere vti non
pateris. Hanc ego artem, cum tuus non essem
filius, edidici, cum tuae legi subiectus non essem:
et tamen tibi eam didici: primus fructum illius
percepisti. Nihil à te ad discendum praesidii ha-
beo.

7. Μεμάθηκά σοι — ἐδὲν παρὰ] Transpo-
nantur. *Guicetus.* Mens *Guiceti* videtur haec
esse, legendum nempe ordine mutato: καὶ
ὅμως αὐτὴν μεμάθηκά σοι, ἐδὲν παρὰ σὲ
πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων, καὶ πρῶτος αὐτῆς
ἀπολέλυκας. Et sic sane sensus vulgatae
non cohaerens fit apertissimus. *Reisz.*

Πρῶτος αὐτῆς ἀπολέλυκας] Non bene ista
continuantur, πρῶτος αὐτῆς ἀπολέλυκας,
ἐδὲν παρὰ σὲ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων, *Primus*
artis medicae, quam ego didici, fructum per-
cepisti o pater, nihil habens a te ad discendum
filius. Nec est, quod dicas, nominatiuum
hic

διδάσκαλον ἑμισθώσω; τίνα Φαρμάκων πα-
ρασκεύην; οὐδ' ἠντιναοῦν· ἄλλὰ πενόμενος
ἐγὼ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορούμενος, καὶ
ὑπὸ

beo. Quem magistrum conduxisti? quem medi-
camentorum apparatus *emisti*? Nihil quidquam.
Sed pauper ego, et necessariis rebus destitutus,
mise-

hic poni pro genituo consequentiae: nihil
enim minus contorta erit, et minime Lucia-
nea oratio. At erit digna Luciano, si deleta
unica literula sic legamus et interpungamus,
Καὶ πρῶτος αὐτῆς ἀπολέλυκας. Οὐδέν
παρὰ σὲ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχω. Τίνα δι-
δάσκαλον κ. τ. λ. Hoc certe in interpretan-
do secutus sum. *Gesner*. Non inficior emen-
dationem a *Gesnero* propositam ita corrigere
vulgatam, ut sensus sic melior prodeat; nec
dubitarem sic edere, si filius adhuc discens
inducatur; sed cum non amplius sit discipu-
lus, at iam in arte magister, magis natura-
lis et simplex fit oratio *Guieti* more in ordi-
nem redacta. At si ordinem inuerti non
placet, pro ἔχων possis legere, παρῆχων.
Nam παρὰ facile omitti potuit propter satis
prope praecedens παρὰ. Ita ut παρῆχων
tum ad patrem pertineat, sensusque sit: *pri-
mus artis meae fructum percepisti; nihil a te
(de tuo) ad discendum praebens*. Habes hic,
Lector, tres coniecturas; tu elige *Gesneri*
aut *Guieti* emendationem, quas meae prae-
pono. *Reitz*.

ὅπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεχόμενος, ἐπαιδευόμεν.
καὶ μοι τοιαῦτα παρὰ τῷ πατρὸς ἦν πρὸς τὸ
μαθεῖν ἐφόδια, λύπη, καὶ ἐρημία, καὶ ἀπορία,
μῖσος οἰκείων, καὶ ἀποστροφὴ συγγενῶν. ἀντὶ
τάτων τοίνυν χρῆσθαι μετὰ τῇ τέχνῃ ἀξιοῖς, καὶ
δεσπότης εἶναι θέλεις τῶν ὅτ' ἐκ ἡσθα δεσπό-
της, πεπορισμένων. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρό-
τερον ἐκὼν καὶ προσφείλων, εὖ ἐποίησα, μηδε-
μίαν μηδὲ τῷ γε χάριν ἀπαιτεῖσθαι δυνάμενος.

Οὐ δὲ δεῖ τὴν εὐποιίαν τὴν ἐμὴν, ἀνάγκην εἰς
τὸ λοιπὸν μοι γενέσθαι, καὶ δὲ τὸ, ἐκόντα εὐερ-
γετῆσαι, ἀφορμὴν τῷ ἄκοντα κελεύεσθαι κα-
ταστῆναι, οὐδ' ἔθος ὑπάρξαι τοῦτο, τὸ ἀπαξ
τινὰ ἰασάμενον, πάντας εἰς αἰεὶ θεραπεύειν,
ἐπό-

*misericordia magistrorum eruditus sum. Talia
mihi erant a patre ad discendum viatica, tristitia,
solitudo, inopia, odium familiare, auersatio
cognatorum. Pro his igitur uti arte mea postu-
las, et dominus esse eorum, quae suppeditata
mihi sunt, cum dominus non esses. Satis habe-
to, si quid tibi prius ultro, cum nihil deberem,
benefeci, cum nullam, nedum huiusce *tanxi mu-
neris*, gratiam possem reposci.*

25. Non sane debet beneficentia mihi mea ne-
cessitas reliquo tempore fieri, neque, quod vo-
lens bene merui, causa constitui, cur inuito im-
perari possit: neque illa consuetudo existere, ut
qui semel aliquem sanauerit, omnes in perpe-
tuum

ἀπόσχεσ' ἂν ὁ θεραπευθεὶς θέλῃ· ἐπεὶ δεσπότας
 ἂν ἔτω καθ' ἡμῶν εἶημεν τὰς θεραπευομένους
 χειροτονηκότες, καὶ μισθὸν τὸ δαλεῦσιν αὐ-
 τοῖς, καὶ τὸ πάντα κελεύουσιν ὑπηρετεῖν προδε-
 δωκότες· ἔ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; διότι σε
 κοσήσαντα χαλεπῶς ἔτως ἀνέστησα, διὰ τῆτο
 νομίζεις ἐξεῖναί σοι καταχρησθαί με τῇ τέχνῃ;

Ταῦτα μὲν ἔν εἶχον ἂν λέγειν, εἰ καὶ δυνατὰ
 μοι ἔτος προσέταττεν. ἐγὼ δὲ μὴ πάντως
 ἄπασι, μηδὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπῆκον. νῦν δὲ ἤ-
 δη σκέψασθε καὶ οἷά ἐσιν αὐτὰ τὰ ἐπιτάγματα·
 ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησὶ, μεμνηότα, μέ-
 μνηε δὲ καὶ ἡ γυνή, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (τῆ-
 το γὰρ οἶεται) καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπ-
 ἔγνω-

trum curet, quotquot is, qui curatus est, volue-
 rit. Alioquin dominos ea ratione in nos consti-
 tuerimus quos curamus, et mercedem ultro ipsis
 dederimus, seruiendi illis, et quidquid imperent
 ministrandi: quo quid fieri possit iniustius? Quo-
 niam te difficili adeo morbo laborantem suscitavi,
 propter ea licere tibi putas abuti arte mea?

26. Hæc haberem dicere, etiam si ea mihi iste
 imperaret, quæ possem; ego vero nec omnibus
 omnino, neque ut necessitate coactus, parerem.
 Nunc vero iam considerate etiam, qualia sint
 istius imperia. Cum enim me sanaueris, inquit,
 furiosum; furiosa autem sit etiam uxor eodemque
 modo affecta, sic enim arbitratur, et ab aliis simi-
 liter

ἔγνωσαι, δύνῃσαι δὲ σὺ πάντα ὡς ἔδειξας, ἰὼ
καὶ ταύτην, καὶ ἀπάλλαττε ἤδη τῆς νόσου. τῆ-
το δὲ ἔτῳσί μὲν ἀπλῶς ἀκῆσαι, πάνυ εὐλογον
ἂν δόξαι, καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰα-
τρικῆς. εἰ δέ με ἀκῆσετε ὑπὲρ τῆς τέχνης δι-
καιολογεμένῃ, μάθοιτ' ἂν ὡς ἔτε πάντα ἡμῶν
δυνατὰ εἶναι, ἃ τῶν νοσημάτων φύσεις πα-
ραπλήσιοι, ἔτ' ἰασις ἢ αὐτὴ, ἔτε Φάρμακα τὰ
αὐτὰ ἐπὶ πάντων ἰσχυρὰ, καὶ τότε ἔσαι δῆλον,
ὡς παμπολὺ τῆ μὴ βέλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνα-
σθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ με τὰ περὶ τέ-
των φιλοσοφῆντος, καὶ μὴ ἀπειροκαλον, μηδ'
ἐχθρόνιον, μηδ' ἀλλότριον, ἢ ἀκαιρον ἡγήση-
σθε τὸν περὶ τῶν τοιαύτων λόγον.

Πρῶτα

*litter deposita; possis autem in omnia, quod ostendi-
sti: sana hanc etiam, et morbo libera. Hoc au-
tem si ita simpliciter audias, rationabile omnino
videatur, indocto praesertim, et medicinae im-
perito. Si vero me audieritis causam pro arte
dicentem, intelligetis, neque omnia esse in no-
stra potestate, neque naturas morborum esse si-
miles, neque curationem eandem, neque eadem
medicamenta valida ad omnia. Et tunc appare-
bit, quantum distent, non velle aliquid, et,
non posse. Sed ferte me de hisce rebus philoso-
phantem, nec ineptam, aut euagantem extra
causam, aut alienam aut intempestivam earum
rerum disputationem putate.*

27. Ac

Πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων Φύσεις, καὶ κράσεις
 ἔχ' αἱ αὐταί, καὶ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὁμοίων
 συνεσθάναι ὁμολογῶνται. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶνδε,
 τὰ δὲ τῶνδε, μᾶλλον ἢ ἑλάττον μετέχει. καὶ
 λέγω τὴν τοῦ ἐτι περὶ τῶν αἰδρείων, ὡς ἔδὲ ταῦ-
 τα πᾶσιν ἴσα, ἢ ὅμοια, ἔτε τῇ κράσει, ἔτε
 τῇ συστάσει, διάφορα γὰρ δὴ καὶ μεγέθει, καὶ
 εἶδει, ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐ-
 τοῖς· καὶ τὰ μὲν, εὐίατα εἶναι, καὶ πρὸς τὴν
 θεραπείαν ἀναπεπταμένα, τὰ δὲ, τέλειον ἀπε-
 γνωσμένα, καὶ ῥαδίως ἀλισκόμενα, καὶ κατὰ
 κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ
 ποίνυν οἶεσθαι πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν Φθόγην,
 ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐ-
 τήν

27. Ac primum quidem naturae corporum ac
 temperaturae non sunt eadem, licet maxime si-
 milibus ea constare *elementis* notum sit; sed illo-
 rum alia aliorum maiorem minoremue partem ha-
 bent. Et loquor adhuc de solis virorum corpo-
 ribus: cum neque haec paria omnibus aut finilia
 sint, neque temperatura, neque consistentia; di-
 versos sane et magnitudine et specie morbos in
 illis existere necesse est; et alia quidem sanatu
 esse facilia, et curationi opportuna; alia autem
 plane desperata, quae et capiantur facile, et vi a
 morbis superentur. Putare igitur febrem omnem,
 aut tabem, aut pulmonum morbum, aut furo-
 rem

τῆς ἔσαν τῶν γένει, ὁμοίαν ἐπὶ πάντος εἶναι
 σώματος, ἔστω φρονεῖτων, ἔδὲ λελογισμένως
 ἔδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξητακόντων ἐστὶν ἀνθρώπων·
 ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τῷδε, ῥάδιον ἰᾶσθαι, ἐν
 δὲ τῷδε, ἐκ' ἐτὶ ὥσπερ, οἶμαι, καὶ πυρὸν,
 ἢ τὸν αὐτὸν ἐς διαφόρους χώρας ἐμβάλης, ἄλ-
 λως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ, καὶ ποτι-
 ζομένῃ, καὶ εὐηλίῳ, καὶ εὐηνέμῳ, καὶ ἐξαιρετα-
 μένῃ, ἀναφύσεται, εὐθαλής, οἶμαι, καὶ εὐ-
 τροφος, καὶ πολόχρως καρπὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει,
 καὶ ὑπολίθῳ, γῆδιῳ, ἄλλως δὲ ἐν δυσηλίῳ, ἄλ-
 λως δὲ ἐν ὑπωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως καὶ
 ἐκαστος τόπος. ἔτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα παρὰ
 τὰς ὑποδεξαμένους τόπους ἢ εὐφορὰ, ἢ εὐτροφὰ,
 ἢ

rem, unum eundemque esse in omni corpore, ge-
 nere similem; non est hominum prudentium, qui
 rationes harum rerum subduxerint, et exquisue-
 rint. Verum idem morbus in hoc sanatu facilis
 est, in alio non item. Quemadmodum, puto,
 triticum si idem in diuersos agros spargas, aliter
 in campestri et profundo, et irriguo, et aprico,
 et bonis ventis opposito, et culto, enascetur;
 laetum puto, et pingue, et fructus inde multi-
 plex: aliter autem in monte, et lapidoso tenui-
 que solo; aliter in eo quod solem non habet, ali-
 ter ad montis radices, et in vniuersum pro loco-
 rum diuersitate diuersimode. Sic vero etiam mor-
 bi pro locis, qui eos suscipiunt, aut facile auge-
 scunt,

ἢ ἐλάττω γίγνεται. τὸ τοιοῦτον ὑπερβαίνει
πατὴρ, καὶ ἄλλον ἀνεξέταστον καταλαμπὼν, ἀξιοῖ
πᾶσαν μανίαν τὴν ἐν ἅπαντι σώματι, ὁμοίαν
εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην.

Πρὸς δὲ τέτοις τοσάτοις ἔσιν, ὅτι τὰ γυναι-
κεῖα σώματα πάμπλου τῶν ἀνδρείων διαφέρει,
πρὸς τε νόσθ διαφορὰν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλ-
πίδα, ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾶδιον κατὰμαθεῖν. τὰ
ρὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν εὐπαγῇ, καὶ εὐτονα, πό-
νοις, καὶ κινήσεσι, καὶ ὑπαιθρίῳ διαίτῃ γεγυ-
ρνασμένα, τὰ δὲ, ἑκλυτα, καὶ ἀσυμπαγῇ, ἐν
σκιᾷ τετραφθμένα, καὶ λευκᾷ αἵματι ἐνδεία,
καὶ θερμοῦ ἀπορίας, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ ἐπιρ-
ροίας· εὐαλωτότερα τοῖνον τῶν ἀνδρείων, καὶ
ταῖς

sciunt, ac nutriuntur, aut minuiuntur. Hoc igitur praeteriens pater, ac vniuersum inexploratum relinquens, postulat furorem omnem, in quo cunque sit corpore, similem esse, et parem eius curationem.

28. Praeter haec vero tot ac tanta, illud etiam facile est ad intelligendum, corpora muliebria, multum a virilibus distare, tum ad morbi differentiam, tum ad spem vel desperationem curationis. Virorum quippe corpora solida, neruosa, laboribus et motionibus, et subdiali victu exercitata: altera vero soluta, mollia, in vmbra nutrita, alba sanguinis et caloris defectu, et humoris multi affluentia; magis proinde, quam sunt virilia,

ταῖς νόσοις ἐκκεῖμένα, καὶ τὴν ἰασιν ἔπεριμέ-
νοντα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας εὐχερέστερα. ἅτε
γὰρ πολὺ τὸ ἀργίλον, καὶ κῆφον, καὶ ὀξύρινη-
τον ἔχουσαι, ὀλίγην δὲ τὴν τῆ σώματος αὐτῆ
δύναμιν, ῥαδίως ἐς τὸ πάθος τῆτο κατολισθαί-
νουσιν.

Οὐ δίκαιον τοίνυν παρὰ τῶν ἰατρῶν τὴν ὁ-
μοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας
ὡς πολὺ τὰν μέσῳ, βίῳ παντὶ, καὶ πράξεσιν
ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐ-
φύς κενωρισμένων. ὅταν τοίνυν λέγῃς, ὅτι μέ-
μνη, προστίθει ἔτι καὶ γυνὴ ἔσα μέμνη· καὶ
μὴ σύγχῃ ταῦτα πάντα τῷ τῆς μανίας ὑπά-
γων ὀνόματι, ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ δοκῶντι· ἀλλὰ
χωρί-

virilia, obnoxia et exposita morbis, et curatio-
nem non sustinentia, et ad furores praesertim
magis inclinata. Cum enim multum iracundiae
habeant et leuitatis, et valde sint irritabiles, cor-
poris autem parum robusti, facile in hunc mor-
bum labuntur.

29. Iniustum ergo fuerit a medicis similem vtro-
rumque curationem poscere, cum sciamus quam
multum intersit, inter homines vita tota, et o-
mnibus actionibus, et studiis omnibus, statim
a principio inde separatos. Quam ergo dicis, eam
furere, hoc adde, mulierem furere: nec confun-
de ista omnia sub furoris nomen cogens, quod
vnam idemque videtur: sed separa, vt etiam est

χωρίσας ὥσπερ ἐς καὶ ἐν τῇ φύσει, τὸ δύναν-
 τὸν ἐφ' ἑκάστῃ σκοπεῖ. καὶ γὰρ ἡμεῖς, ὅπερ ἐν
 ἀρχῇ τῶν λόγων εἰπὼν μέμνημαι, τὸ πρῶ-
 τὸν ἐπισκοποῦμεν, φύσιν σώματος τῷ νοεῖντος,
 καὶ κρᾶσιν, καὶ τίνος πλείονος μετέχει, καὶ εἰ
 θερμότερον, ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον, ἢ παρ-
 ἡβηκός, καὶ μέγα, ἢ μικρόν, καὶ τιμαλές, ἢ
 ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅπως
 ἂν τις αὐτὰ προξετάσῃ, σάτυ ἀξιόπιστος ἀρ-
 εῖη, ἀπεγνωσκῶν τί, ἢ ὑπισχνόμενος.

— Ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία εἶδαι ἔσθαι, καὶ
 καμπόλας ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ εἰς τὰς πρὸς
 ἡγορίας αὐτὰς ὁμοίας. ἔ γάρ ταντὸν παρανοεῖται
 καὶ παρακαίεται, καὶ λυττᾷ, καὶ μεμνησέναι
 ἄλλα

In natura: quid in vnoquoque fieri possit, con-
 sidera. Nos etenim, quod initio orationis huic
 me dicere memini, primum videmus naturam
 corporis et temperamentum; et cuius *qualitas*
 plus habeat, et vtrum calidius an frigidius, ma-
 turae aetatis an iam inclinatae, magnum an par-
 vum, pingue an extenuatum, et omnia in eo
 genere. Et sane si quis ista ante explorauerit, fi-
 de omnino dignus fuerit, siue spem superesse ne-
 get, siue promittat aliquid.

30. Quandoquidem etiam furoris ipsius sex-
 centae sunt species, usque multas habet causas,
 neque appellationibus similes. Neque enim idem
 est desipere, delirare, rabiosum esse, furare, sed
 haec

ἀλλὰ ταῦτα πάντα τῷ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔχουσθαι
 τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐσιν· αἰτία τε, τοῖς μὲν ἀν-
 δράσιν ἄλλα, ταῖς δὲ γυναῖξιν ἕτερα, καὶ τῶν
 ἀνδρῶν αὐτῶν, τοῖς μὲν νέοις ἄλλα, τοῖς δὲ
 γεγηρακόσι διάφοροι, οἷον, νέοις μὲν πληθοςὺς
 τὸ πολὺ, γέρεσι δὲ διαβολὴ ἀκαρεός, καὶ ὀργὴ
 ἀλογος πολλὰκις, καὶ οἰκείων ἐμπεσῶσα, τὸ μὲν
 πρῶτον, διετάραξεν, εἴτα, κατ' ὀλίγον ἐς μα-
 νίαν περιέτρεψε· γυναικῶν δὲ πολλὰ καθικνεῖ-
 ται, καὶ ῥαδίως ἐς τὴν νόσον ἐπάγεται, μάστιγα
 δὲ μῖσος κατὰ τιμὸς πολὺ, ἢ Φθόνος ἐπ' ἐχ-
 θρῶν εὐτυχῶντι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργή· κατ' ὁ-
 λόγαν ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῶ χρόνῳ
 ἐντρέφόμενα, μανίαν ἀποτελεῖ.

Τοιαῦ-

haec omnia vel asperioris vel mitioris morbi no-
 mina sunt. Tum causae in viris aliae, aliae in
 mulieribus; ipsorumque virorum aliae in iuueni-
 bus, diuersae in senibus; verbi causa, in iuue-
 nibus multitudo plerumque *bilis et acrim humorum*;
 in senibus vero calumnia intempestiua, et
 irrationabilis ira, contra familiares saepe ingruens,
 primo perturbare solet *animum*; deinde paulatim
 in furorem agere. Mulieres autem multa infe-
 rant, quibus facile in hunc morbum concitantur,
 maxime vero odium contra aliquem vehemens,
 aut inuidia aduersus inimicum felicem, aut dolor
 aliquis aut ira. Haec paulatim sub cineribus quasi
 gliscentia, et alia longo tempore, furorem efficiunt.

Τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἑναγχος. οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πλὴν ἔχεταί γε, καὶ ἐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ὑπ' ἰατρῆς θεραπευθῆναι δύνατο, ὡς εἶγε ἄλλος τις ὑπόσχοιτο, εἴ τις ἀπαλλάξειε, μίσει τότε ὡς ἀδικῶντα ἐμέ. καὶ μὴν καί κεινο, ὦ πάτερ, ἐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως ἔτως ἀπέγνωσο, ἀλλὰ τις ἐτι σωτηρίας ἐλπίς ὑπεφαίνεται, ἐκ ἂν ἔδῃ ἔτω ῥαδίως πρᾶσσηψάμην, ἔδ' αὖ προχείρως φάρμακον ἐγχείαι ἐτόλμησα, δεδιώς τὴν τύχην, καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίαν· ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντες εἶναί τι μῖστος πρὸς τὰς προγόνους πάσαις μητρυσιαῖς, καὶ ὥσι χρησαί, καὶ τινε κοινὴν

31. Talia, Pater, vxori tue euenerunt, et forte nuper aliquid illam dolore affecit: nihil enim illa oderat: veruntamen tenetur, neque a presentibus malis sanari medici opera potest. Quare si quis alius promiserit, si quis liberauerit eam; tum odio me, tanquam iniuriæ auctorem, persequere. Quin illud, pater, non pigebit dixisse: etiam si non ita plane desperata res esset, sed aliqua adhuc salutis spes adfulgeret; ne sic quidem ita facile attingerem, nec promte medicamentum auderem infundere, fortunam veritus et imminuentem a multis infamiam. Vides, vt omnes arbitrentur, esse quoddam in priuignos odium no-uercis omnibus, quantumuis bonae sint, et com-munein

κοινήν μανίαν ταύτην γυναίκεϊν αὐτὰς μεμηνέ-
ναι; τάχα ἔντις ὑπώπτευσεν, ἄλλως χωρήσαν-
τος τῷ κακῷ, καὶ τῶν Φαρμάκων ἔδυνθάντων,
κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγοῦναι.

Καὶ τὰ μὲν τῆς γυναίκος, ὦ πάτερ, ἔτις
ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρηκῶς λέγω· ἔποτε
ῥῆθ' ἔξει, καὶ μυριάκις πῆ τῷ Φαρμάκῳ· διὰ
τῆς ἐπιχειρεῖν ἐκ ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸ
ἀποτυχεῖν με καταπείγεις, καὶ κακοδοξία περι-
βαλεῖν θέλεις. ἔασαν ὑπὸ τῶν ὁμοτέχων φθο-
νῆσθαι. εἰ δέ με ἀποκηρύξεις πάλιν, ἐγὼ μὲν,
καί τοι πάντων ἔρημος γενόμενος, ἔδεν κατὰ σὲ
δεινὸν εὐξομαι. τί δ' ἂν, ὅπερ μὴ γένοιτο, αὖ-
θις

manem quendam muliebrem furorem omnes fu-
rere. Facile igitur aliquis, si secus malum eue-
niat, nec potentia satis sint medicamenta, suspi-
cetur, malignam et subdolam curationem fuisse.

32. Ita se habent, Pater, res vxoris tue: et
omnino tibi post obseruationem institutam dico,
nunquam illa habebit mollius, si decies millies
de medicina biberit; propterea conari non est ope-
ræ pretium, nisi me ad hoc solum vrges, vti
ex eadem conatu, et infamiam vis mihi contrahe-
re. Patere, vt inuideant mihi artis aemuli. Si
vero denuo me abdicaueris, nihil equidem, licet
desertus ab omnibus, malum tibi imprecabor.
Quid si vero, quod abominor, redeat morbus?

Θις ἡ νόσος ἀπανέλθοι; (Φιλῆ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθίζουμένα, παλινδρομεῖν) τί με πρῶτον δεήσει; θεραπεύσω μὲν εὖ ἴσθι καὶ τότε, καὶ ἔποτε λείψω τὴν τάξιν, ἣν τὰς παῖδας ἔταξεν ἡ Φύσις, εὐδὲ τῷ γένει τὸ ἐπ' ἑμαυτῷ ἐπιλήσομαι. εἴτ' ἂν σωφρονήσης, αὐθις ἀναλαμβάνεσθαι πῶποτε πισθεύσαι με δεῖ; ὀρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὴν νόσον, καὶ ὑπαμιμνήσκεται τὸ πάθος· χθρῆς, καὶ πρῶν, ἐκ τηλικύτων κακῶν ἀνασφάλλας, διατείνει, καὶ βοᾷς, καὶ τὸ μέγιστον, ὀργίζει, καὶ πρὸς μῖσος τρέπη, καὶ τὰς νόμους ἀνακαλεῖς. οἴμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἦν σου καὶ τῆς πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

Solent enim quodammodo tales, si irritentur, recurrere, quid mihi faciendum erit? Curabo quidem tunc etiam, bene noueris, et stationem, in qua collocauit natura liberos, nunquam deferam, neque vnquam generis mei obliuiscar. Deinde ubi resipueris, rursus quondam te recepturum me, credendum est. Vides iam, dum ista facis, arcessis morbum, et malum quasi admones. Heri et nudius tertius e tantis malis recreatus contentus, et clamas, et, quod maximum, irasceris, et ad odium verteris, et leges iterum aduocas. Hei mihi! Pater, talia erant etiam superioris furoris tui exordia!

Φάλαρις πρῶτος.

Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὦ Δελφοί, ὁ ἡμέτερος δυνάστης Φάλαρις, ἄξοντας τῷ θεῷ τὸν ταῦρόν τετον, καὶ ὑμῖν διαλεξομένης τὰ εἰκότα ὑπὲρ τε αὐτῶ ἐκείνης, καὶ ὑπὲρ τῶ ἀναθήματος. ὦν μὲν ἔν ἔνεκα ἤκομεν, ταῦτά ἐσιν· ἃ δέ γε πρὸς ὑμᾶς ἐπέσειλεν· Ἐγώ, Φησιν, ὦ Δελφοί, καὶ παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς Ἑλλήσι, τοιοῦτος ὑπολαμβάνεσθαι, ὅποιός εἰμι, ἀλλὰ μὴ ὅποιον ἢ παρὰ τῶν μισούντων καὶ φθονούντων φήμη ταῖς τῶν ἀγνοούντων ἀκοαῖς παραδέδωκεν, ἀντὶ τῶν πάντων ἀλλαξάμην ἄν. μάλιστα δὲ παρ' ὑμῖν, ὅσω ἱεροί τέ ἐσε, καὶ πάρεδροι 1) τοῦ Πυθίῳ, καὶ

Phalaris Prior.

Misit nos, Delphi, dynasta noster Phalaris, qui ferretus Deo taurum hunc, et apud vos, quae opportuna viderentur, de ipso pariter ac de munere differeremus. Cuius igitur rei gratia venimus, haec est. Quae autem vobis nuntiari iussit, ista: Equidem, inquit, Delphi, cum apud omnes Graecos talis haberi, qualis sum, non qualem orta ab inimicis et invidis fama ignorantium auribus tradidit, rebus omnibus redemerim, tum in primis apud vos, in quantum et sacrosancti estis, et ac-

O 5

1. Πάρεδροι] Qui in eodem solio sedentes eiusdem

καὶ μονονὰ σύννομοι, καὶ ὁμωρόφιοι, τῷ θεῷ. ἡ γὰρ γὰρ, εἰ ὑμῖν ἀπολογησαίμην, καὶ πείσαιμι μάτην ὡμὸς ὑπειλῆφθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν δι' ὑμῶν ἀπολελογημένος ἔσσεσθαι. καλῶ δὲ, ὧν ἐξώ, τὸν θεὸν αὐτὸν μάρτυρα, ὃν οὐκ ἔστι δὴ πᾶ παραλογίσασθαι, καὶ ψευδεῖ λόγῳ παραγαγεῖν. ἀνθρώπος μὲν γὰρ ἴσως ἐξαπατηῖται ῥάδιον· θεὸν δὲ, καὶ μάλιστα τῷτον, διαλαθεῖν ἀδύνατον.

Ἐγὼ γὰρ ἐ τῶν ἀφανῶν ἐν Ἀκράγαντι ὢν, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος εὖ γεγονώς, καὶ τραφεὶς ἐλευθε-

colae Pythii, et tantum non contubernales sub eodem tecto Dei. Arbitror enim, si probare vobis causam possim, et persuadere, temere crudelem me putari; etiam reliquis omnibus per vos me fore purgatum. Aduoco autem eorum, quae dicam, testem illum Deum, quem non licet nimirum arguto sermone fallere, vel mendaci oratione circumuenire. Etenim homines forte fallere facile est, Deum autem, hunc maxime, ut quis subterfugiat, fieri non potest.

2. Ego enim non ignobilium Agrigenti vnus, sed si quis alius bene natus, et educatus liberaliter,

dem honoris imperiique participes, de Diis non modo vsitatum, sed et de mortalibus, quos ad Deorum dignitatem euectos συνθεόνες et παρθέδες vocabant. Reitz.

ἐλευθερίως, καὶ παιδείᾳ προσεσχηκώς, αἰεὶ διε-
 τέλουν, τῇ μὲν πόλει δημοτικὸν ἑμαυτὸν παρέ-
 χων, τοῖς δὲ συμπολιτευομένοις, ἐπισκῆ, καὶ
 μέτριον. βίαιον δὲ, ἢ σκαιόν, ἢ ὑβριστικόν, ἢ
 αὐθέκαστον, ἔδειξεν ἔδεν ἐπεκάλει με τῷ προτέ-
 ρῳ ἐκείνῳ βίῳ. ἐπειδὴ δὲ ἐώρων τὰς τάναντία
 μοι πολιτευομένας ἐπιβαλεῦντας, καὶ ἐξ ἅπαν-
 τος τρόπου ἀνελεῖν με ζητῶντας (διήρητο δὲ ἡ-
 μῶν τότε ἡ πόλις) μίαν ταύτην ἀποφυγὴν καὶ
 ἀσφάλειαν εὕρισκον, τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ τῇ πό-
 λει σωτηρίαν, εἰ ἐπιθέμενος τῇ ἀρχῇ, ἐκείνας
 μὲν ἀνασεύλαιμι, καὶ παύσαιμι ἐπιβαλεῦντας,
 τὴν πόλιν δὲ σωφρονεῖν καταναγκάσαιμι. καὶ
 ἦσαν

ter, studiis doctrinae animum applicui, semper
 popularem me in ciuitate praestiti, iisque, qui
 mecum in republica versarentur, aequum et mo-
 deratum. Vim autem a me factam, aut sinisteri-
 tatem, aut superbam contumeliam, aut nimiam
 pertinaciam ad suum omnia arbitrium referentem,
 nemo vnquam in priori illa vita mea accusauit.
 Cum vero viderem, qui mihi obtrecentarent in re-
 publica, eosdem insidias mihi struere, et omni
 modo necem meam quaerere, dissidiis autem tum
 nostra vexabatur ciuitas, solum illud perfugium
 et securitatem inueni, eandemque simul salutem
 ciuitatis, si vindicato mihi imperio, cum repri-
 merem illos insidiatores, tum ciuitatem sana sequi
 consilia cogerem. Erant etenim non pauci qui
 ista

ἦσαν γὰρ ἐκ δαίμοι ταῦτ' ἐπαινῶντες ἄνδρες μέ-
 τριοι, καὶ Φαιστιάδης, οἱ καὶ τὴν γνώμην ἡδε-
 σάν τὴν ἐμὴν, καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τὴν ἀνάγκην.
 τέτοις συναγωνισαῖς χρῆσάμενος, ἐκδίως ἐκρά-
 τησά τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τέντεῦθεν οἱ μὲν ἐκ ἔτι ἐτάραττον, ἀλλ'
 ὑπήκχον· ἐγὼ δὲ ἤρχον, ἡ πόλις δ' ἀσασίαςτος
 ἦν. σφαγὰς δὲ, ἡ ἐλάσεις, ἡ δήμευσεις, εἰδὲ
 κατὰ τῶν ἐπιβεβελυκότων εἰργαζόμεν, καί ται
 ἀναγκαῖον τὰ τοιαῦτα τολμᾶν ἐν ἀρχῇ τῆς δυ-
 νασεύας μάλις. Φιλανθρωπία γὰρ, καὶ πραό-
 τητι, καὶ τῷ ἡμέρῳ, καὶ ἰσοτιμίας, θαυμα-
 σίως ἐγὼ ἤλπιζον ἐς τὸ πείθεσθαι πρὸς ἀξέσθαι
 τέχας. εὐθὺς γὰρ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐσπείσμεν,

καὶ

ista laudarent viri moderati, et ciuitatis amantes,
 qui et consilium scirent meum, et conatus illius
 necessitatem. Hisce adiutoribus usus, facile co-
 gitata perfeci.

3. Ab eo inde tempore nihil illi amplius tur-
 bare, sed obsequi; imperium vero ego tenere,
 ciuitas ipsa seditionibus esse libera. Caedes au-
 tem, aut exilia, aut publicationes bonorum, ne-
 que contra hos, qui insidiati mihi fuerant, exer-
 cui, quamquam necessarium talia audere, in prin-
 cipio potestatis maxime. Humanitate enim, et
 mansuetudine, et miti atque ciuili ratione eos
 tractandi, mirifice sperabam ad obsequium illos
 me redacturum. Quare eeleriter induciis et pace
 facta

καὶ δηλοῦσθαι, καὶ συμβάλλαι καὶ συνεσιβῆς ἐ-
 χρώμεν τοῖς πλείστοις αὐτῶν. τὴν δὲ πόλιν αὐ-
 τὴν ὁρῶν ὀλιγωρία τῶν πρεσβύτων διεφθάρει-
 νην, τῶν πολλῶν κλεπτόντων, μᾶλλον δὲ ἀρ-
 καζόντων τὰ κοινὰ, ὑδάτων τε ἐπιρροαίαις ἀνε-
 κτησάμεν, καὶ οἰκοδομημάτων ἀναστῆσθαι ἐπέσ-
 ησα, καὶ τειχῶν περιβολῇ ἐκράτυνα, καὶ τὰς
 προσόδους, ὅσαι ἦσαν κοινὰ τῇ τῶν ἐφ' ἐσώτων
 ἐπιμελείᾳ, ῥαδίως ἐπήρξῃσα, καὶ τῆς νεολαίας
 ἐπεμελῆμεν, καὶ τῶν γερόντων πρένουν, καὶ
 τὸν δῆμον ἐν θύραις καὶ διανομαῖς, καὶ πανηγύρε-
 σι, καὶ θημεθοινίαις, διήγαν. ὕβρεις δὲ παρθέ-
 των, ἢ ἐφ' ἑβῶν διαφθοραί, ἢ γυναικῶν ἀπα-
 γαγῇ, ἢ δορυφόρων ἐκπύεμψεις, ἢ δεσποτικῇ
 τῇ ἀπειλῇ, ἀποτρόπαιά μοι καὶ ἀκῆσαι ἦν.

Ἡ δὲ
 facta conciliatus sum hostibus, et consilio atque
 conpictu plerumque usus sum. Urbem porro
 ipsam videres magistratum negligentia perditam,
 quum vulgo homines furtis, vel rapinis potius,
 rem publicam vastarent; hinc aquaeductibus re-
 creavi, hinc aedificiis exeatatis exornaui, hinc
 moenibus circumpositis munivi, publicosque re-
 ditus eorum, quos praefeci, cura auxi facile, et
 iuventutis curam suscepi, et prospexi senibus, et
 populum spectaculis, congiariis, diebus festis, et
 epulis publicis, detinui. Virginum vero contu-
 meliae, aut corruptiones adolescentum, aut con-
 iuges abductae, aut immissi satellites, aut heriles
 turpae, res auditu etiam mihi abominabiles.

Ἦδη δὲ καὶ περὶ τῆ ἀφῆναι τὴν ἀρχὴν, καὶ καταθέσθαι τὴν δυναστείαν, ἐσκοπέμην, ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιτο ἂν τις ὄνκοῦν. ἐπεὶ τό γε ἀρχεῖν αὐτὸ, καὶ πάντα πράττειν, ἐπαχθὲς ἦδη, καὶ σὺν φθόνῳ καματηρὸν ἐδόκει μοι εἶναι· τὸ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύτης τινὸς θρασυπείας δεήσειται ἡ πόλις, τῷτ' ἐζήτην ἔτι· καὶ γὰρ μὲν ὁ ἀρχαῖος περὶ ταῦτα εἶχον. οἱ δὲ ἤδη τε συνίσαντο ἐπ' ἐμὲ, καὶ περὶ τῆ τροπῆ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἀποστάσεως ἐσκοπᾶντο, καὶ συνωμοσίας συνεκρότουν, καὶ ὅπλα ἡθροίζον, καὶ χρήματα ἐπορίζοντο, καὶ τὰς ἀσυγείτονας ἐπεκαλῶντο, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ Λακεδαιμονίης καὶ Ἀθηναίων ἐπεσσεβέοντο. ἃ μὲν γὰρ
περὶ

4. Iamque de dimittendo imperio, de potestate deponenda, cogitabam, illud solum deliberans, quomodo secure hoc facere quis posset? cum ipsum imperare, et agere omnia, iam molestum mihi, et cum invidia laboriosum videretur. Iamque illud quaerebam, quomodo *eu adiaci res posset*, ut tali quadam curatione non amplius indigeret ciuitas. Atque ego antiquae nimium simplicitatis homo haec agitabam. At illi iam contra me confurgere, ac de insidiarum defectionisque ratione dispicere, et comparare coniuratos, et arma congerere, et conferre pecunias, et vicinos aduocare, et in Graeciam ad Spartanos Atheniensesque legatos, mittere. Quae de

περὶ ἐμῶ ἀπ' αὐτῶ, εἰ ληφθεῖν; ἐδόδοκτο ἤδη αὐ-
τοῖς, καὶ ὅπως με αὐτοχειρία διασπάσασθαι
ἠπείλυν, καὶ ἃς κολάσεις ἐπενόουν, δημοσίᾳ σρε-
βλόμενοι ἐξῆπον. τῶ μὲν δὴ μηδὲν παθεῖν τοιῶ-
τον, οἱ θεοὶ αἵτιοι, Φωρᾶσαντες τὴν ἐπιβε-
λὴν. καὶ μάλιστα γὰρ ὁ Πύθιος, ὀνειράτα τε προ-
δείξας, καὶ τὰς μηνύσοντας ἕκαστα ἐπιπέμπων.

Ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἤδη ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, ἐπὶ
τῶ αὐτῶ θέας ὦν τῷ λογισμῷ γενομένους ἀξιῶ
περὶ τῶν τότε πρακτέων μοι συμβαλεῦσαι, ὅτε
ἀφυλάκτως ὀλίγε δεῖν ληφθεῖς, ἐζήταν τινα
σωτηρίαν περὶ τῶν παρόντων. πρὸς ὀλίγον ἐν
τῇ γνώμῃ ἐς Ἀκράγαντα παρ' ἐμὲ ἀποδημήσαν-
τες,

me ipso, si caperer, iam decreta ipsis essent, et
ut suis me manibus discerpere mirati sint, quas-
que poenas excogitauerint, in publica tormen-
torum quaestione facti sunt. Quod quidem nihil
tale passus sum, Dii causa fuerunt, deprehen-
dendis insidiis; et in primis quidem Pythius, qui
somnia mihi ostenderet, et indices omnium ad
me mitteret.

5. Iam hic ego vos, Delphi, rogo, ut in eo-
dem metu *animis et cogitatione* constituti, ipsi
consultatis, quid mihi tum faciendum fuerit, cum
tantum non per imprudentiam meam captus, sa-
lutis aliquam in re praesenti viam quaererem. Pa-
rumper igitur animis Agrigentum ad me peregri-
nati,

τες, καὶ ἰδόντες τὰς παρασκευὰς αὐτῶν, καὶ
 τὰς ἀπειλὰς ἀκράσαντες, εἶπατε τί δεῖ ποιῆναι
 Φίλανθρωπία, χρῆσασθαι πρὸς αὐτοὺς ἔτι καὶ
 Φείδεσθαι, καὶ ἀνέχεσθαι, ὅταν αὐτίκα μελλή-
 σοντα πείσεσθαι τὰ ὕστατα; μᾶλλον δὲ γυμνῇ
 ἤδη ὑπέχειν τὴν σφαγὴν, καὶ τὰ Φίλτατα ἐν ὀφ-
 θαλμοῖς 2) ὁρᾶν ἀπαλλόμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα
 πάνυ ἡλιθία τινὸς εἶναι, γεννητὰ δὲ, καὶ ἀνδρώδη
 διανοηθέντα, καὶ χολὴν ἐμφραγος, καὶ ἡδίκη-
 μένα

nati; conspectis illorum apparatibus, minis illorum
 auditis, dicite mihi, quid agendum sit? vtrum hu-
 manitate porro in illos vti *me vultis*, et parcere et
 tolerare, iam statim ultima ab illis subiturum?
 aut potius nudum iam iugulum praebere, et prae
 oculis interire videre, *quae mihi sunt carissima*?
 an ista quidem plane stupidi hominis esse *censetis*,
 meque fortiter viriliterque cogitantem, ac bile viri
 pru-

2. Ἐν ὀφθαλμοῖς] Gaudet hac locutione Ho-
 mer. In quibus tamen pleonasmum praepo-
 sitionis ἐν statuere possis, quia saepissime
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεσθαι sine praepositione di-
 cit. In nostro tamen non adeo simplex est
 pleonasm. sed significat *coram videre*, nec prae-
 positio commodè abesse poterit. At si totum
 ἐν ὀφθαλμοῖς tamen pleonasmum esse statuas
 quod ὁρᾶν sufficiat, non nego quidem: ve-
 rum aio tamen neutrum esse otiosum. *Reina.*

μένε ἀνδρὸς ἀναλαβόντα, μετελθεῖν ἐκείνας·
 ἑμαυτῷ δ' ἐκ τῶν ἐνόντων, τὴν ἐς τὸ ἐπιὸν
 ἀσφάλειαν παρασχεῖν; ταῦτ' οἶδ' ὅτι συνεβη-
 λεύσατε ἄν.

Τί ἔν ἐγὼ μετὰ τῆς ἐποίησα, μετασχιλάμε-
 νος τὰς αἰτίαις, καὶ λόγῳ μεταδὲς αὐτοῖς, καὶ
 τὰς ἐλέγχας παραγαγὼν, καὶ σαφῶς ἐξελέγ-
 χας ἔκαστα, ἐπεὶ μὴδ' αὐτοὶ ἔτι ἔξαργοι ἦσαν,
 ἡμυνόμην ἀγανακτῶν τὸ πλεόν, ἔχ' ὅτι ἐπεβε-
 βουλευμένη, ἀλλ' ὅτι μὴ εἰάθην ὑπ' αὐτῶν ἐν
 ἐκείνῃ τῇ προαρέσει μέναι, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐνεση-
 πάμην. καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνης, Φυλάττων μὲν ἑ-
 μαυτὸν, διατελῶ· ἐκείνων δὲ τὰς αἰεὶ ἐπιβου-
 λεύοντάς μοι κολλάζων· εἶθ' οἱ ἄνθρωποι ἐμὲ
 τῆς

prudentis atque iniuria laesi assumpta, illos vlcisci,
 mihi que pro praesenti facultate, futuri temporis
 securitatem praestare? Haec, noui ego, mihi
 consuleretis.

6. Quid igitur post ea feci? Arcessitos noxios,
 et caussae dicendae copia illis facta, prolatis ar-
 gumentis, plane de singulis conuictos, quando-
 quidem negare nec ipsi poterant, vltus sum, ae-
 gerrime ferens, non quod factae mihi essent in-
 fidiae, sed quod mihi per illos integrum non
 esset in illa ratione permanere, quam initio in-
 stitueram. Atque ab eo inde tempore ita viuo,
 vt me custodiam, illorum vero ex numero eos,
 qui mihi semper insidiantur, puniam. Deinde

τῆς ὁμότητος αἰτιῶνται, ἐκ ἐτι λογιζόμενοι
 παρὰ ποτέρου ἡμῶν ἦν ἡ πρώτη τῶν ἀρχῶν
 συνελόντες δὲ τὰν μέσῳ, καὶ ἐφ' οἷς ἐκολάζον-
 το, τὰς τιμωρίας αὐτὰς ἡτιῶντο, καὶ τὰς δο-
 κήσας ἐν αὐταῖς ὁμότητας. ὅμοιον ὥς εἴ τις
 παρ' ὑμῖν ἱερόσυλόν τινα ἰδὼν ἀπὸ τῆς πέτρας
 ἐπιπτέμενον, ἃ μὲν ἐτόλμησε, μὴ λογίζοιτο, ὡς
 νύκτωρ ἐς τὸ ἱερόν παρῆλθε, καὶ κατέσπασε τὰ
 ἀναθήματα, καὶ τῷ ξοάνῃ ἤψατο, κατηγοροῖν
 δὲ ὑμῶν πολλὴν τὴν ἀγριότητα, ὅτι Ἕλληνές τε,
 καὶ ἱεροὶ εἶναι λέγοντες, ὑπεμείνατε ἀνδρωπὸν
 Ἕλληνα πλησίον τῷ ἱερῷ (καὶ γὰρ ἃ πάνυ πόρ-
 ρῳ τῆς πόλεως εἶναι λέγεται ἡ πέτρα) κολάσει
 τοιαύτη περιβαλεῖν. ἀλλ', οἶμαι, αὐτοὶ τε
 κατα-

crudelitatis me accusant homines, non cogitantes
 illud, ab vtro nostrum prima horum origo sit.
 Nimirum omissis iis, quae erant in medio, et
 propter quae puniebantur, poenas accusabant
 ipsas, et quae viderentur in illis *versari* crudeli-
 tates. Perinde ac si quis apud vos sacrilegum de
 rupe videns praecipitari, quae ille ausus sit, non
 cogitet, vt noctu in templum intrauerit, ac do-
 naria detraxerit, signumque *ipsius* contrectarit;
 sed multam vestram feritatem accuset, qui Grae-
 cos vos et sanctos homines cum dicatis, sustinue-
 ritis tamen Graecum hominem prope templum
 (etenim non procul ab vrbe dicitur esse rupes illa)
 tali supplicio afficere. Sed ipsi puto ridebitis,
 si

καταγελάσσεσθε, ἣν ταῦτα λέγει τις κατ' ὑμῶν,
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται ὑμῶν τὴν κα-
τὰ τῶν ἀσεβάντων ὁμότητα.

Τὸ δ' ὅλον, οἱ δῆμοι ἐκ ἐξετάζοντες ὁποῖός
τις ὁ τοῖς πράγμασιν ἐφεσώς ἐσιν, εἴτε δίκαιος,
εἴτ' ἀδικος, αὐτὸ ἀπλῶς τὸ τῆς τυραννίδος ὀνο-
μα μισῶσι, καὶ τὸν τύραννον· καὶ Αἰακός, ἢ
Μίνως, ἢ Ῥαδάμανθυς ἢ, ὁμοίως ἐξ ἅπαντος
ἀνελεῖν σπεύδουσι, τὰς μὲν πονηρὰς αὐτῶν πρὸ
ὀφθαλμῶν τιθέμενοί, τὰς δὲ χρηστὰς, τῇ κοι-
ωνίᾳ τῆς προσηγορίας, τῷ ὁμοίῳ μίσει συμ-
περιλαμβάνοντες. ἔγωγ' ἔν αὐκῶ καὶ παρ' ὑμῖν
τοῖς Ἕλλησι πολλὰς γενέσθαι τυράννας σοφοὺς
ὑπὸ Φαῦλῳ ὀνόματι δοκῶντι, χρηστὸν καὶ ἡμε-
ρον

si quis talia contra vos dicat, et reliqui omnes
laudabunt vestram contra impios crudelitatem.

7. In universum populi, non explorato qualis
sit, qui rebus praeest, iustusne an iniustus,
ipsum simpliciter nomen tyrannidis odio habent;
et tyrannum, etsi Aeacus, aut Minos, aut Rhada-
manthus fuerit, similiter universim student tol-
lere, dum malos eorum ob oculos sibi ponunt,
bonos autem, ob communionem nominis, odio
simili complectuntur. Equidem audio, apud
vos etiam Graecos, multos tyrannos fuisse sapien-
tes, sub nomine, quod male vulgo audit, man-
suetum et placidum ostendentes ingenium: et

ρον ἡθος ἐπιδεδειγμένους· ὧν ἐνίων καὶ λόγους εἰ-
 ναι βραχεῖς ἐν τῷ ἱερῷ ὑμῶν ἀποκειμένους, ἀ-
 γάλματα καὶ ἀναθήματα τῷ Πυθίῳ.

Ὅρατε δὲ καὶ τὰς νομοθέτας τῷ κολαστικῷ
 εἶδει τὸ πλεόν νέμοντας, ὡς τῶν γε ἄλλων ἔδῃν
 ὄφελος, εἰ μὴ φόβος προσεῖη, καὶ ἐλπίς τῆς
 κολάσεως. ἡμῖν δὲ τῆτο πολλῷ ἀναγκασιότερον
 τοῖς τυράννοις, ὅσω πρὸς ἀνάγκην ἐξηγάμεθα,
 καὶ μισᾷσί τε ἅμα, καὶ ἐπιβλεύουσιν ἀνθρώ-
 ποις σύνεσμεν, ὅπως μὴδὲ τῶν μορμολυκείων ὀ-
 φελός τι ἡμῖν γίγνεται, ἀλλὰ τῷ περὶ τῆς Ἰ-
 δρας μύθῳ τὸ πρᾶγμ' ἔοικεν. ὅσω γὰρ ἂν ἐκ-
 κόπτωμεν, τοσῶδε πλείους ἡμῖν ἀναφύονται
 τᾷ

quorundam adeo ex illo numero, brevia dicta in
 vestro templo reposita, *quasi* signa quaedam et
 donaria, Pythio.

g. Videtis leges etiam poenali sanctioni
 plurimum tribuere, cum reliquorum nullus sit
 usus, nisi metus adsit et expectatio poenae. No-
 bis vero tyrannis multo magis illud necessarium
 est, in quantum inuitis imperamus, et cum ho-
 minibus versamur, qui odio nos habent et insi-
 diis appetunt, ubi terriculamentis laruatis nihil
 proficitur; sed Hydrae fabulam res refert: quo
 plures enim exciderimus, tanto plures subna-
 scuntur

τοῦ κολάζειν ἀφορμαί. Φέρειν 3) δ' ἀνάγκη, καὶ τὸ ἀναφυόμενον ἐκκόπτειν αἰεὶ, καὶ ἐπικαίειν, νῆ Δία, κατὰ τὸν Ἰόλκων, εἰ μέλλοιμεν ἐπικρατήσειν. τὸν γὰρ ἅπαξ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐμπесεῖν ἡναγκασμένον, ὁμοιον χρὴ τῇ ὑποθέσει καὶ αὐτὸν εἶναι· ἢ Φειδόμενον τῶν πλησίον, ἀπολωλένα. ὅλως δέ, τίνα οἴσθ' ἐξ ἑτέρως φηγεῖον, ἢ ἀνήμερον ἄνθρωπον εἶναι, ὡς ἡδεσθαί
μασι-

scuntur puniendi occasiones. Auferre autem oportet quod subnascitur, et excidere semper, et vrere Iolai instar, vincere si velimus. Eum enim qui semel in hanc vitam incidere coactus est, oportet aut similem esse argumento, *quod agendum suscepit*, aut, dum aliis parcit, ipsum perire. Quem vero omnino putatis hominem ferum adeo et imitem esse, qui delectetur flagellandis *aliis*, et
P 3 plora-

3. Φέρειν] Nisi placet verbo Φέρειν hic tribuere auferendi significationem, videndum an non fuerit in libris antiquis ἀΦαιρεῖν. Gesner. Si *tolerandi, perseverandi* sensu accipias, stare poterit vulgata: quo sensu notum est, Φέρειν πόνους, id quod non mera est passio, sed et actionem inuoluit. Nemini tamen hoc obtrudo: nam cum Φέρειν modo sit *adferre*, modo etiam significet *auferre*, ideo posteriore hoc sensu cum Gesn. accipere malim. Reitz.

μασιγῆντα καὶ οἰμωγῶν ἀκόντα, καὶ σφαττο-
μένως ὀρῶντα, εἰ μὴ ἔχοι τινὰ μεγάλην τῷ κο-
λάζειν αἰτίαν; ποσάκις γὰρ ἐδάκρυσα μασιγα-
μένων ἄλλων, ποσάκις δὲ θρηνεῖν καὶ ὀδύρεσθαι
τὴν ἑμαυτῷ τύχην ἀναγκάζομαι, μείζω κολάσειν
αὐτὸς καὶ χρονωτέραν ὑπομένων; Ἄνδρὶ γὰρ
Φύσει μὲν ἀγαθῷ, διὰ δ' ἀνάγκην πικρῷ, πο-
λὺ τῷ κολάζεσθαι τὸ κολάζειν χαλεπώτερον.

Εἰ δὲ δεῖ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, ἐγὼ μὲν εἰ
αἵρεσίς μοι προτεθείη, πότερα βέλομαι, κολά-
ζειν τινὰς ἀδίκως, ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, εὖ ἴστε,
ὥς ἔδὲν μελέησας, ἐλοίμην ἂν τεθνᾶναι μᾶλλον,
ἢ μηδὲν ἀδικῶντας κολάζειν. εἰ δέ τις Φαίη,
βέλει, ὦ Φάλαρι, αὐτὸς τεθνᾶναι ἀδίκως, ἢ
δικαίως

ploratu illorum audiendo, et spectandis caedibus,
nisi magnam aliquam habeat puniendi causam?
Quoties ego, dum flagellis alii caederentur illa-
crimaui, quoties deplorare lamentarique meam
fortunam cogor, maiorem ipse et longiorem poe-
nam sustinens! Viro enim natura bono, sed quem
acerbum esse cogat necessitas, punire multo quam
puniri difficilius est.

9. Si vero libere dicendum est, equidem optio-
ne proposita, utrum malim iniuste quosdam pu-
nire, quam ipse mori; scitote me nulla cuncta-
tione interposita mortem potius electurum, quam,
qui nihil iniuste egerint, punire. Si quis vero
dicat, Vtrum vis, Phalari, ipse iniuste mori, an
iuste

δικαίως κολάζειν τὰς ἐπιβέβηκας, τῷτο βελοί-
μην ἂν. αὐτοὶ γὰρ ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, συμβού-
λῃς καλῶ, πότερον ἄμεινον εἶναι ἀδίκως ἀποθα-
νεῖν, ἢ ἀδίκως σώζειν τὸν ἐπιβεβηλευκότεν; οὐ-
δεὶς ἔτιως, οἶμαι, ἀνόητός ἐστιν, ὃς ἐκ ἂν προ-
τιμήσειε ζῆν μᾶλλον, ἢ σώζων τὰς ἐχθρὰς ἀπο-
λωλέναι. καίτοι πρόσθε ἐγὼ καὶ τῶν ἐπιχειρη-
σάντων μοι, καὶ Φανερώς ἐλληλεγμένων, ὅμως
ἔσωσα; οἷον Ἀκανθοῦ τετονί, καὶ Τιμοκράτην,
καὶ Λεωγόραν τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, παλαιᾶς συν-
ηθείας τῆς πρὸς αὐτὰς μνημονεύσας.

Ὅταν δὲ βεληθῇτε τῶν ἐιδέναι, τὰς εἰσ-
φοιτῶντας εἰς Ἀκράγαντα ξένους ἐρωτήσατε,
ὁποῖος ἐγὼ περὶ αὐτὰς εἰμι, καὶ εἰ φιλανθρω-
πῶς

iuste punire insidiatores? hoc sane *posterius* ma-
luerim. Denuo enim vos, Delphi, in consilium
mihi aduoco, meliusne sit iniuste mori, an iniu-
ste seruare insidiatorem? Nemo ita, puto, stu-
pidus est, quin viuere potius praeferat, quam
inimicis seruandis ipse perire. Quamquam quot
ego eorum etiam, qui insidias mihi struxerant,
manifeste licet conuictos, tamen seruauī? velut
Acanthum hunc et Timocratem, et Leagoram il-
lius fratrem, memoria antiquae cum illis consue-
tudinis adhibita.

10. Si vero meam vitae rationem nosse volue-
ritis, peregrinos Agrigentum venientes interro-
gate, qualem me illis praebeam, vtrum humane
tractem,

πως προσφέρωμαι τοῖς καθαίρεσιν, ὥς γε καὶ σκοπὰς ἐπὶ τῶν λιμένων ἔχω, καὶ πευθῆνας, τίνες καὶ ὅθεν καταπεπλεύκασιν, ὥς κατ' ἀξίαν τιμῶν, ἀποπέμπωμαι αὐτάς. ἔνιοι δὲ καὶ ἐξ-
πίτηδες φοιτῶσι παρ' ἐμέ, οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐφεύγασιν τὴν συνκρίαν τὴν ἐμὴν ὥσπερ ἀμέλει καὶ πρώην ὁ σοφὸς Πυθαγόρας ἦεν ὡς ἡμᾶς, ἀλλὰ μὲν ὑπὲρ ἐμῆ ἀκηκῶς. ἐπεὶ δ' ἐπειράθη, ἀπῆλθεν ἐπαινῶν με τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐλεῶν τῆς ἀναγκαιῆς ὀμότητος. εἴ-
τα οἶεσθε τὸν πρὸς τοὺς ὀθνεῖους Φιλάνδρω-
πον, οὕτως ἀδίκως τοῖς οἰκείοις προσφέρεσθαι, εἰ μὴ τι διαφερόντως ἡδίκητο.

Ταῦ-

tractem, qui eo deferuntur: qui in portibus speculatores habeam, exploraturos, qui et vnde navibus venerint? ut pro dignitate cuiusque honoratos dimittam. Quidam vero etiam dedita opera ad me ventitant, Graecorum sapientissimi, nec consuetudinem meam refugiunt. Ut nempe etiam nuper sapiens Pythagoras ad nos venit, qui cum alia de me audisset, experimento facto discessit, meam laudans iustitiam, et necessariae misertus crudelitatis. Deinde putatis, hominem peregrinis adeo humanum, iniuste tractaturum suos, nisi insigni affectum iniuria?

Ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ ἐμαυτῶ ἀπολελόγημαι
 ὑμῖν, ἀληθῆ, καὶ δίκαια, καὶ ἐπαίνε μᾶλλον,
 ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ἢ μίσος ἄξια. ὑπὲρ δὲ τῶ
 ἀνθρώπου, καὶ ὑμᾶς ἀκῆσαι ὅθεν καὶ ὅπως
 τὸν ταῦρον τέτον ἐκτησάμην, ἐκ ἐκδὸς αὐτοῦ
 τῷ ἀνδριαντοποιῷ. μὴ γὰρ ἔτω μανείην, ὡς
 τοιούτων ἐπιθυμῆσαι κτημάτων. ἀλλὰ Περί-
 λαος ἦν τις ἡμεδαπός, χαλκεὺς μὲν ἀγαθός,
 πονηρὸς δὲ ἄνθρωπος· ἔτος πάμπλου τῆς ἐμῆς
 γνώμης διημαρτηκῶς, ὥετο χαριεῖσθαι μοι, εἰ
 καινὴν τινα κόλασιν ἐπινύσειεν, ὡς ἐξ ἅπαντος
 κολάζειν ἐπιθυμῶντι. καὶ δὴ κατασκευάσας
 τὸν βῆν, ἠκέ μοι κομίζων, κἄλλισον ἰδεῖν, καὶ
 πρὸς τὸ ἀκριβέστατον εἰκασμένον· κινήσεως γὰρ
 αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει μόνον πρὸς τὸ καὶ
 ἔμψυ-

II. Atque hæc quidem pro me dixi, vera, iusta,
 laude potius quam odio digna. Iam de donario
 vos audire tempus est, quomodo dominus huius
 tauri factus sim, quem non locauerim statuario.
 Absit enim a me ille furor, ut tale quid possidere
 cupiam. Sed fuit Perilaus aliquis nostras, faber
 bonus, sed homo *idem* pessimus. Hic multum a
 coniectando animo meo aberrans, gratum se mi-
 hi facturum rebatur, tanquam poenis omnino
 gaudenti, si nouam quandam poenam excogitasset.
 Fabrefactum igitur bouem mihi attulit, pulcher-
 rima specie, et ad exactissimam similitudinem ela-
 boratum: solo enim motu et mugitu deficiebatur,

ἔμψυχον εἶναι δοκεῖν. ἰδὼν δὲ, ἀνέκραγον εὐ-
 θύς, ἄξιον τὸ κτῆμα τῷ Πυθίᾳ· πεμπτές δ'
 ταῦρος τῷ θεῷ. ὁ δὲ Περίλαος παρεσὼς, τί
 δ' εἰ μάθοις, ἔφη, τὴν σοφίαν τὴν ἐν αὐτῷ,
 καὶ τὴν χρεῖαν, ἣν παρέχεται; καὶ ἀνοίξας ἅμα
 τὸν ταῦρον κατὰ τὰ νῶτα, ἣν τινα, ἔφη, κο-
 λάξεν ἐθέλης, ἐμβιβάσας εἰς τὸ μηχανήμα τῷ-
 το, καὶ κατακλείσας, προσιθῆναι μὲν τὰς αὐ-
 λὰς τὰςδε πρὸς τὰς μυκτῆρας τῷ βόσκι, πῦρ δ'
 ὑποκαίειν κελεύειν· καὶ ὁ μὲν οἰμώζεται, καὶ
 βοήσεται, ἀλήκτοις ταῖς ὀδύναις ἐχόμενος· ἡ
 βοή δὲ, διὰ τῶν αὐλῶν μέλη σοι ἀποτελέσει,
 οἷα λιγυρώτατα, καὶ ἐπαυλήσει θρηνηῶδες, καὶ
 μυκήσεται γοερώτατον, ὡς τὸν μὲν, κολάζεσθαι,
 σὲ δὲ τέρπεσθαι μεταξὺ καταυλόμενον.

Ἐγώ

quo minus animatus esse videretur. Ad primum
 autem conspectum exclamaui, dignum opus,
 quod habeat Pythius. Mittendus hic taurus Deo.
 Adstans autem Perilaus, *Quid si*, inquit, *noris*
artem in illo adhibitam, et quem usum praebeat?
et, simul aperiens prope tergum bouem, si quem pu-
nire, inquit, volueris, imposito illo in hanc machi-
nam, eaque clausa, applicari has tibiās iube naribus
bouis, et succendi ignem. Sic iste eiulabit et clama-
 bit, dolore infinito cruciatus; clamor autem iste per
 tibiās modulos tibi efficiet canoros maxime, et threnis
 aptos sonos accinet, ac lugubre quiddam mugiet: adeo
 ut dum ille punitur, tibiāe tu sonis interim demulceare.

12. Ego

Ἐγὼ δὲ ὡς τῷτ' ἤκουσα, ἐμυσάχθην τὴν κακομηχανίαν τῷ ἀνδρὶ, καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐμίσησα τῷ κατασκευάσματος, καὶ οἰκείαν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπέθηκεν. καὶ ἄγε δὴ, ἔφην, ὦ Περίλαε, εἰ μὴ κενὴ ἄλλως ὑπέσχεσις ταῦτά ἐσι, δεῖξον ἡμῖν αὐτὸς εἰσελθὼν, τὴν ἀλήθειαν τῆς τέχνης, καὶ μίμησαι τὰς βοῶντας, ἵν' εἰδῶμεν εἰ καὶ ἃ Φῆς μέλη, διὰ τῶν αὐλῶν φθέγγεται. πείθεται μὲν τέτοις ὁ Περίλαος· ἐγὼ δὲ, ἐπεὶ ἔνδοον ἦν, κατακλείσας αὐτὸν, πῦρ ὑφάπτειν ἐκέλευον, Ἀπολάμβανε εἰπὼν τὸν ἄξιον μισθὸν τῆς θαυμαστῆς σε τέχνης, ἵν' ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς πρῶτος αὐτὸς αὐλῆς. καὶ ὁ μὲν δίκαια ἔπασχεν, ἀπολαύων τῆς αὐτῷ εὐμηχανίας· ἐγὼ δέ,

12. Ego vero his auditis, infelix artificium hominis abominatus, et exosus ingenium huius machinae, propriam illi poenam imposui: et, *Age sane*, inquam, *Perilae*, nisi vana temere illa sunt promissa, ostende nobis ingressus ipse veritatem artis tuae, et imitare clamantes, ut sciamus verum, quos praedicas modulos, ii per tibias sonent. Obsequitur Perilaus: at ego, cum intus esset, concluso homine, ignem succendi iussi, *Habe tibi*, dicens, dignam mercedem admirabilis illius artis tuae, ut magister illius *Musices* primus ipse canis. Atque ille digna factis suis passus est, fructum percipiens ingeniosae machinationis. Cacterum ego viventem

δὲ, ζῶντα, καὶ ἔτι ἔμπνεν ὄντα τὸν ἄνδρα, ἐξαιρεθῆναι κελεύσας, ὥς μὴ μιάνηε τὸ ἔργον ἐναποθανῶν, ἐκείνον μὲν ἄταφον κατὰ κρημνῶν ῥίπτειν ἐκέλευσα· καθάρσας δὲ τὸν βῆν, ἀπέπεραψα ὑμῖν ἀνατεθῆσόμενον τῷ θεῷ· καὶ ἐπιγράψαι γὰρ ἐπ' αὐτῷ ἐκέλευσα τὴν πᾶσαν διήγησιν· τὸ ἀνατιθέντος ἐμῶ τῆνομα, τὸν τεχνίτην τὸν Παρίλαον, τὴν ἐπίνοιαν τὴν ἐκείνην, τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐμὴν, τὴν πρέπυσαν τιμωρίαν, τὰ τῷ σοφῷ χαλκίως μέλη, τὴν πρώτην πῆραν τῆς μασικῆς.

ὑμεῖς δὲ, ὦ Δελφοί, δίκαια ποιήσετε, θύσαντες μὲν ὑπὲρ ἐμῶ μετὰ τῶν πρέσβειων, ἀναθέντες δὲ τὸν ταῦρον ἐν καλῷ τῷ ἱερῷ, ὥς πάντες εἰδῆεν οἷος ἐγὼ πρὸς τὰς πονηρὰς εἰμι, καὶ ὅπως

tem adhuc et spirantem hominem eximi iussi, ne intra moriendo opus pollueret, et insepultum per praeceps abiici. Expiatum vero bouem vobis missi dedicandum Deo, et inscribi totam narrationem iussi, meum, dedicantis, nomen, artificem Perilaum, ipsius commentum, meam iustitiam, poenam decentem, sapientis fabri modulos, primum Musices experimentum.

13. Vos vero, Delphi, quod iustum est feceritis, si pro me cum Legatis rem sacram feceritis, dedicaneritisque taurum honesto sacri loco, ut sciant omnes, qualis ego in malos sim, et quomodo

ὅπως ἀμύνομαι τὰς περιττὰς ἐς κακίαν ἐπιθυμίας αὐτῶν. ἱκανὸν γὰρ καὶ τῷτό μόνον δηλώσαι με τὸν τρόπον, Περίλαος κολασθεὶς, καὶ ὁ ταῦρος ἀνατεθεὶς, καὶ μηκέτι Φυλαχθεὶς πρὸς ἄλλων κολαζομένων αὐλήματα, μηδὲ μελωδήσας ἄλλο ἔτι, πλὴν μόνον τὰ τῷ τεχνίτῃ μυκήματα· καὶ ὅτι ἐν μόνῳ αὐτῷ καὶ πείραν ἔλαβον τῆς τέχνης, καὶ κατέπαυσα τὴν ἄμυσον ἐκείνην καὶ ἀπάνθρωπον ὥδην. καὶ τὰ μὲν παρόντα ταῦτα παρ' ἐμῷ τῷ θεῷ. ἀναθήσω δὲ καὶ ἄλλα πολλάκις, ἐπειδὴν μοι παράσχη μηκέτι δεῖσθαι κολάσεων.

Ταῦτα μὲν, ὦ Δελφοί, τὰ παρὰ τῷ Φαλαρίδῳ, ἀληθῆ πάντα, καὶ οἷα ἐπράχθη ἔκαστα·
καὶ

modo vlciscar nimias illorum ad mala cupiditates. Sufficit enim vel hoc solum ad declarandum ingenium meum, Perilaus punitus, dedicatus taurus, neque servatus amplius ad aliorum puniendorum cantus, nulla dum alia melodia edita, praeter solos artificis mugitus: et quod in illo solo et experimentum cepi artis, et finem imposui cantui illi a Musis et humanitate abhorrenti. Et in praesens ista quidem a me Deo oblata sunt. Dedicabo autem saepe etiam alia, si hoc mihi praestiterit, ut poenis non amplius indigeam.

14. Haec, Delphi, quae a Phalaride, dicere iussi sumus, vera omnia, et qualia gesta sunt singula.

Ac

καὶ δίκαιοι ἂν εἶημεν πισεύεσθαι ὑφ' ὑμῶν, μαρτυρεῖντες, ὥς ἂν καὶ εἰδότες, καὶ μηδεμίαν τῇ ψεύδεσθαι νῦν αἰτίαν ἔχοντες. εἰ δὲ ὑεῖ καὶ δεηθῆναι ὑπὲρ ἀνδρὸς μάτην πονηρῶς δοκῶντος, καὶ ἄκοντος κολάζειν ἡναγκασμένον, ἰκετεύομεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ Ἀκράγαντινοι, Ἕλληνές τε ὄντες, καὶ τὰ ἀρχαῖον Δωριεῖς, προσήσσεσθαι τὸν ἄνδρα, Φίλον εἶναι ἐθέλοντα, καὶ πολλὰ καὶ δημοσία καὶ ἰδία ἔκασον ὑμῶν εὖ ποιῆσαι ὠρμημένον. λάβετε ἔν αὐτοὶ τὸν ταῦρον, καὶ ἀνάθετε, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ τε τῆς Ἀκράγαντος, καὶ ὑπὲρ αὐτῶ Φαλαρίδος, καὶ μήτε ἡμᾶς ἀπράκτους ἀποπέμψητε, μήτ' ἐκείνον ὑβρίσητε, μήτε τὸν θεὸν ἀποσερήσητε καλλίστη ἅμα, καὶ δικαιοτάτῃ ἀναθήμαχος.

Ac digni videmur esse, quibus fides habeatur a vobis, cum perhibeamus testimonium, tanquam qui sciamus, et nullam iam mentiendi causam habeamus. Si vero etiam preces interponendae sunt pro viro, qui sine causa videtur malus, quique praeter voluntatem suam punire cogitur, supplicamus vobis nos Agrigentini, qui Graeci sumus, et antiqua origine Dores, ut admittatis virum, amicum vobis esse cupientem, et multa in vos publice et priuatim in singulos vestrum bona conferre paratum. Accipite ergo ipsi taurum et dedicate, et pro Agrigento, ipsoque Phalaride vota facite: et nec infecta re nos dimiseritis, nec illum affeceritis contumelia, nec Deum pulcherrimo iustissimoque donario priuaueritis.

Φάλαρις δεύτερος.

Οὐτε Ἀκραγαντίνων, ὧ ἄνδρες Δελφοί, πρέ-
ξενος ὢν, ἔτε ιδιόξενος αὐτῆ Φαλάριδας,
ἔτ' ἄλλην ἔχων πρὸς αὐτὸν, ἢ εὐνοίας ἰδίαν αἰ-
τίαν, ἢ μελλέσης Φιλίας ἐλπίδα· τῶν δὲ πρέσ-
βων ἀλάσας τῶν ἡκόντων παρ' αὐτῆ, ἐπιεικῇ
καὶ μέτρια διεξιόντων, καὶ τὸ εὐσεβὲς ἅμα, καὶ
τὸ κοινῇ συμφέρον, καὶ μάλιστα τὸ Δελφοῖς πρέ-
πον προορώμενος, ἀνέστην παραινέσων ὑμῖν, μή-
τε ὑβρίζειν ἄνδρα δυνάστην εὐσεβῆντα, μητ' ἀ-
νάθημα ἤδη τῷ θεῷ καθωμολογημένον, ἀπαλ-
λοτριῆν· καὶ ταῦτα, τριῶν τῶν μεγίστων ἐς
αἰὲ ὑπόμνημα γενησόμενον, τέχνης καλλίστης
καὶ ἐπινοίας κακίστης καὶ δικαίας κολάσεως.

Ἐγώ

Phalaris Alter.

Neque cura mihi Agrigentinarum hospitum pu-
blice data, Delphi, neque priuatum cum
Phalaride hospitium intercedit, neque aliam ha-
beo aut peculiarem beneuolentiae erga illum caus-
sam, aut futurae spem amicitiae. Caeterum au-
ditis Legatis ab eo venientibus, aequa et modera-
ta differentibus, atque id quod pium, et publice
utile est, et Delphos maxime decet, spectans, sur-
rexī adhortaturus vos, ut neque contumelia affi-
ciatis virum potentem, religiosum, neque dona-
rium iam nuncupatum Deo, abalienetis, quod
trium maximarum rerum omni aeuo monimentum
futurum est, artis praestantissimae, commentum
pessimi, et iusti supplicii.

2. Equi-

Ἐγὼ μὲν ἄν, καὶ τὸ ἐνδοιαῶσαι ὑμᾶς ὅλως πε-
 ρὶ τῶτα, καὶ δημιοργεῖν ἡμῖν προθεῖναι τὴν διά-
 σκεψιν, εἰ χρεὶ δέχεσθαι τὸ ἀνάθημα, ἢ ὀπί-
 στω αὐθις ἀποπέμπειν, ἀνόσιον ἤδη εἶναι νομί-
 ζω· μᾶλλον δὲ, εἰδ' ὑπερβολὴν ἀσεβείας ἀπο-
 λελοιπέναι· εἰδὲν γὰρ ἄλλ' ἢ ἱεροσυλία τὸ πρᾶ-
 γμὰ ἐστὶ, μακρῶ τῶν ἄλλων χαλεπωτέρα, καὶ
 ὅσω τῶ τὰ ἤδη ἀνατεθέντα συλᾶν, τὸ μηδὲ τὴν
 ἀρχὴν τοῖς ἀνατιθέναι βελομένοις ἐπιτρέπειν
 ἀσεβέστερον.

Δέομαι δὲ ὑμῶν Δελφὸς καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ
 τὸ ἴσον μετέχων τῆς τε δημοσίου εὐκλείας, εἰ
 φυλάττοιτο, καὶ τῆς ἐναντίας δόξης, εἰ ἐκ τῶν
 παρόντων προσγένοιτο, μὴτ' ἀποκλείειν τὸ ἱε-
 ρόν

2. Equidem ipsum hoc, dubitare vos omnino
 hac de re, ipsum hoc, quod eam proposuere
 nobis magistratus disputationem, *Sit ne recipien-
 dum donarium, an retro rursus remittendum?* irre-
 religiosum esse arbitror, vel potius, nullum im-
 pietati gradum ultra quem ascendat, reliquisse.
 Nihil enim aliud quam sacrilegium hoc est, longe
 aliis gravius, quanto nimirum maior est impie-
 tas, quam spoliare dedicata, ne permittere qui-
 dem dedicare volentibus.

3. Rogo autem vos, Delphus ipse quoque, et
 in partem veniens tum publicae bonae famae, si
 ea servetur, tum contrariae opinionis, si qua ex
 praesenti negotio contrahatur, ne claudatis sa-
 crum

ρὸν τοῖς εὐσεβῶσι, μήτε τὴν πόλιν πρὸς ἅπαν-
τας ἀνθρώπους διαβάλλειν, ὡς τὰ πεμπόμενα
τῷ θεῷ συκοφαντῶσαν, καὶ ψήφῳ καὶ δικαστη-
ρίῳ δοκιμάζουσαν τὰς ἀνατιθέοντας. εἰδὲς γὰρ
ἔτι ἀναθεῖναι πολυμήσειεν ἂν, εἰδὼς δὲ προση-
σύμενον τὸν θεόν, ὃ, τι ἂν μὴ πρότερον Δελ-
φοῖς δοκῇ.

Ὁ μὲν ἔν Πύθιος, τὴν δαμαίαν ἤδη περὶ τῷ
ἀναθήματος ψήφον ἤνεγκεν. εἰ γὰρ ἐκρίσει τὸν
Φάλαριν, ἢ τὸ δῶρον αὐτὸ ἐμυσάττετο, ῥάδιον
ἦν ἐν τῷ Ἰονίῳ μέσῳ καταδύσαι αὐτὸ, μετὰ
τῆς ἀγέσης ὀλκάδος. ὁ δὲ πολὺ τέναντίον ἐν
εὐδία τε διαπεραιωθῆναι, ὡς Φασί, παρέσχεεν
αὐτοῖς, καὶ σῶς ἐς τὴν Κίρραν κατᾶρα.

Ω

cum religiosis, neque ciuitati nostrae infamiam
apud omnes homines concilietis, quasi ea quae
mittuntur Deo calumniatur, et calculo iudicio-
que exploret, qui aliquid donant. Nemo enim
amplius donare quidquam temere audebit, si sciat,
non admissurum esse Deum, quod non prius
Delphis *admittendum* videatur.

4. Ac Pythius quidem iustum iam de donario
suffragium tulit. Si enim odisset Phalarin, aut
munus illius abominaretur, facile illi erat medio
in Ionio illud, cum ipsa naui, quae vehebat, de-
mergere. Verum ille contra per serenitatem vti
traicerent, ut aiunt, ipsis tribuit, et salui ad
Cirram vti appellerent.

Luc. Op. T. IV.

Q

5. Qua

Ὡ καὶ δῆλον, ὅτι προσίεται τὴν τῷ μονάρχῃ
 εὐσεβειαν. χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ψη-
 Φισαμένους, προσθεῖναι καὶ τὸν ταῦτον ταῦτον
 τῷ ἄλλῳ κόσμῳ τῷ ἱερῷ. ἐπεὶ πάντων ἂν εἴη
 τῷ ἄποπώτατον, πέμψαντά τινα μεγαλο-
 πρεπὲς ἔτω δῶρον θεῷ, τὴν καταδικάζουσιν ἐκ
 τῷ ἱερῷ ψῆφον λαβόντων, καὶ μισθὸν κομίσασθαι
 τῆς εὐσεβείας, τὸ κεκρίσθαι μηδὲ τῷ ἀνατιθέ-
 ναι ἄξιον.

Ὁ μὲν ἔν τ᾽ ἀναντία μοι ἐγνωκώς, καθάπερ
 ἐκ τῷ Ἀκράγαντος ἄρτι καταπεπλευκώς, σφα-
 γὰς τινάς, καὶ βίας, καὶ ἄρπαγὰς, καὶ ἀπαγω-
 γὰς ἐτραγώδει τοῦ τυράννου, μόνον οὐκ αὐτό-
 πτης γεγενῆσθαι λέγων, ὃν ἴσμεν οὐδ' ἄχρι τῷ
 πλείστῳ

5. Qua re etiam manifestum est, admitti ab eo
 monarchae pietatem. Oportet autem vos quoque
 eadem decernere, et adiacere hunc taurum reli-
 quis templi ornamentis. Omnium enim absur-
 dissimum fuerit, magnifici adeo muneris Deo
 missi auctorem, damnans ex templo suffragium
 referre, et mercedem hanc religionis suae habe-
 re, ut ne dignus quidem sit habitus qui aliquid
 donet.

6. Ille quidem, qui contraria mihi decrevit,
 quasi qui Agrigento modo huc appulerit, caedes
 quasdam, et vim factam, et rapinas, et abdu-
 ctiones tyranni tragica oratione retulit, tantum
 non visa a se narrari dicens; quem tamen neque
 ad

πλοῖε ἀποδεδημηκότα. χρη δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα, μηδὲ τοῖς πεπονθέναι φάσκεισι πάνυ πιεῦειν διηγμένοις. ἄδηλον γὰρ εἰ ἀληθῆ λέγασιν, ἔχ ὅπως αὐτὰς, ἃ μὴ ἐπισάμεθα, κατηγορεῖν.

Εἰ δ' ἔν τι καὶ πέπρακται τοιῶτον ἐν Σικελίᾳ, τῷτ' ἔ Δελφοῖς ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν, εἰ μὴ ἀντὶ ἱερέων ἤδη δικασαὶ εἶναι ἀξιῶμεν· καὶ δέον θύειν, καὶ τ' ἄλλα θεραπεύειν τὸν θεὸν, καὶ συνανατιθέναι, εἰ πέμψείς τις, σκοπῶντες καθήμεθα, εἴ τινες τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴονιν δικαίως ἢ ἀδίκως τυραννῶνται.

Καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐχέτω ὅπῃ καὶ βέλετα· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον, εἶμαι, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν

ad nauem usque peregrinatum esse, nouimus. Oportet autem talia ne his quidem, qui se passos esse dicunt, omnino credere narrantibus; cum, utrum vera dicant, incertum sit: nedum ut ipsi, quae non certo scimus, accusemus.

7. Vtrum igitur tale quidquam in Sicilia factum sit, hoc Delphis necesse non est studiose quaerere; nisi pro sacerdotibus iam iudices esse postulamus; et cum inactare nos oportebat, et reliquum Dei cultum peragere, et vna ponere donaria si quis mittat, sedemus disceptaturi, si qui trans Ionium mare iuste aut iniuste tyrannidem gerant.

8. Aliorum quidem res quomodo cumque lubuerit se habeant. Nobis autem necessarium ar-

αὐτῶν εἰδέναι, ὅπως τε πάλαι δίσκοντο, καὶ
 ὅπως νῦν ἔχει, καὶ τί ποιᾷσι λαῶν ἔσται. ὅτι
 μὲν δὴ ἐν κρημνοῖς τε οἰκῶμεν αὐτοὶ, καὶ πέτρας
 γεωργῶμεν, ἔχ' Ὅμηρον χρὴ περιμένειν, δηλώ-
 σοντα ἡμῖν, ἀλλ' ὁρᾶν πάρεσι ταῦτα· καὶ ὅσον
 ἐπὶ τῇ γῇ, βαθεῖ λιμῶ ἀεὶ συνῆμεν ἄν. τὸ δ'
 ἱερὸν, καὶ ὁ Πύθιος, καὶ τὸ χρηστήριον, καὶ
 οἱ θύοντες, καὶ οἱ εὐσεβῶντες, ταῦτα Δελ-
 φῶν τὰ πεδία, ταῦθ' ἡ πρόσσδος, ἐντεῦθεν
 ἡ εὐπορία, ἐντεῦθεν αἱ τροφαί· χρὴ γὰρ
 τάληθ' ἡ πρὸς γε ἡμᾶς αὐτοὺς λέγειν, καὶ τὸ
 λεγόμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἄσπαρτα ἡμῖν καὶ
 ἀνῆροτα φύεται τὰ πάντα ὑπὸ γεωργῶ τῷ
 θεῷ, ὃς ἔ μόνον τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν
 ἀγαθὰ

bitror nostra ipsorum scire, cum ut olim consti-
 tuta fuerint, tum uti nunc se habeant, et quid
 facientibus melius futurum sit. Ac nos in prae-
 cipitiis habitare, et saxa arare, non Homerus no-
 bis expectandus est, qui nos doceat; sed videre
 ista licet: et quantum ad terram, prolixa semper
 cum fame essemus. Sed templum, et Pythius,
 et oraculum, et maestantes, et religiosi, hi Del-
 phorum agri, hi reditus, hinc bona copia, hinc
 alimenta, (oportet enim vera, inter nos quidem
 certe, dicere,) et quod a poetis dicitur, sine se-
 mine nostro, sine aratro, proueniunt omnia:
 agrum nostrum colente Deo, qui non ea solum,
 quae apud reliquos *Graecus* nascuntur, bona no-
 bis

ἀγαθὰ γιγνόμενα παρέχει, ἀλλ' εἴ τι ἐν Φρυγίῃ,
ἢ Λυδοῖς, ἢ Πέρσαις, ἢ Ἀσσυρίοις, ἢ Φοίνιξιν,
ἢ Ἰταλιώταις, ἢ Ὑπερβορέοις αὐτοῖς, πάντα
ἐς Δελφὸς ἀφικνεῖται. καὶ τὰ δεύτερα μετα
τὸν θεὸν ἡμεῖς τιμῶμεθα ὑφ' ἀπάντων, καὶ
εὐποροῦμεν, καὶ εὐδαμονοῦμεν· ταῦτα τὸ ἀρχαῖον
ταῦτα τὸ μέχρι νῦν, καὶ μὴ παυσαίμεθα γὰρ
ἔτι βιῶντες.

Μέμνηται δὲ εἰς πῶποτε ψῆφον ὑπὲρ ἀνα-
θήματος παρ' ἡμῖν ἀναδοθεῖσαν, εἰδὲ κωλυθέν-
τα τινὰ θύειν ἢ ἀνατιθέναι. καὶ διὰ τῆς, οἴ-
μα, καὶ αὐτὸ ἐς ὑπερβολὴν ἠύξηται τὸ ἱερὸν,
καὶ ὑπερπλετῇ ἐν τοῖς ἀναθήμασι. δεῖ τοίνυν
μηδ' ἐν τῷ παρόντι καινοτομεῖν μηδέν, μηδὲ
παρὰ

bis praebet; sed si quid apud Phrygas, Lydos,
Persas, Assyrios, aut Phoenices, aut Italos, aut
iplos Hyperboreos, nascitur, Delphos omnia per-
ueniunt. Et secundo post Deum loco nos colimur
ab omnibus, et abundamus, et beati sumus. Haec
antiqua ratio, haec adhuc obtinet, et vtinam ita
vivere non desinamus!

9. Recordatur autem nemo vnquam suffragium
de donario apud nos latum, nec prohibitum
quemquam, quo minus sacrificaret, vel dedicaret
aliquid. Ac propter hoc ipsum, puto, supra mo-
dum auctum est sacrum, et abundat donariis. Qua-
re nec in praesenti nouandum quidquam, neque

παρὰ τὰ πατρίᾳ νόμον καθιστάσθαι, φιλοκρινεῖν
τὰ ἀναθήματα, καὶ γενεαλογεῖν τὰ πεμπόμενα,
ὄθεν, καὶ ἀφ' ὅτῃ, καὶ ἑποῖα· δεξαμένους δὲ
ἀπραγμόνως ἀνατιθέναι, ὑπηρετῶντας ἀμφοῖν,
καὶ τῷ θεῷ, καὶ τοῖς εὐσεβέσι.

Δοκεῖτε δέ μοι, ὦ ἄνδρες Δελφοί, ἄριστα βε-
λεύσεσθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογίσεσθε
πρῶτον ὑπὲρ ὄσων καὶ ἡλίκων ἐστὶν ἡ σκέψις·
πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῶ θεῷ, καὶ τῶ ἱερῷ, καὶ θυ-
σιῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ ἐθνῶν ἀρχαίων, καὶ
θεσμῶν παλαιῶν, καὶ δόξης τῶ μαντεῖς· ἔπει-
τα, ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ τῶν συμφερόν-
των τῷ τε κοινῷ ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστῳ Δελ-
φῶν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, τῆς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
εὐκλείας

praeter patrium morem lex constituenda, vt scrupulose iudicentur donaria, et eorum quae mittuntur origo inquiratur, unde, a quo, et qualia sint? sed accepta sine operosa quaestione dedicare, tum Deo ministrantes, tum religiosis.

10. Videmini autem mihi, Delphi, sic demum optime de praesentibus iudicaturi, si primum consideraueritis, de quot quantisque rebus sit quaestio. Primo quidem de Deo, et templo, et victimis, et donariis, et moribus antiquis, et legibus vetustis, et gloria oraculi: deinde de tota ciuitate, et his, quae cum reipublicae nostrae, cum priuatim unicuique Delphorum conducant: super omnia vero de bona aut mala apud omnes

εὐλείας ἢ κηκοδοξίας. τέτων γὰρ ἐκ αἰδᾶ εἴ
τι μείζον, εἰ σωφρονεῖτε, ἢ ἀναγκαιότερον ἡ-
γήσησθε ᾧν.

Περὶ μὲν ἔν ᾧν βαλευόμεθα, ταῦτά ἐσιν. ἔ
Φάλαρις τύραννος εἷς, ἔδὲ ταῦρος ἕτος, οὐδὲ
χαλκὸς μόνον, ἀλλὰ πάντες βασιλεῖς, καὶ πάν-
τες δυνάσται, ὅσον νῦν χρῶνται τῷ ἱερῷ, καὶ
χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, καὶ ὅσα ἄλλα τίμια, παλ-
λὰ πολλάκις ἀνατεθησόμενα τῷ θεῷ. πρῶτον
μὲν γὰρ τὸ κατὰ τὸν θεὸν ἐξετασθῆναι ἄξιον.

Τίτος ἔν ἔνεκα, μὴδ' ὡς αἰεὶ, μὴδ' ὡς πά-
λαι τὰ περὶ τῶν ἀναθημάτων ποιήσομεν; ἢ τί
μεμφόμενοι τοῖς παλαιοῖς ἔθεσι, καινοτομήσο-
μεν; καὶ ὃ μὴδὲ πώποτε, ἀφ' ἧ τὴν πόλιν οἰ-
κῶμεν,

mnes homines fama. Hisce enim si quid maius,
magisue necessarium, modo sanum abhabeatis
iudicium, existimetis, non novi.

11. Haec ergo sunt, de quibus deliberamus;
non Phalaris vnus tyrannus, neque taurus iste,
neque aes tantum; sed reges omnes, et omnes
Dynastae, qui iam sacra vtuntur, et aurum,
et argentum, et quaecumque alia pretiosa dedi-
canda sunt in posterum Deo. Primo quidem,
quod ad Deum pertinet, exploratu dignum.

12. Qua igitur de causa non vt semper, neque
vt olim, quae ad donaria referuntur, faciemus?
aut quid reprehendentes in vetusto more nouabi-
mus; et quod nunquam a nobis, ex quo urbem

ἔχμεν, καὶ ὁ Πύθιος χεῖρ, καὶ ὁ τρίπους φθέγγεται, καὶ ἡ ἱέρεια ἐμπνέεται, γεγέννηται ἡμῖν, νῦν κατασησόμεθα, κρίνεσθαι, καὶ ἐξετάζεσθαι, τὰς ἀνατιθέοντας; καὶ μὴν ἐξ ὁκείνης μὲν τῆ παλαιᾷ ἔθης, τῆ ἀνέδην καὶ πᾶσιν ἐξείναι, ὁρᾶτε ὅσων ἀγαθῶν ἐμπέπλησαι τὸ ἱερόν, ἀπάντων ἀνατιθέωντων, καὶ ὑπὲρ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν ἐνίων δωρεαμένων τὸν θεόν.

Εἰ δ' ὑμᾶς αὐτὰς δοκιμασίας, καὶ ἐξετάσεις ἐπισησέτε τοῖς ἀναθέμασιν, ὁκνῶ μὴ ἀπορήσωμεν τῶν δοκιμασθησομένων ἔτι, ἔθενός ὑπομένοντος, ὑπόδικον αὐτὸν καθιστάναι, καὶ ἀναλίσκοντα, καὶ καταδαπανῶντα, παρ' αὐτῆς κρίνεσθαι,

habemus, et Pythius respondet, et tripod loquitur, et sacerdos inspiratur, factum est, nunc constituemus, ut iudicentur, et explorentur, qui aliquid dedicant? Atqui ex antiquo illo more, quo promiscue et omnibus hoc licet, videtis quot quantisque bonis templum impletum sit, dedicantibus omnibus, et supra vires suas quibusdam Deo donantibus.

13. Si vero vos cognitores quaesitoresque donarii constitueritis, metuo ne non habeamus amplius, quae explorentur; cum futurum sit, ut nemo sustineat reum se constituere, et sumtibus atque impensis e sua re familiari factis insuper iudicari, et pe-

νεσθαι, καὶ ὑπὲρ τῶν ὅλων κινδυνεύειν. ἢ τίνα βιωτὸν, εἰ κριθήσεται τῷ ἀνατιθέναι ἀνάξιος.

et periclitari adeo de capite. Quis enim vivendum sibi putet, si indignus, qui donet aliquid, iudicetur.

Ἀλέξανδρος, ἢ Ψευδόμαντις.

Σὺ μὲν ἴσως, ὦ Φίλτατε Κέλσε, μικρὸν τι τῷτο καὶ Φαῦλον οἶει τὸ πρόσταγμα, προστάττειν τὸν Ἀλεξάνδρου σοι τῷ Ἀβωνοτειχίτῃ τῷ γόητος βίον, καὶ ἐπινοίας αὐτῷ, καὶ τολμήματα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι τὸ δὲ, εἴ τις ἐθέλοι πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἕκαστον ἐπεξιέναι, ἔμειον ἐσιν, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τῷ Φιλίππῃ πράξεις ἀναγράψαι· τοσῶτος εἰς κακίαν ἔτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκείνος. ὁμῶς δὲ εἰ
μετά

Alexander, seu Pseudomantis.

Paruum tu forte, Celse carissime, et leve existimas, quod iussisti, Alexandri me tibi Abonoteichitae impostoris vitam, et commenta, et ausus, et praestigias, in libram relatas mittere. At illud, si quis accurate velit singula persequi; non minus est, quam Alexandri Philippi F. actiones describere. Quantus enim ille ad virtutem, tantus hic ad malitiam. Verumtamen si cum ve-

μετὰ συγγνώμης ἀναγνώσσεσθαι μέλλοις, καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἰσορκεμένοις προσλογιῆσθαι, ὑποθήσωμαί σοι τὸν ἄθλον, καὶ τὴν Αὐγείᾳ βεβασίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δύναμιν γε τὴν ἑμαυτῷ, ἀνακαθήρασθαι πειράσομαι, ὀλίγους ὅσας τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τεκμηρίοιο πόση πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέτρητος ἦν ἡ κόπρος, ἣν τρισχίλιοι βόες ἐν πολλαῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδύναντα.

Αἰδῶμαι μὲν ἐν ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπὲρ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἑμαυτῷ· σὲ μὲν, ἀξιῶντος μνήμη καὶ γραφῇ παραδοθῆναι ἄνδρα τρισκατάρκτον· ἐμῷ δὲ, σπεδὴν ποιημένῃ ἐπὶ τοιαύτῃ ἰσορίᾳ, καὶ πράξεσιν ἀνθρώπων, ὃν οὐκ ἀναγγνώσκεσθαι
πρὸς

nia lecturus es, et, quae deerunt narrationi imputare et adiacere de tuo, laborem tibi illum sustinebo, et Augiae stabulum, etsi non uniuersum, certe pro viribus repurgare studebo, paucos certe aliquot cophinos egerens, ut ex illis certe iudicare possis, quantum omne quam immensum fuerit stercus, quod ter mille boues pluribus annis facere potuerunt.

2. Ac verecundia quadam afficior amborum nomine, tuo pariter ac meo: tuo, qui petas memoriae et scriptis commendari hominem omnibus modis execrabilem: meo, qui studium in tali historia ponam et actionibus hominis, quem
non

πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἦν ἄξιον, ἀλλ' ἐν παν-
 δήμῳ τινὶ μεγίστῳ θεάτρῳ ὀρεῖσθαι, ὑπὸ πιθή-
 κων, ἢ ἀλωπέκων σπαρταττόμενον. ἀλλ' ἦν τις
 ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, ἔχομεν καὶ
 αὐτοὶ εἰς παράδειγμα τι τοιῶτον ἀνενεγκεῖν. καὶ
 Ἀρρίανος γὰρ ὁ τῷ Ἐπικτῆτι μαθητῆς, ἀνὴρ
 Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ἑ-
 λον τὸν βίον συγγενόμενος, ὁμοίον τι παθὼν,
 ἀπολογήσασθ' ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιλλιβόρου
 γὰρ τῷ ληστῇ καλεῖνος βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν.
 ἡμῖς δὲ πολὺ ὠμοτέρῃ ληστῇ μῆμην ποιησόμε-
 θα, ὅσω μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν
 ἄτος ἐλήφευεν, καὶ Μινύαν μόνην, καὶ τὴν Ἰδην
 κατα-

non legi conueniebat ab eruditis hominibus, sed
 in maximo theatro totisque populis confluentibus
 frequentissimo, spectari a finis lacerandum aut
 vulpibus. Verum si quis hoc nos crimine accu-
 set, habebimus ipsi exemplum ad quod illum
 ablegemus. Etenim Arrianus Epicteti discipulus,
 vir ex primis Romanorum et tota vita in doctri-
 nae studiis versatus, cui simile quid usu venit,
 causam etiam pro nobis dixerit. Tillibori enim
 latronis vitam icribere ipse quoque dignatus est.
 Nos autem crudelioris longe latronis monumen-
 tum faciemus, quatenus non in silua et montibus,
 sed in vrbibus hic latrocinatus est, qui non Mi-
 nyam solum neque Idam percurrerit, neque so-
 las

κατατρέχων, ἔδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν, ὡς εἶπεῖν, τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς λησείας τῆς αὐτῆς.

Πρότερον δέ σοι αὐτὸν ὑπογράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον εἰκάσας τὴν μορφὴν, ὡς αὖ δύνωμαι, καίτοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὢν. τὸ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοι καὶ τῆτο δείξω, μέγας τε ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ θεσπρεπῆς ὡς ἀληθῶς· λευκὸς τὴν χροάν, τὸ γένειον ἔ πάνυ λάσιος, κόμην τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ πρόσθετον ἐπικείμενος, εὖ μάλα εἰκασμένην, καὶ τὰς πολλὰς, ὅτι ἦν ἀλλοτρία, λεληθυῖαν. ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν καὶ ἔνθεον διεμφαίνοντες·
Φώνη-

las. Asiae partes desertiores sit depraedatus: sed omne, fere dixerim, Romanorum imperium latrocinio suo oppleuerit.

3. Prius vero ipsum tibi oratione describam, formamque illius quam simillime potero, non multum licet pingendi arte valeam, delineabo. Corpore enim, ut hoc etiam tibi ostendam, et magnus erat, et honesta specie, et quae Deo dignum aliquid re vera prae se ferret: Colore candidus, mento non nimis hirsuto, comatus tum sua coma, tum adscita, praeclare illa assimulata, ut plerorumque oculos, alienam esse, fugeret: oculi viuaci lumine, et Deo plenum ostendentes:

Φώνημα ἡδιστόν τε ἅμα καὶ λαμπρότατον· καὶ ὅλως, ἀδαμόθεν μεμπτός ἦν ταῦτά γε.

Τοῖός δὲ μὲν τὴν μορφήν· ἡ ψυχὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρέσσαι, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις, καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοι-
ᾶτῳ τινί. συνέσει μὲν γὰρ καὶ ἀγχινοῖα, καὶ δριμύτητι, πάμπλου τῶν ἄλλων διέφερε· καὶ τόγῃ περιέρχον, καὶ εὐμαθές, καὶ τὸ μνημονι-
κόν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυές, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ· ἐ-
χρητο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χεῖριζον· καὶ ὄργανα ταῦ-
τα γενναῖα ὑποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα
τῶν

vox suauissima simul et splendidissima: et paucis
ut absoluiam, nulla pars, quantum ad haec, repre-
hensionem habebat.

4. Talis quidem erat forma. Animus autem
et mens hominis, auerruncator Hercules, et Iu-
piter depulsor, et feruatores Ioui liberi! in ho-
stes nostros et inimicos potius incidamus, quam
versemur cum tali. Nam intelligentia, et soler-
tia, et acumine, multum alios excelluit, tum
curiositas, et docilitas, ac memoria, et ingenium
disciplinae capax, omnia haec, et ad excelsum vs-
que singula ipsi aderant. Verum utebatur illis
pessime: et cum instrumenta ista virtutis in po-
testate haberet, mox famosissimae malitiae homi-
num,

τῶν ἐπὶ κακίᾳ διαβοήτων ἀκρότατος ἀπετελέ-
 σθη, ὑπὲρ τὰς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβα-
 τον, ἢ Φρυγώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον, ἢ Σώστρατον.
 αὐτὸς γὰρ τῷ γαμβρῷ Ῥετιλλιανῷ ποτε γρά-
 φων, καὶ τὰ μέτριώτατα ὑπὲρ αὐτῶν λέγων,
 Πυθαγόρα ὁμοίος εἶναι ἤξιζ. ἀλλὰ ἴλεως μὲν ὁ
 Πυθαγόρας εἶη, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τὴν γνώμην
 θεσπέσιος· εἰ δὲ κατὰ τῆτον ἐγεγνήητο, παῖς
 ᾧ, εὖ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶναι ἔδοξε· καὶ
 πρὸς Χαρίτων, μὴ με νομίσης ἐφ' ὕβρει ταῦτα
 τῷ Πυθαγόρᾳ λέγειν, ἢ συνάπτειν πειρώμενον
 αὐτὰς εἰς ὁμοιότητας τῶν πράξεων. ἀλλ' εἰ
 τις τὰ χείριστα καὶ βλασφημώτατα τῶν ἐπὶ
 διαβολῇ περὶ τῷ Πυθαγόρᾳ λεγομένων, οἷς ἔγω-

γῆ

num, summus ipse factus est, supra Cercopas,
 supra Eurybatum, aut Phrynondam, aut Aristo-
 demum, aut Sostratum. Ipse enim suo genere
 Rutiliano aliquando scribens, et modestissime
 de se loquens, Pythagorae similis esse praedica-
 bat. Sed propitius sit mihi Pythagoras, sapiens
 vir et diuina mente praeditus. Si vero huius ae-
 tate vixisset, puer, bene noui, ad illum visus
 esset. Et per Gratiarum numen noli putare, me
 contumeliae in Pythagoram causa ista dicere, aut
 quo componere illos audeam, quantum ad actio-
 num similitudines. Verum si quis pessima quae-
 que, et contumeliosissima, quae per calumniam
 dicuntur de Pythagora, quibus ego fidem vt ve-

ris

γε ἐκ ἂν πεισθείην, ὡς ἀληθέσιν ἔσιν, ὅμως συναγάγοι εἰς τὸ αὐτὸ, πολλοσὸν ἂν μέρος ἅπαντα ἐκείνα γένοιτο τῆς Ἀλεξάνδρου δεινότητος. ὅλως γὰρ ἐπινόησόν μοι, καὶ τῷ λογισμῷ διατύπωσον ποικιλωτάτην τινὰ ψυχῆς κρᾶσιν, ἐκ ψεύδους, καὶ δόλων, καὶ ἐπιφοριῶν, καὶ κακότεχνιῶν συγκεκλιμένην, ῥαδίαν, τολμηράν, παράβολον, Φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑποκριτικὴν τῷ Βελτίονος, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τῆς Βαλσίσεως εἰοικυῖαν. ἔδει γὰρ τοπρῶτον ἐντυχῶν, ἐκ ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς εἴη πάντων ἀνθρώπων χρηστότατος, καὶ ἐπιεικέστατος, καὶ προσέτι ἀπλοϊκώτατός τε, καὶ ἀφέλκετος.

ris nunquam adhibuero, tamen in vnum conducat omnia; vix minima pars ea fuerit eius quae in Alexandro fuit calliditatis. Omnia enim cogita mihi, et in animo effinge, variam vehementer animae temperaturam, ex mendacio, dolis, periuriis, malis artibus compositam, agilem, audacem, periculis se obicientem, laboriosam in perficiendis cogitatis, probabilem, quae fidem facile inueniat, quae optima simulet, et maxime his, quae vult, aduersari videatur. Nemo igitur, qui primo illum conuenisset, non sic ab eo discessit, ut putaret, omnium illum hominum optimum, et aequissimum, et adhaec simplicissimum, atque ab omni fucō alienum. Super ea
vero

λέσματος. ἐπὶ πᾶσι δὲ τέτοις, τὸ μεγαλουργὲς προσῆν, καὶ τὸ μηδὲν αἰεὶ μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλ' αἰεὶ μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νῦν.

Μειράκιον μὲν ἔν ἐτι ὢν, πάνυ ὠραῖον, ὡς ἐνῆν ἀπὸ τῆς καλᾶμης τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκχεῖν τῶν διηγημένων, ἀνέδην ἐπόρευε, καὶ συνῆν ἐπὶ μισθῷ τοῖς βελομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, λαμβάνει τις αὐτὸν ἐραστῆς γόης, τῶν μαγείας καὶ ἐπωδᾶς θεσπεσίης ὑπισχνημένων, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς I), καὶ κλήρων διαδοχὰς. ἔτος ἰδὼν εὐφυᾶ παῖδα, καὶ

vero omnia inerat quaedam in viro magnificentia, et quod nihil vnquam cogitaret paruum, sed rebus semper maximis mentem applicaret.

5. Cum igitur adolescens adhuc esset formosus admodum, quod licebat e stipula *quasi et reliquiis formae* colligere, et audire a narrantibus, effuse impudicus, pretio copiam sui faciebat rogantibus. Inter alios ducit illum amator aliquis, praestigator, ex eorum genere, qui magicas artes et divinas incantationes pollicentur, et philtrea vene-rea, et inimicorum illicia, et thesauros eruendos, et hereditates. Hic videns ingeniosum puerum, et

I. Ἀναπομπὰς] Nam promittunt magi se suis incantationibus thesauros alte sub terra defos-
fos; sursum euocatu-
ros. Reitz.

καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν αὐτῶν πράξεων ἐτοιμό-
 τχτον, ἔ μείον ἐρῶντα τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ,
 ἢ αὐτὸς τῆς ὥρας τῆς ἐκείνης, ἐξεπαίδευσέ τε
 αὐτόν, καὶ διετέλει ὑπεργῶ, καὶ ὑπηρετῇ, καὶ
 διακόνῳ χρώμενος. ὁ δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, δημοσίᾳ
 μὲν δῆθεν ἰατρὸς ἦν, ἠπίσματο δὲ κατὰ τὴν Θῶ-
 νος τῷ Αἰγυπτίῳ γυναικί,

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολ-
 λὰ δὲ λυγρά.

Ὡν ἀπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς
 ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἐρα-
 σῆς, τὸ γένος Τυανεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ
 Τυανεῖ τῷ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὴν πᾶσαν
 αὐτῷ τραγωδίαν εἰδότες. ὁρᾷς ἐξ οἷας σοι δια-
 τριβῆς ἄνθρωπον λέγω;

Ἦδη

et ad suarum actionum ministeria paratissimum,
 non minus suae cupidum malitiae, quam ipse
 florem illius aetatis deperierat: instituit illum, et
 adiutorem, ministro, atque famulo perpetuo usus
 est. Caeterum ipse ille publica quidem professio-
 ne medicus, sciebat non minus, quam Thonis
 illius Aegyptii vxor,

Pharmaca multa remissa bona, ast idem mala multa;
 Quorum iste omnium heres et successor factus
 est. Fuerat autem magister illius et amator Tya-
 neus genere, ex familiarissimis Apollonii Tyanei,
 qui omnem illius tragoediam nossent. Vides ę
 qua tibi schola hominem narrem?

Ἦδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος περιπλάμενος,
καὶ τῷ Τυανέως ἐκείνῃ ἀποθανόντος, ἐν ἀπορίᾳ
καθεστώς, ἀπηνθηκυίας ἅμα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς
τρέφεσθαι ἐδύνατο, ἔτι ἔτι μικρὸν ἔδεν ἐπενόει·
ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ,
τῶν καθιέντων ἐς τὰς ἀγῶνας πολὺ καταρατο-
τέρῳ τὴν φύσιν (Κοκκωνᾶς δὲ ἐπεκαλεῖτο, οἷ-
μα) περιήσαν γοητεύοντες, καὶ τοὺς παχέας
τῶν ἀνθρώπων (ἔτω γὰρ αὐτοὶ τῇ πατρίῳ τῶν
μάγων Φωνῇ τὰς πολλὰς ὀνομάζουσιν) ἀποκείρον-
τες. ἐν δὲ τῆτοις, καὶ Μακέτιν γυναῖκα πλε-
σίαν, ἔξωρον μὲν, ἐράσμιον δὲ ἔτι εἶναι βουλο-
μένην, ἐξευρόντες, ἐπεσιτίσαντό τε τὰ ἀριῶν-
τα παρ' αὐτῆς, καὶ ἠκολέθησαν ἐκ τῆς Βιθυ-
νίας

6. Iam barbatus Alexander, mortuoque illo
Tysnenfi, in paupertate constitutus, cum iam
defloruisset aetatula, qua ali poterat, nihil par-
vum cogitabat: sed societate inita cum Byzantio
quodam annalium scriptore ex eo genere, qui in
certamina descendunt, multum etiam execrabilio-
ris ingenii homine, Cocconas, puto, vocabatur,
circumibant praestigiis vtentes, et pingues ho-
minum (sic ipsi patrio magorum nomine vulgus
appellabant) detondentes. In hisce vero etiam e
Macedonia mulierem diuitem, effoetam illam qui-
dem, sed quae amabilis esse vellet, cum inuenis-
sent, annonae quantum opus esset ab illa nacti,
e Bi-

νίας εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πελλαία δὲ ἦν ἐκεῖνη, πάλαι μὲν εὐδαίμονος χωρὶς κατὰ τὰς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ ταπεινῆς καὶ ὀλίγου τὰς οἰκήτορας ἔχοντος.

Ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας παρμιγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ τιθασσοὺς, ὥς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ πατουμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θλιβομένους μὴ ἀγανακτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς κατὰ ταῦτα τοῖς βρέφεσι, (πολλοὶ δὲ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτήσας πάλαι εἶκος, ὅποτε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντος τινός, οἶμα, τοιοῦτου συγκαθεύδοντος αὐτῇ) ὠνοῦν-

e Bithynia illam in Macedoniam secuti sunt. Ex Pella autem ea fuit, beato quondam oppido Macedonum regum temporibus, iam vero paucos eosque humiles ciues habente.

7. Hic visis draconibus ingenti specie, mansuetis plane et cicuribus, qui etiam alerentur a mulieribus, et iacerent cum pueris, et calcari se paterentur, atque vrgeri non aegre ferrent, et infantis instar lac e mamma sugerent. Multi autem tales apud illos nascuntur, vnde etiam illam de Olympiade fabulam olim exiisse probabile est, cum Alexandrum vtero ferret, tali, puto, angue cum

ὠνοῦνται τῶν ἑρπετῶν ἐν τῷ κάλλισον, ὀλίγων ὀβολῶν.

Καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη. ὡς γὰρ ἂν δύο κάκισοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς τὸ κακουργεῖν προχειρότατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνελθόντες, ῥαδίως κατένόησαν τὴν τῶν ἀνθρώπων βίον ὑπὸ δυσὶν τέτοιν μέγιστον τυραννέμενον, ἐλπίδος, καὶ Φόβου· καὶ ὅτι ὁ τάτων ἑκατέρῳ ἐς δέον χρῆσθαι δυνάμενος, τάχιστα πλετῆσειεν αὐν. ἐν αἰμφοτέροις γὰρ, τῷ τε δεδιῶτι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ἥρων τὴν πρόγνωσιν ἀναγκασιότατην τε, καὶ ποθεινοτάτην ἔσαν, καὶ Δελφὸς ἔτω πάλαι πλετῆσαι, καὶ αἰοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον,

καὶ

illa cubante. Emunt horum serpentium vnum pulcherrimum paucis obolis.

8. *Et hinc, ut ait Thucydides, iam belli principia.* Tanquam enim pessimi duo mortales, et audacissimi, et ad malefícium promptissimi, societatem coeunt, facile intelligebant, a duobus hisce maximis quasi tyrannis vitam regi, spe et metu, eumque, qui alterutro horum, prout opus fit, uti queat, ad diuitias celeriter peruenturum. In utroque enim horum, quoties vel metueretur aliquid, vel speraretur, videbant futuri scientiam et maxime necessariam et in primis desiderabilem esse: eaque ipsa ratione Delphos olim diuites factos esse atque celebres, et Delum, et Clarum,

et

καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων
 αἰεὶ, δι' ὧς προεῖπον τυράννης, τὴν ἐλπίδα, καὶ
 τὸν φόβον, Φαιτώντων ἐς τὰ ἱερά, καὶ προ-
 μαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἐ-
 κατόμβας θυόντων, καὶ χρυσᾶς πλίνθας ἀνα-
 τιθέντων. ταῦτα πρὸς ἀλλήλους σρέφοντες, καὶ
 κυκῶντες, μαντεῖον συστήσασθαι καὶ χρησῆριον
 ἐβηλεύοντο. εἰ γὰρ τῷτο προχωρήσειεν αὐτοῖς,
 αὐτίκα πλάσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσσεσθαι ἤλ-
 πιζον. ὅπερ μείζονως ἢ κατὰ τὴν πρώτην προσ-
 δομίαν, ἀπήντησεν αὐτοῖς, καὶ κρεῖττον διεφά-
 νη τῆς ἐλπίδος.

Τὸν τεῦθεν τὴν σκέψιν ἐποιᾶντο, πρῶτα μὲν
 περὶ τῆς χωρίας, δεύτερον δὲ, ἥτις ἡ ἀρχὴ, καὶ
 ὁ τρόπος ἂν γένοιτο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν
 οὖν

et Branchidas, hominibus semper, propter eos,
 quos tyrannos dixi, spem ac metum, ad templa
 euntibus, et praediscere futura cupientibus, ac
 propter ipsum hecatombas sacrificantibus, et au-
 reos lateres dedicantibus. Haec inter se verfan-
 tes ac miscentes, de oraculo constituendo deli-
 berarunt. Hoc enim si sibi processisset, statim
 se diuites ac beatos sperabant futuros; quae qui-
 dem res magis illis, quam pro prima exspecta-
 tione, respondit, et spe melior apparuit.

9. Hinc dispiciebant primum de loco, deinde
 quod principium, quae ratio esset incepti. Coc-

οὖν Κοκκωνᾶς, τὴν Χαλκηδὸνα ἐδοκίμαζεν ἐπι-
 τήδειον εἶναι, καὶ ἐμπορέων χωρίον, τῇ τε Θρά-
 κῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικῶν, ἔχ' ἑκάς ἑδὲ τῆς
 Ἀσίας, καὶ Γαλατείας, καὶ τῶν ὑπερκειμένων
 ἔθνων ἀπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἔμπαλιν τὰ
 οἴκοι πρᾶκρινε, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς
 τὴν τῶν τοιᾶτων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀν-
 θρώπων δεῖν παχέων καὶ ἡλιθίων τῶν ὑποδει-
 ξομένων, οἷος τὰς Παφλαγόνας εἶναι ἔφασκεν,
 ὑπεροικῶντας τὸ τᾷ Ἀβώνε τῷχος, δεισιδαί-
 μονας τὰς πολλὰς, καὶ ἡλιθίας, καὶ μόνον εἰ
 Φανείῃ τις αὐλητὴν, ἢ τυμπανιστὴν, ἢ κυμβά-
 λοις κροτοῦντα ἐπαγόμενος, κοσμήνῃ, τὸ τοῦ
 λόγου,

conas quidem Chalcedonem probabat aptam, quod
 commercia multa haberet, atque Thraciae pariter
 ac Bithyniae esset contermina, nec procul dista-
 ret Asia, nec Gallograeci, gentesque quae su-
 periacent omnes. Vicissim Alexander suam pa-
 triam praeferre, dicens quod verum erat, ad ta-
 lium rerum initia et conatum opus esse homini-
 bus pinguibus et stupidis, qui recipiant, quales
 esse Paphlagonas dicebat, eos qui ad Aboni ca-
 strum habitarent, superstitiosum vulgus, et sto-
 lidos, qui si quis modo illis se ostendat, qui ti-
 bicinem, aut tympanistam, aut strepentem cym-
 balis adhibeat, qui cribro, vt in prouerbio est
 vati-

λόγου, μαντευόμενος, αὐτίκα μάλα πάντας
κεχηγνότας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπ-
ερανίων προσβλέποντας.

Ὀλίγης δὲ περὶ τῆτο γάσεως αὐτοῖς γενομέ-
της, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικό-
μενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως
ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλω-
νος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις,
κατορύττεται δέλτες χαλκᾶς, λεγέσας, ὡς αὐ-
τίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλ-
λωνι, μέτεισιν 2) εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει
τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὐταὶ αἱ δέλτοι ἐξ-
πίτη-

vaticinetur, statim omnes hianti ore, tanquam cae-
lestium quendam, illum adspiciant.

10. Hac de re cum aliquamdiu dissedissent,
vincit tandem Alexander: ac delati Chalcedonem
nam vtile tamen aliquid vrbs ea habere illis visa
est, in templo Apollinis, quod antiquissimum
est Chalcedonensibus, tabulas defodiunt aeneas,
in quibus scriptum esset, propediem Aesculapium
cum patre suo Apolline, in Pontum venturum
esse, et Aboni castrum inhabitaturum. Hac ta-

R 4 bulae

2. Μᾶτεισιν] Praesens pro futuro; sic ἐς] pro
ἔσαι et similia. Id vero in verbo εἶμι per-
petuum fere esse, vid. Commentt. ad *Ari-*
stoph. Plut. 70. vbi ἄπειμι, abibo; et
Hemst. idem dicentem ad T. I. Somn. §. 7.
Reitz.

πίτηδες εὐρεθεῖσαι, διαφοιτῆσαι ῥαδίως τῷτον
 τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόν-
 τον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ
 τῷ Ἀβώνι τεῖχος. καὶ κείνοι γὰρ καὶ νεῶν αὐτί-
 κα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὰς θεμελίους ἤδη
 ἔσκαπτον. ἐνταῦθα δὲ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν Χαλ-
 κηδόνι καταλείπεται, διττὰς τινὰς καὶ ἀμφι-
 βόλους καὶ λοξὰς χρησμάς συγγράφων. καὶ μετ'
 ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶ-
 μαί, δηχθεῖς.

Πρὸς σπέμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη,
 καὶ πλοκάμης καθεμένος, καὶ μεσέλευκον χι-
 τῶνα πορφυρῶν ἐνδεδυκώς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ
 αὐτῷ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἄρπην ἔχων κατὰ
 τὸν

bulae dedita opera inuentae, facile hunc sermo-
 nem per vniuersam Bithyniam atque Pontum di-
 stulere, et multum ante alias *urbes*, ad Aboni
 castrum. Illi enim et templum statim excitare
 decreuerunt, et fundamentis fossam iam fodie-
 bant, cum Cocconas, quidem Chalcedone relin-
 quitur, ambigua quaedam et duplicia atque per-
 plexa oracula scribens, nec ita multo post diem
 obiit, morsus, opinor, a vipera.

II. Praemittitur autem Alexander iam coma-
 tus, demissisque cincinnis, tunicam indutus pur-
 puream ex albo virgatam, et pallium superinie-
 ctum gerens candidum, falcem gestans qualis
 Persei,

τὸν Περσέα, ἀφ' ἑαυτὸν ἐγενεαλόγει μητρό-
θεν, καὶ οἱ ὀλεθροὶ ἐκείνοι Παφλαγῶνες, εἰδό-
τες αὐτὰ ἄμφω τὰς γενέας ἀφανεῖς καὶ ταπει-
νὰς, ἐπίστευον τῷ χρησμῷ λέγοντι,

Περσίδης γενεὴν, Φοίβῳ Φίλος ἔτος ὀρᾷται,
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλεῖρις αἷμα λε-
λογχῶς.

Οὕτως ἄρα ὁ Ποδαλεῖριος μέγας καὶ γυναικο-
μανῆς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄξει Πα-
φλαγονίας σέλλεσθαι 3) ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου
μητέρα. εὗρητο δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης
προμαντευσαμένης,

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἡϊός' ἄγχι Σινώπης,
Ἔσαμ

*Persei pingitur, a quo maternum genus deduce-
bat. Et perdit illi Paphlegones, qui scirent
utrosque illius parentes humiles atque ignobiles,
oraculo credidere dicenti,*

*Perfides genus hic, Phoebus carusque, videtur,
Diuus Alexander, Podalirius sanguine cretus.
Hic ergo Podalirius, libidinosus, et natura ad
furorem usque mulierosus, qui a Tricca inde us-
que in Paphlagoniam in Alexandri matrem arre-
xerit. Inuentum etiam oraculum, quasi Sibyllae
praedicentis:*

Littora ad Euxini Ponti vicina Sinopae,

R 5

Ad

3. Στέλλεσθαι] Versio Gesn. σύεσθαι seruat.

Ἔσαι τις κατὰ Τύρσιν ὑπ' Αὐσονίοισι προ-
 Φήτης,
 Ἐκ πρώτης δεκανὺς μονάδος, τρισσῶν δε-
 κάδωντε,
 Πένθ' ἐτέρας μονάδας, καὶ εἰκοσάδα τρις-
 ἀριθμον,
 Ἄνδρὸς ἀλεξητῆρος 4) ὁμωνυμίην τετρά-
 κυκλον.

Εἰς-

*Ad Turres eriz Ausonia sub Rege Propheta,
 Post primam ostendens monadem, ternas deca-
 dasque,
 Quinque alias monadas, viginti et ter nume-
 rata:
 Nomen Alexeteris habens ex orbe quaterno.*

12 Ad-

4. Τύρσιν — ἀλεξητῆρος] Ineptorum versuum bonam interpretationem dare, ne si possem quidem, vellem. Τύρσις muros, moenia, castrum, significat: notatur itaque Ἀβωνά-τεϊχος. *Ausoniorum* mentio indicat sub imperatore Romano rem geri debere. *Monas* est A, *tres decades* Λ etc. Ἀλεξητῆρος nomen retinendum fuit in versione. Metuebat astutus Apollo, ne non satis clare apud Paphlagonas signasset nomen Prophetæ sui per notas numerales ΑΛΕΞ. nisi adiiceret, eas primas quatuor literas esse in voce Ἀλεξητῆρ. *Gesner.*

Εἰσβαλὼν γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοιαύτης
 τραγωδίας, διὰ πολλὰ εἰς τὴν πατρίδα περίβλε-
 πτός τε καὶ λαμπρὸς ἦν, μεμηνέναι προσποιώ-
 μενος ἐνίστε, καὶ ἄφρ᾽ ὑποκιμπλάμενος τὸ σό-
 μα· ῥαδίως δὲ τῷτο ὑπῆρχεν αὐτῷ, σρεθίου
 τῆς βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥίζαν διαμασσησαμέ-
 νω. τοῖς δὲ θεῖόν τι καὶ φοβερόν ἐδόκει ὁ ἄφρός.
 ἐπεποίητο δὲ αὐτοῖς πάλαμ, καὶ κατεσκεύασο
 κεφαλὴν δράκοντος ὀφονίην, ἀνθρωπόμορφόν τι
 ἐπιφαίνεσα, κατὰ γράφος, πάνυ εἰκασμένη,
 ὑπὸ θριξίν ἱππείαις ἀνοίγασά τε καὶ αὖθις ἐπι-
 κλείεσα τὸ σόμα· καὶ γλῶττα, οἷα δράκόντων,
 διττὴ, μέλαινα προέκυπτεν, ὑπὸ τριχῶν καὶ
 αὐτὴ ἐλκομένη. καὶ ὁ Πελλᾶος δὲ δράκων πρᾶ-
 πῆρχε,

12. Adueniens igitur cum hac histrionia Ale-
 xander post aliquod intervallum in patriam suam,
 conspicuus erat et splendidus, furere interdum
 se simulans, et spuma os oppletum habens, quod
 facile illi contingebat, struthii, tinctoriae herbae
 radicem mandenti: at illis divinum quiddam et
 terribile spuma illa videbatur. Factum autem
 illis et praeparatum olim caput Draconis linteum,
 humanae formae affine quiddam habens, pictum,
 accurate assimilatum, equina seta aperiens os et
 iterum, claudens; et lingua qualis serpentum, bi-
 fulca, nigra, prominebat, setis et ipsa mobilis.
 Pellaeus autem ille Draco ipsis iam ante fuerat,
 qui

πῆρχε, καὶ οἴκοι ἐτρέφετο, κατὰ καιρὸν ἐπι-
 Φανησόμενος αὐτοῖς, καὶ συντραγωδῆσων, μάλ-
 λον δὲ πρωταγωνισῆς ἐσόμενος.

"Ἦδη δὲ ἄρχεσθαι δέον, μηχανᾶται τι τοῖον-
 δε· Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τῆς θεμελίας τῆς
 νεώ τῆς ἄρτι ὀρυττομένης (συνεισῆκει δὲ ἐν αὐ-
 τοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν παθὲν συλλεμβόμενον, ἢ
 ἐξ ἐρανῶ πεσόν) ἐνταῦθα κατατίθεται χήνειον
 ὦν προκεκνωμένον, ἔνδον φυλάττον ἐρπετόν
 τι ἀρτιγέννητον· καὶ βυθίσας τῆτο ἐν μυχῶ
 τῶ πληῶ, ὀπίσω αὖθις ἀπηλλάττετο. ἔωθεν
 δὲ γυμνὸς ἐς τὴν ἀγορὰν προπηδήσας, διάζωμα
 δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων, κατάχρυσον καὶ τῶ-
 το, καὶ τὴν ἄρπην ἐκείνην φέρων, σείων ἅμα
 τὴν

qui domi alebatur, suo tempore appariturus, et
 adiuturus tragoediam, vel primarum potius par-
 tium ipse actor futurus.

13. Cum iam faciendum esset initium, tale
 quid machinatur. Accedens noctu ad fundamen-
 ta templi recens effossa, in quibus aqua constite-
 rat, vel ibidem vndecunque collecta, vel caele-
 stis, deponit ibidem anserinum ouum ante ex-
 cauatum, in quo inclusus serpens recens natus.
 Hoc in recessu quodam luti defixo, domum re-
 dit. Postridie vero nudus in forum profiliens,
 segestri circa pudenda vinctus aureo illo quoque,
 illamque falcem gestans, solutam simul comam
 qua-

τὴν κόμην ἀνετον, ὥσπερ εἰ τῇ μητρὶ ἀγείρον-
 τές τε, καὶ ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει ἐπὶ βω-
 μόν τινα ὑψηλὸν ἀναβάς, καὶ τὴν πόλιν ἐμα-
 κάριζεν, αὐτίκα μάλα δειζομένην 5) ἐναργῇ τὸν
 θεόν. οἱ παρόντες δὲ (συνδεδραμήκει γὰρ σχε-
 δὸν ἅπασα ἡ πόλις, ἅμα γυναῖξί, καὶ γέρονσι,
 καὶ παιδίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤυχοντο, καὶ
 προσεκύναν. ὁ δὲ Φωνᾶς τινὰς ἀσήμες Φθεγ-
 γόμενος, οἷα γένοιτ' ἂν Ἑβραίων, ἢ Φοινίκων,
 ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ εἰδότας ὅ, τι
 λέγοι.

quatiens, vt qui matri deorum *caetum* colligunt
 fanatici, concionatur conscenso altari quodam
 excelfo, beatam urbem praedicat, quae praesen-
 tem iam statim Deum susceptrura esset. Qui prae-
 sentes erant; concurrerat enim tota fere ciuitas
 cum mulieribus, senibus, pueris, stupere, pre-
 cari, adorare. At ille vocibus quibusdam prola-
 tis obscuris, quales fuerint forte Ebraeorum aut
 Phoenicum, perculit homines, quid sibi vellet
 nescien-

5. Δειζομένην] Haec lectio mihi fere melior
 videbatur, quam si δεζομένην dixisset; non
 modo quia *palam* additur, quo significatur,
 Deum ante non conspicuum, nunc omnibus
 spectandum iri propositum; sed et quia c. 12.
 praedixit, *eum adpariturum*. At si quem se-
 quens ἤκειν magis mouet, et quod δεῖξ. non
 αἰτία, sed media forma hic ponatur, ille
 δεζομένην legat. Reitz.

λέγοι· πλὴν τῷτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμί-
γνυε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀσκληπιόν.

Εἴτ' ἔθει δρόμῳ ἐπὶ τὸν ἐσόμενον νεώ· καὶ
ἐπὶ τὸ ὄρυγμα ἐλθὼν, καὶ τὴν προσωκονομεμέ-
νην τῷ χρηστήρι' πηγὴν, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕ-
μνας τε ᾗδεν Ἀσκληπιῷ καὶ Ἀπόλλωνος μεγά-
λῃ τῇ Φωνῇ, καὶ ἐκάλει τὸν θεὸν ἦκειν τύχῃ
τῇ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν· εἴτα Φιάλην αἰτήσας,
ἀναδόντος τινός, ῥαδίως ὑποβαλὼν, ἀνιμᾶται
μετὰ τῷ ὕδατος καὶ τῷ πληῖ τὸ ὦν ἐκείνο, ἐν
ᾧ ὁ θεὸς αὐτῷ κατεκέκλειτο, κηρῷ λευκῷ, καὶ
ψιμμυδίῳ τὴν ἀρμογὴν τῷ πώματος ζυγνεοῦ-
λημένον· καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἔχεν
ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ, ἀτενὲς ἀπέ-
βλε-

nescientes, praeter illud solum, quod omnibus
immiscebat Apollinem et Aesculapium.

14. Tum curriculo petit futurum templum, de-
latusque ad fossam, praeparatamque ante oraculi
scaturiginem, in aquam ingressus, hymnosque
magna voce canit Aesculapii et Apollinis. Deum-
que faustis auspiciis in urbem venire iubet. Tum
phialam poscit, quam cum dedisset aliquis, fa-
cile subiicit, hauritque cum aqua et luto ouum
illud, in quo Deum ipse incluserat, commissuris
operculi cera alba et cerussa ferruminatis. Hoc
in manus sumpto, habere se iam proclamat Aescu-
lapium. At illi defixis oculis videre quid tandem
fieret,

βλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ πρότερον θαυμάσαντες τὸ ὦν ἐν τῷ ὕδατι εὖρημένον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατὰξας αὐτὸ ἐς κοίλῃν τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο τὸ τῷ ἐρπετῷ ἐκείνῃ ἐμβρυον, καὶ οἱ παρόντες εἶδον κινέμενον, καὶ περὶ τοῖς δακτύλοις εἰλέμενον, ἀνέκραγον εὐθὺς, καὶ ἡσπάζοντο τὸν θεόν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χανδὸν ἕκαστος ἐνεπίμπλατο τῶν εὐχῶν, θησαυρὸς, καὶ πλῆθες, καὶ ὑγείας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν παρ' αὐτῷ. ὁ δὲ δρομᾶϊος αὐθις ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἴετο, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιὸν δις τεχθέντα, ὅτε ἄλλοι ἀπαξ τίκτονται ἄνθρωποι, ἢ ἐκ Κορωνίδος, ἢ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγεννημένον.

fieret, quā multum ante iam admirati essent ovum in aqua inuentum. Cum vero fracto illo in cauam manum susciperet foetum serpentis, viderentque praelentes moueri illum et circa digitos volui, exclamant statim, et Deum salutant, et beatam ciuitatem praedicant, et magno hiatu omnes plenisque faucibus precantur, thesauros, diuitias, sanitates, bona reliqua, ab eo sibi quisque expetunt. At ille curriculo rursus domum repetit, ferens secum etiam recens natum Aesculapium, bis natum, cum alii semel tantum nascantur homines, non ex Coronide, medius fidius, neque ex cornice, sed ex anseris natum.

Popu-

νημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες ἐν-
θεοί, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων.

Ἡμέρας μὲν ἐν οἴκοι ἐμεινεν, ἐλπίζων ὅπερ ἦν,
ὑπὸ τῆς Φήμης αὐτίκα μάλα παμπόλλας τῶν
Παφλαγόνων συνδραμεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπέ-
πληστο ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπάντων τὰς ἐγκα-
φάλας καὶ τὰς καρδίας προεξυρημένων, εὐδυνόσι-
κότων σιτοφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορ-
φῇ μὴ ἔχῃ πρόβατα εἶναι διαφερόντων, ἐν οἴ-
κισκῳ τινὶ ἐπὶ κλίνης καθεζόμενος, μάλα θεο-
πρεπῶς ἐσαλμένος, λαμβάνει εἰς τὸν κόλπον
τὸν Πελλαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τε,
καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον τῷ αὐ-
τῷ τραχήλῳ περιελήσας, καὶ τὴν ἑρᾶν ἔξω ἀ-
Φεῖς

Populus autem vniuersus sequitur, fanatico omnes
instinctu pleni, et prae spe furentes.

15. Dies igitur aliquot domi inanet, sperans
futurum quod reserat, ut a fama illa plurimi mox
Paphlagonες concurrerent. Cum autem supra
modum plena hominibus vrbs esset, qui iam ante
cerebra pariter et corda detonsa haberent, nulla
re similes hominibus frumento vesci solitis, sed
sola forma ab ouibus distincti, in quadam aedi-
cula in lecto assidens, vestitu, qui plane Deum
deceret, longo indutus, sinu suscipit Pellaeum
illum Aesculapium, maximum, ut dixi, pul-
cherrimumque: ac totum suae ceruici circumpo-
nens, cauda extra *ut stem* relicta, (adeo autem
magnus

Φεῖς (πολύς δὲ ἦν, ὡς καὶ ἐν τῷ προκολπίῳ προ-
 κεχύσθαι αὐτῷ, καὶ χαμαὶ τὸ μέρος ἐπισύρεσθαι.)
 μόνην τὴν κεφαλὴν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἀπο-
 κρύπτων, ἀνεχόμενος πάντα ἐκείνου, προὔφαινε
 τὴν ὀφθονίην κεφαλὴν κατὰ θάτερα τῷ χιτῶνος,
 ὡς δῆθεν ἐκείνῃ τῷ φαινομένου πάντως ἔσαν.

Εἰτά μοι ἐπινόησον οἰκίσκον ἃ πᾶν Φαιδρὸν,
 ἃ δὲ ἐς κόρον τῷ φωτὶς δεχόμενον, καὶ πλήθος
 ἀνθρώπων συγκλύδων, τεταραγμένων, καὶ
 προεκπεπληγμένων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαιω-
 ρομένων· οἷς εἰσελθοῦσι, τεράσιον ὡς εἰκὸς
 τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο, ἐν τῷ τέως μικρῷ ἐρ-
 πετῷ, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τοσούτον δράκοντα
 πεφηνέναι· καὶ ταῦτα, ἀνθρωπόμορφον, καὶ
 τιθασ-

magnus erat draco, vt et in gremio ipsius pronu-
 latus iaceret, et humi pars ipsius traheretur) ca-
 put solum sub ala habens et abscondens, susti-
 nente illo omnia, linteum illud caput inter tuni-
 cam protendit, velut nimirum illius *draconis*, qui
 videndum se praebebat, omnino esset.

16. Tum cogita mihi aediculam non omnino
 illustrem, neque quantum satis est lucis capien-
 tem, et multitudinem hominum confluentiam,
 perturbatorum, et iam ante *admiratione* perculso-
 rum: et ad spes sublatorum, quibus ad primum
 ingressum portentosa nec immerito res videbatur,
 ex paruo tum serpente, intra paucos dies Draco-
 nem tantum prodiisse eumque humana forma ca-

τιθασσόν. ἠπειύοντο δὲ αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ἐξηλαύνοντο ὑπὸ τῶν αἰεὶ ἐπεισιόντων. ἐτετρώπητο δὲ κατὰ τὸ ἀντίθυρον ἄλλη ἔξοδος, οἷς τι τὰς Μακεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσῶντι λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ, περισάντες τὰ βασίλεια, ἐπόθον ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ προσειπεῖν τὸ ὕστατον. τὴν δὲ ἐπιδείξιν ταύτην ἔχ' ἅπαξ ὁ μιαιὸς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα εἴ τινες τῶν πλεσίων ἀφίκοιντο νεαρώτεροι.

Ἐνταῦθα ὦ Φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ τὰληθῆ λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἐκείνοις, παῖχέσι καὶ ἀπαιδεύ-

τοις

pitis, et mansuetum: urgebantur autem statim ad exitum, et ante quam accurate vidissent, exigebantur ab his, qui novi semper accederent. Perforatus autem fuerat e regione ianuae exitus alius, quale quid Macedonas Babylone fecisse, aegrotante Alexandro, sermo est, cum ille male iam haberet; illi vero Regiam circumstantes videre illum desiderarent, et ultimum alloqui. Caeterum hanc ostensionem non semel impūrus homo, sed saepe fecisse dicitur, praesertim si qui ditiores recens aduenissent.

17. Hic, mi Celse, si verum dicendum est, ignoscere par est Paphlagonibus illis et Ponticis, pingui ingenio et incruditis hominibus, si con-

tacto

τοῖς ἀνθρώποις, εἰ ἐξηπατήθησαν ἀπτόμενοι
 τῷ δράκοντος (καὶ γὰρ τῷτο παρεῖχε τοῖς βου-
 λομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντές γε ἐν ἀμυδρῷ
 τῷ Φωτὶ τὴν κεφαλὴν δῆθεν αὐτῷ ἀνοίγασάν
 τε καὶ συγκλείσσαν τὸ σῶμα, ὥς τε πάνυ τὸ μη-
 χάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτε τινός, ἢ καὶ αὐτοῦ
 Ἐπικύρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινος ἄλλου, ἀδα-
 μαντίνην πρὸς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὴν γνώ-
 μην ἔχοντος, ὡς ἀπισῆσαι, καὶ ὅπερ ἦν εἰκάσαι,
 καὶ εἰ μὴ εὐρεῖν τὸν τρόπον ἐδύνατο, ἐκείνο γὰρ
 προπεπεισμένον, ὅτι λέληθεν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς
 μαγγανείας, τὸ δ' ἐν πᾶν ψεῦδός ἐστι, καὶ γε-
 νέσθαι ἀδύνατον.

Κατ' ὀλίγον ἔν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία,
 καὶ ἡ Θράκη συνέρρει, ἐκάσθε τῶν ἀπαγγελλόν-
 τῶν,

taeto ipso Dracone, (nam hoc quoque volenti-
 bus dabat Alexander) decepti sunt, cum viderent
 certe in tenui luce caput ipsius, aperiens pariter
 os et claudens: adeo vt plane indigeret machina-
 tio illa Democrito quodam, aut ipso Epicuro, aut
 Metrodoro, aut alio quodam, inuictam ad haec
 et talia mentem habente, qui diffideret, et quid
 res esset coniiceret, et si ipsum inuenire modum
 non posset, at illud certe iam ante persuasum ha-
 beret, licet ipsum ratio praestigiarum fugiat, to-
 tum tamen hoc mendacium esse, ac fieri non posse.

18. Paullatim igitur et Bithynia, et Gallograe-
 cia, et Thrace confluxit, vnoquoque renuntian-

των, ὡς τὸ εἰκὸς, λέγοντος, ὡς καὶ γεννώμενον ἴδοι τὸν θεόν, καὶ ὕπερον ἄψαιτο μετ' ὀλίγον παμμεγέθους αὐτῆ γεγενημένῃ, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ εἰκότος· γραφαὶ τῆ ἐπὶ τέττῳ, καὶ εἰκόνες, καὶ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ χαλκῆ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου εἰκασμένα, καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ἐπιτεθέν· Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ τινὸς ἐμμέτρου, καὶ θεὸς προστάγματος· ἀνεφώνησε γὰρ Ἀλέξανδρος·

Εἰμὶ Γλύκων, τρίτον αἷμα Διὸς, Φάος ἀνθρώποισι 6).

Καὶ

tium, ut credere par est, dicente, et nascentem a se visum Deum, et postea contactum, cum ingens breui tempore interiecto factus esset, et vultum haberet humano similem. Super haec picturae, et imagines, et simulacra, ex aere partim, partim ex argento assimilata: et nomen Deo impositum, Glycon enim appellabatur, ex diuino iussu carmine concluso. Exclamarat enim Alexander:

Tertius ecce, Glycon, sanguis Iouis, atque hominum lux.

19. Et

6. Φάος ἀνθρώποισι] Sic Graecos vocare hominem qui ingens emolumentum; magnam salutem adfert hominibus, monet *Bos* ad *Euang. Ioan. I, 4. Reitz.*

Καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, ἔπερ ἔνεκα τὰ πάντα
ἡμεμηχάνηται, καὶ χρεῖν τοῖς δεομένοις, καὶ θε-
σπίζειν παρ' Ἀμφιλόχῃ τῷ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐνδό-
σιμον λαβὼν 7) (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὴν
τῷ πατρὸς τελευτὴν τῷ Ἀμφιαρέῳ, καὶ τὸν
ἐν Θήβαις ἀφανισμόν αὐτῷ, ἐκπεσὼν τῆς οἰ-
κίας, εἰς τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος, ἔποινήτως
ἀπήλλαξε, προθεσπίζων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι
τὰ μέλλοντα, καὶ δὴ ὀβολὰς ἑφ' ἑκάστω χρησμῷ
λαμβάνων) ἐκεῖθεν ἔν τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικομένοις,
ὥς

19. Et cum tempus esset eius rei, propter quam
instituta fuerant omnia, *nimirum* oracula edendi
rogantibus ac vaticinandi, praecentorem quasi
secutus Amphilochem, qui in Cilicia colitur. Et-
enim ille quoque post Amphiarai patris mortem,
cum Thebis ille periisset, eiectus domo et in Ci-
liciam delatus, non male rem gessit, praedicens
et ipse futura Cilicibus, et duo pro vnoquoque
oraculo obolos accipiens. Ab hoc igitur quasi
cantus initio accepto Alexander, aduenientibus
S 3 omni-

7. Τὸ ἐνδ. λαβ.] Τὸ ἐνδόσιμον λαβεῖν e musi-
cis interpretari malui, quam ex equestri ra-
tione, vbi pedis ictum et concussas habenas
notat, quibus equus admonetur eundum
esse. *Gesner.*

ὥς μαντεύσεται ὁ θεός, ῥητὴν τινα ἡμέραν προ-
 ειπών. ἐκέλευσε δὲ ἕκαστον, ἔδεοιτο ἂν καὶ μά-
 λιστα μαθεῖν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα,
 καταρξάσθαι τε, καὶ κατασημῆνασθαι κηρῷ, ἢ
 πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιᾷτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βι-
 βλία, καὶ ἐς τὸ ἀδυτον κτελθὼν (ἤδη γὰρ ὁ
 νεὼς ἐγῆγετο, καὶ ἡ σκηνὴ παρεσκευάστο) κα-
 λῶσαι ἐμέλλε κατὰ τάξιν τὰς δεδωκότας, ὑπὸ
 κήρυκι, καὶ θεολόγῳ· καὶ ὥς παρὰ τῷ θεῷ ἀ-
 κέων ἕκαστα, τὸ μὲν βιβλίον ἀποδώσειν σεση-
 μασμένον ὥς εἶχε, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπὸκρισιν
 ὑπογεγραμμένην πρὸς ἔπος 8), ἀμειβομένην τῷ
 θεῷ περὶ ὅττι τις ἔροιτο.

Ἦν

omnibus denuntiat, oracula redditurum deum,
 diemque certum praedicat. Iubet autem, vnum-
 quemque, quod sibi opus sit et maxime velit di-
 ficere, in libellum inscribere, eumque traiectum
 filo obsignare cera, aut creta, aut id genus re
 alia. Ipse autem in adytum ubi descendisset, (iam
 enim aedificatum erat templum, et parata scena)
 ordine vocaturus eo erat per praekonem, et ad-
 hibito Theologo, illos, qui dedissent, et auditis
 quasi a Deo omnibus, libellum *cuique suum* ut si-
 gnatus fuit, redditurus, responsumque illius sub-
 scriptum (inscriptum) carmine, reponente Deo,
 de quocumque aliquis interrogasset.

20. Erat

8. Πρὸς ἔπος] Hic significat *pro re nata*, vel
 ad

Ἦν δὲ τὸ μηχανήμα τῆτο, ἀνδρὶ μὲν οἶω σοί, εἰ δὲ μὴ Φερτικὸν εἶπεν, καὶ οἶω ἐμοί, πρόδηλον, καὶ γινῶναι ῥᾶδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ κορύζης μεσοῖς τὴν εἶνα, τεράσιον, καὶ πάνυ ἀπίστω ὅμοιον. ἐπινοήσας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, ἀνεγίνωσκέ τε τὰς ἐρωτήσεις ἐκίσας, καὶ τὰ δοκῆντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἴτα κατελήσας αὐθις, καὶ σημηνόμενος, ἀπεδίδδεν μετὰ πολλῷ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἦν παρ' αὐτοῖς τό, πόθεν γὰρ ἔτος ἠπίσατο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς σημηνόμενος,

νοῶς,

20. Erat vero machinatio ista, viro quidem qualis tu, et, si non est insolens dictu, etiam qualis ego sum, manifesta, et cognitu facilis; imperitis autem et *obesae* ac plenae pituita naris hominibus, prodigiosa, et vndique incredibili similis. Excogitatis enim diuersis soluendi figilla generibus, legit interrogationes singulas, et quae viderentur ad eas respondit, tum inuolutas iterum et obsignatas, reddidit multa cum admiratione accipientibus: et frequens inter illos haec erat oratio, unde enim iste sciret, quae firmiter ad-

S. 4

modum

ad rem adposuit, quod quidem notum. Nam etsi *carmine* respondere solitus sit, et locutio ἔδεν πρὸς ἔπος, *nihil ad rem*, quoque idem sit quod *nihil ad rhythmum*, tamen πρὸς ἔπος γράφειν significare *carmine conscribere*, non video. Reitz.

νος, αὐτῷ ἔδωκε ὑπὸ σφραγίδι δυσμμήτοις,
εἰ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γινώσκων ἦν;

Τίνες ἂν αἱ ἐπίνοια; ἴσως ἐρήσῃ με. ἀκουε
τοίνυν, ὡς ἔχοις ἐλῃγχειν τὰ τοιαῦτα. ἡ πρῶ-
τη μὲν ἐκείνη, ᾧ Φίλτατε Κέλσε· βελόνην πυ-
ρῶσας, τὸ ὑπὸ τὴν σφραγίδα μέρος τῆ κηροῦ
διατήκων, ἐξήρει, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τῇ
βελόνῃ αὐτὴς ἐπιχλιάνας τὸν κηρὸν, τὸν τε κα-
τῶ ὑπὸ τῷ λίνῳ, καὶ τὸν αὐτὴν τὴν σφραγίδα
ἔχοντα, ῥαδίως συνεκόλλα. ἕτερος δὲ τρόπος
ὁ διὰ τῆ λεγομένης κολλυρίης· σκευαστὸν δὲ τῷτο
ἐσὶν ἐκ πίττης Βρυττίας, καὶ ἀσφάλτε, καὶ λί-
θε τῆ διαφανῆς τετρεϊμένης, καὶ κηρῷ, καὶ μα-
σίχης· ἐκ γὰρ τῶτων ἀπάντων ἀναπλάσας τὸ
κολλυ-

modum obsignata ipsi dedi sub sigillis imitatu diffi-
cillimis, nisi reuera Deus esset cognoscens omnia?

21. Quae sunt igitur, forte me interrogabis, illa
commenta? Audi ergo, ut habeas, qui convin-
cas talia. Primum, Celse carissime, illud est:
Acu ignita partem cerae, quae infra signum est,
ubi liquefecit; signum ipsum detraxit, lectoque
libello, acus ope liquefactam iterum ceram, tum
quae infra sub lino est, tum eam, quae sigillum
ipsum continet; facile conglutinavit. Altera est
ratio per illud, quod vocatur collyrium. Para-
tur hoc e pice Bruttia, et asphalto, et speculari
lapide trito, ceraque et mastiche. Fictum ex his
omni-

κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλω τὴν σφρα-
γίδα προχρίσας, ἐπετίθει, καὶ ἀπέματτε τὸν
τύπον. εἶτα αὐτίκα ξηρὸν ἐκείνην γενομένην, λύ-
σας ῥαδίως, καὶ ἀναγνῶς, ἐπιθεῖς τὸν κηρὸν,
ἀνετύπε, ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὐτὴν σφραγίδα
εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ ἑοικυῖαν. τρίτον ἄλλο
πρὸς τέτοις ἄκυσον· τιτάνη γὰρ ἐς κόλλαν ἐμ-
βαλὼν, ἣ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τέ-
τε ποιήσας, ἐπὶ ὑγρὸν ἔντα ἐπετίθει τῇ σφρα-
γίδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται,
καὶ κέρματος, μᾶλλον δὲ σιδήρου παγιώτερον)
τέτῳ δὴ ἐχρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα
πολλὰ πρὸς τῆτο ἐπινενοημένα, ὧν ἔκ ἀναγ-
καῖον μεμνησθαι ἀπάντων, ὡς μὴ ἀπειρόκαλοι
εἶναι

omnibus collyrium, et igni calefactum, in si-
gnum, saliva prius madefactum, imposuit, et
typum expressit. Deinde collyrio celeriter sicca-
to, solutas facile tabellas legit; tum cera impo-
sita idem sigillum optime conueniens archetypo,
tanquam gemma expressit. Tertiam aliam prae-
ter has rationem audi. Calcem glutini, quo li-
bros glutinant, iniecit, et in massam cerac si-
milem redactam, mollem adhuc sigillo impone-
bat: ablata deinde (nam siccatur statim, et cornu,
quin ferro fit solidior) ad exprimendum utebatur.
Sunt vero alia etiam multa ad hoc ipsum excogi-
tata, quorum mentionem facere omnium nihil

εἶναι δοκαίημεν, καὶ μάλιστα σὺ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψας, καλλίσοις τε ἅμα, καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ δυναμένοις σωφρονίζειν τὰς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ παραθεμένον, καὶ πολλῶν τέτων πλείονα.

Ἐχρη ἔν, καὶ ἐθέσπιζε, πολλῇ τῇ σωέσει ἐνταῦθα χρώμενος, καὶ τὸ εἰκαστικὸν τῇ ἐπινοίᾳ προσάπτων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρινόμενος, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀσαφεῖ. χρησμωδικὸν γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἔδόκει. τοὺς δὲ ἀπέτρεπεν, ἢ προὔτρεπεν, ὡς ἄμεινον ἔδοξεν αὐτῷ εἰκάζοντι· τοῖς δὲ θαρραλείας πρῆλεγε καὶ διαίτας, εἰδὼς
(ἄπερ

opus est, ne inepti videamur; praesertim cum tu in libris, quos contra magos scripsisti, pulcherrimis pariter atque vtilissimis, quique prudentes reddere lectores possunt, satis multa proposueris, et multo his nostris plura.

22. Oracula ergo fundebat, et responsa dabat diuina, multa hic prudentia usus: et probabilitatem adiungens commentis suis, qui perplexa quibusdam et ambigua responderet ad interrogationes, aliis vero plane obscura: etenim hoc etiam ad oracula pertinere ipsi videbatur: alios autem vel dehortatus est, vel impulit, prout melius esse coniiceret. Aliis curationes praecepit et victus rationem, qui, quod primum dicebam, multa

(ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην) πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ εὐδοκίμην παρ' αὐτῷ αἰκνυμίδες, ἀκόπη τι ἔνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπας αἰγείας συντεθειμένον. τὰς μέντοι ἐλπίδας, καὶ προκοπὰς, καὶ κλήρων διαδοχὰς εἰσαυθίς αἰεὶ ἀνεβάλλετο, προστιθείς ὅτι ἔσται πάντα, ὅπου ταν ἐθελήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης με δεηθῇ, καὶ εὐξήται ὑπὲρ ὑμῶν.

Ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἔφ' ἐκάστῳ χρησμῷ, δραχμὴ καὶ δύο ὀβολῶ. μὴ μικρὸν δὲ οἰηθῆς, ὡς ἑταῖρος, μηδ' ὀλίγον γεγενῆσθαι τὸν πόρον τῷτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μυριάδας ἐκάστη ἔτας ἡθροίζεν, ἀνὰ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ἀπλησίας ἀναδιδόντων.

multa etiam vtilia medicamenta sciret. Maxime vero probabantur illi cytmides, fictum nomen vnguenti ad lassitudinem et dolorem, ex caprino adipe confecti. Spes vero, et bonorum incrementa, et hereditatum successiones in futurum semper reſciebat, adiiciens, *fiens omnia, si voluero ego, sique Alexander Prophetamens rogaueris, et vota pro vobis fecerit.*

23. Constituta autem erat etiam merces vni-
cuique responso drachma, i cum duobus obolis.
Ne paruum putes, amice, aut minutum fuisse
hunc redditum; ad septuaginta vel octuaginta mil-
lia quotannis congessit, dena vel quindena re-
sponsa hominibus prae inexplebili cupiditate sibi
reddi

των. λαμβάνων δὲ, ἐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, ἔδ' εἰς πλᾶτον ἀπεθησαύριζεν, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργὰς, καὶ ὑπηρέτας, καὶ πειθῆνας, καὶ χρησιμοποιοῦς, καὶ χρησιμοφύλακας, καὶ ὑπογραφέας, καὶ ἐπισφραγιστὰς, καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἔνεμεν ἐκάσῳ τὸ κατ' ἀξίαν.

Ἦδη δέ τινας καὶ ἐπὶ τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξέπεμπε, Φήμας ἐμποιοῦντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῶν μαντείων, καὶ διηγησομένων, ὡς προεῖποι, καὶ ἀνέυροι δραπετάς, καὶ κλέπτας, καὶ ληστὰς ἐξελέγξαι, καὶ θησαυρὰς ἀνορύξαι παράσχοι, καὶ νοσῶντας ἰάσασθαι, ἐνίς δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας ἀναστήσειε. δρόμος ἔν καὶ ὠθισμὸς ἀπανταχό-

reddi petentibus. Quae autem acceperat, iis non solus usus est, neque in thesauros reposuit: sed cum multos iam circa se haberet administratos, et operarios, et exploratores, et scriptores oraculorum pariter ac custodes, et exceptores, et ob-signatores, et coniectores, illis omnibus suam cuique partem pro dignitate tribuit.

24. Iam vero in peregrinas etiam regiones quosdam emiserat, qui famam apud gentes excitarent de oraculo, ac narrarent, ut praedicat, et inueniat fugitivos, ac fures et latrones conuincat, et effodiendos thesauros praebeat, sanetque aegrotos, ut aliquot iam mortuos resuscitauerit. Concursus igitur et vrgentium se vndique turba orta est:

ταχύθεν ἐγγίγνεται, καὶ θυσία, καὶ ἀναθήματα, καὶ διπλάσια τῷ προφῆτῃ καὶ μαθητῇ τῷ Θεοῦ. καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ οὗτος ἐξέπεσεν ὁ χρησμός,

Τιέμεναι κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφῆτην.

Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλεται ἄγαν, ἀλλ' ὑποφῆτα.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίσταντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστα ὅσοι Ἐπικῆρε ἐταῖροι ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπεφώρατο ἡρέμα ἢ πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκευὴ τῷ δράματι, ἐκφέρει φοβητὴν τι ἐπ' αὐτὰς, λέγων, ἀθέων ἐμπεπλησθαι καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, οἱ περὶ αὐ-

est: Hinc sacrificia, et donaria, et duplex Prophetæ discipuloque Dei merces. Nam haec etiam fors exierat:

Vatem ornare meum iubeo vos atque ministrum:

Divitias nec enim curo, sed curo Prophetam.

25. Cum multi iam prudentes viri, quasi ex profunda se ebrietate recipientes, contra ipsum consisterent, in primis quotquot Epicuri sodales essent, et in vrbibus deprehensae paullatim essent omnes illius praestigiae, ac totus fabulae apparatus, terriculamentum quoddam contra illos expedit, dicens Atheis plenum esse et Christianis.

Pon-

ρὶ αὐτῷ τολμῶσι τὰ κακίστα βλασφημεῖν, οὓς
 ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνειν, εἴγε ἐθέλουσιν ἴλεω ἔ-
 χειν τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικύρου, καὶ τοιούτων
 τινὰ χρησμὸν ἀπεφθέγγετο. ἐρομένῃ γάρ τι-
 νος τί πράττει ἐν αἵδε ὁ Ἐπικύρος; μολυβδαί-
 νας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κάθηται.
 εἶτα θαυμάζεις εἰ ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ χρησθήριον,
 ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων συνετάς,
 καὶ πεπαιδευμένους; ὅλως δὲ, ἄσπονδος καὶ ἀκί-
 ρυκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπικύρου ἦν, μά-
 λα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον προσε-
 πολέμει γόης ἄνθρωπος, καὶ τερατεία Φίλος,
 ἀληθεία δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικύρῳ; ἀνδρὶ τὴν
 φύσιν τῶν πραγμάτων καθεωρακίτι, καὶ μόνῳ
 τῷ

Pontum, qui audeant pessima de se maledicta
 spargere, quos lapidibus iussit abigi, si propi-
 tium habere vellent Deum. De Epicuro tale red-
 didit oraculum. Interrogante quodam, *Quid*
agat apud inferos Epicurus? Plumbeis, inquit, pe-
dicis vinctus desidet in coeno. Deinde miraris, si
 ad magnam gloriam elatum est oraculum, cum
 videas interrogationes accedentium prudentes adeo
 atque eruditae? Vniuersim implacabile ipsi et in-
 finitum bellum erat contra Epicurum. nec profe-
 cto iniuria. Contra quem enim iustius pugnaret
 homo praestigiator, et portentosarum fraudum
 amans, veritatis autem inimicissimus, quam con-
 tra Epicurum, hominem, qui naturam rerum
 per-

τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν εἶδότες; οἱ μὲν γὰρ Ἀμφί τὸν Πλάτωνα, καὶ Χρῦσιππον, καὶ Πυθαγόραν Φίλοι, καὶ εἰρήνη βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἄτεγκτος Ἐπίκτετος (ἔγω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζον) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλῳ καὶ παιδιᾷ τιθέμενος. διὸ καὶ τὴν Ἀμαστριν ἠμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἠπίσκατο, τὰς περὶ Λέπιδον καὶ ἄλλας ὁμοίας αὐτοῖς, πολλὰς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει· ἐδὲ ἐχρησμάδισεν πώποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρὶ· ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδελφῷ συγκλητικῷ ἐχρησμάδισαι, καταγελᾶσως ἀπῆλλαξεν, ἐχέυρων ἔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, ἔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ σομάχου ὀδύνην, προσάξαι βουλόμενος

perspexisset, solusque verum in illis vidisset? Nam Platonici, Stoici, Pythagorei amici, profunda cum illis pax. Sed Epicurus ille molliri nescius; sic enim ipsum appellabat, inimicissimus, qui iuste omnia ista pro risu et ludibrio sibi haberet. Propter ea etiam Amastrin oderat maxime urbium Ponticarum, quod sciebat, Lepidum, et alios illi similes plures, in ea vrbe esse: nec vnquam Amastriano cuiquam oraculum reddidit. Cum vero ausus etiam esset fratri Senatorii viri respondere, ridicule discessit, cum nec ipse posset responsum fingere callidum, nec inueniret, qui in tempore illud facere sibi posset. Querenti enim illi ventriculi dolores, cum comedendum impe-
tare

νος ὕειον πόδα μετὰ μαλάχης ἐσκευασμένον ἐ-
σθίειν, ἔτως ἔφη,

Μάλβακα χοιρείων ἱερῇ κυμίνευε σιτύδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὥς προεῖπον, ἔδειξε τὸν δρά-
κοντα τοῖς δεομένοις, ἔχ' ὅλον, ἀλλὰ τὴν ἔραν
μάλισα· καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβεβληκώς, τὴν
κεφαλὴν δὲ ὑπὸ κέλπῃ ἀθέατον φυλάττων.
ἔθελήσας δὲ καὶ μειζόνως ἐκπλήξαι τὸ πλῆθος,
ὑπέσχετο καὶ λαλῶντα παρῆξιν τὸν θεὸν αὐ-
τόν, ἄνευ ὑποφήτης χρησμοδῶντα. εἴτα οὐ
χαλεπῶς γεράνων ἀρτηρίας συνάψας, καὶ διὰ
τῆς κεφαλῆς ἐκεῖνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς
ἐμοιότατα διείρας, ἄλλα τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶν-
τος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῆς Φωνῆς
διὰ

rare vellet suillum pedem, cum malua paratum,
sic dixit,

Maluaca porcinae sacrato vase cumina.

26. Saepe quidem, ut dixi antea, ostendit dra-
conem rogantibus, non totum, sed caudam ma-
xime et reliquum corpus protendens, caput au-
tem in sinu, ubi videri non posset, occultans.
Cum vero magis percellere multitudinem vellet,
promisit se loquentem etiam Deum illis praestitu-
rum, oracula reddentem sine vatis excipientis mi-
nisterio. Commisissis deinde non difficulter gruum
arteriis, et per caput illud, ad similitudinem hu-
mani fabricatum, transmissis, alio quodam extra
inclamante, ad interrogata respondit, voce per
lintheum

διὰ τῷ ὀφονίνῃ ἐκείνῃ Ἀσκληπιῷ προσπιπτέσσης.
ἐκαλῶντο δὲ οἱ χρησμοὶ ἔτοι αὐτόφωνοι, καὶ
ἐπᾶσιν ἐδίδοντο, ἔδὲ ἀνέδην, ἀλλὰ τοῖς εὐπα-
ρύφοις, καὶ πλεσίοις, καὶ μεγαλοδώροις.

Ὁ γὰρ Σευηριανῷ δοθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμε-
νίαν εἰσόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν.
προτρέπων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν, οὕτως
εἶφη·

Πάρεθες Ἀρμενίης τε θοῶ ὑπὸ δουρὶ δα-
μάσας,

Νοσήσεις Ῥώμην, καὶ Θύμβριδος ἀγλαὴν
ὑδωρ,

Στέμμα φέρων προτάφοισι, μεμιγμένον
ἀκτίνεσσιν.

Εἴτ'

lintheum illum Aesculapium accidente. Vocaban-
tur oracula ista vocalia, nec reddebantur omni-
bus, neque pro lubitu, sed vestitis magnifice, et
locupletibus, et magna munera offerentibus.

27. Itaque illud Seueriano datum, de suo in
Armeniam introitu, e vocalium numero ipsum
quoque fuit. Adhortans illum ad impressionem
faciendam, sic dixerat:

*Paribosque Armeniosque basta domiture fu-
renti,*

Urbem ad Romanam Tiberisque fluentia redibis,

Permixa radiis lauro tua tempora vincis.

Εἴτ' ἐπειδὴ πεισθεὶς ὁ ἡλίθιος ἐκεῖνος Κελτὸς,
εἰσέβαλε, καὶ ἀπήλλαξεν, αὐτῇ στρατιᾷ ὑπὸ τῷ
Ὀθρυάδῃ κατακοπεῖς, τῆτον μὲν τὸν χρησμὸν
ἐξαιρεῖ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἐντίθῃσι δ' ἄλ-
λον ἀντ' αὐτῷ.

Μὴ σὺ γ' ἐπ' Ἀρμενίας ἐλάαν στρατὸν, ἀγὰρ
ἄμεινον,

Μὴ σοι θηλυχίτων τις ἀνὴρ τόξῳ ἄπο λυ-
γρὸν

Πότμον ἐπιπροΐεις, παύσῃ βιότοιο Φάεστε.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τῆτο σοφώτατον ἐπενόησε,
τὰς μεταχρονίᾳς χρησμάς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν κα-
κῶς προτεθέσπισμένων, καὶ ἀποτετευγμένων.
πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσῶσι, πρὸ τῆς τελευ-
τῆς

Deinde cum persuadere sibi passus stolidus ille
Gallus, irruptionem fecisset, sed male ei (nam
cum exercitu suo ab Othryade caesus est) expe-
ditio cessisset: hoc oraculum exemit e commen-
tariis, posuitque pro eo aliud:

Ducere in Armenios noli: nec enim bene ceder.
Ne tibi femineo vir amictu triste per arcum
Immittens fatum perimat cum lumine vitam.

28. Nam illud quoque callidum fuit viri com-
mentum, oracula post euentum facta, quibus
emendarentur ea, quae male praedicta aberrave-
rant. Saepe enim aegrotantibus ante mortem sa-
nita-

τῆς, ὑγίειαν ἐπηγγέλλετο, ἀποθανόντων δὲ,
χρησμός ἄλλος ἑτοιμος ἦν παλινωδῶν,

Μηκέτι δίζησθαι νέσοιο λυγρῆς ἐπαρωγὴν·

Πότμος γὰρ προφανῆς, ἔδ' ἐκφυγέειν δυ-
νατόν σοι.

Εἰδὼς δὲ τὰς ἐν Κλάρῳ, καὶ Διδύμοις, καὶ
Μαλλῶ, καὶ αὐτὰς εὐδοκιμῶντας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ
μαντικῇ ταύτῃ, Φίλῃς αὐτὰς ἐποιεῖτο, πολλὰς
τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτὰς, λέγων·

Ἐς Κλάρον ἴεσο νῦν, τὰ μὲ πατρὸς ὡς ὅπ'
ἀκέρση.

καὶ πάλιν·

Βραγχίδεων ἀδύτοις πελάζεο, καὶ κλύε
χρησμῶν.

καὶ αὖθις·

Ἐς

nitatem promiserat: mortuis autem illis oracu-
lum praesto aliud fuit, quo prius retractaretur,

Auxilium tristi modo desine quaerere morbo;

Nam fatum apparet; tibi nec vitare licebit.

29. Caeterum quod sciret etiam Clarios, ac Di-
dymaeos et Mallenses celebrari simili vaticinandi
arte, eos sibi conciliauit, multis eorum, qui ad
se venirent eo ablegandis, dicens:

Iam Claron ito mei vocem patris auditurus:
et rursus:

Branchiadon adytis accede, oracula et audi.
et iterum:

Ἐς Μαλλὸν χῶρει, θεσπίσματα τ' Ἀμφι-
λόχοιο.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὄρων μέχρι τῆς Ἰω-
νίας, καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας, καὶ Γα-
λατίας. ὥς δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν διεφοίτησε
τῷ μαντεῖϊ τὸ κλέος, καὶ εἰς τὴν Ῥωμαίων πό-
λιν ἐνέπεσεν, ἄδεις ὅσις καὶ ἄλλος πρὸ ἄλλου ἡ-
πείγετο· οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμπον-
τες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον
ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ὧν πρῶτος
καὶ κορυφαῖος ἐγένετο Ῥετιλλιανὸς, ἀνὴρ
τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἐν πολλαῖς πράξε-
σι 9) Ῥωμαῖναῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς
θεοὺς

*Ad Mallum, Amphiloichique auditum oracula
vade.*

30. Haec quidem intra terminos, usque ad Io-
niam, et Ciliciam, et Paphlagoniam, et Gallo-
graeciam. Cum vero in Italiam usque percre-
bisset oraculi fama, et in Romanorum urbem
incidisset; nemo fuit, quin alius prae alio festi-
naret; alii quidem venientes ipsi; alii vero mit-
tentes alios: et in primis potentissimi, maxima-
que dignitate in ciuitate praediti. Primus ho-
rum et caput quasi Rutilianus fuit, vir caetera
bonus et honestus, et in multis magistratibus
Romanis probatus: sed circa Deos religioso quo-
dam

9. Τάξεσι] Verte magistratibus. Guietus.

Πράξ-

θεὸς πάνυ νοσῶν, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν
 πεπιτευκῶς, καὶ εἰ μόνον ἀηλημιμένον περὶ λί-
 θον, ἢ ἐξεφανωμένον θεάσατο, προσπίπτων
 αἰεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ἐπιπολὺ παρεστῶς, καὶ
 εὐχόμενος, καὶ τὰ γὰρ παρ' αὐτῷ αἰτῶν. οὗ-
 τος τοίνυν ἀκῆσας τὰ περὶ τῷ χρηστηρίῳ, μικρῶ
 μὲν ἐδέησεν ἀφείας τὴν ἐγκεχειρισμένην τάξιν,
 εἰς τὸ τῷ Ἀβώνῃ τείχος ἀναπτῆναι. ἔπεμψε
 δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις· οἱ δὲ πεμπόμενοι,
 ἰδιῶται τινες οἰκέται ῥαδίως ἐξαπατηθέν-
 τες,

dam morbo laborans, et absurdas de iis persua-
 siones habens, qui si qua vinctum lapidem aut
 coronatum videret, accideret statim adorandi cau-
 sa, multumque adstans vota faceret, bonaque ab
 illo peteret. Hic de oraculo cum audisset, pa-
 rum aberat, quin mandato sibi munere relicto,
 ad Aboni castra aduolaret: misit certe alios super
 alios. Missi vero *qui essent*, imperiti quidam ser-

T 3

vi,

Πράξεις] Quia *Soulius* iam sic mutauerat ex
 tribus Codd. et quartum quoque sic habere
 cognoui, quatuor Mss. hoc dandum censui,
 ut illorum consensum vulgatae praeferrem,
 in lectione, quarum utraque defendi potest.
 Πράξεις hic de negotiis publ. possunt accipi;
 nam de bellicis eo minus putem accipiendum,
 quod Ῥωμαϊκαῖς additur, quod urbanis re-
 bus inagis proprium. Ἐξετάζεσθαι autem
 pro εὐδοκιμεῖσθαι. Reitz.

τες, ἐπαινέσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόν-
τες καὶ ὡς ἀκῆσαντες διηγέμενοι, καὶ προσεπι-
μετρῶντες ἔτι πλείω τάτων, ὡς ἐντιμότεροι εἶεν
παρὰ τῷ δεσπότῃ. ἐξέκαλον γὰρ τὸν ἄθλιον γέ-
ροντα, καὶ εἰς μανίαν ἐρρώμενην ἐνέβαλλον.

Ὁ δὲ, ὡς ἂν τοῖς πλείοσι καὶ δυνατωτάτοις
Φίλος ὢν, περιήει, τὰ μὲν διηγέμενος ὡς ἀκῆ-
σαιε παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ'
αὐτῷ προστιθείς. ἐνέπλησε δ' ἔν τὴν πόλιν,
καὶ διεσχέλευσεν ἔτος, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τὰς
πλείους διεθορύβησεν, οἳ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἡ-
πείγοντο ἀκῆσαι τι τῶν κατ' αὐτὰς. ὁ δὲ τὰς
ἀφικνεύμενας Φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίοις
τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐργαζό-
μενος

vi, facile decepti post reditum, alia a se visa,
alia tanquam visa et audita narrant, et plura his
corollariorum instar adiciunt, vt gratiosiores nem-
pe essent apud dominum. Accendunt ergo mi-
sellum senem et in robustam illum insaniam con-
iiciunt.

31. At ille qui amicus esset plerisque et poten-
tissimis, circumire et narrare partim quidem vt
audierat ex his quos miserat, partim etiam de suo
adiecta. Implet igitur urbem, et commouet hic
vir, et de aula plerisque sollicitat, qui statim
ipsi quoque festinant de suis rebus aliquid audi-
turi. At noster blande qui exciperet venientes,
hospitibusque et aliis magni pretii muneribus
suos

μενος αὐτῷ, ἀπέπεμπεν, ἐκ ἐπαγγελῶντας μόνον τὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεόν, καὶ τεράσια ὑπὲρ τῶ μαντεῖε καὶ αὐτοῦ ψευσομένους.

Ἀλλὰ καὶ μηχανᾶται τι ὁ τρισηκτάρατος ἐκ ἄσφον, ἐδὲ τῶ προστυχόντος ληστῶ ἄξιον. λύων γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι εὖροι ἐπισφαλές καὶ παρακεκινδυνευμένον. ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι, κατεῖχεν αὐτὸς, καὶ ἐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑποχειρίως, καὶ μονονεχί. δέλεος διὰ τὸ δέος ἔχοι τὸς πεπομφότας, μνημένους οἷα ἦν ἃ ἤροντο. συνίης δὲ οἷας εἰκὸς τὸς πλεσίως καὶ μέγα δυναμένους τὰς πύσεις πυνθάνε-

suos faceret, dimisit illos, qui non renuntiarent modo interrogata, sed Deum etiam celebrarent, et prodigiola de oraculo, seque ipso mentirentur.

32. Ac machinatur quiddam homo execrabilis, non insipiens et latrone minime vulgari dignum: soluens enim libellos sibi missos et legens, si quid inueniret audax et periculosum in interrogationibus, retinuit ipse nec remisit, ut obnoxios et tantum non seruos sibi retineret isto metu eos, qui miserant, memores nimirum, qualia fuissent, de quibus interrogassent. Probe autem intelligis quas interrogationes proponi a diuitibus et potentibus

θάνεσθαι. ἐλάμβανεν ἔν πολλὰ παρ' ἐκείνων, εἰδότες ὅτι αὐτὸς ἐντὸς ἔχει τῶν ἀρκύων.

Βέλομαι δέ σοι καὶ Ῥατιλλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἐνίχας εἰπεῖν· πυνθανομένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τῆ παιδὸς ἐκ προτέρας γυναικὸς, παιδείας ὄραν ἔχοντος, ὅν τινα προσήσαιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῆς; ἔφη·

Πυθαγόρην, πολέμων τε διάκτορον ἐσθλὸν
ἁοιδόν.

Εἵτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῆ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει, καὶ ἔδεν εἶχε λέγειν πρὸς τὰς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας ἔτως ἐληλεγμέναι τῆ χρησμῶ. ὁ δὲ Ῥατιλλιανὸς αὐτὸς Φθάσας ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τῆ μαντείας, λέγων, τῆτο αὐτὸ προδηλωκέναι τὸν θεόν, καὶ
δι'

probabile fit. Ab his ergo multa accepit, qui scirent se intra illius retia conclusos.

33. Volo autem tibi oraculorum Rutiliano datorum quaedam dicere. Interroganti de filio suo e priori vxore suscepto, qui iam ad aetatem institutionis capacem peruenisset, *Quem discendi magistrum ei praeficeret?* respondit:

Pythagoram, egregiæque canentem praelia vatem. Puero deinde paucis post diebus mortuo, ipse quidem aestuare, nec habere quod accusantibus responderet, oraculo ita rebus praesentibus refutato. At ipse bonus vir Rutilianus vltro suscepta oraculi defensione dixit, hoc ipsum indicatum a Deo,

δι' αὐτὸ, ζῶντα μὲν κελεύσαι μηδένα διδάσκα-
λον ἐλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον
πάλαμ τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς τὸ μεράκιον ἐν ἅδᾳ
νῦν συνεῖναι. τί τοίνυν μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάν-
δρῳ, εἰ τοιᾶτοις ἀνθρώποις κοῖς ἐνὶ αἰτρίβειν ἤξισ;

Αὐθις δὲ πυνθανομένῳ αὐτῷ τὴν τίνος ψυ-
χὴν αὐτὸς διεδέξατο; ἔφη

Πρῶτον Πηλεΐδης ἐγένεα· μετὰ ταῦτα Μέ-
νανδρος·

Εἶθ' ὃς νῦν Φαίνη, μετὰ δ' ἔσσεαι ἡλιάς
ἁκτίς,

Ζήσεις δ' ἐγδῶκοντ' ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν λυκά-
βαντας.

Ὁ δ' ἐβδομηκοντέτης ἀπέθανε μελαγχολήσας,
ἔδὲ περιμείνας τὴν τῷ θεῷ ὑπόσχεσιν.

Καὶ

Deo, ac propterea, non viuum illi praeceptorem
capi iussisse, sed Pythagoram atque Homerum
vita olim functos, quibuscum versari nunc pue-
rum apud inferos probabile sit. Quid vero repre-
hendendus est Alexander, si tales inter homun-
ciones versari voluit?

34. Rursus interroganti, cuius ipse animam na-
ctus esset? ait:

Pelides primum fueras, post ista Menander,

Tum, qui nunc viuis; radius post omnia Solis,

Cum supra centum octoginta exegeris annos.

At ille septuagenarius diem suum obiit, morbo
atrabiliario, non expectata promissione Dei.

Καὶ ἔτος ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ἐρο-
μένῳ δὲ αὐτῷ ποτε καὶ περὶ γάμου, ῥητῶς ἔφη·

Γῆμον Ἀλεξάνδρε τε Σεληναίης τε θυγατρει.

Διεδεδώκει δὲ πάλαι λόγον ὡς τῆς θυγατρὸς
ἦν εἶχεν, ἐκ Σελήνης αὐτῷ γενομένης· τὴν γὰρ
Σελήνην ἔρωτι αἰλῶνα αὐτῷ, καθεύδοντά ποτε
ἰδῆσαν, ὅπερ αὐτῇ ἔθος, κοιμωμένων ἐρᾶν τῶν
καλῶν. ὁ δ' ἔδὲν μελλήσας ὁ συνετώτατος Ῥυ-
τιλλιανός, εὐθύς ἔπεμπεν ἐπὶ τὴν κώρην, καὶ
τὰς γάμους συνετέλει ἐξηκοντούτης νυμφίος,
καὶ συνῆν, τὴν πενθερὰν Σελήνην ἐκατόμβαις
ἔλαις ἱλασκόμενος, καὶ τῶν ἐπεκρανίων εἰς καὶ
αὐτὸς αἰόμενος γεγονέναι.

Ο δ

35. Etiam hoc erat vocalium vnum oraculorum.
Interroganti quondam de nuptiis diserte dixit:

Ducito Alexandro natam Lunaque puellam.

Nempe olim rumorem sparserat, filiam, quam
habebat, ex Luna sibi natam esse. Lunam
enim amore ipsius captam, quum dormientem
vidisset. Mos scilicet illius, dormientes formosos
amare. Prudentissimus autem ille Rutilianus ni-
hil cunctatus, statim misit ad arcessendam pucl-
lam, nuptias celebrauit sexagenarius sponsus, et
cum illa cubuit, placata prius focru Luna, totis
hecatombis, putansque se quoque iam caelestium
vnum esse factum.

36. At

Ὁ δ' ὥς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω αἰεὶ προσεπενόει, καὶ πάντοσε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπεμπε χρησιμοφόρους, ταῖς πόλεσι προλέγων, λοιμὰς καὶ πυρκαϊὰς φυλάσσεσθαι, καὶ σεισμὰς, καὶ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὥς μὴ γένοιτό τι τῶν, αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἓνα δὴ τινα χρησμὸν αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη ἐν τῷ λοιμῷ διεπέμψατο. ἦν δὲ τὸ ἔπος ἐν·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλην ἀπερύκει.
Καὶ τῷτο ἦν ἰδεῖν τὸ ἔπος πανταχῶς ἐπὶ τῶν πυλῶν γεγραμμένον, ὥς τῷ λοιμῷ ἀλεξιφάρμακον.
τὸ δ' ἐς τ' ἀνάντιον τοῖς πλείστοις πρὸςχώρει. κατὰ γάρ τινα τύχην αὐταὶ μάλιστα αἱ οἰκίαι ἐκένωθη-

36. At ille cum semel res Italicas attigisset, maiora semper adinuenit, et per omnes Romani imperii partes misit oraculorum nuntios, praedicens ciuitatibus, pestilentias et incendia ut caueant, et terrae motus: promisitque illis, ne quid tale fiat, valide se adiuturum. Vnum sane oraculum vocale ipsum quoque ad omnes gentes de pestilentia misit: erat autem versiculus vnus:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo:

Eratque videre hunc versum vbique inscriptum portis, tanquam depellendae luis remedium. Hoc vero contra plerisque euenit. Forte enim fortuna quadam illae maxime domus exhaustae sunt,
quibus

νώθησαν, ἐν αἷς τὸ ἔπος ἐπεγέγραπτο. καὶ μὴ
 με νομίσης τῷτο λέγειν ὅτι διὰ τὸ ἔπος ἀπώλ-
 λυντο, ἀλλὰ τύχη τινὶ ἔτως ἐγένετο. τάχα
 δὲ οἱ πολλοὶ καὶ καταθαρσύνοντες τῷ σίχῳ, ἡμέ-
 λην, καὶ ῥαθυμότερον διητῶντο, ἐδὲν τῷ χρη-
 σμῷ πρὸς τὴν νόσον συντελῶντες, ὡς ἂν ἔχον-
 τες προμαχομένους αὐτῶν τὰς συλλαβάς, καὶ τὸν
 ἀκερσεκόμην Φοῖβον ἀποτοξεύοντα τὸν λοιμόν.

Πευθῆνας μέντοι ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ κατεσῆσατο
 πᾶν πολὺ τῶν συνωμοτῶν, οἱ τὰς ἐκάστου
 γνώμας διήγγελλον αὐτῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις
 προεμήνυον, καὶ ὧν μάλιστα ἐφίενται· ὡς ἔτοι-
 μον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὶν ἤκειν
 τὰς πεμπομένους, καταλαμβάνεσθαι.

Καὶ

quibus inscriptus fuerat versiculus. Et ne putes
 me hoc dicere, per ipsum illos versiculum per-
 iisse. Quin forte quadam ita factum est. Forte
 etiam vulgo homines fiducia versiculi, negligen-
 tius agebant, omissa victus cura, nihil adiuuan-
 tes oraculum contra vim morbi, qui haberent
 propugnaturas pro se *illius* syllabas, et intonsum
 Phocbum telis abacturum pestilentiam.

37. Verum etiam exploratores in ipsa Roma
 multos sane constituerat coniuratorum, qui sen-
 tentias vniuscuiusque sibi nuntiarent, et ante in-
 dicarent interrogationes, quaeque maxime cupe-
 rent, ut paratum ad responsiones, iam ante ad-
 ventum suum missi inuenirent.

38. Et

Καὶ πρὸς μὲν τὰς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἰο), ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προεμηχανᾶτο. τελετὴν τε γάρ τινα συνίσταται, καὶ δαδασχίας, καὶ ἱεροφαντίας, τριῶν ἐξῆς αἰεὶ τελεσμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ, πρόρρησις ἦν, ὥσπερ Ἀθηναῖσι, τοιαύτη· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανός, ἢ Ἐπικουρεῖος, ἤκει κατὰ σκοπὸς τῶν ὀργίων, Φευγέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ, τελείσθωσαν τύχη τῇ ἀγαθῇ. εἴτ' εὐθύς ἐν ἀρχῇ ἐξέλασις ἐγίνετο. καὶ ὁ μὲν ἠγαῖτο, λέγων, ἔξω Χριστιανός. τὸ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο, ἔξω Ἐπικουρείας. εἴτα Λητῆς ἐγίνετο λοχεΐα, καὶ Ἀπόλ-

38. Et ad res Italicas haec et similia praeparabat. Mystéria etiam quaedam instituit, et facum gestationes, et sacrorum disciplinam, tribus deinceps diebus festo ritu peractis. Ac primo die edicebatur, vt Athenis, in hanc formulam, Si quis Atheus, aut Christianus, aut Epicureus venerit, orgiorum speculator, fugio: qui autem Dea credunt, inicianor bonis auspiciis! Deinde statim a principio fiebat exactio. Atque ipse initio dicebat Foras Christianos! Multitudo vniuersa subiiciebat, Foras Epicureos! Tum Latonae agebatur puer-

10. Τὰς ἐν τῇ Ἰτ.] Videtur legendum τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. Neque enim est, quo cominodé referatur τὰς. Ita certe interpretatus sum. Gesner.

Ἀπόλλωνος γοναί, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ Γλύκωνος ἐπιφάνεια καὶ γένεσις τῷ Θεῷ.

Τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίᾳ τε ἦν καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖται, καὶ δᾶδες δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελευταῖον, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ τικτομένη τῷ Ῥατιλλίανῃ ἡ γυνή. ἐδάδεχει δὲ καὶ ἱεροφάντῃ ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν καθεύδων δῆθεν, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ. κατῆει δὲ ἐπ' αὐτὸν ἐκ τῆς ὀροφῆς ὡς ἐξ ἔρανῃ ἀντὶ τῆς Σελήνης, Ῥατιλλία τις ὠραιωτάτῃ, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνή, ὡς ἀληθῶς ἐρώσα τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἀντερωμένη ὑπ' αὐτῷ, καὶ ἐν ὀφθαλ-

puerperium, et Apollinis partus, et Coronidis nuptiae, et nascebatur Aesculapius: altero autem die Glyconis aduentus et natiuitas Dei.

39. Tertio, Podalirii erant et matris Alexandri nuptiae. Dadis (*facularia*) autem illa dies vocabatur, et faces accendebantur. Tandem agebantur Lunae et Alexandri amores, nascentique vxor Rutiliani. Facem porro gestabat, et praeibat cerimonias alter Endymion, Alexander. Ac ipse quidem dormiens iacebat in medio, descendeat autem ad illum ex tecto tanquam e caelo pro Luna, Rutilia quaedam formosissima, procuratorum Caesaris cuiusdam vxor, vere illa amans Alexandrum, et amata vicissim ab illo, atque in oculis

ὀφθαλμοῖς τῷ ὀλεθρίῳ ἐκείνης ἀνδρὸς, Φιλήμα-
τά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλεκαί, εἰ
δὲ μὴ πολλὰ ἦσαν αἱ δῶδες, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν
ὑπὸ κόλπῳ ἐπράττετο. μετὰ μικρὸν δὲ εἰσῆς
πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος ἐν πολλῇ τῇ
σιωπῇ· καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλη τῇ Φωνῇ,
ἡ Γλύκων. ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ἐπακλου-
θῶντες, Εὐμολπίδα δῆθεν καὶ Κήρυκές τινες
Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολ-
λὴν τὴν σκοροδάλμην ἐρυγγάνοντες, ἡ Ἀλέ-
ξανδρε.

Πολλὰκις δὲ ἐν τῇ δαδυχίᾳ καὶ τοῖς μουσικοῖς
σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτῷ ἐξεπίτη-
δες, χρυσῆς διεφάνη, δέρματος, ὡς εἰκὸς, ἐπὶ
χρύσε

oculis miseri illius viri, osculaque intercedebant
in medio, et complexus; si vero minus multae
essent faces, forte etiam quiddam eorum quae
sub veste fieri solent, patratum est. Paruo au-
tem interiecto temporis spatio rursus intrabat, ut
Antistitem cerimoniarum decet, exornatus multo
cum silentio: magnaue voce dicebat, *Io Glycon*.
Succlamabant autem illum secuti, Eumolpidae
nimirum et Ceryces quidam e Paphlagonia, car-
batinis calceati, acrem alii odorem multum ru-
stantes, *Io Alexander*.

40. Saepe autem in illa facum gestatione et
mysticis saltationibus nudatum ipsius de industria
femur, aureum apparuit, circumposita, ut pro-
babile

χρύσεα περιτεθέντος, καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν τῶν
λαμπάδων ἀποσίμβεντος. ὥς τε καὶ γενομένης
ποτὲ ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ
αὐτῶ, εἴτε Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι διὰ τὸν χρυ-
σὲν μηρὸν, εἴτε ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τὴν ζη-
τησιν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόν-
των, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀ-
πορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ, ποτὲ μὲν φθίνει, ἄλλο-
τε δ' αὖξαι.

Ἡ δὲ προφητεία, δίης Φρενὸς ἐστὶν ἀπορ-
ρώξ.

Καὶ μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπα-
γωγόν.

Καὶ πάλιν ἐς Διὸς εἴσι, Διὸς βληθεῖσα κε-
ραυνῶ.

Προ-

babile est, pelle inaurata, et ad lucernarum splen-
dorem refulgente. Itaque exorta aliquando di-
sputatione de illo inter duos stultitiae illius con-
sultos, *utrum Pythagorae animam haberet propter
aureum illud femur, an aliam illius similem?* eam-
que quaestionem ad ipsum Alexandrum referen-
tibus; Glycon rex oraculo dubitationem illam
dissoluit:

*Pythagorae vicibus mens alma peritque reditque:
Varis at est animus Iouiali e mente propago:
Missus adest iussu patris auxiliator honestis,
Et redit ad patrem Iouiali fulmine tactus.*

41. Cum

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδίᾳ συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοῖονδε τι ὁ ἡγευόμενος ἐτεχνήσατο. ταῖς γὰρ πόλεσι ταῖς Ποντικαῖς καὶ ταῖς Παφλαγωνικαῖς, ἐπήγγελλε θεοπρόπας πέμπειν ἐς τριετίαν, ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεόν· καὶ ἔδει δοκιμασθέντας, καὶ προκριθέντας τὰς εὐγενεστάτας, καὶ ὠραιότατας, καὶ κάλλει διαφέροντας πεμφθῆναι. οὗς ἐγκλείσάμενος, ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον δὲ ἐπεποίητο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη, μηδένα τῷ αὐτῷ σώματι δεξιῶσθαι, μηδὲ φιλήματι ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείων τὴν χεῖρα κῦσαι, μόνως τὰς ὠραίους κατεφίλει.

41. Cum pueri concubitu omnibus interdiceret, tanquam re impia, ipse tale quid vir ingeniosus commentus est. Ciuitatibus Ponticis atque Paphlagonicis iniunxit, vt diuini cultus ministros sibi in triennium mitterent, qui laudes Dei apud se canerent: oportebatque probatos ac praelatos caeteris generosissimos quosque, et formosissimos et honestissimos, mitti: quibus inclusis tanquam emtis pecunia sua utebatur, dormiens cum illis et omni genere intemperantis contumeliae in illos vtens. Insuper legem tulerrat, ne quis duodeuiginti annis maior inter salutandum complectendumque ipsum oscularetur; verum aliis manum ad osculum cum offerret, solus

Luc. Op. T. IV. V los

Φίλει· καὶ ἐκαλέοντο οὗτοι· οἱ ἐντὸς τοῦ Φιλήματος.

Τοιαῦτα ἐντρυφῶν τοῖς ἀνδράσι· διετελεῖ, γυναῖκάς τε ἀνέδην διαφθείρων, καὶ παῖσι συνών. καὶ ἦν μέγα καὶ εὐκτὸν ἐκείνῳ, εἴ τινας γυναῖκας προσβλάψειεν· εἰ δὲ καὶ Φιλήματος ἀξιῶσαι, ἀφρόαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ὥς τὸ ἐκείνῳ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῷ εἰσρυσέσθαι· πολλὰ δὲ καὶ ἡύχουν II) τετοκέναι παρ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν.

Ἐξέ-

los aetate florentes osculabatur: dicebanturque hi intra osculum esse.

42. Hunc ad modum stupidis hominibus ad delicias usque illudebat, corrumpendis, prout collibitum esset, mulieribus, et pueris constuprandis. Et magnum erat unicuique atque optabile, si cuius uxorem adspiceret: si vero osculo etiam dignaretur, confertim ut bona fortuna in domum suam influeret, futurum unusquisque putabat. Multae vero etiam se peperisse ex eo gloriabantur, et vera illas dicere, mariti illis testabantur.

43. Vo-

II. Ἠύχων] Si ab εὐχομαι formatum esset hoc verbum, ἡύχοντο ex *margin.* Ald. recepissem, quia actiuum εὐχω non est in usu, nec εὐχέω satis probatum; sed quum sit ab αὐχέω, recte se habet vulgata. Reitz.

Ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τῷ
 Γλύκωνος, καὶ τῷ Σακέρδωτος, Τιανῷ τινος ἀν-
 θρώπου, ὁποῖα τινὸς τὴν σύνεσιν εἴσῃ ἀπὸ τῶν
 ἐρωτήσεων. ἀνέγνω δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γραμ-
 μασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τῷ Σακέρδω-
 τος οἰκίᾳ. εἰπὲ γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύ-
 κων, τίς εἶ; ἐγὼ ἦδ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος. ἄλ-
 λος παρ' ἐκείνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ
 θέμις ἀκῆσαι σε τῆτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη
 παραμενεῖς χρησιμῶδων; τρίτον πρὸς τοῖς χι-
 λίοις. εἴτα, παῖ μετασῆση; ἐς Βάκτρα καὶ τὴν
 ἐκεῖ γῆν. δεῖ γὰρ ἀπολαῦσαι καὶ τὰς βαρβάρους
 ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς. τὰ δ' ἄλλα χρησθήρια, τὸ
 ἐν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελ-
 φοῖς,

43. "Volo tibi etiam colloquium referre Glyco-
 nis et Sacerdotis, Tianensis cuiusdam hominis,
 qui quam prudens fuerit, ex interrogationibus
 discere poteris. Legi autem illud colloquium, au-
 reis literis scriptum in Tio vrbe in domo Sacer-
 dotis. Nempe, Dic mihi, inquit, Domine Gly-
 con, quis es? Ego, inquit ille, Aesculapius iunior,
 diuersus ab illo priore. Quomodo ais? Non fas
 est te hoc audire. Quot vero annos manebis apud
 nos et dabis responsa? Tres supra mille annos. De-
 inde quo te couferes? Bactra, et ad vicinam regio-
 nem; oportet enim barbaros etiam frui mea inter
 homines peregrinatione. Oracula vero reliqua, Di-
 dymaeum, Clarium, Delphicum, habent progenito-
 rem

Φοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλων χρη-
 σμωδῶντα· ἢ ψευθεῖς εἰσιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες
 ἐκεῖ χρησμοί; μηδὲ τῷτ' ἐθελήσης εἰδέναι, οὐ
 γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν
 βίον; κάμηλος, εἴτα ἵππος, εἴτ' ἀπὸρ σοφός,
 καὶ προφήτης ἔμειων Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα
 μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδωτι διηλέχθη. ἐπὶ
 τέλει δὲ χρησμὸν ἑμμετρον ἐφθέγγετο, εἰδὼς
 αὐτὸν Λεπίδω ἐταῖρον ὄντα·

Μὲ πείθε Λεπίδω· ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος
 ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκερρον, ὡς προεῖπον,
 ὥς τινα ἀντίτεχνον, καὶ ἀντισοφιστὴν τῆς μαγ-
 γανείας αὐτοῦ.

Ἐν

*rem meum Apollinem reddentem sibi oracula. Nam
 mendacia sunt, quae ibi exeunt oracula? Neque
 hoc scire postules, neque enim fas est. Ego vero
 quid ero post hanc vitam? Camelus, post equus,
 post vir sapiens, et Propheta non minor Alexandro.
 Haec cum Sacerdote Glycon locutus est. In fine
 autem oraculum versu conclusum pronuntiauit,
 cum Lepido sodalem esse sciret:*

Ne Lepido credas, tristis manet exitus illum.

Vehementer enim, ut ante dixi, metuebat Epi-
 curum, tanquam hominem arte sua et sapientia
 praestigias ipsius oppugnantem.

Ἐνα γὰρ τινὰ τῶν Ἐπικυρείων τολμήσαντα
 καὶ διελέγχειν αὐτὸν ἐπὶ πολλῶν παρόντων, εἰς
 κίνδυνον ἔμικρόν κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ προσ-
 ελθὼν ἔλεγε μεγάλη τῇ Φωνῇ, Σὺ μέντοι γε,
 ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν δαίνα Παφλαγὸνα προσαγα-
 γεῖν οἰκίστας αὐτῷ τῷ ἡγεμένῳ τῆς Γαλατίας,
 τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀνέπεισας, ὡς ἀπεικονότας τὸν
 υἱὸν αὐτῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παιδευόμενον, ὁ δὲ
 νεανίσκος ᾤ, καὶ ἐπανελήλυθε ζῶν μετὰ τὴν
 τῶν οἰκετῶν ἀπώλειαν, θηρίοις ὑπὸ σῷ παραδο-
 θέντων. τοιοῦτον δὲ τι ἐγεγένητο. ἀναπλεύ-
 σας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον ἄχρι τῷ Κλύσμα-
 τος 12), πλοία ἀναγομένης, ἐπέισθη καὶ αὐτὸς
 εἰς

44. Vnum igitur quendam Epicureorum au-
 dentem etiam multis praesentibus ipsum confu-
 tare, in periculum non paruum adduxit. Ille
 enim accedens ait magna voce, *At tu, Alexan-
 der, Paphlagoni* (quem nominabat) *persuastisti,*
ut apud Praesidem Gallograeciae postularer servos
suos ultimi supplicii, tanquam qui filium suum Ale-
xandreae doctrinae causa versantem interfecissent.
Vixit autem adolescens, et saluus rediit post ser-
vorum interitum, bestiis a te obiectorum. Factum
 vero eiusmodi quid fuerat. Adolescens, qui ad-
 verso flumine nauigarat in Aegyptum ad Clysmā
 usque, soluente commodum naui persuaderi sibi
 V 3 passus

12. Κλύσματος] Interpretatio nostra et verbis
 Lucia-

εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι, καὶ περὶ ἧκερ ἐβράδυνεν, οἱ
 δυσυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκείται αὐτῷ, οἷθ' ἐντες ἢ ἐν
 τῷ Νεῖλῳ πλέοντα διεφθάρθαι τὸν νεανίσκον,
 ἢ καὶ ὑπὸ λησῶν, (πολλοὶ δὲ ἦσαν τότε) ἀνη-
 ρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ τὸν ἀ-
 Φανισμόν. εἶτα ὁ χρησμός, καὶ ἡ καταδίκη·
 μεθ' ἣν ἐπέση ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν
 ἀποδημίαν. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἔλέγ-
 χῳ, καὶ μὴ φέρων τῷ ὀνείδους τὴν ἀλη-
 θεϊαν, ἐκέλευε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν
 αὐτόν, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐναγχεῖς ἔσεσθαι, καὶ ἔ-
 πικα-

passus est, vt et ipse nauigaret in Indiam. Cum-
 que cunctaretur, infelices illi serui ipsius, rati
 aut in Nili nauigatione perisse adolescentulum,
 aut a latronibus, qui multi tum erant, sublatum,
 redierunt, amissum illum nuntiantes. Tum se-
 cutum est oraculum, et condemnatio, post quam
 adfuit iuuenis, suam peregrinationem enarrans.
 Haec ille dixit.

45. Alexander vero indigne ferens se redargui,
 veraeque reprehensionis impatiens, iussit, qui
 praesentes erant lapidibus illum petere, alioquin
 ipsos quoque deuoti capitis futuros, eiusque ad-
 iutores

Luciani satisfacere nobis videbatur, constan-
 tique vsui verbi ἀνάγεσθαι quod *soluere*, *na-
 uigationem incipere* significat; et Geographi-
 cae nulli obseruationi contradicere. Gesner.

πικάρως 13) κληθήσεται. τῶν δὲ βάλλειν ἀρ-
ξαμένων, Δημόστρατος τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ,
πρῶτος περιχυθεὶς, ἐρρύσατο τῷ θανάτῳ τὸν
ἄνθρωπον, μικρὸν δὲ καταλευσθέντα, πάντα
δικαίως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσού-
τοις μεμνηόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλα-
γόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκείνον, τοι-
αῦτα.

Εἰ δέ τινι προσκαλεμένων κατὰ τάξιν τῶν
χρησμάτων (πρὸ μιᾶς δὲ τῆς τοῦ θεοπίζειν ἐγί-
γνετο,)

intores vocatum iri. * Cum iam lapidare incipe-
rent, Demonstratus aliquis peregrinatus in Ponto,
circumfusus primum homini, morti illum eripuit,
cum parum abesset, quin obrueretur lapidibus:
merito ille quidem. Quid enim referebat solum
sapere inter tot insanientes, et luere alienam Pa-
phlagonum stultitiam? Et haec de illo eiusmodi
erant.

46. Si vero eorum alicui, qui aduocarentur or-
dine oraculorum (hiebat autem hoc pridie quam
V 4 respon-

13. Ἐπικάρως] Si constans sit lectio, non du-
bito, ad ipsam appellationem respexisse vel
Lucianum, vel ipsum adeo Alexandrum;
idque expressi, cum ambiguitatem non ferat
Latinus sermo. Ἐπίκλερον proprie esse, qui
adiuuet oppugnatum ab alijs, obseruat Schol.
ad Il. B, 130. Gesner.

γνετο,) καὶ ἐρομένῃ τῷ κήρυκος εἰ θεσπίῃσι;
 τῷ δὲ ἀνέειπεν ἔνδοθεν· Ἐς κόρακας, καὶ ἐτιτὸν
 τοιᾶτον ἔτε σέση τις ἐδέχετο, ἔτε πυρὸς, ἢ
 ὕδατος ἐκοινωνεῖ, ἀλλ' ἔδει γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνε-
 σθαι 14), ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικου-
 ρεῖον· ἥπερ ἦν ἡ μεγίστη λοιδορία.

Ἐν γὰρ καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξαν-
 δρος· εὖρων γάρ τας Ἐπικύρας κυρίας δόξας, τὸ
 κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφα-
 λαιωδῶς περιέχον τῆς τάνδρος σοφίας τὰ δόγ-
 ματα, κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσσην, ἔκαυσεν
 ἐπὶ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέ-
 γων,

responderet) atque interrogante praecone, *An re-
 sponderet?* intus diceret: *Ad cornos!* hunc talem
 neque tectum amplius recipiebat, neque ignem
 ei neque aquam impertiebat quisquam; sed coge-
 batur e terra vna vagari ad aliam, tanquam im-
 pius homo, et atheus, et Epicureus, quod qui-
 dem maximum erat conuicium.

47. Vnum ergo maxime ridiculum fecit Ale-
 xander. Cum inuenisset sententias Epicuri prin-
 cipes, pulcherrimum, quod nosti, illius libro-
 rum et capitalem, qui placita sapientiae huius
 viri contineat, in medium forum prolatas ficul-
 neis lignis cremavit, quasi ipsum videlicet exu-
 reret,

14. Ἐλαύνειν] Ἐλαύνειν γῆν, *peruagari ter-
 ram.* Sic infra *Rhet. pr. c. 5.* et *Aelian. l. 33.*
Reitz.

γών, καὶ τὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἔ-
τι καὶ χρησμὸν ἐπιφθεγγάμενος·

Πυρπολέειν κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος·
Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρματος ὅσων ἀγαθῶν τὰ βι-
βλίον ἐκείνο τοῖς ἐντυχῆσιν αἴτιον γίνεται, καὶ
ὅσων αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν, καὶ ἐλευθε-
ρίαν ἐνεργάζεται, δειμάτων μὲν καὶ Φασμάτων,
καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων,
καὶ περιττῶν ἐπιθυμιῶν· νῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν
ἐντιθέν, καὶ καθάρσον, ὡς ἀληθῶς, τὰς γνώ-
μας, ἔ δαδὶ καὶ ἰσικίλη, καὶ ταῖς τοιαύταις
Φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῶ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ
παρρησίᾳ.

Ἐν

reret, et in mare abiecit cineres, oraculo ad-
iecto:

Edico decreta senis comburere caeci;

Ignorabat nempe homo exectabilis, quantorum
bonorum liber ille legentibus caussa fiat, quan-
tam in illis pacem, tranquillitatem, libertatem
efficiat, qui a timoribus, et spectris, et prodigiis
non minus, quam a spe vana et non necessariis
cupiditatibus eos liberet; sed intelligentiam et ve-
ritatem inferat, et vere mentes purget non face,
aut squilla, et nugis similibus, sed recta ratione,
et veritate, et libertate.

Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἔν τι καὶ μέγιστον τόλμη-
μα τῷ μιαιφῶν ἀνδρὸς ἀκασον· Ἐχων γὰρ αὐ μί-
κρὰν ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τὴν αὐλήν,
καὶ τὸν Ῥετιλιανὸν εὐδοκιμῶντα [πάροδον, 15)]
διαπέμπεται χρησμὸν τῷ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου
αἰμῶ-

48. Inter reliqua vero vnum quoddam et au-
dacissimum facinus impuri hominis audi. Cum
aditus faciles haberet ad Regiam atque aulam, et
Rutilianum gratia florentem, mittit ad illum ora-
culum vigente bello Germanico, cum Pius Mar-

15. Πάροδον] Adparet et *Gesnerum* hoc voca-
bulum cum *Iensio* eiectum velle, quod in
versione id non attigerit; nec ego ingererem,
si abesse a pluribus viderem. Posses autem
παρόδιον legere, ac vertere: *habens Rutilia-*
num adiutorem. pro *fulcro* enim columnae,
ex *Plat. Dom. Kuhn.* ad *Polluc.* VI. S. 121.
adfert, vncinis tamen inclusi vt suspectum.
Alioqui cum *πάροδος* significet carmen quod
chorus primus in theatro canebat, vt *prolo-*
gus tam de oratore ipso quam de sermone ac-
cipitur: ita possis et *πάροδος* vtrius more
accipere, et cogitare an *Rutilianus* non item
hic dicatur *praecentor* Alexandri, qui prae-
stigiatori suo praeludat ac populum alliciat?
Sed totum *παρόδον* eiicere, quam nimis ar-
guitari malo. Si vero probare possem, id
introducforem significare, omnino retinerem.
Reitz.

ἀνιμάζοντος· ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκο-
μάνοις καὶ Κεάδοις συνεπλέκετο. ἤξιζ δὲ ὁ χρη-
σμὸς δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας ἐς τὸν
Ἰστρον μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγα-
λοπρεπῶν. αἰνέον δὲ αὐτὸν εἰπεῖν τὸν χρησμόν.

Ἐς δίνας Ἰστροιο διηπετέος ποταμοῖο,

Ἐμβالέειν κέλομαι δοιὰς Κυβέλης θερά-
ποντας,

Θῆρας ὀρειτρεφέας· καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδι-
κὸς ἀήρ

Ἀνθεα, καὶ βοτάνας εὐώδεις· αὐτίκα δ'
ἔσαι

Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, αἶμ' εἰρήνῃ ἐρα-
τεινῇ.

Γενομένων δὲ τάτων, ὡς προσέταξε, τὰς μὲν
λέοντας, ἐκνηξάμενους ἐς τὴν πολεμίαν, αἱ βάρ-
βαροι

Marcus iam Marcomannis et Quadis esset implici-
tus. Postulabat autem illud oraculum Leones
duo coniici viuos in Istrum multis cum aromatis,
et sacrificiis magnificis. Sed melius est ipsum po-
nere oraculum:

Istri vorticibus, lapsis diuinitus undis,

Praecipitare duos Cybeles, edico, ministros

Montribus eductos: et, quos alit Indicus aer

Flores, atque herbas fragrantēs, cuenietque

Mox victoria, maxima gloria, paxque benigna.

Factis autem hisce vti iusserat, leones cum in ho-
sticum enataissent, lignis confecere barbari, vti
canes

βαρὶ ξύλοις κατεφράσαντο, ὥς τινὰς κύνας, ἢ
λύκας ξενικὰς. αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον τραῦμα
τοῖς ἡμετέροις ἐγένετο, δισμυρίων περ σχεδὸν
ἀνθρώπων ἀπολομένων. εἴτα ἠκολέθησε τὰ περὶ
Ἀκυληΐαν γενόμενα, καὶ ἡ παρὰ μικρὸν τῆς πό-
λεως ἐκείνης ἄλωσις. ὁ δὲ, πρὸς τὸ ἀποβεβη-
κὸς τὴν Δελφικὴν ἐκείνην ἀπαλογίαν, καὶ τὸν
τῷ Κροίσῳ χρησμὸν ψυχρῶς παρήγγε, νίκην μὲν
γὰρ προειπεῖν τὸν θεόν, μὴ μέντοι δηλῶσαι,
Ῥωμαίων ἢ τῶν πολεμίων.

Ἦδη δὲ πολλῶν ἐπιρρέοντων, καὶ τῆς πόλεως
αὐτῶν θλιβομένης ὑπὸ τῷ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ
χρηστῆριον ἀφικνεσμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρ-
κῇ μὴ ἐχέσης, ἐπινοεῖ τὰς νυκτερινὰς καλεμέ-
νας

canes quosdam, aut lupos peregrinos: statimque
maximum vulnus nostri acceperere, vicies mille
ferè vno loco amissis. Deinde consecuta sunt ea,
quae ad Aquileiam contigere, vrbisque illa pene
capta. At ille ad euentum *excusandum*, Delphi-
cam illam defensionem, et Croesi oraculum fri-
gide protulit, victoriam nempe praedixisse Deum,
neque tamen declarasse, Romanorumne ea esset
an hostium?

49. Iam vero confluentibus multis, ipsaque
vrbe pressa a multitudine venientium ad oracu-
lum, nec satis rerum necessariarum habente, ora-
cula excogitat, quae nocturna vocaret. Suntis
enim

νας χρησμέες· λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπεκοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, οὐ μὲντοι σαφῆς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα εἴ ποτε θεάσαιτο περιεργότερον τὸ βιβλίον κατεσφραγισμένον· γὰρ παρακινδυνεύων τὸ ἐπελθὼν ἄλλως ὑπερβαλεῖν, χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιῶτον οἰόμενος· καὶ ἥσαν τινες ἐξηγηταὶ ἐπὶ τῷ καθεύμενοι, καὶ μισθὰς ἐκ ὀλίγης ἐκλέγοντες παρὰ τῶν τὰς τοιῶτας χρησμέες ἀπολαμβάνόντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ διαλύσει αὐτῶν. καὶ τῷ αὐτῶν τὸ ἔργον ὑπόμισθον ἦν. ἐτέλεον γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάτερος.

Ἐνίο-

enim libris, incubabat, prout dicebat, et quasi per quietem audita a Deo respondebat *oracula*, non tamen aperta pleraque, sed ambigua et perturbata; in primis si quando videret curiosius obfignatum libellum. Periculum enim *aperiendi* non subiens, quidquid in mentem veniret, subscribebat temere, oraculis illud quoque convenire ratus. Et erant constituti ad hoc ipsum interpretes, qui mercedes non tenues acciperent, interpretationis et explicationis causa, ab his, quibus talia oracula reddita fuerant. Hoc quoque illorum opus tributarium erat: pendebant enim interpretes Alexandro talentum unusquisque Atticum.

50. In-

Ἐνίοτε δέ, μήτε ἐραμένε' τιπὸς, μήτε πευ-
φθέντος, ἀλλ' εἰδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησμάδει
πρὸς ἀκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τέτο·

Δίξεαι ὅσις σὴν ἀλοχον μάλα πάγχυ λε-
ληθώς·

Καλλιγένειαν ὑπὲρ λεχέων σαλεύει κατὰ
δῶμα;

Δῆλος πρωτογενής, τῷ δὴ σύ γε τα
πέποιθας.

Ὡπύριες γὰρ ἐκείνον, ὃδ' αὖθις σὴν παρὰ-
κοιτιν·

Ἀντίδοσιν ταύτην ὕβρεως ἰδίας ἀποστίνων.

Ἀλλ' ἐπὶ σοὶ δὴ Φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ
τέτυκται,

Ὡς μήτ' εἰσαίοις, μήτ' εἰσοράας ἂ ποιῇσιν.

Εὐρύ-

50. Interdum vero, licet neque interrogaret
quisquam, neque missus fesset, quin neque o-
mnino esset, (*ad quem pertineret oraculum*) ora-
cula fundebat ad stuporem hominum insipientium:
quale est hoc quoque:

*Scire cupisne tuam quis uirgam, Calligeniam,
In stratis furtim subigat tecto sub herili?*

Seruus Protogenes, is, cui tuce omnia credis.

Is tibi quod dederat, dat ei rursus tua coniux,

Vindictam is repetit factis pro turpibus istam.

Tristia iamque tibi per utrosque venena parata,

Vt neque quae faciunt videas, nec ea audiat

auris.

Ad

Εὐρήσεις δὲ κάτω ὑπὸ πῶ λέχει ἀγχιθε-
τοίχῃ,

Πρὸς κεφαλῆς· καὶ σὴ θεράπεινα σύνειδε
Καλυψώ.

Τίς ἔκιν' ἂν Δημόκριτος διαταράχθῃ, ἀκῆσας ἐνό-
ματα, καὶ τόπας ἀκριβῶς; εἴτα μετ' ὀλίγον
κατέπτυσεν ἂν, συνεῖς τὴν ἐπίνοιαν αὐτῶν;

Ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πῶλλάν τις ἔχρησεν, εἰ τις
τῇ πατρίῳ ἔροιτο Φωνῇ Συρισί, ἢ Κελτισί, οὐ
ῥαδίως ἐξευρίσκων τινὰς ἐπιδημῶντας ὁμοεθνεῖς
τοῖς δεδωκόσι. διὰ τῆτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ
χρόνος ἦν τῆς τε δόσεως τῶν βιβλίων, καὶ τῆς
χρησμωδίας, ὥς ἐν τοσούτῳ κατὰ σχολὴν λύοιν-
τό τε οἱ χρησμοὶ 16) ἀσφαλῶς, καὶ εὐερίσκοιν-

το

Ad murum inuenies haec, et supposita cubili

Ad caput: est horum tua conscia serua Calypso.

Quis non Democritus confundatur auditis nomi-
nibus accurate et locis, ac deinde paullo post non
despuat intellectum illorum contentum?

51. Verum respondit saepe etiam barbaris, si
quis patria lingua interrogaret, Syriace aut Cel-
tice, non facile inueniens commorantes in vrbe
eiusdem gentis, cuius essent, qui darent libellos.
Propterea et multum temporis intercedebat inter
datos libellos, et ipsa oracula, vt interea per o-
tium soluerentur libelli secure, inuenirenturque
qui

16. Λύοιντο — χρησμοί] Λύειν χρησμούς est
inter-

πο οἱ ἐρμηνεύσαι δυνάμενοι ἕνασα, οἷος καὶ ὁ τῷ
Σκύθῃ δοθεὶς χρησμός ἦν·

Μόρφι 17) ἐβάργαλις εἰς σκῆψιν χνέγχινραγκ
λείψει Φάος.

"Ἄλλως

qui interpretari possent singula. Quale etiam fuit
oraculum Scythae datum:

*Morphi ebárgulis Cbnenchicranc morietur at
alter.*

52. Rur-

interpretari oracula. Sed hac de re hic ser-
mo non est, verum de resignandis caute, et
iterum obsignandis libellis eorum, qui ora-
cula poscerent. Itaque χρησμός accipio
illos libellos, s. tabellas, in quibus subscri-
bendum erat interrogationi oraculum. Ita
paullo post χρησμοὶ ὄντων sunt quaestiones,
sive petitiones oraculorum octo. Gesner.

17. Μόρφι] Vestigia quaedam linguae Scy-
thicae vid. in Wachteri Glossario Germanico,
Vel in specimine, quod prodiit Lipsiae an.
1727. in praef. §. XIV. *Mori marusa* mare
mortuum, quod *mor* iis erat *mare*, et *maru*,
mori. *work*, mors. Sed rimari per tempus
non licet; quia non confido omnia explora-
ri posse; tantum tamen forsan adparebit, cre-
do, mortem alicui praedici hoc carmine,
nec plane desperarem ex Persica lingua et
Cimbrica reliquiis pleraque eruere. Reitz.

Ἄλλως πάλιν, ἄτε παρόντι, ἄτε ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη ἄνευ μέτρων, ἀναστρέφειν ὀπίσω. ὁ γὰρ πέμψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τῷ γείτονος Διοκλέους τήμερον, λησῶν προσελθόντων Μάνγῃ, καὶ Κέλῃ, καὶ Βουβάλου, οἱ καὶ ἤδη δέδενται λεφθέντες.

Ὅλως δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἀκουσον. ἐρομένῃ γάρ με, εἰ Φαλακρὸς ἐστίν Ἀλέξανδρος; καὶ κατασημηναμένῃ περιέργως, καὶ προφανῶς, ὑπογράφεται χρησμὸς νυκτερήσιος,

Σαβαρδαλάχῃ μάλαχ Ἄττις ἄλλος ἦν.

Καὶ πάλιν ἐμῷ ἐρομένῃ ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, πόθεν ἦν Ὅμηρος ὁ ποιητής; ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ

52. Rurfus neque praesenti, neque omnino viventi cuiquam dixit extra versum, *Retro abi: qui enim te misit, interfectus est a Diocle vicino bodie, accedentibus latronibus Mango, et Celere, et Bubalo, qui etiam capti iam sunt et vincti.*

53. Pauca etiam eorum quae reddita mihi sunt, audi. Interrogante me, *An calvus sit Alexander?* et curiose obsignante atque manifeste, subscribitur nocturnum oraculum

Sabardalacbu malach Attis alius erat.

Rurfus, cum quobus libris interrogassem diversis, et sub nominibus diversis, interrogationem eandem, *Cuius Homerus Poeta fuisset?* alteri sub

ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψεν, ἑξαπατηθεὶς ὑπὸ τῷ ἐμῷ
νεανίσκῳ· ἐρωτηθεὶς γὰρ ἐφ' ὃ, τι ᾔκε, θερα-
πείαν, ἔφη, αἰτήσω πρὸς ἐδύνην πλευρᾶ·

Κυτμίδι σε χρίσθαι κέλομαι, δρυσίν τε
κε Λητᾶς.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τᾷτο ἤκηκται, ὡς ἐρο-
μένῳ τῷ πέμψαντος, εἴτε μοι πλεύσας ἐπ' Ἰτα-
λίαν, εἴτε πεζοπορήσας λαῶν; ἀπεκρίνατο ἄδεν
πρὸς τὸν Ὅμηρον·

Μὴ σὺ γε πλωμένῳ, πεζὴν δὲ κατ' οἶμον
ὁδεύε.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησά-
μην αὐτῷ· οἷον καὶ ἐκείνο. μίαν ἐρώτησιν ἐπε-
ρωτήσας, ἐπέγραψα τῷ βιβλίῳ κατὰ τὸ ἔθος·
τῷ

scripsit, deceptus a meo puero, qui quaerenti,
Caius rei causa veniret? responderat, peritum ca-
rationem ad dolorem lateris: ab hoc igitur indu-
ctus, scripsit:

Cytmide te iubeo ac Latonae roribus ungi.

Alteri autem, cum et hoc audisset, interrogare
eum qui mitteret, nauigare melius esset in-
liam, an pedestre iter facere? respondit nihil ad
Homerum:

Nauibus ire caue, pedibus sed iter peragendum.

54. Multa enim in eo genere et ipse illi machina-
tus sum, ut illud quoque. Vnam modo quaestio-
nem cum rogarem, inscripsi libro ex consuetudi-
ne:

τῷ δαίμονι χρησμοὶ ὁκτῶ, ψευδάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὁκτῶ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς ταύταις πέμψας· ὃ δὲ πισεύσας τῇ ἀποπομπῇ τῷ μισθῷ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τῷ βιβλίῳ, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἣν δὲ αὕτη· πότε ἀλώσεται μαγγανεύων Ἀλεξάνδρος;) ὁκτῶ μοι χρησμοὺς ἐπέμψεν, ἕτε γῆς, Φασιν, ἕτε ἔρκανοῦ ἀπτομένους, ἀνοήτους δὲ καὶ δυσνοήτους ἀπαντας. ἅπερ ὕστερον αἰσθόμενος, καὶ ὅτι Ῥατιλλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τῷ γάμῳ, καὶ τῷ πάνυ προσκινῆσθαι ταῖς τῷ χρηστηρίῳ ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἔχθιστον ἠγεῖτο. καὶ ποτε περὶ ἐμῶ ἐρομένῳ τῷ Ῥατιλλιανῷ, ἔφη·

Νυκτι-

ne: *Illius* (ponebam fictum nomen) *oracula octo*, et drachmas octo, quodque insuper efficitur, mihi. At ille mercedi missae credens, et inscriptioni libelli, ad vnam quaestionem, erat autem haec: *Quando deprehenderur ut praestigiator Alexander?* octo mihi responsa misit, quae neque terram, aiunt, neque caelum tangerent, sensu carentia autem et difficilia vniuersa. Quae postea cum sensisset, et illud quoque, dehortatum me esse Rutilianum a nuptiis, et ne nimis intentus esset sp̄ci ab oraculo ostensae, oderat me, ut facile est ad existimandum, et inimicissimum sibi putabat: interrogantique aliquando de me Rutiliano responderebat:

Νυκτιπλάνοις ὁάροις χαίρει, κοίτας τε
δυσάγνοις.

Καὶ ὅλως ἔχθιστος εἰκότως ἦν ἐγὼ· καὶ περὶ
ἐσελθόντα με εἰς τὴν πόλιν ἤσθετο, καὶ ἔμα-
θεν ὡς ἐκεῖνος εἶην ὁ Λεκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ
στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον,
παρὰ τῆς ἡγεμένης τῆς Καππαδοκίας, φίλα τότε
ὄντος, λαβὼν, ὡς με παραπέμψειαν μέχρι πρὸς
τὴν θάλατταν) αὐτίκα μεταξέλλεται δεξιῶς
πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν
δὲ ἐγὼ καταλαμβάνω πολλὰς περὶ αὐτόν· συνε-
πηγόμην δὲ καὶ τὰς στρατιώτας τύχη τινὶ ἀγα-
θῇ. καὶ ὁ μὲν πρῶτενέ μοι κῦσαι τὴν δεξιάν,
ὥσπερ εἰώθει τοῖς πολλοῖς, ἐγὼ δὲ προσφύς
ὡς

Nocturno gaudet coitu incestoque cubili.

55. Et in summa infensissimum merito sibi me
habuit. Cumque sensisset in urbem me ingres-
sum, et didicisset me illum esse Lucianum (ad-
duxeram autem mecum milites duo, hastatum et
contarium, quos a praefide Cappadociae, qui
amicus tum erat, acceperam, qui me ad mare
usque deducerent) statim inuitari me iubet de-
xtre sane et cum inulta humanitatis significatione.
Adueniens ego multos cum illo deprehendo, ad-
duxeram autem mecum bona fortuna mea, mili-
tes. Et ille protendit mihi osculandam manum,
ut solebat vulgo: at ego applicito ore tanquam

ὡς Φιλάων, δῆγματι χρησῶ 18) πάνυ μικρὰ
δεῖν χολὴν αὐτῷ ἐποίησα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν ἄν
παρόντες, ἀγχεῖν με καὶ παῖειν ἐπειρῶντο, ὡς
ἱερόσυλον. καὶ πρότερον ἔτι ἀχανακτῆσαντες
ἔτι Ἀλεξάνδρον αὐτόν, ἀλλὰ μὴ προφήτην
προσεῖπον· ὃ δὲ πάνυ γενναῶς καρτερήσας, κα-
τέπαυέ τε αὐτὰς, καὶ ὑπισχνέτο τιθασσάν με
ῥοδίως ἀποφανεῖν, καὶ δεῖξεν τὴν Γλύκωνος ἀ-
ρετὴν, ὅτι καὶ τὰς πάνυ τραχυνομένους Φίλους
ἀπεργάζεται, καὶ μετασησάμενος ἅπαντας, ἐδι-
καλολαγέτο πρὸς μὲ, λέγων· πάνυ με εἰδέναι
καὶ τὰ ὑπ' ἐμῇ Ῥατιλλίαν συνβιβευόμενα·
καὶ

ad osculum, præclaro morfu tantum non clau-
dam feci viro manum. Praesentes ergo angere
me et pulsare tentabant, pro sacrilego, iam prius
irati quod Alexandri ipsū nomine non Prophe-
tae salutaueram. Ille vero generosa illud patien-
tia sustinens, et ipsos sedauit, promisitque se man-
lietum facile me redditurum, et vim Glyconis
ostensurum, qui valde asperos ad amicitiam ad-
duceret. Tum arbitris remotis, mecum expo-
stulat, dicens: *Me sibi omnino notum, et quid Ra-*

X 3

tiliano

18. Δῆγματι χρησῶ] Bene monuerat Solan.
conferendum infra *Sympos.* Inuenies enim
ibi c. 4. χρησῶ τραύματι similiter dictum
de magno vulnere, vel potius *opportuno*, i. e.
quali et quo loco voluit is qui intulit. *Reitz.*

καὶ τί παθὼν, ταῦτά με εἰργάσω, δυνάμενος ὑπ' ἐμῆ ἐπὶ μέγα προαχθῆναι παρ' αὐτῷ; καὶ ἄσμενος ἤδη ἐδεχόμεν τὴν ΦιλοΦροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδύνε καθεῖσθαι· καὶ μετ' ἐλπίγον προήλθον Φίλος γεγεννημένος· καὶ τῷτο οὐ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, ἔτω μοι ῥαδίας γενομένης μεταβολῆς.

Εἶτα δὴ με ἐκπλεῖν προαιρημένε, ξένια, καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὲ σὺν τῷ Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἑμᾶς ἐς Ἀμασριν πρὸ κηπεπομφῶς) ὑπισχνεῖται καὶ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν καὶ ἐρέτας τὰς ἀπ' αὐτοῦ· καὶ γὰρ μὲν ὥμην ἀπλᾶν τι εἶναι, καὶ δεξιόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόρον ἐγενόμην,

δακρυ-

ziliano auctor fuerim: et, qua de causa, inquit, haec mihi fecisti, cum possis a me in magnum gradum apud ipsum prouebi? Hic ego lubens iam illam humanitatem accepi, videns quo in periculo constitissem; ac paullo post prodii factus illi amicus. Idque miraculum videbatur non paruum videntibus, ita facili circa me mutatione facta.

56. Postea cum inde nauigare vellem, xenius muneribusque multis missis; (solus autem cum Xenophonte iter faciebam, patrem et meos Amstrim praemisera) promittit etiam nauim se praebiturum et remiges, qui me abducerent. Ac simpliciter illum et dextre facere ista putabam equidem. Cum vero medio in traiectu essem, flentem

δακρύοντα ἑρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύ-
ταις τι ἀντιλέγοντα, ἐκ ἀγαθὰς εἶχον περὶ τῶν
μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπεσακ-
μένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀραμένους εἶψαι ἡμᾶς
εἰς τὴν θάλασσαν· ὅπερ εἰ ἐγγεγένητο, ἐκδιώως
αὐτῷ ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμὲ. ἀλλὰ δακρύων
ἐκεῖνος ἔπεισε καὶ τὰς συνναύτας μηδὲν δεινὸν ἡ-
μῶς ἐργάσασθαι· καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, "Ἐτη ἐξή-
κοντα, ὡς ἰσᾶς, ἀνεπίληπτον βίον καὶ ὅσιον
προβεβηκυῖως, ἐκ ἂν βελοίμην ἐν τέτῳ τῆς ἡ-
λικίας καὶ γυνῶνα καὶ τέκνα ἔχων, μισθῶναι Φό-
τω τὰς χεῖρας· δηλῶν ἐφ' ὅπερ ἡμᾶς ἀνείλη-
φει, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου προστεταγ-
μένα.

Κατὰ

flentem videns gubernatorem, et nautis aliqua
in re contradicentem, non multum boni de his,
quae futura essent, sperabam. Erat autem illis
ab Alexandro praeceptum, uti arreptos nos in
mare praecipitarent: quod si factum esset, facile
contra me debellatum erat. Sed ille lacrimis suis
reliquis etiam nautis persuasit, ne quid durum
in nos consulerent; atque ad me, sexaginta an-
nos, inquit, ut vides, irreprehensam et sanctam
vitam cum vixerim, nolim hac aetate, qui coniugem
habeam et liberos, caede maculare manus: indicans,
quo nos consilio recepisset, et quae sibi essent
mandata ab Alexandro.

Καταθέμενος δὲ ἡμᾶς ἐν Αἰγιαλῶσι, ὡν καὶ ὁ
καλὸς Ὅμηρος 19) μνησθῆται, ὀπίσω ἀπῆλυν-
κον. ἔνθα ἐγὼ παραπλέοντας εὐρῶν Βοσπορο-
νῆς τινὰς πρέσβεις, παρ' Εὐπάτορος τῷ βασι-
λέως εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀπύοντας ἐπὶ κομιδῇ τῆς
ἐπετείᾳ συντάξωας, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὸν
περίσταντα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ δεξιῶς αὐτῶν τυ-
χῶν, ἀνακληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασωζομαι ἐς
τὴν Ἀμαστρίν, παρὰ τοσαῦτον ἐλθὼν ἀποθανεῖν.
τῇντε εὐθὺς καὶ αὐτὸς ἐπεκορυσσόμην αὐτῶν, καὶ
πάντα καλῶν εἶκον, ἀμύνασθαι βεβηκόμενος, καὶ
πρὸ

57. Cum autem exposuisset nos Aegialis, quo-
rum etiam pulcher Homerus meminit, retro na-
vigarunt. Ibi ego praeternavigantes cum inue-
nissem Bosporanos quosdam legatos, ab Eupatore
Rege abeuntes, in Bithyniam ut annuum tributum
afferrent, atque enarrassem illis impendens nobis
periculum, benevolosque illos nactus, et rece-
ptus in navim, Amastrin saluus peruenio, cum
in propinquum adeo mortis discrimen adductus
fuissem. Hinc et ipse in illum concitatus, o-
mnem funem, *aiunt*, mouebam, vleisci homi-
nem

19. Καλὸς Ὅμηρος] Pulchrum nominat Ho-
merum, ut Sappho poëtriam pulchram vo-
care solebat Socrates apud *Maximum Tyrium*,
diff. 8. p. 90. *Davis*. διὰ τὴν ὥραν τῶν με-
λῶν, καὶ τοὶ μικρὰν σῆσαν καὶ μέλασαν,
Gesner.

πρὸ τῆς ἐπιβελῆς ἤδη μισῶν αὐτόν, καὶ ἔχθρον ἡγούμενος διὰ τὴν τῷ τρόπῳ μιαν, καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὡρμήμην, πολλὰς συναγωγὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τὰς ἀπὸ Τιμοκράτους τῷ Ἡρακλεώτῃ Φιλοσόφῃ· ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας καὶ τῷ Πόντῳ, αὐτὸς ἐπέσχετο μανὸν ἀχί ικετεύων καὶ ἀντιβολῶν πύσασθαι. διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ῥουτιλιανὸν εὐνοίαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ εἰ Φανερώς λάβει ἀδικῶντα, καλᾶσαι αὐτόν. ἔγω μὲν ἀνεκόπην τῆς δερμῆς, καὶ ἀνεπαυόμην, ἃ ἐν δέοντι θρασυγόμενος ἐφ' ἔγω δικαστῶ διακειμένῃ.

Ἐκεῖνο δὲ πῶς ἂ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τῷ Ἀλεξάνδρῃ, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τῷ αὐτοκράτ

nem cupiens, quem et ante insidias iam odissem, et infensissimum propter morum impuritatem haberem: iamque accusationem meditabar, subfectores habens multos, praesertim philosophos et schola Timocratis Heracleotae. Sed qui tum Bithyniam et Pontum regebat, impedit ipse, tantum non supplicans obsecransque uti quiescerem. Se enim propter amicitiam Rutiliani, non posse, manifestis in criminibus licet deprehensum, supplicio afficere. Itaque ab impetu repulsus acquievi, intempestive audax sub iudice sic affecto futurus.

58. Illa vero nonne magna in reliquis audacia Alexandri, quod petiit ab Imperatore, nomen

τοκράτορος μετωνομασθῆναι τὸ Ἀβώνε τείχος
καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καπνὸν
ἐγκυχαγαγμένον, τῇ μὲν τῷ Γλύκωνος, κατὰ
θάτερα δὲ Ἀλεξάνδρου, στέμματ' αὐτοῦ) τε τοῦ
πάππου Ἀσκληπιῖ, καὶ τὴν ἄρπην ἐκείνην τοῦ
κατραμήτορος τῷ Περσέως ἔχοντας;

Προειπὼν δὲ διὰ χρησμῶ περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι
ζῆσαι εἴμαρται αὐτῷ ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑκα-
τὸν, εἴτα κεραυνῷ βληθέντα ἀποθανεῖν, οἰκτι-

54

mutari Aboni castro, eamque urbem Ionopolin
vocari: et quod novus nummus percussus est,
hinc Glyconis *imaginem habens*, ab altera vero
parte Alexandri, coronam aui sui gerentis, Ae-
sculapii, et falcem illam materni progenitoris sui
Persei?

59. Cum vero praedixisset reddito de se ora-
culo, vitam sibi fato attributam annorum quin-
quaginta et centum, deinde fulminis ictu se mo-
ritu-

20. Στέμματ' αὐτοῦ] Non occurrebat, quod po-
tius *σεμμάτων* nomine intelligerem, quam
corona laurea, quam, ab Apolline forte pa-
tre suo acceptam, tribuit illi Festus sub ti-
tulo: *In insula*. p. 189. Ed. *Amstel.* Et mox
ipse postea τὸ ἱεροφαντικὸν καὶ προφητι-
κὸν σέμμα nominat, quo σεφανωθῆναι vo-
lebant successores Alexandri huius. Sic apud
Aristoph. *Plut.* 39. Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν
σεμμάτων. *Gesner.*

φῶ τέλει, ἔδδ' ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονώς, ἀπέ-
θανεν, ὡς Ποδαλειρίε υἱός, διασαπείς τὸν πό-
δα μέχρι τῆς βεβῶνος, καὶ σικωλήκων ζέσας,
ὅτεπερ καὶ ἐΦωράθη Φαλακρὸς ὦν, παρέχων
τοῖς ἰατροῖς ἐπιβρέχειν αὐτῷ τὴν κεφαλὴν διὰ
τὴν ὀδύνην· ὃ ἂν ποιῆσαι ἐδύναντο, μὴ οὐ-
χὶ τῆς Φενάκης ἀΦηρημένης.

Τοιῶτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου τραγωδίας, καὶ
αὕτη τῷ παντὸς δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένε-
το· ὡς εἰκάζειν προνοίας τινὸς τὸ τοιῶτο, εἰ
καὶ κατὰ τύχην συνέβη. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτά-
φιον 21) αὐτῷ ἄξιον γενέσθαι τῷ βίῳ, καὶ ἀ-
γῶνας

riturum: miserrimo fine, annos nondum septua-
ginta natus, periit, vt filius Podalirii, putrefa-
cto ad inguen usque pede, et scatens vermibus:
quo tempore etiam caluus esse deprehensus est,
dum praebet propter dolorem medicis caput per-
fundendum, quod nili ablato ficticio capillamen-
to facere non poterant.

60. Ille finis tragoediae Alexandri, haec to-
tius fabulae conuersio fuit, vt coniiicere quis pos-
sit, a quadam hoc prouidentia fuisse, etsi forte
tantum fortuna euenerit. Oportebat autem et-
iam parentari ei prout ista vita dignum erat, et
certa-

21. Τὸν ἐπιτάφιον] Quia Latinis *epitaphium*
neutro genere efferri solet, credent etiam
tirones τὸ ἐπιτάφιον scribendum. Sed ma-
sculi-

γῶνα τινὰ συστήσασθαι ὑπὲρ τῆ χρηστηρίᾳ τῶν
 συνωμοτῶν, καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν,
 ἀνελθόντων ἐπὶ διακτητὴν τὸν Ῥατιλλιανόν, τί-
 νη καὶ προκριθῆναι αὐτῶν, καὶ διαδῶξασθαι τὸ
 μαντεῖον, καὶ σεφανωθῆναι τῷ ἱεροφαντικῷ
 καὶ προφητικῷ σέμματι. ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ
 Παῦτος ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολιώδης 22) ὧν
 ἄτε

certamen institui pro oraculo *obtinendo*, cum con-
 iuratorum praestigiatorumque principes ad Ruti-
 lianum arbitrum venirent, quis ipsorum praelatus
 reliquis suscipere deberet oraculum, coronarique
 sacerdotali illa et prophetica corona. Erat inter
 illos etiam Paetus arte Medicus, cuius, (iam fere
 canus)

sculino genere Graeci vtuntur, quia intelli-
 gitur ἄγών. Vid. Bos. de Ellips. p. 8. Sed
 et λόγος intelligitur alibi. Vid. eund. p. 81.
Reitz.

22. Πολιώδης] Etsi nescio qua auctoritate *Sal-*
murienfis Ed. id exhibeat ab omnibus priscis
 Edd. recedens, quae πολίτης habent; ta-
 men eius lectionem retinere malui quam
 πολίτης restituere, quod ad sensum nihili est.
 Medicum enim senem hic denotari ex statim
 sequentibus aequè ac praecedentibus patet,
 et sic iam *Erasmum* legisse verosimile est, qui
canus vertit. Deest πολιώδης in Lexicis vul-
 garibus, sed habet *Sieph.* vnum eius exem-
 plum. *Reitz.*

ἔτε ἰατρῷ πρέποντα, ἔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ῥατιλλιανός, ἀσε-
Φανώτους αὐτὰς ἀπέπεμψεν, αὐτῷ τὴν προ-
φητεῖαν φυλάττων μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλ-
λαγὴν.

Ταῦτα, ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγ-
ματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μὲν χαρι-
ζόμενος ἀνδρὶ ἐταίρῳ, καὶ φίλῳ, καὶ ὃν ἐγὼ
πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἐπὶ τε σο-
φίᾳ, καὶ τῷ πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπῳ
πραότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ γαλήνῃ βίᾳ, καὶ
δεξιότητι πρὸς τὰς συνόντας. τὸ πλεόν δὲ, ἔ-
περ καὶ σοὶ ἡδίων, Ἐπιμέρω τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς
ἀληθῶς ἰερῷ, καὶ θεσπεσίῳ τὴν Φύσιν, καὶ μό-
νω

canus) qui quod neque medicum deceret, ne-
que canum hominem, hac in re egit. Sed prae-
ses huius certaminis Rutilianus, non coronatos
remisit, Prophetæ munus illi, postquam hinc
discefferat, adhuc seruans.

61. Haec, amice, pauca de multis scribere
speciminis causa volui, partim quidem tibi gra-
tificatus, sodali, et amico, quemque ego ma-
xime admiror, cum propter sapientiam et verita-
tis amorem, et mores mansuetos, tum propter
aequitatem, et vitae tranquillitatem, dextera-
temque in conuictu: partim vero Epicuri vici-
scendi causa, viri vere sancti, et diuino ingenio,
quique

νω μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνώκοτι, καὶ παρα-
 δεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλησάντων αὐ-
 τῷ γενομένῳ. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχῶσι,
 χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὲν διεξε-
 λέγχασα, τὰ δὲ ἐν ταῖς τῶν εὖ φρονούντων γνώ-
 μαις βεβαιῶσι.

quique solus cum veritate quae pulchra sunt co-
 gnoverit, tradideritque, liberatorque auditorum
 suorum factus sit. Puto vero *aliis* etiam qui in-
 ciderint, vtile quiddam continere visum iri hanc
 scriptionem, quae alia quidem refellat, alia vero
 in bene sentientium animis confirmet.

Περὶ ὀρχήσεως.

ΛΤΚ. **Ε**πὶ τοίνυν, ὦ Κράτων, δεινὴν τινα
 ταύτην κατηγορίαν ἐκ πολλῶ, οἶμαι,
 παρεσκευασμένος κατηγορήκας, ὀρχήσεών τε,
 καὶ αὐτῆς ὀρχησικῆς, καὶ προσέτι ἡμῶν γε τῶν
 χαίρων

De Saltatione.

LYC. **Q**uandoquidem ergo, Crato, granem
 hanc accusationem, olim, puto, ad
 eam paratus, protulisti saltationum et ipsius sal-
 tandi artis, et nostrum insuper, qui tali specta-
 culo

χαίρόντων τῇ τοιαύτῃ θείᾳ, ὡς ἐπὶ Φαύλῳ καὶ
 γυναικείῳ πράγματι μεγάλην σπᾶδὴν ποιημέ-
 κων, ἄκιστον ὅσον τῷ ὀρθῷ διημάρτηκας, καὶ ὡς
 λέληθας σεαυτὸν, τῷ μεγίστῳ τῶν ἐν τῷ βίῳ
 ἀγαθῶν κατηγορῶν. καὶ συγγνώμη σοι, εἰ ἐξ
 ἀρχῆς βίῳ αὐχμηρῷ συζῶν, καὶ μόνον τὸ σκλη-
 ρὸν ἀγαθὸν ἡγοῦμενος, ὑπ' ἀπειρίας αὐτῶν, κατ-
 ηγορίας ἄξια εἶναι νομόμικας.

ΚΡΑΤ. Ἀνὴρ δέ τις ὢν, ὧ λῶσε, καὶ ταῦ-
 τα, παιδείᾳ σύντροφος, καὶ φιλοσοφίᾳ τὰ μέ-
 τρια ὁμιληκῶς, ἀφόμενος, ὧ Λυκίῃς, τῷ περὶ
 τὰ βελτίῳ σπᾶδάζειν, καὶ τοῖς παλαίοις συνεί-
 ναι, κάθησαι καταυλόμενος, θηλυδρίαν ἀνδρω-
 πον ὀρῶν, ἐσθῆσι μαλακαῖς, καὶ ᾄσμασιν ἀκό-
 λᾱσοις

culo gaudemus, vt qui in vili et muliebri nego-
 tio magnum studium adhibeamus: audi iam,
 quantum a recta via aberres, et quam imprudens
 maximum in vita bonum accuses. Et ignoscen-
 dum tibi, si ab initio inde tristi vitae generi ad-
 fuetus, et, quod durum est, solum bonum esse
 iudicans, prae ignorantia earum rerum, dignam
 accusatione putasti.

2. CRATO. Tu vero quis vir es, o bone, is-
 que eruditioni innutritus, et cum philosophia ver-
 satus mediocriter, qui relicto optimarum rerum
 studio, et antiquorum consuetudine, sedens ti-
 biis mulcendum te praebeas, effeminatum spe-
 ctans hominem, molli vestitu, et lasciuvis canticis
 deli-

λάσοις ἐναβρυνόμενον, καὶ μιμήμενον ἐρωτικὰ γύναια τῶν πάλοι, τὰς μαχλοτάτας Φαίδρας καὶ Παρθενόπας, καὶ Ῥοδόπας τινὰς, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ κρέμασι, καὶ τερετίσμασι, καὶ ποδῶν κτύπῳ καταγέλασα ὡς ἀληθῶς πράγματα, καὶ ἤκιστα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, καὶ οἷῳ σοὶ πρέποντα· ὥς ἐγὼ γε πυθόμενος ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ θεᾷ σχολάζοις, εἴ ἢ δέσθην μόνον ὑπὲρ σῆ, ἀλλὰ καὶ ἡνιάθην, εἰ Πλάτωνος καὶ Χρυσίππου καὶ Ἀριστοτέλους ἐκλαθόμενος, κάθησαι, τὰ ὅμοια πεπονθὼς τοῖς τὰ ὦτα πτερῶ κνωμένοις· καὶ ταῦτα, μυρίων ἄλλων ὄντων ἀκροσμάτων καὶ θεαμάτων σπερδαίων, εἰ τῶν τις δέοιτο τῶν κυκλικῶν
ἐνύλη

delicatum, et amatorias imitantem ex antiquitate mulierculas, libidinofissimas, Phaedras, et Parthenopas, Rhodopas quasdam: et haec omnia ad pulsationes, et frequentamenta, et pedum (*scamillorumque*) strepitus, quae res oppido ridiculae, et minime virum liberalem et tui similem decentes. Itaque ipse ego cum audirem talite spectaculo vacare, non erubui modo vicem tuam, sed moleste tuli, si Platonis, et Chrysippi, et Aristotelis oblitus sederas, iis similis, qui pinula aures titillant: idque cum sexcentae sint honestae aurium et oculorum voluptates, si quis illos in circulis tibicines desideret, et qui ad ci-
tharam

αὐλητῶν, καὶ τῶν κιθάρῃ τὰ ἔννομα 1) προσά-
δόντων, καὶ μάλιστα τῆς σεμνῆς τραγωδίας, καὶ
τῆς Φαιδροτάτης κομῳδίας, ἅπερ καὶ ἐναγώνια
εἶναι ἡξίωται.

Πολλῆς ἔν, ὧ γενναῖε, τῆς ἀπολογίας σοι δεή-
σει πρὸς τὰς πεπαιδευμένους, εἰ βέλαι μὴ παν-
τάπασιν ἐκκεκρίσθαι, καὶ τῆς τῶν σπεκταίων ἀ-
γέλης ἐξεληλάσθαι. καίτοι τόγε ἄμενον ἐκείνῳ
ἔσιν, οἶμαι, ἀρνήσει τὸ πᾶν ἰάσασθαι, καὶ μη-
δὲ τὴν ἀρχὴν ὁμολογεῖν τι τοιοῦτον παρανενομή-
σθαι σοι. πρὸς δὲ τὰ πῖον, ὅρα ὅπως μὴ λά-
θης ἡμῖν ἐξ ἀνδρὸς τῆ παλαιᾶ, Λυδῇ τις ἢ Βάκ-

Χη

tharam legitimos modos accinunt; illa praesertim
gravis tragoedia, et comoedia hilaris, quae et-
iam certaminum publicorum materia esse inerve-
runt.

3. Quare longa tibi, o generose, defensione
opus erit apud eruditos, si eiici non omnino ve-
lis, et ab honestis viris segregari. Quamquam
illud, puto, optimum erit, negatione totum hoc
sanare, neque fateri omnino tale quidpiam abs
te peccatum esse. In futurum quidem vide, ne
inscientibus nobis ex viro, qui olim fueras, Ly-
da

I. Τὰ ἔννομα] Τὰ ἔννομα sunt cantica con-
cinna, quae ad modum canuntur. contra,
ἄνομα. νόμος enim, quando de re musica
sermo est, modum denotat. Bos.

Luc. Op. T. IV.

Y

χη γενόμενος. ὅπερ ἔσ' ὃν ἄν ἔγκλημα εἴη μόνον,
ἀλλὰ καὶ ἡμῶν, εἰ μὴ σε κατὰ τὸν Ὀδυσσεά τ' ἔ-
λωτ' ἀποσπάσαντες, ἐπὶ τὰς συνήθεις διατρι-
βὰς ἐπανάξομεν, πρὶν λάθης τελέως ὑπὸ τῶν
ἐν τῷ θεάτρῳ σειρήνων κἀτεσχημένους. καίτοι
ἐκεῖναί μὲν, τοῖς ὡς ἰμόνοις ἐπεβέβηον, καὶ διὰ
τοῦτο κηροῦ ἐδέησε πρὸς τὴν παράπλουν αὐτῶν.
σύ δὲ καὶ δι' ὀφθαλμῶν ἑοικας ὅλος δεδουλώ-
σθαι.

ΛΤΚΙ. Παπαί, ὦ Κράτων, ὡς κἀρχαρόν
τινα ἔλυσας ἐφ' ἡμᾶς τὸν σαυτ' ἑὺνα. πλὴν
τόγε παράδειγμα τὴν τῶν Λωτοφάγων καὶ Σε-
ρήνων εἰκόνα, πάνυ ἀνομοιοτάτην μοι δοκεῖς εἰ-
ρηκέναι, ὧν πέπονθα. παρ' ὅσον τοῖς μὲν τ' ἔ-
λωτ'

da quaedam aut Baccha factus sis: quod quidem
non tuum solius crimen fuerit, sed etiam nostrum,
nisi te Vlyssis instar a loto abstractum ad consueta
studia prius reduxerimus, quam non sentiens ab
illis in theatro Sirenibus occuperis. Quamquam
illae solis insidiabantur auribus, propter quod cera
opus erat, ut quis praeternaugaret: at tu etiam
per oculos omnino in servitutem videris redactus.

4. LYCI. Vah, Crato, quam asperum in nos
laxasti canem tuum. Veruntamen exemplum
illud, illam Lotophagorum et Sirenum imagi-
nem, usque quaque dissimilem eorum protulisse
mihi videris, quae mihi accidunt: in quantum
his

λωτῶ γευσάμενοις, καὶ τῶν Σειρήνων ἀκῶσασινι,
 ἑλεθρος ἦν τῆς τε ἐδωδῆς, καὶ τῆς ἀκροάσεως
 τῷ ἐπιτίμιον. ἐμοὶ δὲ, πρὸς τῷ τὴν ἡδονὴν πα-
 ραπολὺ ἡδίῳ πεφηνέναι, καὶ τέλος ἀγαθὸν ἀ-
 ποβέβηκεν. ἔ γάρ εἰς λήθην τῶν οἴκοι, ἔδ' εἰς
 ἀγνωσίαν τῶν κατ' ἐμαυτὸν περιίσταμαι; ἀλλ' εἰ
 χρὴ μὴδὲν ἐκινήσαντα εἰπεῖν, μακρῷ πιτυτώτε-
 ρος, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ διορατικώτερος, ἐκ τοῦ
 θεάτρου σοι ἐπαυελήλυθα. μᾶλλον δὲ τὸ τῷ Ὀ-
 μήρῳ αὐτὸ εἰπεῖν καλόν, ὅτι ὁ τοῦτο ἰδὼν τὸ
 θέαμα.

— τερψάμενος νεῖται, καὶ πλείονα εἰδώς.

ΚΡΑΤ. Ἡράκλεις, ὦ Λυκίῃνε, οἷα πέπονθας,
 ὅς ἐδ' αἰσχύνῃ ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ σεμνονομέ-

νω

his qui Lotum gustauerant, quique audierant
 Sirenas, interitus, tanquam praemium efus il-
 lius auditionisue propositum erat; mihi vero,
 praeterquam quod voluptas multo suavior visa
 est, etiam finis euenit bonus. Neque enim in
 obliuionem rerum domesticarum, neque igno-
 rantiam mei ipsius incidi; sed siabsque cunctatio-
 ne dicendum est, multum prudentior et perspi-
 caciior ad negotia vitae ex theatro redii. Quin
 Homeri illud dicere fas est, qui vidit illud spe-
 ctaculum:

Doctior is patrias lapsus peruenit ad oras.

CRAT. Hercules, Lycine, quid tibi est, quem
 adeo non pudeat harum rerum, vt tibi etiam pla-

νω ἔοικας. τὸ γὰρ δεινότατον τῷτό ἐστιν, ὅτι
μηδὲ ἰάσεως τινὰ ὑμῖν ὑποφαίνεται ἐλπίδα, ἐ-
πανεῖν τολμῶν τὰ ἔτως αἰσχρὰ, καὶ κατὰ-
πτυσα.

ΛΥΚ. Εἰπέ μοι, ὦ Κράτων, ταυτὶ δὲ περὶ
ὀρχήσεως, καὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ γενομένων
ιδῶν, πολλάκις αὐτὸς ἐπιτιμαῖς, ἡ ἀπείρατος ὢν
τῷ θεάματος, ὅμως αἰσχρὸν αὐτὸ καὶ κατὰ πτυ-
σον, ὡς Φῆς, νομίζεις; εἰ μὲν γὰρ εἶδες 2), ἐξ
ἴσου ἡμῖν καὶ σὺ γεγένησαι· εἰ δὲ μὴ, ὅρα μὴ ἄ-
λογος ἡ ἐπιτίμησις εἶναι σε δόξη, καὶ θρασεία,
κατηγορεῖντος, ὢν ἀγνοεῖς. ΚΡΑΤ. Ἐτι γὰρ
τῷτό

cere iis videre. Grauiſſimum enim hoc est, quod
neque curationis ullam nobis spem ostendis, qui
laudare audeas turpia adeo ac despuenda.

5. LYC. Dic mihi, Crato, istane de saltatione
atque his, quae in theatro fiunt, reprehendis,
cum saepe ea videris; aut spectaculum nunquam
a te vsurpatum tamen turpe et despuendum, ut
ais, arbitrare? Si enim vidisti, nobis exaequa-
tus es: sin minus; vide, ne irrationabilis repre-
hensio tua esse videatur, et audax, qui quae
nescis, ea tamen accuses. CRAT. Nempe illud
adhuc

2. Εἰ μὲν γὰρ εἶδες] Puto hic dilemmate uti
Lucianum. Aut vidisti, aut non vidisti spe-
tacula. Si illud, non est, quod nobis ob-
iicias, idem enim fecisti; si hoc, parum
idoneus es iudex. Gesner.

τὸ μοι τὸ λοιπὸν ἦν ἐν βαθεῖ τῷ πύγῳ,
καὶ πολὺ τῇ κόμῃ, καθῆσθαι μέσον ἐν τοῖς γυ-
ναιοῖς, καὶ τοῖς μεμηνόσιν ἐκείνοις θεαταῖς, κρο-
τᾶντά τε προσέτι, καὶ ἐπαίνους ἀπρεπείλους
ἐπιβοῶντα, ὁλέθρῳ τινὶ ἀνθρώπῳ εἰς ἔδην δέον
κτακλωμένῳ; ΛΥΚ. Σύγγνωσά σοι ταῦτα,
ὦ Κράτων· εἰ δέ μοι πεισθείης ποτὲ, καὶ ὅσον
πείρας ἕνεκα παράσχῃς ἑαυτὸν, ἀναπετάσας
τὰς ὀφθαλμούς, εὖ οἶδα, ὡς καὶ ἀνάσχοιο ἄν,
μὴ ἔχῃ πρὸ τῶν ἄλλων θάψεν ἐν ἐπιτηδείῳ κα-
ταλαμβάνων· ὅθεν καὶ ὄψι ἀκριβῶς, καὶ ἀκρί-
βῃ ἅπαντα. ΚΡΑΤ. Μὴ ὥραιοις ἄρα ἰκοίμην,
εἰ τι τοιοῦτον ἀνάσχοίμην ποτὲ, ἔς' ἂν δασύς τε
εἶην πὰ σκέλη, καὶ τὸ γένειον ἀπαρατίλτος, ὡς
νῦν

adhuc mihi supererat, cum proluxa istac barba,
et cano capillo sedere medium inter mulierculas,
et spectatores furiosis similes, plaudentem insu-
per, et laudes indecentissimas inclamantem per-
dito alicui homini, praeter decorum se frangenti.
LYC. Ignoscendum tibi, Crato: Si vero mihi
obsecutus aliquando, vel experimenti causa te
des *ad spectandum*, et oculos aperias: bene noui,
te nihil intermissurum, quo ante alios spectacu-
lum idoneo loco occupes, unde et videas accu-
rate omnia, atque audias. CRAT. Male vero
peream, si quid tale unquam sustineam, quam-
diu quidem hirsuta crura habuero, et mentum

νῦν γὰρ καὶ σὲ ἤδη ἐλεῶ, τελέως ἡμῖν ἐκβεβακ-
χευμένον.

ΛΤΚ. Βέλει ἔν ἀφένεμος, ὦ ἐταῖρε, τῶν
βλάσφημιῶν τέτων, ἀκῆσαί με τι περὶ ἀρχή-
σεως λέγοντος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ καλῶν, καὶ ὡς
ἐτερπνὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφελιμὸς ἐστὶ τοῖς
θεωμένοις, καὶ ὅσα παιδεύει, καὶ ὅσα διδάσκει,
καὶ ὡς ῥυθμίζει τῶν ὀρώντων τὰς ψυχὰς, καλ-
λίστοις θαύμασιν ἐγγυμνάζουσα, καὶ ἀρίστοις ἀκού-
σμασιν ἐνδιατρίβουσα, καὶ κοινόν τι ψυχῆς καὶ
σώματος κάλλος ἐπιδεικνυμένη; τὸ γὰρ καὶ με-
τὰ μουσικῆς καὶ ῥυθμοῦ, ταῦτα πάντα ποιεῖ,
ἐψόγος ἂν αὐτῆς, ἀλλ' ἔπαινος ἂν εἴη. ΚΡΑΤ.
Ἐμοὶ

non vulsum: itaque tui me iam miseret, plane
bacchico furore correpti.

6. LYC. Vis igitur, amice, omiſſis maledictis
hiſce, audire me de ſaltatione aliquid dicentem,
et quae in illa bona inſint, et quam non ad de-
lectationem modo pertineat, ſed utilis etiam ſit
ſpectantibus, et quot ad res inſtituat, et quae
docent, quaque in ordinem redigat ſpectantium
animos, dum pulcherrimis illos in ſpectaculis
exerdet, et optimis in rebus audiendis continet,
et communem quandam animi atque corporis
pulchritudinem oftendit. Quod enim etiam cum
muſica et rhythmo facit haec omnia, ea non re-
prehensio illius, ſed laus fuerit. C R A T. Mihi
quidem

Ἐμοὶ μὲν ἔ' πάνυ σχολή μεμνηνότες ἀνθρώπου
ἀκροῶσθαι, τὴν νόσον τὴν αὐτῇ ἐπαινῆντος, σὺ
δὲ, εἰ βέλει, λῆρόν τινα κατασκεδάσαι με, ἔ-
τοιμος Φιλικὴν ταύτην λειτουργίαν ὑποσῆναι, καὶ
παρασχεῖν τὰ ὦτα, καὶ ἄνευ κηρῶ παρακούειν
τῶν Φύλων δυνάμενος. ὥς ἤδη σιωπήσομαι σοι,
καὶ λέγεσθ' ὅσα ἐθέλοις, ὥς μηδὲ ἀκούοντός τινος.

ΑΥΚ. Εὖγε, ὦ Κράτων, καὶ τέττε ἐδεό-
μην μάλιστα. εἴσῃ γὰρ κατ' ὀλίγον εἰ λῆρος εἶ-
ναι σοι δοῖται τὰ λεχθησόμενα. καὶ πρῶτόν γε
ἐκείνο πάνυ ἡγνοηκέναι μοι δοκεῖς, ὥς ἔ νεώτε-
ρον τὸ τῆς ὀρχήσεως ἐπιτήδευμα τετὸ ἐστίν, ἔδὲ
χθρὲς καὶ πρῶτην ἀρξάμενον, οἷον κατὰ τὰς προ-
πάτο-

quidem non omnino otium est, ad furiosum ho-
minem audiendum, qui morbum laudet suum.
Interea tu si velis nugis me tuis perfundere, pa-
ratus sum hoc tibi amici ministerium subire, et
praeberere aures, qui sine cera etiam tanquam non
auditas transmittere res nauci possim. Itaque
iam silentium tibi praebebo, et dic quidquid vo-
lueris, quasi nemo plane audiret.

7. LYC. Bene sane, Crato, hoc maxime pe-
tebam. Scies enim paullo post, num nugae tibi,
quae dicturus sum, videantur. Ac primo qui-
dem illud omnino videris mihi ignorare, quam
non recens sit hoc saltandi studium, neque heri
aut nudius tertius coeperit, verbi causa proge-
nitorum nostrorum aetate, eorumue, qui ho-

πάτορας ἡμῶν, ἢ τὰς ἐκείνων, ἀλλ' οἱ γε τέ-
 ληθέστατα ὀρχήσεως πέρι γενεαλογῶντες, αὐτὰ
 τῇ πρώτῃ γενέσει τῶν ὅλων Φαῖεν ἂν σοι καὶ
 ὀρχησιν ἀναΦῦναι, τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ Ἑρωτι
 συναναφανεῖσαν. ἡ γὰρ χορεία τῶν ἀσέρων, καὶ
 ἡ πρὸς τὰς ἀπλανεῖς τῶν πλανήτων συμπλοκή
 καὶ εὐρυθμος αὐτῶν κοινωνία, καὶ εὐτακτος ἁρ-
 μονία, τῆς πρωτογόνου ὀρχήσεως δείγματα ἔσι.
 κατ' ὀλίγον δὲ αὐξανομένη, καὶ τῆς πρὸς τὸ
 βέλτιον αἰεὶ προσθήκης τυγχάνουσα, νῦν ἔσκειν
 ἐς τὸ ἀκρότατον ἀποτετελεσθαι, καὶ γεγενῆ-
 σθαι ποικίλον τι, καὶ παναρμόνιον, καὶ πολὺ-
 μυσον ἀγαθόν.

Πρῶτον δὲ Φασι Ῥεαν ἡσθεῖσαν τῇ τέχνῃ, ἐν
 Φρυγίᾳ μὲν τὰς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ τοὺς
 Κερῆ-

rum fuere maiores; sed qui verissimas tibi salta-
 tionis origines enarrant, illi cum primo omnium
 ortu natam tibi dixerint, quippe quae cum anti-
 quo illo Amore simul in conspectum prodierit.
 Etenim illa astrorum chorea, planetarum illa ad
 inerrantes coniunctio, et concinna illorum com-
 munio, et ordinatus ille concentus, primigeniae
 illius saltationis documenta sunt. Cum autem
 paullatim creuerit, et accessionem subinde in me-
 lius nata sit, iam ad summum videtur perfecta,
 et euasisse varium quoddam, et consentiens vn-
 dique, et musarum plurium bonum.

8. Primum autem dicunt Rheam, delectatam
 arte, in Phrygia Corybantes, Curetes autem in
 Creta,

Κρητὰς ὄρχεῖσθαι κελεύσαι, καὶ ἅ τὰ μέτρια
 ὦνατο τῆς τέχνης αὐτῶν. οἱ γὰρ περιορχάμε-
 νοι διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥς καὶ σῶσρα
 εἰκότως ἂν ὁ Ζεὺς ὀφείλῃν ὁμολογοῖν αὐτοῖς,
 ἐκφυγὼν διὰ τὴν αὐτῶν ὄρχησιν τὰς πατρῴας
 ὁδοῦντας· ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ
 ξίφη μεταξὺ κροτέντων πρὸς τὰς ἀσπίδας, καὶ
 πηδῶντων ἐνθρόν τι, καὶ πολεμικὴν. μετὰ δέ,
 Κρητῶν οἱ κράτιστοι ἐνεργῶς ἐπιτηδεύσαντες αὐ-
 τὸ, ἄριστοι ὄρχησαί ἐγένοντο, ἔχοντες οἱ ἰδιῶται
 μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ βασιλικώτεροι, καὶ πρω-
 τεύειν ἀξιῶντες. ὁ γὰρ Ὅμηρος τὸν Μηριόνην
 ἔκ αἰσχύναι βεβλόμενος, ἀλλὰ κοσμήσαι, ὄρχη-
 σήν

Creta, saltare iussisse, nec mediocrem. retulit ar-
 tis illorum fructum. Illi enim circum saltando
 Iovem illi seruarunt, vt credibile sit etiam Iō-
 vem fateri, se salutis suae illis praemia debere,
 qui saltationis illorum beneficio dentes patris sui
 effugerit. Armata autem fuit illorum saltatio,
 qui interim gladios incuterent clypeis, et tan-
 quam diuinitus immisso furore bellico insultarent.
 Postea vero Cretensium fortissimi quique, ope-
 roso studio hoc agentes, saltatores optimi facti
 sunt, neque de plebe modo homines et priuati,
 sed regibus proximi, et qui ad primatum adspi-
 rarent. Homerus enim Merionem non contume-
 liosa nota afficere volens, sed ornare, saltatorem

σὴν προσεῖπε, καὶ ἔτως ἄρα ἐπίσημος ἦν, καὶ
 γνωρίμος ἅπασιν ἐπὶ τῇ ὀρχησικῇ, ὥς ἐχ' οἱ
 Ἕλληνες μόνον ταῦτα ἠπίσαντο περὶ αὐτῷ, ἀλ-
 λὰ καὶ οἱ Τρῶες αὐτοί, καί τοι πολέμιοι ὄντες.
 εὐρών γάρ, οἶμα, καὶ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ αὐ-
 τῷ καφότητα, καὶ εὐρυθυμίαν, ἣν ἐξ ὀρχήσεως
 ἐκέκτητο. Φησὶ δὲ τὰ ἔπη ὧδέ πως.

Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχησὴν περὶ
 ὄντα,

Ἐγὼς ἔμὲν κατέπαυσέ·

καὶ ὁμοῦς οὐ κατέπαυσεν αὐτόν. ἅτε γὰρ ἠσκη-
 μένος ἐν τῇ ὀρχησικῇ, ῥαδίως οἶμα διεδίδρασκε
 τὰς ἐπ' αὐτόν ἀφάσεις τῶν ἀκοντίων.

Πολλὰς

appellauit. Et ita sane insignis erat et notus o-
 mnibus hac arte, vt non Graeci solum haec de
 illo scirent, sed Troiani quoque, licet hostes.
 Videbant enim, puto, etiam ipsius agilitatem
 in pugna, et concinnam mobilitatem, quam sal-
 tatione sibi parauerat. Ita autem fere versus di-
 cunt:

*Merione quamquam saltator maximus audi,
 Ista tamen forsitan mea te confecerit hasta:*

Et tamen non confecit illum. Tanquam enim
 exercitatus saltandi arte, facile puto effugit emissa
 in ipsum iacula.

9. Mul-

Πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας τῶν ἡρώων εἰπεῖν ἔχων τοῖς αὐτοῖς ἐγγεγυμνασμένους, καὶ τέχνην τὸ στράγμα πεποιημένους, ἱκανὸν ἡγήμασι τὸν Νεοπτόλεμον, Ἀχιλλέως μὲν παῖδα ὄντα, πάντα δὲ διαπρέψαιτα ἐπὶ τῇ ὀρχησικῇ, καὶ εἰδοςίτῳ κάλλισον αὐτῇ πρᾶστεθεικότα, Πυρρήχιον ἀπ' αὐτῷ κακλήμενον. καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ταῦτα ὑπὲρ τῷ παιδὶς περὶ θανόμενος, μᾶλλον ἔχαιρεν, αἰμαί, ἢ ἐπὶ τῷ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀλκῇ αὐτῷ. Τοιγαρὲν τὴν Ἰλίου τέως ἀνάλωτον ἦσαν ἡ ἑκείνου ὀρχησικὴ καθεύλε καὶ εἰς ἑδάφους κατέρχ-
 ῆνθε.

Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἄριστοι Ἑλλήνων εἶναι δοκῶντες, παρὰ Πολυδεύκους, καὶ Κάτορος καρυατίζειν μαθόντες (ὀρχήσεως δὲ καὶ τῷτο εἶδος,
 εν

9. Multos autem alios etiam Heroum dicere cum possim illdem in rebus exercitatos, qui illam tanquam artem habuere, satis puto, Neoptolemum, Achillis filium, saltandi arte praestantissimum, qui genus pulcherrimum adiecit Pyrrhichiam ab ipsius nomine (*Pyrrho*) dictam: et Achilles audiens ista de filio, magis arbitror eis gauisus est, quam pulchritudine et virtute illius reliqua. Itaque Ilium inuictam ad eum diem urbem, illius saltatoria destruxit et solo aequauit,

10. Lacedaemonii quidem, qui fortissimi Gracorum esse videntur, a Polluce et Castore Caryaticam edocti (saltationis id genus est, quod Caryis,

ἐν Καρύαις τῆς Λακωνικῆς διδασκόμενον) ἅπαντα μετὰ μασῶν ποιῶσιν, ἄχρι τῆς πολεμῆν πρὸς αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν, καὶ εὐτακτον ἔμβαση τῆς ποδός· καὶ τὸ πρῶτον σύνθημα Λακεδαιμονίοις πρὸς τὴν μάχην ὁ αὐλὸς ἐνδίδωσι. τοιγαρὶν καὶ ἐκράταν ἁπάντων, μασικῆς αὐτοῖς καὶ εὐρυθμίας ἡγεμένης. ἴδοις δ' ἂν καὶ τὰς ἐφέβους αὐτῶν ἔμειον ὀρχεῖσθαι ἢ ὀπλομαχεῖν μανθάνοντας. ὅταν γὰρ ἀκροχειρισάμενοι, καὶ παίσαντες, καὶ παυσθέντες, ἐν τῷ μέρει παύσωνται, εἰς ὀρχησθαι αὐτοῖς ἢ ἀγωνία τελευτᾷ καὶ αὐλητῆς μὲν ἐν τῷ μέσῳ κάθηται ἐπαυλῶν καὶ κτυπῶν τῷ ποδί, οἱ δὲ, κατὰ σοῖχον ἀλλήλοις ἐπόμενοι, σχήματα παντοῖα ἐπιδείκνυνται,

triyis, Laconicae pago, discitur) cum musis omnia faciunt, adeo ut etiam ad tibiam et rhythmum pugnent, et ordinatum pedis ingressum; et primum signum pugnae Lacedaemoniis canat tibia. Igitur etiam vicerunt omnes musica duce, et motuum concinnitate, videasque illorum adolescentes non minus saltare, quam pugnare armis discantes. Cum enim manibus iam confertis percussere, et percussi sunt, cum per vices quiescunt, in saltationem illis certamen exit. Ac sedet in medio tibicen, canens, pede solum percutiens: illi vero, ut in versus diuisi sunt, se invicem secuti habitus ostendunt omnis generis, ince-

ται, πρὸς ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες, ἄρτι μὲν πολεμικά, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χορευτικά, ἃ Διονύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ Φίλα.

Τοιγαρῶν καὶ τό ἄσμα, ἔ μεταξὺ ὀρχόμενοι ἄδουσιν, Ἀφροδίτης ἐπίκλησίς ἐστι καὶ Ἐρώτων, ὡς συγκωμάζουσιν 3) αὐτοῖς, καὶ συνορχοῖντο. καὶ θάτερον δὲ τῶν ᾠσμάτων (δύο γὰρ ἄδεται) διδασκαλίαν ἔχει ὡς χρὴ ὀρχεῖσθαι. πόρρω γὰρ Φασιν, ὦ παῖδες, πόδα μετάβατε, καὶ κωμάξατε βέλτιον, τέχνηςιν, ἄμεινον ὀρχήσασθε. ὅμοια δὲ καὶ οἱ τὸν ὄρμον καλῶμενον ὀρχόμενοι ποιῶσιν.

Ὁ δὲ

incedentes ad numeros, iam quidem bellicos, paullo post autem saltatorios, Baccho et Veneri gratos.

11. Quare etiam canticum, quod inter saltandum canunt, Veneris inuitatio est et Cupidinum, ut saltent secum, et tripudiant: alterum vero canticorum, duo enim canuntur, institutionem continet, quomodo saltandum sit. Porro enim aiunt, *οἱ πῦροι προμῶντε πῦρον, καὶ saltate melius*. Similia vero faciunt illi quoque, qui Hormum saltant.

12. Est

3. Συγκωμάζουσιν] Hic pariter et paullo post ad συγκωμάζειν et κωμάζειν interpretatiōnem addit; hic tectius, apertius deinde. Nempe videtur Dorum imprimis fuisse, quibus accensentur Lacedaemonii, verbo κωμάζειν, uti de saltatione hilari. Gesner.

Ὁ δὲ ὄρμος ὄρχησῖς ἐστὶ κοινὴ ἐΦήβων τε καὶ παρθένων, παρ' ἓνα χορευόντων, καὶ ὡς ἀληθῶς ὄρμῳ ἐοικότων. καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἐΦήβος τὰ νεανικὰ ὄρχόμενος, καὶ ὅσοις ὑπερον ἐν πολέμῳ χρήσεται, ἡ παρθένος δὲ ἔπεται κοσμίως, τὸ θῆλυ χορεύειν διδάσκεισα, ὡς εἶναι τὸν ὄρμον 4) ἐκ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας πλεκόμενον. καὶ αἱ γυμνοπαιδίαι δὲ αὐτοῖς 5) ὁμοίως ὄρχησῖς ἐσιν.

Ἄ δὲ

12. Est autem Hormus saltatio communis adolefcentium atque virginum, alterna serie choreas agentium, monilique, qui Hormus est, re vera similiū. Ac ducit choream iuuenis, iuueniles gressus saltans, et quibus deinde in bello vsurus est: sequitur virgo decenter saltare suum sexum docens, vt adeo sit *monile* quasi ex modestia et fortitudine plexum. Gymnopaediae similiter saltatio apud eos est.

13. Quae

4. Τὸν ὄρμον] Ratio appellationis ea videtur, quod ὄρμος in quantum *monile* est, habet bacas, vniones, gemmas, diuersas, ordine tamen certo alternoque eadem linea sibi iunctas. *Gesner.*

5. Γυμνοπαιδίαι] Festum erat apud Lacedaemonios celeberrimum, et in eo saltatio. Nudi saltabant chori duo, puerorum vnus, virorum alter. *du Soul.*

Ἄ δὲ Ὅμηρος ὑπὲρ Ἀριάδνης ἐν τῇ ἀσπίδι
 πεποίηκε, καὶ τῷ χορῷ, ἐν αὐτῇ Δαίδαλος ἡσ-
 κησεν, ὡς ἀνεγνωκότι σοι παρήμι· καὶ τὰς ὀρ-
 χηστὰς δὲ τὰς δύο, αἳ ἐκεῖ ὁ ποιητὴς κυβισκητῆ-
 ρας καλεῖ, ἡγαμένους τῷ χορῷ· καὶ πάλιν, ἃ ἐν
 τῇ αὐτῇ ἀσπίδι λέγει· Κῆροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδί-
 νεον. ὡς τι κάλλισον τῷτο τῷ Ἡφαίστῃ ἐμποι-
 ῆσαντος τῇ ἀσπίδι. τὰς μὲν γὰρ Φαίαικας καὶ
 πάνυ εἰκὸς ἦν ὀρχήσασθαι χαίρειν, ἀβρὰς τε ὄντας,
 καὶ ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ διατρίβοντας. ὁ γοῦν
 Ὅμηρος τῷτο αὐτῶν μάλιστα θαυμάζοντα πε-
 ποίηκε τὸν Ὀδυσσεά, καὶ τὰς μαρμαρυγὰς τῶν
 ποδῶν θρώμενον.

Ἐν

13. Quae autem Homerus de Ariadne in Cly-
 peo Achillis describendo fecit carmina, et de choro,
 quem illi exercuit Daedalus, apud te, qui lege-
 ris, praetermitto, et saltatores duo, quos ibi
 poëta in caput saltantes appellat, chori duces.
 Et quae rursus ait in clypeo, *Saltantes iuvenes*
conueruebantur in orbem, velut pulcherrimum hoc
 quiddam in clypeo Vulcanus elaborauisset. Phae-
 ces quidem maxime consentaneum erat saltatione
 gaudere, delicatos homines, et in felicitate omni
 vitam agentes. Itaque Homerus hoc maxime in
 illis miratum induxit Vlyssē, *Spectantemque pe-*
des motu trepidante micantes.

14. In

Ἐν μὲν γε Θεσσαλίᾳ, τοσῶτον ἐπέδωκε τῆς ὀρχηστικῆς ἢ ἀσκήσεως, ὥς τε τὰς προστάτας καὶ προαγωνιστὰς αὐτῶν, προορχηστῆρας ἐκάλειν. καὶ δηλᾶσι τῷτο αἱ τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφαί, ἧς τοῖς ἀρισεύουσιν ἀνίστασαν. Πρᾶκρινε γάρ, φησι, προορχηστῆρα αἱ πόλεις. καὶ αὐθις, Εἰλατίωνι τὰν εἰκόνα ὃ δᾶμος εὖ ὀρχησαμένῳ τὰν μάχαν.

Ἐὼ λέγειν ὅτι τελετὴν ἀρχαίαν εὐδεμίαν ἐστὶν εὐρεῖν, ἀνευ ὀρχήσεως, Ὀρφείως δηλατὴ καὶ Μεσαίᾳ καὶ τῶν τότε ἀρίστων ὀρχηστῶν κατασησαμένων αὐτὰς, ὥς τι κάλλισον καὶ τῷτο νομοθετησάντων σὺν ῥυθμῷ καὶ ὀρχήσει μυεῖσθαι. ὅτι δ' ἄτως ἔχει, (τὰ μὲν ὄργια σιωπᾷν ἄξιον, τῷ αὐμῷ-

14. In Thessalia tantum aucta fuerat saltatoriae exercitatio, ut suos duces et propugnatores *Praefules* dicerent: indicantque illud statuarum inscriptiones, quas viris fortibus ob rem bene gestam posuere, *Elegit* enim ait una, *Praefulem* ciuitas: et rursus, *Ilarioni statuam* dedit populus bene saltata pugna.

15. Omitto dicere, quod initia antiqua inuenire nulla est sine saltatione, cum nempe Orpheus et Musaeus et qui optimi erant illa aetate saltatores, ea constituerint, qui tanquam pulcherrimum quiddam illud quoque in legibus posuerint, ut cum rhythmō et saltatione homines initiarentur. Rem ita se habere, ipsa quidem orgia tacere oportet,

ἀμυήτων ἕνεκα) ἐκείνο δὲ πάντες ἀκέουσιν, ὅτι
τὰς ἐξαγορεύοντας τὰ μυστήρια, ἐξέρχῃσθαι λέ-
γασιν οἱ πολλοί.

Ἐν Δῆλῳ δέ γε καὶ αἱ θυσίαι ἀνευ ὀρχήσεως,
ἀλλὰ σὺν ταύτῃ, καὶ μετὰ μουσικῆς ἐγίνοντο.
παίδων χοροὶ συνελθόντες ὑπ' αὐλαῖ καὶ κιθάρας
οἱ μὲν ἐχόρευον, ὑπὸρχεῖντο 6) δὲ οἱ ἀριστοί,
προκρι-

portet, propter non initiatos: at illud omnes
audiunt, eos qui enuntiant mysteria, extra sa-
crum chorum saltare vulgo dici.

16. In Delo autem neque sacrificia sine salta-
tione peragebantur, sed cum hac et cum musica
fiebant. Nempe puerorum chori conuenientes
ad tibiam ac citharam partim quidem agebant
choreas, partim vero cantum et modos praeibant
prae-

6. Ὑπὸρχεῖντο] Ὑπορχεῖσθαι non esse sub-
saltare vel saltationem aliis accommodare; sed
cantum accommodare saltantibus, vult Span-
hem. ad Callim. p. 514. Malui tamen con-
vertere ita, vt appareat, doctores esse illos
ὑπορχεμένους ac magistros saltandi, quos
sequantur reliqui. Nimis apertus est locus
Athenaei lib. 14. p. 628. E. Συνέταττον οἱ
ποιηταὶ τὰς ὀρχήσεις, καὶ ἐχρεῶντο τοῖς
σχήμασι σημείοις μόνον τῶν ἀδομένων —
ὅθεν καὶ ὑπορχήματα τοιαῦτα ἠγόρευον.
Habet ὑπὸ in hac compositione eam vim,
quam in ὑπόδειγμα, ὑπογράμμος, ὑποτύ-
πωσις, et similibus. Etiam infra §. 66.

προκριθέντες ἐξ αὐτῶν. τὰ γὰρ τοῖς χοροῖς γρα-
φόμενα τῆτοις ᾄσματα, ὑπορχήματα ἐκαλεῖται
καὶ ἐμπέπληστο τῶν τοιᾶτων ἡ λύρα.

Καὶ τί σοι τᾶς Ἑλλήνας λέγω, ἔπε καὶ Ἰνδοί,
ἐπειδὴν ἔωθεν ἀναστάντες, προσεύχονται τὸν
Ἥλιον, ὥς περ ἡμεῖς τὴν χεῖρα κύσαντες, ἡ-
γάμεθα ἐντελῆ ἡμῶν εἶναι τὴν εὐχὴν, ἀλλ' ἐκεί-
ναι πρὸς τὴν ἀνατολὴν σάντες, ἐρχήσεται τὸν Ἥ-
λιον ἀσπάζονται, σχηματίζοντες ἑαυτὰς σιωπῇ
καὶ μιμνήμενοι τὴν χορείαν τῷ θεῷ· καὶ τῷ τῷ ἑστῶ
Ἰνδῶν καὶ εὐχῇ, καὶ χοροί, καὶ θυσίαι. διὸ καὶ
τῆτοις ἰλεῖνται τὸν θεὸν δις, καὶ ἀρχομένης καὶ
δυομένης τῆς ἡμέρας.

Αἰθίο-

praestantissimi ex eorum numero delecti. Car-
mina igitur scripta his choris, vocabantur hyp-
orchemata, quorum pleni sunt poëtae Lyrici.

17. Et quid Graecos tibi commemoro, cum
etiam Indi, postquam mane surrexerunt, ado-
rent Solem, non vt nos, qui vbi manum sumus
osculati, perfectam putamus a nobis esse adora-
tionem: sed stantes in orientem conuersi saltatio-
ne Solem salutant, silentio conformantes se, et
Dei huius saltationem imitantes. Et haec est In-
dorum adoratio, et chori et sacrificium: quare
etiam his rebus bis placant Deum, tum incipien-
te die tum occidente.

18. Ae-

ὑπορχεῖσθαι dici, qui exemplum praeit sal-
tando reliquis, apparet. Sic ὑπαυλαί, qui
tibia modos praeit. Gesner. . . .

Αἰθίοπες δέ γε καὶ πολεμᾶντες, σὺν ὀρχήσει αὐτὸ δρῶσι· καὶ ἐκ αὐτῆς ἀφίη τὸ βέλος Αἰθίοψ ἀνὴρ, ἀφελὼν τῆς κεφαλῆς (ταύτη γὰρ ἀντὶ Φαρέτρας χρῶνται, περιδέοντες αὐτῇ ἀκτινὴ δὸν τὰ βέλη) εἰ μὴ πρότερον ὀρχήσατο καὶ τῷ σχήματι ἀπειλήσει, καὶ προσκφοβήσῃ τῇ ὀρχήσει τὸν πολέμιον.

Ἄξιον δὲ, ἐπεὶ τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διεξεληλύθαμεν, καὶ ἐς τὴν γείτονα αὐτῶν Αἴγυπτον καταβῆναι τῷ λόγῳ. δοκεῖ γάρ μοι ὁ παλαιὸς μῦθος καὶ Πρωτέα τὸν Αἰγύπτιον, ἐκ ἄλλο τι ἢ ὀρχηστὴν τινα γενέσθαι λέγειν, μιμητικὸν ἀνθρώπου, καὶ πρὸς πάντα σχηματίζεσθαι, καὶ μεταβάλλεσθαι δυνάμενον, ὡς καὶ
ὑδα-

18. Aethiopes autem etiam dum praeliantur, cum saltatione hoc faciunt: nec emisit sagittam vir Aethiops capite ablatam, (hoc enim utuntur pro pharetra, cui radiorum instar sagittas circumponant) nisi saltauerit prius et habitu minatus sit, et saltatione hostem ante terruerit.

19. Operae pretium autem est, cum Indiam et Aethiopiam narrauerimus, etiam in vicinam illis Aegyptum oratione descendere. Videtur enim mihi antiqua fabula Aegyptium Protea nihil aliud quam saltatorem quendam fuisse dicere, virum imitandi facultate magna praeditum, qui ad figuras se componere omnes, et mutare in

ὑδατός ὑγρότητα μιμεῖσθαι καὶ πῦρὸς ὀξύτητα ἐν
 τῇ τῆς κινήσεως σφοδρότητι, καὶ λέοντος ἀγριότη-
 τα, καὶ παρδαλεως θυμὸν, καὶ δένδρε δόνημα· καὶ
 ὅλως, ὅ, τι καὶ θελήσεν. ὁ δὲ μῦθος παρα-
 λαβὼν πρὸς τὸ παραδοξότερον, τὴν Φύσιν αὐτῇ
 διηγήσατο, ὡς γιγνομένη ταῦτα, ἅπερ ἐμιμῶ-
 το· ὅπερ δὴ καὶ τοῖς νῦν ὀρχημένοις πρόσσεψι.
 ἴδοις τ' ἂν οὖν αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν καιρὸν
 ὡκέως διαλλαττομένους, καὶ αὐτὸν μιμνῶντα
 τὸν Πρωτέα. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ τὴν Ἑμπασαν
 τὴν ἐς μυρίας μορφὰς μεταβαλλομένην, τοιαύτην
 τινὰ ἄνθρωπον ὑπὸ τῷ μύθῳ παραδεδοσθαι.
 Ἐπὶ τέτοις δίκαιον, μηδὲ τῆς Ῥωμαίων ἐρ-
 χήσεως ἀμνημονεῖν, ἣν οἱ εὐγενέστατοι αὐτῶν
 τῷ

omnia posset, adeo ut aquae mobilitatem imita-
 retur et celeritatem ignis motus vehementia, et
 leonis feritatem, et pardalis iracundiam, et agi-
 tationem arboris, et quidquid denique vellet.
 Sed fabula ea parte rem assumens, qua erat ad-
 mirabilior, naturam eius narrabat, quasi fieret
 illa omnia, quae imitaretur. Quod his etiam,
 qui nunc saltant, inest. Videas enim illos eo-
 dem tempore celeriter immutari, ipsumque ae-
 mulari Promethea. Coniicere licet, Empusam
 etiam illam in sexcentas species verti solitam, ex
 eo genere hominem a fabula esse traditam.

20. Praeter haec neque Romanorum saltatio
 obliuione praetermittenda est, quam generosissi-
 mi

τῶ πολυμικωτάτῳ τῶν θεῶν Ἄρει, οἱ Σάλιοι καλέμενοι (ἱερωσύνης δὲ τῆτο ὄνομα) ὀρχῶνται σεμνοτάτην τε ἄμα, καὶ ἱερωτάτην.

Βιθυνὸς δὲ μῦθος καὶ ἔτος, ἐ πάνυ τῶν Ἰταλιωτικῶν ἀλλότριος, οἱ τὸν Πρίαπον δαίμονα πολεμιστὴν, τῶν Τιτάνων οἶμα ἕνα ἢ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, τῆτο ἔργον πεποιημένων, τὸ ἐνόπλια παιδεύειν, παραλαβόντα παρὰ τῆς Ἥρας τὸν Ἄρη, παῖδα μὲν ἔτι, σκληρὸν δὲ καὶ πέρα τῆ μετρίας ἀνδρικῆν, μὴ πρότερον ὀπλομαχεῖν διδάξαι, πρὶν τέλειον ὀρχηστὴν ἀπεργάσατο. καὶ ἐπὶ τῷ καὶ μισθὸς αὐτῷ παρὰ τῆς Ἥρας ἐγένετο, δεκτὴν αἰεὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου περγυγνυμένων τῷ Ἄρει, παρ' αὐτῇ λαμβάνειν.

Τὰ

mi illorum, Salii vocantur, quae Sacerdotii appellatio est, Deorum bellicosissimo, Marti, ob-eunt, grauiissimam sanctissimamque.

21. Bithyna autem fabula et ista est, ab Italicis non multum abhorrens, quae *αινηε* Priapum, bellatorem genium, Titanum puto vnum aut Dactylorum Idaeorum, disciplinam vibrandi arma professum, acceptum a Iunone Martem, puerum illum quidem adhuc, sed durum et supra modum virilem, non prius armis pugnare docuisse, quam saltatorem perfectum reddidisset. Hac de re merces illi a Iunone attributa, vt decimam semper eorum, quae bello ad Martem peruenirent ab eo acciperet.

Τὰ μὲν γὰρ Διονυσιακὰ καὶ Βακχικὰ, οἷμά
σε μὴ περιμένειν ἐμᾶ ἀκᾶσαι, ὅτι ὀρχησις ἐκεί-
να πάντα ἦν. τριῶν γὰρ ἑσῶν τῶν γενικωτά-
των ὀρχήσεων, Κόρδακος, καὶ Σικιννίδος καὶ Ἐμ-
μελείας, οἱ Διονύσῃ θεράποντες οἱ Σάτυροι
ταύτας ἐφευρόντες ἀφ' αὐτῶν ἐκάστην ὠνόμα-
σαν. καὶ ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρώμενος ὁ Διόνυ-
σος Τυρρηνὸς καὶ Ἰνδοὺς καὶ Λυδοὺς ἐχειρώσατο,
καὶ Φῦλον ἔτω μάχιμον τοῖς αὐτοῖς θιάσοις
κατωρχήσατο.

Ὡς τε, ὦ θαυμάσιε, ὅρα μὴ ἀνόσιον ἦ, κατ-
ηγορεῖν ἐπιτηδεύματος-θείς τε ἅμα, καὶ μυσι-
κᾶ, καὶ τοσάντοις θεοῖς ἐσπεχδασμένε, καὶ ἐπι-
τιμῇ αὐτῶν δρωμένε, καὶ τοσαύτην τέρεψιν ἅ-
μα, καὶ παιδείαν ὠφέλιμον παρεχομένε. θαυ-
μάζω

22. Dionysiaca enim et Bacchica non puta te
expectare vt ex me audias, saltationem fuisse illa
omnia. Cum enim tria summa genera essent
saltationis, Cordax, Sicinnis et Emmeleia; mi-
nistri Dionysi Satyri has inuentas a se nomina-
runt singulas. Et hac arte vsus Dionysius Tyr-
rhenos et Indos et Lydos domuit, et gentem adeo
pugnacem iisdem thiasis inducendis iubegit.

23. Quae cum ita sint, vir admirabilis, vide
ne impium sit accusare studium diuinum simul,
et mysticum, et a tot diis cultum, et illorum ho-
nori exercitum, et tantam delectationem simul, et
vtilem lusum praebens. Miror vero illam etiam
ratio-

μάζω δέ σε κἀκείνο, εἰδὼς Ὅμηρον καὶ Ἡσιόδου
 μάλιστα ἐραστὴν ὄντα σε (αὐτοῖς γὰρ ἐπὶ τὰς ποιη-
 τὰς ἐπ' ἀνέμει) πῶς ἀντιφθόγγεσθαι ἐκείνοις
 τολμᾷς, πρὸ τῶν πάντων ὄρχησιν ἐπαυνέσιν.
 ὁ μὲν γὰρ Ὅμηρος τὰ ἡδίστα καὶ κάλλιστα κατα-
 λέγων, ὕπνον καὶ Φιλότητα καὶ μολπὴν, καὶ
 ὄρχησεν μόνην ταύτην ἀμύμονα ὠνόμασε, προσ-
 μαρτυρήσας, νῆ Δία, καὶ τὸ ἡδὺ τῇ μολπῇ,
 ἅπερ ἀμφοτέρω τῇ ὄρχησικῇ πρόσθεσι, καὶ ὡδὴ
 γλυκερὰ, καὶ ὄρχηθμός ἀμύμων, ὃν σὺ νῦν μω-
 μασθαι ἐπινοεῖς. καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς
 ποιήσεως·

Ἄλλω μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,

Ἄλλω δ' ὄρχησύν τε, καὶ ἱμερόεσσιν ἀοιδίην.

Τμε-

rationem tuam, cum amatorem te Homerì atque
 Hesiodi in primis norim, rursus enim ad poëtas
 redeo; quomodo contradicere illis audeas, salta-
 tionem ante omnia laudantibus. Etenim Home-
 rus suavißima et pulcherrima dum enarrat, *so-
 pnum et amorem et cantum, et saltationem* solam
 hanc nominavit *reprehensionis expertem*, qui et-
 iam suavitatem suo testimonio cantui tribuat;
 quorum utrumque sane saltatoriae adest, cum
 cantus dulcis, tum saltatio reprehensionis expers,
 quam tu *tamen* nunc reprehendere audes. Et rur-
 sus alia parte poëleos:

*Istum namque Deus concinnat bellipotentem,
 Hunc alium choreaeque, et cantus amabilis ornat.*

Ἱμερόεσσα γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἢ μετ' ὀρχήσεως
 ὦδῃ, καὶ δῶρον θεῶν τᾷτο κάλλιπον. καὶ ἔοι-
 κεν εἰς δύο διηρηκῶς ὁ Ὅμηρος τὰ πάντα πρᾶγ-
 ματα, πόλεμον καὶ εἰρήνην, τοῖς τᾷ πολέμου
 μόνα ταῦτα ὡς κάλλιπα ἀντιτεθεικέναι.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἔ παρ' ἄλλας ἀκέσας, ἀλλ'
 ἰδὼν αὐτὸς ἔωθεν εὐθύς ὀρχαμένας τὰς Μῆσας,
 ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπῶν τᾷτο περὶ αὐτῶν τὸ μέγιστον
 ἐγκώμιον διηγεῖται, ὅτι περὶ κρήνην ἰσιδέα πόσος
 ἀπαλοῖσιν ὀρχεῦνται, τᾷ πατρὸς τὸν βωμὸν πε-
 ριχορεύσας. ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ γενναῖε, μονονε-
 χί θεομαχῶν, ὑβρίζεις εἰς τὴν ὀρχησικὴν.

Ὁ Σω-

*Amabilis enim re vera cantus cum chorea, et do-
 num Deorum hoc pulcherrimum. Et videtur in
 classes duas diuifisse Homerus res omnes, bel-
 lum et pacem, ac bellicis rebus sola haec tanquam
 pulcherrima opposuisse.*

24. Hesiodus vero, qui non audisset ab alio,
 sed ipse vidisset mane statim saltantes Musas, in
 principio carminis hanc maximam earum laudem
 enarrat, quod

*Caeruleum circa fontem tenero pede saltant,
 Ex patris circum dūctant altare choreas.*

At tu, generose, tantum non Deos oppugnans
 contumeliose de saltatoria loqueris.

25. At

Ὁ Σωκράτης δὲ, σοφώτατος ἀνὴρ, εἶγε πει-
 σευτέον τῷτο περὶ αὐτῶ λέγοντι τῷ Πυθίῳ, ὅ
 μόνον ἐπῆναι τὴν ὀρχησικὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκμαθεῖν
 αὐτὴν ἡξίει μέγιστον νέμων εὐρυθυμία καὶ εὐμυσία,
 καὶ κινήσει ἐμμελεῖ, καὶ εὐσχημοσύνη τῶ κινε-
 μένῃ, καὶ ἐκ ἡδεῖτο γέρον ἀνὴρ, ἐν τῶν σπυ-
 δαιοτάτων μαθημάτων καὶ τῷτο ἡγέμενος εἶναι
 καὶ ἐμελλέ γε ἐκεῖνος περὶ ὀρχησικὴν ὅ μετρίως
 σπυδάσσεσθαι, ὅσγε καὶ τὰ μικρὰ ἐκ ὠκνεῖ μαν-
 θάνειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν αὐλη-
 τριδῶν ἐφοῖτα, καὶ παρ' ἐταίρας γυναικὸς οὐκ
 ἀπηξίει σπυδαῖν τι ἀκχεῖν τῆς Ἀσπασίας· καί-
 τοι ἐκεῖνος ἄρτι ἀρχομένην ἑώρα τότε τὴν τέ-
 χνην, καὶ ἐδέπω εἰς τοσούτον κάλλος διησθρω-
 μένην.

25. At Socrates, vir sapientissimus, siquidem fi-
 des habenda dicenti hoc de ipso Pythio, non lau-
 dabat modo saltatoriam, sed discere etiam illam
 operae pretium putabat, qui plurimum tribueret
 concinnitati, et musicae venustati, et numerosis
 motibus, et decenti inter mouendum habitui;
 nec pudebat virum senem, qui nempe discipli-
 nam hanc quoque maxime seriam putaret. Nec
 mediocriter ille circa saltatoriam elaboraturus erat,
 qui parua etiam impigre disceret, quin tibicina-
 rum scholas frequentaret, et a meretrice Aspasia
 graue quiddam audire non dedignaretur. Quam-
 quam ille nascentem demum videbat artem, et
 nondum ad tantam pulchritudinem *quasi* articulis
 Z 5 omni-

μύσῃν. εἰ δὲ τὰς νῦν ἐπὶ μύγισον προαγαγόντας αὐτὴν ἐθεῶτο, εὖ οἶδα, πάντων ἂν ἐκείνός γε ἀφόμενος, μόνῳ τῷ θεάματι τέτῳ τὸν νῦν ἂν προσεῖχε, καὶ τὰς παῖδας ἐκ ἂν ἄλλο τι πρὸ αὐτῆς ἐδιδάξατο.

Δοκεῖς δέ μοι ὅταν κωμωδίαν καὶ τραγωδίαν ἐποινῆς, ἐπιλελῆσθαι ὅτι καὶ ἐν ἑκατέρῃ ἐκείνων ὀρχήσως ἰδιόν τι εἶδος ἐστίν, αἷον τραγικῇ μὲν, ἢ Ἑμμέλεια, κωμωδικῇ δὲ ὁ Κόρδαξ, ἐνίοτε δὲ καὶ τρίτης, Σικιννίδος προσλαμβανόμενης. ἐπεὶ δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ προετίμησας τῆς ὀρχήσεως, τὴν τραγωδίαν καὶ τὴν κωμωδίαν, καὶ αὐλητὰς κυκλίας, καὶ κιθαρῳδίαν, ἐναγώνια ταῦτα, καὶ διὰ τῆτο.

omnibus perfectam. Si vero eos vidisset, qui nunc ad summum eam *fastigium* euexerunt, omnibus ille, bene noui, relictis, soli huic spectaculo aduertisset animum, nec prius quidquam pueros doceri iussisset.

26. Videris autem mihi cum comoediam laudas et tragoediam, oblitus esse, etiam in unaquaque illarum suum quoddam saltationis genus inesse, nempe Tragicæ *pœsi* eam, quæ Emmeleia vocatur, Comicæ autem Cordacein: interdum vero tertium quoque, assumpta Sicinnide. Cum vero in principio etiam prætuleris saltationi Tragoediam et Comoediam, et illos in circulis tibicines, citharoedorum artem, quæ certaminis

mate-

τῷτο σεμνὰ προσειπὼν· Φέρε νῦν ἀντεξέτασσω-
μεν τῇ ὀρχήσει ἕκαστον αὐτῶν· καίτοι τὸν
μὲν αὐλὸν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὴν κιθάραν παρῶμεν.
μέρη γὰρ τῆς τῷ ὀρχηστῇ ὑπηρεσίας καὶ ταῦτα.

Τὴν τραγωδίαν δὲ γε ἀπὸ τῷ σχήματος πρώ-
τῃ καταμάθωμεν, οἷα ἐστίν, ὡς εἰδεχθὲς ἅμα
καὶ φοβερὸν θέαμα εἰς μῆκος ἄρξυθμον ἡσκημέ-
νος ἄνθρωπος, ἐμβάταις ὑψηλοῖς ἐπὶ ἄνω, ἐπὶ
πρόσωπον ὑπὲρ κεφαλῆς ἀνατεινόμενον ἐπιμεί-
μενος, καὶ σῶμα κεχηνὸς πάμμεγα, ὡς κατα-
πίεστος τὰς θεατάς. ἐὼ λέγειν προσερνίδα
καὶ προγασρίδια, προσθετὴν καὶ ἐπιτεχνητὴν
παχύτητα προσποιούμενος, ὡς μὴ τῷ μήκει ἢ
ἄρξυθ-

materiem, et ob id ipsum honesta, appellares:
age iam componamus vnumquodque eorum cum
saltatione. Quamquam tibiam citharamque, si
videtur, praetermittamus: partes enim istae quo-
que ministerii saltatoris.

27. Tragoediam vero a primo illius habitu,
qualis sit, contemplemur. Quam otiosum simul
et terribile spectaculum in longitudinem incon-
cinnam excultus homo, cothurnis inuectus altis,
personam impositam gerens, quae ultra caput
emineat, et os latissime hians, quasi deuoraturus
esset spectatores: omitto dicere, antepectoralia,
et anteuentralia, adsciticiam et artificialem crassi-
tatem assumens, ne inconcinna longitudo in te-
nui

ἀρρεθμία ἐν λεπτῷ μᾶλλον ἐλέγχοιτο· εἴτ' ἐν-
δοθεν αὐτὸς κεκραγώς, ἑαυτὸν ἀνακλῶν 7) καὶ
κατακλῶν, ἐνίοτε καὶ περιάδων τὰ ἱαμβεῖα,
καὶ, τὸ δὴ αἰσχισον, μελωδῶν τὰς συμφοράς,
καὶ μένης τῆς Φωνῆς ὑπεύθυνον 8) παρέχων ἐ-
αυτὸν.

nui corpore magis deprehendatur: deinde intra
personam ipse clamans, nunc sublata nunc de-
missa voce et fracta, nunc circumducta, canens
iambicos versus, et, quod turpissimum est, ad
modos praescriptos cantans *alienas* calamitates, et
soli se vocis auctorem praestans: reliqua enim
poetae

7. Ἐαυτὸν ἀνακλῶν] Ad verbum *refringens*
se et *infringens* interdum *circumcinciens*.
Nempe verbum κλάω ad vocem relatum vim
quamdam sono-naturali et voci adeo illatam
notat. Ἀνακλᾶν ἑαυτὸν est sursum vi qua-
dam agere vocem, vt altior, quam fert na-
tura, vox exeat: κατακλᾶν contrarium est,
nempe infra modum illum et tonum natu-
ralem vocem deprimere: utraque ratio effi-
cit κεκλασμένον *fractum* aliquid, quia non
pleno gutture vox funditur, etc. περιάδειν
autem ex compositionis ratione intelligo de
circumducta in altum et profundum eadem
syllaba cantici. Quod ἱαμβεῖα hic memo-
rantur, meminisse oportet, iambicis senariis
maiorē partem constare Tragoedias etc.
Gesner.

8. Ὑπεύθυνον] Cum proprie *reus* sit ὑπεύθυ-
νος,

αὐτόν. τὰ γὰρ ἄλλα τοῖς ποιηταῖς ἐμέλησε προ-
πολλᾶ ποτε γενομένοις. καὶ μέχρι μὲν Ἀνδρο-
μάχη τις, ἢ Ἑκάβη ἐστὶ, Φορητὸς ἢ ὠδή. ὄ-
ταν δὲ Ἡρακλῆς αὐτὸς εἰσελθὼν μονωδῇ, ἐπι-
λαθόμενος αὐτᾶ, καὶ μήτε τὴν λεοντὴν αἰδε-
σθεῖς, μήτε τὸ ῥόπαλον ὃ περικείται, σολοικίαν
εὖ Φρονῶν εἰκότως φαίη ἂν τις τὸ πρᾶγμα.

Καὶ γὰρ αὖ, ὅπερ ἐνεκάλεις τῇ ὀρχησικῇ, τὸ
ἄνδρας ὄντας μιμῆσθαι γυναῖκας· κοινὸν τοῦ-
το

poëtae qui olim fuere curarunt. Et quamdiu An-
dromache quaedam aut Hecuba est, quae agitur,
tolerabilis cantus. Cum vero ingressus in scenam
ipse Hercules solus canit, oblitus sui, nec leo-
niam reueritus, neque clauam, quibus indutus
est, solœcismum eam rem prudens merito voca-
verit.

28. Rursus enim, quod reprehendebas saltato-
riam, quod viri nati imitentur mulieres, illud
commu-

vos, vel certe *ad rationem reddendam obliga-*
tus, quod non cadit nisi in eum, qui actio-
nis alicuius auctor est: hic mediam quandam
significationem habet, et simpliciter *aucto-*
rem notat. Tragico actori nihil neque ad
laudem neque ad turpitudinem imputatur,
praeter vocem, prout bene vel male pronun-
tiauit verba poëtae. Solius itaque vocis au-
ctor est. *Gesner.*

το καὶ τῆς τραγωδίας καὶ τῆς κωμωδίας ἔγκλημα ἂν εἴη. πλείους γοῦν ἐν αὐταῖς τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες.

Ἡ κωμωδία δὲ καὶ τῶν προσώπων αὐτῶν τὸ καταγέλαστον μέρος τῷ τερπνῷ αὐτῇ νενόμικεν, οἷα Δαίων καὶ Τιβίων καὶ Μαγείρων πρόσωπα· τὸ δὲ τῷ ὀρχηστῷ σχῆμα ὡς μὲν κόσμιον καὶ εὐπρεπές, ἔκ ἐμὲ χρὴ λέγειν· ὁῦλα γὰρ τοῖς μὴ τυφλοῖς ταῦτα· τὸ δὲ πρόσωπον αὐτὸ, ὡς κάλλισον, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ δράματι εἰκόδες, ἔκ κεχρηνός δὲ ὡς ἐκείνα, ἀλλὰ συμμεμυκός· ἔχει γὰρ πολλὰς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν βοῶντας.

Πάσαι μὲν γὰρ αὐτοὶ καὶ ἤδον καὶ ὠρχέοντο· εἴτ' ἐπειδὴ κινουμένων τὸ αἶσθμα τὴν ὥδην ἐπέ-
τάρατ-

commune Tragoediae pariter et Comoediae crimen fuerit: plures enim viris in vtraque mulieres.

29. Comoedia vero ridiculas sibi personas ipsas quoque, ut partem delectationis attribuit, quales sunt Dauporum et Tibiorum et coquorum personae. Contra saltatoris habitus, quam ornatus et decorus sit, non opus est uti dicam. Manifesta enim sunt ista his, qui coeci non sunt. Persona autem ipsa ut pulcherrima est, et subiectae actioni apta! non hians ut ille, sed clauso ore: nam multos habet pro se clamantes.

30. Etenim olim iidem canebant saltabantque: deinde cum mouentium se spiritus difficiliter com-
means

τάραττεν, ἄμεινον ἔδοξεν ἄλλους αὐτοῖς ὑπάδειν.

Αἱ δὲ ὑποθέσεις κοινὰ ἀμφοτέροις, καὶ ἔδεν τι διακεκριμένα τῶν τραγικῶν αἰ ὀρχησικαί, πλὴν ὅτι ποικιλώτερά αὐτά, καὶ πολυμαθέστερά, καὶ μυρίας μεταβολὰς ἔχουσα.

Εἰ δὲ μὴ ἐναγώνιος ἡ ὀρχησις, ἐκείνην Φημι εἶναι αἰτίαν, τὸ δόξα τοῖς ἀγωνοθέταις μεῖζον καὶ σεμνότερον τὸ πρᾶγμα, ἢ ὥς εἰς ἐξέτασιν καλεῖσθαι. ἐγὼ λέγειν ὅτι πόλις ἐν Ἰταλίᾳ, τῇ Χαλκιδικῇ γένος ἡ ἀρίστη, καὶ τῷτο ὥσπερ τι κόσμημα, τῷ παρ' αὐτοῖς ἀγῶνι προστέθεικεν.

Ἐθέ-

means turbaret cantum, commodius visum est alios illis succinere.

31. Caeterum argumenta vtrisque communia, neque differunt a Tragicis saltatoria, nisi quod haec maiorem varietatem habent, et plus doctrinae, et mille mutationes.

32. Si vero certaminum publicorum materia non est saltatio, eius rei hanc aio esse causam, quod praesidibus certaminum maior res videtur atque honestior, quam quae ad tale examen vocetur. Omitto dicere illud, quod vrbs Italiae, Chalcidici generis praestantissima, etiam hoc quasi ornamentum quoddam certaminibus, quae apud se aguntur, adiecit.

Ἐθέλω δέ σοι ἐνταῦθα ἤδη ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ τῶν παραλελειμμένων τῷ λόγῳ, παμπόλλων ὄντων, ὥς μὴ δόξαν ἀγνοίας ἢ ἀμαθείας παρέσχωμαι. ἔ γάρ με λέληθεν ὅτι πολλοὶ πρὸ ἡμῶν περὶ ὀρχήσεως συγγεγραφότες, τὴν πλείσθην διατριβὴν τῆς γραφῆς ἐποίησαντο, πάντα τῆς ὀρχήσεως τὰ εἶδη ἐπεξιόντες, καὶ ὀνόματα αὐτῶν καταλέγοντες, καὶ οἷα ἐκέστη, καὶ ὑφ' ὅτε εὗρέθη, πολυμαθείας ταύτην ἐπίδειξιν ἡγόμενοι παρέξουσιν. ἐγὼ δὲ μάλιστα μὲν τὴν περὶ ταῦτα φιλοτιμίαν, ἀπειρόκαλόν τε, καὶ ὀψιμαθῆ; καὶ ἑμαυτῷ ἀκαίρον οἶομαι εἶναι, καὶ διὰ τῆτο παρήμι.

Ἐπει-

33. Volo autem hic tibi iam causam dicere pro his, quae in oratione mea, et multa quidem, praetermisi, ne ignorantiae aut incitiae opinionem praebeam. Neque enim fugit me, multos ante nos de saltatione qui scriberent, maiorem scriptionum suarum partem in eo consumsisse, ut omnes saltationis species percurrerent, et nomina illarum recenserent, et quae esset vnaquaeque, et a quo inuenta esset, rati, se hanc multiplicis doctrinae demonstrationem exhibituros. Ego vero in primis ambitiosum circa talia studium ineptum, et hominis feri studiorum, et mihi intempestivum esse arbitror, ac propterea omitto.

Ἐπειτα δὲ καὶ κείνόν σε ἀξιῶ ἐννοεῖν καὶ μεμνήσθαι, ὅτι μοι νῦν ἐπ᾽ ἅσαν ὄρχησιν πρόκειται γενεαλογεῖν, ἔδὲ τῆτον τὸν σκοπὸν ὑπεσησάμην τῷ λόγῳ, ὄρχήσεων ὀνόματα καταριθμήσασθαι, πλὴν ἔσων ἐν ἀρχῇ ὀλίγων ἐπεμνήσθην τὰς γενικωτέρας αὐτῶν προχειρισάμενος. ἀλλὰ τόγε ἐν τῷ παρόντι μοι κεφάλαιον τῆ λέγου, τῆτό ἐσι, τὴν νῦν ὄρχησιν καθεστῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ δεῖξαι ὅσα ἐν αὐτῇ τερπνὰ καὶ χρήσιμα περιλαβῆσα ἔχει, ἐπ᾽ αὐτῇ ἀρξάμενη ἐς τοσῆτον κάλλος ἐπιδιδόνα, ἀλλὰ κατὰ τὸν Σεβαστὸν μάλιστα. αἱ μὲν γὰρ πρῶται ἐκείναι, ὥσπερ τιγὲς εἶσαι καὶ θημέλιοι τῆς ὄρχήσεως ἦσαν· τὰ δὲ ἄνθος αὐτῆς, καὶ τὸν τελευτάτον καρπὸν

34. Deinde vero illud etiam te cogitare et meminisse iubeo, mihi iam non propositum hoc esse, ut vniuscuiusque saltationis origines persequar, neque hunc libro huic scopum a me constitutum, enumerare saltationum nomina, praeter pauca illa, quorum ab initio mentionem feci, cum summa earum genera proferrem. Sed summa mihi praesentis libri haec est, laudare saltationem ut nunc constituta est, atque ostendere quantum illa delectationis et utilitatis complexa habeat, cum non olim inceperit tanta pulchritudinis incrementa habere, sed Augusto maxime imperante. Nam primae illae quasi radices quaedam et fundamenta erant saltationis: sed florem illius,

Luc. Op. T. IV. Aa

καρπὸν, ὅπερ νῦν μάλιστα ἐς τὸ ἀκρότατον ἀπο-
τετέλεσται, τῷτο νῦν ὁ ἡμέτερος λόγος διεξέρ-
χεται, παρεῖς τὸ θερμαῦσσίζειν, καὶ γέρανον ὀρ-
χεῖσθαι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς μηδὲν τῇ νῦν ταύ-
τῃ ἔτι προσήκοντα. εἰδὲ γὰρ ἐκεῖνο τὸ Φρύγιον
τῆς ὀρχήσεως εἶδος, τὸ παροίνιον καὶ συμποτι-
κὸν, μετὰ μέθης γιγνόμενον, ἀγροίκων πολλὰ-
κις πρὸς αὐλημα γυναικεῖον ὀρχομένων, σφο-
δρὰ καὶ καματηρὰ πηδήματα, καὶ νῦν ἔτι ταῖς
ἀγροικίαις ἐπιπολάζοντα, ὑπ' ἀγνοίας παρέλι-
πον, ἀλλ' ὅτι μηδὲν ταῦτα τῇ νῦν ὀρχήσῃ κοι-
νωνεῖ. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις, τὰ
μὲν τινὰ εἶδη ἐπαινεῖ ταύτης, τὰ δὲ πάντα ἀπα-
ξιοῖ,

illius, et perfectissimum fructum, qui nunc ma-
xime ad summum perfectionis fastigium perue-
nit, haec nunc oratio nostra persequitur, omisso,
quid sit Thermaystrida vel gruem saltare, et re-
liqua, quae nihil iam ad hodiernam pertineant.
Neque enim illud Phrygium saltationis genus,
vinolentum illud et in ebriorum conuiujs exerce-
ri solitum, rusticorum saepe ad tibicinæ cantum
saltantium saltus vehementes et laboriosos, qui
nunc adhuc inter rusticos frequentantur, igno-
rantia quadam praetermisi; verum quod haec ta-
lia nihil cum hodierna saltatione commune ha-
bent. Etenim Plato in legibus, quaedam huius
genera laudat, quaedam vero plane reiicit, diui-
dens

ξιοῖ, διακρίων αὐτὰ ἐς τε τὸ τερπνὸν καὶ τὸ
χρήσιμον, καὶ ἀπελαύνων αὐτῶν τὰ ἀσχημονέ-
στερα, προτιμῶν δὲ καὶ θαυμάζων θάτερα.

Καὶ περὶ μὲν αὐτῆς ὀρχήσεως τοσαῦτα. τὸ γὰρ
πάντα ἐπεξιόντα μηκύνειν τὸν λόγον, ἀπειρόκαλον.
ἃ δὲ τὸν ὀρχησῆν αὐτὸν ἔχεν χρῆ, καὶ ὅπως δεῖ
ἡσκήσθαι, καὶ ἃ μεμαθηέναι, καὶ οἷς κρατύνειν
τὸ ἔργον, ἥδη σοι δίδειμι, ὡς μάθης, ἐτῶν ῥαδίῳ
καὶ τῶν εὐμεταχειρίζων ἔσαν τὴν τέχνην, ἀλ-
λὰ πάσης παιδεύσεως ἐς τὸ ἀκρότατον ἀΦικνε-
μένην, ἐμψυχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥυθμικῆς, καὶ
γεωμετρικῆς, καὶ τῆς σῆς Φιλοσοφίας μάλις, καὶ
τῆς τε Φυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς, τὴν γὰρ δια-
λεκτι-

dens illa ipsa in delectationem et vtilitatem, et
remouens inde indecora, praeferens autem et
admiratione prosequens altera.

35. Ac de saltatione ipsa tantum. Omnibus
enim. persequendis producere orationem, ine-
ptum fuerit. Quae vero saltatorem ipsum habere
oporteat, quomodo exercitatus esse debeat, et
quae didicisse et quibus rebus confirmare opus
suum, iam tibi enarro, vti discas, non inter fa-
ciles et leues tractatu esse hanc artem, sed ad
summum omnis doctrinae fastigium pertinere, non
musicae modo, sed rhythmicae etiam, et geome-
tricae, et philosophiae illius tuae maxime, tum
naturalis tum moralis, nam disputatricem illius

λεκτικὴν αὐτῆς περιέργϊαν ἀκαίρουν αὐτῇ νενόμι-
κεν. ἔ μὴν ἔδὲ ῥητορικῆς ἀΦέσηκεν, ἀλλὰ καὶ
ταύτης μετέχει, καθ' ὅσον ἡθες τε καὶ πάθος
ἐπιδεικτικὴ ἐστίν, ὧν καὶ οἱ ῥήτορες γλίσχοντα.
ἐκ ἀπῆλλακται δὲ καὶ γραφικῆς καὶ πλαστικῆς,
ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν ταύταις εὐρυθυμίαν μάλις αμ-
μυμένη φαίνεται, ὡς μηδὲν ἀμείνω μήτε Φειδίαν
αὐτῆς, μήτε Ἀπελλῆν εἶναι δοκεῖν.

Πρὸ πάντων δὲ Μνημοσύνην καὶ τὴν θυγα-
τέρα αὐτῆς Πολύμνειαν ἱλεων ἔχειν αὐτῇ πρέ-
κειται, καὶ μεμνησθαι πειρᾶται ἀπάντων. κα-
τὰ γάρ τοι τὸν Ὀμηρικὸν Κάλχαντα τὸν ὀρχη-
σὴν εἰδέναι χρὴ τὰ τ' ὄντα, τὰ τ' ἐσόμενα,
πρὶν ὄντα, ὡς μηδὲν αὐτὸν διαλανθάνειν, ἀλλ'
εἶναι

subtilitatem intempestivam sibi putavit. Verum
ab oratoria non remouit se, sed huius quoque
partem sibi vindicauit, in quantum mores atque
affectus declaret, cuius rei etiam oratores cupidi
sunt. Neque vero abhorret a pictura et plastice,
sed harum artium concinnitatem in primis imi-
tari deprehenditur, ut nihilo melior neque Phi-
dias, neque Appelles illa esse videatur.

36. Ante omnia vero Mnemosynen eiusque
Polymneian filiam propitiam habere illi propo-
situm est, ac meminisse tentat omnium. More
enim Homericus illius Calchantis scire oportet sal-
tatore*m omnia quae sunt, et quae fient, quaeque*
fuere, ut nihil ipsum fugiat, sed prompta sit illo-
rum

εἶναι πρόχειρον τὴν μνήμην αὐτῶν. καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς ὑποθέσεως, μιμητικὴ τίς ἐστὶν ἐπισήμη, καὶ δεικτικὴ, καὶ τῶν ἐννοηθέντων ἐξαγορευτικὴ, καὶ τῶν ἀφανῶν σαφηνιστικὴ. καὶ ὅπερ ὁ Θουκυδίδης περὶ τῷ Περικλέει εἶπεν, ἐπαινῶν τὸν ἄνδρα, τῷτο καὶ τὸ τῷ ὀρχηστῷ ἀκρότατον ἂν ἐγκώμιον εἶη, γινώσκαι τε τὰ δέοντα, καὶ ἐρμηνεύσαι αὐτά. ἐρμηνεύειαν δὲ νῦν τὴν σαφήνειαν τῶν σχημάτων λέγω.

Ἡ δὲ πᾶσα τῷ ἔργῳ χορηγία ἢ παλαιὰ ἰσορία ἐστὶν, ὡς προεῖπον, καὶ ἡ πρόχειρος αὐτῆς μνήμη τε καὶ μετ' εὐπρεπείας ἐπίδειξις. ἀπὸ γὰρ χάρις εὐθύς, καὶ τῆς πρώτης τῷ κόσμῳ γενέσεως ἀρξάμενον, χρὴ αὐτὸν ἅπαντα εἰδέναι,
 ἄχρη

rum memoria. Et quantum ad capitale argumentum et propositum artis, scientia est imitandi, ostendendique et cogitata proferendi, et obscura declarandi: et quod Thucydides in laude Periclis dixit, illa summa etiam saltatoris laus fuerit, intelligere quid oporteat, et explicare. Explicationem autem nunc dico claram, vniuscuiusque habitus expressionem.

37. Apparatus omnis huius operis antiqua historia est, ut praedixi, et prompta illius tum memoria tum decora repraesentatio. Oportet enim illum, captis ab ipso statim Chao et prima mundi origine initiis, scire omnia, ad Cleopatram

ἄχρι τῶν κατὰ τὴν Κλεοπάτραν τὴν Αἰγυπτίαν.
 τέτω γὰρ τῷ διαστήματι περιωρίσθω ἡμῖν ἢ τὰ
 ὀρχηστῶ πολυμάθεια, καὶ τὰ διὰ μέσσε μάλιχα
 ἴσω, Οὐρανῶ τομὴν, Ἀφροδίτης γονὰς, Τιτά-
 νων μάχην, Διὸς γένεσιν, Ῥέας ἀπάτην, Λήτσου
 ὑποβολήν, Κρόνου δεσμὰ, τὸν τῶν τριῶν Ἀδελ-
 Φῶν κληρον.

Εἴτα ἐξῆς Γιγάντων ἐπανάσασιν, πυρὸς κλο-
 πὴν, ἀνθρώπων πλάσιν, Προμηθεῶς κόλασιν,
 Ἔρωτος ἰσχὺν ἑκατέρω· καὶ μετὰ ταῦτα Δήλε
 πλάνην, καὶ Λητῆς ὠδῖνας, καὶ Πύθωνος ἀνά-
 ρεσιν, καὶ Τιτυῶ ἐπιβελήν, καὶ τὸ ἰμέσον τῆς
 γῆς εὐρισκόμενον πτήσει τῶν αἰετῶν.

Δευ-

usque Aegyptiam. Hoc enim interuallo defini-
 tur nobis saltatoris scientia, eaque praesertim
 sciat, quae interiecta sunt, Caeli castrationem,
 natales Veneris, Titanum pugnam, Iouis nati-
 vitatem, fraudem Rheae, subiectumque lapidem,
 Saturni vincula, fratrum trium sortem.

38. Tum deinceps Gigantum seditionem,
 ignem furto subductum, homines formatos, Pro-
 methei poenam, vim vtriusque Amoris. Et post
 ista Deli *insulae sublatos* errores, et Latonae par-
 tum, et Pythonem sublatum, Tityi insidias,
 mediumque telluris *locum* volatu aquilarum de-
 prehensum.

39. Den-

Δευκαλίωνα ἐπὶ τῆτοις, καὶ τὴν μεγάλην ἐπὶ
 τῆτε τῇ βίᾳ ναυαγίαν, καὶ λάρνακα μίαν λεί-
 ψανον τῇ ἀνθρωπείᾳ γένει φυλάττεσαν· καὶ
 ἐκ λίθων ἀνθρώπους πάλιν· εἶτα Ἴακχον σπα-
 ραγμῶν, καὶ Ἥρας δόλον, καὶ Σεμέλης κατὰ-
 φλεξιν, καὶ Διονύσου ἀμφοτέρους τὰς γονάς, καὶ
 ὅσα περὶ Ἀθηναῖς, καὶ ὅσα Ἠφαίστου, καὶ Ἐρι-
 χθονίᾳ, καὶ τὴν ἔξω· τὴν περὶ τῆς Ἀττικῆς,
 καὶ Ἀλιεῖον, καὶ τὴν πρώτην ἐν Ἀρείῳ πά-
 γῳ κρείσσον, καὶ ὅπως τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν μυθο-
 λογίαν.

Ἐξαιρέτως δὲ τὴν Δήμητρος πλάνην, καὶ Κό-
 ρης εὐρεσίν, καὶ Κελεῶ ξενίαν, καὶ Τριπτολέμου
 γεωργίαν, καὶ Ἰκαρίᾳ ἀμπελουργίαν, καὶ τὴν Ἡ-
 ριγό-

39. Deucalionem super haec, et magnum hoc
 viuentis saeculi naufragium, et arcani vniam re-
 liquias humani generis seruantem, et enatos rur-
 sus ex lapidibus homines. Tum Iachum lacera-
 tum, et Iunonis dolum, et combustam Semelen,
 et vtramque Dionysi natiuitatem, et quaecumque
traduntur de Minerua, et de Vulcano, et Erich-
 thonio, et contentionem de Attica, et *interfe-*
ctum a Marte Halirrhodium, et primum *de ea re*
 in Areopago iudicium, et Atticam in vniuersum
 mythologiam.

40. Praeter caetera vero errorem Cereris, in-
 ventamque Liberam, et Celei hospitium, et agri-
 culturam Triptolemi, et vineam ab Icario cul-

ριγόνης συμφορὰν, καὶ ὅσα περὶ Βορέα, καὶ ὅσα περὶ Ὀρειθυίας, καὶ Θησέως, καὶ Αἰγέως· ἔτι δὲ τὴν Μηδείας ὑποδοχὴν, καὶ αὐτὴς εἰς Πέρσας φυγὴν, καὶ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας, καὶ τὰς Πανδίωνος· ἅτε ἐν Θράκῃ ἔπαθον, καὶ ἔπραξαν. εἶτα ὁ Ἀκάμας, καὶ ἡ Φυλλίς, καὶ ἡ προτέρα δὲ τῆς Ἑλένης ἀρπαγὴ, καὶ ἡ στρατεία τῶν Διοσκύρων ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ Ἰππολύτου πάθος, καὶ Ἡρακλειδῶν κἀφοδος. Ἀττικὰ γὰρ καὶ ταῦτα εἰκότως ἂν νομίζοιτο. ταῦτα μὲν τὰ Ἀθηναίων, ὀλίγα πάνυ δείγματος ἕνεκα ἐκ πολλῶν τῶν παραλελειμμένων διῆλθον.

Ἐξῆς δὲ τὰ Μέγαρα, καὶ Νῖσος, καὶ Σκύλλα, καὶ πορφυρεὺς πλόκαμος, καὶ Μίνωος πόρος, καὶ
περὶ

tam, et calamitatem Erigones, et quaecumque de Borea, et de Oreithyia, et Theseo, et Aegeo *narrantur*. Ad haec receptionem Medae, et rursus fugam ad Persas, et Erechthei filias, et Pandionis, quae in Thracia vel passae sunt vel fecerunt. Postea *tenendi sunt* Acamas et Phyllis, et prior Helenae raptus, et Dioscurorum contra urbem expeditio, et quae acciderunt Hippolyto, et Heraclidarum reditus: Attica enim ista quoque videri possunt merito. Atque ista quidem Atheniensium, pauca sane speciminis ergo de multis omissis retuli.

41. Deinde *occurrunt* Megara, et Nisus, et Scylla et cincinnus purpureus, et profectio Mi-
nois,

περὶ τὴν εὐεργέτην ἀχαρισίαν. οἷς ἐξῆς ὁ Κιθαίρων, καὶ τὰ Θηβαίων, καὶ τὰ Λαβδακιδῶν πάθη, καὶ Κάδμω ἐπιδημία, καὶ βοὸς ὄκλασις, καὶ ὄφως ὀδόντες, καὶ Σπαρτῶν ἀνάδοσις, καὶ αὐθις τῷ Κάδμω εἰς δράκοντα μεταβολή, καὶ πρὸς λύραν τείχισις, καὶ μανία τῷ τειχοποιῷ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῷ τῆς Νιόβης ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ ἐπὶ τῷ πένθει σιγή, καὶ τὰ Πενθέως, καὶ Ἀνταίωνος, καὶ τὰ Οἰδίποδος, καὶ Ἡρακλῆς σὺν τοῖς ἀθλοῖς αὐτῷ ἀπάσι, καὶ ἡ τῶν παίδων σφαγή.

Εἶθ' ἡ Κόρινθος πλῆσα καὶ αὕτη μύθων, τὴν Γλαύκην καὶ τὸν Κρέοντα ἔχουσα· καὶ πρὸ αὐτῶν τὸν Βελλεροφάντην καὶ τὴν Σθενέβαιαν, καὶ Ἡλίσ

nois, ingratusque aduersus bene de se meritam animus: post quae sequuntur Cithaeron, et Thebanorum, Labdacidarumque res, et Cadmi peregrinatio, et bos procumbens, et dentes serpentis, et Spartorum exortus, ac rursus Cadmi in serpentem mutatio, et aedificatio *Amphionis* ad lyram, et furor structoris et uxoris illius Niobes magniloquentia, et in luctu silentium, et Pen-thei, et Actaeonis, et Oedipi res, et Hercules suis cum laboribus omnibus, et liberorum illius caedes.

42. Tum Corinthus plena et ipsa fabularum, quae Glaucen habeat et Creontem, et ante hos Bellerophonem et Sthenoboeam, et Solis atque

Ἠλίε μάχην, καὶ Ποσειδῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα τὴν Ἀθάμαντος μανίαν, καὶ τῶν Νεφέλης παίδων ἐπὶ τῷ κριῖ τὴν διαέριον Φυγὴν, Ἴνου καὶ Μελικέρτε ὑποδοχὴν.

Ἐπὶ τῆτοις τὰ Πελοπιδῶν καὶ Μυκῆναι, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς, καὶ πρὸ αὐτῶν, Ἰναχος, καὶ Ἰώ, καὶ ὁ Φρερὸς αὐτῆς Ἄργος, καὶ Ἀτρεὺς καὶ Θυέστης, καὶ Ἀερόπη, καὶ τὸ χρυσὸν δέρας, καὶ Πελοπείας γάμος, καὶ Ἀγαμέμνωνος σφαγὴ, καὶ Κλυταιμνήστρας τιμωρία. καὶ ἔτι πρὸ τούτων ἡ τῶν ἑπτὰ λοχαγῶν στρατεία, καὶ ἡ τῶν Φυγάδων γαμβρῶν τῷ Ἀδράστῃ ὑποδοχὴ, καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῖς χρησμὸς, καὶ ἡ τῶν πεσόντων ἀταφία, καὶ Ἀντιγόνης διὰ ταῦτα καὶ Μενοικέως ἀπώλεια.

Καὶ

Neptuni pugnam: ac post haec Athamantis furem, et liberorum Nephelae aëriam in ariete fugam, Ino et Melicertam mari exceptos.

43. Post haec Pelopidarum res et Mycenae, tum quae ibi, ante hos quoque, gesta sunt: Inachus, atque Io, ipsiusque Argus Custos, et Atræus ac Thyestes, et Aerope, et aureum vellus, et Pelopeiae nuptiae, et caedes Agamemnonis, et poena Clytaemnestrae: et ante haec etiam septem ducum ad Thebas expeditio, receptioque generorum Adraști exulum, oraculumque de illis, et insepulti qui ibi ceciderant, et Antigones propter ista Menoeceique interitus.

Καὶ τὰ ἐν Νεμέᾳ δέ, ἡ Ὑψιπύλη καὶ Ἀρχέ-
μορος, ἀναγκαιότατα τῷ ὀρχηστῇ μνημονεύμα-
τα. καὶ πρὸ αὐτῶν εἴσεται τὴν Δανάης παρ-
θένηυσιν, καὶ Περσέως γέννησιν, καὶ τῶν ἐπὶ
ταῖς Γοργόνας ἄθλον αὐτῷ προηρημένον, ὧ οἰκεία
καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ διήγησις, Κασσιέπεα καὶ Ἀν-
δρομέδα, καὶ Κηφεὺς, ὃς καὶ ἄστροις ἐγκατέλε-
ξεν ἡ τῶν μετὰ ταῦτα πίσις. καὶ κείνα δὲ τῷ
ἀρχαῖα τὰ Αἰγύπτῳ καὶ Δαναῷ, εἴσεται καὶ
τὴν ἐπιδαλᾶμιον ἐπιβελήν.

Οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡ Λακεδαιμόνων τοιαῦτα
παρέχεται· τὸν Ὑάκινθον, καὶ τὸν τῷ Ἀπόλ-
λωνος ἀντερασθῆν Ζέφυρον, καὶ τὴν ὑπὸ τῷ δίσ-
κῳ τῷ μειρακίᾳ σφαγὴν, καὶ τὸ ἐκ τῷ αἵματι
ἄνθος,

44. Et quae in Nemea acciderunt, Hypsipyle
et Archemorus, res saltatori memoratu maxime
necessariae. Et ante ista sciet custoditam Danaë's
virginitatem, et natum ex ea Perseum, propofi-
tumque illi contra Gorgonas certamen; cui do-
mestica etiam illa Aethiopica narratio, Cassiopeia
et Andromeda, et Cepheus, quos astris etiam ad-
numeravit fides posterior. Illa quoque antiqua
sciet de Aegypto et Danao, et illas in nuptiali
toto insidias.

45. Non pauca vero etiam Lacedaemon talia
paebet. Hyacinthum, et rivalem Apollinis Ze-
phyrum, et caedem pueri a disco, et florem ex
sanguine

ἄνθος, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ αἰάζεσαν ἐπιγραφήν,
καὶ τὴν Τυνδάρειω ἀνάσσειν, καὶ τὴν Διὸς ἐπὶ τέ-
τῳ κατ' Ἀσκληπιῷ ὀργήν. ἔτι δὲ καὶ τὸν Πα-
ριδος ξενισμὸν, καὶ τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν, μετὰ
τὴν ἐπὶ τῷ μῆλῳ κρίσιν.

Νομισέδν γὰρ τῇ Σπαρτιατικῇ ἰστορίᾳ, καὶ τὴν
Ἰλιακὴν συνῆφθαι, πολλὴν ἔσαν καὶ πολυπρόσ-
ωπον. καθ' ἑκάστον γὰρ τῶν ἐκεῖ πεσόντων,
δράμα τῇ σκηνῇ πρόκειται. καὶ μεμνηῖσθαι δεῖ
τέτων αἰεὶ, μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀρπαγῆς εὐθύς ἄ-
χρι τῶν ἐν τοῖς νόσοις γεγεννημένων, καὶ τῆς Αἰ-
ρείας πλάνης καὶ Διδῶς ἔρωτος, ὧν ἕκ ἀλλότριά
καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀρέστην δράματα, καὶ τὰ ἐν
Σκυθίᾳ τῷ ἥρωϊ τετολμημένα. ἕκ ἀπωδὰ δὲ
καὶ

sanguine, inscriptionemque in illo lugubrem:
et excitatum ab inferis Tyndarum, Iouemque
propterea iratum Aesculapio. Porro hospitium
Paridis, et Helenae raptum, post iudicium de
pomo.

46. Putandum enim, Spartanae historiae Ili-
acae quoque connexam esse, quae multa est et
multarum personarum: de vnoquoque enim eo-
rum qui ibi ceciderunt, actus aliquis scenae pro-
positus est: et meminisse horum oportet semper,
maxime statim inde a rapina usque ad ea, quae
in reditu cuiusque facta sunt, et errorum Aeneae
et Didūs amorum, a quibus non alieni actus circa
Oresten, et quae in Scythia Heros ille ausus est.

Nec

καὶ τὰ πρὸ τέτων, ἀλλὰ τοῖς Ἰλίουκοῖς συγγενῇ,
 Ἀχιλλέως ἐν Σκύρῳ παρθένευσις, Ὀδυσσεώς
 μανία, καὶ Φιλοκτήτης ἐρημία, καὶ ὅλως, ἡ πᾶ-
 σα Ὀδύσσειος πλάνη, καὶ Κίρκη, καὶ Τηλέγο-
 νος, καὶ ἡ Αἰόλη τῶν ἀνέμων δυναστεία, καὶ τὰ
 ἄλλα μέχρι τῆς τῶν μνηστῆρων τιμωρίας· καὶ
 πρὸ τέτων ἡ κατὰ Παλαμήδους ἐπιβελή, καὶ ἡ
 Ναυπλίας ὀργή, καὶ ἡ Αἴαντος μανία, καὶ ἡ θα-
 τέρα ἐν ταῖς πέτραις ἀπώλεια.

Ἐχει πολλὰς ἀφορμὰς καὶ Ἡλὶς τοῖς ὀρχεῖ-
 σθαι πειρωμένοις, τὸν Οἰνόμαον, τὸν Μυρτί-
 λον, τὸν Κρόνον, τὸν Δία, τὰς πρώτας τῶν Ὀ-
 λυμπίων ἀγωνιστάς.

Πολλή

Nec abhorrent ab hisce quae ante gesta sunt, sed
 cognata rebus Iliacis, Achilles in Scyro pro vir-
 gine commoratio, furor *simulatus* Vlyssis, Philo-
 ctetes destitutus, et tota, in vniversum, Vlysssea
 peregrinatio, et Circe, et Telegonus, et Aeoli
 in ventos potestas, et reliqua ad poenam vique
 procorum. Et ante haec structae Palamedi infi-
 diae, et Nauplii irae, et furor Aiacis, et alterius
Aiacis in scopulis interitus.

47. Habet multas occasiones Elis quoque pro
 saltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Sa-
 turnum, Iouem, primos Olympiorum certatores.

48. Mul-

Πολλὴ δὲ καὶ ἡ κατ' Ἀρκαδίαν μυθολογία, Δάφνης Φυγὴ, Καλλιστὸς θηρίωσις, Κενταύρων παροινία, καὶ Πανὸς γυνή, Ἀλφειῶ ἔρως, καὶ ὕφαλος ἀποδημία.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἀφίκη τῷ λόγῳ, πᾶμπολλα καίκεῖθεν ἡ ὄρχησις ἐρανίζεται, τὴν Εὐρώπην, τὴν Πασιφάνην, τὰς Ταύρας ἀμφοτέρως, τὸν Λαβύρινθον, τὴν Ἀριάδνην, τὴν Φαίδραν, τὸν Ἀνδρέγεων, τὸν Δαίδαλον, τὸν Ἰκαρον, τὸν Γλαῦκον, τὴν Πολυίδεμαντικὴν, τὸν Τάλλω, τὸν χαλκὲν τῆς Κρήτης περίπλοον.

Καὶ εἰς Αἰτωλίαν μετέλθης, καίκεῖ πολλὰ ἡ ὄρχησις καταλαμβάνει· τὴν Ἀλθαίαν, τὸν Μελέαγρον, τὴν Ἀταλάντην, τὸν δαλὸν, καὶ πο-
ταμῶ

48. Multa quoque circa Arcadium fabularum materies, Daphnes fuga, Callistus in feram mutatio, Centaurorum ebrii furores, Panis natiuitas, amor Alphei et iter sub mari.

49. Verum etiam in Cretam si commemoratione pergat, multa inde quoque sibi saltatio colligit, Europen, Pasiphaën, et utrobique Tauros, Labyrinthum, Ariadnen, Phaedram, Androgeon, Daedalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinandi artem, Talum illum aeneum per Cretam erroneum.

50. Et in Aetoliam si transferis, etiam ibi multa inuenit saltatio: Althaeam, Meleagrum, Atalantam, fatalem illum torrem, Herculis cum fluuio luctum

ταμῆ καὶ Ἡρακλέους πάλην, καὶ Σειρήνων γένε-
σιν, καὶ Ἐχινάδων ἀνάδοσιν, καὶ μετὰ τὴν μα-
νίαν Ἀλκμαίωνος οἴκησιν. εἴτα Νέσφον καὶ Διί-
ανείρας ζηλοτυπίαν, ἐφ' ἣ τὴν ἐν Οἴτῃ πυρᾶν.
Ἔχει καὶ Θράκη πολλὰ τῷ ὀρχησομένῳ ἀναγ-
καῖα, τὸν Ὀρφέα, τὸν ἐκεῖνε σπαραγμὸν, καὶ
τὴν λάλον αὐτῆ κεφαλὴν τὴν ἐπιπλέεσαν τῇ
λύρᾳ, καὶ τὸν Αἴμον, καὶ τὴν Ῥοδόπην, καὶ τὴν
Λυκέρην κόλασιν.

Καὶ Θεσσαλία δὲ ἐτι πλείω παρέχεται, τὸν
Πηλῖαν, τὸν Ἰάσονα, τὴν Ἀλκῆσιν, τὸν τῶν
πεντήκοντα νέων σόλον, τὴν Ἀργῶ, τὴν λάλον
αὐτῆς τρόπιν.

Τὰ ἐν Λήμνῳ τὸν Αἰήτην, τὸν Μηδείας ὄνει-
ρον, τὸν Ἀψύρτη σπαραγμὸν, καὶ τὰ ἐν τῷ
παρά-

luctam, Sirenum natales, et ortas Echinadas, et
furore discusso Alcmaeonis constitutam familiam.
Tum Nessum et Deianirae zelotypiam, ex ea-
que *Herculis* in Oeta rogam.

51. Habet etiam Thrace multa saltaturo ne-
cessaria: Orpheum, eius laniationem, caput illius
loquax lyrae innatans; et Haemum, et Rhodo-
pen, et Lycurgi supplicium.

52. Ac Thessalia multo etiam plura exhibet,
Peliam, Iasonem, Alcestin, quinquaginta iuue-
num classem, Argo, loquacem illius carinam.

53. Ea quae in Lemno acta sunt, Aeetem, Me-
deae somnium, laqueratum Absyrtum, et gesta
in

παράπλω γινόμενα· καὶ μετὰ ταῦτα τὸν Πρω-
τεσίλαον καὶ τὴν Λαοδάμειαν.

Καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν πάλιν διαβῆς, πολλὰ κα-
κεῖ δράματα. ἡ γὰρ Σάμος εὐθύς καὶ τὸ Πολυ-
κράτης πάθος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς μέχρι
Περσῶν ἔλανη· καὶ τὰ ἔτι ἀρχαιότερα, ἢ τῇ
Ταντάλῳ Φλυαρία, καὶ ἡ παρ' αὐτῷ θεῶν ἐξία-
σις, καὶ ἡ Ἡέλοπος κρεουργία, καὶ ὁ ἐκτεφάντι-
νος ὥμος αὐτῆς.

Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ὁ Ἡριδανὸς, καὶ Φαέθων,
καὶ Αἰγυριοὶ ἀδελφοὶ θρηνῆσαι, καὶ ἤλεκτρον
δακρύσαι.

Εἴσεταί δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ τὰς Ἑσπερίδας, καὶ
τὸν Φρεξόν τῆς χρυσοῦς ὀπώρας δράκοντα, καὶ
τὸν

in praeternavigando: et post ista Protefilaum et
Laodamian.

54. Et si in Asiam rursus transeas, multae ibi
etiam actiones. Statim enim occurrit Samus et
Polycratis calamitas, filiaeque ipsius ad Perfas
usque error: et antiquiora adhuc, lingua Tantali
incontinens, Deorum apud illum epulae, macta-
tus Pelops *redditusque illi hameris eburneus*.

55. In Italia vero Eridanus, et Phaëthon, et
sorores illius populi plorantes electri lacrimas.

56. Norit talis etiam Hesperides, et custo-
dem aurei auctumni draconem, et Atlantis
labo-

τὸν Ἀτλαντὸς μύχθον, καὶ τὸν Γηρυόνην, καὶ τὴν ἐξ Ἐρυθείας ἔλασιν τῶν βοῶν.

Οὐκ ἀγνοῖται δὲ καὶ τὰς μυθικὰς μεταμορφώσεις ἀπάσας, ὅσαι εἰς δένδρα, ἢ θηρία, ἢ ὄρεα ἠλλάγησαν, καὶ ὅσαι ἐκ γυναικῶν ἄνδρες ἐγένοντο, τὸν Καίνεα λέγω, καὶ τὸν Τειρεσίαν, καὶ τὰς τοιαύτας·

Καὶ ἐκ Φοινίκης δὲ Μύρραν, καὶ τὸ Ἀσσύριον ἐκείνο πένθος μεριζόμενον 9). καὶ ταῦτα εἴσεται·
καὶ

laborem, et Geryonem, et boues ex Erytheia ab actos.

57. Neque ignorabit fabulosas formarum imutationes, quae in arbores, aut bestias, aut aues mutatae sunt, et quae ex mulieribus viri factae, Caeneum dico et Tiresiam, et similes.

58. In Phoenice Myrrham, et Assyrium illum luctum alternum. Haec, inquam, norit. Insuper

9. Μεριζόμενον] Μεριζόμενον hic *alternum* vertere malui. Adonis, Myrrhae filius, alternis lugetur apud Assyrios, quam diu nempe est cum Proserpina, ἐν αἰδή, quam diu latet anni fertilitas, hieme quasi sepulta; deinde iterum gaudii materiem praebet, cum est cum Venere, secundam facit naturam etc. Igitur diuisus inter Venerem et Proserpinam Adonis alternis, quod dixi, apud Assyrios lugetur. *Gesner.*

καὶ τὰ νεώτερα δέ, ὅσα μετὰ τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ἐτολμήθη ὑπὸ τε Ἀντιπάτρου, καὶ παρὰ Σελεύκου ἐπὶ τῷ Στρατονίκῃ ἔρωτι.

Τὰ γὰρ Αἰγυπτίων μυσικώτερα ὄντα εἰσεται μὲν, συμβολικώταρον δὲ ἐπιδείξεται, τὸν Ἐπαφον λέγω, καὶ τὸν Ὅσιριν, καὶ τὰς τῶν θεῶν εἰς τὰ ζῶα μεταβολάς. πρὸ πάντων δὲ τὰ περὶ τῆς ἔρωτος αὐτῶν, καὶ αὐτῆ τῇ Διός, καὶ εἰς ὅσα ἑαυτὸν μετεσκεύασεν.

Εἰσεται δὲ καὶ τὴν ἐν ᾗδε ἅπασαν τραγωδίαν, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ τὰς ἐφ' ἐκάσῃ αἰτίας, καὶ τὴν Πειρίθου καὶ Θησέως ἄχρι τῆς ᾗδε ἑταιρείας.

Συνελόντι δὲ εἰπεῖν, ἔδεν τῶν ὑπὸ τῷ Ὅμηρῳ καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ
 μάλ-

super vero etiam, recentiora, quae post magnam illud Macedonum imperium suscepta sunt ab Antipatro, et a Seleuco amore Stratonices.

59. Aegyptiorum illa occultiora sciet quidem, sed per signa tantum quaedam demonstrabit: Epaphum dico, et Osirin, et mutatos in animalia Deos: ante omnia vero amores illorum, ipsiusque adeo Iouis, et in quos se habitus mutauerit.

60. Sciet etiam totam illam apud inferos tragœdiam, supplicia, et singulorum causas, et Perithoi atque Thesei ad inferos usque amicitiam.

61. Ut breviter comprehendam, nihil eorum, quae ab Homero et Hesiodo, et optimis poetis

et

μάλισα τῆς τραγωδίας λεγομένων, ἀγνοήσει. ταῦτα πάνυ ὀλίγα ἐκ πολλῶν, μᾶλλον δὲ ἀπείρων τὸ πλῆθος ἐξελών, τὰ κεφαλαιωδέστερα κατέλεξα, τὰ ἄλλα τοῖς τε ποιηταῖς ᾄδειν ἀφίς, καὶ τοῖς ὀρχηστῇς αὐτοῖς δεικνύναι, καὶ σοὶ προσεξευρίσκειν κατ' ὁμοιότητα τῶν προειρημένων, ὥστε ἅπαντα πρόχειρα καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ἕκαστον τῷ ὀρχηστῇ προπεπορισμένα, καὶ προτεταμιευμένα κῆσθαι ἀναγκαῖον.

Ἐπεὶ δὲ μιμητικὸς ἐστὶ, καὶ κινήμασι τὰ ἀδόμενα δείξαι ὑπισχνεῖται, ἀναγκαῖον αὐτῷ, ὅπερ καὶ τοῖς ῥήτορσι, σαφένειαν ἀσκεῖν, ὡς ἕκαστον τῶν δεικνυμένων ὑπ' αὐτῷ δηλῆσθαι, μηδενὸς ἐξηγητῆ δεόμενον. ἀλλ' ὅπερ ἔφη ὁ Πυθικός

et maxime tragicis dicuntur, ignorabit. Haec pauca sane de multis, vel potius multitudinem de infinitis numero decerpens, enumeravi praecipua, reliqua tum poetis canenda relinquens, tum ipsis ostendenda saltatoribus, tibi que ad similitudinem praedictorum inuenienda, quae omnia in promptu, et vnoquoque tempore iam ante praeparata, et in penu quasi reposita esse saltatori necesse est.

62. Quandoquidem vero imitator est, et motibus ostendere ea quae canuntur promittit, opus est illi, quemadmodum et oratoribus, exercere diluciditatem, ut vnumquodque eorum, quae ostenduntur ab illo, declaretur, neque interprete opus habeat: sed quod dixit oraculum Py-

θικὸς χρησμὸς, δεῖ τὸν θεώμενον ὄρχησιν, καὶ κωφῶ συνιέναι, καὶ μὴ λαλέοντος (τῷ ὄρχηστῳ) ἀκούειν.

Ὁ δὲ καὶ Δημήτριον τὸν Κυνικὸν παθεῖν λέγουσιν. ἐπεὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἔμοιρά σοι κατηγόρει τῆς ὀρχησικῆς, λέγων τῷ αὐλῷ, καὶ τῶν συρίγγων καὶ τῶν κτύπων, παρεργέν τι τὸν ὀρχηστὴν εἶναι, μηδὲν αὐτὸν πρὸς τὸ δρᾶμα συντελεῖντα, κινέμενον δὲ ἄλογον ἄλλως κίνησιν καὶ μάταιον, ἄδενός αὐτῇ νῦν προσόντος· τῶν δ' ἀνθρώπων τοῖς περὶ τὸ πρᾶγμα γοητευομένων, ἐσθῆτι Σηρικῇ καὶ πρὸς σωπείῳ εὐπρεπέϊ, αὐλῷ τε καὶ τερετίσμασι, καὶ τῇ τῶν ἀδόντων εὐφωνίᾳ, οἷς κοσμεῖσθαι μηδὲν ὄν τὸ τῷ ὀρχηστῷ πρᾶγμα. ὁ
τότε

thicum, oportet a spectatore saltationis et mutum intelligi, et audiri nihil loquentem saltatorem.

63. Quod etiam Cynico Demetrio accidisse aiunt. Cum enim et ipse similibus argumentis, quibus tu, usus accusaret saltatoriam, dicens tibiae et fistularum et percussionum accessionem esse saltatorem, qui nihil ipse ad actionem conferat, sed moveatur temere, motu quodam irrationabili atque vano, quippe cui intellectus nullus infit, fascinati interim hominibus per ea quae adiuncta rei sunt, vestem Sericam, et personam decentem, et tibiam atque contillationes, bonasque canentium voces, quibus exornari diceret opus saltatoris, quod per se nihil esset: sal-
tator

τότε κατὰ τὸν Νέρωνα εὐδοκίμων ὀρχηστῆς, ἐκ
 ἀπύνητος, ὡς Φασιν, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος, ἐν
 τε ἰσορίας μνήμῃ, καὶ κινήσεως καλλιδιεγεγκών,
 ἐδεδήθη τοῦ Δημητρίου εὐγνωμονεσάτην, οἶμα,
 τὴν δέξαι, ἰδεῖν ἀρχόμενον, ἔπειτα κατηγο-
 ρεῖν αὐτῶ, καὶ ὑπέσχετό γε ἄνευ αὐλῆς, καὶ
 ἀσμάτων ἐπιδειξέσθαι αὐτῷ· καὶ ἔτως ἐποίη-
 σαν· ἡσυχίαν γὰρ τοῖς τε κτυπῆσι, καὶ τοῖς
 αὐλῆσι, καὶ αὐτῷ παραγγείλας τῷ χορῷ, αὐ-
 τὸς ἐφ' ἑαυτῶ ὤρχησατο τὴν Ἀφροδίτης καὶ
 Ἄρεος μοιχαῖαν, Ἥλιον μηνύοντα, καὶ ἭΦαι-
 στον ἐπιβλαύοντα, καὶ τοῖς δεσμοῖς ἀμφοτέρως
 τὴν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἄρη σαγηνεύοντα,
 καὶ τοὺς ἐφεσῶτας θεοὺς ἕκασον αὐτῶν, καὶ
 αἰδουμένην μὲν τὴν Ἀφροδίτην, ὑποδεδοιότα

δὲ

tator qui tum floreret, Neronis temporibus, non
 imprudens, vt aiunt, sed si quis alius, et histo-
 riae memoria, et motus decentia, praestans, pe-
 tiit a Demetrio rem aequissimam, puto, vt sal-
 tantem se videret, deinde accusaret: promisitque,
 se absque tibia et canticis copiam sui facturum.
 Idque fecit. Imperato enim *scamilla* pulsantibus
 et infantibus tibias, choroque ipsi, silentio, ipse
 per se saltauit Martis atque Veneris adulterium,
 solem indicantem, insidiantem Vulcanum, et
 vincula vtrisque, Veneri ac Marti, iniicientem,
 adstantiumque Deorum vnumquemque: et Ve-
 nereim quidem pudore suffusam, aliquantum

δὲ καὶ ἱκετεύοντα τὸν Ἄρη, καὶ ὅσα τῇ ἰσορίᾳ ταύτῃ πρόσθεν, ὥς τὸν Δημήτριον ὑπερησθέντα τοῖς γιγνομένοις, τῶτον ἔπαινον ἀποδοῦναι τὸν μέγιστον τῷ ὀρχηστῇ. ἀνέκραγε γάρ, καὶ μεγάλη τῇ Φωνῇ ἀνεφθέγγετο· Ἀχῶ ἀνδρῶπε ἂ ποιεῖς, ἔχ ὁρῶ μένον, ἀλλὰ μοι δοκεῖς τὰς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν Νέρωνα ἑσμέν τῷ λόγῳ, βέλομαι καὶ βαρβάρῃ ἀνδρὶ τὸ ἐπὶ τῷ αὐτοῦ ὀρχηστῇ γεγόμενον εἰπεῖν, ὅπερ μέγιστος ἔπαινος ὀρχηστικῆς γένοιτ' ἂν. τῶν γὰρ ἐκ τῷ Πότιου βαρβάρων βασιλικὸς τις ἀνθρώπος κατὰ τι χρέος ἦκων ὡς τὸν Νέρωνα, ἐδεῖτο μετὰ τῶν ἄλλων τὸν ὀρχηστὴν ἐκείνον, ἔτω σαφῶς ὀρχα-
μενον,

metuentem vero et supplicantem Martem, et quaecumque infunt in hac historia; adeo ut supra modum his quae fierent delectatus Demetrius, hanc saltatori laudem maximam tribueret. Exclamavit enim et maxima voce: *audio*, inquit, *homo, quae facis, non solum video: sed ipsis mihi manibus loqui videris.*

64. Quando vero circa Neronem nostra versatur oratio, volo etiam, quid barbaro homini in eodem saltatore acciderit, commemorare, quae quidem maxima saltatoriae artis laus fuerit. Regii generis homo de Barbaris ad Pontum, qui negotii cuiusdam sui causa ad Neronem venerat, spectabat cum aliis saltatorem illum saltantem ita dilu-

μενον, ὡς καὶ τοὶ μὴ ἐπακούοντα τῶν ἀδομένων
(ἡμιέλλην γὰρ τις ὢν ἐτύγχανε) συνιέναι ἀπάν-
των. καὶ δὴ ἀπιὼν ἤδη εἰς τὴν οἰκίαν, τῷ Νε-
ρωνος δεξιζμένῃ, καὶ ὃ, τι βάλοιτο αἰτεῖν κε-
λεύοιτος, καὶ δώσεν ὑπισχνεμένῃ, Τὸν ὀρχη-
στὴν, ἔφη, δὲς τὰ μέγιστα εὐφρανεῖς. τῷ δὲ
Νέρωνος ἐρομένῃ, Τί ἂν σοι χρήσιμος γένοιτο
ἐκεῖ; Προσοίκας, ἔφη, βαρβάρους ἔχω, οὐχ
ὁμογλώττες, καὶ ἐρμηνέων οὐ ῥᾶδιον εὐπορεῖν
πρὸς αὐτάς. ἦν ἔν τινος δέωμαι, διανεύων οὗ-
τος ἕκαστά μοι ἐρμηνεύσει. τοσῶτον ἄρα καθί-
κετο αὐτῷ ἡ μίμησις τῆς ὀρχήσεως, ἐπίσημός
τε καὶ σαφὴς φανεῖσα.

Ἡ δὲ

dilucide, vt, licet ea quae cantabantur non asse-
queretur, semi-Graecus enim erat, omnia tamen
intelligeret. Itaque cum reditum iam pararet,
Nerōne illum complectente, et, quidquid vel-
let, iubente petere, atque dare pollicente, Bea-
veris, inquit, si saltatorem illum mihi dederis. In-
terrogante autem Nerone, Qui nam tibi utilis ibi
esse possit? Accolas, inquit, habeo barbaros lin-
guae diuersae, et difficile est interpretes ad illos nan-
cisci: si quid igitur opus babuero, hic nutibus suis
omnia mihi explicabit. Adeo in animum illius de-
scenderat imitatio saltationis, quae insignis et di-
lucida illi videretur.

Ἡ δὲ πλήρη διατριβὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἡ-
 χησικῆς ἢ ὑπόκρισις ἐστίν, ὡς ἔφην, κατὰ τὰ
 αὐτὰ καὶ τοῖς ζήτορσιν ἐπιτηδευομένη, καὶ μά-
 λιστα τοῖς τὰς καλεσμένας ταύτας μελέτας δι-
 ξιῶσιν. οἶδε 10) γὰρ καὶ ἐν ἐκείνοις μᾶλλον ἐπαι-
 νουμένη, τῷ εἰσφέρειν τοῖς ὑποκειμένοις προσω-
 ποῖς, καὶ μὴ ἀπὸ δὲ εἶναι τὰ λεγόμενα τῶν εἰς
 εὐνομένων ἀριστεύων 11), ἢ τρυφανακτόνων, ἢ πε-
 κτωμένων κατὰ

65. Caeterum maxima occupatio et scopus sal-
 tatoriae artis est actionis assimilatio, vti dixi, cui
 eodem modo rhetores dant operam, et illi maxi-
 me, qui eas quas declamationes vocamus, per-
 sequuntur. Solet enim in illis quoque laudari
 vehementer, cum congruunt personis subiectis,
 eaque quae dicuntur non abhorrent ab his, qui
 introducuntur viris fortibus, aut tyrannicidis,
 aut

10. Οἶδε] Puto dedisse Lucianum εἰώθε.

Certe ita interpretatus sum. *Gesner*. Illud
 οἶδε certe intolerabile videtur, sed quia va-
 riis modis corrigi potest, et aequè in οἶδε
 — ἐπαινεμένοι ac in αἷ δὲ — εἶναι. Aequè
 in εἰώθε, quam in ἡ δὲ mutari, ideo ni-
 hil muto, quia incertum est, quid Lucianus
 reliquerit. *Gesneri* εἰώθε optimum videre-
 tur, si cum ἐπαινεμένη satis cohaerere pos-
 set. Et si enim alias participium pro infiniti-
 vum usitatum, cum hoc verbo id noster sal-
 tem adhibere non solet. *Reitz*.

11. Ἀριστεύων] Non satis assequitur vna vox
 Lati-

νήτων, ἢ γεωργῶν, ἀλλ' ἐν ἑκάστω πέντων τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἐξαίρετον δείκνυσθαι.

Ἐθέλω γὰρ σοι καὶ ἄλλας βαρβάρους εἰρῶν ἐπὶ τέττοις εἰπεῖν. ἰδὼν γὰρ πάντες πρόσσωπα πρὸ ὄρχησῆ παρσκευασμένα (τοσῶτον γὰρ μερῶν τὸ δράμα ἦν) ἐζήτει, ἓνα ὁρῶν τὸν ὄρχησιν, σίνες οἱ ὄρχησόμενοι καὶ ὑποκρινέμενοι τὰ λοιπὰ πρῶτον ὡπεῖα εἶεν; ἀπὸ δὲ ἔμαθεν ὅτι ὁ αὐτὸς ὑποκρινέσθαι, καὶ ὑπορχήσεται τὰ πάντα, Ἐλελή-
σεις.

aut pauperibus, aut agricolis; sed in vnoquoque horum, quod proprium est, quod eximium, demonstratur.

66. Volo autem tibi etiam alterius Barbari de hisce rebus dictum referre. Videns enim quinque personas saltatori paratas, tot nempe partium erat actio, et vnum modo videns saltatorem, interrogavit, *Quinam saltaturi et acturi reliquas personas essent?* Cum vero audisset, eandem acturum, et modos praeiturum omnes, *Nesciebam,*
Bb 5 Inquit,

Latina vim quae subiecta est τοῖς ἀριεῦσι. Sunt enim, qui insigne et eminens fortitudinis documentum edidere, quod praemio dignum leges iudicant, qui non bene tantum sed optime, comparatione aliorum, gesserunt rempublicam. Latina declamatorum schola *fortes* vocat simpliciter, aut *fortiter fecisse* dicit. *Gesuer.*

Θεις, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σῶμα μὲν τέττο ἐν, πολ-
λὰς δὲ τὰς ψυχὰς ἔχων. ταῦτα μὲν ὁ Βάρβαρος.

Οὐκ ἀπεικίτως δὲ καὶ οἱ Ἰταλιῶται τὸν ὀρ-
χιστὴν παντόμιμον καλεῖσιν, ἀπὸ τῆς ὀρωμένης
σχεδόν. καλὴ γὰρ καὶ ἡ ποιητικὴ παραίνεσις
ἐκείνη, τὸ, ὦ παῖ, Ποντίε θηρὸς πετραίε νύκ-
τῳ ἴσχων, πάσας πολίεσσιν ὁμίλει, καὶ τῷ ὀρχη-
στῇ ἀναγκαῖα. καὶ δεῖ προσφύντα τοῖς πράγμα-
σι συνοικεῖν ἑαυτὸν ἐκάστῳ τῶν ὀρωμένων. τί
δὲ ὅλον, ἦθη καὶ πάθη δεῖξεν καὶ ὑποκρινεῖ-
σθαι ἡ ὀρχησις ἐπαγγέλλεται, νῦν μὲν ἔρῳντα,
νῦν δὲ ὀργιζόμενόν τινα εἰσάγεσσαι, καὶ ἄλλον με-
μνηότα, καὶ ἄλλον λελυπημένον, καὶ ἅπαντα
ταῦτα

inquit, vir optime, te corpus quidem hoc unum,
animas autem multas habere. Haec Barbarus.

67. Non absurde autem Itali saltatorem appel-
lant Pantomimum, (*imitatorem omnium*) ab eo
quod fit fere. Pulchra enim illa quoque poetici
adhortatio : *Fili, beluae in saxismarinae (Polypi)*
modo adhaerens vrbes populosque frequenta, et sal-
tatori necessaria, oportetque rebus adhaerescen-
tem familiarem se et quasi domesticum vnicuique
eorum, quae aguntur, reddere. Atque in vni-
versum mores atque affectus se demonstraturam
atque actione expressuram, saltatio pollicetur,
nunc amantem, nunc irascentem aliquem indu-
cens, et furentem alium, affectum alium tristi-

ταῦτα μεμετρημένως. τὸ γὰρ παραδοξότατον, τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἄρτι μὲν Ἀθάμας μεμηνώς, ἄρτι δὲ Ἰνώ φοβημένη δείκνυται· καὶ ἄλλοτε Ἀτρεὺς ὁ αὐτός, καὶ μετὰ μικρὸν Θυέστης, εἴτα Αἰγισθος, ἢ Ἀερόπη· καὶ πάντα ταῦτα εἰς ἀνθρώπους ἐσι.

Τὰ μὲν ἔν ἄλλια θεάματα καὶ ἀκρόσματα ἐνὸς ἐκάσθε ἔργῳ τὴν ἐπίδειξιν ἔχει. ἢ γὰρ αὐλός ἐστιν, ἢ κιθάρα, ἢ διὰ Φωνῆς μελωδία, ἢ τραγικὴ δραματουργία, ἢ κωμικὴ γελωτοποιία. ὁ δὲ ὄρχησθης τὰ πάντα ἔχει συλλαβών. καὶ ἐνεσιποικίαν καὶ παμμιγὴ τὴν παρασκευὴν αὐτῷ ἰδεῖν, αὐλόν, σύριγγα, ποδῶν κτύπον, κυμβάλῃ ψόφον, ὑποκριτῷ εὐφωνίαν, ἀδόντων ὁμοφωνίαν.

Ἔτι

tia, et sua vnumquodque mensura. Quod enim in primis admirabile est, eodem die iam quidem Athanas furens, iam perterrita Ino ostenditur: et alias idem est Atreus, ac paullo post Thyestes, tum Aegysthus, aut Aërope, et omnia haec vnus homo est.

68. Igitur spectacula quidem reliqua et acroamata, vnus cuiusdam operis specimen edunt: aut enim tibia est aut cithara, aut vocis cantus, aut tragica actionis repraesentatio, aut comica risus affectatio: et saltator omnia complexus habet, et licet varium illius et mixtum ex omnibus apparatus videre, tibiam, fistulam, pedum percussione(m) (*scamillum*) cymbali strepitum, actoris vocalitatem, canentium concentum.

69. Por-

Ἔτι δὲ τὰ μὲν ἄλλα πατέρεω τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔργα ἐσὶ· τὰ μὲν ψυχῆς, τὰ δὲ σώματος· ἐν δὲ τῇ ὁρχήσῃ ἀμφοτέρω συμμέμικτα· καὶ γὰρ διανοίας ἐπιδείξιν τὰ γινόμενα ἔχον καὶ σωματικῆς ἀσκήσεως ἐνέργειαν. τὸ δὲ μέγιστον ἢ σοφία τῶν δρωμένων, καὶ μηδὲν ἔξω λόγου. Λεσβώναξ γὰρ ὁ Μιτυληναῖος, ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθός, χειριστόφως τὰς ὁρχησὰς ἀπεκάλει, καὶ ἦεν ἐπὶ τὴν θέαν αὐτῶν, ὡς βελτίων ἀναστρέψων ἀπὸ τῆς θεάτης. Τιμοκράτης δὲ ὁ διδάσκαλος αὐτῆς ἰδὼν ποτε ἅπαξ ἐκ ἐκπρίτηδας ἐπιστὰς, ὁρχησὴν τὰ αὐτῆς ποιοῦντα Οἷός με, ἔφη, θεάματος ἢ πρὸς φιλοσοφίαν αἰδῶς ἀπετρέφηνεν.

Ei

69. Porro reliqua alterius vtrius partis in homine opera sunt, partim animae, partim corporis: ut in saltatione commixta sunt vtraque. Nam et intellectus demonstrationem habent, quae ibi fiunt; et corporalis exercitationis efficaciam: maximum autem est sapientia in his quae aguntur, et nihil extra rationem. Lesbomax igitur Mytilenaeus, vir honestus et bonus, manu sapientes vocabat saltatores, atque ad spectacula eorum ibat, tanquam melior e theatro reuersurus. Timocrates autem illius magister, cum vidisset semel, non dedita opera adstans, edentem opus suum saltatorem, *Quali*, dixit, *spectaculo philosophiae me verecundia priuauit?*

70. Si

Εἰ δ' ἔσιν ἀληθῆ ἃ περὶ ψυχῆς ὁ Πλάτων λέγει, τὰ τρία μέρη αὐτῆς καλῶς ὁ ὀρχηστὴς δείκνυσσι, τὸ θυμικόν, ὅταν ὀργιζόμενον ἐπιδείκνυται, τὸ ἐπιθυμητικόν, ὅταν ἐρώντας ὑποκρίνεται, τὸ λογιστικόν, ὅταν ἕκαστα τῶν παθῶν χαλινάγωγῃ· τῷτο μὲν γε ἐν ἅπαντι μέρει τῆς ὀρχήσεως, καθάπερ ἡ ἀφῆ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι, παρέσπαρται. καὶ ἄλλως δὲ προνοῶν, καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀρχήμασιν εὐμορφίας, τί ἄλλο, ἢ τὸ τῷ Ἀριστοτέλει ἐπαληθεύει, τὸ καλὸς ἐπαινεύσας, καὶ μέρος τρίτον ἡγαμένον τὰ γὰρ ὅτι καὶ τῷτο εἶναι ἡμῶν. δὲ τίνος καὶ περιττότερον τι νεανιευσμένον ὑπὲρ τῆς τῶν ὀρχηστικῶν προσωπείων σιωπῆς, ὅτι καὶ αὐτὴ Πυθαγορικόν τι δόγμα αἰνίττεται.

Ἔτι

70. Si vera sunt, quae de anima dicit Plato; tres partes illius pulchre saltator ostendit; iram, cum irati personam gerit, cupiditatem cum amantes agit; rationem, cum passionem unamquamque frenis quasi moderatur, quod quidem in unaquaque saltatione, quemadmodum in sensibus tactus, disseminatum est. Pulchritudini vero dum prospicit, et speciei in saltationibus, quid aliud quam verum esse Aristotelis illud demonstrat, laudantis pulchritudinem, et tertiam hanc quoque boni partem esse dicentis. Audiui etiam, qui iuueniliter lasciuiet de personarum saltatoriarum silentio, etiam hoc Pythagoricum quoddam dogma innui.

71. Prae-

Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, τῶν μὲν τὸ τερπνόν, τῶν δὲ τὸ χρήσιμον ὑπισχνουμένων, μόνῃ ἢ ὀρχησις ἄμφω ἔχει. καὶ πολὺ γε τὸ χρήσιμον ὠφελιμώτερον, ὅσω μετὰ τῆς τερπνῆ γίνεται. πόσω γὰρ τᾷτο ὄρᾳν ἢ διόν, ἢ πυκτεύοντας νεανίσκας, καὶ αἵματι ρεομένους, καὶ παλαιόντας ἄλλας ἐν κίνει, ἧς ἡ ὀρχησις πολλάκις ἀσφαλέςτερον ἅμα καὶ εὐμορφότερον καὶ τερπνότερον ἐπιδείκνυται. τὴν μὲν ἔν γε σύντονον κίνησιν τῆς ὀρχησικῆς, καὶ τροφᾶς αὐτῆς, καὶ περιαγωγὰς, καὶ πηδήματα, καὶ ὑπτιασμὸς, τοῖς μὲν ἄλλοις τερπνὰ εἶναι συμβέβηκεν ἐρῶσι· τοῖς δὲ ἐνεργᾶσιν αὐτοῖς, ὑγιεινότερα. γυμνασίων γὰρ τὸ κάλλιστον τε ἅμα καὶ

71. Praeterea cum studia alia partim quidem iucunditatem, partim vero vtilitatem promittant, sola utrumque habet saltatio. Ac tanto plus prodest vtilitas, quatenus cum iucunditate contingit. Quanto enim hoc videre iucundius, quam pugnis contendentes iuuenes, et sanguine fluentes, luctantesque alios in puluere, quos saltatio saepe tutius simul, et formosius repraesentat et iucundius. Contentior ergo ille motus saltatoriae, et conuersiones, et circumductiones, et saltus, et resupinati flexus corporis, aliis videntibus iucunda visu accidunt; ipsis vero efficientibus saluberrima. Exercitationum quippe omnium pulcher-
rimam

καὶ εὐρυθυμότερον τᾷτο φαίην ἂν ἔγωγε εἶναι, μαλαττον μὲν τὸ σῶμα, καὶ κάμπτον, καὶ κεν-
Φίζον, καὶ εὐχερὲς εἶναι πρὸς μεταβολὴν διδά-
σκον, ἰσχύν τε ἔμικρὰν περιποιῆν τοῖς σώμασι.

Πῶς ἂν ἡ παναρμονίον τι χρεῖμα ἢ ὄρχησις, θήγασα μὲν τὴν ψυχὴν, ἀσχῆσα δὲ καὶ τὸ σῶ-
μα, τέρπασα δὲ τὰς ὁρῶντας, διδάσκασα δὲ
πολλὰ τῶν παλαιῶν ὑπ' αὐλαῖς, καὶ κυμβάλοις,
καὶ μελῶν εὐρυθυμία, καὶ κηλήσει, διὰ τε ὀφ-
θαλμῶν, καὶ ἀκοῆς; εἰ γὰρ Φωνῆς εὐμοιρίαν ζη-
τεῖς, πᾶς ἂν ἀλλοχῶδι εὐροῖς, ἢ ποῖον πολυφω-
νότερον ἄνεσμα, ἢ ἑμμελέστερον; εἴτε αὐλᾷ καὶ
σάργγος τὸ λιγυρώτερον, ἅλις καὶ τᾶτων ἐν
ὀρχήσει ἀπολαῦσαί σοι πάρεσιν, εἰς λέγειν ὡς

ἀμεί-

rimam simul hanc et maxime concinnam esse,
equidem dixerim, quae subigat corpus, et fle-
stat, et lenius reddat, et ad omnem mutatio-
nem expeditum esse doceat, roburque non par-
vum conciliet.

72. Quidni ergo res vndique conueniens salta-
tio, animum acuens, exercens corpus, oblectans
videntes, multaque antiqua docens, inter tibias,
et cymbala, et canticorum concinnitatem oculos,
auresque demulcens. Si igitur vocis oblectatio-
nem quaeris, vbi alias inuenias? aut quem au-
dias vocum plurium modulatioremque concen-
tum? siue tibiae fistulaeque argutiores sonos; sa-
tis etiam his frui in saltatione tibi datur. Omitto

dicere,

ἀμείνων τὸ ἦθος, ὁμιλῶν τῇ τοιαύτῃ θεᾷ, γενήσῃ, ὅταν ὁραῖς μὲν τὸ θεάτρον μισθὲν μὲν τὰ κακῶς γιγνόμενα, ἐπιδακρύον δὲ τοῖς ἀδικημένοις· καὶ ἄλλως τὰ ἦθη τῶν ὁρώντων παιδαγωγᾷν. Ὁ δ' ἔστι μάλιστα ἐπὶ τῶν ὀρχηστῶν ἐκπατέσαι, τῷτο ἤδη ἐρῶ. τὸ γὰρ ἰσχύειν τε ἅμα καὶ ὑγρότητα τῶν μελῶν ἐπιτήδεύειν, ὁμοίως παρὰδοξον εἶναι μοι δοκεῖ, ὡς εἴ τις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ Ἡρακλῆος τὸ καττερὸν, καὶ Ἀφροδίτης τὸ ἀβρὸν δεκνύοι.

Ἐθέλω δὲ ἤδη καὶ ὑποδείξαι σοι τῷ λόγῳ, ποιοῦν χρή εἶναι τὸν ἄριστον ὀρχηστὴν ἐν τε ψυχῇ καὶ σώματι καίτοι τῆς μὲν ψυχῆς προῆπον
τε

dicere, te meliorem etiam quod ad mores futurum, tali in spectaculo si verferis, cum videas theatrum odisse, quae male fiunt, illacrimare autem his qui opprimuntur iniuria, et in uniuersum mores spectantium regere.

73. Quod autem maxime in saltatoribus laudandum est, illud iam dicam. Quod robori simul et mobilitati membrorum studere hic licet, aequè admirabile mihi videtur, ac si quis eodem momento Herculis robur, et delicatos Veneris motus ostendat.

74. Volo iam illud oratione tibi declarare, qualem esse optimum saltatorem. anima pariter et corpore oportet. Quaequam animam pleraque
iam

τὰ πλεῖστα· μνημονικόν τε γάρ, καὶ εὐφυῶς, καὶ
 ξυνητόν, καὶ ὁρὴν ἐπινοῆσαι, καὶ καλεῖ· μάλιστα
 ἐσοχάσθαι φημί δεῖν αὐτόν· ἐτι δὲ κριτικόν τε
 πειρημάτων, καὶ αἰσμάτων, καὶ μελῶν τῶν ἀρί-
 στων διαγνωσικόν, καὶ τῶν κακῶς παποικημένων
 ἐλεγκτικόν.

Τὸ δὲ σῶμα, κατὰ τὸν Πολυκλείτη κατὰ
 ἡδὴ ἐπιδείξειν μοι δοκῶ· μήτε γὰρ ὑψηλὸς ἄγαν
 ἔσω, καὶ πέρα τῆς μετρίας ἐπιμήκης, μήτε τα-
 πενός, καὶ νανώδης τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐμμετρος
 ἀκριβῶς· ἕτε πολυσαρκεος, ἀπίθανον γάρ, ἕτε
 λεπτός· εἰς ὑπερβολὴν· σκελετῶδες γὰρ τοῦτο
 καὶ νεκρικόν.

ΕΘΞ-

iam dixi. Nam et memoria praeſtare, et inge-
 nioſum eſſe, et prudentem, et acutum in cogi-
 tando, et opportunitatibus recte uti oportere il-
 lum, aio: ad haec iudicare poſſe de praegnatis,
 et cantica atque modulos optimos dignoſcere et
 male facta redarguere.

75. Quantum vero ad corpus, ad Polycliti re-
 gulam illum iam demonſtraturus mihi videor.
 Neque enim procerus ſit nimium, et ultra mo-
 dum longus, neque humili ſtatura et naſſo ſimi-
 lis: ſed iuſtae exactaeque menſurae: neque car-
 noſus, neque enim probari ſic poteſt, neque ad
 exceſſum uſque tenuis, ut ſkeleton referat aut
 mortuum.

Ἐθέλω γὰρ σοι καὶ δῆμα τινὸς ἔ Φαῦλα τὰ
 τοιαῦτα ἐπισημαίνεσθαι βοὰς εἰπεῖν. οἱ γὰρ
 Ἀντιοχεῖς εὐφροσύνη πόλις, καὶ ὄρχησιν μά-
 λιστα πρεσβεύσῃ, ἔτιω ἐπιτηρεῖ τῶν λεγομέ-
 νων, καὶ τῶν γιγνομένων ἕκαστα, ὡς μηδένα μη-
 δὲν αὐτῶν διαλαιθάνειν. μικρὰ μὲν γὰρ ὄρχη-
 σῇ εἰσελθόντος καὶ τὸν Ἑκτορα ὄρχημένῃ, μιᾷ
 Φωνῇ πάντες ἀνεβόησαν, ὡς Ἀστυάναξ 12),
 Ἑκτωρ δὲ ποῦ; ἄλλοτε δέποτε μηκίσου τινὸς
 ὑπὲρ τὸ μέτριον ὄρχεῖσθαι τὸν Καπανέα ἐπι-
 χειρᾶντος, καὶ προσβάλλειν τοῖς Θηβαίων τεί-
 χεσιν, Ὑπέρβηθι ἔφασαν τὸ τεῖχος, ἔδέν σι
 δεῖ

76. Volo tibi etiam populi cuiusdam, non
 mali ad talia notanda, clamores narrare. An-
 tiochenſes enim ingenioſiſſima ciuitas, et maxi-
 me ſaltationem commendans, ita quae dicuntur
 et ſunt ſingula obſeruat, vt neminem illorum
 quidquam effugiat. Paruo enim ingreſſo ſalta-
 tore et ſaltante Heſtorem, vna voce exclamarunt
 omnes, *Hic Aſtyanax, Heſtor autem ubi?* Alio
 vero tempore cum vltra modum longiſſimus ali-
 quis ſaltare Capaneum inciperet, et inuadere The-
 banorum moenia, *Transcende murum* dicebant,
ſcalis

12. Ὡς Ἀστυάναξ] Legendum ἔτος. Corru-
 ptio orta ex compendio, quo pronomen il-
 lud ſcribere ſolebant antiqui librarii. Geſner.

δεῖ κλίμακος. καὶ ἐπὶ τῇ παχέος δὲ καὶ πιμ-
λῆς ὀρχησῆ, πηδᾶν μεγάλα πειρωμένῃ, Δεόμε-
θα ἔφασαν Φεῖσαι τῆς θυμέλης 13). τὸ δὲ
ἐναντίον τῷ πάνυ λεπτῷ ἐπεβόησαν, Καλῶς
ἔχε, ὡς νοσῶντι. τέτων ἔ τῇ γελοῖα ἔνεκα
ἐπεμνήσθην, ἀλλ' ὡς ἴδης, ὅτι καὶ δῆμοι ὕλοι
μεγάλην σπαθὴν ἐποίησαντο ἐπὶ τῇ ὀρχησικῇ,
ὡς καὶ ῥυθμίζεν τὰ καλὰ, καὶ τὰ αἰσχροὶ αὐ-
τῆς δύνασθαι.

Εὐκίνητος δὲ τὸ μετὰ τῷτο πάντως ἔσω, καὶ
τὸ σῶμα λελυμένος τε ἅμα, καὶ συμπεπηγώς, ὡς
λυγί-

scalis nihil opus habes. Ac de crasso pinguique
saltatore, magnos tentante saltus, *Debemus*, aiunt,
parcere thymelae. Contra vehementer attenuato
succlamarunt velut aegrotanti, *Bene habeas!* Ho-
rum non ridiculi causa mentionem feci, sed ut
videas, populos quoque integros magnum in sal-
tatoria arte studium posuisse, ut etiam quae de-
ceant illam, quae dedeceant, quasi ad normam
possent exigere.

77. Mobilis deinde omnino fit *saltator*, et cor-
pore soluto pariter et compacto, ut et inflecti op-

C c 2

portu-

13. Τῆς θυμέλης] Thymelen, orchestrae par-
tem mediam, locum proprium, et in centro
totius theatri positum, eorum, qui specta-
culo esse deberent, satis eleganter ac diluci-
de declaravit *Boindinus* in Comment. Acad.
Inscriptt. Tom. I. p. 186. Edit. Holland. *Gesn.*

λυγίζεσθαι τε ὅπη κακῶς, καὶ συνεσχέσθαι κακῶς, εἰ τὰτ' ἔσσι.

Ὅτι δὲ ἐκ ἀπήλλακται ὀρχήσις καὶ τῆς ἐναγωνίης χειρονομίας, ἀλλὰ μετέχει καὶ τῶν Ἑριῶ καὶ Πολυδεύκους καὶ Ἡρακλέους ἐν ἀθλήσει κελῶν, ἰδοὺς ἂν ἐκείνη τῶν μιμήσεων ἐπισχῶν. Ἡροδότῳ μὲν ἐν τῇ δι' ἐμμάτων Φαινόμενα, πιστότερα εἶναι τῶν ὧτων δοκεῖ· ὀρχήσεται δὲ καὶ τὰ ὧτων καὶ ὀφθαλμῶν προσέσει.

Οὕτω δὲ θέλγει ὀρχήσις, ὥς ἂν ἐρῶν τις εἰς τὸ θέατρον παρέλθοι, ἐσωφρονίσθῃ ἰδὼν ὅσα ἔρωτος κακὰ τέλη, καὶ λύπη ἐχόμενος, ἐξέρχεται

portune, et firmiter consistere, vbi opus est, possit.

78. Non abhorrere autem saltationem nec ab illa usitata in sacris certaminibus manuum gesticulatione, sed partem habere eorum, quae in Mercurii pariter et Pollucis et Herculis certaminibus pulchra sunt, videas, si unicuique harum imitationum attendere animum volueris. Herodoto quidem ea, quae per oculos ad sensum perveniunt, fideliora esse auribus videntur: at saltationi auritam pariter et oculorum perceptiones adfunt.

79. Ita verò saltatio mulcet, ut si quis amans in theatrum veniat, resipiscat visis multis adeo malis amoris finibus. Et tristitia aliquis affectus exit

έρχεται τῷ θεάτρῳ Φαιδρότερος, ὥσπερ τι Φάρμακον ληθεδακόν, καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν, νηπεν-
 θές τε καὶ ἄχολον πιών. σημεῖον δὲ τῆς πρὸς
 τὰ γιγνόμενα οἰκισότητος, καὶ τῷ γνωρίζειν ἕκα-
 στον τῶν ὀρώντων τὰ δεικνύμενα, τὸ δακρύειν
 πολλάκις τὰς θεατάς, ὁπόταν τι οἰκτρὸν καὶ
 ἐλεεινὸν Φαίνεται. ἡ μὲν γὰρ Βακχικὴ ὄρχησις,
 ἐν Ἰωνίᾳ μάλιστα, καὶ ἐν Πόντῳ σπερδαζομένη,
 καίτοι Σατυρικὴ ἔσα, ἔτι καχεῖρωται 14) τὰς
 ἀνθρώπους τὰς ἐκεῖ, ὥς κατὰ τὸν τεταγμένον
 ἕκαστοι καιρὸν ἀπάντων ἐπιλαθόμενοι τῶν ἄλ-
 λων, κάθηνται δι' ἡμέρας, Τίτᾶνας καὶ Κορίν-
 θαντας, καὶ Σατύρους καὶ Βακχοὺς ὀρώντες. καὶ
 ὄρχαν

exit theatro hilarior, quasi epoto obliuionis que-
 dam poculo, aut secundum poetam, *luctus bilis-
 que medela*. Quam vero familiaria sint naturae
nostrae; quae sunt in saltatione, et quam agno-
 scat unusquisque, quae demonstrantur, illud si-
 gnum est, quod lacrimantur saepe spectatores,
 quum triste aliquid et miserabile apparet. Bac-
 chica quidem saltatio, cui in Ionia praesertim et
 in Ponto seria datur opera, Satyrica licet sit, ita
 tamen qui ibi sunt homines subegit, ut statim tem-
 pore vniuersi reliquorum omnium obliti, totos
 dies sedeant, ac Titanas et Corybantes, Satyros-
 que, et pastores spectent: saltantque ista etiam ge-

Cc 3

nero.

14. *Κεχεῖρωται*] Rursus passiuum praeteritum
 active intelligendum. *Reitz.*

ὀρχῶνται γε ταῦτα οἱ εὐγενέστατοι, καὶ πρω-
τεύοντες ἐν ἑκάσῃ τῶν πόλεων, ἔχ' ὅπως ἀδῶ-
μενοι, ἀλλὰ καὶ μέγα φρονέοντες ἐπὶ τῷ πράγ-
ματι· μᾶλλον περ, ἢ ἐπ' εὐγενείας καὶ λειτε-
ργίας καὶ ἀξιώμασι προγονικοῖς.

Ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρετὰς ἔφην τὰς ὀρχησικὰς, ἄ-
κχε καὶ τὰς κακίας αὐτῶν. τὰς μὲν ἔν ἐν σῶ-
ματι ἤδη ἔδειξα· τὰς δὲ τῆς διανοίας, ἕτως
ἐπιτηρεῖν, οἶμαι, δύναο αὖν. πολλοὶ γάρ αὐ-
τῶν ὑπ' ἀμαθίας (ἀμήχανον γὰρ ἅπαντας εἶναι
σοφῆς) καὶ σολοικίας δεινὰς ἐν τῇ ὀρχήσει ἐπι-
δείκνυνται· οἱ μὲν ἄλογα κινέμενοι, καὶ μηδὲν
ὥς φασι, κρὺς τὴν χορδὴν. ἕτερα μὲν γὰρ ὁ
πᾶς, ἕτερα δ' ὁ ῥυθμὸς λέγει. οἱ δὲ εὐρυθμα
μῆν,

nerosissimi et principes vniuscuiusque ciuitatis,
quos tantum abest vt pudeat eius rei, vt potius
sibi valde in ea placeant, magis quidem, quam
nobilitate, aut muneribus, aut dignitatibus ma-
iorum.

80. Quandoquidem vero virtutes dixi saltato-
rias, audi nunc etiam vitia. Ac corporis quidem
quae sint, iam ostendi: mentis vero, sic puto
obseruare possis. Multi enim illorum prae insci-
tia, (neque vero fieri potest, vt omnes sint sa-
pientes) etiam graues Soloecismos in saltatione
committunt: alii quidem irrationabiliter mouen-
tes se, et nihil, aiunt, ad chordam: alia enim
pes illorum, alia rhythmus indicat. Alii nume-
rosē

μὲν, τὰ πράγματα δὲ μετάχρονά ἢ πρόχρονά,
εἶον ἐγὼ ποτε ἰδὼν μῆνιμα. τὰς γὰρ Διὸς
ζονὰς ὀρχόμενός τις, καὶ τὴν τῷ Κρόνῳ τεινο-
Φάγιον, παρωρχέτο τὰς Θούσου σφαφράς,
τῷ ὁμοίῳ παρηγμένος. καὶ ἄλλος τὴν Σεμέην
ἐπαρηγόμενος βαλόμενόν τῷ κεραυνῷ, τὴν
Γλαυκὴν ἀπὸ τῆς εἵλας, μεταγενεσέραν ἔσαν. ἀλλ'
οὐκ ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὀρχησῶν, ὀρχήσεως
αὐτῆς, οἶμαι, καταγνωσέον, οὐδὲ τὸ ἔργον
αὐτὸ μισητέον, ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὥσπερ εἶπα,
ἀμαθεῖς νομίσέον. ἐπαινετέον δὲ τοὺς ἐνδόμους
καὶ κατὰ ῥυθμὸν τῆς τέχνης ἱκανῶς ἔκαστος
ὀρώντας.

"Οὕτως

rosis quidem illi, sed res ipsae aut post tempus
institum aut ante sunt. Quale quid ego quondam vi-
dere me memini. Iouis enim natales saltans ali-
quis, et Saturni in liberis suis vorandis crudeli-
tatem, aberrabat saltatione in Thyestis mala, si-
militudine abductus: et alius Semelen agens dum
foritur fulmine, Glaucen illi assimilavit tempore
posteriores. Sed non puto tales propter saltato-
res, ipsam damnandam esse saltationem, neque
odio ipsum opus esse prosequendum, sed illos
quidem pro imperitis, quales sunt, habendos,
laudandos vero, qui legitime, et concinno artis
ordine omnia faciunt.

Ὅπως δὲ τὸν ὀρχηστὴν δεῖ πανταχόθεν ἀπη-
κριβῶσθαι, ὥς εἶναι τὸ πᾶν εὐρυθυμον, εὐμορ-
φον, σύμμετρον, αὐτὸ αὐτῷ ἑαυτὸς, ἀσυκα-
φάντητον, ἀνεπλήπτεον, μηδαμῶς ἐλλειπὲς, κα-
τεῶν ἀρίστων κηρυκμένον· τὰς ἐνθυμήσεις ὅζον·
πρὸν παιδείαν βαδὺν· τὰς ἐννοίας ἀνδρώπινον
μάλιστα. ὁ γὰρ ἔπαρκος αὐτῷ τότε ἂν γίγνεται
ἐκτελής παρὰ τῶν θεατῶν, ὅταν ἕκαστος τῶν
ὀφειόντων γνωρίσῃ τὰ αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἐκ
κατόπτρου, τῷ ὀρχηστῇ ἑαυτὸν βλέπῃ, καὶ ἂ
πάσχειν αὐτὸς, καὶ ἂ ποιῶν εἶωθε. τότε γὰρ
ἐοῖα κατέχεν ἑαυτὸς οἱ ἀνδρώποιοι ὑφ' ἡδονῆς
δύνανται, ἀλλ' ἀθρόοι πρὸς τὸν ἔπαινον ἐκχέου-
ται,

¶ 81. In uniuersum autem oportet undique per-
fectam exactumque esse saltatorem, ut omnia
sint concinna, formosa, mensuris sibi responden-
tibus, omnia sibi similia, calumnia et reprehen-
sione superiora, deficient nusquam, temperata
sint ex optimis. Saltatorem ipsum oportet esse
acutum in cogitando, profunda eruditione, hu-
manissimo praesertim animo. Nam tam denique
laus ipsa perfecta a spectatoribus contigerit, cum
spectantium unusquisque sua quaedam agnoscet,
vel potius tanquam in speculo, sic in saltatore,
se ipsum videbit, quaeque sentire ipse, et quae
solet facere. Tunc enim ne continere quidem se
possunt prae gaudio homines, sed confertim in
laudes

ται, τὰς τῆς ἑαυτῆ ψυχῆς ἑκαστος εἰκόνας ὁρῶν-
τες, καὶ αὐτὰς γνωρίζοντες. ἀτεχνῶς γὰρ τὸ
Δελφικὸν εἰκῆν τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΕΑΤΤΟΝ ἐκ τῆς
Θέας ἐκείνης αὐτοῖς περιγίγνεται. καὶ ἀπέρχον-
ται ἀπὸ τῆς θεάτρης, ἅτε χρὴ αἰετῆσθαι, καὶ ἃ
φεύγιν, μεμαθηκότες, καὶ ἃ πρότερον ἠγνόουν
διδασκόμενοι.

Γίγνεται δὲ ὥσπερ ἐν λόγοις, ἔτω καὶ ἐν ὁρχή-
σει ἡ πρὸς τῶν πολλῶν λεγομένη κακοζηλία, ὑπερ-
βαπνόντων τὸ μέτρον τῆς μιμήσεως, καὶ πέρα τῆς
ἡέοντοσφ ἐπιτεινόντων, καὶ εἰ μέγα τί δείξαι θέοι,
ὑπερμέγεθες ἐπιδεικνυμένων· καὶ εἰ ἀπαλτεν, καὶ
ὑπερβολὴν θηλυνομέσαν· καὶ τὰ ἀνδρώδη, ἅχρη
τῆς ἀγρίας καὶ θηριώδους προαγόντων.

Οἶον

laudes effunduntur, suae quisque animae viden-
tes agnoscentesque imaginem. Plane enim Del-
phicum illud *NOSCE TE IPSUM* ex hoc
illis spectaculo paratur: abeuntque e theatro, quae
eligenda sint, quae fugienda, moniti, edoctique
quae ante ignorauerant.

82. Existit autem quemadmodum in oratione, sic
in saltatione etiam ea quae cacozelia vulgo dicitur,
eorum qui egrediuntur modum imitationis, et
ultra quam par est contendunt, et si quid ma-
gnum ostendendum sit, immensum ostendunt;
et si molle, ad excessum usque effeminatum; ea-
que, quae virilia sunt, ad agrestem usque ferita-
tem producant.

Οἷον ἐγὼ ποτε μέμνημαι ἰδὼν ποιῶντα ὄρχη-
 σιν, εὐδοκίμῶντα πρότερον, συνετὸν μὲν τὰλλα,
 καὶ θαυμάζεσθαι ὡς ἀληθῶς ἄξιον, ἐκ οἷδα δὲ
 ἢ τινι τύχῃ εἰς ἀσχήμονα ὑπόκρισιν δι' ὑπερβο-
 λὴν μιμήσεως ἐξοκείλαντα. ὄρχέμενας γὰρ τὸν
 Αἴαντα, μετὰ τὴν ἥτταν εὐθὺς μαυόμενον, ἐκ
 τοσῶτον ὑπερεξέπεσεν, ὥστε ἐχ' ὑπεκρίνασθαι
 μανίαν, ἀλλὰ μαινέσθαι αὐτὸς εἰκότως ἂν τινι
 ἔδοξεν. ἐνὸς γὰρ τῶν τῷ σιδηρῷ ὑποδήματι κτυ-
 πέντων, τὴν ἐσθῆτα κατέρρηξεν. ἐνὸς δὲ τῶν
 ὑπαυλόντων τὸν αὐλὸν ἀρπάσας, τῷ Ὀδυσσεὺς
 πλησίον ἐξῶτος καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ μέγα φρονέοντας
 διείλε τὴν κεφαλὴν κατενογκών· καὶ εἶγε μὴ ὁ
 πῖλος ἀντέσχε, καὶ τὸ πολὺ τῆς πληγῆς ἀπεδέ-
 ξατο,

83. Quale quid ego quondam memini facien-
 tem videre saltatorem, qui ante haec florebat lau-
 dibus, prudentem illum quidem de caetero, et
 admiratione vere dignum, sed qui nescio quo
 fato in indecentem actionem per excessum imita-
 tionis incidisset. Saltans enim Aiace[m] furem, cum
 primum victus esset, adeo modum omnem
 egressus est, non ut ageret iam furem, sed fu-
 rere ipse facile alicui videretur. Vnius enim eo-
 rum qui ferrea solea humum feriebant, vestimen-
 ta lacerauit, modos autem tibia accinentium uni
 ereptam tibiam, Vlyssis prope adstantis et victo-
 ria sibi placentis capiti ita impexit, ut diuideret,
 et nisi obstitisset pileus, maioremque plagae par-
 tem

ἔατο, ἀπολώλει αὖν ὁ κακοδαίμων Ὀδυσσεύς,
 ὄρχησῃ παραπαίοντι 15) περιπεσών· ἀλλὰ τότε
 θεάτρων ἅπαν συνεμεμήνει τῷ Αἴαντι, καὶ ἐπὶ
 δῶν καὶ ἐβόων, καὶ τὰς ἐσθλότητας ἀπερρίπτειν·
 οἱ μὲν συρφετώδεις, καὶ αὐτὸ τέτοιοῖδιώται, τῷ
 μὲν εὐσχημονας καὶ ἐσχασμένους, εὐδὲ τὸ χεῖρον ἢ
 τὸ κρεῖττον ὀρῶντας, αἶσαν δὲ μίμησιν τῶν πά-
 ρας τὰ τοιαῦτα οἰόμενοι εἶναι· ὁταρειότεροι δὲ
 συνιέν-

tem exceperat, perierat nobis infelix Vlysses, qui
 in insanientem saltatorem incidisset. Verum tot-
 tum adeo theatrum cum Aiace furebat; exulta-
 bant, clamabant, abiiciebant vestes. - Nempe
 de plebe homines, et plane idiotae, decorum
 ipsum non assecuti peius aut melius quid esset,
 non videbant, sed talia perfectissimam perturba-
 tionis esse imitationem putabant; urbaniores au-
 tem,

15. Παραπαίοντι] Accidit hic quoque, ut di-
 ctionis suauitatem assequi Latina lingua non
 possit. Παραπαίειν proprie et ad verbum est
 pulsando aberrare, ferire, quod non desti-
 naueras: ponitur deinde, ut insanire, deli-
 rare certe, et a recta ratione aberrare signifi-
 cet. Hinc Pantomimus dum nimium εὐ-
 Φαντασίωτος est, et furoris non imaginem
 tantum, sed ipsum quasi corpus animo con-
 cipit, ferit quod non debebat, παραπαίει,
 propria simul et translata significatione.
Gesner.

συνιέντες μὲν, καὶ αἰδούμενοι ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις,
 οὐκ ἐλέγχοντες δὲ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα, τοῖς δὲ
 ἐπαίνοις καὶ αὐτοὶ τὴν ἀνοίαν τῆς ὀρχήσεως ἐπι-
 καλύπτοντες, καὶ ἀκρυβῶς ὁρῶντες ὅτι οὐ Αἴαν-
 τος, ἀλλ' ὀρχήσῃ μακρίας τὰ γιγνόμενα ἦν. ἔ-
 γαρ ἀμεσσοὶς τέτοις ὁ γυναικίος, ἀλλὰ καὶ μα-
 κροτάτα γελοϊότερον ἐπραξε. καταβάς γάρ εἰς
 τὸ μέσον, ἐν τῇ βουλῇ, δύο ὑπαιτικῶν μέσος ἐπα-
 θεῖστο, πάνυ δεδιότων μὴ καὶ αὐτῶν τινα ὥς-
 περ κριὸν μαστιγῶσι λαβῶν· καὶ τὸ πρᾶγμα οἱ
 μὲν θαύμαζον, οἱ δὲ ἐγέλων, οἱ δὲ ὑπώπτευσαν,
 μὴ ἄρα ἐκ τῆς ἀγαν μιμήσεως εἰς τὴν τῷ πάθῃ
 ἀληθείαν ὑπηνέχθη.

Καὶ

tem, licet intelligerent, et puderet eos illorum
 quae fierent, silentio tamen non arguebant fa-
 ctum, sed laudibus ipsi quoque tegebant saltato-
 ris amentiam, cum distincte viderent, non Aia-
 cis furores, sed saltatoris esse, quae fiebant. Nec
 enim satis habebat vir fortis ista fecisse, sed *ali-*
quid multo magis ridiculum hisce designabat.
 Descendens enim in medium, in Senatu, me-
 dius inter Consulares duos assidebat, valde me-
 tuentes, ne de ipsis etiam aliquem vt arietem ar-
 reptum flagellaret. Eamque rem alii quidem ad-
 mirari, videre alii, alii suspicari, num quid ni-
 mio imitandi studio, in verum furorem delatus
 esset.

Καὶ αὐτὸν μέντοι, Φασίν, ἀνανήψαντα ἔτιω
μετανόησαι· ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὥς καὶ νεσθῆσαι
ὑπὸ λύπης, ὡς ἀληθῶς ἐπὶ μανίᾳ κατεγνωσμέ-
νον· καὶ ἐδήλωσέ γε τῷτο σαφῶς αὐτός· αἰτάν-
των γὰρ αὐθις τῶν συσασκοτῶν αὐτὸν τὸν Αἴ-
αντα ὀρχήσασθαι αὐτοῖς, παρασησάμενος τὴν
ὑποκριτὴν, ἔφη πρὸς τὸ θέατρον· Ἰκανόν ἐστιν
ἅπαξ μνηστῆραι· μάλιστα δὲ αὐτὸν ἠνέωσεν ὁ ἀντι-
αγωνιστὴς, καὶ ἀντίτεχνος· τῷ γὰρ ὁμοίᾳ Αἴ-
αντος αὐτῷ γραφέντος· ἔτιω κοσμίως καὶ σα-
φρόνως τὴν μανίαν ὑπεκρίνατο, ὡς ἐπαυσεθῆναι,
μάλιστα ἐντὸς τῶν τῆς ὀρχήσεως ὅρων, καὶ μὴ πα-
ροινήσας εἰς τὴν ὑπόκρισιν.

Ταῦτα

84. Ipsum quidem aiunt, cum resipuisse, adeo
poenituisset factorum suorum, ut etiam in mor-
bum ex aegritudine incideret, seque veri ipse fu-
roris damnsret. Et satis aperte hoc declaravit
ipse. Cum enim rursus Aiace[m] ut sibi saltaret,
factionis illius homines peterent, et actorem *alium*
cominendans dixit ad theatrum: *Satis est semel*
insaniisse. Maxima vero illum molestia adfecit
aduersarius in certamine et artis aemulus. Cum
enim similis illi scriptus esset Ajax; adeo decen-
ter, modeste adeo simulauit furorem, ut lauda-
retur, quod mansisset intra terminos saltationis,
nec ebriolo quasi furore actionem violasset.

85. Haec

Ταῦτά σοι ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ παμπόλλων
 παρεδειξα ἐρχήσεως ἔργα καὶ ἐπιτηδεύματα, ὡς
 μὴ πάνυ ἄχθοιό μοι ἐρωτικῶς θεωμένῳ αὐτά.
 εἰ δὲ βαληθείης κοινωνήσῃ μοι τῆς θέας, εἰ
 οἶδα ἐγὼ πάνυ ἀλωσόμενόν σε, καὶ ὀρχησομαί
 κήσοντά γε προσέτι. ὥς ἐδὲν δεήσομαι τὰ τῆς
 Κίρκης ἐκείνο πρὸς σὲ εἶπεν· τὸ,

Θαῦμά μ' ἔχει, ὡς ἔτι πικρὸν τὰδε φάρ-
 μακ' ἐθέλχθης.

Θελχθήσῃ γάρ, καὶ μὰ Δί' ἐκ ὄντος κεφαλὴν, ἢ
 σὺς καρδίαν ἔξεις· ἀλλ' ὁ μὲν νόος σοι ἐμπεδώ-
 τερος ἔσται, σὺ δὲ ὑφ' ἡδονῆς ἐδὲ ὀλίγον τῷ Κυ-
 κεύωνος ἄλλω μεταδώσεις πῖναι. ὅπερ γὰρ ὁ Ὅ-
 μηρος περὶ τῆς Ἑρμῆ ῥάβδου τῆς χρυσεῆς λέγει
 ὅτι

85. Haec tibi, amice, pauca de plurimis pro-
 posui saltationis opera atque studia, ne omnino
 aegre feras me cupide illa spectare. Si vero in
 partem venire spectaculi mecum volueris, bene
 noui captum te iri, et insuper ad furorem usque
 amaturum saltationem. Itaque non opus habe-
 bo Circes illud apud te dicere:

Mirror, nec puto demulctum te te esse veneno.
 Demulceberis enim, et medius fidius non asini ca-
 put, aut suis cor habebis; sed stabiliior tibi mens
 erit, tuque prae voluptate non parum de poculo
 illo alii quoque bibendum imperties. Quod
 enim de aurea Mercurii virga Homerus:

— Vi.

ὅτι καὶ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει δι' αὐτῆς, ὧν
ἐθέλει, τὰς δ' αὐτὲ καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει, τῶ-
το ἀτεχνῶς ἱερχοῖς ποιεῖ, καὶ τὰ ὄμματα θέλ-
γασα καὶ ἐγρηγορέναι ποιεῖσα, καὶ ἐπεγείρσασα
τὴν διάνοιαν πρὸς ἑκάστα τῶν ὀρωμένων. ΚΡΑΤ.
Καὶ μὲν ἤδη ἐγὼ, ὦ Λυκίῃ, πείθομαι τέ σοι,
καὶ ἀναπεπταμένα ἔχω καὶ τὰ ὦτα καὶ τὰ ὄμ-
ματα. καὶ μέμνησό γε, ὦ Φιλότης, ἐπειδὴν
εἰς τὸ θέατρον ἦς, καὶ ἐμοὶ παρὰ σεαυτῷ θέαν
καταλαμβάνειν, ὥς μὴ μόνος ἐκείθεν σοφώτε-
ρος ἡμῖν ἐπανίοις.

— *Virorum hac dulci lumina somno*

Mulcet quum lubuit, somnos dispellit eadem;
Hoc planissime facit saltatio, tum demulcens oculo-
los tum vigilare illos faciens, et mentem ad sin-
gula quae fiunt excitans. CRAT. Quin nunc
iam, Lycine, in sententiam tuam traductus sum,
apertosque et hiantes habeo cum auribus oculos.
Ac memineris, amice, cum in theatrum ieris,
etiam mihi iuxta te occupare spectaculum, ne
solus inde nobis sapientior reuertaris.

ΛεξιΦάνης.

ΛΤΚ. **Λ**εξιΦάνης ὁ καλὸς μετὰ βιβλίῃ. ΛΕΞ.
 Νῆ Δί', ὦ Λυκίνε, γράμμα ἐς τὴ
 τινὸν τι τῶν ἐμῶν κομιδῇ νεοχμὲν. ΛΤΚ. Ἦ-
 δη γάρ τι περὶ αὐχμῶν ἡμῖν γράφεις; Λ Ε Ξ.
 Οὐ δῆτα, εἰδὲ αὐχμὸν εἶπον, ἀλλ' ὥρα σοι τὸ
 ἀρτιγραφεὶς ἔτω καλεῖν, σὺ δὲ κυψελόβυσα ἔογ-
 κας ἔχειν ὦτα. Λ Τ Κ. Σύγγνωθι, ὦ ἐταῖρε.
 πολὺ γὰρ τῷ αὐχμῷ τὸ νεοχμὸν μετέχει. ἀλλ'
 εἰπέ μοι, τίς ὁ νῆς τῷ συγγράμματι; Λ Ε Ξ.
 Ἀντισυμποσιάζω τὸν Ἀρίωνος ἐν αὐτῷ. ΛΤΚ.
 Πολλοὶ μὲν οἱ Ἀρίωνες· σὺ δὲ ὅσον ἀπὸ τῷ
 συμπο-

Lexiphanes.

LYC. **L**exiphanes ille pulcher cum libro *quid*
sibi vult? LEX. Per Iouem, Lycine,
 scriptum est *hornum* quoddam de meis, *musteum*.
 LYC. Nempe de musto aliquid nobis scribis?
 LEX. Minime equidem; neque mustum nomi-
 nauī: sed memineris *musteum* vocare quod mo-
 do scriptum est. At tu sordibus (*Gr. Cypseli*)
 obturatas habere aures mihi videris. LYC. Igno-
 sce mihi, sodalis, multum enim de musto ha-
 bet *musteum*. Sed dic mihi quod scripti consi-
 lium est? LEX. Conuiuio instruendo aemulor
filium Aristonis. LYC. Multi sunt Aristones:
 tu vero, quantum e conuiuī *mentionē suspicor*,
 dicere

συμπείξ, τὸν Πλάτωνα μοι δοκεῖς λέγειν. ΛΕΞ.
 Ὅρθῶς ἀνέγνως· τὸ δὲ λεγόμενον, ὡς ἄλλω
 παντὶ ἀνόητον ἂν ἦν. ΛΥΚ. Οὐκ ἔν ὀλίγα μοι
 αὐτῷ ἀνάγνωθι τῷ βιβλίῳ, ὅπως μὴ παντάπασι
 σὺν ἀπολειπομένην τῆς ἐξιάσεως· νύκταρος γάρ τι
 νος εἶμαις οἴνοχοήσεν ἡμῖν ἀπ' αὐτῷ. ΛΕΞ.
 Τὸν μὲν εἰρώνα πεδοῖ κατάβαλε· σὺ δὲ εὐπορα
 ποιήσας τὰ ὦτα, ἤδη ἄκου· ἀπέσω δὲ ἢ ἐπι
 βύσρα ἢ Κυψελίς. ΛΥΚ. Λέγεις θάρρῶν· ὡς
 εἶμας εἴτε Κυψελός τις, εἴτε Περιάνδρος ἐν τοῖς
 ὡσὶ κἀθηται. ΛΕΞ. Σκόπει δὴ μεταξύ ὅπως
 διαπεραίνομαι, ὦ Λυκίνε, τὸν λόγον, εἰ εὖαρ
 χός γε ἐσὶ, καὶ πολλὰν τὴν εὐλογίαν ἐπιδεικνύ
 μενος, καὶ εὐλεξίς, εἴ τι δὲ εὐώνυμος. ΛΥΚ.
 Ἔοι-

dicere mihi Platonem videris. LEX. Recte agno
 visti: sed quam istud dictum ignorabile fuit cui
 vis alii! LYC. Ergo mihi pauca lege de libro,
 ne omnino conuiuio illo excludar. Videris enim
 nectar nobis de illo ministraturus. LEX. Illum
 quidem cum irrisione simulatorem *animum et lin*
guam solo allide: tu vero commeabiles fac aures,
 et iam audi: absit vero obturatrix illa Cypselis.
 LYC. Quin tu audacter dicito: neque enim Cy
 pselus, neque (*filius illius*) Periander in auribus
 mihi refidet. LEX. Considera autem interea quo
 modo peragam, Lycine, sermonem, num bene
 principiatum sit, multamque beneloquentiam o
 stendens, et bonis verbis constans, bonisque in
 Luc. Op. T. IV. D d super

"Εοικε τοιαῦτος εἶναι, σός γε ὢν, ἀλλ' ἄρξαι ποτέ.

ΛΕΞ. Εἴτα δειπνήσωμεν, ἥ δ' ὅς ὁ Καλλικλῆς·
εἴτα τὸ δειλινὸν περιδινησόμεθα ἐν Λυκείῳ· νῦν
δὲ ἤδη καιρὸς ἐστὶ χρίεσθαι τὸ ἡλιοκαῆς, καὶ πρὸς
τὴν εἴλην θέρεσθαι, καὶ λουσαμένους, ἀρτοσιτεῖν·
καὶ ἤδη γε ἀπιτητέα. σὺ δὲ ὦ παῦ, σλεγγίδα
μοι, καὶ βύρσαν, καὶ Φωσώνια, καὶ ρύμματα,
ναυσολεῖν ἐς τὸ βαλανεῖον, καὶ τὰ πύλκτρον κο-
μίζειν. ἔχεις δὲ χαμάζε παρατὴν ἐγγυαθῆ-
κην δὴ ὀβελῶ. σὺ δὲ τί καὶ πράξεις, ὦ Λεξι-
Φανες, ἥξεις, ἢ ἐλινύσεις ἐτι αὐτόθι, καὶ γὰρ
ἦν δ' ἐγὼ, τρίπαλαι λατκῶ. καὶ εὐπρόως τε γὰρ
ἔχω, καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν τράμιν μαλακίζομαι, ἐπ'
ἀσρά-

super nominibus. LYC. Videtur talis esse, tuus cum fit. Sed incipe tandem.

2. LEX. Tum coenabimus, inquit Callicles: tum ad vesperam giros faciemus in Lyceo. Nunc autem tempus est vngi in sole, et ad vaporem illius caleferi, et cum lauerimus, panem gustare. Et iam eundum. Tu vero puer, strigilem mihi, et pellem, et lintea, et saponem, classe aduehito in balneum, et balneatoris mercedem ferro: habes autem bumi prope armarium obolos duo. Tu vero quid ages, Lexiphanes, venies ne, an hic adhuc moraberis. Quin ego etiam, inquam, ter olim est quod lauaturio: nec enim satis bene habeo, et circa perinaeum infirmus sum, clitorialia mula vectus. Aga-

ἄσραβης ὀχηθεῖς. ὁ γὰρ ἄσραβηλάτης ἐπέ-
σπερχε, καίτοι ἀσικωλιάζων αὐτός· ἀλλὰ καὶ
ἐν αὐτῷ ἐκ ἀκμῆς ἦν τῷ ἄγρῳ· κατέλαβον γὰρ
τὰς ἐργάτας λιγυρίζοντας τὴν θερὴν ὁδὸν· τὰς
δὲ τάφοντῷ ἐμῷ πατρὶ κατασπενυάζοντας. συν-
τυμβωρυχήσας οὖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἀναχῆσαι
τὰ ἀνδρα, καὶ αὐτὸς ὀλίγα συγχειροπονήσας,
ἐκείνους μὲν διαφῆκα, τῶν τε κρύας ἔνεκα, καὶ
ἔτι καύματα ἦν. οἶσθα δὲ ὡς ἐν κρύει σφο-
δρῶ γίνεται τὰ καύματα. ἐγὼ δὲ περιελθὼν
τὰ ἀρώματα, σκόροδά τε εὖρον ἐν αὐτοῖς πε-
φυκότα, καὶ γηπαττάλας τινὰς ἀνορύξας, καὶ
τῶν σκανδίκων, καὶ βρακάνων λαχανευσάμενος,
ἔτι δὲ κᾶχυς πριάμενος (ἔπω δὲ οἱ λειμῶνες
ἀνθο-

*so cum nimis urgebat, quamquam ipse claudicatio-
nem per vitres ludens. Sed neque in ipso tute fa-
tigationis expers fui: deprehendebam enim operas ae-
stivam cantionem minurientes, partim vero sepul-
crum parantes meo patri. Cum ergo effodissem
cum illis sepulcrum, et his, qui ad ripas terram ag-
gerant et ipse manibus laborem adiuvissem, illos qui-
dem dereliqui, cum frigoris causa, tum quod essent
ustiones: nosti autem in frigore vehementi ustiones
existere. Ego autem obiens veruacta, alliaque in-
veni ibi nata, et effossis quibusdam terrae clavis, et
scandicibus, et bracanis pro olere lectis, erutisque
insuper cachrybus, (nondum autem odorifera erant*

ἀνθοσμίας ἦσαν, ὡς αὐτοποδητὶ βαδίζον) ἀνα-
τεθείς ἐπὶ τὴν ἀσφάβην, ἐδάσην 1) τὸν ἔρπον.
καὶ νῦν βαδίζω τε ὀδυνηρῶς, καὶ ἰδὼ θαμὰ,
καὶ μαλακιῶ τὸ σῶμα, καὶ δέομαι διχνεῦσαι ἐν
τῷ ὕδατι ἐπιπλεῖσον, χρίσω δὲ μετὰ καίματος
ἀπολχόμενος.

· Ἀποθρέξομαι ἐν καὶ αὐτὸς τὸν παῖδα 2), ὃν
εἰκὸς ἢ παρὰ τῇ λεκιθεπώλιδι, ἢ παρὰ τῷ γυναι-

*prata, ut meis ipse pedibus ambulare mallet) in
mulam iterum impositus excoriatus sum in perinaco,
et nunc incedo cum dolore et fudo frequenter, et
languedo corpore, atque opus habeo pernatere in aqua
plurimum. Gaudeo autem fessius abluī.*

3. Decurrāmi igitur ipse quoque ad puerum, quem
credibile est aut apud pisorum venditricem, aut sal-
samen-

1. Ἐδάσην] Quod est in omnibus, quos vi-
di, editis, nihili esse puto. Legi et inter-
pretatus sum ἐδάσην. Nota vocis δέσσω signi-
ficatio. Vidit idem, credo, *Micyllus*, qui
vertit *attriui summum podicem*, melius ad in-
tellectum: sed volebam propius adsequi ver-
bilegulum *Lexiphanem*. *Gesner*.

2. Αὐτὸς τὸν παῖδα] Puto hic excidisse prae-
positionem, legendumque ὡς τὸν παῖδα.
Κανοζηλία non videtur in omissa praeposi-
tione, sed in composito ἀποθρέξομαι. *Λε-
κιθεπώλιδα* quae statim sequitur interpre-
tari etiam licebat *oporum venditricem*; si cre-
dimus

μαλοπώλῃ με περιμένειν· καί τοι προηόρευτα
 αὐτῷ ἐπὶ τῇ Σέλῃ πάντων· ἀλλ' εἰς καιρὸν
 ἔτοσι αὐτὸς ἐμπαθήσας ἔγε εἰς ὁρᾶν πυριάτην τέ-
 τινα, καὶ ἐγκρυφίαν, καὶ γήτεια, καὶ Φύκας,
 καὶ οἶβον τέτονι, καὶ λωγάνιον, καὶ τῷ βούρ-
 τὸ πολύπτυχον ἔγκρατον, καὶ Φώκτας. Εὐ-
 γε, ὦ Ἀττικίων, ὅτι μοι ἄβατον ἐποίησας 3)
 τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ, Ἐγὼ δέ, ἡ δ' ὁδός, σίλλος,
 ὦ δέ-

*sāmentarium me expectare. Quamquam praedictum
 ipsi fuerat, ut occurreret ad panes. Sed opportune
 hic ipse adest, mercatus, ut video, clibanarium pa-
 nem, et alios subcinericios, et cepas, et fucas, et
 illum oebum, et illud multorum foliorum bouis in-
 testinum, et phoctas. Euge Atticio, compendi mihi
 fecisti maiorem viae partem. Ego vero, inquit ille,*

Dd 3

Strabus,

dimus scholiis ad h. l. et ad *Aristoph. Plut.*
 v. 427. *Gesner.*

3. "Ἀβατον ἐποίησας] Ἀβατος ex eo genere
 est, ex quo ἀχρηστος et ἀφόρητος, cum hoc
 non intolerabilem, sed nondum gestatum, il-
 lud non inutilem, sed nondum usurpatum si-
 gnificat: ita nempe ἄβατος ὁδός non inac-
 cessā, sed quam non opus fuit facere. Cae-
 terum videtur Atticionem studio vocasse hunc
 seruum Lucianus, ut absurdam Atticisismi af-
 fectionem notaret, ac deinde Onomacritum,
 ac postea Onomarchum quasi tu iudicem, prin-
 cipemue nominum dicas. *Gesner.*

ὦ δέσποτα, γεγέννημαι, σὲ περιορῶν· σὺ δὲ πᾶ-
 χθές ἐδείπνεις; μῶν παρὰ Ὀνομακρίτῳ; ἔ μὰ
 Δί', ἦν δ' ἐγὼ, ἀλλ' ἀγρόνδε ὠχόμην, ψύτ-
 ταν κατατείνας 4), οἶσθα δὲ ὡς Φίλαγρός εἰμι,
 ὑμεῖς δὲ ἴσως ὤρεσθέ με λαταγεῖν κοττάβευς·
 ἀλλ' εἰσιὼν, ταῦτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἡδύνειν, καὶ
 τὴν κάρδοπον σμῆν, ὡς θριδακίνας μάττοίτε ἔμψ.

Ἐγὼ δὲ ξηραλοιφῆσω ἀπελθών. καὶ ἡμεῖς,
 ἦδ' ὅς ὁ Φιλῖνος, ἐγὼ τε καὶ Ὀνόμαρχος, καὶ
 Ἑλλάνικος ἔτοσι ἐψόμεθα. καὶ γὰρ ὁ γνόμεν

σκιά-

strabus, here, factus sum, te dum circumspicio.
Tu vero ubi coenabas heri? num apud Onomacri-
tum? Non per Iouem, inquam, verum rus abie-
ram, cito percurrens: nosti autem quam sim amans
ruris. Vos autem forte putabatis me sonare cotta-
bos. Sed intro abi, haecque et alia condito, et ex-
purga mastram, ut lactucinas nobis subigatis.

4. Ego vero ad siccam vñctionem discedam. Nos
 vero, inquit Philinus, ego nempe, et Onomarchus
 et Hellanicus sequemur. Etenim quomodo mediam
 iam

4. Ψύτταν κατατείνας] Suspicabar legendum
 ψύττα κατατείνων, atque ψύττα esse ὠνο-
 ματοπεποιημένον, celeritatem motus indi-
 cans: suadere id mihi videbatur praeter scholia
 ad h. l. ipse Hesychius, qui ψύττα, inquit,
 ἐπὶ τῷ ταχέως ἀποδραμεῖν λέγεται. Est
 autem hoc κακόζηλον maxime in scripto se-
 rio talia immiscere. *Gesner.*

σκιάζει μέσῃν τὴν πόλιν. καὶ δέος μὴ ἐν λου-
 τρείῳ ἀπολασώμεθα, κατόπιν τῶν Καριμάντων,
 μετὰ τοῦ εὐρυθαλκοῦ βύζην ὠσιζόμεναι. καὶ ὁ
 Ἑλλάνικος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ δυσωπῶ, καὶ γὰρ
 τὰ κόρα μοι ἐπιτεθόλωσθον, καὶ σκαρδαμυκτῶ
 θαμὰ, καὶ ἀρτίδακρὺς εἰμι, καὶ τὰ ὄμματά μοι
 Φαρμακῶ, καὶ δέομαι Ἀσκληπιάδῃ τινὸς ὀφ-
 θαλμοσόφου, ὅς τεράξας, καὶ ἐγκέας μοι Φάρ-
 μακον, ἀπερυθριάσαι ποιήσῃ τὰς ὀφθαλμοὺς,
 καὶ μηκέτι λημαλέες εἶναι, μηδὲ διερὸν βλέπειν.

Τοιαῦτα ἄττα διεξίοντες ἅπαντες οἱ παρόν-
 τες, ἀπήειμεν· καὶ περὶ ἧκομεν εἰς τὸ γυ-
 μνάσιον ἀπησθημένοι ἤδη, ὁ μὲν τις ἀκροχαι-
 ρισμῶ, ὁ δὲ τραχηλισμῶ, καὶ ὁρῶντά μιν ἐχρή-
 το,

*iam aream inumbrat, et metus est ne in turbido
 aliorum sordibus balneo abluiamur, post Cariman-
 tes, cum fece plebis conferamur trudendi. Et Hella-
 nicus, Ego vero, inquit, etiam aegre video; ex-
 enim utraque mihi pupilla turbida est, ac frequen-
 ter conuiueo, et facilis lacrumarum sum, et medi-
 camenta desiderant oculi, atque Asclepiade quodam
 oculorum sapiente indigeo, qui confuso et infuso
 medicamento faciat ut erubescere desinant, ut non
 amplius lipposi sint, neque humidum videant.*

5. Talia quaedam disputantes praesentes omnes,
 abiimus. Et cum venissemus in Gymnasium exue-
 stiti iam, unus quidem exercitatione extremarum
 manuum, alius supinandi, et luctae erectae ureba-

το, ὁ δὲ λίπα χρισάμενος, ἐλυγίζετο, ὁ δὲ ἀντέβαλε τῷ κωρύκῳ, ὁ δὲ μολυβδαίνας χερμαδίας ἀράγδην ἔχων, ἐχειροβόλει. εἶτα συντρίβεντες, καὶ ἀλλήλους κατανωτίζοντες, καὶ ἐμπαίζαντες τῷ γυμνασίῳ, ἐγὼ μὲν καὶ Φιλῖνος ἐν τῇ θερμῇ πυέλῳ καταιονηθέντες, ἐξήκειμεν οἱ λοιποὶ δὲ τὸ ψυχροβαφές κάρα δελφινίσαντες, παρένεον ὑποβρύχιοι θαυμασίως. ἀναστρέψαντες δὲ αὐθις ἄλλος ἄλλα ἐδρῶμεν. ἐγὼ μὲν ὑποδησάμενος, ἐξυσμην τὴν κεφαλὴν τῇ ὀδαιτωτῇ ξύστρα, καὶ γὰρ ἔκ κηπίον, ἀλλὰ σκαφίον) ἐκεκάρ-

tur. Alius vero pingui unctus inflectebat se: alius obiciebat se coryco: alius autem plumbeus manum implentes cum fragore manibus iactabat. Deinde contriti (frictione vti) cum tergis nos inuicem portassemus, atque illussissemus. (lulsissemus in) Gymnasio, ego quidem et Philinus in lobro calido perfusi exiimus. At reliqui caput frigidae Delphinorum instar immergentes, admirabiliter sub aqua adnatabant. Reuersi autem rursus alio, alia. alii faciebamur. Ego quidem subligatus, vadebam caput radula ex dentis faba (pectebam) quippe non in simiam,

5. Κηπίον — σκαφίον] Duplex genus tonsurae hic indicari clarum est. Etiam hoc apparet, qui κηπίον tondetur illi non opus esse pectine, opus esse, qui σκαφίον. Iam κῆπον et κῆπον esse simiae genus, notum est.

Ita-

ἐκεκάρμην, ὡς ἂν ἔπρὸ πολλῶ τὸν κόννον, καὶ
τὴν κορυφαίαν ἀποκεκομηκώς. ἄλλος ἐθερμο-
τράγει, ὁ δὲ ἤμει τὸν νῆσιν, ὁ δὲ ἀραιὰς ποιῶν
τὰς ῥαφανίδας, ἐμυσίλατο τῷ ἰχθυηρῷ ζωμῷ,
ἄλλος ἥσθιε φαυλίας, ὁ δὲ ἐρῥέφει τῶν κριδῶν.

Καίπειδ' ἡ καιρὸς ἦν, ἐπ' ἀγκῶνος ἐδειπνᾶμεν,
ἔκειντο δὲ καὶ ὀκλαδία, καὶ ἀσκάντα. τὸ μὲν
δὲ δεῖπνον ἦν ἀπὸ συμφορῶν. 6) παρεσκεύασο
δὲ

*finiam, sed in scaphium tonsus eram, qui non ita
pridem, barbam et verticem decouauerim (toton-
derim,) alius lupinos edebat: alius vomebat ieiun-
num: alius excauatis rophani frustis hauriebat ius
pisculentum: edebat alius pbaulias: (oliuas) sorbe-
bat alius de bordeis.*

6. Ac deinceps cum tempus esset, cubito nixi coe-
nabamus: positae autem erant sellae et grabatuli.
Ac coëna quidem ipsa erat de collationibus. Pa-

Dd 5

rara

Itaque notatur forte tonsura ἐν χρεῶ, brevis
admodum, qua qui vtuntur, non habent
quod peccant: Scaphion forte liberat frontem,
aures, ceruicem, crinibus, qui tegere illas
partes possint, cranio autem, quod σκάφη
appellatur, pilorum tantum, quod peccat pos-
sit, relinquit. *Gesner.*

6. Ἀπὸ συμφορῶν] Συμφορὰν, quae calami-
tatem significat, posuit pro συμβολῇ colla-
tione, ex etymo scilicet. *Gesner.*

δὲ πολλὰ καὶ ποικίλα, δίχνηλα ὕεα, καὶ σχελίδα,
καὶ ἡτριάα, καὶ τομάδος υἱὸς τὸ ἐμβρυοδόχον ἔντε-
ρον, καὶ λοβὸς ἐκ ταγῆνε, καὶ μυττωτὸς, καὶ ἀβυρ-
τάκη, καὶ ταιαῦταί τινες καρυκεῖαι, καὶ θρυμ-
ματίδες, 7) καὶ θρία, καὶ μελιττέται. τῶν δὲ
ὑποβρυχίων τὰ σελάχια πολλὰ, καὶ ὅσα ἐσρά-
κινα τὰ δέρμα, καὶ τεμάχη ποντικά τῶν ἐκ σα-
γάνης, καὶ κωπαῖδες, καὶ ὄρνις σύντροφος, καὶ
ἀλεκτρυὼν ἤδη ἀπωδός, καὶ ἰχθυὺς ἦν παρὰ τοί-
τος. καὶ οἷν δὲ ὅλον ἰπποκαῆ εἶχομεν, καὶ βοὸς
λειπογνώμονος κωλήν. ἄρται μέντοι ἦσαν σι-
φαῖοι, ἔ φαῦλοι, καὶ ἄλλαι νεμύγιοι, ὑπερήμε-
ροι

*rata autem erant multa et varia, et bisfida (pedum
extrema) suilla, laterum pulpae, sumina, et por-
cae foedae intestinum embryonem recipiens (vulus)
et lobus ex sartagine, et alliarum, et abyrtace, si-
milesque quaedam conditurae, et thrynnatides, et
inuoluta foliis, et mellita. Et e marinis cartila-
ginosa multa, et quae corium habent testaceum, et
frusta Pontica de sporta, et Copaicae (anguillae)
et gallina domestica, et gallus qui iam canere desin-
it et piscis conuictor. Quem autem etiam habuimus
totam in furno assatam, atque edentuli bouis pe-
dem anteriorem. Verum panes erant siliginei non
mali, et alii de nouilunio, qui sero ad festum ve-
nerant.*

7. Θρυμματίδες] Placentae genus. aliis intri-
tum. Guierus.

ροὶ τῆς ἐρετῆς· καὶ λάχανα τὰ τε ὑπόγεια, καὶ τὰ ὑπερφυῆ· οἶνος δὲ ἦν ἔγερων, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ βύρσης, ἥδη μὲν ἀγλευκῆς, ἀπεπτος δὲ ἔτι.

Ποτήρια δὲ ἕκειτο παντοῖα ἐπὶ τῆς δελφινίδος τραπέζης, ὁ κρυψιμέτωπος, καὶ τρυήλης Μεντορεγγῆς, εὐλαβῇ ἔχων τὴν κέρκον, καὶ βομβυλίδος, καὶ δειροκύπελον, καὶ γηγενῇ πολλά, οἷα Θηρικλῆς ὥπτα, εὐρυχαδῇ τε, καὶ ἄλλα εὖσομα. τὰ μὲν Φωκαῖόν τε, τὰ δὲ Κνιδόν τε· πάντα μέντοι ἀνεμοφόρητα, καὶ ὑμενόσρακα. κυμβία δὲ ἦν, καὶ Φιαλίδες, καὶ ποτήρια γραμματικά. ὥς τε μεσὸν ἦν τὸ κυλικεῖον.

‘Ο

nerant, et olera tum quae sub terra, tum quae supra illam crescunt. Vinum autem erat non senex, sed de viro, non illud quidem adhibere mustum, sed nondum tamen percoctum.

7. Pocula posita erant omnis generis in Delphica mensa, fronticerum illud, et triclauium illud, Mentoris opus, caudam habens capiendo commodam, et bilbiens (angusti colli) et cernicatum illud, et terrigena multa, qualia affabat Thericles, late hiantia, et alia ore commodo, e Phocaea quaedam, alia e Cnido, omnia quidem, quae ventus auferret (prae leuitate) et testam membranae (instar tenuem) habentia. Cymbia autem erant, et phialae minutae, et literata pocula: itaque plenum erat pocularium (poculorum armarium.)

8. Sed

Ὁ μέντοι ἰπνολέβης, ὑπερπυφλάζων, ἐκ πα-
 Φελὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τὰς ἀνδρακτὰς ἐπίνομεν·
 δὲ ἀμυσι, καὶ ἤδη ἀκροθώρηκες ἦμεν· εἴτ' ἐ-
 χρίμεθα βακχαρίδι. καὶ εἰσεκύλισέ τις ἡμῖν
 τὴν ποδακτύπην, καὶ τριγωνίστρην. μετὰ δὲ ὁ
 μὲν τις ἐπὶ τὴν κατῆλιφα ἀναρρήχυσάμενος,
 ἐπιφόρημα ἐζήτη, ὁ δὲ ἀγκυρὸν ἐπαιζεν, ἄλλος
 ἐρρίκνετο σὺν γέλωτι τὴν ὀσφύν.

Καὶ ἐν ταυτῷ λελχημένοι, εἰσεκύμασαν ἡμῖν
 αὐτεπαγγέλται, Μεγαλὼνυμός τε ὁ δικοδίφης,
 καὶ Χαλρεάς ὁ χρυσοτέκτων, ὁ κατὰ νῶτα πο-
 πῖλος, καὶ ὁ Ὠοκράτης· Εὐδήμας. καὶ γὰρ ἤρ-
 μην αὐτὰς, τί πάθοντες ὅψε ἤκοιεν. ὁ μὲν ἐν
 Χαλρεάς, Ἐγὼ ἤδ' ὅς, λείρον τινα ἐκρόταν, καὶ
 ἔλλο-

8. Sed lobes camini supra modum ebulliens in ca-
 pit nobis euerit carbones. Bibimus autem amyssi-
 da: et iam bene poti eramus, cum ungeremur bac-
 charide: atque intro voluit nobis aliquis pedisonam
 (saltatricem) et trigonistriam (psaltriam) Postea
 alius quidem in cantherium enisus, insultum para-
 bat: alius ludebat crepitu: alius crispabat cum risu
 lumbum.

9. Eodem tempore laei commissarum non vocati
 ad nos venire Megalonymus ille causarum subactor,
 et Cbaereas aurifaber ille tergo varius, et ille con-
 fractor ouarum Eudemus. Et ego interrogavi illos,
 Qua causa sero adeo venirent? Ac Cbaereas qui-
 dem: Ego, inquit, segmentum quoddam concinna-
 bam,

ἑλλόβια, καὶ πέδας τῇ θυγατρὶ τῇ ἑμῇ, καὶ
 διατῆτο ὑμῖν ἐπιθέπνιος ἀΦῖγμα. Ἐγὼ δὲ
 ἦδ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, περὶ ἄλλα εἶχον· ἦν μὲν
 γὰρ ἄδικος ἡ ἡμέρα, ὡς ἴδε, καὶ ἄλογος· ὡς ἂν
 ἂν ἐχθροῦ τῆς ἐσθλῆς ἔτε ῥησιμετρεῖν εἶχον, ἔτε
 ἡμερολογεῖν, ὡς ὑπερονομεῖσθαι. πυθόμενος δὲ
 ὅτι ὁ στρατηγὸς ὀπτός ἐστι, λαβὼν ἄχρηστα ἱμά-
 τια, εὐήτρια, καὶ ἀφορητὰ ὑποδήματα, ἐξέ-
 φρησα ἑμαυτὸν.

Εἶτ' εὐθύς ἐντυγχάνω δαδᾶχῳ τε, καὶ ἱερο-
 φάντῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρρητοποιοῖς, Δεινίαν
 σύρξουσιν ἄγδην ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἔγκλημα ἐπα-
 γόντας, ὅτι ὠνόμαζεν αὐτὰς, καὶ πάντα εὖ εἶ-
 δὼς, ὅτι, ἐξ ἔπερ ὠσιώθησαν, ἀνώνυμοι τέ-

εἶσι,

bam, ex inaures, ex compedes filiae, ac propterea
 post coenam vobis adsum. Ego vero, inquit Me-
 galonymus, aliud agebam. Erat enim, ut scitis,
 sine iudicio, sine oratione dies, cum igitur lingui-
 stitium esset, neque admetiri verba habebam, nec
 aquae demensum ubi acciperem. Cognito autem, vi-
 sibilem esse (adiri posse) Praetorem, sumtis vesti-
 bus inusitatis (novis) boui staminis, calceis autem
 ingestis (novis) extruli me ipsum.

10. Deinde statim incidō in facigerum et biero-
 phantam et reliquos infanda (sacra occulta, my-
 steria,) facientes, qui Diniam raptim in ius trabe-
 rent, crimen obiciētes hoc, quod illos nominasset,
 idque cum bene sciret, a quo tempore consecrati
 essent,

εἰσι, καὶ ἔκτι ὀνομαστοί, ὡς ἂν ἱερώνυμοι ἤδη γεγενημένοι. Οὐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγὼ, ὃν λέγεις, τὸν Δεινίαν· ἐκάλει δ' ἔν με τ᾽νομα. Ἔστιν, ἦδ' ἔς, ἐν τοῖς σκυραφείοις ἐγκαψικίδαλος ἄνθρωπος, τῶν αὐτοληκύνθων, καὶ τῶν αὐτοκαβδάλων, ἀεὶ κεριῶν, ἐνδρομίδας ὑποδύμενος, ἢ βαυκίδας, ἀμφιμάσχαλον ἔχων. Τί ἔν, ἦν δ' ἐγὼ, ἔδωκεν ἀμηγέπη δίκην, ἢ λαξ πατήσας ὤχετο; Καὶ μὴν ἐκείνός γε, ἦδ' ἔς, ὁ τέως αὐλάμενος §), ἦδη ἔμπεδός ἐστιν. ὁ γὰρ στρατηγός, πάντοι ἀτιμαγελοῦντι καρπώδεσμά τε αὐτῇ

περι-

essent, anonymos esse nec iam nominabiles (nomine suo appellandos) qui sacro iam nomine gaudeant. Non noui, inquam, quem dicas Diniām. Vocabat igitur me nomine. Est, inquit, in foris aleatoriiis cepiuorus homo, ex illo genere qui lecyibum ipsi sibi portant, qui farinam ipsi sibi subigunt, semper horrido capillitio sunt, endromides aut baucides soleas semper gerens, habensque tunicam utrinque manicatam. Quid ergo, inquam, deditne poenas aliquo modo, an iactatis calcibus abiit? Cum ille, inquit, qui tum saluauerat, iam immortuus est. Praetor enim, licet segregare (et subducere) se

veller,

§. Αὐλάμενος] Verti quasi legeretur ἀλλόμενος, saltans, exsultans lasciuie, vt respondeat illi λαξ πατήσας. Si quis αὐλάμενος melius intelligat, libenter festinatum a me esse confitebor. Gesner.

περι-θείς, καὶ περιδέραιον ἐν ποδοκάκαις, καὶ πο-
δοσάβαις, ἐποίησεν εἶναι· ὥς ἐν δεσμοῖς ὦν,
ὑπέβδυνε τε ὁ κακοδαίμων ὑπὸ τῆ δέους, καὶ
πορδαλός ἦν, καὶ χρήματα ἀντίψυχα οἰδόμεναι
ἤθελεν.

Ἐμὲ δέ, ἥ δ' ὅς ὁ Εὐδήμος, ὑπὸ τὸ ἀνδροκνε-
φές μετεσεύλατο Δαμασίας, ὁ πάλαι μὲν ἀθλη-
τῆς, καὶ πολυνέκης, νῦν δὲ ἤδη ὑπὸ γήρωος ἔξαθ-
λος ὦν. οἶσθα τὸν χαλκὲν τὸν ἐσῶτα ἐν τῇ
ἀγορᾷ. καὶ τὰ μὲν πιττῶν 9), τὰ δὲ εὖων,
διετέ-

*veller, et manicis circumdatis et collari, in cippis et
neruo illum esse fecit. Quare vinctus infelix sup-
pedebat prae metu, et crepitabundus erat, et opes
pretium animae dare volebat.*

11. *Me autem, Eudemus inquit, summo crepu-
sculo arcessiuit Damascius, Athleta olim et multorum
victor, iam vero prae senectute expers certaminum.
Nosti aeneum illum in foro stantem (cuius statua
est in foro) et parim quidem coquendo, parim
assundo*

9. Πυττῶν] Πυττῶν quid sit, nescio an ali-
quis doceat: πιττῶν picans, quod alii ha-
bent, nondum reperio, qui huc faciat. Eu-
demus ὠκιάταξις, quasi tu dicas οὐίφρακτορ,
coquus videtur, vocatus summo mane ad
nuptiales epulas parandas. Εὖεν quod apud
Homerum torrere est, adureré, pilos v. g.
suis mactati, forte hoc ipso intellectu hic ca-
pitur, forte quidam ea tempestate pro culi-
nae

διετέλεσα. ἐξοικισὲν γὰρ ἔμελλε τήμερον εἰς ἀνδρὸς τὴν θυγατέρα, καὶ ἤδη ἐκάλλυνεν αὐτὴν. εἴτα μερμέριον τι κακὸν ἐμπεσόν, διέκοψε τὴν ἐορτήν. ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Δίων, ἐκ οἷδ' ἐφ' ὅτῳ λυπηθεὶς, μᾶλλον δὲ θεοεχθία σχεθεὶς ἀπηγγέεν ἑαυτόν. καὶ, εὖ ἴστε, ἀπολώλει ἂν, εἰ μὴ ἐγὼ ἐπιστάς, ἀπηγγώνισά τε αὐτόν, καὶ παρ᾽ ἑλυσά τῆς ἐμβροχῆς, ἐπιπολώ τε ὀκλαῆς παρὰ κατῆ

affando occupatus fui. Elocare enim destinabat bodie viro filiam, et iam illam comebat. Deinde sollicitum malum quoddam incidens festum diem turbavit. Filius enim illius Dio, nescia qua re dolens, vel potius, deorum odio implicitus, ipse se suspendit. Et, scitote, perierat, nisi superueniens ego, ablaqueassem illum, et soluissem a nexu, multumque geni-

nae altero opere *affare* posuerunt, cui πέσων, πέπτων, πέπτων, *coquens* cognatum significatione est, et a πισσῶν vel πυσσῶν non nisi apice vno alteroque abhorret. Id igitur interea secutus sum. Si tamen vtrumque participium *πιπτῶν* et *πύων* ad infamem prope artem dropacistarum et *glabradorum*, pice et psilathris mollium hominum quidquid vsquam pilorum est euellentium, referre malis, ipsa verba non repugnant; sed non video, qui *ωπάταξις* huc conuenire possit. *Gesner.*

καθήμενος, ἐπινύσσων τὸν ἄνθρωπον, βαυκαλῶν,
καὶ διακωδωνίζων, μή πῃ ἔτι συνεχῆς εἴη τὴν
Φάρυγγα. τὸ δὲ μάλιστα ὠνῆσαν, ἐκεῖνο ἦν, ὅτι
ἀμφοτέραις κατασχὼν αὐτῆ τὰ ἄκρα διεπίεσα.

Μῶν ἐκεῖνον, ἦν δ' ἐγὼ, Φῆς Δίωνα, τὸν κα-
ταπύγωνα, καὶ λαηκοσχέαν, τὸν μύρτωνα καὶ
σχινότρωντα νεανίσκον, ἀναφλῶντα, καὶ βλι-
μάζοντα, ἦν τινα πείωδη καὶ πείσθωνα αἰσθη-
ταί μιν ἐῶν. ἐκεῖνός γε καὶ λεκαλέος. ἀλλὰ τοί
γε τὴν θεὸν, ἣ δ' ὅς ὁ Εὐδημος, θαυμάσας.
"Αρτεμις γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, σκο-
πάδειον ἔργον. ταύτῃ προσπεσόντες, ὅ, τε Δα-
μασίας, καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆ, πρεσβύτις ἦδη, καὶ
τῇ

*geniculatim affidens, fodiens hominem, titillans,
explorans undique, ne qua adhuc continens (com-
pressus, elisus) esset gulâ. Quod autem maxime
profuit, illud erat, quod ambabus illius extrema te-
nens compressi.*

12. Numquid illum, inquam ego, Dionem ais,
cinaedum, laxo et pendente scroto, illum effemina-
tum, et lentiscum rodentem adolescentem, illum
masturbantem et lascive contrectantem, si quem bene
vasatum, et improbe nutroniatum senserit, illum ad-
mittens. Ille quidem et patellarius: sed Deam, in-
quit Eudemus, adorans, Diana enim illis est in me-
dia aula, scopadeum opus, huic igitur supplicantes,
Damascius, et uxor illius, senex iam, et cana caput
Luc. Op. T. IV. Ee accura-

τὴν κεφαλὴν πολιᾶς ἀκριβῶς, ἰκέτευον ἐλεῆσαι
σφᾶς· ἡ δὲ αὐτίκα ἐπένευσε· καὶ σῶς ἦν, καὶ
νῦν Θεόδωρον, μᾶλλον δὲ περιφανῶς Ἀρτεμίδω-
ρον ἔχουσι τὸν νεανίσκον. ἀνέθεσαν ἔν αὐτῇ τά-
τε ἄλλα, καὶ βέλη, καὶ τόξα, ὅτι χαίρει τού-
τοις· τοξότις γάρ, καὶ ἐκηβόλος, καὶ τηλέμα-
χος ἡ Ἀρτεμις.

Πίνωμεν ἔν, ἥδ' ὃς ὁ Μεγαλώνυμος, καὶ γὰρ
καὶ λάγυνον τετονὶ παρηβηκότος, ἤκω ὑμῖν κο-
μίζων, καὶ τυρᾷ τρυφαλίδας, καὶ ἐλαίας χαμαι-
πετεῖς· φυλάττω δ' αὐτὰς ὑπὸ σφραγίσσι θρι-
πηδεσάττις, καὶ ἄλλας ἐλαίας νευσᾶς, καὶ πῆ-
λινα ταυτὶ ποτήρια, ὀξύοσρακα, εὐπυνδάνωτα,
ὡς ἐξ αὐτῶν πίνοιμεν, καὶ πλακῆντα ἐξ ἐντέρων
κρωβυ-

*accurate, obsecrabant, ut sui misereretur: at illa
statim innuit, et saluus erat; et nunc Theodorum
(Deodatum), aut magis aperte Artemidorum (Dia-
nidatum) habent adolescentulum. Dedicarunt igitur
illi tum alia, tum tela et sagittas, quod bis
gaudet: sagittaria enim, et procul-iaculans, emi-
nus-pugnans est Diana.*

13. *Bibimus ne igitur, inquit Megalonymus.
Etenim lagenam hancce effoeti vini, vobis attuli,
et casei recentis massas, et oliuas caducas, (seruo
autem illas sub sigillis vermium opera praeclare ero-
sis) et alias oliuas colymbades, (natatiles) et lu-
tea ista pocula, acutitestacea, bono fundo, ut ex
illis bibamus: et placentiam ex intestinis cincinnato
plexu*

κρωβυλώδῃ τὴν πλοκὴν· σὺ δ', ὦ παῖ, πλέον
μοι τῷ ὕδατος ἔγχει, ὥς μὴ καρηβαρεῖν ἀρξαί-
μην, κατὰ σοι τὸν παιδοβοσκὸν καλῶ ἐπὶ σέ.
ἔσε γὰρ ὡς ὀδυνῶμαι, καὶ διέμπιλον ἔχω τὴν κε-
φαλὴν.

Μετὰ δὲ τὸν ποτὸν συνυθλήσομεν, εἴα καὶ
ἄττ' εἰώθαμεν· ἐ γὰρ ἄκαιρον δῆπερ ἐν ἐναινο-
φλύειν. ἐπαινῶ τῷτο, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ γὰρ ὅ-
τι περ ὄφελος ἐσμέν τῆς Ἀττικίσεως ἄκαιρον. εὖ
λέγεις, ἦδ' ὅς ὁ Καλλικλῆς. τὸ γὰρ ἐρεσχελεῖν
ἀλλήλους συχναίς, λαλησθιγάνη γίγνεται. ἐγὼ
δὲ, ἦδ' ὅς ὁ Εὐδημος, κρύος γὰρ ἐσιν, ἥδιον ἂν
εὐζωροτέρῳ ὑποπυκνάζοιμι· καὶ μὲν χειμοδνὴς
εἰμι, καὶ χλιανθεῖς, ἥδιον ἀκούοιμι τῶν χει-
ροσό-

*plexu formatam. At tu, puer, plus mihi aquae
insunde, ne grauari caput incipiam, deinde tibi
puerulcum (paedagogum) contra te aduocem. Sci-
tis enim quam crucier, et quam compactum atque
minime peruium vaporibus caput habeam.*

14. *Post potum autem connugabimur, qualia et
quae solemus: neque enim intempestium sane in
vino garrere. Laudo hoc, inquam: etenim flos ipse
et medulla sumus Atticissationis. Bene dicis, inquit
Callicles: saepe enim inuicem nugari coricula fit lo-
quelae. Ego vero, inquit Eudemus, frigus enim
est, lubentius meraciora pocula suffrequentarem,
etenim frigore enectus sum: et calefactus lubentius
audirem*

ροσόφων τούτων, τοῦ τε αὐλητοῦ, καὶ τῆς βαρβιτιωδοῦ.

Τί ταῦτα ἔφησθα, ὦ Εὐδήμης, ἣν δ' ἐγὼ ἀλογίαν ἡμῖν ἐπιτάττεις ὡς ἀσόμοις ἔσι, καὶ ἀπεγλωττισμένοις· ἐμοὶ δὲ ἡ γλωττία τε ἡ λογᾶ, καὶ δὴ ἀνηγόμην γε ὡς ἀρχαιολογήσων ὑμῖν, καὶ κατανίψων ἀπὸ γλώττης 10) ἅπαντας· ἀλλὰ σὺ τὸ ὅμοιον εἰργάσω με, ὥσπερ ἦ τις ὀλκιάδα τριάρμενον ἐν ἄρίῳ πλέεσσαν, ἐμπνευματωμένῃ τῇ ἀκατίῃ, εὐφορεῖσθαι τε, καὶ ἀκροκ-

audirem manusapientes illos, et tibicinem, et barbiticinem.

15. *Quid haec, inquam, Eudeme, indictionem (silentium) nobis iniungis, quasi ore carentibus, et elinguatis. Mibi vero et lingua iam sermocinaturit, et iam prouebabar, ut qui antiquo apud vos sermone vsurus essem, et niue vos de lingua mea conspuiturus omnes. At tu simile quid fecisti, ac si quis irium velorum onerariam nauem, secundo nauigantem, sinuatis velis scaphae, felici cursu per sum-*
mos

10. Κατανίψων ἀπὸ γλώττης] Illud, credo, apparet hic qui Homerum legerunt, κατανίψων hoc deriuandum a κατανίψω, respici- que ad Homericum Nestora, cuiusque ἐπεα νιφάδεσσιν εἰκότα χειμερίησιν: ut neque Horatii lectoribus ignotus esse potest ille Fur- rius, qui *bibernas cana niue conspuis Alpes*, ad quem interpretatio nostra alludit. *Gesner.*

ἀκροκυματῆσαν, ἔκτοράς τινας ἀμφισόμους, καὶ ἰσχυάδας σιδηρεῖς ἀφείς, καὶ ναυσιπέδας, ἀν-
 χατίζοι τῷ δρόμῳ τὸ ῥόδιον, φθόνῳ τῆς εὐη-
 νεμίας. ἐκᾶν, ἧδ' ὅς, σὺ μὲν, εἰ βάλει, πλεῖ
 καὶ νεῖ. καὶ θεῖ κατὰ τῷ κλύδωνος· ἐγὼ δὲ ἀπό-
 γειος, πίνων ἅμα, ὥσπερ ὁ τῷ Ὀμήρῳ Ζεὺς, ἡ
 ἀπὸ Φαλάκρων 11) ἡ ἀπὸ τῆς ἀκρεχρανίας, ὅψο-
 μαί διαφερόμενον σέ τε, καὶ τὴν ναῦν πρύμνη-
 θεν ἀπὸ τῷ ἀνέμῳ κατχερμένην 12).

ΛΥΚ.

*mos fluctus latam, dimissis quibusdam tenacibus an-
 cipitibus, aut habenis ferreis, et compedibus nauium,
 comis retrahat impetuosum illud cursus, inuidia
 venti ferentis. Igitur, inquit ille, tu quidem, si
 volueris, nauiga et nata et curre per fluctum: ego
 vero e terra, bibens interim, ut Homericus ille Iu-
 piter, aut de glabri montis specula, aut de caeli
 arce, videbo te differri, ac nauim de puppi a vento
 secundo flatu impelli.*

E e 3

16. LYC.

11. Ἀπὸ Φαλάκρων] Φαλάκρα vel Φάλα-
 κρα speciatim Idae montis vertex, unde
 Homericus Iupiter imperat non minus, quam
 de caelo. Gesner.

12. Κατχερμένην] Vt caetera in hac metapho-
 ra nauigationis absurdissima et vere κακό-
 ζηλα sunt, ita hoc praesertim: κατχερῆσθαι
 est permingi, sed de nomine ἄρος et ἄριος
 dat illi Lexiphanes intellectum, quem in-
 terpretatio exprimit. Tales sunt lusus in

ΛΥΚ. Ἄλλις ὦ Λεξιφάνες καὶ ποτὲ καὶ ἀναγνώσδω. ἐγὼ γὰρ ἤδη μεθύω σοι καὶ νευτιῶ, καὶ ἦν μὴ τάχις ἐξεμέσω ταῦτα πάντα ἐπὶ σὰ δις ἐλλήλυθας, εὖ ἴσθι, κορυβαντιάσειν μοι δοκῶ, περιβομβέμενος ὑφ' ὧν κατεσκάδουσιν με ὀνομάτων. καίτοι τὸ μὲν πρῶτον, γελᾶν ἐπῆει μοι ἐπ' αὐτοῖς· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ, καὶ πάντα ἔμοιζεν, ἤλεεν σε τῆς κακοδαιμονίας, ἐρῶ εἰς Λαβύρινθον ἀφυκτον ἐμπεπτωκότα καὶ νοσῶντα νόσον τὴν μεγίστην, μᾶλλον δὲ μελαγχολῶντα.

Ζητῶ

16. LYC. Satis Lexiphanes, conuiuui et lectio-
nis: ego enim iam ebrius tibi sum et nauseo, ac
nisi celeriter euomuerō haec omnia, quae recita-
sti, Corybanticum, scito, morbum macturus
mihi videor, circumsonantibus, quibus perfudi-
sti me, verbis. Quamquam primum ridere illa
subibat. Cum vero multa essent, et similia in-
ter se omnia, miseratus sum infelicitatem tuam,
qui viderem, in labyrinthum te incidisse e quo
fuga nulla sit, et morbo laborare maximo, vel
atra potius bili esse percitum.

17. Quae-

ἔκτορες, ἰσχάδες, et aliis, in quibus scili-
cet etyma dum spectat, alienam et nouam
significationem contingit. *Gesner.*

Ζητῶ ἔν πρὸς ἑμαυτὸν, ὁπόθεν τὰ τσσαῦτα
κακὰ συνελέξω, καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπως
κατακλείσας εἶχες τοσῶτον ἔσμὸν ἀτόπων καὶ
διασφρόφων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίη-
σας, τὰ δὲ κατορωρυγμένα ποθὲν ἀνασπῶν,
κατὰ τὸ ἱαμβεῖον,

"Ολοία θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφορὰς·
τοσῶτον βόρβορον συνερανίσας, κατήντηλυσάς
με, μηδὲν σε δεινὸν εἰργασμένον. δοκεῖς δέ μοι
μήτε φίλον τινὰ, ἢ οἰκεῖον, ἢ εὖνεν ἔχειν, μή-
τε ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πώποτε, καὶ παρῤῥησίαν ἄ-
γοντι ἐντετυχηκέναι, ὃς τὰ ληθές εἰπὼν, ἔπαυ-
σεν ἂν σε ὑδέρω μὲν ἐχόμενον, καὶ ὑπὸ τῆ πά-
θης διαρῥαγῆναι κινδυνεύοντα, σαυτῷ δὲ εὐ-
σαρκον.

17. Quaero igitur apud me ipse, unde tot
mala collegeris, et quanto tempore atque ubi tan-
tum examen absurdorum distortorumque nomi-
num concluderis, quorum partem quidem ipse
fecisti, partim vero sepulta alicunde eruisti, *ut*
ex iambico illo tibi dici possit, Pereas male morta-
lium mala eligens! tantum coeni collectum in me
effudisti, qui nulla te iniuria laeserim. Videris
autem mihi neque amicum quemquam, aut fa-
miliarem, aut beneuolum habere, neque in vi-
rum liberum vnquam, et fiducia vtentem inci-
disse, qui vera dicendo liberaret te aquoso tumo-
re correptum, et, ne a morbo illo rumparis, pe-
riclitantem, dum te corpus fecisse putas, et fir-

σαρκον εἶναι δοκῶντα, καὶ εὐρωσίαν οἴμενεν τὴν
 συμφορὰν, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἀνοήτων ἐπαινε-
 μενον, ἀγνοούντων ἅ πάσχεις, ὑπὸ δὲ τῶν πε-
 παιδευμένων, εἰκότως ἐλεῶμενον.

. Ἀλλ' εἰς καλὸν γὰρ τετονὶ Σώπολιν ὄρω τὸν
 ἰατρὸν προσιόντα, Φέρε τάτω ἐγχειρίσαντές
 σε, καὶ διαλεχθέντες ὑπὲρ τῆς νόσου, ἴασίν τι-
 νὰ σοι εὐρώμεθα, συνετὸς γὰρ ἀνὴρ, καὶ πολ-
 λὰς ἤδη παραλαβὼν ὥσπερ σὲ ἡμιμανεῖς καὶ κο-
 ρυζῶντας, ἀπήλλαξεν, ἐγχείας φάρμακον. χαῖρε
 Σώπολι, καὶ τετονὶ Λεξιφάνην παραλαβὼν ἐ-
 ταῖρον, ὡς οἴσθα, ἡμῖν ὄντα, λήρω δὲ νῦν, καὶ ξέ-
 νη περὶ τὴν Φωνὴν νόσω ξυνόντα, καὶ κινδυνεύοντα,
 ἤδη τελείως ἀπολωλέναι, σῶσαν ἐνίγῃ τῷ τρόπῳ.

ΛΕΞ.

mam valitudinem esse, quae calamitas est: et ab in-
 fanis quidem laudaris, morbum tuum ignorantibus,
 eruditibus autem misericordiam moues merito.

18. Verum enim vero, accedentem enim video
 praeclarum hunc Sopolin medicum, huic te com-
 mendemus, age, et sermone de morbo instituto
 curationem tibi aliquam inueniamus. Prudens
 enim vir est, qui iam multos tui similes furori
 proximos, et pituita laborantes, medicamento
 infuso liberauit. Salue Sopolis, et assumptum hunc
 Lexiphanem, sodalem, ut nosti, meum, verum
 in delirio iam et peregrino circa linguam morbo
 versantem, et ne iam plane perierit periclitan-
 tem, serua quacunque demum ratione licuerit.

19. LEX.

ΛΕΞ. Μὴ ἐμέ, Σώπολι, ἀλλὰ τῷτονι Λυκί-
νον, ὃς περιφανῶς μακκοῦ, καὶ ἀνδρας πεφρενω-
μένους ὀλισθογνωμεῖν οἶεται, καὶ κατὰ τὸν Μνη-
σάρχην τὸν Σάμιον, σιωπὴν καὶ γλωτταργίαν
ἡμῖν ἐπιβάλλει· ἀλλὰ μὰ τὴν ἀνάισχυντον Ἀ-
θηναῖν, καὶ τὸν μέγαν θηριομάχον Ἡρακλέα,
ἐδ' ὅσον τῷ γρυ καὶ τῷ φνεὶ φροντιῶμεν αὐτῷ.
ὅττευσομαι ἔν μηδὲ ὅλως ἐντυγχάνειν αὐτῷ· ἔοι-
κε δὲ καὶ ῥιναυσησείν 13), τοιαῦτα ἐπιτιμῶν-

τος

19. LEX. Non me, Sopoli, sed huncce Ly-
cinum, qui manifeste maccus est, et homines
cordatos labi sententia arbitratur, vt Samius ille
Mnesarchi F. silentium nobis et linguotium im-
ponit. Sed per impudentem (*quam nemo pudore
afficiet*) Mineruam, et magnum monstripugna-
cem Herculem, neque gry neque phnei illum
curabimus, quare abominor etiam omnino in il-
lum incidere. Videor mihi etiam nasum corru-
gaturus, cum tot ipsius reprehensiones audiam:

E e 5

et

13. Ῥιναυσησείν] Verbum ῥιναυσησείν nec in-
telligo, nec vnde deriuatum sit commini-
scor, neque cur *ringi* dederit Micyllus vi-
deo; nisi quod de origine nominis αὐσηρὸς
forte somniare aliquid lubeat. Certe *os con-
trahunt* austera; quae molesta sunt *corrugant
nares*, bilis sedem. Sed hoc est hariolari, vt
et illud, quod cogitabam, an ῥιναυλήσειν
q. d. *naso vt tibia canere*, locum habere pos-
sit;

τος ἀκῶν. καὶ ἤδη γε ἄπειμι παρὰ τὸν ἐταί-
ριον Κλεινίαν, ὅτι πυνθάνομαι χρόνε ἤδη ἀνά-
σχετον εἶναι αὐτῷ τὴν γυναικα, καὶ ταύτην νο-
σεῖν, ὅτι μὴ ῥεῖ. ὥς ἐκέτι ἐδ' ἀναβαίνει αὐ-
τὴν, ἀλλ' ἄβατος καὶ ἀνήροτός ἐστι.

ΣΩΠ. Τί δὲ νοσεῖ, ὦ Λυκίνε, Λεξιφάνης;
ΛΥΚ. Αὐτὰ ταῦτα, ὦ Σώπολι, ἔκ ἀκούεις;
οἷα φθέγγεται; καὶ ἡμᾶς τὰς νῦν προσομιλῶν-
τας καταλιπὼν, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέ-
γεται, διασρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ ταυτὶ τὰ
ἀλλόκοτα συντιθεῖς, καὶ σπεδὴν προῖόμενος ἐπ'
αὐ-

et iam quidem abeo ad sodalicium meum Cli-
niam, quod audio tempore iam *saris longo* im-
puram (*non purgatam*) illi esse mulierem, eam-
que aegrotare, quod non fluit. Itaque non am-
plius incendit illam, sed inuia et inarata est.

20. SOP. Quid vero aegrotat, Lycine, Lexi-
phanes? LYC. Ipsum hoc, Sopolι, non audis?
quae loquatur, et nobis qui iam cum ipso ver-
samur, relictis, ante mille annos *recepto sermone*
nobiscum loquitur, linguam ipsam peruertens,
et absurda illa componens, studiumque in illis
collo-

fit; quod ad risum de nare etiam cum sibi-
lo profusum, et *uncis naribus indulgentem*,
quod Persius ait, referebam. Quin video
praesidium huic lectioni et interpretationi in
vetustis Scholiis esse. Itaque huc inclino.
Gesner.

αὐτοῖς, ὡς δὴ τι μέγα ὄν, εἴτι ξενίζοι καὶ τὸ
καθεστηκὸς νόμισμα τῆς Φωνῆς παρακόπτοι.
ΣΩΠ. Μὰ Δί', εἰ μικράν τινα λέγεις τὴν νόσον,
ὦ Λυκίῃε. βοηθητέα ἔγ' ἐν τῷ ἀνδρὶ πάσῃ μη-
χανῇ, καὶ κατὰ θεὸν γάρ, τῶν χολωτῶν τινι
φάρμακον τατὶ κερασάμενος ἀπήεν, ὡς πίων
ἐμέσεις· φέρε πρῶτος αὐτὸς πίθι, ὦ Λεξιφα-
νες, ὡς ὑγιῆς ἡμῖν καὶ καθαρὸς γένοιτο, τῆς τοι-
αύτης τῶν λόγων ἀτοπίας κενωθείς· ἀλλὰ πεί-
σθητί μοι, καὶ πίθι, καὶ ῥάων ἔση. ΛΕΞ.
Οὐκ οἶδ' ὃ καὶ δράστέ με, ὦ Σώπολι, σύ τε,
καὶ Λυκῖνος, πιπίσκοντες ταταῖ τῷ Φαρμάκῳ.
δέδοικα γ' ἐν μὴ πτώμα γένοιτό μοι τῷτο τῶν
λόγων τὸ πόμα. ΛΥΚ. Πίθι, καὶ μὴ μέλ-
λε,

collocans, quasi magnum quiddam esset, si ut
peregrinum se instituat, et constantem linguae
monetam adulteret. SOP. Non paruum profe-
cto morbum, Lycine, narras. Succurrendum
igitur omni ope viro, et diuina quadam forte
atribulario cuidam hoc poculum temperavi, iam-
que ibam ad illum, ut eo potio vomeret. Age
prius ipse bibe, Lexiphanes, uti sanus nobis et
purus fias, exhausta illa sermonum absurditate.
Quin obsequere mihi et bibe, habebisque mol-
lius. LEX. Nescio quid acturi mecum sitis, So-
poli, tuque Lycine, potantes me hoc medica-
menti poculo. Metuo enim ne loculum mihi
verborum paret hoc poculum. LYC. Bibe, ne
cuncta-

λε, ὡς ἀνθρώπινα ἤδη Φρονοίοις, καὶ λέγοις.
 ΛΕΞ. Ἴδ' ἐπείθομαι, καὶ πίομαι. Φεῦ, τί
 τῷτο; πολὺς βορβορυγμός. ἐγγαστρέϊβυθόν 14)
 τινὰ ἔοικα πεπωκέναι.

ΣΩΣΤ. Ἀρξάμ δὴ ἐμεῖν βαβαί. πρῶτον τε
 τί τὸ μῶν. εἶτα μετ' αὐτὸ, ἐξελήλυθε τὸ
 καῖτα· εἶτα ἐπ' αὐτοῖς, τὸ, ἦ δ' ὅς, καὶ ἀμη-
 γέπη, καὶ λῶσε, καὶ δῆπαθεν, καὶ συνεχὲς τὸ
 ἄττα. βίασαι δ' ὅμως, καὶ καίθες εἰς τὴν Φά-
 ρυγγα

cunctare, vt humanum iam sapias et loquere.
 LEX. En obsequor, et bibo, phy; quid hoc
 est? multus intestinorum tumultus. Videor mi-
 hi profunda ventris mouens daemonium glutuisse.

21. SOST. Incipe ergo vomere. Vah, pri-
 mum hoc μῶν; deinde post illud exiit καῖτα.
 Tum post illa, et ἦ δ' ὅς et ἀμηγέπη, et λῶσε,
 et δῆπαθεν, et frequens illud ἄττα. Attamen
 vim tibi adhibe, demitte in gulam digitos. Non-
 dum

14. Ἐγγαστρέϊβυθόν] Ἐγγαστρέϊμυθόν, puto,
 in mentem venit, quisquis vocem hanc in-
 solentem et forte ἀπαξ λεγομένην inspicit.
 Verum meminerimus, quis loquatur: est
 ille Lexiphanes, verborum faber abstruso-
 rum, qui emoueri sibi ima ventriculi queri-
 tur. Lusit igitur et ex ἐγγαστρέϊμύδω con-
 cinnant ἐγγαστρέϊβυθόν, quasi tu dicas, in
 ventris ima, et fundum ipsum, se pene-
 trantem. *Gesner.*

ρυγγα τὰς δακτύλους, εὐέπω τὸ ἱκταρ ἐμήμε-
 νας, εὐδὲ τὸ σκορδινᾶσθαι, εὐδὲ τὸ τευτάζεσθαι,
 εὐδὲ τὸ σκύλλεσθαι, πολλὰ ἔτι ὑποδέδυκε, καὶ
 μεσὴ σοι αὐτῶν ἡ γαστήρ. ἄμεινον δὲ εἰ καὶ κά-
 τω διαχωρήσειεν ἂν ἓνια. ἡ γὰρ σιληπορδία,
 μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται συνεκπεσῶσα μετὰ
 τῷ πνεύματι. ἀλλ' ἥδη μὲν καθαρὸς ἔτοσι,
 πλὴν εἴ τι μεμένηκεν ὑπόλοιπον ἐν τοῖς κατώ-
 τέροις· σὺ δὲ τὸ μετὰ τῷτο, παραλαβὼν αὐ-
 τὸν, ὦ Λυκίνε, μεταπαίδευε, καὶ δίδασκε ἅ-
 χρῇ λέγειν.

ΛΥΚ. Οὕτω ποιήσομεν, ὦ Σώπολι, ἐπειδή-
 περ ἡμῖν προωδοποιήται τὰ παρὰ σὺ καὶ πρὸς
 σὲ τὸ λοιπὸν, ὦ Λεξιφάνες, ἡ συμβολή. εἴ-
 περ ἄρ' ἐθέλεις ὡς ἀληθῶς ἐπαινεῖσθαι ἐπὶ λό-
 γοις,

dum enim ἱκταρ ευσμύιστι, neque σκορδινᾶσθαι,
 neque τευτάζεσθαι, neque σκύλλεσθαι. Multa
 adhuc subiere, plenuſque tibi illis venter. Melius
 fuerit, si deorsum etiam quaedam decedant. Σι-
 ληπορδία enim magnum crepitum edet cum spi-
 ritu vna elabens. Sed iam purus hic est, nisi si
 quid mansit reliquum in inferioribus intestinis.
 Verum tu postea assumentum, Lycine, aliter in-
 stitue et doce quae dicenda sunt.

22. LYC. Sic faciemus, Sopolis, quandoqui-
 dem via nobis a te munita est. Ac tuum de
 caetero est consilium, Lexiphanes. Si volueris
 vere laudari ab oratione, et in multitudine cele-
 brari,

γοις, καὶ τοῖς πλήθεσιν εὐδοκίμεῖν, [τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα Φεῦγε, καὶ ἀποτρέπε, ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ ὑπὸ διδασκάλοις αὐτὰς ἀναγνὰς, μέτιθι ἐπὶ τὰς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων Φωνῇ συντραφεῖς, ἐπὶ τὰ Θουκυδίδου καὶ Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθι, πολλὰ καὶ τῇ καλῇ κωμῳδίᾳ, καὶ τῇ σεμνῇ τραγωδίᾳ ἐγγυμνασάμενος. παρὰ γὰρ τούτων ἅπαντα τὰ κάλλιστα ἀπανθισάμενος, ἔσῃ τις ἐν λόγοις·] ὥς νῦν γε ἐλελήθης σαυτὸν τοῖς ὑπὸ τῶν κοροπλάθων εἰς τὴν ἀγορὰν πλαττομένοις ἑοικώς, κεχρωσμένος μὲν τῇ μίλτῳ καὶ τῷ κυανῷ, τὰ δ' ἔνδοθεν, πῆλινός τε καὶ εὐθρυπτος ὢν.

Ἐὰν ταῦτα ποιῇς, πρὸς ὀλίγον τὸν ἐπὶ τῇ ἀπαιδευσίᾳ ἑλεγχον ὑπομείνας, καὶ μὴ αἰδεσθῆς
μετα-

brari, talia quidem omnia fuge, et auerfare. Facto autem initio a poetarum optimis, cum magistrorum opera eos cognoveris, ad oratores transi, eorumque linguae innutritus, ad Thucydidis et Platonis libros tempestive transi, multum in pulchra etiam Comoedia et Tragoedia graui exercitandus. Ab his enim si pulcherrima quaeque florum instar decerpseris, eris aliquid in eloquentiae studio, qui nunc imprudens similis fuisti his, quae a figulis in forum finguntur, rubrica quidem ac caeruleo pictus, cum intra luteus sis et fragilis.

23. Haec si feceris, et pauxillo tempore incitiae reprehensionem sustinueris, neque discere de

μεταμανθάνων, θαρρύν ὁμιλήσεις τοῖς πλήθε-
 σι, καὶ ἔ καταγλασθήσῃ, ὥσπερ νῦν, ἔδὲ διὰ
 σώματος ἐπὶ τῷ χεῖρονι τοῖς ἀρίστοις ἔσῃ, Ἑλλη-
 να καὶ Ἀττικὸν ἀποκαλέντων σε, τὸν μηδὲ βαρ-
 βάρων ἐν τοῖς σαφεστάτοις ἀριθμεῖσθαι ἄξιον.
 πρὸ πάντων δὲ ἐκείνο μέμνησό μοι, μὴ μιμνῆ-
 σθαι τῶν ὀλίγων πρὸ ἡμῶν γενομένων σοφίστων
 τὰ Φαυλότατα, μηδὲ περιεσθίεν 15) ἐκείνα, ὥσ-
 περ νῦν, ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα καταπατεῖν, ζη-
 λῶν δὲ τὰ ἀρχαῖα τῶν παραδειγμάτων. μηδὲ
 σε θελγέτωσαν αἱ ἀνεμῶναί τῶν λόγων, ἀλλὰ
 κατὰ τὸν τῶν ἀθλητῶν νόμον, ἢ σεῖρά σοι τρε-
 Φῇ

de nouo te pudeat: cum fiducia multitudinem al-
 loqueris, neque deridere vt nunc, neque in
 deteriore partem in ore eris praestantissimorum,
 Graecum te Atticumque per contemptum vocan-
 tium, qui neque in barbarorum disertissimis nu-
 merari dignus sis. Ante omnia vero hoc mihi
 memento, ne imiteris Sophistarum, qui paullo
 ante nos fuere, pessima, neque studiose illa con-
 secteris, vti nunc; verum talia conculces, ex-
 empla autem antiqua aemuleris. Neque demul-
 ceant te verborum inodori et caduci flores: sed
 ex lege athletarum, solidus tibi cibus consuetus
 fit.

15. Περιεσθίεν] Interpretantur *depasscere*: neu-
 trum bene percipio. Suspicio περιέπειν
 fuisse, quod studium et curam intentionem
 significat. Gesner,

Φῆ συνήθης ἔσω, μάλισα δὲ χάρισι καὶ σαφηνείᾳ θύε, ὧν πάμπολυ λίαν νῦν ἀπελέλειψο.

Καὶ ὁ τύφος δὲ καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ τὸ βρενθύεσθαι, καὶ λαρυγγίζειν ἀπέσω, καὶ τὸ διασιλλαίνειν τὰ τῶν ἄλλων, καὶ οἶεσθαι ὅτι πρῶτος ἔσῃ αὐτός, ἦν τὰ πάντων συκοφαντῆς. καὶ μὴν καὶ κείνο ἔμικρόν, μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον ἀμαρτάνεις, ὅτι ἔ πρότερον τὰς διανοίας τῶν λέξεων προπαρεσκευασμέναις, ἔπειτα κατακοσμεῖς τοῖς ῥήμασι, καὶ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἦν πρῶτον ῥῆμα ἐκφυλον εὖρης, ἢ αὐτὸς πλασάμενος οἰηθῆς εἶναι καλόν, τάττω ζητεῖς διάνοιαν ἐφαρμόσαι, καὶ ζημίαν ἡγῆ, ἂν μὴ παρὰ βύσης αὐτό πε, καὶ τῷ λεγομένῳ μὴδ' ἀναγκῶν

sit. Maxime vero Gratiis et Perspicuitati litato, a quibus longissime iam relictus es.

24. Tumor vero et iactantia, et mala consuetudo, et grauitatis illa ac sonorae dictionis affectatio absit, et infectatio aliorum, et ne putes primum te fore ipsum, si omnium scripta calumniaris. Etenim illud quoque non paruum, sed potius maximum peccas, quod non prius, quam verba, sententias comparatas, verbis deinde exornas nominibusque; sed si qua verbum extra suam tribum quasi oberrans inueneris, aut ipse confictum a te pulchrum putaueris, huic studeas aptare sententiam, et damnum iudicas, si illud non aliquorsum infercias, etiam si ei, quod dicitur

καῖον ἦ· οἶον πρῶην, τὸν ἐμάλωπα, ἔδῃ εἰδῶς
ὅ, τι σημαίνει, ἀπέρριψας, ἔδῃ ἐσικότα τῷ
ὑποκειμένῳ. καὶ οἱ μὲν ἰδιῶται πάντες ἐτεθή-
πεισαν, ὑπὸ τῷ ξένῃ πληγέντες τὰ ὦτα· οἱ δὲ
πεπαιδευμένοι, ἐπ' ἀμφοτέροις, καὶ σοὶ καὶ τοῖς
ἐπαινεῖσιν, ἐγέλων.

Τὸ δὲ πάντων καταγελαστότατον ἐκεῖνό ἐστιν,
ὅτι ὑπεράττικος εἶναι ἀξιῶν, καὶ τὴν Φωνὴν εἰς
τὸ ἀρχαιότατον ἀπηκριβωμένος, τοιαῦτα ἔνια,
μᾶλλον δὲ τὰ πλεῖστα ἐγκαταμνησθεὶς τοῖς λό-
γοις, ἃ μὴδὲ παῖς ἄρτι μανθάνων ἀγνοήσειεν.
οἶον ἐκεῖνα πῶς οἶει κατὰ γῆς δῦναϊ ἡυχόμεν,
ἀκέων σε ἐπιδεικνυμένῃ· ὅτε χιτώνιον μὲν,
καὶ τὸν ἀνδρεῖον ὥς λέγεσθαι· δαλάρια δὲ, καὶ
τὰς

tur plane necessarium non fit. Vt nuper ἐμά-
λωπα illud, cum neque quid significaret scires,
proiecisti, nihil argumento conueniens. Atque
imperiti quidem omnes obstupescabant, cum au-
res illorum feriret peregrinitas: sed eruditi vtrof-
que, et te, et laudatores illos risere.

25. Maxime autem ridiculum illud est, quod,
cum super omnes esse Atticos postules, et ad an-
tiquissimam rationem linguam expoliisse, tamen
taliam quaedam, potius vero plurima immisceas ora-
tioni, quae neque puer modo discens ignorare
possit: ut illa, quid putas? terram mihi hircere
optabam, cum audirem te, specimen eloquen-
tiae edentem χιτώνιον etiam virorum dici puta-

τὴν ἀρετὴν τῶν ἀκολούθων ἀπεκάλει· ἂ τις
 εἴη οἶδεν ὅτι χιτῶνιον μὲν, γυναικὸς ἐσθῆς, δε-
 λάρια δὲ τὰ θήλεα καλεῖται; καὶ ἄλλα πολὺ τέ-
 των προφανέσερα, οἷον τὸ, ἵπτατο, καὶ τὸ
 ἀπαντῶμενος, καὶ τὸ, καθεσθῆς, ἐδὲ μετα-
 κικὰ τῆς Ἀθηναίων Φωνῆς. ἡμεῖς δὲ ἐδὲ ποιη-
 τὰς ἐπαινῶμεν τὰς κατὰ γλῶτταν γράφοντας
 ποιήματα· τὰ δὲ σὰ, ὡς περὶ μέτροις παρα-
 βάλλειν, καθάπερ ὁ Δωσιάδης βωμὸς ἂν εἴη
 καὶ ἡ τῆς Λυκόφρονος Ἀλεξάνδρα, καὶ εἴ τις ἐτι-
 τέτων τὴν Φωνὴν κακοδαίμονέσερος· ἂν ταῦτα
 ζηλώσης, καὶ μεταμάθῃς, ἄριστα βεβελευμένος
 ὑπὲρ σεαυτῆς ἔσῃ. ἦν δὲ λάθῃς αὐθις εἰς τὴν
 λιχναίαν κατόλισθων, ἐμοὶ μὲν ἀποπεπλήρω-
 ταί,

re, δελάρια autem etiam mares pedissequos ap-
 pellares: quae quis nescit, χιτῶνιον mulierum
 esse vestitum, δελάρια autem feminas modo illos
 vocare; et alia multo his apertiora, quale est
 ἵπτατο, et ἀπαντῶμενος et καθεσθῆς, quae
 neque aliunde delata domicilium in Attico ser-
 mone acceperunt. Nos vero neque poëtas lau-
 damus poëmata scribentes ad quae glossario opus
 est. Tua vero, vt pedestria metris comparem,
 sicut Dosiadae ara fuerint, aut Alexandra Lycophronis,
 et si quis adhuc est linguae quam isti
 infelicioris. Haec si studiose dediscas, optime
 tibi consulueris. Sin imprudens iterum in de-
 licias illas fallente velut vestigio labaris, admoni-
 tione

τῇ ἢ παραινέσις, σὺ δὲ σεαυτὸν αἰτιάσῃ, ἄνθρωπε
καὶ ξυνῆς χείρων γενόμενος.

tione ego defunctus sum, tu vero te accusabis,
si quidem aliquando deteriorem te factum intel-
liges.

Ευνῦχος.

ΠΑΜΦ. Πόθεν, ὦ Λυκίνε, ἢ τί γελῶν ἡμῖν
ἀφίξαι; αἰεὶ μὲν γὰρ Φαιδρὸς ὦν
τυγχάνεις. ταῦτ' δὲ πλεον τῷ συνήθεις εἶναι
μοι δοκεῖ, ἐφ' ὅτῳ μηδὲ κατέχειν δυνατὸς εἶ
τὸν γέλωτα. ΑΥΚ. Ἐξ ἀγορᾶς μὲν ἤκω σοι,
ὦ Πάμφιλε· τῷ γέλωτος δὲ αὐτίκα κοινωνὸν
ποιήσομαι σε, ἣν ἀκρόσῃς οἷα δίκη διαζομένη
παρεγενόμην, Φιλοσόφων πρὸς ἀλλήλους ἐριζόν-
των. ΠΑΜΦ. Καὶ τῷτο μὲν ὡς ἀληθῶς γε-
λοῖον

Eunuchus.

PAMPH. Vnde nobis, Lycine, aut quid ridens
aduenis? Nam semper quidem hi-
laris esse soles: hoc autem solito plus mihi vide-
tur, in quo neque risum continere potes. LYC.
E foro tibi adsum, Pamphile: risus autem sta-
tim faciam te participem, si audieris, cui caussae
disceptandae interfuerim contendentibus inter se
philosophis. P A M P H. Illud ipsum quidem
Ff 2 vere

λοῖον λέγεις, τὸ, φιλοσοφῶντας δικάζεσθαι πρὸς ἀλλήλους· δέον, εἰ καὶ τι μέγα εἴη, κατ' εἰρήνην ἐν σφίσι διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα.

ΛΤΚ. Πόθεν, ὦ μακάριε, κατ' εἰρήνην ἐκείνοι, οἳ γε συμπεσόντες, ὅλας ἀμάξας βλασφημιῶν κατεσικέδασαν ἀλλήλων, κεκραγότες καὶ ὑπερδιατεινόμενοι; ΠΑΜΦ. Ἦπερ, ὦ Λυκίνε, περὶ τῶν λόγων διεφέροντο, τὰ συνήθη ταῦτα, ἑτερόδοξοι τυγχάνοντες. ΛΤΚ. Οὐδαμῶς· ἀλλ' ἑτεροῖόν τι τῆτο ἦν. ἑμόδοξοι γὰρ ἄμφω, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων· δίκη δὲ ὅμως συνεισίσκει, καὶ δικασαὶ ψηφοφορῶντες ἦσαν οἱ ἄριστοι, καὶ πρεσβύτατοι καὶ σοφώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ὧν ἂν τις ἠδέσθῃ, παρὰ μέλος τι φθεγ-

vere ridiculum narras, philosophos iure inter se experiri, qui debeant, si quid etiam sit magnum, pacate inter se criminia dissolvere.

2. LYC. Vnde illi, sodalis, pacate? qui commissi inter se plaustra conuiciorum tota in se con-gesserunt inuicem, clamantes et ultra quam pos-sent contententes? PAMPH. Numquid de literis disceptabant solennia illa, cum diuersae essent sententiae atque sectae. L Y C. Minimè. Sed aliud quiddam hoc erat. Eiusdem enim ambo sententiae, et disciplinae eiusdem. Et tamen iu-dicium constitutum est, et suffragia ferebant iu-dices optimates, et aetate maxime prouecti et sa-pientissimi ciuitatis: apud quos merito pudet ali-quem

Φθασζάμενος, ἔχ ὅπως ἐς τοσαύτην ἀναισχυ-
 τίαν τραπέμενος. ΠΑΜΦ. Οὐκ ἔν λέγοις ἂν
 ἤδη τὸ κεφάλαιον τῆς δίκης, ὡς καὶ αὐτὸς εἶ-
 δείην ὅ, τι σοι τὸ κεκίνηκὸς εἴη τὸν τοσῶτον
 γέλιωτα.

ΛΥΚ. Συντέτακται μὲν, ὦ Πάμφιλε, ὡς
 οἶσθα, ἐκ βασιλέως μισθοφορά τις ἐ Φαῦλη
 κατὰ γένη τοῖς Φιλοσόφοις, Στωϊκοῖς λέγω,
 καὶ Πλατωνικοῖς, καὶ Ἐπικυρείοις, ἔτι καὶ τοῖς
 ἐκ τῆ Περιπάττε, τὰ ἴσα τέτοις ἅπασιν. ἔδει
 δὲ ἀποθανόντος αὐτῶν τινος, ἄλλον ἀντικαθί-
 σασθαι, δοκιμασθέντα ψήφῳ τῶν ἀρίστων. καὶ
 τὰ ἄλλα, ἐ βοεῖη τις ἦν, κατὰ τὴν ποιητὴν,
 ἐδ' ἱερήϊον, ἀλλὰ μύρια κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν, ἐφ'
 ὅτῳ

quem, extra numerum quidquam dicere, ne-
 dum vt eo impudentiae progrediatur. PAMPH.
 Quin tu igitur dicis iam caput causae, vt et ipse
 sciam, quid tantum tibi risum mouerit.

3. LYC. Constituta sunt, quod nosti, Pam-
 phile, ab imperatore salaria non contemnenda
 generatim philosophis, Stoicis dico, et Platoni-
 cis, et Epicureis, insuper etiam Peripateticis,
 aequalia omnibus. Oportebat autem in mortui
 alicuius locum surrogari, probatum suffragiis opti-
 matum. Praemium certaminis non *bubula pellis*
erat, secundum poetam, *neque victima*, sed de-
 cies millenae quotannis drachmae, vt iuuenes do-

ὅτῳ συνεῖναι τοῖς νέοις. ΠΑΜΦ. Οἶδα ταῦτα· καί τινα Φασὶν αὐτῶν ἐναγχος ἀποθανεῖν, τῶν περιπατητικῶν οἶμαι τὸν ἕτερον. ΛΥΚ. Αὐτῇ, ὦ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑπὲρ ἧς ἀμονομάχουν πρὸς ἀλλήλους· καὶ ἄχρι γε τῶν γελοίων ἑδὲν ἦν ἐκείνοις, ὡς τὸ φιλοσόφους εἶναι φάσκοντας, καὶ χρημάτων καταφρονεῖν· ἔπειτα ὑπὲρ τῶν, ὡς ὑπὲρ πατρίδος κινδυνεύσης, καὶ ἱερῶν πατρῶων, καὶ τάφων προγονικῶν, ἀγωνίζεσθαι. ΠΑΜΦ. Καὶ μὴν καὶ τὸ δόγμα τῶν γε ἐς τοῖς Περιπατητικοῖς, τὸ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τρίτον τι ἀγαθὸν καὶ τῶν οἰσθαι. ΛΥΚ. Ὁρθῶς λέγεις. Φασὶ γὰρ ἐν ταῦτα καὶ κατὰ τὰ πάτρια ἐγίγνετο αὐτοῖς ὁ πόλεμος.

Τὰ

ceret: PAMPH. Novi ista, et aiunt quendam illorum nuper mortuum, Peripateticorum puto alterum. LYC. Haec, Pamphile, Helena erat, pro qua depugnabant inter se inuicem: et hactenus ridiculum illis erat nihil aliud, quam quod qui philosophos se dicerent esse, et pecunias contemnere, deinde pro his, tanquam pro patria periclitante, et sacris patriis, et sepulcris maiorum suorum, decertarent. PAMPH. Quin etiam hoc dogma est Peripateticis, non valde contemnere diuitias; sed tertium quoddam bonum illud quoque putare. LYC. Recte dicis. Aiunt scilicet ista, et ex patria disciplina bellum ab iis gestum est.

Τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, ἤδη ἄκβε. πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοι, τὸν ἐπιτάφιον τῷ ἀποθανόντος ἐκείνῃς ἡγωνίζοντο. δύο δὲ μάλιστα ἦσαν οἱ ἀμφήριστοι αὐτῶν, Διοκλῆς τε ὁ πρεσβύτης, οἴσθα ἔν λεγῶ, τὸν ἐρισικόν, καὶ Βαγῶας ὁ εὐνῆχος εἶναι δοκῶν· τὰ μὲν ἔν τῶν λόγων προηγωνίστο αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐμπειρίαν ἐκότερος τῶν δογμάτων ἐπεδέδεικτο, καὶ ὅτι τῶν Ἀριστοτέλους, καὶ τῶν ἐκείνῳ δοκέντων, εἴχετο· καὶ μὰ τὸν Δί', ἑδέτερος αὐτῶν ἀμείνων ἦν.

Τὸ δ' ἔν τέλος τῆς δίκης ἐς τῷτο περίεσση· ἀφόμενος γὰρ ὁ Διοκλῆς τῷ δεικνύειν τὰ αὐτοῦ, μετέβαινεν ἐπὶ τὸν Βαγῶαν, καὶ διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κατὰ ταυτὰ δὲ

4. Quae autem post consecuta sunt, iam audi. Multi enim alii quoque in funebribus defuncti ludis pugnabant. Duo autem maxime erant, quorum anceps certamen, Diocles senex, nosti quem dico, contentiosum illum: et Bagoas, qui putatur eunuchus. Ac doctrinae certamen iam ante certatum illis fuerat, peritiamque dogmatum vterque demonstrauerat, seque Aristoteli eiusque sententiis addictum esse. Et sane neuter illorum erat melior.

5. Finis ergo causae huc euasit. Diocles omissio ostendere sua *merita*, ad Bagoam transiit, et vitam maxime illius reprehendere tentauit: ea-

δὲ καὶ ὁ Βαγώας, ἀντεξήταζε τὸν ἐκείνου βίον.
 ΠΑΜΦ. Εἰκότως, ὦ Λυκίνε· καὶ τὰ πλείω γε
 τῷ λόγῳ περὶ τῆς μάλλον ἐχρῆν εἶναι αὐτοῖς·
 ὥς ἔγωγε, εἰ δικάζων ἐτύγχανον, ἐπὶ τῷ τοιά-
 τῳ τὸ πλεῖον διατρίψαι ἂν μοι δοκῶ, τὸν ἄμει-
 νον βιάντα μάλλον, ἢ τὸν ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῖς
 προχειρότερον ζητῶν, καὶ οἰκειότερον τῇ νίκῃ
 νομίζων.

ΛΥΚ. Εὖ λέγεις, καὶ μὲ ὁμόψηφον ἐν τῷ
 ἔχεις. ἐπεὶ δὲ ἄλλισ μὲν εἶχον βλασφημιῶν, ἄ-
 λλις δὲ ἐλέγχων, τὸ τελευταῖον, ἤδη ὁ Διοκλῆς
 ἔφη, μηδὲ τὴν ἀρχὴν θεμιτὸν εἶναι τῷ Βαγώᾳ
 μεταποιεῖσθαι φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ
 ἀρισιῶν, εὐνέχω γε ὄντι, ἀλλὰ τὰς τοιαύτους
 ἔχ

dem ratione vero etiam Bagoas contra in illius
 vitam inquisiuit. PAMPH. Merito illud quidem,
 Lycine: ac maior pars orationis versari illis circa
 hoc potius debebat. Equidem si iudex essem,
 in hoc praecipue immoraturus mihi videor, quae-
 ramque potius, vter melius vixerit, quam qui
 promptior sit oratione, eumque magis affinem vi-
 ctoriae iudicem.

6. LYC. Bene dicis: meque ea in re suffragan-
 tem tibi habes. Cum vero satis haberent conui-
 ciorum et criminum, denique iam negavit Dio-
 cles, omnino fas esse Bagoae tractare philosophiam,
 et praemia illius affectare, qui eunuchus sit: ta-
 les

ἔχ' ὅπως τέτων ἀποκεκλειῖσθαι ἤξις, ἀλλὰ καὶ
 ἱερῶν αὐτῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων, καὶ τῶν κοι-
 νῶν ἀπάντων συλλόγων, δυσοιώνισόν τι ἀπο-
 Φαίνων, καὶ δυσάντητον θάμα, εἴ τις ἔωθεν
 ἐξιὼν ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιᾷτόν τινα. καὶ πο-
 λὺς ἦν ὁ περὶ τῆς λόγος, ἔτε ἄνδρα ἔτε γυ-
 ναῖκα εἶναι τὸν συνᾷχον λέγοντος, ἀλλὰ τι σύν-
 θετον, καὶ μικτόν, καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς
 ἀνθρωπείας φύσεως. ΠΑΜΦ. Καινόν γε τὸ
 ἔγκλημα Φῆς, ὦ Λυκίῃε, καὶ ἤδη γελαῖν καὶ αὐ-
 τὸς, ὦ ἐταῖρε, προάγομαι, τῆς παραδόξε ταύ-
 της κατηγορίας ἀκέων. τί δ' ἔν ἄτερος; ἄρα
 τὴν ἡσυχίαν ἤγαγεν; ἢ τί πρὸς ταῦτα καὶ αὐ-
 τὸς ἀντειπεῖν ἐτόλμησε;

Λ Τ Κ.

les vero non modo his rebus excludendos affir-
 mauit, sed sacris ipsis, et lustralibus vasis, et
 communibus vniuersis coetibus; ostendens inau-
 spicatum et abominabile spectaculum, si quis
 mane domo egressus, talem quendam viderit.
 Et fuit illi multus hac de re sermo, cum neque
 virum neque feminam esse eunuchum diceret,
 sed compositum quiddam, et mixtum et prodi-
 giosum, et a natura humana abhorrens. PAMPH.
 Nouum crimen narras, Lycine, iamque ipse ad-
 risum, sodalis, adducor, inexpectatam accusa-
 tionem audiens. Quid igitur alter? Numquid
 quieuit? an ipse quoque contra haec dicere quid-
 quam ausus est?

F f 5

7. LYC.

ΛΥΚ. Τὰ μὲν πρῶτα ὑπ' αἰδῶς, καὶ δειλίας (οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιῶτον) ἐπιπολὺ ἐσιώπα, καὶ ἡρυθρία, καὶ ἰδίων φανερός ἦν· τέλος δὲ λεπτόν τι καὶ γυναικεῖον ἐμφθεγξάμενος, ἔδίκαια ποιεῖν ἔφη τὸν Διοκλέα, φιλοσοφίας ἀποκλείοντα, εὐνῆχαν ὄντα, ἧς καὶ γυναιξὶ μετεῖναι· καὶ παρήγοντο Ἀσπασία, καὶ Διοτίμα, καὶ Θαργελία, συνηγορήσασα αὐτῷ· καὶ τις Ἀκαδημαῖκός εὐνῆχος ἐκ Κελτῶν, ὀλίγον πρὸ ἡμῶν εὐδοκιμήσας ἐν τοῖς Ἑλλήσιν. ὁ Διοκλῆς δὲ καμῖνον αὐτὸν, εἰ περιῆν, καὶ τῶν ὁμοίων μεταποιεῖτο, εἶρξεν ἄν, ἔ καταπλαγεῖς αὐτὴ τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξαν· καὶ τινὰς καὶ αὐτὸς ἀπεμνημόνευε λόγους, καὶ πρὸς ἐκείνον ὑπό

ΤΕ

7. LYC. Primo quidem prae pudore, ac metu, quod familiare his est, multum tacebat, aestuabat, et manifeste sudabat: tandem vero tenue quiddam sonans ac muliebre, inique facere dixit Dioclem, qui philosophia arceat eum qui sit eunuchus, quam mulieres etiam vindicare sibi possint, adducebanturque Aspasia, ac Diotima, et Thargelia, quae causam ipsius iuarent; atque aliquis Academicus e Gallia eunuchus, qui paulo ante nostram aetatem inter Graecos floruerit. At Diocles illum ipsum quoque, siquidem fuisset, et eadem tractasset, arcebat, nihil commotus ipsius apud vulgus gloria: et quaedam ipse memorabat dicta, in illum quoque a Stoicis, et Cy-

nics

Στωϊκῶν καὶ Κυνικῶν μάλιστα εἰρημένους πρὸς τὸ γελοιότερον, ἐπὶ τῷ ἀτελεῖ τῷ σώματος.

Ἐν ταῖς ἦν τοῖς δικασαῖς ἡ διατριβή· καὶ τὸ κεφάλαιον ἤδη τῷ σκέμματος τῆτο ἐτύγχανεν ὄν, εἰ δοκιμασέος εὐνέχους ἐπὶ Φιλοσοφίαν παρελθεῖν, καὶ νέων προσασίαν ἐγχειρισθῆναι ἀξιῶν· τῷ μὲν καὶ σχῆμα καὶ σώματος εὐμοιρίαν προσεῖναι Φιλοσόφῳ δεῖν λέγοντος, καὶ τὸ μέγιστον, πώγωνα βαθὺν ἔχειν αὐτὸν, καὶ τοῖς προσιᾶσι καὶ μανθάνειν βελομένοις ἀξιόπιστον, καὶ πρέποντα ταῖς μυρίαις, ἃς χρὴ παρὰ βασιλέως ἀποφέρεισθαι· τὸ δὲ τῷ εὐνέχῃ, καὶ τῶν βακῆλων χεῖρον εἶναι. τὰς μὲν γὰρ καὶ πειρα-
εῖσθαι

nicis maxime, ridicule in corporis illud vitium iacta.

8. In his agebant iudices, et caput caussae iam in eo vertebatur, probandusne esset eunuchus, philosophiam profiteri, et adolescentium praefecturam sibi demandari postulans? altero dicente, Habitum et integritatem partium omnium corporis inesse philosopho debere, praesertim, prolixam eum barbam habere, quae fidem ei apud accedentes et discere volentes auctoritatemque praestet, dignam denique decem millibus, quae ab imperatore acciperet. Eunuchi vero conditionem, exlectorum etiam statu deteriorem. Hos enim tamen aliquando expertos esse virilitatem; hunc

ῥᾶσθαι ποτε ἀνδρείας, τῆτον δὲ ἐξ ἀρχῆς εὐ-
 θὺς ἀπικεκόφθαι, καὶ ἀμφίβολόν τι ζῶεν εἶναι
 κατὰ ταυτὰ ταῖς κορώναις, αἷ μὴτε περισερᾶς,
 μὴτε κίραξιν ἐναριθμοῖντο ἄν.

Τῷ δὲ ἑ σωματικὴν λέγοντος εἶναι τὴν κρίσιν,
 ἀλλ' ἀλικὴν ψυχῆς, καὶ τῆς γνώμης εξέτασιν
 δεῖν γίνεσθαι, καὶ τῆς τῶν δογμάτων ἐπισή-
 μης. εἰδ' ὁ Ἀριστοτέλης ἐκαλεῖτο μάρτυς τοῦ
 λόγου, εἰς ὑπερβολὴν θαυμάσας Ἑρμεῖαν τὸν
 εὐνῆχον, τὸν ἐκ τῷ Ἀταρνέως τύραννον, ἄχρι
 τῷ καὶ θύειν αὐτῷ κατὰ ταυτὰ τοῖς θεοῖς.
 καίτοι καὶ ἐτόλμα προστιθέναι ὁ Βαγῶας τοῖς
 τόν, ὡς πολὺ ἐπιτηδεύότερος εὐνῆχος τοῖς νέοις
 διδάσκαλος, οὐδὲ διαβολὴν τινα πρὸς αὐτὰς
 ἐνδέ-

hunc autem ab initio statim abscissum, et ambi-
 guum quoddam animal esse, cornicum instar,
 quae neque in columbis neque in coruis nume-
 rentur.

9. Altero autem contendente, Non corporis
 hoc esse iudicium, sed robur animi *speῑctari*, et
 examen mentis oportere fieri, atque scientiae do-
 gmatum: tum Aristoteles citabatur testis eius ora-
 tionis, qui supra modum admiratus sit Hermiam
 eunuchum, Atarnensem tyrannum, vsque eo,
 ut etiam illi eodem modo quo Diis rem sacram
 faceret. Quin etiam illud adiacere ausus est Ba-
 goas, Multo aptiorem esse adolescentibus eunu-
 chum magistrum, in quo neque haerere aliqua
 illo-

ἐνδέξασθαι δυνάμενος, ἔδὲ τῷ Σωκράτῃ ἐκεί-
νο ἐγκλημα παθεῖν ἂν, ὡς διαφθείρων τὰ μει-
ράκια. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἀγένειον μάλιστα ἐσκή-
φθη, χαριέντως τῷτο ὡς γὰρ ὤρετο, προσέρρι-
ψεν. εἰ γὰρ ἀπὸ πώγωνος, ἔφη, βαθύς κρι-
νεσθαι δέοι τῶν φιλοσοφούντων, τὸν τράγον ἂν
δικαιότερον προκριθῇναι πάντων.

Ἐν τῷ τρίτῳ ἄλλος παρεστώς (τὸ δὲ ὄνο-
μα ἐν ἀφανεί κείσθω) καὶ μὴν, ἔφη, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἔτοσι ὃ τὰς γυνάμεις λεῖος, καὶ τὸ φώ-
νημα γυναικεῖος, καὶ τὰ ἄλλα εὐνάχω εἰσικώς, εἰ
ἀποδύσαιτο, πάνυ ἀνδρεῖος ὑμῖν φανέται· εἰ
δὲ μὴ ψεύδονται οἱ περὶ αὐτῶν λέγοντες, καὶ μοι-
χὸς ἐάλω ποτέ, ὡς ὁ Ἄξων φησὶν, ἄρθρα ἐν
ἄρθροις

illorum respectu calumnia possit, neque Socratis
illud crimen locum habere, quasi corrumpere
adulescentulos. Cum in mentum imberbe in
primis iacta quaedam essent, lepide hoc, ut sibi
quidem videbatur, adiecit. Si enim, inquit, a
barba prolixa iudicari philosophos oporteat, ca-
prum iustius praeferrī omnibus.

10. Inter haec tertius alius superueniens, cu-
ius nomen in obscuro relinquatur, Verum tamen,
inquit, iudices, iste leuibus genis, muliebri
voce, et reliqua eunucho similis, si exuatur, vi-
rilis valde vobis videatur. Si vero non men-
tiuntur, qui de isto narrant, etiam moechus ali-
quando deprehensus est, membra, quod ait ta-
bula

ἄφροισι ἔχων· ἀλλὰ τότε μὲν ἐς τὸν εὐνῆχον ἀναφυγὼν, καὶ τὸτο κρησφύγετον εὐρόμενος, ἀφείδη, ἀπισησάντων τῇ κατηγορίᾳ τῶν τότε δικαστῶν, ἀπὸ γὰρ τῆς φανεραῆς ὁψεως. νῦν δὲ καὶ πάλιν ὠδήσά μοι δοκεῖ, τῷ προκειμένῳ μισθῷ ἕνεκα.

Τάτων δὲ λεγομένων, παρὰ πάντων μὲν γέλως ἐγίγνετο, ὡς τὸ εἶκός. Βαγῶας δὲ μᾶλλον ἐταράττετο, καὶ παντοῖος ἦν ἐς μυρία τραπομένος χρώματα, καὶ ψυχρῷ τῷ ἰδρῶτι ρέόμενος, καὶ ὅτε συγκατατίθεσθαι τῷ τῆς μοιχείας ἐγκλήματι καλῶς ἔχεν ὥστο, ὅτε ἀχρεῖον αὐτῷ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐς τὸν παρόντα ἀγῶνα ἡγεῖτο εἶναι. ΠΑΜΦ. Γελοῖα, ὦ Λυκί-

νε,

bula Solonis, in membris habens. Sed tum quidem ad eunuchum se recipiens, inuento illo perfugio, absolutus est, fidem crimini, qui tum iudicabant, negantibus, ex specie manifesta: iam vero etiam retractaturus mihi videatur propositae mercedis causa.

II. His vero dictis, omnium quidem risus, ut facile est ad existimandum, ortus est. Bagoas vero magis etiam est perturbatus, in mille formas atque colores versus, frigidoque sudore diffuens: qui neque honestum putaret adulterii crimen non refutando fateri, neque vero inutile sibi crimen ad praesens certamen iudicaret. PAMPH. Ridicula

νε, ὡς ἀληθῶς ταῦτα, καὶ ἔοικεν ἂ τὴν τυχεύσαν ὑμῖν διατριβὴν παρεσχῆσθαι. τὸ δ' ἔντέλος τι ἐγένετο, καὶ πῶς ἔγνωσαν ὑπὲρ αὐτῶν οἱ δικασαί;

ΛΥΚ. Οὐχ ὁμόψηφοι πάντες ἦσαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἡξίαν ἀποδύσαντας αὐτὸν, ὥσπερ τὰς ἀργυρωνήτας ἐπισκοπεῖν, εἰ δύναιτο φιλοσοφεῖν τάγε πρὸς τῶν ὄρχεων· οἱ δὲ ἔτι γελοιότερον μετὰ χειλαμένους τινὰς τῶν ἐξ οἰκήματος γυναικῶν, κελεύειν αὐτὸν συνεῖναι, καὶ ἐπιτεῖναι, καὶ τινὰ τῶν δικασῶν τὸν πρεσβύτατόν τε καὶ πιστάτον ἐφεσώτα ὄραν εἰ φιλοσοφεῖ. μετὰ δὲ ἐπεὶ πάντας γέλως κατέϊχε, καὶ ἄδεις ὅσις οὐ τὴν γαστέρα ἤλγει βρασσόμενος ὑπ' αὐτῶ, ἔγνωσαν

cula profecto ista, quaeque non vulgarem vobis oblectationem videantur praeuisse. Sed quid tandem factum est, et quomodo iudices de illis decreuerunt?

12. LYC. Non in eadem omnes erant sententia, sed alii postulabant illum exutum instar mancipiorum inspicere, possetne, quantum quidem ad testiculos, philosophari? alii, magis ridicule arcessitis quibusdam de lupanari mulierculis, iubere illum congredi, et inire, et iudicum aliquem, aetate maximum et fide dignissimum adsisistere, ac, num philosophetur, videre. Postea vero, cum risus occupasset omnes, et nemo esset cui non concuf-

σαν ἀναπάμπιμον ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐκπέμψαι τὴν δίκην.

Καὶ νῦν ἄτερος μὲν πρὸς τὴν τῶν λόγων ἐπίδειξιν, ὡς Φασι, γυμνάζεται, καὶ παρασκευάζεται καὶ κατηγορίαν συγκεροτῇ, καὶ τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα ὑποκινεῖ, ἐναντιότατον αὐτῷ καὶ ἔτος κατὰ τὰς Φαύλας τῶν ρητόρων τῆτο πριῶν, καὶ εἰς τὰς ἀνδρας τὸν ἀντίδικον ἐκ τῆ ἐγκλήματος καταλέγων. τῷ Βαγῳᾷ δὲ ἕτερα, ὡς Φασι, μέλει, καὶ ἀνδρίζεται τὰ πολλὰ καὶ διὰ χειρὸς ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, κρατήσῃν ἐλπίζει, ἣν ἐπιδείξῃ ὡς ἔδὲν χεῖρων ἐστὶ τῶν τὰς ἵππους ἀναβαινόντων ὄνων. αὕτη γὰρ, ὧ ἑταῖρε, Φιλοσοφίας ἀρίστη κρίσις ἔοικεν εἶναι, καὶ

concussa dolerent ilia, decreuerant reicere et remittere causam in Italiam.

13. Et nunc alter quidem ad eruditionis ostentationem vt aiunt, exercet se et comparat, et accusationem componit, et adulterii crimen mouet, maxime sibi contrarium: isque more malorum causfidicorum hoc agit, et inter viros aduersarium suum hoc ipso crimine recenset. Bagoae autem alia, aiunt, cura tenet, et pro viro se gerit frequenter, et prae manu rem habet, et denique superaturum se sperat, si ostendat, nihilo se afinis, qui equas, ineunt, deteriozem. Illud enim, fodalis, optimum videtur Philosophiae criterium esse,

καὶ ἀπόδειξις ἀναντίλεκτος. ὥς καὶ τὸν υἱὸν
(ἔτι δέ μοι κομιδῇ νέος ἐστίν) εὐξαίμην ἄν, οὐ
τὴν γνώμην, ἐδὲ τὴν γλῶτταν, ἀλλὰ τὸ αἰ-
δοῖον ἔτοιμον ἐς φιλοσοφίαν ἔχειν.

esse, haec demonstratio cui contradici nihil pos-
sit. Itaque filium (est autem mihi admodum iu-
venis) optauerim, non mentem neque linguam,
sed verecundam partem philosophiae aptam ha-
bere.

Περὶ τῆς ἀστρολογίας.

Αμφί τε ἔρανῃ, ἀμφί τε ἀσέρων ἡ γραφή·
ἐκ αὐτέων ἀσέρων, ἐδ' αὐτέα περὶ ἔρα-
νῃ, ἀλλὰ μαντείας, καὶ ἀληθείης, ἣ δὴ ἐκ τε-
τέων ἐς ἀνθρώπων βίον ἔρχεται. ὁ δέ μοι λό-
γος ἔχ' ὑποθημοσύνην ἔχει, ἐδὲ διδασκαλίην
ἐπαγγέλλεται ὅπως ταύτην τὴν μαντοσύνην δι-
νεκτέον, ἀλλὰ μέμφομαι ὁκόσοι σοφοὶ ἑόντες,
τὰ

De Astrologia.

De coelo deque stellis haec scriptio est: non
ipsis de astris, ipso de caelo, sed de diui-
natione ac veritate, quae ab hisce ad hominum
vitam peruenit. Neque vero praecepta hic libel-
lus habet, neque disciplinam promittit, quomo-
do excellere hac diuinatione quis possit, sed re-
prehendo, quotquot docti cum sint, alia quidem

τὰ μὲν ἄλλα ἐπασκέουσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐωυτέων
ἀπηγέονταί· μάνην δ' ἀστρολογίην ἔτε τιμέουσι,
ἔτ' ἐπασκέουσι.

Καὶ ἡ μὲν σοφίη παλαιή, ἔδὲ νέον ἐς ἡμέας
ἀπίκστο, ἀλλ' ἔστιν ἔργον ἀρχαίων βασιλέων,
θεοφιλέων. οἱ δὲ νῦν, ἀμαθίη καὶ ῥαθυμίη,
καὶ προσέτι μισοπονίη, κείνοισί τε ἀντίζοα φρο-
νέουσι, καὶ εὖτ' ἂν ἀνδράσιν ἐπικυρέωσι ψεύδεα
μαντευομένοισιν, ἄσρων τε κατηγορέουσι, καὶ
αὐτὴν ἀστρολογίην μισέουσιν, ἔδὲ μιν ἔτε ὑγίεια
ἔτε ἀληθεῖα νομίζουσιν, ἀλλὰ λόγον ψευδέα, καὶ
ἀνεμώλιον, ἔ δὲ δικαίως, ἐμοὶ δοκέει, φρονέοντας.
ἔτε γὰρ τέκτονος αἰδρεῖν, τέκτοσύνης αὐτῆς
ἔφυϊν, ἔδὲ αὐλητέω ἀμυσίῃ, μουσικῆς ἀσοφίῃ.
ἀλλ'

exercent, et suis omnibus enarrant, solam autem
astrologiam neque honorant, neque exercent.

2. Ac sapientia quidem *huius rei*, antiqua, ne-
que recens demum ad nos venit, sed opus est
antiquorum regum Dis carorum. Verum qui
nunc sunt, inscitia et socordia, atque insuper la-
boris odio, cum contraria illis sentiunt, tum si
quando in homines incidunt falsa diuinantes, et
sidera accusant, et ipsam oderunt astrologiam,
eamque neque sanam neque veram arbitrantur,
sed disciplinam mendacem et ventosam, inique,
vt mihi videtur, sentientes. Neque enim fabri
inscitia, fabrilis ipsius artis mala indoles; neque
imperitia tibicinis, musicae ipsius est inertia.

Sed

ἀλλ' οἱ μὲν ἀμαθῆς τῶν τεχνῶν, ἐκάστη δ' ἐν
ἑωυτῇ σοφῇ.

Πρῶτον μὲν ὧν Αἰθίοπες τόνδε τὸν λόγον ἀν-
θρώποισι κατεσχέσαντο. αἰτία δὲ αὐτέοις, τὰ
μὲν ἡ σοφίῃ τῷ ἔθνει (καὶ γὰρ τὰλλα τῶν ἄλ-
λων σοφώτεροι Αἰθίοπες) τὰ δὲ καὶ τῆς οἰκή-
σεως ἡ εὐμοιρία· αἰεὶ γὰρ ἀφέας εὐδίῃ καὶ γα-
ληναίῃ περικέσται· ἔδὲ τῶν τῷ ἔτει τροπέων
ἀνέχοντα, ἀλλ' ἐν μὴ ὥρῃ οἰκέουσιν. ἰδόντες
ὧν πρῶτα τὴν σεληναίην καὶ ἐς πᾶμπαν ὁμοίην
φαινομένην, ἀλλὰ πολυειδέα τε γιγνομένην, καὶ
ἐν ἄλλοτε ἄλλῃ μορφῇ τρεπομένην, ἐδόκεεν αὐ-
τέοις τὸ χρεῖμα θωύματος καὶ ἀπορίας ἄξιον.
ἔνθεν δὲ ζητούντες, εὗρον τοιούτων τὴν αἰτίαν,
ὅτι

Sed isti quidem artium imperiti, vnaquaeque au-
tem ars per se sapiens est.

3. Primi ergo Aethiopes hanc rationem homi-
nibus constituerunt. Causa illis partim sapientia
gentis, nam reliquis etiam in rebus sapientiores
caeteris Aethiopes; partim etiam habitandi sors
commoda. Semper enim illos serenitas et tran-
quillitas circumiacet, neque anni vices patiuntur,
sed in vna eademque tempestate habitant. Cum
igitur cernerent lunam non eandem semper appa-
rere, sed plures accipere species, et in aliam alias
formam verti: visa est illis res admiratione et du-
bitatione digna. Inde igitur quaerendo inuene-

ὅτι οὐκ ἴδιον τῇ σεληναίῃ τὸ Φέγγος, ἀλλὰ οἱ παρ' ἡελίᾳ ἔρχεται.

Εὐρον δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀσέρων τὴν Φορὴν, τὰς δὴ πλάνητας ἡμεῖς καλέομεν (μᾶνοι γὰρ τῶν ἄλλων ἀσέρων κινέονται) Φύσιν τε αὐτέων, καὶ δυναστείαν, καὶ ἔργα, τὰ ἕκαστος ἐπιτελέεσιν. ἐν δὲ καὶ ἐνόματα αὐτέοισιν ἐπέθεσαν, ἐκ ὀνόματα, ἕως ἐδόκεον, ἀλλὰ σημήϊα.

Ταῦτα μὲν ὧν Αἰθίοπες ἐν τῷ ἔρανῳ ἐπέβλεψαν· μετὰ δὲ, γείτοσιν ἔσιν Αἰγυπτίοισιν, ἀτελέα τὸν λόγον παρέδωσαν, Αἰγύπτιοι δὲ παρὰ σφέων ἐκδεξάμενοι ἡμιεργέα τὴν μαντικὴν, ἐπὶ μέζον ἡγειραν μέτρα τε τῆς ἐκάστω κινήσεως ἐσημήναντο, καὶ ἐτέων ἀριθμὸν, καὶ μηνέων καὶ
ὥρέων

runt causam harum rerum, quod non sua lunae lux, verum a sole illi venit.

4. Inuenerunt vero aliorum quoque siderum motum, quos quidem planetas nos vocamus, soli enim reliquorum siderum mouentur: naturamque illorum et potestatem, et opera, quae singuli efficiunt. Imposuerunt autem illis quoque nomina: non *nuda* nomina, ut videbantur, sed *signa ipsarum naturarum*.

5. Haec igitur Aethiopes in caelo conspexerunt. Post vicinis suis Aegyptiis imperfectam artem tradiderunt: Aegyptii vero, quam accepere ab illis ex parte modo altera absolutam diuinandi rationem, in maius extulerunt, mensuram motus vniuscuiusque signarunt, et annorum numerum,

ᾧ ῥέων διατάξαντο. καὶ μηνέων μὲν σφίσι μέτρον ἢ σεληνάη, καὶ ἡ ταύτης ἀναστροφὴ ἐγένετο· ἔτος δὲ ἡ ἥλιος, καὶ ἡ τῆς ἡελίης περίφορος.

· Οἱ δὲ καὶ ἄλλα ἐμήσαντο πολλῶν μέζω τεττέων. ἐπεὶ γὰρ δὴ τῆς παντὸς ἡέρος, καὶ ἀστέρων τῶν ἄλλων, ἀπλανέων τε, καὶ εὐσταθέων, καὶ ἑδαμᾶ κινεομένων, δυώδεκα μοίρας ἐτάμοντο ἐν τοῖσι κινεομένοισι I), καὶ οἰκεία ζῶα ὄντα, ἕκαστον αὐτέων ἐς ἄλλην μορφὴν μεμιμέαται, τὰ μὲν ἐνάλια, τὰ δὲ ἀνθρώπων, τὰ δὲ θηρῶν, τὰ δὲ πτηνῶν, τὰ δὲ κτηνέων.

Ἀπὸ

rum, et mensium atque horarum ordinarunt. Et mensium quidem illis modus luna eiusque conversio fuit, anni autem sol, atque solis circuitus.

6. At ipsi alia quoque his multo maiora machinati sunt. Ex omni enim aëre, et stellis reliquis incerrantibus atque fixis, et haudquaquam mouentibus se, duodecim partes resecurerunt, in quibus illae alterae mouerentur. His cum assignassent suum cuique animalia, in aliam singula formam expressere, marina alia, alia vero hominum, alia bestiarum, volucrum alia, alia iumentorum.

Gg 3

7. Vn-

I. Ἐν τοῖσι κινεομένοισι] Non puto hunc locum esse integrum, sed verba quaedam temporum iniuria excidisse. Interpretationem interim dedi, non quam verba subiicerent, quippe quae non intelligebam, sed quam res ipsa postulare visa est. *Gesner.*

Ἀπὸ τέων δὴ καὶ ἱερὰ τὰ Αἰγύπτια πολυκεδέε
ποιέεται. καὶ γὰρ πάντες Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν δυνά-
δεκα μοιρέων πασέων ἐμαντεύοντο, ἄλλοι δὲ ἀλ-
λοῖησι μοίρησιν ἐχρέοντο· καὶ κριὸν μὲν σέβασιν,
ὀκόσοι ἐς κριὸν ἀπέβλεπον· ἰχθύας δὲ καὶ σιτέον-
ται, ὀκόσοι ἰχθύας ἐπεσημήναντο· καὶ δὲ τράγον
κτείνουσιν ὅσοι αἰγόκερων ἤδεσαν· καὶ οἱ ἄλλοι
τᾶλλα ὡς ἕκαστοι, ἰλάσκονται. καὶ μὲν καὶ ταῦ-
ρον ἐς τιμὴν τῇ ἡερίᾳ ταύρῳ σεβίζονται. καὶ ὁ
Ἄπις αὐτέοις χρῆμα ἱερώτατον, τὴν χώραν ἐπί-
νέμεται, καὶ οἱ ἐκεῖ μαντήϊον τε ἀνατιθέασιν,
σημήϊον τῆς ἐκείνης τῇ ταύρῳ μαντικῆς.

Οὐ μετὰ πολλὸν δὲ καὶ Λίβυες ἐπέβησαν τῇ
λόγῳ· καὶ γὰρ τὸ Λιβύων μαντήϊον τῇ Ἀμμωνί-
δος,

7. Vnde etiam sacra apud Aegyptios multo-
rum generum fiunt. Nec enim Aegyptii omnes
ex duodecim partibus *iisdem* omnibus diuinabant;
sed aliis alii partibus diuerfisque utebantur. At-
que arietem quidem colunt, quotquot respicie-
bant Arietem: pisces non edunt, qui pisces *nomi-
ne illo* signauerant: neque caprum maclant, qui-
cunque nouerant Capricornum: atque alii alia,
ut cuique *visum est*, placant. Sane etiam taurum
in honorem caelestis tauri colunt, atque est illis
Apis res sanctissima, qui regionem illorum de-
palcatur, cui oraculum ibi constituerint, signum
diuinationis illius *caelestis* tauri.

8. Non ita multo post Libyes etiam hanc ra-
tionem amplexi sunt. Nam Libyum etiam ora-
culum

νος, καὶ τῷτο ἐς τὸν ἥερα καὶ ἐς τὴν τετέε σο-
φίην εἶρητο, παρὰ 2) τὸν Ἀμμωνα, καὶ ἔτοι κριο-
πρόσωπον ποιεόντα.

Ἐγνώσαν δὲ τετέων ἕκαστα καὶ Βαβυλώνιοι,
ἔτοι μὲν λέγῃσι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων· ἐμοὶ δὲ δο-
κῇ, πολλὸν ὕσερον ἐς τετέε οὗ λόγος ἀπίετο.

Ἕλληνες δὲ ἔτε παρ' Αἰθιοπῶν, ἔτε παρ'
Αἰγυπτίων ἀστρολογίης· περὶ ἐδὲν ἤμεισαν, ἀλλὰ
σφίσιν Ὀρφεὺς ὁ Οἰάγρε καὶ Καλλιόπης, πρῶ-
τος τὰ δε ἀπηγήσατο, ἔ μάλᾳ ἐμφανέως, ἐδὲ
ἐς Φάος τὸν λόγον προήνεγκεν, ἀλλ' εἰς γοη-
τείην, καὶ ἱερολογίην, οἷη διανοίη ἐκείνη. πηξά-
μενος

culum Animonis, ipsum quoque ad caelum eius-
que sapientiam, relatum est: quatenus Ammo-
nem hi etiam arietis vultu sibi faciunt.

9. Agnouerunt autem horum singula etiam Ba-
bylonii. Hi enim dicunt, etiam ante alios; mi-
hi vero videtur, multo post ad ipsos hanc ratio-
nem peruenisse.

10. Graeci autem neque ab Aethiopibus neque
ab Aegyptiis de astrologia quidquam audire:
sed ipsis Orpheus Oeagri et Calliopes F. primus
haec enarravit: non ille manifeste valde; neque
in lucem totam rationem protulit, sed ad incan-
tationem et sacramenta quaedam, sola mens illi

Gg 4

specta-

2. Παρὰ] Tenui mutatione παρὰ mutandum
in παρ' ὅ, quod cum sententia postulare
videretur, in interpretando secutus sum.
Gefner.

μενος γὰρ λύρην, ὄργια τε ἐποίεετο, καὶ τὰ ἱερά
 ᾔειδεν· ἡ δὲ λύρη, ἑπτάμιτος ἔῃσα, τὴν τῶν
 κινεομένων ἀσέρων ἀρμονίῃσιν συνεβάλλετο. ταῦν
 πα Ὀρφεὺς διζήμενος, καὶ ταῦτα ἀνακινέων,
 πάντα ἔθελε γνῆ, καὶ πάντων ἐκράτσειν. οὐ γὰρ
 ἐκείνην τὴν λύρην ἔβλεπεν, ἀδὲ οἱ ἄλλης ἐμελ
 μεσεργίης, ἀλλ' αὕτη Ὀρφέως· ἡ μεγάλη λύρη.
 Ἕλληνες τε τὰδε τιμῶντες, μοίρην ἐν αὐτῷ οὐ
 ρανῷ ἀπέκριναν, καὶ ἀσέρες πολλοὶ καλέονται
 λύρην Ὀρφέως, ἣν δέ κοτε Ὀρφέα ἴδης, ἡ λυ
 θοῖσιν, ἡ χοροῖσιν μεμιμημένον ἐν μέσῳ ἔξεται ἰα
 λος αἰδόντι, μετὰ χερσὶν ἔχων τὴν λύρην· ἀμ
 φὶ δέ μιν ζῶα μυρία ἔσηκεν, ἐν οἷς καὶ ἄνθρωπος,
 καὶ

spectabat. Lyra enim constructa faciebat orgia,
 et sacra canebat. Lyra autem septem chorda-
 rum quae esset, errantium stellarum harmoniam
 symbolo quodam signabat. Haec inquirens Or-
 pheus, et haec mouens, mulcebat omnia, et
 omnia vincebat. Neque enim illam, quam fe-
 cerat sibi, lyram spectabat, neque alia illi cor-
 di erat musica; sed haec magna lyra Orphei.
 Honorantes vero ista Graeci, partem ipso in
 caelo ei decreuerunt, et stellae plures lyra vo-
 cantur Orphei. Si vero videris aliquando Or-
 pheam, vel lapidibus, vel colore affimilatum, in
 medio sedet canenti similis, in manibus habens
 lyram: circa ipsum autem animalia stant sex-
 centa, in quibus homo etiam, et taurus, et leo,
 eo-

καὶ ταῦρος καὶ λέων· καὶ τῶν ἑκαζον· εὐ τ' ἂν
ἐκείνη ἰδῆς, μέμνησθ' μοι τῆς τῶν, κοίη ἐκείνου
αἰοιδῆ, κοίη δὲ καὶ ἡ λύρη, κοῖος δὲ καὶ ταῦρος,
ἢ ὁκοῖος λέων, Ὁρφέως ἐπαίεσιν, ἣν δὲ τὰ λέ-
γω αἷτια γνοίης, σὺ δὲ καὶ ἐν τῷ ἔρηνῳ δέξῃς
ἑκαζον τῆς τῶν.

Λέγῃσι δὲ Τειρεσίην, ἄνδρα Βοιωτίον, τῆ δὲ
κλέος μαντοσύνης περὶ πολλὸν αἰείρεται, τῆς τῶν
τὸν Τειρεσίην ἐν Ἑλλήσιν εἰπεῖν, ὅτι τῶν πλα-
νεομένων ἀστέρων, οἱ μὲν θήλεες, οἱ δὲ ἀρρενες
ἔόντες, ἐκ ἴσα ἐκτελέσῃ· τῷ καὶ μιν διφυέας
γενέσθαι, καὶ ἀμφίβιον Τειρεσίην μυθολογέ-
σιν, ἄλλοτε μὲν θῆλυ, ἄλλοτε δὲ ἀρρενα.

Ἀτρέως δὲ καὶ Θυέσῳ περὶ τῆ πατρῴῃ βα-
σιλῆῃ Φιλονεικέωντων, ἥδη τοῖσιν Ἑλλήσιν ἀνα-
φαν-

eorumque singuli. Ea vero cum videris, ho-
rum mihi memento, qualis ille sit cantus, qua-
lis lyra, qualis etiam taurus, et qualis leo, Or-
pheum audiant. Si vero quas dico causas nosset,
tum tu etiam in caelo vnum quodque videres.

11. Aiunt vero Tiresiam, virum Boeotium,
cuius diuinandi gloria multum elata est, hunc
igitur Tiresiam inter Graecos dixisse ferunt, er-
rantium siderum alia quae sint feminina, alia ve-
ro masculina, non eadem efficere: unde etiam il-
lum duplicis naturae fuisse atque vitae Tiresiam
fabulantur, alias feminam, alias verò marem.

12. Atreo autem et Thyeste de regno paterno
contententibus, iam Graeci aperte astrologiam

Φανδὸν ἀστρολογίης τε καὶ σοφίης τῆς ἐρκενίης
 μάλις ἔμελε. καὶ τὸ ξυνὸν τῶν Ἀργείων, ἄρχεν
 ἐγνώσαν ἑαυτῶν, ὅσις τῷ ἑτέρῳ σοφίην προφε-
 ρέσσερος. ἔνθα δὴ Θυέστης μὲν κριὸν σφίσι τὸν ἐν
 τῷ ἔρκενῳ σημενόμενος, ὑπέδειξεν· ἀπὸ τέω δὲ
 ἄρνα χρύσειον Θυέστη γενέσθαι μυθολογέσθαι.
 Ἄτρεὺς δὲ τῷ ἡλίῳ πέρι καὶ τῶν ἀνατολῶν αὐ-
 τέα λόγον ἐποιήσατο, ὅτι ἐκ ἐς ὁμοίην φορὴν
 ἡελίος τε, καὶ ὁ κόσμος κινέονται, ἀλλ' ἐς ἀντί-
 ξον ἀλλήλοις ἀντιδρομέεσι. καὶ αἱ νῦν δύσεις
 δοκέσθαι τῷ κόσμου δύσεις εἶναι, τοῦ ἡλίου
 ἀνατολῆς εἶσι. τὰδε εἰπόντα, βασιλῆά μιν
 Ἀργεῖοι ἐποιήσαντο, καὶ μέγα κλέος ἐπὶ σοφίῃ
 αὐτέα ἐγένετο.

Ἐγὼ

et caelestem sapientiam vehementer sectabantur:
 et commune Argiuorum regnare *eum* apud se de-
 creuerunt, qui altero quantum ad hanc sapien-
 tiam esset praestantior. Hic Thyestes quidem
 arietem illis, qui in caelo est, designatum mon-
 strauit: a quo auream ouem Thyesti fuisse fabu-
 lantur. Atreus vero de sole, et ortibus illius ser-
 monem habuit, non versus eandem plagam so-
 lem atque mundum moueri, sed contrarium sibi
 inuicem cursum tenere: et qui nunc occidens
 fit, et mundi occidens videatur, solis ortum esse.
 Haec illum dicentem Regem suum Argiui fece-
 runt, magna fuit sapientiae illius gloria.

13. Ego

Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ Βελλεροφόντεω τοιαῦτα Φρονέω· πτηνὸν μὲν οἱ γενέσθαι ἵππον ἔ· μάλα πείθομαι, δοκέω δὲ μιν ταύτην τὴν σοφίην μεθεύποντα, ὑψηλὰ τε Φρονέοντα, καὶ ἄστροισι ὁμιλέοντα, ἐς ἔρανὸν ἔχει τῷ ἵππῳ ἀναβῆναι, ἀλλὰ τῇ διανοίῃ.

Ἴσα δὲ μοι καὶ ἐς Φρίξον τὸν Ἀθάμαντος εἰρήσθω, τὸν δὴ κριῶ χρυσέῳ δι' αἰθέρος ἐλαῖσαι μυθέονται. ναὶ μέντοι καὶ Δαίδαλον τὸν Ἀθηναῖον (ξείνη μὲν ἡ ἱστορία, δοκέω γέ μιν ἐκ ἔξω ἀστρολογίης) ἀλλὰ οἱ αὐτὸς μάλισα ἐχρήσατο, καὶ παιδὶ τῷ ἐωυτῷ κατηγήσατο.

Ἰκαρος δὲ νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος, καὶ ἐκ ἐπιεικτὰ διζήμενος, ἀλλ' ἐς πόλον ἀερεθεῖς
τῷ

13. Ego vero etiam de Bellerophonte eadem sentio. Alatum quidem equum illi fuisse, persuaderi mihi non patior; Puto autem illum sapientiae huius studiosum, sublimia cogitasse, et versatum cum astris, in caelum non equi opera adscendisse, sed animo.

14. Eadem mihi etiam in Athamantis Phryxum filium dicta sunt, quem ariete aureo per aethera vectum fabulantur. Quin etiam Daedalum Atheniensem: peregrina quidem et mira historia: sed puto illum non fuisse ab astrologia alienum. Verum ea cum ipse maxime usus, tum filium eam suum docuit.

15. Icarus autem iuventute et temeritate usus, et inconcessa quærens, sed animo in polum ἄρπυιαν
subla-

τῷ νῷ, ἐξέπεσε τῆς ἀληθείης, καὶ παντὸς ἀ-
 πεσφάλη τῷ λόγῳ, καὶ ἐς πέλαγος κατηνέχθη
 ἀβύσσων πρηγμάτων· τὸν Ἕλληνες ἄλλως μυ-
 θολογέουσι, καὶ κόλπον ἐπ' αὐτέῳ ἐν τῇδε τῇ
 θαλάσῃ Ἰκάρειον εἰκὴ καλέουσι.

Τάχα δὲ γὰρ Πασιφάη παρὰ Δαίδαλῳ ἀκί-
 σασα ταύρῳ τε πέρι, τῷ ἐν τοῖς ἄστροισι Φαινο-
 μένῳ, καὶ αὐτῆς ἀστρολογίης, εἰς ἔρωτα τῷ λέ-
 γῳ ἀπίκετο, ὅθεν νομίζουσιν ὅτι Δαίδαλός μιν
 τῷ ταύρῳ ἐνύμφευσεν.

Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ κατὰ μέρη τὴν ἐπιστήμην διε-
 λόντες, ἕκαστοι αὐτέων ἄλλα ἐπενοήσαντο, οἱ
 μὲν τὰ ἐς τὴν σεληναίην, οἱ δὲ τὰ ἐς Δία, οἱ δὲ
 τὰ ἐς ἥλιον συναγείραντες, δρόμῳ τε αὐτέων
 πέρι κινήσεως, καὶ δυνάμεως.

Καὶ

sublatus, vero excidit, et ab tota ratione aberravit,
 et in mare decidit negotiorum fundo ac fine caren-
 tium. De quo aliam fabulam narrant Graeci, et ab
 illo sinum in hoc mari temere vocant Icarium.

16. Fortasse etiam Pasiphaë quae audisset ex
 Daedalo de tauro fidere in astris lucente, et ipsa
 astrologia in amorem doctrinae deuenit: unde pu-
 tant eam a Daedalo conciliatam tauro esse.

17. Sunt vero etiam qui diuisa in partes disci-
 plina, alia singuli excogitarunt, alii quae ad lu-
 nam pertinent, alii, quae ad Iouem, alii quae
 ad solem, colligentes, deque cursu illorum, mo-
 tu, et potestate.

18. At-

Καὶ Ἐνδυμίων μὲν, τὰ εἰς τὴν σεληναίην διατάξατο.

Φαέθων δὲ, τῷ ἡλίῳ δρόμον ἐτεκμήρατο, καὶ μὲν γε ἀτρεκέως, ἀλλ' ἀτελέα τὸν λόγον ἀπολιπὼν, ἀπέθανεν. οἱ δὲ τῷ γε ἀγνοέοντες, ἡλίῳ παῖδα Φαέθοντα δοκέεσι, καὶ μῦθον ἐπ' αὐτὴν ἔδοξαμ' ἰσχυρὸν διηγέονται. ἐλθόντα γὰρ μιν παρὰ τὸν ἥλιον τὸν πατέρα αἰτέειν τὸ τῷ Φωτὸς ἄρμα ἡνιοχεύειν, τὸν δὲ δῆναι τε οἱ, καὶ ὑποθέσθαι τῆς ἵππασίης τὸν νόμον. ὁ δὲ Φαέθων, ἐπειδὴ ἀνέβη τὸ ἄρμα, ἡλικίῃ καὶ ἀπειρίῃ, ἄλλοτε μὲν πρόσγειος ἡνιόχευεν, ἄλλοτε πολλὸν τῆς γῆς ἀπαιρέμενος· τὰς δὲ ἀνθρώπους κρύος τε καὶ θάλαπρος καὶ ἀνασχετὸν διέφθειρεν. ἐπὶ τοῖς

18. Atque Endymion quidem quae ad lunam pertinent ordinavit.

19. Phaëthon autem solis cursum designavit, non sane exploratis omnibus, sed imperfectam artem relinquens mortuus est. Qui autem ista ignorant, solis filium Phaëthontem putant et fabulam de eo nulla parte credibilem narrant: venisse nempe ad Solem patrem, ab eoque petiisse, ut lucis currum regere sibi liceret, illum vero dedisse, et legem aurigationis subiecisse. At Phaëthon conscenso curru prae iuventute et imperitia alias quidem terrae nimis vicinus aurigatur, alias nimium a terra sublatu, unde homines frigus calorque intolerabilis perdidit. Inter haec Iovem indi-

τοῖσι δὴ τὸν Δία ἀγανατεύοντα βαλεῖν πρησῆρι
 Φαέθοντα μεγάλῳ. πεσόντα δέ μιν αἱ ἀδελ-
 Φαὶ περιζᾶσαι, πένθος μέγα ἐποίηον, ἔς τε μετ-
 έβαλλον τὰ εἶδεα, καὶ νῦν εἰσιν αἰγείοι, καὶ
 τὸ ἤλεκτρον ἐπ' αὐτέῳ δάκρυον σαλάσσειν. ἔχ-
 ῶτω τὰῦτα ἐγένετο, ἔδὲ ὅσιον αὐτέοισι πείθε-
 σθαι, ἔδὲ ἥελιος παῖδα ἐποίησατο, ἔδὲ ὁ παῖς
 αὐτέῳ ἀπέθανε.

Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλα Ἕλληνες πολλὰ μυθώδεα,
 τοῖσιν ἐγὼ ἔ μάλα τι πείθομαι. κῶς γάρ δὴ
 ὅσιον πιβεῦσαι παῖδα Αἰνείην τῆς Ἀφροδίτης
 γενέσθαι, καὶ Διὸς Μίνω, καὶ Ἄρεος Ἀσκάλα-
 Φον, καὶ Αὐτόλυκον Ἑρμέω; ἀλλ' ἔτοι ἕκαστος
 αὐτέων θεοφιλέες ἐγένοντο, καὶ σφίσι γενομέ-
 νοισι, τῷ μὲν ἡ Ἀφροδίτῃ, τῷ δὲ ὁ Ζεὺς,
 τῷ

indignatum fulmine magno Phaëthontem feriisse,
 Cadentem circumstantes sorores luctus habuere
 magnos, donec formas mutarent; et nunc sunt
 populi, lacrumamque super eo electrum stillant.
 Non ita gesta haec sunt, nec fas est fidem iis ad-
 iungere. Neque filium Sol genuit, neque filius
 ipsi mortuus est.

20. Dicunt autem alia multa fabulosa Graeci,
 quibus ego non multum fidei tribuo. Quomodo
 enim fas sit credere filium Aeneam fuisse Vene-
 ris, et Iouis Minoëm, et Martis Ascalāphum, et
 Autolycum Mercurii? At singuli horum cari Deo
 fuere, nascentesque hunc Venus, hunc Iupiter,
 hunc

τῷ δὲ ὁ Ἄρης ἐπέβλεψεν. ἐκόςοι γὰρ δὴ ἀνθρώποισι ἐν τῇ γενεῇ τὰν οἰκοδεσποτέων, ἔτοι ὅκως τοκῆς ἐωυτοῖσι πάντα ἱελα ἐκτελέσσι, καὶ χροῖν, καὶ μορφὴν, καὶ ἔργα, καὶ διανοίην. καὶ βασιλεὺς μὲν ὁ Μίνως, Διὸς ἡγεομένης, καλὸς δὲ Αἰνεΐης Ἀφροδίτης βελήσει ἐγένετο· κλέπτης δὲ Αὐτόλυκος, ἡ δὲ οἱ κλεπτικὴ ἐξ Ἑρμῆω ἀπίκετο.

Οὐμην καὶ δὲ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἔδῃσεν, καὶ δὲ ἐς τάρταρον ἔρριψεν, καὶ δὲ τὰ ἄλλα ἐμήσατο, ὅκωσα ἀνθρώποι νομίζουσιν· ἀλλὰ Φέρεται γὰρ ὁ Κρόνος τὴν ἐξω Φορὴν, πολλὸν ἀπ' ἡμέων, καὶ οἱ νωθρήτε ἡ κίνησις, καὶ ἡ ἐρηϊότη τοῖσι ἀνθρώποισι ὀρέσονται. διὸ δὴ μιν ἐσάναι λέγουσιν, ὅκως

hunc Mars respexerunt. Quicunque enim hominibus in hac genitura domum, ut domini vel decani, regunt, illi tanquam parentes similia sibi omnia efficiunt, et colorem, et formam, et opera, et animum: ac rex quidem Minos Ioue duce, pulcher autem Aeneas Veneris voluntate fuit: fur autem Autolycus, furandique illi ars a Mercurio venit.

21. Iam vero neque Saturnum Iupiter vinxit, neque in tartarum detrussit, neque reliqua machinatus est, quae putant homines. Sed enim fertur Saturnus per orbem extimum procul a nobis, estque illi languidus motus, neque observatu facilis hominibus. Propterea nempe stare
Luc. Op. T. IV. Hh illum

ὅπως πεπαιδευμένον. τὸ δὲ βάθος τὸ πολλὸν τῆ
ἡέρος, τάρταρος καλεῖται.

Μάλισα ἔκ τε Ὀμήρου τῆ ποιητέω, καὶ τῶν
Ἡσιόδου ἐπέων μάθοι ἂν τις τὰ πάλαι τοῖς ἀ-
στρολογέουσιν ὁμοφωνέοντα. εὖτ' ἂν δὲ τὴν σφαι-
ρὴν τῆ Διὸς ἀπηγένηται, καὶ τῆ ἡελίος τὰς βο-
λὰς, τὰ δὲ ἐγὼ ἡμᾶτα εἶναι συμβάλλομαι, καὶ
τὰς πόλιας, τὰς ἐν τῇ ἀσπίδι Ἡφαιστος ἐποίη-
σατο, καὶ τὸν χορὸν, καὶ τὴν ἀλωήν. τὰ μὲν
γὰρ ὅκιστα ἐς τὴν Ἀφροδίτην αὐτέω καὶ τῆ Ἀ-
ρεος τὴν μοιχείην λέλεκται, καὶ τὰ ἐμφαιέα,
ἐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς δὲ τῆς σοφίης πεπονημένα·
ἡ γὰρ δὴ ὦν Ἀφροδίτης καὶ τῆ Ἀρεος ὁμοδρομίη
τὴν Ὀμήρου αἰοιδὴν ἀπεργάζεται. ἐν ἄλλοις δὲ
ἔπεισι

illum aiunt tanquam vinctum compedibus. In-
gens autem caeli profunditas tartarus vocatur.

22. Maxime ex Homeri poetæ et Hesiodi ver-
sibus discat aliquis, de quibus olim cum Astro-
logis conuenerit. Quando vero catenam Iouis
refert, et solis iacula, hos utique dies esse conii-
cio; et vrbes, quas in clypeo *Achillis* fecit Vul-
canus, et chorum, et vineam, *ad astrologiam*
pertinere arbitror. Nam illa quidem, quæ in
Venerem ab illo et in Martis adulterium dicta
sunt, ipsa quoque manifesto non aliunde, quam
ex hac sapientia ficta sunt. Coniunctio nempe
Veneris et Martis Homeri cantum efficit, *ac veri*
aliquid habere ostendit. Aliis vero versibus ope-
ra

ἔπειτα τὰ ἔργα ἐκάσιν αὐτέων διωρίσατο, τῇ Ἀφραδίτῃ μὲν εἰπὼν·

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμέροεντα μετέρχειο ἔργα γάμοιο·
τὰ δὲ τὰ πολέμου·

Ταῦτα δ' Ἀργεῖοι, καὶ Ἀθήνη πάντα
μελήσει.

Ἄπερ οἱ παλαιοὶ ἰδόντες, μάλις αὖ μαντήσιν
ἐχρέοντο, καὶ ἀπαρτίζον αὐτέην ἐποιέοντο· ἀλλ'
ἔτε πόλιος ὥριζον, ἔδὲ τείχεα περιβάλλοντο,
ἔτε Φόνος ἐργάζοντο, ἔτε γυναῖκας ἐγάμεον,
πρὶν ἂν δὴ παρὰ μάντεων ἀκῆσαι ἕκαστα. καὶ
γὰρ δὴ τὰ μαντήια αὐτέοισι ἐκ ἔξω ἀστρολογίης
ἦν· ἀλλὰ παρὰ μὲν Δελφοῖς παρθένος ἔχει τὴν
προφητείην, σύμβολον τῆς παρθένου τῆς ἑρανίης,
καὶ

ra vniuscuiusque illorum defininit, cum Veneri
dicit:

Dulcia nempe tibi sunt connubia curae:

de bellicis autem:

*Mars celer ista quidem Pallasque armata pa-
trabunt.*

23. Quae cum viderent veteres, maxime ute-
bantur diuinationibus, nec obiter illam tracta-
bant: sed nec vrbes condebant, neque ducebant
moenia, nec praelium comittebant, neque vxo-
res ducebant ante, quam a vatibus audirent sin-
gula. Etenim neque oracula illis expertia astro-
logiae erant. Verum Delphis quidem virgo va-
ticinandi munus habet, caelestis virginis symbo-

καὶ δράκων ὑπὸ τῷ τρίποδι φθέγγεται, ὅτι καὶ ἐν τοῖσι ἄστροισι δράκων φάνεται. καὶ ἐν Διδύμοις δὲ μαντήϊον τῷ Ἀπόλλωνος, ἐμοὶ δοκέει, καὶ τὸτο ἐκ τῶν ἡερίων Διδύμων ὀνομάζεται.

Οὕτω δὲ αὐτέοισι χρῆμα ἰρώτατον ἢ μαντοσύνη ἐδόκεεν, ὥς δὴ Ὀδυσσεὺς, ἐπειδὴ ἔκαμε πλανεόμενος, ἐθελήσας ἀτρεκέως ἀκῆσαι περὶ τῶν ἐωυτῷ πρηγμάτων, ἐς τὸν αἶδην ἀπίνετο, ἐκ ὄφρα ἴσῃ ἰεύκως, καὶ ἀτερπέα χῶρον, ἀλλ' εἰς λόγους ἐλθεῖν Τειρεσίην ἐπιθυμέων. καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν χῶρον ἦλθεν, ἐνθα ἡ Κίρκη ἐσήμηνε, καὶ ἔσκαψε τὸν βόθρον, καὶ τὰ μῆλα ἔσφαξε, πολλῶν ἰεκύων παρέόντων, ἐν τοῖσι καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἐωυτῷ, τῷ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων.

ἔπρo-

lum: et Draco sub tripode vocem emittit, quoniam inter sidera quoque lucet Draco. Quod autem Didymis est Apollinis oraculum, ut mihi videtur, ipsum quoque a caelestibus Geminis (*Didymis*) dictum.

24. Adeo res sanctissima illis visa diuinationo est. Itaque Vlysses cum in errore illo suo laboraret, verum audire cupiens de rebus suis, ad inferos descendit, non *Cerneret ut functos vita, illaetabile regnum*; sed in colloquium Tiresiae venire qui desideraret. Et cum venisset in locum, quem pesignauerat Circe, et fossam fodisset, mactassetque oves; mortuis multis praesentibus, interque illos matrem ipsius, ac bibere de sanguine volentibus,

tibus,

ἔ πρότερον ἀφῆκεν ἔδειν, ἔδὲ αὐτῇ τῇ μητρὶ, πρὶν Τειρεσίην γεύσασθαι, καὶ ἐξαναγκάσαι εἰπεῖν οἱ τὸ μαντήιον· καὶ ἀνέσχετο διψῶσαν ὀρέων τῆς μητρὸς τὴν σκῆην.

Λακεδαιμονίοισι δὲ Λύκωργος τὴν πολιτείην παῖσαν ἐκ τῷ ἔραινῳ διατάξατο, καὶ νόμον σφίσιν ἐποιήσατο μηδαμῶ μηδὲ ἐς πόλεμον προχωρεῖν, πρὶν τὴν σεληναίην πλήρεια γενέσθαι· ἔ γάρ ἴσην ἐνόμιζεν εἶναι τὴν δυναστείην, αὐξανόμενης τῆς σεληνικῆς, καὶ ἀφανιζομένης· πάντα δὲ ὑπ' αὐτῇ διατάσσεται.

Ἀλλὰ μὲνοι Ἀρκάδες ταῦτα ἔκ ἐδεξαντο, ἔδὲ ἐτίμησαν ἀστρολογίην· αἰοίῃ δὲ καὶ ἀσοφίῃ λέγουσι καὶ τῆς σεληναίης ἔμμεναι προγενέστεροι.

Οἱ

tibus, non prius permisit cuiquam, nec ipsi matri adeo, quam Tiresias gustasset, eumque ipse coëgisset cedere sibi oraculum, sustinuitque sitientem matris vimbram videre.

25. Lacedaemoniis autem Lycurgus rem omnem publicam ex caeli rationibus constituit, et legem illis posuit, ne visquam in bellum ante procederentur, quam plena luna esset. Neque enim aequalem putabat esse potentiam augescentis lunae et decrescantis, omniaque ab illa administrari.

26. Sed soli ista Arcades non recepere, neque in honore habuerunt Astrologiam; sed amentia quadam et insipientia dicunt ipsa se Luna esse antiquiores.

Οἱ μὲν ὦν πρὸ ἡμέων ἔτω κάρτα ἦσαν Φιλο-
μάντιες, οἱ δὲ νῦν, οἱ μὲν αὐτέων ἀδύνατα εἶ-
ναι λέγουσιν ἀνθρώποισι τέλος εὐρασθαι μαντι-
κῆς. ἔ γάρ ἐναι μιν ἔτε πιστὴν, ἔτε ἀληθέα·
ἔδὲ τὸν Ἄρα ἢ τὸν Δία ἐν τῷ ἔρανος ἡμέων ἐνε-
κα κινέσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀνθρωπείων πρη-
γμάτων ἀδεμήν ὥρην εἰκῆνοι ποιεῖνται, ἔδ'
ἔστιν αὐτοῖσι πρὸς τὰδε κοινωνίη· κατὰ σφέας
δὲ χρεὶν τῆς περιφορῆς ἀναστρέφονται.

Ἄλλοι δὲ ἀστρολογίην ἀψευδέα μὲν, ἀνωφελέα
δ' εἶναι λέγουσιν. ἔ γάρ ὑπὸ μαντοσύνη ἀλλασ-
σοθαι, ὁκόσα τῆσι μοῖρῃσι δοκέοντα ἐπέρχεται.

Ἐγὼ

27. Maiores igitur nostri valde adeo diuinationis erant studiosi: sed qui nunc sunt, partim illi quidem fieri posse negant, ut inueniant homines finem certumque fundamentum diuinationis. Neque enim fidam illam esse, neque veram: neque Martem aut Iouem in caelo nostra causa moueri; sed humanarum rerum curam illos plane nullam habere, neque communionem adeo ipsis cum hisce rebus nostris ullam intercedere; sed suae rei causa atque quod necessarius sit ille ipsis circuitus, conuerti.

28. Alii vero astrologiam mendacii quidem, sed eandem vtilitatis quoque expertem aiunt. Neque enim ob diuinationem immutari, quae factorum decreto eueniant.

29. Ego

Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰδε ἄμφω ἐκείνα ἔχω εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν ἀστέρες ἐν τῷ ἔρανῳ τὴν σφαιτέρην εἰλέονται, πάρεργον δὲ σφίσι τῆς κινήσεως τῶν πατ' ἡμέας ἕκασον ἐπιγίγνεται. ἢ ἐθέλεις ἵππε μὲν θεόντος, καὶ ὀρνίθων, καὶ ἀνδρῶν κλονομένων λίθας ἀνασαλεύεσθαι, καὶ κάρφεα δονέεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῆ δρόμῃ, ὑπὸ δὲ τῇ δίνῃ τῶν ἀσέρων μηδὲν ἄλλο γίνεσθαι; καὶ ἐκ μὲν ὀλίγῃ πυρὸς ἀπορροίῃ ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ τὸ πῦρ ἔ' δι' ἡμέας καίει τι, ἔδὲ οἱ μέλει τῆ ἡμετέρας θάλπειος· ἀσέρων δὲ ἔδεμίν ἀπορροίην δεχόμεθα; καὶ μέντοι τῇ ἀστρολογίῃ τὰ μὲν φαῦλα ἐσθλὰ ποιῆσαι ἀδύνατά ἐσιν, ἔδὲ ἄλλὰζαι τί τῶν ἀπορρέοντων πρηγμάτων· ἀλλὰ τὰς

ΧΡΕΟ-

29. Ego autem ad haec ambo illa habeo dicere, Stellas quidem in caelo suam sibi viam volui, sed obiter, praeter suum illum motum, nostra quoque peragunt. Aut vis tu equo quidem currente, aut auibus, hominibusue commotis emoveri lapides, et festucas agitari a vento, quem effecit cursus; a stellarum autem vertigine aliud nihil fieri? Et ex paruulo quidem igni aliquid ad nos defluit, et tamen ignis non propter nos vrit quidquam, neque ille nos vt calefiamus curat: stellarum autem influxum non recipimus? Et sane Astrologiae quae mala sunt in melius mutare non licet, neque mutare quidquam rerum quae inde fluunt; sed qui ea vtuntur, illis prodest

χρεομένους τὰ δε ὠφελέει, τὰ μὲν ἐσθλὰ εἰδόμε-
 νας ἀπιζόμενα, πολλὸν ἀπόπροσθεν εὐφραίνει,
 τὰ δὲ Φαῦλα εὐμαρῶς δέχονται. ἔ γάρ σφισι
 ἀγνοέουσι ἐπέρχεται. ἀλλ' ἐν μελέτῃ καὶ προσ-
 δοκίῃ ἐνὶ δὶα καὶ πρηνέα ἡγεῖται. τὰ δὲ ἀστρολο-
 γίης περὶ ἐγὼν ὑπολαμβάνω.

prodest eatenus: bona euentura praemonitos
 multo ante exhilarant, mala autem facilius acci-
 piunt: neque enim imprudentes opprimunt, sed
 exercitatione et expectatione facilia lenisque du-
 cuntur. Haec de astrologia mihi videntur.

H istoriae verae liber primus	1
Historiae verae liber secundus	65
Tyrannicida	127
Abdicatus	163
Phalaris prior	217
Phalaris alter	239
Alexander, seu Pseudomantis	249
De Saltatione	334
Lexiphanes	416
Eunuchus, seu Pamphilus	451
De Astrologia (non videtur Luciani)	465

L I P S I A E
 OFFICINA SOMMERIA.